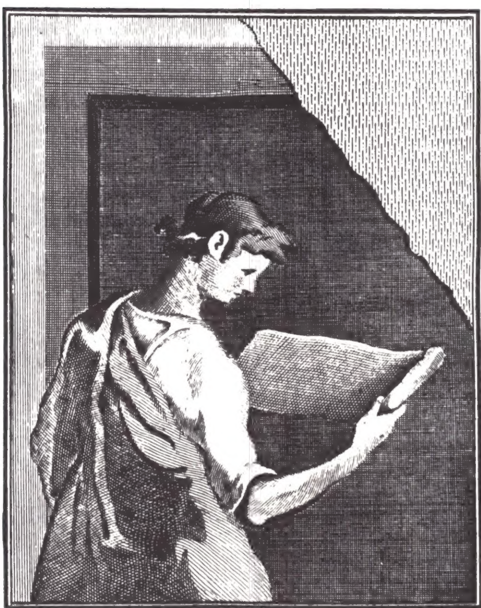

36 RUE DES PEIGNES 36
IMPRIMERIE
LITHOGRAPHIE
J. DE MARVEN
BEECKMAN
RELIURE
FOURNITURES DE BUREAU
ANVERS

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

ANTWERPSCH
ARCHIEVENBLAD,

UITGEGEVEN

Op last van het Gemeente-Bestuer,

DOOR

P. GÉNARD, ARCHIVARIS.

EERSTE DEEL.

ANTWERPEN.

GUIL. VAN MERLEN, STADSDRUKKER, GROOTE PIETERPOTSTRAET, 24.

1864.

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS,

PUBLIÉ

Par ordre de l'Administration Communale,

PAR

P. GÉNARD, ARCHIVISTE.

TOME PREMIER.

ANVERS.
GUIL. VAN MERLEN, IMPRIMEUR DE LA VILLE, GRANDE RUE PIERRE POT, 24.
1864.

VOORREDE.

« De stedelyke archieven van » Antwerpen bevatten eene menigte » bescheeden van groot belang, » zoo wel voor de geschiedenis der » stad en des lands, als voor die » van kunsten, letteren en weten- » schappen.

» Wenschelyk ware het, dat een » groot deel dezer stukken het » licht zagen, niet alleen om ze » onzen stadgenooten te doen ken- » nen, maer ook om, op deze » wyze, eenen schat van kostbare » oorkonden, waervan doorgaens » slechts éen exemplaer bestaet, » voor altyd tegen vernietiging te » bewaren.

» Door deze beweegreden ge- » leid, heeft het Stadsbestuer be- » sloten, onder den titel van :

PRÉFACE.

« Les archives d'Anvers renfer- » ment un grand nombre de do- » cuments importants, tant pour » l'histoire du pays, que pour » celle des arts, des lettres et des » sciences.

» Il importe de publier ces pièces, » non seulement pour les faire » connaître de nos concitoyens, » mais encore pour sauver à ja- » mais de la destruction, des » documents précieux, dont il » n'existe souvent qu'un seul exem- » plaire.

» Mûe par ces considérations, » l'Administration Communale a » décidé de faire éditer, sous le

» *Antwerpsch Archievenblad*, een » tydschrift ter pers te doen leggen, » waerin opvolgelyk alle onuitgege- » vene oorkonden zullen geplaetst » worden, die voor de geschiedenis » eenig belang opleveren. »

In deze bewoording werd door het *Prospectus* van het *Archievenblad*, én het doel der uitgave waer de Gemeente-raed my het bestuer van opdroeg, én de aerd der inlichtingen daerin op te nemen, bekend gemaekt.

Om het *Archievenblad* van onmiddellyk nut te doen zyn en tevens om my naer de inzichten des Gemeente-bestuers te gedragen, heb ik het noodig geacht mynen arbeid methodisch aen te moeten vatten.

De overvloed der voorhanden zynde stukken, meerendeels ongekend, bemoeilykte my het kiezen der oorkonden, die het eerst in het licht behoorden gegeven te worden. Na rype overweging, heb ik vermeend my te moeten houden aen een plan dat, den HH. Burgemeester en Schepenen voorgelegd, hunne vereerende goedkeuring mocht wegdragen. Er werd besloten, dat ik aenvang zou maken met de opname eener reeks van zulke inlichtingen, die als de grondlage konden worden beschouwd van alle later uit te gevene bescheeden.

Eene grondige studie der historische bydragen, ten Stadhuize van Antwerpen bewaerd, had my

» titre de : *Bulletin des Archives* » *d'Anvers*, un recueil dans lequel » paraîtront successivement tous les » documents inédits, de quelque » valeur pour l'histoire de la ville et » du pays, conservés dans notre » dépôt. »

C'est en ces termes que le *prospectus* du *Bulletin des Archives*, faisait connaître, et le but de la publication dont le Conseil Communal me confiait la direction, et le genre des renseignements qui devaient y trouver place.

Pour rendre le *Bulletin* d'une utilité immédiate, et en même temps pour me conformer aux vues de l'Administration, j'ai cru devoir procéder d'une manière méthodique.

L'abondance des pièces, la plupart inconnues, me rendait difficile le choix des documents à éditer en premier lieu. Après mûr examen, j'ai cru pouvoir tracer un plan que le Collége Echevinal a bien voulu honorer de son approbation. Il fut arrêté que je commencerais par une série de renseignements qui peuvent être considérés comme les pierres fondamentales des publications futures.

Une étude approfondie des trésors historiques conservés à l'Hôtel-de-Ville, m'avait fait constater qu'au

doen bestatigen dat, in de XVIe eeuw, een geleerd schryver meer dan vyftig jaren zyns levens had gewyd aen het enkel schikken der papieren, berustende ter oude *Privilegie-kamer* alsook ter *Secretary*. De werkzaemheden doen kennen van den Stadssecretaris Hendrik de Moy, was, myns dunkens, een gedeelte der Archieven toelichten en genaekbaer maken; want in weêrwil van al de omwentelingen, die gedurende eene tydruimte van drie eeuwen over de verzameling zyn heengetogen, kunnen de inventarissen, door dien yverigen man opgemaekt, ten huidigen dage nog strekken ter ontdekking van vele belangryke bescheeden. Zyne opsporingen over het aloude bestuer van het Markgraefschap des H. Ryks, zyn onmisbaer voor alwie de geschiedenis van Antwerpen wil doorgronden.

Myne verhandeling over de Moy mag dus niet slechts worden beschouwd als de titelsopgave der werken eens verdienstvollen schryvers, maer ook als eene hulde zyner nagedachtenis bewezen.

De vroegere inrichting van ons Gemeentebestuer was gegrond op de voorrechten genoten door de Stad. In de brandramp die 't plaetselyk Raedhuis ten jare 1576 gedeeltelyk vernielde, zyn vele oorkonden verloren gegaen. Gelukkig bevinden zy zich, grootendeels, ver-

XVIe siècle, un savant écrivain avait voué une carrière de plus de cinquante ans, à la classification des documents de l'ancienne *Chambre aux priviléges* et du *Secrétariat*; faire connaître les travaux du Secrétaire Henri de Moy, c'était, à mon avis, donner, pour ainsi dire, la clef d'une partie des Archives. Car, malgré tous les bouleversements qu'a subis le dépôt pendant une période de trois siècles, les inventaires dressés par cet homme laborieux peuvent servir encore à retrouver bon nombre de pièces importantes. Ses recherches sur l'ancienne organisation administrative du Marquisat du St Empire, sont indispensables à tous ceux qui veulent étudier consciencieusement l'histoire d'Anvers.

Ma notice sur de Moy peut donc être considérée, non seulement comme la nomenclature des œuvres d'un écrivain de mérite, mais aussi comme un hommage rendu à sa mémoire.

L'ancienne organisation administrative de la Commune avait pour base les priviléges de la Cité. Un grand nombre de documents ont péri dans l'incendie de l'Hôtel-de-Ville en 1576. Heureusement ils sont, en grande partie, annotés dans les titres des différents chapitres.

meld in de titels der verschillige hoofdstukken der stadsrekening van het jaer 1549-1550. Deze titels heb ik afgeschreven en, by gevolg, in zekeren zin, het verveerdigen eener geschiedenis van Antwerpen, onder het oogpunt der staethuishoudkunde beschouwd, aldus mogelyk gemaekt.

Eertyds werd het Magistraet, in het besturen der Gemeente, geholpen door vier ambtenaren, eerst *Klerken* en vervolgens *Secretarissen* genoemd. De stukken betrekkelyk de verschillige zaken, ten Stadhuize sedert de XV[e] eeuw afgedaen, zyn ter Archieven bundelsgewyze gerangschikt, en betiteld volgens den onderlingen naem van gemelde functionnarissen. Door de uitgave der naemlyst der Stadssecretarissen zyn de opsporingen in de verzameling zeer vergemakkelykt geworden.

Tusschen de veelvuldige oorkonden ter Antwerpsche Archieven bewaerd, treft men de reeks der *Stadsordonnantiën* aen. Begrepen in eene tydruimte loopende tusschen de jaren 1489 en 1794, is die verzameling zoo belangryk als zy weinig doorzocht is geworden. De titellyst der honderden stukken, erin bevat, verdiende wel in het licht te verschynen. Inderdaed het was noodig eene bron van allerhande opgaven te openen, waeruit men de kennis van het openbare leven en van de zeden en gewoonten onzer voorouderen zou kunnen putten.

du compte de la Ville de l'année 1549—1550. J'ai transcrit ces titres et contribué, par conséquent, à rendre possible la rédaction d'une histoire d'Anvers, considérée sous le point de vue de l'économie politique.

Autrefois le Magistrat, dans l'administration de la Commune, était assisté de quatre fonctionnaires appelés d'abord *Clercs*, ensuite *Secrétaires*. Les dossiers des différentes affaires traitées à l'Hôtel-de-Ville depuis le quinzième siècle, sont rangés aux Archives sous les noms respectifs de ces dignitaires. J'ai publié la liste des Secrétaires d'Anvers, facilitant, de cette manière, les recherches à faire dans le dépôt.

Parmi les collections de documents conservés aux Archives d'Anvers, celle des *Ordonnances de la Ville*, commençant à l'année 1489 et finissant à l'année 1794, est d'autant plus importante qu'elle a été peu consultée. La liste des documents dont se compose cet immense recueil, méritait d'être publiée. Il importait d'ouvrir pour le public une source de renseignements de tous genres sur la vie publique et les mœurs de nos ancêtres.

De inhoudstafel der *Stadsordonnantiën* was, op het einde der verledene eeuw, door den Secretaris Petrus-Josephus van Setter opgemaekt geworden. De uitgave van het eerste gedeelte diens arbeids heb ik bezorgd; daerin op my nemende het verbeteren van enkele letterfeilen, en het toelichten van ettelyke duistere zinnen. De eerbied, dien ik voor de werken myner voorgangers koester, maekte het my ten plicht aldus te handelen.

Al de *Stadsordonnantiën* zyn eertyds gedrukt en aengeplakt geworden: zy behooren dus tot het openbaer domein. Ik denk echter niet dat er eene volledige verzameling van bestaet. Van Setter's inventaris zal veel bydragen tot het vergemakkelyken der taek van boekliefhebbers, die de door hen byeengebrachte stukken zoeken te volledigen.

Het tweede deel der inhoudstafel zal in het 2de boekdeel verschynen, en door de byvoeging van den inventaris der plakbrieven en vlugschriften, dagteekenende van 1785 tot 1800 volledigd worden. Die inventaris, welke heden opgemaekt is, zal de groote gebeurtenissen doen kennen, te Antwerpen tydens de fransche overweldiging voorgevallen.

Deze korte, ter loops gegevene uitleg, zal bewyzen, dat ik er heb aengehouden die stukken vooreerst in het licht te geven, welke de plaet-

La table des *Ordonnances de la Ville* avait été rédigée, vers la fin du siècle dernier, par le Secrétaire Pierre-Joseph van Setter. J'ai édité la première partie de ce travail, me permettant seulement de rectifier les fautes de lecture et de relever les passages obscurs. Le respect que je professe pour les œuvres de mes devanciers, m' a fait un devoir d'en agir ainsi.

Toutes les ordonnances de la Ville ont été autrefois imprimées et affichées; elles appartiennent, par conséquent, au domaine public. Toutefois, je ne crois pas qu'il en existe une collection complète; l'inventaire de van Setter aidera puissamment les bibliophiles à compléter les recueils de placards formés par plusieurs d'entre eux.

La deuxième partie de la table paraîtra dans le tome II; elle sera complétée par l'inventaire des placards et pamphlets de l'année 1785 à l'année 1800, qu'on vient de dresser et qui fera connaître les grands événements dont Anvers a été le théâtre, à l'époque de l'invasion française.

Ces détails sommaires prouveront que j'ai tenu à publier, en

selyke geschiedenis, als het ware, moeten afbakenen, en diegene verstaenbaer maken, welke later zullen verschynen. Dan, met aldus de inlichtingen groepsgewyze te schikken, denk ik de bezwaren der opzoekingen merkelyk uit den weg te ruimen.

Mocht het onderhavige boekdeel met welwillendheid ontvangen worden, en als waerborg strekken ter voltooiing des arbeids, dien ik my, in het belang van 's lands geschiedenis, voorstel te ondernemen.

premier lieu, les documents qui doivent servir de jalons à l'histoire locale, et rendre compréhensibles les pièces qui seront éditées dans la suite. En groupant constamment les renseignements, je crois faciliter considérablement les recherches.

Puisse ce volume être reçu avec indulgence et servir comme gage des travaux que je me propose d'entreprendre dans l'intérêt de l'histoire nationale.

P. G.

HET ARCHIEVENBLAD VAN ANTWERPEN.

1. Aenteekening over den Stadssekretaris Hendrik de Moy.

By het openen van het Archievenblad, *achtten wy het ons ten plichte eene openbare hulde te brengen aen de nagedachtenis van eenen der vroegere Archievisten van Antwerpen, die de grootste diensten aen het Gemeente-Bestuer heeft bewezen : den Stadssekretaris* Hendrik de Moy.

Deze verdienstvolle man werd te Herenthals den 21 *April* 1534 *geboren ; zyn vader was Nikolaes de Moy, Sekretaris van laetstgenoemde stad, zyne moeder Catharina Moninex. Na zyne klassische studiën voltooid en den titel van doktor in de rechten verkregen te hebben, kwam hy de stad Antwerpen bewoonen, waer hy, op* 18 *April* 1561, *onder het bestuer der Burgemeesters*

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

1. Notice sur le Secrétaire Henri de Moy.

En commençant le Bulletin des Archives, *je crois devoir rendre un hommage public à la mémoire d'un des anciens Archivistes d'Anvers, qui a rendu les plus grands services à l'Administration Communale : le Secrétaire de la ville,* Henri de Moy.

Cet homme de mérite naquit à Herenthals, le 21 *Avril* 1534, *de Nicolas de Moy, Secrétaire de cette dernière ville et de Cathérine Moninex. Après avoir achevé ses études classiques et obtenu le titre de docteur en droit, il vint habiter Anvers, où il fut admis à la bourgeoisie, le* 18 *Avril* 1561, *sous l'administration des Bourgmestres Jean van Schoonhoven et Nicolas Rockox. En*

Jan van Schoonhoven en Nikolaes Rockox, tot de poortery werd toegelaten. In 1563, *onder de Burgemeesters Lanceloot van Ursel en denzelfden Nikolaes Rockox, werd hy tot het ambt van Sekretaris der stad benoemd, in vervanging van Frederik Stuydelinck; zyne ambtgenooten waren, op dit tydstip, de dichter Alexander Grapheus, en de rechtsgeleerden Jan van Halle en Jan Asseliers, allen mannen van groote verdiensten.*

Op 10 *Mei* 1569, *trad* HENDRIK DE MOY *in Ste Walburgiskerk, in den echt met Clara van Gulick, Melchiors dochter; de getuigen waren Dierik de Moy, broeder des echtgenoots en Nikolaes Huybrechts.*

Verscheidene kinderen sproten uit dit huwelyk:

A. *Clara de Moy, die op* 23 *October* 1590, *den Greffier der stad, Meester Jan Brandt huwde, en de moeder werd van Isabella Brandt, de eerste vrouw van P. P. Rubens.*

B. *Catharina de Moy, gedoopt in O. L. Vrouwekerk, den* 1^n *January* 1574; *peter: Nicolaes Goris; meter: Catharina de Moy.*

C. *Maria de Moy, gedoopt in O. L. Vrouwenkerk, den* 29^n *January* 1586, *peter: Gerbrandus Fredericks; meter: Gertrudis Huybrechts. Maria de Moy trad in den echt:* 1° *op* 26 *Meert* 1609, *in O. L. Vrouwenkerk met Philippus Rubens, Sekretaris van Antwerpen, en broeder van P. P. Rubens.* 2° *Met Balthasar van Nispen;*

1563, *sous l'administration des Bourgmestres Lancelot van Ursel et du même Nicolas Rockox, il fut appelé aux fonctions de Secrétaire de la ville d'Anvers, en remplacement de Fréderic Stuydelinck; ses collègues, à cette époque, étaient: Alexandre Graphæus, le poète, et les jurisconsultes Jean van Halle et Jean van Asseliers, hommes d'un mérite supérieur.*

Le 10 *Mai* 1569, HENRI DE MOY *épousa, dans l'église Ste Walburge, Claire van Gulick, fille de Melchior; les témoins étaient Thierry de Moy, frère de l'époux, et Nicolas Huybrechts.*

Plusieurs enfants naquirent de cette union:

A. *Claire de Moy, qui épousa le* 23 *Octobre* 1590, *le Greffier d'Anvers, Me Jean Brandt et devint mère d'Isabelle Brandt, la première femme de Pierre-Paul Rubens.*

B. *Catherine de Moy, baptisée dans l'église Notre Dame d'Anvers, le* 1^r *Janvier* 1574; *parrain: Nicolas Goris; marraine: Catherine de Moy.*

C. *Marie de Moy, baptisée dans l'église Notre Dame, le* 29 *Janvier* 1586; *parrain: Gerbrant Fredericks; marraine: Gertrude Huybrechts. Marie de Moy épousa:* 1° *le* 26 *Mars* 1609, *dans l'église de Notre Dame, Philippe Rubens, Secrétaire d'Anvers, et frère de Pierre-Paul Rubens.* 2° *Balthasar van Nispen; ils*

samen stichtten zy een godshuis voor twaelf ouderlingen in een huis, gelegen in de korte Ridderstraet, in eenen gang genaemd Swaenengang (1). *Van Nispen overleed in* 1625 *en werd in Ste Walburgiskerk, by zynen broeder Adrianus begraven* (2).

De werken door Sekretaris de Moy, *ten Stadhuize uitgevoerd, zyn menigvuldig. Buiten de bezigheden aen zyn ambt verbonden, legde de vlytige man zich op de studie onzer stedelyke geschiedenis toe. Daer hy de inrichting onzer gemeente grondig kende, werd het hem mogelyk de verspreide bescheeden te vereenigen, welke met onze stedelyke privilegiën in verband stonden. De* traktaten *die hy over dit onderwerp verveerdigde, werden, om zoo te zeggen, het boek onzer rechten, en geleidden onze Magistraten in alle zaken rakende het handhaven onzer burgerlyke vryheden.*

De Moy *verdeelde zyne opstellen in verscheidene boeken; hy schreef vervolgens :*

1° *Een traktaet over de* Blyde Inkomsten *der Hertogen van Brabant, Markgraven van het H. Ryk.*

2° *Een traktaet getiteld :* Collectanea privilegiorum.

(1) De instelling is thans onder het bestuer der Godshuizen geplaetst.

(2) V. van Leeuwen, *Batavia illustrata*, p. 1029; Dierckxsens, *Antverpia*, T. VII, p. 271, zegt ten onrechte dat deze stichting in 1645 geschiedde.

fondèrent ensemble un hospice pour douze vieillards dans une maison sise courte rue des Chevaliers, dans l'allée connue sous le nom de Swaenengang (1). *Van Nispen mourut en* 1625 *et fut enterré dans l'église Ste Walburge, auprès de son frère Adrien* (2).

Les travaux du Secrétaire de Moy, *à l'Hôtel de ville, furent considérables. En dehors des occupations de sa charge, il se livra tout particulièrement à l'étude de l'histoire de notre ville. Connaissant à fond l'organisation de la commune, il réunit en corps les différents documents éparpillés qui avaient rapport aux privilèges de la ville. Les* traités *qu'il rédigea à ce sujet, devinrent, pour ainsi dire, le code de nos droits, et guidèrent nos Magistrats dans toutes les questions relatives à la défense de nos libertés civiques.*

De Moy *divisa ses travaux en différentes parties; il écrivit successivement :*

1° *Un traité sur les* Joyeuses entrées *des Ducs de Brabant, Marquis du St Empire.*

2° *Un traité intitulé :* Collectanea privilegiorum.

(1) Cette maison se trouve en ce moment sous l'administration des Hospices.

(2) V. van Leeuwen, *Batavia illustrata*, p. 1029; Dierckxsens, *Antverpia*, T. VII, p. 271, dit à tort que cette fondation eut lieu en 1645.

3° *Een traktaet getiteld :* Medulla privilegiorum.

4° *Een byzonder traktaet over de* Privilegiën *van Antwerpen, getiteld:* Ducum Brabantiæ Tractatus.

5° *Een traktaet, in dry boekdeelen, over onze* Costuymen.

6° *Een traktaet over de* Domeinen.

7° *Een traktaet over de* Officieren der Stad Antwerpen.

8° *Een traktaet over de* Rekenmeesterskamer.

9° *Een traktaet over de* Tollen.

10° *Een traktaet over de* Beden *en* Dachvaerten.

Wy stellen ons voor, by tyd en gelegenheid, afzonderlyk over elk dezer werken te handelen.

Wanneer wy het getal en de verscheidenheid beschouwen der onderwerpen door DE MOY *bewerkt, dan kunnen wy ons niet wederhouden de vlyt en de kunde des mans te bewonderen, die zoo vele schriften heeft veerdigd; en wy zyn verbaesd te zien, dat niemand tot nu toe heeft gedacht handschriften uit te geven, die, om zoo te zeggen, de grondsteenen onzer plaetselyke geschiedenis zyn. In allen geval werden eenige hunner geraedpleegd, wanneer in* 1578, *het Magistraet besloot de* Rechten en Costumen van Antwerpen *te overzien, en door den druk bekend te maken. Het boekdeel ten jare* 1582, *by Christoffel Plantin, ter perse gelegd, draegt blyken der medewerking*

3° *Un traité intitulé :* Medulla privilegiorum.

4° *Un traité spécial sur les* Priviléges *d'Anvers, intitulé :* Ducum Brabantiæ Tractatus.

5° *Un traité en trois volumes, sur nos* Coutumes.

6° *Un traité sur les* Domaines.

7° *Un traité sur les* Officiers de la Ville d'Anvers.

8° *Un traité sur la* Chambre des Receveurs.

9° *Un traité sur les* Tonlieux.

10° *Un traité sur les* Aides *et* Subsides.

Nous nous réservons de consacrer ici plus tard une notice spéciale à chacun de ces ouvrages.

En voyant le nombre et la variété des sujets traités par DE MOY, *on ne saurait se défendre d'admirer le zèle et le talent de l'homme qui a écrit tant d'œuvres diverses, et l'on s'étonne que jusqu'à présent personne n'ait songé à faire publier ces manuscrits, qui forment, pour ainsi dire, la base de l'histoire de notre ville. En tous cas, les notions renfermées dans quelquesuns d'entre eux furent utilisées, lorsqu'en* 1578, *le Magistrat songea à la révision et à la publication des* Droits et Coutumes *de la ville d'Anvers. Le volume publié en* 1582, *chez Christophe Plantin, constate*

van DE MOY *aen dit merkweerdig boek.*

Deze werken waren eventwel de eenige niet, welke onze Sekretaris ondernam; hy verveerdigde er nog verscheidene andere van het hoogste belang, en werd, om zoo te zeggen, de herinrichter der Archieven van Antwerpen.

In 1576, *tydens de* Spaensche Furie, *werd het Stadhuis geplunderd en in brand gestoken; zonder het heldhaftig gedrag van eenige verkleefde mannen, als daer zyn* Peeter Smits *bygenaemd* Fabri, Jacobus de Kimpe *en* Jan de Witte, *zouden al de archieven door het vuer zyn vernietigd. Ten gevolge dezer ramp besloot het Magistraet de verzameling te hervormen, en gelastte* DE MOY *met het vervullen dezer taek. Gedurende vyf-en-twintig jaren, arbeidde de onvermoeibare Sekretaris aen het rangschikken der geredde bescheeden, en stelde de* Inventarissen *op, die, in weêrwil huns ouderdoms, thans nog voor gids in onze uitgebreide verzameling dienen.*

DE MOY *verdeelde zyn werk in twee hoofdstukken; het eerste heeft voor titel:* Inventaris der Privilegiekamer; *het tweede:* Het groot Woordenboek *of* Algemeene Inventaris. *Het eene volledigt het andere; de bescheeden in het eerste aengeduid volgens de orde hunner rangschikking, bevinden zich in het tweede, onder de hoofdletter der titels waeraen zy be-*

la coopération de DE MOY *à cette œuvre.*

Cependant ces travaux ne furent pas les seuls de notre Secrétaire; il en composa encore d'autres de la plus haute importance, et devint en quelque sorte le réorganisateur des Archives d'Anvers.

En 1576, *lors du sac d'Anvers par les Espagnols, l'Hôtel de ville fut saccagé et incendié; sans la conduite héroïque de quelques hommes dévoués tels que* Pierre Smits *dit* Fabri, Jacques de Kimpe *et* Jean de Witte, *toutes les archives auraient péri dans les flammes. A la suite de ce désastre, le Magistrat résolut de réorganiser le dépôt, et l'exécution de cette tâche difficile fut confiée au zèle de* DE MOY. *Pendant vingt-cinq ans, l'infatigable Secrétaire travailla au classement des documents sauvés, et rédigea les* Inventaires, *qui, malgré leur ancienneté, servent encore de guide dans notre vaste dépôt.*

DE MOY *divisa son œuvre en deux parties; la première est intitulée:* Inventaire de la Chambre aux privilèges; *la seconde:* Grand Dictionnaire *ou* Inventaire Général. *L'une complète l'autre; les documents indiqués dans la première suivant l'ordre de classement, se trouvent renseignés dans la seconde, suivant la lettre initiale des rubriques auxquelles ils appartiennent. Notre*

hooren. Onze Sekretaris overhandigde in 1588 *zyn werk aen het Magistraet met toevoeging der volgende opdracht :*

Secrétaire soumit en 1588 *son travail au Magistrat en y joignant la dédicace suivante :*

Eerwerdighe, Edele, Wyse ende Seer Discrete Heeren ende Goede mannen, Myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Thresoriers, Rentmeesters ende andere Leden van den Breeden Raedt deser Stadt.

Alsoo duer het miserabel saccagement deser stadt overcomen in den jaere 1576 in novembri de geheele stadt is geplundert, berooft ende de beste partye der selver deur de vernielende flamme is verslonden geweest; de welcke oock niet en heeft gespaert het stadthuys deser stadt, daer den meestendeel vande boecken, pampieren ende documenten der selver stadt syn verbrandt ende vernielt geweest, ende de overgeblevene stucken ende pampieren gansch verstroeit ende verwoest: Soo dat ganschelyck van noode was de overgeblevene stucken als vuyt den asschen te rapen ende de verstroeidde weder te doen vergaderen, die by een te brenghen ende die in ordre te stellen; daer toe Uw : Eerw: voersaten hebben gecommitteert den secretaris de Moy om de verwoeste pampieren ende stucken te versamelen ende dyer noch resteerden in ordre te stellen ende eenen pertinenten staet oft Inventaris daer aff te maken met beloefte van eerlycke recompense. Ende om het selve met eere te weghe te brenghen en heeft pyne noch aerbeyt gespaert, maer heeft allen sterfhuysen duersocht daer hy heeft vermoeit eenighe pampieren deser stadt concernerende te wesen, om die te moghen becomen, als namentlyck het sterfhuys van den Auditeur oft Rekenmeester Doelmans, het sterfhuys van Peeter de Hase, item van Jan de Meyere, van den Pensionaris Mr Jacob van Wesenbeke, item de stucken berust hebbende onder Mr Peeter ende Mr Jan van Wesenbeke, notarissen; insgelycx allen de stucken, pampieren ende documenten bevonden inden sterfhuyse van Mr Jan Gillis, Pensionaris deser stadt geweest synde; ende die altsamen by een gebrocht hebbende, heeft die gestelt opde Privilegiecamer deser stadt ende daeraff gemaect desen tegenwoordighen Inventaris. Ende ierst beginnende vande privilegien die besloten waeren inden grooten privilegiecom, daer aff te voerens sekeren Inventaris was te boecke gestelt, heeft bevonden dyen soo

imperfect te wesen, dat men daer vuyt niet en cost verstaen het inhoudt vande selve privilegien. Heeft daerom noodich bevonden den selven soo te extenderen datmen, overlesende desen Inventaris, daer vuyt sal moghen sonder moeite verstaen het begryp ende de geheele substantie van elck privilegie; beginnende den selven Inventaris a folio 61, alwaer in margine syn geannoteert de privilegieboecken deser stadt daer de selve privilegien inne syn geregistreert.

Daer naer a folio 173 volcht den Inventaris van allen de pampieren ende munimenten liggende in beyde de groote cassen opde Privilegiecamer.

Daer naer fol. 257, alias 45, soo coempt hier het inhoudt van de stucken begrepen in allen de sacken hangende aen beyde de scutsels, ende andere liggende opde berders tusschen de scouwe ende de vensters mentionnerende vande *Beden*, vande *Tollen*, vande *Vuytschryfbrieven*, vande *Geestelycheyt*, ende dyergelycke materien.

Ende dat meer is, alhier gecombineert ende by een gevuecht dinhoudt van allen de boecken, stucken, pampieren ende documenten die op de heele Privilegiecamer syn berustende, waer inne de compilateur alsulcken getrouwicheyt ende nersticheyt heeft gedaen dat hy postponerende syne eyghen affairen, over de XXV jaeren daer inne heeft getravailleert dickwils tot inder middernacht sonder verdrieten: Ende hebbende inden jaere 1579 van syne begoste besoignee versocht gehadt recompense, heeft voer appostille vercregen *dat nopende de recompense vande Inventarisatie tot behoeff deser stadt begost te maken, sal daer aff inder redelycheyt gecontenteert worden de voers. inventarisatie ende besoignee volbracht wesende*, achtervolgende dacte daer aff wesende in date 27 novembris 1579.

Ende hebbende nou desen Generalen Inventaris gebrocht in syne perfectie ende ten eynde;

Ende dat allen de privilegien deser stadt besloten gelegen hebbende in den grooten Privilegiecom, by Uw: Eerw: syn oversien ende weder opgesloten ende de sleutels daeraff behoorlyck syn vuytgedeylt,

Soo heeft den Compilateur gedacht nou tyt te wesen desen synen aerbeyt aen Uw: Eerw: als syne goetgunstighe Heeren op te draghen, te presenteren ende dediceren tot eene eeuwighe memorie, biddende Der Selver dese syne voers. besoingnee voer goet ende in dancke te willen aenverden, ende daer beneffens achtervolgende Heure innegeboren goetgunsticheyt ende liberaliteyt, den voers. aerbeyt, pyne ende moeite, soo te versoeten gelyck Uw: Eerw: genereuse couraigie is betamende ende verheysschende.

De apostille, waerop DE MOY *zich beriep, luidde als volgt :*

L'apostille, rappelée par DE MOY, *était conçue en ces termes :*

Alsoo de Secretaris de Moy by sekere requeste hadde versocht gerecompenseert te worden vande inventarisatie by hem tot behoeve deser stadt begost te maken vande privilegien ende oude boecken deser stadt, Soo is by Mynen Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt geordonneert opde selve requeste, dat nopende de recompensie vande inventarisatie tot behoeff deser stadt begost te maken sal daeraff inder redelycheyt gecontenteert worden, de voers. Inventarisatie ende besoignee volbracht wesende. Actum den XXVII novembris anno 1579 (1).

Het Magistraet was den Sekretaris voor zyne vlyt erkentelyk ; door besluit van 12 September 1589, ontving DE MOY, *voor zyne werkzaemheden eene belooning van 1200 guldens, en, in 1607, een levensdurend pensioen van 500 guldens, buiten zyne gewoone jaerwedde* (2).

Le Magistrat reconnaissant, prit une décision favorable à la demande de DE MOY ; *par décision collégiale du 12 Septembre 1589, notre Secrétaire reçut pour ses travaux une gratification de 1200 florins, et, en 1607, une pension viagère de 500 florins en dehors de ses honoraires* (2).

(1) In een ander stuk, dagteekenende van 1606, zegt DE MOY het volgende :

(1) Dans une autre pièce, datée de 1606, DE MOY dit ce qui suit :

« Ende in den jaere 1576 geworden synde Garde des Chartres, ofte Bewaerder van den Priuilegien ende Munimenten deser stadt, ende hem ouergeleuert synde de sluetelen vander Privilegie-Camer, heeft de selue soo ontstelt geuonden, dat allen de pampieren ende brieuen, synde nou gesloten in twee groote cassen, al ouer hoop wareu in de camer geworpen by den Spaeniaerden in het miserabel Sack, meynende daer gelt te vinden. Alle welcke stucken, brieuen ende pampieren den suppliant heeft in ordre gestelt ende die gelecht in twee groote cassen, ende daer op gescreuen tgene daer inne steect. »

(2) Fr. VERACHTER, *Inventaire des Chartes et Privilèges d'Anvers*, bl. XXI.
Verder vinden wy in de stadsrekeningen van 1589, de volgende aenteekening eener gift aen onzen Sekretaris gedaen :

(2) Fr. VERACHTER, *Inventaire des Chartes et Privilèges d'Anvers*, p. XXI.
Nous trouvons en outre dans les comptes de la Ville, de 1589, l'annotation suivante d'un don fait à notre Secrétaire :

« Hendrik de Moy, Secretaris deser stadt, de somme van vyff hondert ponden arthois, de iiij^c^. ℔ dairaff ouer gelycke somme den seluen toegevuecht voor een

De Moy *beleefde de beroerten der XVIe eeuw, blyvende in het bezit zyner functiën van Stadssekretaris. Hy arbeidde onder de meest verschillende Besturen en wist zich gedurig van het vertrouwen zyner overheden weerdig te maken. Niet dat hy ooit de opoffering zyner persoonlyke denkwyze deed; alleen door een vrank en loyael gedrag, wist hy zich immer op de hoogte zyner zending te houden; in andere woorden, door zyne gewetensvolle werkzaemheden en zyne uitgebreide kennissen, was hy, voor het beheer der zaken, om zoo te zeggen, onontbeerlyk geworden* (1). *Evenwel*

De Moy *traversa les troubles du XVIe siècle, en conservant ses fonctions de Secrétaire de la ville. Il travailla sous les administrations les plus diverses et mérita constamment la confiance de ses supérieurs. Non qu'il fît le sacrifice de ses opinions personnelles; mais par une conduite franche et loyale, il sut toujours se tenir à la hauteur de sa mission, en d'autres termes, par ses travaux consciencieux et ses connaissances étendues, il était devenu en quelque sorte indispensable à la marche des affaires* (1). *En* 1583 *cependant, le* 17 *Dé-*

vereeringe ende remuneratie van dat by *tGulden boeck* dwelck inden brant vanden jare xv^c lxxvj gebleuen ende verbrant was, vuyt laste van mynen Heeren, wederomme vergadert ende in een auctenticque forme gestelt heeft, ende nyet alleenlick daerinne gebrocht dordonnantiën mette stucken die te voren daer inne begrepen waren, maer oock diuersche Ordonnanciën naderhandt gestatueert int selve *volumen* by gevuecht hebbende, dairaff twee int nette doen scryuen ende binden, deene voor Myne Heeren ende dander om op de Laeckengulde ter eeuwiger memorien, ende omme recht daervuyt te plegen, geleeght ende bewaert te wordene, ende de resterende C ponden voor het schryuen van beyde de voirsc. boecken, naer vuytwysen vander acte collegiael van den ix^en may xv^c lxxxviij. Ordonnancie ende quitancie. . . v^c ponden.
(1589, *Stadsrekeningen, fol. ij^c lviij verso*).

(1) De Moy werd dikwyls met zendingen by het Magistraet van andere steden gelast; wy lezen desaengaende het volgende in de stadsrekening van 1577 (bl. 206):

(1) De Moy fut quelquefois envoyé en mission auprès du Magistrat de différentes villes; nous lisons à ce sujet ce qui suit dans les comptes d'Anvers de l'année 1577 (p. 206):

« Hendrick de Moy, Secretaris deser stadt, de somme van seuenentachtig ponden sesthien schellinghen artois. Ter zaken van vacatien ende verschoten gelde by hem inder Stadt zaecken, zoo tot Brugge, Gendt, als elders gedaen, naervolgende twee distincte Attestatien, Ordonnantie vander daten den xxvij^en January lxxviij ende quitancie . . . . lxxxvij p. xvj sch. »

« Hendrick de Moy voorn. de somme van hondert negenenvyftich ponden seven schellingen artois. Ter zaecken van vacatiën ende verschoten gelde by hem in diverse

in 1583, *den* 17n *December, onder het bestuer der Burgemeesters Philips van Marnix en Jakob van Wachtendonck, werd hem zyne bediening ontzegd gezamentlyk met zynen ambtgenoot Dionisius van der Neesen; beiden werden vervangen door de Sekretarissen M*er *Melchior Zuerius en M*er *Bartholomeeus van den Corput* (1). *Een jaer nadien werd hy, even als zyne collega's, in zyne bediening door den Prins van Parma hersteld.*

Na eene welvervulde loopbaen, overleed de Moy *te Antwerpen, op* 15 *February* 1610, *in den ouderdom van vyf-en-zeventig jaren;* 48 *jaren had hy in den dienst der stad doorgebracht. Zyn stoffelyk overblyfsel werd in de O. L. V. kerk ter aerde besteld, waer zyne erfgenamen hem een marmeren gedenkteeken oprichtten, versierd met dry beelden door Jan van Mildert, en dat tot den inval*

*cembre, sous l'administration des Bourgmestres Philippe de Marnix et Jacques van Wachtendonck, il fut démis de ses fonctions conjointement avec son collègue Denis van der Neesen; ils furent remplacés par les Secrétaires M*re *Melchior Zuerius et M*re *Bartholomé van den Corput* (1). *Un an plus tard, il fut réinstallé avec ses collègues par le Prince de Parme.*

Après une carrière des mieux remplies, de Moy *mourut à Anvers, le* 15 *Février* 1610, *à l'âge de soixante-quinze ans; il y avait* 48 *ans qu'il était au service de la ville. Sa dépouille mortelle fut ensevelie dans l'église Notre-Dame, où ses descendants lui érigèrent un monument de marbre, orné de trois statues par Jean van Mildert, et qui exista jusqu'à l'invasion Fran-*

deser Stadt zaecken tot Gendt, Bruessel, ende Mechelen gedaen, volgende d'attestatie oft Acte, Ordonnantie de data xxa January lxxviij, ende quictancie . . clix p. vij sc. »

In 1581, ontving de Moy, als Sekretaris, de volgende jaerwedde:

Voor ordinarisse gagiën. . .	£ 50»—»—
Als oudste Secretaris	» 25»—»—

Buitendien had hy nog aenzienlyke profyten.

(1) De derde Sekretaris, Georgius Kieffel, werd op 19 Juny 1584 afgezet en vervangen door Mer Baudewyn van Berlicom. De Sekretaris Joachim Gielis alleen bleef in bediening; hy werd het volgende jaer door den Prins van Parma afgesteld en vervangen, in 1586, door den geleerden Joannes Bochius.

En 1581, de Moy recevait, comme Secrétaire, les honoraires suivants:

Pour gages ordinaires. . . .	£ 50»—»—
Comme le plus ancien des Secrétaires	» 25»—»—

Il avait en outre des émoluments considérables.

(1) Le troisième Secrétaire, George Kieffel, fut démissionné le 19 Juin 1584 et remplacé par Mre Baudouin van Berlicom. Le Secrétaire Joachim Gielis seul resta en fonctions; il fut destitué l'année suivante par le Prince de Parme, et remplacé, en 1586, par le savant Jean Bochius.

der Franschen in 1798, *bleef bestaen; het opschrift luidde als volgt :*

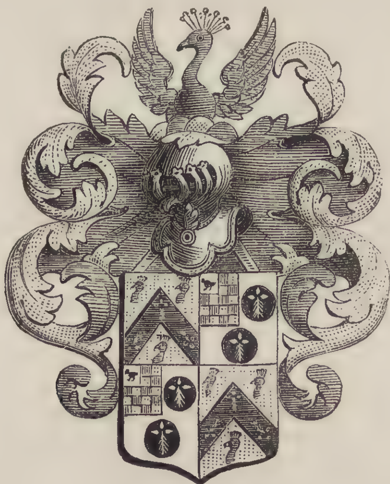
çaise en 1798 ; *l'inscription était conçue comme suit :*

D. O. M.

HENRICUS DE MOY ET CLARA VAN GULICH
HIC INTERQUIESCUNT
ILLE ANNUM AGENS LXX. ET QUINTUM
SUPERQUE MENSEM VIII AC DIEM XXVIII.
CUM XL. AC VIII ANNOS S. P. Q. ANT. FUISSET A SECRETIS
EX HAC STATIONE A SUMMO IMPER. EST EVOCATUS
XV. KAL. FEBR. ANNO CHRISTI CIↃ. IↃ. CX.
VIR PRUDENS PATRIÆ AMANS SUMMIS INFIMIS CHARUS
ILLA DEO ITIDEM OBSECUTA QUADRIENNIO POST SECUTA
PRIDIE KAL. APRIL. ANNOS AD LX. NATA
E QUIBUS UNUM ET XL. UNA CUM OPTIMO VIRO VIXIT
MUTUO AMORE FIDE CONCORDIA
TRIBUS RELICTIS FILIABUS
CLARA CATHARINA MARIA
QUÆ PIETATIS IN PARENTES OFFICIUM EXTARE VOLUERUNT
IOHANNES BRANTIUS I. C.
ILLARUM NATU PRIMÆ MARITUS HUIUS CIVITATIS SENATOR
P. C.

Daeronder bevonden zich de wapens van DE MOY, *gevierendeeld*

Au bas du monument se trouvaient les armoiries de DE MOY, *écartelées*

met die der familie MONINCX.

avec celles de la famille MONINCX.

Voor het verveerdigen zyner geschiedkundige werken, had Sekretaris DE MOY, *ten zynen huize, verscheidene der handschriften behouden, welke door hem waren opgesteld; ook eenige bescheeden der Stad toebehoorende. Alhoewel onze stadgenoot den Greffier Brandt en den Sekretaris Rubens voor schoonzonen had, vond het Magistraet noodig het sterfhuis te doen doorzoeken en al de papieren, waerop het aenspraek maekte, te doen in beslag nemen.*

Te dien einde werden de Schepen Nikolaes van Mechelen, de Greffier J. Jacobeus en de Sekretaris J. Uwens afgeveerdigd, die het volgende verslag opstelden, dat wy hier in zyn geheel denken te moeten mededeelen, daer het verscheidene belangryke inlichtingen over de werken van DE MOY *bevat :*

Pour la composition de ses ouvrages historiques, le Secrétaire DE MOY *avait conservé devers lui, dans sa demeure, plusieurs manuscrits rédigés par lui-même, et quelques documents appartenant à la Ville. Quoique notre concitoyen eût pour gendres le Greffier Brandt et le Secrétaire Rubens, le Magistrat jugea utile de faire une descente à la mortuaire et de saisir tous les papiers sur lesquels il avait des droits.*

A cette fin, on délégua l'Échevin Nicolas van Mechelen, le Greffier J. Jacobeus et le Secrétaire G. Uwens, lesquels, à ce sujet, rédigèrent le procès-verbal suivant, que nous croyons devoir publier en entier, parce qu'il contient différents renseignements importants sur les œuvres de DE MOY :

INVENTARIS *van de gescreve boecken bevonden ten huyse van wylen* Mr HENRICK DE MOY, *binnen synen leven Secretaris was deser stadt van Antwerpen, gemaeckt ter presentien van Heer* NICLAS VAN MECHELEN, *Riddere, Schepene deser voors. stadt, by my Secretaris dese onderteeckent hebbende, als daertoe gecommitteert by acte van mynen Eerw. Heeren Borgermeesteren ende Schepenen deser voors. stadt, in date den thienden dach der maend Septembris inden jare duysent seshondert twelff, onderteeckent :* J. JACOBEUS.

In den iersten eenen boeck in fol. in wit horen met witte ende incarnate snoeren, buyten geteeckent *Rentmeesters*, ende opden rugghe *Rentmeesters Camere*, 1[um] *volumen van de Domeynen* deser stadt, ende binnen geintituleert *primum volumen* van den Tractate van de Camere van de Rentmeesters, begrypende int cort

hoe het incomen van de stadt van ouden tyden is geadministreert geweest, hoe oudt het officie van den Rentmeester is, hoe die van twee op viere, daer nae maer op drye, ende ten lesten syn gecommen op twee Tresoriers ende eenen Rentmeestere, dwelck noch is duerende, hoe die gecosen worden. Item d'autoriteyt, hoe die heuren ontfanck moeten maken ende heuren wtgeven verificeren ende den instructien daerop by den Hove gemaeckt, namentlyck den dryentwintichsten dach Juny vyffthienhondert negenendertich; item den negensten July in den jare vyffthienhondert vierenveertich; item den twelffsten dach Mey in den jare vyfthienhondert negenenveertich, ende van den achtentwintichsten April XV^c ende vyftich ende andere; alt'samen by een getrocken wt de oude registeren, privilegieboecken, ordonnantien ende instructien van den Hove, deur Mr Henrick de Moy; gequoteert N° . . . . I°

Is meest gescreven met syn handt.

Item sekeren boeck in horen gebonden, wit op de snede met leire snoeren, in dorso geintituleert *Tractaet van de Thollen* ende . . . . . Tafel van de materien van de *Thollen* soo die in dit Tractaet by ordre worden getracteert; waerinne oock een partinente deductie nopende den Thol int Wiel; gequoteert N° II°

Is gescreven voor een groot deel met de handt van de Moy.

Item sekeren boeck int swert leder gebonden, buyten geintituleert *Anvers,* beginsel van een *Lotterye.* de welke was opgestelt ontrent den jaere vyfthienhondert achtentsestich; gequoteert N° III°

Item sekeren boeck in wit horen, nyet affgesneden synde, in effect een tafel int gros, *ordine litterario,* van tgene in de *Privilegie-* ende besonder inde *Gebothboecken* staet, synde binnen geteeckent *Sum vander Neesen;* gequoteert N° . . . . IV°

Item sekeren ouden boeck meest raeckende de *Lakengulde*, gebonden int parckement, gescreven met de handt vande clercken; ende is gequoteert N° . . . . V°

(Dese vyf ierste boecken syn gevonden op den comptoire van S^ris Rubens, ende hebben de selve medegenomen.)

Item eenen boeck niet affgesneden, in wit horen gebonden, buyten met goude linien ende met gruen syde snoeren, buyten geintituleert *Inventaris van de Privilegiecamere*, eensdeels gescreven met de handt van de clercken des voorscreven Secretaris de Moy; gequoteert N° . . . . VI°

Item eenen seer dicken boeck niet affgesneden, in wit horen

gebonden, buyten met goude linien ende met blauw snoeren, geintituleert *Blyde Incomste ende andere oude ende generale privilegien desen Lande verleent*, by een vergadert ende gecompileert deur den Secretaris de Moy, welcken boeck meest gescreven is met de handt vande voorgenoemde clercken, daerinne oock wesende gebonden ander oude stucken, het beginsel van welcken boeck is *Historien*, ende gescreven met de handt van den voorgenoemden Secretaris de Moy; gequoteert N° VII°

Item eenen boeck, gebonden als boven, met roode snoeren, geintituleert *Medulla Privilegiorum*, ende houdt inne het sommier, sonder ordre nochtans, van tgene staet inde privilegien boecken, ende is teenemale gescreven van den voorscreven Secretaris de Moy; gequoteert N° . . . . VIII°

Item eenen boeck, nyet affgesneden opde canten, gebonden in wit horen met roode ende witte snoeren, geintituleert *Van de Domeynen deser stadt*, wesende twee volumen van de Rentmeesterscamere ende is de helft gescreven byden voorscreven Secretaris de Moy, ende dander helft by syne clercken oft andere; gequoteert N° . . . . IX°

Item eenen boeck, gebonden als vore, geintituleert opden rugge *Stucken dienende totte Rentmeesterscamere, primi voluminis*. Ende is den voors. boeck gecompileert van oude stucken ende papieren apparentelyck berust gehadt hebbende tsy opde Tresoriers, Privilegiecamer oft Librarye. Ende en is by den Secretaris de Moy inden voors. boeck niet gescreven, dan is by hem eenen Index oft specificatie van de stucken in den selven boeck gecompileert, groot ontrent twee blaederen; gequoteert N° . . . X°

Item eenen boeck seer dick gebonden als vore met leire snoeren, buyten geintituleert *Dobbelen oft minuteninventaris van de Privilegiecamere*, *Tractaet van Beden oft Dachvaerden*, *Medulla privilegiorum*, *Tractaet van Thollen*, meest gescreven met de handt vanden voors. Secretaris de Moy; gequoteert N° . . . . XI°

Item eenen boeck, gebonden als vore, buyten geintituleert *Inventaris generael privilegiorum cum Indice privilegiorum*, gescreven soo met de handt van den Secretaris de Moy als andere; gequoteert N°. . . . . XII°

Item eenen seer grooten dicken boeck, gebonden als vore, geintituleert op den rugge *Collect. privileg.* ende anders nyet inhoudende dan oude stucken, als interpretatien van privilegien, van blyde Incomste, vonnissen etc.; de welcke apparentelyck van te voren opde privilegiecamere hebben berust gehadt, synde daeronder vele originele stucken; gequoteert N° . . . XIII°

Item eenen boeck, gebonden als vore, buyten geintituleert *Vande Officieren, pars prima*, ende is gescreven soo met de handt van den voorscreven Secretaris de Moy, als met de handt van syne clercken; gequoteert N°. . . . . XIIII°

Item noch eenen boeck, gebonden als vore, buyten geintituleert *Pars 2ª vande Officieren*, ende is gescreven soo by den voors. Secretaris de Moy, als syne clercken; gequoteert N° . . XV°

Item eenen excessiven dicken boeck, gebonden als vore, buyten geintituleert *Officieboeck*, ende is gecompileert vande oude stucken ende instructien waervan vele autenticq syn, de stadt toebehoorende; gequoteert N° . . . . XVI°

Item eenen boeck, gebonden als vore, geintituleert op den rugge *Inventaris Brabantiæ;* boven staet aldus : *notandum*, dat dese stucken begrepen in dit volumen syn al stucken gehouden opde Staten van Brabant, synde gescreven soo by den voorscreven Secretaris de Moy als syne clercken; gequoteert N° . . XVII°

Item dry boecken, buyten geintituleert *Consuetudinum pars 1ª, 2ª et tertia*, meestendeel byden voorscreven Secretaris de Moy gescreven, waerop hy oock *notas* et *animadversiones* gemaeckt heeft; gequoteert N° . . . . XVIII°

Item eenen boeck, gebonden als vore, buyten geintituleert *Tractaet van Officieren in antiquis*, teenemael byden voorscreven Secretaris de Moy gescreven; gequoteert N° . . . . . XIX°

Item dry seer dicke boecken, gestelt *ordine alphabetico*, die op andere plaetsen byden voorscreven Secretaris de Moy geheeten wordden *Den Grooten Dictionaris*, waer inne by naer alle de saecken de stadt rakende int cort getracteert worden, gescreven byden selven Secretaris de Moy, gequoteert N° XX°

Item eenen boeck, gebonden als vore, buyten geintituleert *Boeck van diversche inventarisen*, ende scheynt by naer d'ierste cladde geweest te syn gescreven by den voorscreven Secretaris de Moy; gequoteert N° . . . . XXI°

Item eenen boeck, gebonden in horen copercle met roode snoeren, buyten geintituleert *Tractaet van de Beden, Dachvaerden, Petitien*, by den Hertoge van Brabant opde Staten gedaen, *Consenten* der selver ende d'acceptatie daer op gevolcht, sedert den jare XIIIIᶜ vier, tot inden jare XVᶜ sessentseventich, eensdeels gescreven by den voorscreven Secretaris de Moy, ende eensdeels by synen clercken; gequoteert N° . . . . . XXII°

Item eenen boeck, buyten geintituleert *Costuymen*, waerinne bevonden syn de gedructe ende gescreven costuymen, mitsgaders eenige oude gescreven placcaeten; gequoteert N° XXIII°

Item eenen seer grooten boeck, gebonden als vore met witte ende roode snoeren, buyten geintituleert *Wethouderen*, alwaer de namen vande Schepenen deser stadt inne staen, tsedert den jare duysent twee hondert ende vyventsestich, gedient hebbende; ende begint ab Henrico 1°, Duce Brabantiæ, anno 1202; gequoteert N° . . . . XXIIII°

(Onder stondt), Aldus gedaen ter presentien als boven, die 15 et 17ª a meridie. (Was onderteeckent) G. Uwens.

Eene aenteekening, op het einde van het blad geplaetst, schynt aen te duiden dat de teruggeeischte stukken aen het Magistraet op 25 *September* 1612 (1) *werden afgeleverd; zy werden ten Stadhuize nedergelegd, waer zy byna allen ter Archieven thans nog berusten* (2).

Une note au bas de la page, semble indiquer que les pièces réclamées, furent délivrées au Magistrat, le 25 *Septembre* 1612 (1); *on les déposa à l'Hôtel de Ville, où la plupart d'entre elles existent encore aujourd'hui aux Archives* (2).

P. G.

(1) In 1615, deed het Magistraet eene nieuwe huiszoeking by DE MOY:

(1) En 1615, le Magistrat fit faire une nouvelle descente dans la maison DE MOY:

« Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, hebben gecommitteert ende committeren mits desen Heer Henrick van Etten, Riddere, Schepene, Mr Jacob Roelants, Pensionaris, ende Mr Joris Uwens, Secretaris deser stadt, omme te visiteren inden sterffhuyse van wylen Mr Henrick de Moy oft syne weduwe, oft aldaer syn berustende eenighe boecken die deser stadt soude moghen toecommen ende, ingevalle *jae*, de selve naer hun te nemen tot behoeff der selver stadt.

Actum iiij Maij 1615.

J. JACOBEUS. »

(2) HENDRIK DE MOY werd in zyne functiën door Joris Uwens vervangen; de eerste betalingen aen dezen laetste in 1610 gedaen, zyn in de Stadsrekeningen aengeteekend (bl. 130 v°) als volgt:

(2) HENRI DE MOY fut remplacé dans ses fonctions par George Uwens; les premiers paiements faits au nouveau titulaire, sont renseignés comme suit dans les comptes de la Ville de l'année 1610 (p. 130 v°):

Mr Joris Uwens, Secretaris, de somme van vyftich ponden Artois, Ter saken van een jaer gaigien, verschenen den naestlesten Decembris anno xvjc thien, naer luydt de acte collegiael, ordonnancie ende quitantie . . . . L ℔.

De selve de somme van vyfentwintich ponden Artois, Ter saken van een jaer directie vande Pontpenningen, verschenen den naestlesten Decembris a° xvjc thien, blyckende byde ordonnantie ende quitantie . . . . xxv ℔.

2. De rekening der stad Antwerpen van het jaer 1549-1550.

Tusschen de Stadsrekeningen van Antwerpen, ter Archieven bewaerd, is er eene van het hoogste aenbelang voor de geschiedenis onzer gemeente: die van het jaer 1549-1550.

Op dit tydstip, ter gelegenheid der herinrichting der Rekenkamer, besloot het Magistraet, den oorsprong te doen nasporen van al de belastingen en uitgaven, welke jaerlyks in de Stadsrekeningen voorkwamen, en waervan men het geheugen diende te bewaren.

Men deed dan opzoekingen in al de bescheeden ten Stadhuize bewaerd, en de uitslag daervan werd byeengebracht in aenteekeningen, welke aen het hoofd van elk kapittel der rekening werd geplaetst.

Daerna werd er eene commissie van overzicht genoemd, over wier werkingen wy het volgende in de Stadsrekening vinden (fol. 389 v°*) :*

2. Le compte de la ville d'Anvers, de l'année 1549-1550.

Parmi les comptes de la ville d'Anvers, conservés aux Archives, il en est un de la plus haute importance pour l'histoire de notre cité; c'est celui de l'année 1549-1550.

A cette époque, à l'occasion de la réorganisation de la Chambre des comptes, le Magistrat décida de faire rechercher l'origine de tous les impôts et charges figurant annuellement au compte de la Ville et dont il importait de conserver le souvenir.

A cet effet on ordonna des recherches dans tous les documents conservés à l'Hôtel-de-Ville, et le résultat en fut consigné dans un résumé qu'on fit inscrire en tête de chaque chapître du compte.

Une commission de révision fut nommée ensuite, sur les travaux de laquelle nous trouvons ce qui suit dans les comptes de la Ville (fol. 389 v°*) :*

Noch worden alhier genomen in vuytgheven de vacacien byden gecomitteerden totter audicien vander laest voergaende rekeninghe gedaen, te wetenen inden jersten Heer Willem vanden Werve, Ridder, voer continuelyck ende tot synen huyse opte voirs. rekeninghe gebesoingneert te hebben vierendertich dagen teghen twee Karolus gulden tsdaechs, valent LXVIII gl. Brabants Karolus gulden

Mynen Heeren den Amptman, Heer Govaert Sterck ende Heer Claes vander Meeren, ridderen als Buyten Burgemeestere, mits dyen zy nyet continuelyck opte selve rekeninghe gebesoingneert en hebben, mits diversche andere affairen, elck van hen XVII daghen teghen II gl. tsdaechs, valent voer hen beyden LXVIII Karolus gulden; noch Willem de Vos ende Ghisleyne van Asseliers, oock gecommitteerde totter audicen vander voirs. rekeninghe, mits dyen zy continuelyck opte voirs. rekeninghe gebesoingneert ende geoccupeert geweest hebben de voirs. XXXIIII daghen ten voirs. pryse van XXX stuvers, elcken van hen beyden tsdaechs, valent CII Karolus gulden; compt te samen ter somen van II^c XXXVIII gulden, valent. . . . . LIX ℔ X sc.

Wy achten het nuttig deze opschriften van kapittels hier mede te deelen. Zy bevatten kostbare en weinig gekende inlichtingen.

Nous avons cru utile de publier les suscriptions des chapitres, qui renferment des renseignements précieux et peu connus.

Rekeninge Jans de Meyere, Rentmeester Generael der stadt van Antwerpen, daertoe gecommitteert by den drye leden der selver stadt, op sekere instructie ende restrinctie hem gelevert by der Majesteyt vander Coninghinnen Regente etc., den XII^en Mey XV^c XLIX, daeraff copie geregistreert is, voer den ontfanck der lestvoirgaende rekeninge, van alle tghene des ter causen van zynen ontfanghe ende administratie vanden penninghen procederende van den innecomen der voirs. stadt, gevallen ende verschenen is, sindert den laesten dach van Januario anno XV^c neghenenveertich, totten laesten dach van Januario XV^c vyfftich, als van eenen geheelen jaere ende dit van zynder tweeder rekeninge; welcke rekeninge gemaect is in diversche munten al gereduceert in ponden Brabants tot vier Karolusguldenen, te twintich stuvers Brabants den Karolus gulden gereeckent.

ONTFANCK.

Ierst in ERFFELYCKE CHYNSEN.

Van diversche Chynsen die der stadt jaerlycx heffende is op diversche huysen, erven ende plaetssen binnen der voirs. stadt

gheleghen, verschynende jaerlycx te Bamisse, de welcke, achtervolgende den ouden chynsboecke, Bavonis XV^c XLIX beliepen ter sommen van LXXXIX ℔ IX sc. V den. III 1/2 myt. Brabants, daer van zeedert de laeste rekeninge gequeten zyn onderhalven grooten Brabants, daer van in de voirgaende folio LXII ende hier na folio LXII ontfanck gemaect wordt; ende wordt de voirs. somme noch gedeminuert van diversche kelderduerenen die zeedert de voirs. laeste rekeninge innegetrocken zyn geweest vander somme van II sc. IIII den. Brabants, zoe dat tvoirs. oude chynsboeck alnoch beloopt LXXXIX ℔ VI sc. XI den. XV 1/2 myt., ende zyn zeedert de voirs. laeste rekeninge gemaeckt diversche kelderdueren ende dyer gelycken, zoe dat tvoirs. boeck geaccresceert is van III ℔ VI sc. I den. XX myt. Brabants. Alsoe alhier in ontfanghe tvoirs. chynsboeck verschenen Bavonis XV^c vyftich, tydt deser rekeninge, de somme van XCII ℔ XIII sc. I den. XI 1/2 myt. Brabants.

Van gelycke chynsen die de voirs. stadt jaerlycx heffende is op diversche huysen, erfven ende plaetsen, gelegen in Borgerhoudt, verschynende jaerlicx te Bamisse, beloopende naervolgende den ouden chynsboecke voere een jaer verschenen te Bamisse anno XV^c vyftich, ter sommen van IX ℔ III den. XXI myt. Brabants.

Van diversche chynsen die de stadt jaerlycx heffende is inde heerlicheyt vanden Kiele, welcke chynsen by der voirs. stadt tanderen tyden gecocht zyn vanden Chartroosen buyten Antwerpen gheleghen, ende beloopen jaerlycx in ghelde II ℔ XVI sc. IX den. Brabants VI myt., ende in grane XIX veertelen haveren ende XIX veertelen evenen. Al blyckende byden chynsboecke daer aff wesende. Alsoe hier van den jaere verschenen in Januario anno XV^c vyftich de voirs . . . . II ℔ XVI sc. IX den. VI myt.

Ende vanden Grane is verantwoerdt inde rekeninge vanden grane hier nae folio V^c IX; daeromme hier . . . . nyet.

Van onsen Heere den Keysere, de welcke jaerlycx schuldich is vuyt Zynder Majesteyt Watertol tot Antwerpen, den erffgenamen vanden Riddertolle telcken Sint Jansmisse XXV guldenen tot XXV grooten Brabants den gulden gerekent, alsulcke als in Borssen ganck hebben, ende dat voere den opslach van die van Mechelen. Daerinne der stadt competeert ter causen vanden deelen van dyen van Sombeke ende Immersseele XIII sc. VI den. Brabants. Alsoe hier vanden termyne verschenen Sint Jansmisse XV^c vyftich, de voirs. somme van. . XIII sc. VI den. Brabants.

Anderen ontfanck van JAERGELDE *ende dyer gelycke, soe vanden ingesetenen van* WILRICK *ende* OOSTRUEELE *het welcke zy jaerlycx schuldich zyn.*

Van dingesetene van WILRYCK die welcke jaerlycx schuldich zyn der voirs. stadt, mits dyen zy voer de voirgenoempde ingesetenen betalen heurlieden part ende portie vander Beden, ende oock voer zekere diensten die de selve van Wilryck der voirs. stadt in tyde van noode doende zyn met wagenen ende peerden, de somme van III ℔ Brabants erffelyck nyet te quytene. Ende hier van heur jaerghelt van eenen jaere verschenen Johannis vyftich de somme van . . . . III ℔ Brabants.

Vanden ingesetenen van OOSTRUEELE die welcke jaerlycx schuldich zyn der voirs. stadt van Antwerpen om gelycke redenen, de somme van II ℔ VIII sc. Brabants nyet te quytene als voere. Ende hiervan eenen jaere verschenen Johannis vyftich, de somme van II ℔ VIII sc.

Vanden dekens gesworene ende gemeyne gesellen vanden SCHIPPERSAMBACHTE inder voirs. stadt van Antwerpen, den welcken wylen hooger memorien vrouwe Marie, Hertoghinne van Oistrycke, van Brabant etc. tot heurder blyder Incompste inder voirs. stadt, by heure besegelde brieven, verleent ende gewillecoert hadde, dat van doen voertane gevryde en ongevryde persoonen die lancx der rivieren van der Honten ende van der Schelt varen souden, ende laden op heure vry schepen ende bodemen, zouden syn ende blyven ongelast ende vry vander geleyden der voirs. rivièren van der Honten ende van der Schelt, zulcx als men doen betaelde int blochuys aldaer ende nyet voerdere, betalende nochtans by de voirs. schipluyden den ouden gecostumeerden tol, behoudelick dat veer, ende, in de stadt vanden voirs. geleyde, de voirs. stadt van Antwerpen der voirs. vrouwe Marien ende heuren naercomelinghen van doen voertane betalen zullen alle jaere de somme van twintich ponden groote vlaems, ende die in goede erffrenten te bewysene; maer want naerderhandt onsen genadigen Heere Hertoghe Philips van Oistrycke, van Brabant etc. gecomen is, ende na behoorlycke informatie opde verleeningen der voirs. previlegien ende exemptien genomen, ende mits sekere merckelycke redenen synder voirs. Genaden daer toe porrende, heeft de selve onse genadige Heere tvoirs. previlegie geaboleert ende te nyette gedaen. Naden welcken die vanden voirs. Schippersambachte

overgegeven hebbende zekere supplicatien ende naer vele communicatien gehouden met mynen Heere den Cancellier van Brabant ende met andere Heeren vanden Rade ende Rekencamere, geordineert is, dat die van den voirs. Schippers ambachte genyeten souden vanden voirs. previlegien ende vanden iersten dach van Octobri anno XV^c vertienne betalen souden van halve jaere te halven jaere eeuwelyck ende erffelyck, de somme van twee hondert ponden artois in handen des Rentmeesters van Antwerpen vanden jaere XIIII^c XCV, alst allet meer verclaert staet in mynen genadighen Heeren brieven, gegeven den VIII^en dach van Meerte anno XCV voirscreven; voer welcke somme van twee hondert ponden munten voirs. de Borgemeesteren Scepenen ende Gemeyne Raide der voirs. stadt, om dinhouden der voirs. brieven te voldoene, verbonden hebben met heuren brieven ende byden selven geloeft jaerlycx voertane vanden iersten dach van Octobri anno XCIIII voers. betalen in handen als voere de voers. twee hondert ponden artois, de welcke hier naer genomen wordden in vuytgeven; waeromme hier ten ontfanghe gebrocht wordden de XX ℔ Brabants byden voirs. Schippers betaelt ende verschenen in Octobri vyftich, de somme van. . . . . XX ℔ Brabants.

Anderen ontfanck vander Assysen van den Rynsche, Fransche *ende alle andere suete* Wynen, *die dagelicx geseleten wordden zoe wel inder zelver stadt van Antwerpen als inne de Vryheyt van dier.*

Vander voirs. geheelder Wynassyse met alle des daeraene cleeft buyten ende binnen, met oock den hoochselen ende imposten voirs. van rinsche, fransche, zoete ende alderhande andere wynen, de welcke naervolgende sekere ordinancie ende voerwaerde daerop gemaect, is verpacht geweest Janne van Monnickhoven eenen tyt ende termyn van twee jaeren, ingaende XV^a Decembris anno XV^c XLVIII, breeder blyckende by der narreen van de laest voergaende rekeninghe daer aff gemaect, soe wel vanden pallemslach ende hooghen op te zelve assyse gestelt, mitsgaders vanden atterminacien ende termynen van betalinghen vander zelver assysen, ende mits dyen de selve atterminacien aldaer wordden genomen in vuytgheven. Alsoe wordt hier ten ontfanghe gebrocht tweede ende laeste jaer vanden

voirs. pachtinghen byden voirs. Monnickhoven gedaen, beghinnende XIIII[a] Decembris XV[c] XLIX ende eyndende XV[a] Decembris XV[c] vyftich, gevallen binnen den tyde deser rekeninghe beloopende op XCIIII[m] IX[c] XCII Karolus gulden, te twintich stuvers tstuck, qui valent in Brabantschen gelde XXIII[m] VII[c] XLVIII ℔ Brabants.

Vanden voirs. Janne Monnickhoven die welcke navolgende der acten vander Ma[teyt] van der Coninginne, overgegeven opde moderatie deser pachten gedaen vander sommen van XXII[m] II[c] LX ℔ artois hiernae folio . . . schuldich is te betaelen, boven de pachtinge voirs., de somme van twee duysent ponden artois, ter cause van gelycke somme die hy ontfangen hadde ter cause vanden blyff. Alsoe hier de voirs. II[m] ponden artois qui valent V[c] ℔ Brabants.

Is te wetene dat ter ordonnancien van Burgemeesteren ende Scepenen, de voirs. wynassyse zeedert den voirs. XVI[en] Decembris XV[c] vyftich is gecollecteert geweest by zekeren persoonen daer toe gecommitteert, totten laesten dach van Januario anno XV[c] vyftich beyde incluz. Ende mits dyen de voirs. collecteurs, tghene des ter causen van dyen der stadt gevallen ende verschenen is binnen den zelven tyde, ierst den zelven betaelt is byden poerteren ende tappers binnen zekeren merckelycken tydt daernaer, gelyck men tselve gewoonlick is by quartieren jaers te betalene, zoe is tzelve alhier gestelt alleenlick by advertissement ende zal daer aff verantwoerdt worden ter naesten rekeninghe; daeromme hier alnoch. . . nyet.

Anderen ontfanck vanden Assysen van den BIERE, *eensamentlick vanden hoichselen ende imposten, oude ende nyeuwe, daerop gestelt.*

Vander voirs. Assysen vanden BIERE met heuren toebehoorten diemen binnen ende buyten der Vryheyt van Antwerpen daer men halve oft heele assyse heffende is, ontfangt metten hoochselen ende insettinghe daerop van outs ende nyeuws geset, de welcke achtervolgende zekere ordonnancie ende voerweerde verpacht is Loyse Wellens ende Peeteren van Steensele met heuren consorten, voere eenen tyt ende termyn van twee jaeren, ingaende den XVIII[en] Novembris XV[c] XLVIII, dat alsdoen de borchtochte

vander selver assysen gestelt wordt, achtervolgende der narreen vanden pallemslach ende hoochpenningen inder laest voergaender rekeninghe gheruert, aldaer int ierste ar^{le} der voirs. assysen ruerende ontfanck gemaect is vanden iersten II^{en} jaere vander zelver pachtinghen ende payen verschenen XVIII^{a} Novembris XV^{c} XLIX beloopende op II^{c} XXVIII^{m} VII^{c} Karolus gulden, te twintich stuvers tstuck, mitsgaders vanden paeyen gevallen ende verschenen opt tweede laeste jaer vander selver pachtinghen binnen den tyde vander voirs. laest voergaende rekeninghen oock gevallen ende verschenen, te wetene XVIII^{a} Decembris ende III^{a} ende XVIII^{a} Januarij XLIX als van drye payen ende de selve aldaer genomen naer advenant van de voirs. II^{c} XXVIII^{m} VII^{c} Karolus gulden, beloopt elck paye op VIII^{m} VII^{c} XCVI Karolus gulden III st. VI myten; compt op XXVI^{m} III^{c} LXXXVIII Karolus gulden IX st. I ort. Alsoe alhier ten ontfanghe de resterende paeyen gevallen ende verschenen binnen den tyde heurlieder pachtinghen van XVIII^{a} January anno XV^{c} XLIX tot XVIII^{a} Novembris XV^{c} vyftich, dat alsdoen de selve pachtinghe vander bierassysen vanden tweeden laesten jaere geeyndt ende geexpireert was; beloopende de selve XXIII payen ter sommen van II^{c} II^{m} III^{c} XI gulden, X 1/2 stuvers, een ort qui valent in Brabantschen gelde . . . . L^{m} V^{c} LXXVII ℔ XVII sc. VIII d. VI myt.

De voirs. bierassyse is ter ordonnancie van Burgemeesteren, Scepenen ende Raedt deser stadt, naer dexpiratie van de voirs. pachtinge, gecollecteert geweest by zekeren treffelycken persoonen daer toe gecommitteert, ende dat vanden XVIII^{en} Novembris XV^{c} vyftich totten XI^{en} Aprilis anno XV^{c} LI daer naer, ende mits dyen den meestendeel vanden zelven tyde is buyten den tyde van deser rekeninghe, zoe zal vander zelver collectatien vanden bierassysen ter naester rekeninghe verantwoerdt worden ende hier tselve gestelt by memorien; daeromme hier. . . nyet.

Anderen ontfanck vander MAEILLERYEN *oft* MAELASSYSEN *der stadt van Antwerpen, binnen ende buyten Vryheit derzelver, ende den hoochsele daer op geset.*

Vander voirs. Assysen vander MAILLERYEN de welcke oock, naervolgende zekere ordonnancie ende voerwaerde, verpacht is geweest

Claese Jongelinck voer eenen tyt ende termyn van twee jaeren innegaende III^{a} Decembris XV^{c} XLVIII, dat hy alsdoen de borchtocht vander selver assysen gestelt hadde, breeder blyckende byde laest voergaende rekeninghe mentie makende vanden hoogen ende pallemslach der zelver, aldaer onder tcapittele vander selver assysen ontfanck gemaect wordt vanden iersten II^{en} jaere vander voirs. pachtinghen ende paeyen verschenen III^{a} Decembris anno XV^{c} XLIX, beloopende op XII^{m} III^{c} LXXXVIII Karolus gulden, te twintich stuvers tstuck, mitsgaders vanden paeyen gevallen opt tweede laeste jaer vander zelver pachtinghen binnen den tyde vander voirs. laest voergaende rekeninghe, verschenen te wetene XVIII^{a} Decembris ende III^{a} ende XVIII January XLIX als van drye paeyen ende deselve aldaer genomen naer advenant vande voirs. XII^{m} III^{c} LXXXVIII Karolus gulden; beloopt elck paye op IIII^{c} LXXVI Karolus gulden IX st. XVI myten; compt op XIIII^{c} XXIX Karolus gulden VII 1/2 st. XII myten. Alsoe alhier ten ontfanghe de resterende XXIII payen gevallen ende verschenen binnen den tyde der selver pachtinghen, te wetene zeedert XVIII^{a} January anno XV^{c} XLIX tot III^{a} Decembris XV^{c} vyftich, dat alsdoen de selve pachtinghe vander maelassysen vanden II^{en} laesten jaere expireerde, beloopende de selve XXIII payen ter sommen van X^{m} IX^{c} LVIII Karolus gulden XIIst XXIIII myten qui valent in Brabantschen gelde . . II^{m} VII^{c} XXXIX ℔ XIII sc. I d. Brabants.

Noch wordt hier ten ontfanghe gebrocht, boven desen tgene dat de collecteurs vander maelassysen, Jan Vervoert ende Jan Lambrechts, daer toe by myne Heeren vander Weth gecommitteert, naer dexpiratie vanden voirs. pachtinghen hebben overbracht vander zelver maelassysen ontfaen te hebbene, te wetene vande ierste, tweede, derde ende vierde weke beghinnende III^{a} Decembris XV^{c} vyftich, binnen den selven vier weken verassyst geweest te zyne XXVII^{c} XXIX veertelen, een moken terwen teghen IIII st. elck veertele, valent V^{c} XLV gl. XVII st. Ende noch zyn binnen de V^{e}, VIe ende VIIe weke, beghinnende prima January ende eyndende XXI^{a} January, tydt van deser rekeninghe, verassyst geweest XXVIII^{c} LXVI veertelen, III mokens ten voirs. pryse van IIII st. de veertele, valent V^{c} LXXIII gl. VII st. Compt den ontfanck van der voirs. collectacien vanden maelassysen vanden zeven weken te samen ter sommen van XI^{c} XIX gl. IIII st., blyckende by der certifficacien van den voirs. collecteurs hier overgegeven; alsoe alhier de somme van . . . . II^{c} LXXIX ℔ XVI sc. Brabants.

Anderen ontfanck vanden Cleynen Assysen *ende andere rechten.*

Vander assysen vanden Peerden de welcke naervolgende der gewoonlycke ordonnancien, verpacht is geweest Adriane Goyvaerts voer den tyt van eenen jaere, innegaende tSt Mertensmisse XVc XLIX ende gevallen tSt Mertensmisse XVc vyftich ende is innegeset op Vc LXXXV Karolus gulden te XX st. tstuck, valent CXLVI ℔ V sc. Brabants, daerop gehoocht zyn vier hooghen, doende elck hooghen vyf gelycke Karolus guldenen, daer aff de helft competeert der stadt, valent II ℔ X sc. Brabants; ende daerenboven compt der stadt naevolgende der voirweerde ende ordonnancien van den pachtinghen voer den coop XXV sc. Brabants ende voer den wyn XII sc. Brabants; maect tsamen voer tvoirs. jaer gevallen Mertini XVc vyftich, de somme van . . . CL ℔ XII sc. Brabants.

Vander Torve assysen de welcke oock naervolgende der gewoonlycke ordonnancien, verpacht is Mertene Meys voer den tyt van eenen jaere ingaende tSt Mertensmisse anno XVc XLIX ende verschenen Mertini vyftich, ende is ierst coops innegeset op IXc LXX Karolus gulden ten voirs. pryse, valent IIc XLII ℔ X sc. Brabants, daerop gehoocht zyn IIII hooghen, elck hooghen doende vyf gelycke Karolus gulden, daer aff de helft competeert der stadt beloopende II ℔ X sc. Brabants, ende daerenboven voere den coop XXV sc. Brabants, ende voere den wyn XII sc. Brabants; compt te samen voer tvoirs. jaer gevallen ende verschenen Mertini XVc vyftich, de somme van. . . . . . IIc XLVI ℔ XVII sc. Brabants.

Vander assysen vander Caultssyden dewelcke van gelycke verpacht is Mertene Meys, voer gelycken tyt van eenen jaere, innegaende Mertini XVc XLIX ende eyndende Mertini vyftich; ende is innegeset ierst coops op VIIc LXXV Karolus gulden, makende CXCIII ℔ XV sc. Brabants; daerop gehoocht zyn XII hooghen ten voirs. pryse van vyf Karolus gulden, de helft daeraff competerende der stadt, valent VII ℔ X sc. Brabants; ende daerenboven voer den coop XXV sc. Brabants, ende voer den wyn XXVIII sc. Brabants; compt te samen voer tvoirs. jaer gevallen ende verschenen Mertini XVc vyftich, de somme van IIc III ℔ XVIII sc. Brabants.

Vander assysen vanden Blaeucuypen, de welcke van gelycke verpacht is Mertene Meys voer den tyt van eenen jaere, ingaende Mertini XVc XLIX ende eyndende Mertini XVc vyftich, ende is ierst coops innegeset op IIIc XXI gelycke Karolus gulden,

makende LXXX ℔ V sc. Brabants, daer op gehoocht zynde IIII hooghen ten voirs. pryse, de helft competerende der stadt, valent II ℔ X sc. Brabants ende daerenboven voer den coop XXV sc. Brabants, ende voere den wyn XII sc. Brabants; compt te samen voer tvoirs. jaer gevallen ende verschenen Mertini XV^c vyftich, de somme van . . . . LXXXIIII ℔ XII sc.

Vander assysen vanden Zoute de welcke van gelycken verpacht is M^ren Pauwelse van Huldeberghe voer gelycken tyt van eenen jaere ingaende ende eyndende als voere; ende is ierst coops innegeset op III^c Karolus gulden ten voirs. pryse, makende LXXV ℔ Brabants, daerop gehoocht zyn IIII hooghen ten voirs. pryse, de helft daeraff competerende der stadt, valent II ℔ X sc. Brabants, ende voere den coop XXV sc. Brabants, ende noch voere den wyn XII sc. Brabants; compt te samen voer tvoirs jaer gevallen ende verschenen Mertini XV^c vyftich, ter somme van . . . . . LXXIX ℔ VII sc.

Vander assysen vander Lynen Elle met heuren toebehoorten de welcke verpacht is Jeronimo Smit den tyt van drye jaeren, innegaende Mertini XV^c XLIX, ende is ierst coops innegeset op XVII^c XLIIII ℔ gelycke Karolus gulden, valent IIII^c XXXVI ℔ Brabants, daerop gehoocht zynde XLVIII hooghen teghen vyff gelycke Karolus gulden, elck hooghen, deen helft daeraff competerende der stadt, valent XXX ℔ Brabants; voere den coop XXV sc. Brabants, ende voere den wyn V ℔ Brabants; compt te samen op IIII^c LXXII ℔ V sc. Brabants, boven alle costen vanden loone vanden meters oft hueren vanden meetplaetsen oft huysen; des comen hem te baten IX ℔ die d'ingesetenen van Haerlem jaerlycx der stadt gheven voere heure portie ende compositie. Alsoe alhier vanden iersten III^en jaer verschenen Ste Mertensmisse XV^c vyftich, de voirs. somme van IIII^c LXXII ℔ V sc. Brabants.

Van die van sHertogenbossche, voir heure redemptie inden voirs. rechte. . . . . XVIII ℔ Brabants.

Vanden assysen van Boter ende Kase de welcke verpacht heeft Merten Meys den tyt van drye jaeren, ingaende Mertini XV^c XLIX, ende is ierst coops innegeset geweest op XVIII^c XXXII gelycke Karolus guldenen, valent IIII^c LVIII ℔ Brabants, daerop gehoocht syn vyfftich hooghen ten voirs. pryse van vyff Karolus gulden elck hooghen, de helft daeraff competerende der stadt, valent XXXI ℔ V sc. Brabants; voere den coop XXV sc. Brabants ende voere den wyn V ℔ IIII sc. Brabants; compt te samen op IIII^c XCV ℔ XIIII sc. Brabants. Alsoe alhier vanden iersten derden jaere verschenen Mertini XV^c vyftich, de voirs. somme van . . . . . IIII^c XCV ℔ XIIII sc.

Vanden rechte van den CRANE met synen toebehoorten dwelck verpacht heeft Philips Robbyns, oudecleercoopere vanden Amptman, den tyt van drye jaeren, ingaende Mertini XVc XLIX, ende is ierst coops innegeset geweest op Xc LXXIII gelycke Karolus gulden, valent IIc LXVIII ℔ V sc. Brabants, daerop gehoocht zyn XXXVI hooghen ten voirs. pryse van vyff Karolus gulden elck hooghen, de helft daeraff competerende der stadt, valent XXII ℔ X sc. Brabants; voere den coop XXV sc. Brabants, ende voere den wyn III ℔ XVI sc. Brabants; compt te samen op IIc XCV ℔ XVI sc. Brabants. Alsoe alhier vanden iersten derden jaere verschenen Mertini XVc vyftich, de voirs. somme van. . . . . IIc XCV ℔ XVI sc. Brabants.

Van Joose Hoons de welcke hier voermaels tvoirs. recht in pachte gehadt heeft ende der stadt schuldich bleven was CVII ℔ IIII sc. Brabants, ende mits dyen hy insolvent was gewordden, is men namaels met hem overcomen als dat hy de voirs. syne schult zoude betalen in zes jaeren by gelycke portien tsjaers XVII ℔ XVI sc. IIII d. Brabants, daeraff hy vanden iersten VIen jaere op de laest voergaende rekeninghe ontlast is van der sommen van XXI ℔ Brabants ende alhier op tweede VIste jaer gevallen ende verschenen in Mayo XVc vyfftich.

Vanden INNEGELDE vanden VISSCHE dwelck insgelycx verpacht heeft Pauwels Cornelissone voere eenen tyt ende termyn van drye jaeren innegaende Mertini XVc XLVII, mits jaerlycx betaelende IIm CLXI gulden, X stuvers, valent Vc XL ℔ VII sc. VII d. Brabants. Alsoe alhier vanden derden laesten jaere verschenen Mertini XVc vyftich, de voirs. somme van Vc XL ℔ VII sc. VI d. Brabants.

Vander assysen vanden VULLEN LAKENEN de welcke verpacht heeft Anthonis Warin met zynen consorten voere eenen tyt van drye jaeren innegaende Mertini XVc XLVII, mits jaerlycx betalende XIIIc L gulden, XII stuvers, valent IIIc XXXVII ℔ XIII sc. Brabants. Alsoe hier vanden derden laesten jaere verschenen Mertini XVc vyfftich, de voirs. somme van. . . IIIc XXXVII ℔ XIII sc. Brabants.

Vander assysen vanden HARINCK ende CUERCAMERE metter packassysen ende heuren toebehoorten de welcke verpacht heeft Cornelis Aertssone voere eenen tydt van drye jaeren, innegaende te Paesschen anno XVc XLVIII mits jaerlycx betalende VIIc III gulden, X st., valent CLXXV ℔ XVII sc. VI d. Brabants. Alsoe alhier vanden tweeden derden jaere verschenen te Paesschen anno XVc vyfftich, de voirs. somme van . . . . CLXXV ℔ XVII sc. VI d.

Vander assysen vanden VULLEN LAKEN metter SNEDEN de welcke

in pachte genomen hebben de dekens vanden vuytsnyders ende vanden cousmakers ambachte, voere eenen tyt van drye jaeren innegaende Mertini XV^c XLVII, mits jaerlycx betalende V^c XX Karolus gulden, valent CXXX ℔ Brabants. Ende hier vanden derden laesten jaere verschenen Mertini XV^c vyfftich, de voirs. somme van . . . . CXXX ℔ Brabants.

Vanden rechte vander Issouwen deser stadt dwelck ontfaen wordt vanden poirteren ende ingesetenen der selver stadt, ende is men trecht daeraff schuldich navolgende der ordonnancien daer op gemaect ende heeft beloopen tselve recht blyckende byder rekeninghen van Gillis Tsas ende Dierick de Visscher gesworen Issouwers voer een jaer geeynt Mertini XV^c vyftich, ter sommen van . . . . CIIII ℔ II sc. I 1/2 d.

Vander Wynroeden deser stadt de welcke seedert den X^en Decembris anno XV^c XLIX totten XVI^en Decembris vyftich, is bedient geweest by Janne van Morckhoven ende Bernarde Dondens, ende hebben overbracht naervolgende heurder rekeninghe ontfaen te hebbene vant roeden vanden wynen, bieren, ciropen, olien ende anderssints, de somme van . . . CIX ℔ XV sc. V 1/2 d. Brabants.

Vander Makelardye vanden Wynen de welcke seedert den V^en Decembris anno XV^c XLIX totten V^en Decembris anno XV^c vyftich, is bedient geweest by Janne vander Brugghen, ende heeft overbracht naer vuytwysen synder rekeninghe daeraff ontfaen te hebbene binnen den voirs. tyde, de somme van LXXVI ℔ XII sc. Brabants.

Vanden Craemgelde dwelck is den XII^en penninck der stadt competerende in tgene des ontfaen wordt ende verschynt ter causen van der settinghe vanden cramen ende hueringhe der selver gedaen binnen den merten voer Sinxen ende Bamismerten, ende is ter causen van dyen ontfaen ende verschenen blyckende by rectifficacie van Michiele de craemsettere ende Dierick de Visschere tselve recht ontfaen hebbende voer de Sinxen ende Bamismerct XV^c vyftich, de somme van XIII ℔ VII sc. V 1/2 d., daeraff beloopt den XII^en penninck, comende tot prouffyte vander stadt, affgetrocken de somme van vyff ponden, vyf schellingen Brabants voer sekere costen, zoe van loon, tabbaerden, teringhe ende anderssins, alhier de somme van. . . . . VIII ℔ II sc. V 1/2 d.

Vander Gruyten vanden Biere de welcke gecollecteert wordt by Adriane Sins ende is daeraff ontfaen voer een jaer, verschenen Mertini XV^c vyftich, voert deel der stadt competerende

als actie hebbende vanden deele van dien van Sombeke, de somme van. . . . . II ℔ XI sc. VI d. IIII 1/2 myt. Brabants.

Anderen ontfanck van Poerters *en andere rechten.*

Vanden ghenen die Poerters ende Poerterssen geworden zyn binnen der stadt van Antwerpen, van welcken mynen genadigen Heere van Bourgoingnen, van Brabant etc., zaliger gedachten, by wete van zynen Rade ende luyden van zynre Cameren vander rekeninghen te Bruessele, geordonneert heeft dat alle die ghene die poerters oft poerterssen wordden, zullen terstont moeten betalen in handen vanden Rentmeestere van Antwerpen indien tyde wesende, ende oick den Rentmeestere der voirs. stadt, de somme van sestiene schellinghen groote Brabants, daeraff de vyff schellinghen comen tot prouffyte van mynen genadigen Heere, eenen schellinck tot prouffyte van den Schoutet van Antwerpen, vyff schellingen tot prouffyte vanden lichame der voirs. stadt ende vyff schellinghen groote tot prouffyte vanden Schepenen die aldaer comen sullen. Ende dat alle die ghene die poerters oft poerterssen zyn van Antwerpen ende voertane sullen wordden, dyen gebeuren zal metter meester familien, buyten der Vryheit vander stadt ende binnen den Merckgreefschape van Antwerpen te woenen, dat elck van hen alsoo buyten wonende elcx jaers schuldich sal syn te betalene tusschen Onzer Vrouwen Lichtmisse daghe ende Paesschen daer naestvolgende, ten huyse vanden Rentmeestere in dier tyt wesende, in zynen ende in handen vanden Rentmeestere der voirs. stadt van Antwerpen, de somme van vyff schellinghen groote Brabants, de twee daeraff tsHeeren behoeff, ende dandere drye scellingen tot behoeff vander voirs. stadt. Ende soe wie poerters oft poerterssen zyn ende voirtane wordden zullen, tusschen Paesschen ende den iersten dach van Octobri, ende die buyten der voirs. stadt ende Vryheyt woenen zullen, die zullen voer den iersten termyn voir heuren iersten jaere moeten betalen tusschen Onzer Vrouwen dach Lichtmisse, ende Paesschen naden iersten dach van Octobri naestvolgende, maer de ghene die poerters ende poerterssen wordden zullen tusschen den iersten dach van Octobri, ende Paesschen, die zullen gestaen met heuren jaergelde van vyff scellingen groote te betalene als voere, den

termyn van heuren iersten jaere tusschen Lichtmisse ende Paesschen. Ende oft in toecomenden tyden eenighe poerters oft poerterssen gebreckelycken waren ende tvoirs. jaergelt van vyff schellinghen Brabants jaerlycx nyet en betaelden, zoe voirs. is, die zouden berooft worden van heurer poirteryen voirs. ende daer toe verbeuren drye royalen, den eenen tot behoeff van onzen genadighen Heere, den anderen tot behoeff vanden voirs. Rentmeesteren, voir hen costen ende vervolgen vander executien te doene, ende daer toe zal oick de voirs. buytenpoertere zyn jaergelt van achterstellingen ende ombetaelden termynen moeten betalen sonder verdrach. Voirtane zoe ordineerde myn genadige Heere Hertoghe Philips voirs., dat de Schoutet, Amptman ende Rentmeesters van Antwerpen, des gelycke de Bourgmeesteren egheen Schepenen zynde, ende noch twelff Schepenen in toecomenden tyden elcx jaers wesende, elck binnen dien jaere moghen presenteren eenen zynen dienare in zyn huys woenende, dagelycx met hem etende ende slapende, zonder argelist, om te wordden poerters gemaect zonder de XVI schellinghen grooten tot zynre incompst te derven gevene, ende namaels by sekere ordinancie byder voirs. stadt gemaect, geordineert dat alle die ghene die poerters souden willen syn, souden schuldich syn te betalene drye ponden, eenen schellinck Brabants, daeraff de stadt behouden heeft II ℔ VIII sc. IIII d. Brabants van elcken persoone, ende is daeraff verschenen vanden persoonen aenveerdt hebbende de Poerterye deser stadt zindert den iersten February anno XV^c XLIX tot ultima January XV^c vyfftich daernaer, alst blyct by certifficacie hierover gegeven wesende in getale van III^c XCI 1/2 poerters geworden, soe vrouwen als mans (mede begrepen drye volders de welcke maer halff gelt en gheven), daer aff soe voirs. is tot prouffyte van der stadt van elcken persoone II ℔ VIII sc. IIII d. Brabants; compt ter sommen van . . . . . . IX^c XLIII ℔ XIIII sc. II d. Brabants.

Vanden Buiten Poerters is ontfaen binnen den tyde van deser rekeninghen, van Anthonise Neerincx, woenende tot Eeckeren . . . . V sc.

Vanden persoonen gecomen zynde in dAmbacht vanden Drooghscheerders zindert tSint Jansmisse XV^c XLIX tot St Jansmisse XV^c vyftich, in getale van XXIIII persoonen, soe de dekens vanden voirs. ambachte dat overbracht hebben, ende wordt ontfaen van elcken persoone tot prouffyte vander stadt, XX sc. Brabants. Alsoe alhier naer advenant vanden voirs. XXIIII persoonen blyckende by certifficacie. Daerop dienende de somme van XXIIII ℔ Brabants.

Vanden persoonen gecomen synde in dAMBACHT vanden CORDEWAGENCRUYDERS deser stadt, de welcke naervolgende sekere ordonnancie gemaect opt stuck vanden voirs. ambachte, soe verre zy int zelve ambacht souden willen comen, nochtans ierst poerters zynde, gehouden zyn tot heuren aencomenen te ghevene, tot behoeve vander stadt, elck van hen XXX sc. Brabants eens, ende tot behoeff vanden voirs. ambachte, tien schellinghen Brabants; dat elck van den voirs. persoonen int selve ambacht wesende, jaerlycx der stadt schuldich syn te ghevenen daeraff, binnen den tyde deser rekeninghe, te wetene vanden XXX sc. ontfaen voer d'incomen vanden voirs. ambachte van vivenvyftich persoonen tselve ambacht aenveerdt hebbende, naer vuytwysen der certifficacien oft attestacien vanden Tresoriers, de somme van LXXXII ℔ X sc. Brabants.

Ende als aengaende de vyff schellinghen Brabants int voirs. article geruert, van dat elck vanden persoonen int voirs. ambacht wesende, zouden schuldich zyn jaerlycx te ghevene vyff schellinghen Brabants tot prouffyte vander voirs. stadt, ende aengesien tselve nyet recouvrable en is; ergo hier. . . . . nyet.

Anderen ontfanck van TOLLEN, WEECHGELDE *ende* PASSAIGIE *van* RIVIEREN.

Ierst vanden RIDDERTOL den welcken men deylt in twee leden, daeraff deen geheeten is tDROOGHE, ende dander tNATTE ende tvoirs. ierste let geheeten tdrooghe, ende drye andere leden vanden voirs. Riddertol, te wetene die WAGHE, den JOCTOL ende de THIENDE, inde vastene gedeylt wordden in drye deelen, daeraff dese stadt, als actie hebbende vanden deele onzen Heere den Keyser competerende, heeft een derdendeel, derfgenamen van den Heere van Arenberch ende Herzele tsamen dandere derdendeel, ende derde derdendeel deylt men in twee deelen, daer aff deen deel, dwelck is tsesde deel van al, wordt gedeylt in viere deelen, daer aff deen deel, dwelck is tvierentwintichste van al competeert den erffgenamen van wylen. . . . . tweeste deel den erffgenamen van dien van Rants oft Draecx, tderde deel den erffgenamen van dien van Wachtendonck, ende tvierde deel der voirs. stadt, als actie hebbende vanden erffgenamen van dien van Ymmerseele, ende het tweeste deel vanden voirs. derdendeele, dwelck is tsesde deel van al, wordt oock

gedeylt in vier deelen, daeraff deen deel, dwelck is tvierentwintichste van al, competeert dyen van Cruyningen, het tweeste deel dyen van Elst, het derde deel der stadt als actie hebbende van dyen van Sombeke, ende het vierde deel dwelck oock is het vierentwintichste deel, wordt gedeylt in twee deelen, daeraff deen deel, dwelck is het achstenveertichste deel van al, competeert den erffgenamen van wylen Waelraven Draeck, ende het tweeste deel, dwelck oock is XLVIIIe deel van al, competeert der voirs. stadt als actie hebbende vanden voirs. erffgenamen van die van Sombeke, ende in al tgene dat die van Sombeke hebben, heeft onse Heere de Keysere, de voirs. stadt ter causen vanden deele competerende, een vierendeel, dwelck is het LXIIII^{ste} deel van al, ende in tgene datter blyft voere tdeel van dyen van Sombeke, heeft Wouter van Wesenbeke een achste deel.

Dander let van den Riddertol, geheeten tNatte, wordt gedeylt in zesse deelen gelyckelyck, daeraff deen deel competeert der stadt als actie hebbende van onsen genadigen Heere den Keysere, ende het tweeste deel van dyen van Arenberghe ende Herzele, tderde deel dyen van Cruyninghen ende Wachtendonck, tvierde deel dyen van Elst, tvyfste deel der voirs. stadt, ter causen van dyer van Sombeke, ende tseste deel wordt gedeylt in twee deelen, daeraff deen, dwelck is twelfste deel van al competeert den erffgenamen Walrave sDraecx, tweeste deel der stadt als actie hebbende vanden erffgenamen van wylen Claes van Sombeke, ende in al tgene dat die van Sombeke hebben, heeft onse Heere de Keysere het vierendeel, dwelck is het zestienste deel van al; ende in tgene dat blyft voer het deel van dyen van Sombeke, heeft Wouter van Wesenbeke het achste deel.

Vanden voirs. lede, geheeten tDrooghe inden Riddertol, daer inne myne genadighe Heere heeft ierst een derdendeel ende tvierendeel int deel van die van Sombeke, dwelck men gewoenlyck is te deylen negen werven tsjaers, ende is by Zyne Ma^{t}. brieven, in date ultima Marcy XV^{c} XXI voer Paesschen, vercocht ende getransporteert ten prouffyte vanden Bourgemeesteren, Scepenen ende Raedt deser stadt van Antwerpen, te lossen mits der somme van XL^{m} ℔ van XL g^{n} vlems tpont, in zulcken gelde als doen loop hadde ende geslagen worde in Zyner Ma^{t}. Munte, te wetene den reael, ten pryse van LXIII 1/2 stuvers, den halven reael voere XXXI 1/2 stuvers, ende den Carolus gulden tot XXI st., ende andere penningen naer advenant, welck transport is namaels by dyen vander voirs. stadt ende by brieve, in date vander maent van Decembri

anno XV^c XXXI gerenchargeert met andere XL^m ℔, makende tsamen LXXX^m ℔ ten voirs. pryse, hier voere de deyldaghen gehouden zeedert St Thomaesdach anno XV^c XLIX, tot St Thomaesdach anno XV^c vyftich, blyckende by certifficatie hier overgegheven, te wetene : voere tdeel dwelck de stadt heeft van onsen Heere den Keyzere CV ℔ XIII sc. IIII d. Brabants; voere tdeel dwelck de zelve stadt heeft van dien van Immersele, de somme van XIII ℔ X sc. Brabants, ende voere tdeel der stadt competerende ter causen vanden deele van dyen van Sombeke, XXVII ℔ Brabants, maect tsamen CXLVI ℔ III sc. IIII d. Brabants, des affgetrocken tgene die voirs. vander stadt gegheven hebben vuyten deele van Sombeke den erffgenamen Waelraven sDraecx beloopende IIII ℔ IIII sc. IIII d. III myt. Brabants; compt noch alhier . . . . . CXLI ℔ XVIII sc. XI d. XXI myt. Brabants.

Vanden lede, geheeten tNATTE, ter causen vanden deele daer de voirs. stadt inne gerecht is by transpoerte van onsen Heere den Keysere, voer de voirs. deyldaghen XXVII ℔ Brabants, ende voere tdeel dat der voirs. stadt competeert ter causen vanden deele van dyen van Sombeke LIIII ℔ Brabants, maect tsamen LXXXI ℔ Brabants, des affgetrocken tgene des de voirs. stadt vuyten deele van Sombeke gegheven heeft den erffgenamen Waelraven sDraecx, beloopende op IX ℔ XIII sc. II d. XVI myt. Brabants; compt noch alhier . . . LXXI ℔ VI sc. IX d. VIII myt. Brabants.

Vanden lede, geheeten de THIENDE IN DE VASTEN, die men ontfangt van tSondaechs Pape Vastelavont, zonne opganck, tot opten Pallemsondach, zonne onderganck, waer aff competeert der stadt als hebbende dactie van onsen genadighen Heere den Keysere voer heur part ende portie VIII ℔ Brabants, van Sombekens deel II ℔ Brabants ende voer tdeel van dyen van Immersele XX sc. Brabants, compt te samen XI ℔ Brabants, waer aff competeert den erffgenamen Walraven sDraecx van den deele van Sombeke VI sc. IIII d. XXI 1/2 myt. Brabants; compt noch alhier . . . . X ℔ XIII sc. VII d. II 1/2 myt. Brabants.

Vanden lede, geheeten de WAGHE daer inne begrepen is de groote WAGHE met oock de YSEREWAGHE, BOTER ende KEESWAGHE, VUYSEL ende ZUYVELSCHALE ende des daer aen cleeft, welcke Waghe bedient wordt by Ghillebert van Schoonbeke ende Janne van Doerne op rekeninghe te doene voor Burgemeesteren ende Scepenen deser stadt van Antwerpen, ende heeft tselve recht beloopen, voer een jaer geeynt Assensionis XV^c vyfftich, voer tdeel onsen Heere den Keysere competerende, daer aff de voirs. stadt dactie heeft ter

sommen van VIc LXXIII ℔ II sc. X 1/2 d.; ende voere tdeel dat de voirs. stadt heeft van dyen van Immersele ter sommen van CV ℔ III sc. VI d. II myt.; ende voere tdeel dwelck der stadt is competerende ter causen vanden deele van dyen van Sombeke ter sommen van CXX ℔ V sc. XId. XVII myt., comende tsamen de voirs. drye partyen ter sommen van VIIIc XCVIII ℔ XII sc. IIII d. VII myt. Alsoe alhier van den jare verschenen Assensionis XVc vyfftich, de voirs. somme van VIIIc XCVIII ℔ XII sc. IIII d. VII myt. Brabants.

Vanden lede, geheeten den Jocktol, dwelck in pachtinghe houdt Melchior Charles ende Jacop Mostart, eenen termyn van drye jaeren, innegaende Joannis XLVIII, voer de somme van CXLV ℔ I sc. III d. Brabants elcx jaers. Alsoe alhier voer tweede derde jaer gevallen tSint Jansmisse XVc vyfftich, de voirs. somme van . . . . CXLV ℔ I sc. III d. Brabants.

Vanden lede, geheeten de Vuytslagen, daer aff de vier ende eenen halven vuytslach der stadt, competeren by coope ende transporte als voere, welcke vuytslagen verpacht zyn Gillebert van Schoonbeke ende Janne van Doerne, voer eenen tyt ende termyn van zesse jaeren daer aff den iersten pacht gevallen is Assensionis XVc XLVIII voer de somme van CXII ℔ X sc. Brabants tsjaers. Alsoe alhier vanden derden VIen jaere vander voirs. pachtinghen gevallen Assensionis XVc vyftich, de voirs. somme van. . . . . CXII ℔ X sc. Brabants.

Ende als aengaende den halven vuytslach by der stadt gecocht van dyen van Sombeke ende Imersele voirs., mits dyen den selven gelaten is Peeteren de Flye tot zynen lyve, daeromme hier. . nyet.

Vanden geleyde vander Rivieren vander Honten, dwelck ontfaen ende gecollecteert is geweest by Janne van Imhoff, ende heeft beloopen naer vuytwysen synder rekeninghen, by hem daer aff overgegeven ende gecertifficeert soe dat behoort, voer een jaer geexpireert den Xen Novembris XVc vyfftich, ter sommen van . . . . CXCIII ℔ XVII sc. VII 1/2 d. Brabants.

Vanden Weechgelde opde strate in Borgerhoudt, dwelck men noempt den Tol van Ayendyck, dwelck in pachte genomen heeft Mr Willem vanden Eynde, voer eenen tyt ende termyn van drye jaeren, innegegaen Mertini XVc XLIX, ende is ierst coops innegeset op C Karolus guldens, te XX stuvers tstuck, valent XXV ℔ Brabants, daer op gestelt syn XX hooghen, doende elck hooghen vyff gelycke Karolus gulden, daer aff de helft com-

peteert der stadt, valent XII ℔ X sc. Brabants; voere den coop XXV sc. Brabants, ende voere den wyn II ℔ IIII sc. Brabants; compt te samen op X ℔ XIX sc. Brabants. Alsoe alhier vanden iersten derden jaer verschenen Mertini XV^c vyfftich, de voirs. somme van. . . . . XL ℔ XIX sc.

Vanden rechte dwelck men licht opte passaigie vander RIVIERÉN in VLAENDEREN, geheeten tVEER aent Bierhooft, daerinne de Grave van Hoerne, als Heere van Borcht ende Zwyndrecht (mits redenen gestelt inde tweede laest voergaende rekeninghen), heeft deen helft, ende is verpacht Janne de Crane, eenen termyn van drye jaeren, ingaende den XVIII^en Augusti anno XV^c XLIX ende is ierst coops innegeset op VIII^c Karolus guldens, te twintich stuvers tstuck, valent II^c ℔ Brabants, daer op gestelt zyn LXIIII hooghen, doende elck hooghen drye gelycke Karolus guldenen, waer aff competeert den verpachters deen helft ende dat voer deerste jaer alleenlyck, valent XXIIII ℔ Brabants; compt te samen op II^c XXIIII ℔ Brabants. Alsoe alhier vanden iersten derden jaere verschenen voer tcontingent vander stadt gevallen XVIII^a Augusti anno XV^c vyfftich, beloopende de voirs. helicht op CXII ℔ Brabants.

Vanden rechte vanden WEECHGELDE, dwelck onse Heere de Keysere deser stadt geoctroyeert heeft te moghen heffen inder LUYTHAGHEN, voere eenen tyt ende termyn van jaeren op elcken waghen ende waghenpeerde aldaer passerende, omme te vervallene sekere somme van penninghen by dien vander voirs. stadt verleegt ende verschoten int maken ende repareren vander Heerstraten ende andere quade weghen tusschen deser voirs. stadt ende den steden van Mechelen ende Liere geleghen, daer van Adriaen Spilleman den ontfanck gehadt heeft, beloopende den selven ontfanck naervolgende der rekeninghe by hem overgegeven van. . . . . geeynt. . . . . ter somme van. . . . . (1).

Vanden rechte dwelck genomen wordt vanden SCHIPPERS die gewoenlyck syn geweest van ouden tyden te comenen roeyen met heuren schepen inder stadt, te wetene, onder de LOOCKBRUGGHE ende inder BORCHTGRACHT, ende betaelt wordt tot onderhoudinghe vanden Caeyen, als aengaende den rechte vanden Loockbrugghe, mits dyen tselve is begrepen inde pachtinghe vanden Spuyhuyse aldaer, en is daer aff nyet ontfaen, maer vander Borchtgracht is ontfaen by Claese Bertelmeeus Portier tusschen de twee merten, te wetene : Sinxen ende Bamismert

(1) Deze plaatsen zyn in de rekening open gelaten.

naervolgende der certifficatien daer aff hier overgegeven ter sommen van . . . . III lb XV sc. Brabants.

Anderen ontfanck van penninghen, ontfaen van den Rentmeestere ons genadichs Heeren des Keysers, vanden DOMEYNEN, *int Quartier van Antwerpen, omme daer mede betalinghe te doene vanden cours vanden renten die ten versuecke van wylen hooger memorien Hertoghe Philips, vercocht zyn opte voirs. stadt van Antwerpen, zindert den jaere XIIII*c *totten jaere tnegentich.*

Vanden Rentmeestere, ons genadichs Heeren des Keysers, int Quartier van Antwerpen, de somme van sesse hondert croonen te XXIIII stuvers tstuck, ter causen van gelycke somme by deser stadt van Antwerpen, ter begheerten van wylen hooger memorien . . . . . binnen den jaere XIIIIc LXXII vercocht op heure ende alle heure ingesetene goeden diversche persoonen erffelycke renten, ter quitingen den penninck zesthiene, om te hulpe te comene inde menichfuldighe lasten die hem dagelycx gebeurden mits der orloghen tegen zyne vianden ende quaetwillighe, daeraff de stadt heeft heure brieven van ontlastinghe ende ontheffenissen gegeven in syne stadt van Atrecht, twintich daghe in Meye anno tweentseventich, geverifficeert alsoot behoort, daermede hy hen in handen heeft geset alsulcken rente van acht ponden tien schellinghen oude groote Tournoose, te twintich grooten van Florencien elck pont, ende elcken gulden van Florencien te V sc. IIII d. Brabants, die zy hem schuldich zyn vuyt crachte ende zaken vander Hallen, jaerlycx verschynende halff te Kersmisse ende halff tSint Jansmisse, ende daer toe noch vyff hondert oude schilden ten pryse van zestiene oude grooten tstuck, die zy den zelven mynen genadighen Heere alle jaere schuldich zyn vanden octroeye van heurer acsysen, deen helft daer aff te Paesschen ende dandere helft daer aff tSinte Matheeusdaghe om jaerlycken alsoo veele in te houdene als de voirs. VIc croonen gedragen, ende daermede de erfrenten den coopers der zelver ten behoorlycken termyne te worddene betaelt, gelyck dat al blyct by opene brieven myns genadichs Heeren der voirs. stadt daerop verleent tot heurder versekerheyt. Alsoe hier de voirs. ses

hondert croonen verschenen tSint Jansmisse ende Kersmisse XVc vyfftich, de somme van . . . . CLXXX ℔ Brabants.

Vanden voirs. Rentmeestere ons Heeren des Keysers, int Quartier van Antwerpen, de somme van negen ende veertich ponden thien schellinghen grooten Brabants, ter causen van gelycke sommen die dese stadt van Antwerpen ter eernstiger begeerten myns genadichs Heeren, ende wille, wete ende consente vanden drye Staten sLants van Brabant, by toedoene vanden Raide ende ten byzyne vanden gecommitteerden houdende de rekeninghe vanden ontfanghe generael van Brabant, vercocht heeft op heure ende op alle heure ingesetene goeden, diverschen persoonen den penninck zestiene, te wetene, deen helft opten vyftiensten dach February, ende dandere helft opten vyffthiensten dach van Augusto, daer aff den iersten termyn verschynende opten iersten dach van Februario anno zevenentseventich om der betalinghen wille van tachtentich duysent overlensche Rinsguldenen munte der voirs. Keurvorsten by den Ryn die wylen Hertoghe Kaerle van Bourgoingnen ende van Brabant geloeft hadde te betalene den Hertoghe van Ghulicke ende vanden Berghe tot zekeren termynen overleden, voer trecht ende actie dat de selve Hertoghe hadde oft hebben mochte in oft totten Hertoechdomme van Ghelre ende totten greeffschape van Zutphen metten toebehoorten, daer aff de vier hoochsteden van Brabant ende de stadt van Mechelen, heur brieven ende zegelen den Hertoghe van Gulick gegeven hadden, daer aff de stadt van Antwerpen heur brieven van ontheffenissen myns genadichs Heeren heeft als van den vercoope der zelver renten gegeven tien dagen in Augusto anno LXXVIII, daermede hy hen oick in handen geset heeft alsulcke penninghen als mynen genadigen Heere jaerlycken heeft opte voirs. stadt ter causen vanden octroeye heurer assysen vanden renten vanden Lakenhuyse ende vanden tolle van Antwerpen metten toebehoorten, ende voertane generalick ende specialick alle andere partyen van Domeynen binnen den Lande van Brabant gelegen, om daer aff jaerlicx soe vele inne te houdene als de voirs erffrenten gedraghen, gelyck dit blyct byde opene brieven myns genadichs Heeren der voirs. stadt daer op verleent. Alsoe hier voere de termynen verschenen XV February XVc XLIX ende XVa Augusti XVc vyftich, als van heelen jaere de somme van. . . . . XLIX ℔ X sc. Brabants.

Vanden zelven Rentmeestere ons Heeren des Keysers, int voirs. Quartier van Antwerpen, de somme van hondert vier ponden

eenen scellinck grooten Brabants, ter causen van gelycke somme by dien vander voirs. stadt, ten versuecke van Zyne Maiesteyt vercocht binnen den jaere XIIII^c LXXIX, diversche persoonen, daer aff zy brieven van ontlastinghe heeft ter quytinghen den penninck zesthiene, omme de penninghen vanden zelven vercoope bekeert te worddene inder betalingen vanden Hertoghe van Gulicke, vander resten diemen hem noch tachtere was, verschynende jaerlicx de voirs. erffrenten, deen helft XII^a Novembris ende dandere helft XII^a May. Alsoe hier voer de termynen verschenen XII^a May ende XII^a Novembris XV^c vyfftich, als van eenen jaere, de somme van. . . . . CIIII lb I sc. Brabants.

Vanden zelven Rentmeestere ons Heeren sKeysers, int Quartier van Antwerpen, de somme van twee hondert vyfftich ponden grooten Brabants, ter causen van gelycke somme vercocht by der zelver stadt van Antwerpen, ter ernstiger begheerten ende versuecken van onsen genadighen Heere den Roomschen Connick ende Eertshertoghe Philips, zyns soens, om te helpene ende te comene int opsetten ende onderhouden van heurer wapeningen, om te recouvreren alsulcke heerlicheyden die zindert de doot van wylen Hertoghe Kaerle, saliger gedachten, hem affgenomen ende ontwillicht waren, ende by weete ende consente der drye Staten sLants van Brabant, ende ten bysyne vanden gecommitteerden, houdende de rekeninghe vanden Ontfanghe generael van Brabant, te wetene, tot twee termynen tsjaers, te betalene halff opten iersten dach van Februario anno XIIII^cLXXXVI ter quytingen den penninck naer inhoudt van zekere opene brieven byder voirs. stadt, ter versekerheyt, myns genadichs Heeren overgelevert ende achtervolgende oock eenre declaratien, gestelt opten rugghe vanden brieve van ontheffenissen myns genadichs Heeren, gegeven in zynre stadt van Bruessele, XIII daghen in Julio anno LXXXVI, der voirs. stadt daer op verleent, nyettegenstaende dat myns genadichs Heeren brieven, begrepen de voirs. rente, te moghen lossen den penninck vyfftiene, by welcke brieven de zelve myn genadighe Heere, om die van Antwerpen te versekeren, hen in handen geset heeft, heurer genaden tol van Antwerpen metten toebehoorten, ende voerts generalick ende specialick alle andere partyen van Domeynen binnen der voirs. stadt ende Merckgreeffscape ende elders binnen den Lande van Brabant gelegen, om daeraff jaerlicx, soe vele inne te houdene als inde voirs. brieven myns genadichs Heeren begrepen ende verclaert staet. Alsoe alhier van eenen heelen jaere der voirs.

stadt, verschenen prima February XLIX ende prima Augusti anno XV^c vyfftich, de somme van. . . . . II^c L ℔ Brabants.

Anderen ontfanck van penninghen, ontfaen vanden Rentmeestere vander BEDEN *ons Heeren sKeysers, om daermede betalinghe te doene van gelycken cours van renten die, ten versuecke van onsen Heere den Keysere, vercocht zyn opde voirs. stadt van Antwerpen, sindert den jaere XV^c driendertich.*

Van Nicolaes Nicolay, Ontfanger generael van der BEDEN ons Heeren sKeysers, de somme van twee duysent Philippus guldenen te vyf ende twintich stuvers tstuck, ter causen van gelycke somme erffelyck, die de Borgemeesteren, Scepenen, Raedt ende Rentmeesteren deser stadt, na inhoudt van zekere opene besegelde brieven ons Heeren des Keysers, gegeven inder stadt van Bruessele opten XXIII^en dach der maent van Julio anno XV^c ende dryendertich, geteeckent : *Pensart*, ende geverifficeert byde Heeren vander Financien, zoe dat behoort, ende overmits den redenen aldaer int langhe verclaert, vercocht hebben opt lichaem der voirs. stadt, te lossen den penninck zestiene, omme metten hootpenningen, comende vanden voirs. vercoope te helpe te comene inde nootelycke ende zware lasten ons voirs. Heeren des Keysers, op condicien dat men de voirs. rente lossen ende quyten soude binnen thiene oft twelffve jaeren alsdoen naestcomende, oft eer, waert doenlycken, ende dat den cours der voirs. renten betaelt soude wordden van halven jaere tot halven jaere, byden Ontfanger generael vander Beden, in Brabant; daer aff dierste halff jaer verschenen is XV^en February anno XV^c dryendertich ende tot meerdere versekerheyt vander voirs. stadt, is der zelver in handen geset de portie van sommige steden ende dorpen onder den Quartiere van Antwerpen gelegen, gedragende jaerlycx totter voirs. sommen, breedere verclaert inde voirs. opene brieven, om op de voirs. dorpen te recouvreren de jaerlycksche betalinghe op hen portie vander Beden ingevalle daer eenich gebreck inne bevonden ware. Alsoe hier ten ontfanghe gebrocht de voirs. rente, verschenen van eenen heelen jaere, twee duysent gelycke Philips gulden, te wetene, XV^a February XLIX ende XV^a Augusti XV^c vyfftich, gedraghende ter sommen van VI^c XXV ℔ Brabants.

Vanden selven, de somme van achtien hondert Carolus guldenen, ter causen van gelycker sommen erffelyck die de Borgemeesteren, Scepenen, Raedt ende Rentmeesteren deser stadt, om onsen Heere den Keysere te believene ende te hulpe te comene in zyn groote ende nootelycke affairen, hebben vercocht opt lichaem der voirs. stadt, omtrent St Jansmisse XVc vivendertich, te lossene den penninck zestiene, om vander jaerlyckscher betalinghen geremboursseert te wordden by den Ontfanger generael vander Beden, jegenwoerdich ende toecomende, vanden penningen comende vander Beden, loop hebbende inden Lande van Brabant, van halven jaere tot halven jaere, daeraff dierste halff jaer verschenen is te Kersmisse anno XVc ende vivendertich, ende alsoe voerts, van termyne tot termyne, op condicie dat onse voirs. Heere de Keysere de voirs. rente zal doen quyten ende der voirs. stadt daeraff ontlasten, ten eersten dat hem dat zal doenlyck zyn, ende by gebreke der voirs. jaerlyckscher betalingen der voirs. renten, heeft de voirs. onse Heere de Keysere, tot meerdere versekerheyt vander voirs. stadt, in handen geset de portie vander Beden vander Vryheyt van Turnhout, Molle ende Balen, ende daerenboven noch te pande geset alle zyne Domeynen inder voirs stadt van Antwerpen egheene vuytgesteken, alst tzelve breedere ende int lange verclaert staet in zekere opene brieven ons Heeren des Keysers, gegeven in der voirs. stadt van Bruessele, den XXVIen dach der maent van Junio anno XVc ende vivendertich, geteeckent: *Pensart*, ende geverificeert by de Heeren vander Financien, zoedat behoort. Alsoe hier de voirs. rente van eenen jaere, verschenen tSint Jansmisse ende Kersmisse anno XVc vyfftich, gedragende IIIIc L ℔ Brabants.

Vanden selven, van dat onse Heere de Keysere den Borgemeesteren, Scepenen ende Rentmeesters der voirs. stadt van Antwerpen, by slote van zekere rekeninghe, particulier gehouden mette gedeputeerde der voirs. stadt, ende na inhoude van zekere opene bezegelde brieven daerop geexpedieert den XXIIen dach Decembris XVc XXXI, aengaende sekere groote sommen van penningen ende achterstelle van renten metten principalen hootpenninghen die zy tot diversche stonden voer de voirs. Keyserlycke Mat. verschoten ende vercocht hadden, schuldich bleven, was by slote der zelver, boven alle betalinghe, de somme van een ende twintich duysent vyff hondert tweendertich ponden, ten voirs. pryse tpont, erffelycker renten, te lossene den penninck zestiene, daeraff de principale hootpenninghen bedroegen ter

sommen van III^c XLIIII^m V^c XVI ℔ XIII sc. VI d., ten voirs. pryse tpont, om vanden principalen hootpenningen gerembourseert te worddene by XXIIII^m ℔ tsjaers, naer vuytwysenen der assignatien der voirs. stadt, daeraff gedaen totter betalinghen vander voirs. geheelder sommen, daer aff dierste jaer zal verschynen den laesten dach van Septembri anno XV^c ende achtendertich, om metten voirs. XXIIII^m ℔ te lossene, ende aff te quytene jaerlicx de somme van XV^c gelycke ponden erffelycker renten, ende tselve duerende totter tyt ende wylen dat de voirs. rente geheelick ende al sal zyn affgequeten ende geextingueert, dwelck zyn zoude binnen veertien ende een halve jaren, alsdoen toecomende die expireren zouden anno XV^c LIII, alst allet meer ende int langhe verclaert staet in zekere opene brieven ons Heeren des Keysers, gegeven in der voirs. stadt van Bruessele, in daten als voere, geteeckent *L. Dublioul*, ende geverifficeert byde Heeren vander Financien, zoe dat behoort. Alzoe hier vuyt crachte der zelver verschenen van eenen jaere, te wetene van XV^a Juny ende XV^a Decembris XV^c vyfftich, eenentwintich duysent vyff hondert tweendertich Carolus gulden erffelyck, daeraff men trecken moet ter saken vander lossinghen tot diversche tyden gedaen; blyft VIII^m VII^c LXXX ℔ artois, qui valent . . II^m C XCV ℔ Brabants.

Vanden zelven, ter causen dat de voirs. Burgemeesteren, Scepenen ende Rentmeesters der voirs. stadt van Antwerpen, de welcke ter ernstigher begheerten ons Heeren des Keysers vercocht hebben opt corpus der voirs. stadt voer Zynder Maiesteyt emancipatie, de somme van vier duysent hondert vyfftich ponden ten voirs. pryse tpont tsjaers lyffrenten, om daer aff betaelt te worddene vanden penningen, comende vander Beden, loop hebbende inden Lande van Brabant, van welcker renten, naer vuytwysen der voirs. rekeninghe particuliere ende den voirs. openen brieven, de voirs. stadt betaelt is geweest totten jare verschenen in Augusto ende Februario anno XV^c dertich. Alsoe hier ontfanghen mits dyen de voirs. lyffrente gediminueert is, mits der afflivicheyt van diversche persoonen, totter sommen van. . . . . Alsoe alhier voer een heel jaer, verschenen in Februario XV^c XLIX ende in Augusto XV^c vyfftich de somme van II^m V^c LIII gulden twee stuvers, qui valent. . VI^c XXXVIII ℔ V sc. VI d. Brabants.

Vanden voirs. Ontfanghere generael, ter causen dat de voirs. Borgermeesteren, Scepenen ende Rentmeesters der voirs. stadt van Antwerpen, ter ernstiger begheerten ons Heeren des Keysers, ende overmits die groote ende nootelycke affairen ende lasten

van Zynder Maiesteyt daer inne dezelve gecomen was ter causen vander oorloghen jegens den Coninck van Vranckrycke, wesende op de frontieren vanden Lande van herwaerts overe ende besundere vanden Graefschape van Artois, inden jaere XV^c XXXVII ende XXXVIII lestleden, ende om andere redenen hen daer toe porrende, vercocht hebben, omtrent Sint Jansmisse anno XV^c ende veertich, op d'lichaem der voirs. stadt, een erffelycke rente van seven duysent vyff hondert ende tachtentich ponden elff schellinghen, ten voirs. pryse tpont, te lossene den penninck zestienne, allet ten laste ons voirs. Heeren des Keysers, om vander voirs. renten betaelt te worddene van halven jaere te halven jaere, opde penninghen vander Beden van Brabant, ende vander portien der voirs. stadt van Antwerpen, ende ingevalle der voirs. stadt poertie zoe vele nyet en bedroech als de voirs. erffrenten boven noch diversche andere renten, byder voirs. stadt tot diversche stonden ten laste der voirs. Keyserlycker Maiesteyt vercocht, dat indien gevalle de voirs. stadt betaelt zoude wordden, vander portien vander Beden vanden Quartiere van Antwerpen, die de voirs. onse Heere de Keysere mede geaffecteert ende geypoticeert heeft totter volder betalinghen vander voirs. renten, daeraff dierste halff jaer der voirs. renten verschenen is XV^a Decembris anno XV^c dertich, behoudelyck nochtans dat die van Antwerpen jaerlycx schuldich zullen zyn te lossene ende aff te quytene, soe wel vanden ouden renten als vanden voirs. nyeuwer renten, de somme van XV^c ℔ ten voirs. pryse tpont erffelycke rente, ter causen van XXIIII^m gelycke ponden die de voirs. Keyserlycke Maiesteyt den voirs. van Antwerpen bewesen ende geassigneert heeft op diversche Rentmeesters in zynen Lande van herwerts overe, welcke oude renten ende de voirs. nyeuwe rente zullen geheelycken ende al geextingueert wesen inden jaere XV^c achtenvyftich. Alst allet meer ende int langhe verclaert staet in ons Heeren des Keysers opene besegelde brieven, gegeven inder voirs. stadt van Bruessele, XIII^a Juny anno XV^c veertich, ondergeteeckent: Charles, ende geverifficeert by de Heeren vander Financien, soe dat behoort. Alsoe hier vuyt crachte der zelver, de voirs. rente van VII^m V^c LXXXI Karolus gulden XI stuvers, verschenen als voer eenen jaere XV^a Juny ende XV^a Decembris anno XV^c vyfftich, de voirs. somme van VII^m V^c LXXXI Karolus gulden XI st., qui valent. . . . . XVIII^c XCV ℔ VII sc. IX d. Brabants.

Anderen ontfanck van Pontpenninghen.

Vanden Secretarisen deser stadt ter causen vanden ontfanghe vanden Pontpenninghen dwelck men licht ende ontfanckt op alle de huysen ende erven staende binnen der stadt van Antwerpen ende vryheyt van dyer, te wetene twee scellinghen Brabants van elck pont Brabants, halff ten laste vanden coopere, ende dander helft ten laste vanden vercoopere, ende dat tot volle betalinghe ende furnissemente van XXVIm Vc XXXIII ℔ V sc. IIII d. artois, byder voirs. stadt gelicht op financie, omme te vervallene heure quote ende portie inde Bede van omtrent IIIcm ℔ artois, welcken ontfanck beloopen heeft seedert den laesten January XVc XLIX tot den laesten January XVc vyfftich, naer vuytwysen der rekeninghen vanden selven Secretarisen, daer aff geteeckent ende hier overgegeven; beloopende ter sommen van. . . . . IXc XIX ℔ XIII sc. X d. VI myt. Brabants.

Anderen ontfanck vanden sommen van penninghen van XXIIIIm ℔, te veertich grooten vleems 'tpont, de welcke naevolgende den inhouden van zekere opene besegelde brieven ons Heeren des Keysers, in date XXIIa Decembris XVc XXXI, den Burgemeesteren, Scepenen ende Rentmeesteren deser stadt geassigneert zyn, om metten voirs. XXIIIIm ℔ te lossen ende aff te quytene jaerlycx de somme van XVc gelycke ponden, ende tselve duerende totter tyt ende wylen dat de voirs. stadt van Antwerpen geheelyck souden affgequeten zyn vander sommen van XXIm Vc XXXII ℔, te XL grooten vleems tpont, erffelycker renten, te lossene den penninck zestiene, daer aff de principale hootpenninghen bedraghen ter sommen van IIIc XLIIIIm Vc XVI ℔ XIII sc. VI d., ten voirs. pryse tpont, de welcke Zyne Maiesteyt by slote vander rekeninghen particulier gehouden metten gedeputeerden vander voirs. stadt, aengaende zekere groote sommen van penninghen ende achterstelle van renten metten principalen hootpenninghen die zy tot diverschen stonden voer Zyne Maiesteyt verschoten ende vercocht hadden, doen ter tyt schuldich bleven was, boven alle betalinghe; welcke jaerlyckschen assignatien den voirs. van Antwerpen doen ter tyt gedaen waren op diversche particuliere Rentmeesteren van Zynre Maiesteyt totten jaere XVc LI, maer

midts dyen, namaels inden jare XV^c veertich, by andere communicatie ende rekeninghe particuliere, gehouden tusschen eenige gedeputeerden van Zyne Maiesteyt ende van deser stadt van Antwerpen, bevonden is geweest, dat de voirs. van deser stadt voer Zyne Maiesteyt diversche andere sommen van penninghen opgebrocht hadden, dat oock by faute van eenige loopende Beden zy nyet en hadden cunnen inne gehouden tcours vander voirs. renten, ten versuecke van Zyne Maiesteyt vercocht, soe hen tselve toegeseegt was, maer in plaetsse vanden zelven hadden de XXIIII^m ℔ by hen ontfaen vanden jaere XV^c XXXVIII ende XXXIX geconverteert inde betalinghe vanden cours ende achterstelle vander voirs. renten, in vuegen dat de betalinghe vanden voirs. XXIIII^m ℔ die geexpireert zoude syn geweest inden jaere LI, is noch gecontinueert totten jaere LII ende LIII, inde plaetsse vanden voirs. jaeren van XXXVIII ende XXXIX ende vanden jaere voirtane om de voirs. van Antwerpen te ontlasten vander sommen van CXXXIX^m VII^c LXIIII ℔ XVIII sc. VIII d., die onse Heere de Keysere der zelver stadt schuldich was, wordt geordineert dat de voirs. stadt zoude vanden zelven XXIIII^m ℔ jaerlicx geremboursseert wordden voir de jaeren XV^c LIIII, LV, LVI, LVII ende LVIII ende opt jaer LIX, voer dleste jaer, van XIX^m VII^c LXIIII ℔ XVIII sc. VIII d., welcke betalinge van XXIIII^m ℔ oick zindert den voirs. jaere XV^c veertich voer onderhalven jaere gevallen tSint Jansmisse ende Kersmisse XV^c vyfenveertich ende St Jansmisse XV^c XLVI, den voirs. van Antwerpen nyet en is betaelt geweest, maer mits sekere redenen Syner Maiesteyt moverende, is de selve betalinghe gesurceert geweest, ende voere den tyt deser rekeninghen is ontfaen tgene des hier nae volgt :

. . . .

Is te wetene ende wordt alhier by memorien gestelt, dat by desen Rentmeestere, binnen desen ende navolgende jaere, ontfaen zyn zekere penningen ter ordonnancien van der Weth, van diverschen persoonen tot subsidie ende onderstande vanden oncosten byder stadt gedaen, binnen desen ende navolgende jaere, aent ruymen ende nettoyeren vander ruyden deser stadt, alst blyct hier na f° IIII^c XCV, van welcken ontfanck alhier noch nyet mogelyck en is te verantwoerdenen, mits zekeren redenen, questien, de welcke staen te liquiderenen by mynen Heeren Burgermeesteren ende Scepenen. Alsoe alhier tselve totter naester rekeningen by . . . . memorien

Anderen ontfanck vanden penningen ontfaen byden Gecommitteerden totter LOTERYEN *deser stadt.*

Dese Rentmeestere maeckt alhier ontfanck vander sommen van vier duysent negen hondert ponden Brabants vanden voirs. Gecommitteerden vander Loteryen ontfaen te hebbene, binnen den tyde deser rekeningen, op ende in minderinge van alsucken somme in penningen als byder Maiesteit vander Coninginnen geordineert zyn, vander voirs. Loteryen tot behoeve van der Stadt geappliceert te wordene, waeraf zal van der reste ende redenen ter naester rekeningen verantwoirdt worden. Daer omme alhier alleenlyck in ontfanghe die voirs somme van. . . V^{m} III^{c} IX ℔ X sc. Brabants.

VUYTGEVEN.

Ierst in CHYNSEN ende ERFFELICKE RENTEN, de welcke de stadt jairlicx schuldich is, ter causen van diversen chynsen ende gronden van erfven, by hen gecocht op den last vanden selven chynsen ende renten ende anderssins, dair. aff eenige nyet quytbaer en zyn ende eenige staen te lossen, zoe hier nair volght.

. . . .

Ander vuytgeven van RENTEN ende CHYNSEN jaerlicx gaende vuyter huysinge ende erve metten toebehoirten, geheeten *de Legvuyt*, gestaen by Sinte Peetersbrugge.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN vuyten *nyeuwen Eeckhoff* der voirs. stadt jaerlicx gaende.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN vuyten *Artillerye huyse* deser stadt jaerlicx gaende.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN vuyten huyse, geheeten *den Schilt van Vranckrycke*, jegens over dBierhoot jairlicx gaende, welck huys de voirs. stadt naderhant vercocht heeft ende de renten dair vuytgaende tot heurwairdere gereserveert heeft te betalene.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN vuyt eender looven, die een wooninge op haer zelven te wesen plach, jairlicx gaende, gestaen opt Clapdorp, wair af deen helft tot proffyte vander voirs. stadt afgebroken is geweest.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN vuyt zekeren huyse, gestaen buyten der voirs. stadt, int Borgerhout aldair, jairlicx gaende, ende in welcken huyse men collecteert ende vergadert der stadt assysen.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN jairlicx gaende vuyt zekeren huyse gestaen opte Melckmerckt.

. . . .

Ander vuytgeven van ERFRENTEN.

Wouteren vanden Hove, de welcke voirtyts heffende was op Onzer Liever Vrouwen Kercke, jairlicx een rente van CL Carolus guldenen, ende alzoe de voirs. Kercke zeker deel heeft gehadt, inde maelassyse vander stadt, is men voirtyts metter voirs. Kercken overcommen als dat de voirs. stadt zoude, tot heuren proffyte, hebben, de geheele maelassyse, ende dies zoude de stadt tot heuren laste dragen de voirs. rente van CL Carolus guldenen, die de voirs. Wouter vanden Hove op de voirs. Kercke jairlicx heffende was, van welcker renten die vander voirs. stadt voirtyts gequeten ende afgelost heeft hondert der voirs. guldenen. Alzoe hier noch de rente van L Carolus guldenen, van eenen jaere verschenen St. Jansmisse vyftich. . . XII ℔ X sc. Brabants.

Ander vuytgeven in ERFFELYCKE CHYNSEN *ende* RENTEN *onsen Heere den Keysere competerende.*

Ierst den Rentmeester van Brabant, int Quartier van Antwerpen, ter causen van diverse chynsen die de voirs. stadt schuldich is vuyt sekere huysen ende plaetsen, verschynende jaerlicx te Bamisse. Hier van Bamisse vyftich, beloopende op V ℔ XI d. I myt.

Noch neempt alhier de Rentmeestere deser stadt in vuytgheven

alsulcken partye als hem in zyne laestvoergaende rekeninge by hem gedaen, gediminueert is byden Commissarisen totter auditien vander selver, ten selven tyde genomen hebbende heuren voet vuyt alsdoen de laest doen voergaende rekeninge, de welcke opte selve partye maer en beliep op IIII ℔ IIII sc. IX d. Brabants, ende mits de voers. Rentmeestere vanden Quartiere alhier overgegheven heeft een declaratie vanden zelven partyen, ende dat de voers. chynsen seedert geaugmenteert zyn, alsoe alhier in vuytgheven van prima Octobris XLVIII, dat alsdoen de voers. partye beliep IIII ℔ XVIII sc. IIII d. Brabants, maeckt alhier mits der voers. diminutien XIII sc. VI d. XX myt., ende noch dat de voers. chynsen, gevallen prima Octobris XLIX, geaugmenteert zyn ter sommen van V ℔ XI d. I myt. Brabants, ende maer in des voers. Rentmeesters rekeninge gepasseert op IIII ℔ IIII sc. IX d. IIII myt. Alsoe alhier daervore XVI sc. I d. XXI myt. Brabants; comen beyde dese partyen te samen ter sommen van . . . . XXIX sc. VIII d. XVII myt.

Den selven Rentmeester, ter causen vander officien, geheeten Innegelt oft Myne vanden Vissche tAntwerpen, metten weerdtschap dair toestaende, dair aff mynen genadighe Heere heeft deen helft, ende dander helft de voirs. stadt, dwelck men op zekere ordinancie heeft geplogen te verpachtene eenen termyn van drye jaeren, mair naderhant, te wetene septima Septembris XIIII^c LXXXI, heeft de zelve myne genadige Heere, om te schouwene sekere exactien, nyeuwicheyden ende onrelicheyden die de Officieren opbrochten int ontfangen heurder officien, zoe dat de coopluyden met hueren visschen nyet meer commen en wouden, mair by trecht myns genadighen Heeren ende der voirs. stadt vanden voirs. Innegelde geschapen waren geweest te vergane, by raide ende advyse vanden selven luyden vanden Rekencamere in Brabant ende Heeren vander Financien ende namaels by heuren Cancellier ende luyden van heuren Raide, opgedragen, gegunt ende overgegeven voir heur, heurer oir ende nacomelingen, Hertogen ende Hertoginnen van Brabant, heure helft ende recht vanden Innegelde ende Mynen vanden Vissche, tot behoef heurer stadt van Antwerpen, om by hen ende hueren nacomelingen des te gebruykene tot eeuwigen dagen, daer inne versien dat zy vuyt zaken van dyen denzelven mynen genadigen Heere schuldich zouden zyn, jairlicx ende erffelick, te betalene de somme van vyftich ponden grooten Brabants ende, in gereede penningen, hem eens te gevene duysent croonen, te XLVIII

grooten vleems elcke croone, met condicie dat de zelve rente van vyftich ponden grooten tot heurer Domeynen geappliceert, nemmermeer dair af gescheyden en sal worden, gelyck dat blyckt by zynre genaden opene besegelde brieven der voirs. stadt dair op verleent. Dairom hier van eenen jaere verschenen ultima Septembris anno XV^{c} vyftich, de voirs. somme van L ℔ Brabants.

Den selven Rentmeester, ons Heeren sKeysers, ter causen dat de voirs. stadt van Antwerpen, die jairlicx te betalene plach, te twee termynen, vanden octroye huerer Assysen, de somme van duysent oude schilden, ten pryse van zesthiene oude grooten elcken ouden schilt, welcke stadt naderhandt by brieven wylen Hertoge Philipse van Bourgoingnen ende Brabant, saliger gedachten, XIIII^{a} July anno XIIII^{c} LIII, de helft vanden voirs. duysent oude schilden heeft afgequeten; dairom hier vanden termyn van Paesschen ende Sinte Matheeus dage anno XV^{c} vyftich, de helft vanden voirs. duysent oude schilden die myne genadigen Heere jairlicx ten selven termynen blyft heffende, de somme van V^{c} oude schilden, ten pryse als voere tstuck, makende. . . . . CLXXVII ℔ XV sc. VI d. Brabants.

Den selven Rentmeestere van Brabant, int Quartier van Antwerpen, ter causen dat inden jare XIIII^{c} LXXXI, onse genaedighe Heere de Coninck Maximiliaen ende wylen vrouwe Marie, saliger gedachten, mair mits eene somme van III^{c} ℔ grooten Brabants eens, die de Borgemeesteren, Scepenen ende gemeyne ingesetene deser stadt heuren genaden betaelden in handen Jans van Olmen, Rentmeester generael van Brabant, ende overmits eenen erfchyns van XV ponden grooten by hen zindert bekent ende afgequeten, vuytgegeven ende vercocht hebben die gracht van heuren genaden Borcht tAntwerpen, om die te gebruyckene tot eeuwigen dagen inder grootten ende op diverse condicien ende andere merckelicke redenen int lange vercleert in zekere opene brieven alsdoen dairop geexpedieert vander daten VIII^{a} Martij anno XIIII^{c} LXXXI, ende nadien die van Antwerpen, die voirs. condicien nyet en hebben connen volbrengen, soe hebben die Heeren ende Meesteren vander Camer van der Rekeningen by advyse vanden Meesters werckluyden, ons voirs. genadigen Heeren ende ten bysyne vanden Rentmeestere van Brabant, int Quartier van Antwerpen, metten voers. Borgemeesteren ende Scepenen anders overcommen ende geappoincteert ten meesten prouffyte ons Heeren des Keysers, inder vuegen, manieren ende opte condicien ende limitatien, begrepen ende int lange vercleert

in zekere acte ende tractaet dair op geexpedieert, behoudelick dat die van Antwerpen voirs., van heurer zyden ende voere tconsent huer gedaen byden voirs. appoinctemente, geloeft hebben te doene ende tachtervolgene tghene des hier navolght : ierst dat zy alle die mueren vander voirs. Borcht, beghinnende aen de Schelt, dair dwatere inne comen soude, tot aende Vischmerctbrugge toe, sullen wel ende loeflick doen maken ende repareren met oick alle de cleyn torrekens dair inne ende tusschen staende, ende dat van alsulcke stoffen ende alsulcker formen ende faetsoene als die voirtyts geweest hebben, doende opte zelve torrekens maken goede oversprongen daecken van eyckenhoute ende die decken met schalien van Merten Fosse, vander middelste camproene, ende daerop Vorsten banieren ende andere stoffe dair toe behoirende, alle navolgende zekere ordinancie dairop gemaect byde meester wercklnyden voirs. Ende dat zy de zelve mueren ende torrekens, alsoe altyts eeuwelick duerende sullen schuldich zyn te onderhoudene, allet sonder cost oft last ons Heeren des Keysers oft zynen nacommers. Item dat zy eenwerven schuldich zelen syn ende betalen in handen van den voirs. Rentmeestere, tot behoef vander reparacien nootelick behoevende gedaen te wordene, alsoewel aen de Borchtpoirte staende aen Jan Lemsensbrugge, als oick aen dandere poirte, staende aen tGevanckenisse, ende insgelicx aen tselve Gevanckenis, de somme van acht hondert ponden te viertich grooten vleems tpont, welcke somme namaels gefurneert ende betaelt is; behoudelick ende merckelick ondersproken, dat de zelve tot gheene andere usagien bekeert en sal mogen worden dan totter reparatien voirs. ende dat zy dairenboven in eeuwiger kennissen ende recognitien vanden consente voirs. sullen schuldich zyn te betalene tot behoef ons Heeren des Keysers, eeuwelick ende erflick duerende, in handen des Rentmeesters van Antwerpen, inder tyt wesende, eenen erfchys van viventwintich oude schilden, ten pryse van IIII sc. VI d. grooten Brabants tstuck. Ende boven desen is by den voirs. Heeren ende Meesteren vander Cameren, van wegen ons Heeren des Keysers, ondersproken ende merckelicken gereserveert geweest, dat Zyne Maiesteyt, boven de voirs. consenten, geheel zal bliven in allen alsulcken hoocheyt ende heerlicheyt als hem competeert ende toebehoirt inde voirs. Borchmuerpoirten ende torren der selver, ende dat zyn Officieren dient toebehoirt, van Zyne Maiesteyt wegen, sullen mogen consenteren gaten, vensteren ende vuytgaten te makene inde selve mueren, op zekere chynsen, tot behoef ons Heeren des Keysers, jairlicx te

betalene; alsoe men dat van gelycken altyt tot noch toe geplogen heeft te betalene, vuytgescheyden die partien van mueren, staende aende mueren ende andere plaetssen die die van Antwerpen sullen betymmeren, alsoe voirs. staet, dair inne men gheen vensteren, gaten oft vuytgaten en sal mogen consenteren te maken, ende is oick boven desen gereserveert geweest alzulcke hoocheyt, recht ende heerlicheyt als onse voirs. Heere de Keysere, boven de verleeninge den voirs. van Antwerpen, voirtyts inden jaere XIIIIc LXXXI gedaen, alsoe voers. is, behouden heeft ende hem toebehoirende inder voirs. Borchgrecht ende besundere van tot alsulcken tyde alst behoirt ende gewoonlycken is te doene, ontfangen tot Zynre Maiesteyt prouffyte alzulcken recht van nobelen als diverse steden, vryheyden ende dorpen inden Lande van Brabant ende Vlaenderen schuldich zyn, zoe wel ter causen vanden onderhouden der voirs. Borchtpoirten ende mueren, ruymen ende schoonmaken der voirs. Borchtgracht, als oick dat zy ter causen van dien, vry ende exempt zyn van tolle inder voirs. stadt van Antwerpen ende sonder prejudicien van dyen in enniger manieren. Alsoe hier in vuytgeven navolgende den voirs. appoinctemente, den voirs. erfchyns van viventwintich oude schilden verschenen te Kersmisse XVc L, bynnen den tyde deser rekeningen, makende V ℔ XII sc. VI d. Brabants.

Den zelven Rentmeestere, mits dyen de voirs. stadt onsen Heere den Keysere jairlicx sculdich is ter causen vanden gronde vander Lakenhallen bynnen deser stadt, VIII ℔ X sc. grooten, hier van Sint Jansmisse ende Kersmisse XVc L de voirs. VIII ℔ X sc. oude grooten, makende . . . . . . XLII ℔ XVII sc. IX d.

Den zelven Rentmeestere ons Heeren des Keysers, van dat Zyne Maiesteyt den Dekens, Gesworen ende gemeynen gesellen vanden Schipambachte inder voirs. stadt van Antwerpen, geaccordeert hadde, dat zy genyeten zouden vander privilegien hen tanderen tyden verleent, aengaende der vrydicheyt vanden goeden geladen op huere vrye scepen ende bodemen, behalven dat zy betalen souden van halven jaere te halven jaere, eeuwelick ende erflick, de somme van twee hondert ponden artois, in handen des Rentmeesters van Antwerpen vanden jaere XIIIIc XCV, voir welcke somme van IIc ponden munten voirs., de Borgemeesteren, Scepenen ende gemeynen Rade deser voirs. stadt, om dinhouden der voirs. brieven te voldoene, verbonden hebben met hueren brieven ende byden selven geloeft jairlicx voirtane vanden iersten dach van Octobri anno XCIIII voirs., betalen in handen

als voere, de voers. IIc ℔ artois. Alzoe hier voir djair verscenen primo Octobris anno XVc vyftich. . . . . L ℔ Brabants.

Ander vuytgeven in diverse jaerlicxse RENTEN, *geheeten* HARINGEN, *die welcke betaelt worden vuyten geleyde vander Honten, by der stadt gecocht in den jaere XIIIIc LXXXI, ende daer af, hier voere, folio LVI* (1) *ontfanck gemaect is, ende is een leen, dwelck eensdeels gehouden wordt van onsen Heere den Keysere, soe als Hertoge van Brabant, Grave van Vlaenderen, Hollandt ende Zeelandt, ende worden betaelt ende gedeylt soe hier nae volgt.*

Den erfgenamen meester Jaspars van Halmale ende Janne Ravens, ter zaken van Ic XII 1/2 haringen, byder stadt tanderen tyden van jouffrouwe Kieckens gecocht, ende dairaf men jaerlicx gheeft, te wetene, voir elcken harinck VI sc. Brabants, staende ter quytingen den penninck XVIe, verschenen in Februario ende Augusto, tsamen XXXIII ℔ XIIII sc. Brabants, erffelick; hier af compt den voirs. erfgenamen van Halmale, prima Augusti XVc vyftich . . . . XIII ℔ VI sc. VIII d.

Den voirs. Janne Ravens, ter zaken als voere, een jair renten verschenen in Februario XLIX en Augusto L, de somme van . . . . XX ℔ VII sc. IIII d. Brab.

Janne van Halmale, om gelycke zake als voere, ter causen van eenen jaere renten verschenen als voere, welcke rente Guydo de Baenst te heffene plach; verschenen als voere, de somme van. . . . . III ℔ XII sc.

Meesteren Symone Symonssone, ter causen van XVI haringen als voere, ende tderde van eenen, een jair renten verschenen als voere . . . . IIII ℔ XVIII sc.

Onsen aldergenadichsten Heere den Keysere, als Grave van Zeelant, ter causen van XLII haringe, die Zyne Maiesteyt int voirs. geleyde heeft gehadt, dair af de erfgenamen heer Boudewyns van Bourgoignen, heffende zyn de XXVII 1/2 haringen,

(1) Zie bl. 34, hier voren.

ende de voirs. onse genadige Heere de Keysere noch de XIIII 1/2 haringen, ten pryse van V sc. vleems elcken harinck, ende dit van eenen jaere renten, verschenen Johannis L, de somme van . . . . VIII ℔ XIIII sc.

Den voirs. eerfgenamen van Bourgoignen, ter saken als vore, van eenen jaere renten, verschenen in Februario anno XLIX ende Augusto vyftich, de somme van . . . . . X ℔ VI sc. III d. Brab.

Meesteren Janne vanden Broecke, dat tcloistere vander halver straten tot Loevene te heffene plach, ter zaken van achthiene haringen, wair af men hem betaelt, overmits der reductien, noch prima Augusti, verschenen als voere, de somme van IIII ℔ X sc.

Den zelven, noch ter causen van sesthiene haringen, van eenen jaere renten, dair af de II ℔ XIX sc. hem gequeten zyn, verschenen als voere, noch de somme van. . . . . II ℔

Cornelise van Haerlem ende Marie de Voocht, ter causen van sesthiene heeringen ende de twee deelen van eenen, ten pryse van VI sc., van eenen jaere renten, verschenen als voere, de somme van . . . . V ℔

Derfgenamen Anthonis van Overhof, ter zaken van XXXII haringen, ten pryse voirs., van eenen jaere renten, verschenen als voere, de somme van . . . . IX ℔ XII sc.

Onsen aldergenadichsten Heere den Keysere, als Grave van Vlaenderen, van XXI haringen ende tderde van eenen, ten pryse van XII sc. Brabants elcken harinck, een jair renten, verschenen als voere, de somme van . . . . XII ℔ XVI sc.

De kinderen Peeters van Zwyndrecht, ter causen van acht haringen, ten pryse als voere, van eenen jaere renten, verschenen als voere, de somme van. . . . . IIII ℔ XVI sc.

Willeme de Veleere, van zes heeringen, anno XV^{c} XIIIIe, van hem in pachte genomen LI jaren lanck geduerende, ter causen van eenen jaere renten, verschenen in Februario XLIX ende Augusto vyftich . . . . III ℔ XII sc. Brabants.

Jacobe de But, van negene haringen als voere, ende ten voirs. pryse, een jaer renten, verschenen als voere, de somme van . . . . V ℔ VIII sc.

De kinderen Anthonis Carpentiers, dwelck Adriaen Symonssone te heffene plach, ter causen van vier haringen als voere, een jair renten, verschenen oick als voere, de somme van II ℔ VIII sc.

Kaerle van der Vest, van zes haringen ende tderde van eenen, een jair pachts, verschenen als voere, de somme van. . IIII lb

Onsen genadigen Heere den Keysere, als Hertoge van Brabant, van XVI haringen, toecomende van Willeme van Rythoven, tot VI sc. elcken heerinck, een jair renten, verschenen als voere, de somme van. . . . . IIII lb XVI sc.

Mynen Heere van Cruyningen, van V 1/2 haringen ende tderde van eenen, ten pryse als vore, een jair renten, verschenen als voere, de somme van . . . . XXXV sc.

Anthonisse Wouters, dat Margriete Voerspoels te heffene plach, ter zaken van XXXIIII 1/2 haringen ende tderde van eenen, een jair renten, verschenen als voere, compt . . . . . . X lb IX sc.

Den cloistere van Facons, van V 1/2 heeringen ende tderde van eenen, een jair renten, verschenen in Februario XLIX ende Augusto L, de somme van . . . . XXXII sc. Brabants.

Meesteren Philipsen de Bueckeleers erfgenamen, van V 1/2 haringen ende tderde van eenen, als voere, een jair renten, verschenen als voere, compt hier . . . . XXXII sc.

Meesteren Jasparen van Halmale erfgenamen, dat het cloistere van Bethleem te heffene plach, ter zaken van XVI haringen, quytbaer een jair renten, verschenen als voere, de somme van . . . . VII lb XV sc.

Anderen vuytgeven in ERFRENTEN, *besedt ende geassigneert op tcorpus ende lichaem vander stadt, ter causen vander versettinge vander Wagen.*

Den bedienders ende collecteurs vanden rechte van den voirs. Waegen, inden naem vanden erffgenamen ende partionniers inder voirs. Wagen, denwelcken de voirs. stadt jaerlicx heeft besedt een erfrente van vyftich ponden Brabants, ter causen van gelycke twee hondert Karolus guldenen erffelyck rente als Gillebert van Schoonbeke gehouden was Zyner Maiesteyt ende partionniers vander Waghen te bewysene ende ypoticheren, te lossen den penninck XXV. Des souden de voers. vander stadt in recompensie

vander selver renten moghen tot heurwaerts nemen ende gebruycken tot heuren schoonsten ende meesten prouffyte, de kelders ende solders die de voirs. Gillebert aengenomen hadde te doen maken inden nyeuwen Waghe, blyckende by Octroye van Zynre Maiesteyt, in date XIII^{a} Octobris XLVII, welcke voirs. kelders ende solders de voirgenoemde Gillebert vander voirs. stadt heeft in hueringhe genomen, voere twelf jaeren, mits daer aff betaelende III^{c} Karolus guldenen telcken Kersavonde, daer aff dierste jaer vallen soude Kersmisse XV^{c} XLVIII, daer aff ontfanck gemaect wordt hier voere folio XXI. Ende wordden de voirs. L ℔ Brabants, gedeylt tot prouffyte vanden parcionieren, te weten der stadt voer ons Heeren des Keysers deel XVI ℔ XIII sc. IIII d.; der selver stadt, ter causen vanden deele van Sombeke III ℔ II sc. VI d.; der selver stadt, ter causen vanden deele van Immerseele II ℔ XII sc. I d.; mynen Heere van Arenberge VIII ℔ VI sc. VIII d.; mynen Heere van Herzele VIII ℔ VI sc. VIII d.; Meesteren Janne Crickengys II ℔ I sc. VIII d.; der weduwen Henricx van Wachtendonck II ℔ I sc. VIII d.; der weduwen Postmeesters VI sc. II d. VIII myt.; den erfgenamen Henrix van Wachtendonck VI sc. II d. VIII myt.; Jan vander Delft VI sc. II d. VIII myt.; derfgenamen Henricx Vaelst X sc. V d.; Thomas Verelst X sc. V d.; Jouffrouwe Lixes X sc. V d.; de weduwe van Cruninghen I ℔ IX d.; derfgenamen Joos Dracx II ℔ XII sc. I d.; in vuytgeven voere tgene des den voirs. anderen partionnieren competeert voer den termyn verschenen Sint Jansmisse ende Kersmisse XV^{c} ende vyftich, de somme van . . . . L ℔ grooten.

Ander *vuytgeven* van ERFFELICKE RENTEN byder stadt van Antwerpen, ter begheerte van wylen hooger memorien. . . . . . . , bynnen den jaere XIIII^{c} tweenseventich vercocht, totter sommen van sesse hondert croonen te vierentwintich stuvers tstuck, ter quytingen den penninck zesthiene, om te hulpen te comene inde menichfuldige lasten die hem dagelicx gebeurden, mits der orloigen tegen zyne vyanden ende quaetwillige, verschynende half te Kersmisse ende half tSint Jansmisse.

. . . .

Ander *vuytgeven* van ERFFELICKE RENTEN van onsen genadigen Heere den Roomschen Coninck ende Eertshertoge Philips zyns

soens vercocht opte voirs. stadt, omme te helpen te comene int opsitten ende onderhouden van heurer wapingen, omme te recouvrerene alsulcke heerlicheyden, die sindert de doot van wylen Hertoge Kaerle, saliger gedachten, hem afgenomen ende onwillich waren, vallende tot twee termynen tsjaers, te betalene, half opten iersten dach van Februario, ende half opten iersten dach van Augusto, dair af den iersten termyn van betalingen verschynde den iersten dach van Februario, anno XIIIJ^{c} LXXXVI, te quytene den penninck vyfthiene. Alzoe tselve nairdere inden ontfange hier voere folio. . . . . . gespecifieert staet.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, staende ten laste van onsen Heere den Keysere, omme der betalingen wille van LXXX^{m} overlensche rynsgulden munten der Kuervorsteren byden Ryn, die wylen Hertoge Kaerle van Bourgoignen ende van Brabant geloeft hadde te betalene den Hertoge van Gulicke en vanden Berge, tot zekeren termynen overleden voir trecht ende actie dat de zelve Hertoge hadde oft hebben mochte in oft totten hertochdomme van Gelre ende totten graefschap van Zuytphen, metten toebehoirten, dair af de vier hooftsteden van Brabant ende de stadt van Mechelen huere brieven ende zegelen den Hertoge van Gulicke gegeven hadden, verschynende in Februario ende Augusto.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op tcorpus vander voirs. stadt vercocht, staende ten laste van onsen Heere den Keysere, ter quytingen den penninck zesthiene, om de penningen vanden zelven vercoope comende, bekeert te wordene inder betalingen vanden Hertoge van Gulick, vander resten diemen hem noch tachteren was, verschynende jairlicx de voirs. erfrenten deen helft XI Novembris en dandere helft XI May, zoe hier voere verclairt is.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voers. stadt, ten laste van onsen Heere den Keysere vercocht

inden jaere XV^c XVII, staende te quytene den penninck zesthiene, dair af de brieven van Constitucien gesegelt zyn metten zegele ter zaken van deser stadt.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELYCKE RENTEN die de Borgemeesteren Schepenen ende Raidt der voirs. stadt, ten versuecke van onsen genadigen heere den Coninck, inden jaere XV^c XVIII vercocht hebben opt corpus vander voirs. stadt, totter sommen van seven duysent vyfhondert ponden, te viertich grooten vleems tpont, tsjaers erflicker renten, ter quytingen den penninck sesthiene, om metten penningen daer af comende te vervallene de groote sware lasten van Syne Maiesteyt, navolgende den consente ende Octroye hen daer af verleent by brieve in date XIX^a May XV^c XVIII, verschynende te Kersmisse en tSint Jansmisse.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN vercocht op dlichaem vander voirs. stadt ende staende ten laste van onsen Heere den Keysere inden jaere XV^c XIX. Te lossene den penninck zesthiene, dair af de briefven van constitutien gesegelt zyn metten zegele ter zaken vander stadt.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN de welcke de Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt der stadt van Antwerpen, heeft vercocht op dlichaem der zelver, inden jaere XV^c XXI, totter sommen van drye duysent ponden artois, om dairmede te vervallene zekere somme van penningen, zoe voere de porcie vander beden van hondert ende vyftich duysent croonen, van XXIIII stuvers tstuck, onsen Heere den Keysere geconsenteert, als oick die zy hadde verschoten ende met vercoope van renten opbracht; dair af de penningen tot profyte van Zyner Maiesteyt comen zyn, navolgende den consente ende Octroye hen gedaen by brieve van Septembri XV^c XXI, verschynende in Meerte ende Septembri.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN, die, ter begheerte van onsen Heere den Keysere, op dlichaem van deser stadt inden jaere XVc XXIII vercocht zyn totter sommen van seven duysent acht hondert tweelf ponden, thiene scellingen, grooten vleems tpont, tsjairs erflicker renten, te lossen den penninck zesthiene, om hem te subvenieren inde costen ende lasten die hy moeste dragen vuyt zaken vander oirlogen die hy moeste vueren tegens den Coninck van Vranckrycke en den belegge van Mazieres, navolgende den Consente ende Octroye hen by Zyne Maiesteyt gedaen by brieve in date Ia Septembris XVc XXIII.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN by die vander voirs. stadt inden jaere XVc XXIIII vercocht, ende te lossen den penninck zesthiene om die bekeert te wordene inde betalinge van diverse groote sommen van penningen dair de voirs. stadt beschadicht was, vuyt zaken van hondert zeventhiene guldenen eens, dair voere zy, ter begeerten van onsen Heere den Keysere, verantwoirdt hadden.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN byder voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt deser stad, inden jaere XVc XXXIII, ten versuecke van onsen Heere den Keysere, vercocht op dlichaem van dezer stadt, totter sommen van twee duysent Philips guldenen erffelicker renten, te quytene den penninck zesthiene, omme metten hooftpenningen Zyne Maiesteyt te ontlastene van zekere somme van penningen die doen loop hadden op frait ende financie, navolgende den brieven van Consente ende Octroye by Zyne Maiesteyt gedaen XXIIIa July XVc XXXIII.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN, ter begheerten van onsen Heere den Keysere ende om Zyne Maiesteyt te dienen ende subvenieren in zyne nootzakelycke lasten ende affairen op lichaem vander voirs. stadt vercocht byden Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt der selver, totter sommen van XVIIIc Karolusgulden, erffelicke renten, te quytene den penninck

8.

zesthiene, navolgende den openen brieve van Octroye hen verleent XXVI[a] Juny anno XV[c] vyfendertich.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN, de welcke onse Heere de Keysere in Junio inden jaere XV[c] XL, om Zyne Maiesteyt tontlastene van diverse excessive sommen van penningen, loop hebbende op frait ende financie, versocht heeft den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt deser stadt van Antwerpen op dlichaem der selver te willen vercoopen, totter sommen van seven duysent vyfhondert LXXXI Karolus guldenen, elf stuvers erffelyck, tsjairs, te quytene den penninck zesthiene, navolgende den Consente ende Octroye hen by Zyner Maiesteyt gedaen, in date XII[a] Juny XV[c] veertich, verschynende te Kersmisse ende Sint Jansmisse.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN, inden jaere XIIII[c] LXXVIII opt corpus vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye hem dair aff verleent, totter sommen van hondert ende vyftich ponden ouder grooten tournoysen tsjairs, te quytene den penninck zesthiene, om te vervallene de belastinge daerinne de voirs. stadt comen was, zoe vuyt zaken vander assistencien myner genedige Vrouwe ende huere, doen ter tyt gedaen inder oirlogen by hen gevuert, als oick om de betalinge vander Beden doen loopende.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN byder voirs. stadt van Antwerpen, inden jaere XIIII[c] LXXXI vercocht, navolgende zekere Octroye hen verleent, totter sommen toe van hondert ponden ouder grooten tournoise tsjairs erffelick, ter quytingen den penninck zesthiene, om dairmede te coopene ende de voirs. stadt te besorgene van coren ende graen der stadt van noode wezende.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN, inden jare XIIII[c] LXXXII, byder voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen dair af

gedaen, totter sommen van twee hondert ponden ouder grooten tournoyse, te quytene den penninck zesthiene, om te dragene zekere zware lasten, spruytende ter causen vanden oirlogen doen ter tyd gevuert tegens die van Ludick ende heuren adherenten.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN byder voirs. stadt, ten versuecke ende begheerte van wylen onsen genedigen Heere den Eertshertoge van Oistrycke, Hertoge van Bourgoignen, van Brabant, etc., op tlichaem der voirs. stadt vercocht, totter sommen van duysent ponden Artois, erffelicker renten, te quytene den penninck XVe, omme te vervallene de zwaere lasten die Zyne Maiesteyt dagelicx dragende was, dair af zyne genaden der voirs. stadt deughdelick huere ontlastinge heeft doen hebben, navolgende den Octroye hen dairaffverleent inden jaere XIIII^c LXXXIIII.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN inden jaere XIIII^c LXXXVIII, op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye hem dair af verleent totter sommen van tweehondert ponden outs, te quytene den penninck zesthiene, omme te vervallene diverse sommen van penningen om donderhouden vanden volcke van wapenen ende andere zwaere lasten, vuyt zaken vander assistencie by hen gedaen den Roomschen Coninck ende Hertoge Philips, zynen soene.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye in date V^a Septembris XV^c viere, hem dair aff verleent totter sommen van hondert ponden outs erffelick, te quytene den penninck zesthiene, omme te vervallene die costen ende lasten die de zelve stadt gehadt heeft int afcoopen vanden tolle van der Honte ende anderssins.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye in date V^a Sep-

tembris XV^c XXI, hen dair af verleent, totter sommen van XXII^m IX^c XI ℔ XIX sc. X d. outs Brabants, te viertich grooten tpont, erffelick, te lossene den penninck achthiene, ter causen van gelycke somme die zy voir haer paert ende portie inder Beden van hondert vyftich duysent croonen, doen ter tyt onsen Heere den Keysere geconsenteert, moesten anticiperen ende in gereeden gelde opbrengen.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye in Septembri XV^c XXI hen verleent, totter sommen van drye duyzent ponden Artois, te quytene den penninck zesthiene, omme dair mede te vervallene sekere groote sommen van penningen die zy hadden moeten opbrengen, zoe voir huere portie vander Beden van CL^m croonen, van XLVIII grooten vleems tstuck, onsen Heere den Keysere doen tertyt geconsenteert, als oick de penningen by hen verschoten ende met vercoope van erfrenten opbracht, gecomen zynde tot proffyte van Zyner Maiesteyt ende dwelck Zyne Maiesteyt wederomme der voirs. stadt bewesen heeft tontfaen van sekere cooplieden by doen toecomende jairscharen ende termynen.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN byder stadt van Antwerpen, ter begheerte van wylen hooger memorien, bynnen den jaere XIIII^c tweentseventich vercocht, totter sommen van sesse hondert croonen, te vier ende twintich stuvers tstuck, ter quytingen den penninck XVIe, om te hulpene te comene inde menichfuldige lasten die hem dagelycx gebeurden, mits der oirlogen tegen syne vianden ende quaetwillige, verschynende half te Kersmisse, ende half tSint Jansmisse.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye ons Heeren sKeysers, in date IX^a Aprilis XV^c XXVIII, hen gedaen totter sommen van drye duysent ponden Artois, oft dair omtrent, te quytene den penninck zesthiene, om optebrengene huere portie van XLVII^m ℔ Artois,

inde drye Beden doen ter tyt geconsenteert, omme metten penningen, dair af comende, tonderhoudene ende te betalene zekere lieden van oirlogen te peerde ende te voete tegens den Gelderschen, te dyen tyde vyanden.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye in date X^{a} July XV^{c} XXIX hen gedaen, totter sommen van XVIII^{c} Carolus gulden erffelick, te quytene den penninck zesthiene, omme dairmede te vervallene zekere anticipatie byder Keyserlicker Maiesteyt versocht vander porcie ende aengedeelte vander voirs stadt inden Beden van twee hondert duysent croonen, te XLVIII grooten vleems, byden Staten sLants van Brabant geconsenteert, bynnen zesse doen toecomende jaren, te betalene by gelycke porcien.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye ons Heeren sKeysers, in date XXVIII^{a} Augusti XV^{c} XXXII, hem gedaen totter sommen van drye duysent acht hondert ponden Artois tsjairs erffelyck, te lossene den penninck zesthiene, om dairmede te vervallene huere portie inder Beden doen loopende, ende oick te coopene tegen den Heere van Cruyningen zyn deel ende porcie hem competerende int Veer voer deser stadt van Antwerpen, soe oyck omme de betalinge vanden renten vuyt zaken vander oirlogen van Gelre ende van zekere anticipacien vanden II^{c} XL^{m} der gelycke ponden, inden jaere XV^{c} XXIX, ten versuecke van Zyne Maiesteyt, by vercoope opgebrocht ende anderssins.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN byder voirs. stadt, inden jaere XV^{c} XXXII vercocht, omme te vervallene den last die de zelve stadt ter begheerten van onsen Heere den Keysere aengenomen hadde, omme te bedycken de zuytwateringe, gelegen in Zuytbeverlandt, by fortunen vander zee, int jair XV^{c} XXX geinvadeert, tonderhoudene de sluysen, dycken ende andere wercken der selver; ende dairenboven gecocht zekere erfven met

eenen watermoelen ende andere huysingen, gelegen buyten der selver stadt, omtrent den watere ende aldair een nyeuwe caeye opslach, ende oick een dogginge om daer inne te salveren de groote schepen, allet te quytene den penninck zesthiene, navolgende den Octroye hen by Zyne Maiesteyt dair op verleent.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN byder voirs. stadt vercocht, omme te vervallene de somme van XLVIII^m^ guldenen eens, dairop dat beliep huere portie inde Beede van III^c^ XXIIII^m^ guldenen eens, byden Staten geconsenteert, navolgende den Octroye van onsen Heere den Keysere dair op verleent, in date XXV^a^ February anno XXXVII, om de zelve portie te vindene, soe by vercoope van erffelicke renten, tegens den penninck zesthiene, als lyfrenten tot een oft twee lyven.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN opt dlichaem vander voirs. stadt, vercocht in den jaere XV^c^ negenendertich, te quytene den penninck zesthiene, omme de hooftpenningen dair af comende te wordene bekeert ende beleydt inden coop ende vercryge vanden parte ende gedeelte dwelck Jan van Ymmersseele, joncker Willemssone wylen, dair moeder af was joncvrouwe Marie Draex, hadde inden Riddertol, Jocktol, Wage ende Vuytslage bynnen der voirs. stadt.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN opt lichaem vander voirs. stadt, vercocht inden jaere XV^c^ viertich, te quytene den penninck zesthiene, omme de hooftpenningen dair af comende te wordene geemployeert inden coop ende vercrygen vanden paerten ende gedeelte die Philips van Doirne, diemen heet van Sombeken, Karels sone, wylen, hadde inden Riddertol, Jocktol, Wage, Vuytslage, Thiende, Visch ende Gruyte bynnen deser stadt.

. . . .

Ander *vuytgeven* in ERFFELICKE RENTEN, vercocht inden jaere XXXVII op dlichaem vander voirs. stadt op thoichssele vanden Wyne ende Bierassysen, te lossene den penninck zesthiene.

. . . .

Ander *vuytgheven* in LYFRENTEN byden Borgemeesteren, Scepenen ende Raidt deser stadt vercocht, mits dien dat sy ter ernstiger begeerten van onsen Heere den Keyser, die Zyne Maiesteyt hadde inden oirlogen ende oploopinge des Heeren van Gelre, hadden opgebracht ende geleent, tot twee malen, de somme van negenthiene duysent acht hondert tweentzeventich ponden, eenen scellinck, vier penningen Artois, omme welcke somme op te brengene Zyne Maiesteyt, by opene brieven vander daten achthien Novembris XV^c elve, geoctroyeert hadde te mogen vercoopene op dlichaem der voirs. stadt, twee hondert ponden outs, lyftocht renten, ende zindert hadde de voirs. stadt Zyne Maiesteyt, by leeninge, noch opgebracht ende gedaen, de somme van tweentwintich duysent vier hondert gelycke ponden Artois, makende tsamen tweenveertich duysent twee hondert tweentseventich ponden, eenen scellinck, vier penningen Artois, ende om deselve op te bringene is dyen vander voers. stadt geoctroyeert lyftochtrenten te moegen vercoopen totter voers. sommen toe, by brieve van Octroye vander daten VIII^a Aprilis XV^c elve, voir Paesschen, verschynende de voers. lyfrenten, zoe hier navolght.

. . . .

Ander *vuytgeven* in LYFRENTEN byde Borgemeesteren, Scepenen ende Raidt der stadt van Antwerpen vercocht, op dlichaem der selver stadt, zindert den jaere XIIII^c LXXX totten jaere LXXXVIII, om te vervallen zekere groote ende swaere lasten daer de voirs. stadt inne gecomen was, navolgende den Octroyen hen tot diverse stonden daer af verleent.

. . . .

Ander *vuytgeven* in LYFRENTEN op dlichaem vander voirs. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen daer af verleent inden jaere XIIII^c LXXXVIII, totter sommen toe van vierhondert ponden outs, om te vervallen de lasten, mits dien de voirs. stadt met hueren Quartiere ende Marcgraefscape, hadde groote somme van penningen te furneren om donderhouden vanden volcke van wapenen ende andere zwaren lasten om dassistencien die zy gedaen hadden den Roomschen Coninck ende Hertogen Philips, zynen soene.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander stadt, navolgende den Octroye van den jaere XIIIIc LXXXIX, vercocht totter sommen van vyfhondert ende tnegentich ponden outs, om daermede oyck te vervallen de lasten daer inne de selve stadt gecomen was, mits den redenen begrepen int naeste voergaende capittele.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende diverse Octroyen daer af wesende, sindert den jaere XIIIIc XC totten jaere XVc een, om te vervallen diverse sware lasten daer inne de voers. stadt bynnen den voers. tyde gecomen was.

. . . .

Ander *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen verleent prima Marty XVc twee, totter sommen van drye hondert ponden outs, om daer mede te vervallen de Beede ende andere lasten, die de voers. stadt te dragen hadde.

. . . .

Ander *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen verleent VIIa Decembris XVc viere, ter sommen toe van sesse hondert Rinsgulden erffelick, ende twee hondert ponden outs lyftocht, om daer mede te vervallen sekere sommen van penningen die de voers. stadt, ter saecken vanden Beden ende ander der stadt affairen, hadde moeten furneren.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen verleent inden jaere XVc ende VIII, den IXn February, totter sommen van twee hondert ponden oudts, om de voers. stadt te ontlastene vanden schulden ende penningen by hen verschoten om te believene onsen Heere den Keysere in synen nootsake, soe inde anticipatie vander loopender Beden als int onderhouden vanden volcke van

wapene tegens de rebelle ondersaten van Gelre, ende oick om tvolck van wapene vuyten Lande van Brabant te doen vertreckene.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen gegeven IX January XV^{c} IX, totter sommen van twee hondert ponden outs, tot twee lyven den penninck thiene oft elve, ende tot eenen lyve den penninck IX oft thiene, om daer mede afquytinge te doen van sekere lyftochte ende erfrente die beneden den gemeynen prys opt lichaem der voers. stadt vercocht waren.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN, vercocht op dlichaem vander voers. stadt, vuyt crachte vanden Octroye gegeven den XX^{en} dach Augusto XV^{c} XI, om op te brengen huere porcie inde LXXX^{m} ponden Artois, geconsenteert om de quaetwillige van Gelre ter obediencie te brengene.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen gegeven in date XXII^{a} January XV^{c} derthiene, totter sommen van LXXX^{m} ponden Artois eens, ratificerende tgene dat sindert den jaere tweelve int vercoopen vander voers. renten vercocht is geweest, om te vervallen de lasten daer de voers. stadt inne gecomen was, mits der assistencie onsen Heere den Keysere gedaen inder oerlogen van Gelre, daer inne sy, by oppressien vanden volcke van wapenen ende andere nootelycke lasten, hebben moeten opbringen, anticiperen, leenen ende betaelen, met oick om den Hertoge van Bruynswyck ende andere oncosten vander loopender Beden, meer dan hondert ende thien duysent ponden Artois eens.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen gegeven XI May XV^{c} XV, om te vervallene de somme van thien duysent ponden Artois oft meer, die de stadt hadde moeten furneren ende opbringen, ter

causen vanden processen die de selve stadt gehadt ende gesustineert hadde, vuyt laste van myne genedige Vrouwe ende ordinancie vanden Staten vanden Landen van Brabant, tot Worms int Camergricht, tegens Sigismunde Swickhof ende den Procureur Fiscael aldaer.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt van Antwerpen, vercocht inden jaere XV^c XVI, tot twee lyven den penninck X ende XI, ende teenen lyve den penninck IX ende X, om de penningen daer af comende geemployeert te worden in afquytinge van sekere erflicke renten by grooter oorlogen daer te voren opde voers. stadt vercocht.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus van der voirs stadt, navolgende den Octroye hen gegeven inden jaere XV^c XVII, vercocht tot twee lyven den penninck X ende XI, ende teenen lyve den penninck IX ende X, om de penningen daer af comende geemployeert te wordene inde afquytinge van sekere erflicke renten by grooter oirlogen, daer te voiren opde voirs. stadt vercocht.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt van Antwerpen, vercocht in den jaere XV^c XVIII, tot twee lyven den penninck X ende XI, ende teenen lyve den penninck IX ende X, om de penningen daer af comende geemployeert te worden in afquytinghe van sekere erflicke renten by grooter oirlogen daer te voiren op de voers. stadt vercocht.

. . . .

Ander *vuytgeven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, inden jaere XV^c XIX, tot twee lyven den penninck thiene ende elfve, ende teenen lyfve den penninck IX ende X, om de penningen daer af comende geemployeert te worden in afquytinge van sekere erflicke renten by grooter oirlogen dair te voeren op de voers. stadt vercocht.

. . . .

Andere *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen gegeven XXIIIa Novembris int jaer XVc XX, totter sommen toe van vier duysent ponden Artois, om de voers. stadt daer mede te ontlasten van vele diverse erfrenten ter quytinge staende.

. . . .

Ander *vuytgheven* in LYFRENTEN op tcorpus van der voers. stadt van Antwerpen vercocht, navolgende den Octroye hen gegeven XXIIa Octobris XVc XX, totter sommen toe van hondert ponden outs, om daer mede te vervallen de tachterheyden ende belastinge daer inne de stadt gecomen was soe ter causen van huerer porcien inde Beede, als oyck vanden nieuwen Crane ende nieuwen Caeyen diemen makende was.

. . . .

Ander *vuytgeven* in LYFRENTEN op tcorpus vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen gegeven den vierden Decembris XVc XXI, totter sommen toe van hondert ponden oudts, om daer mede op te bringen sekere sommen van penningen die de selve stadt ter ernstiger begeerte van onsen Heere den Keysere hadde gefurneert om Syne Maiesteyt in sekere groote affairen ende nootsaken hulpe ende assistencie te doene.

. . . .

Ander *vuytgeven* in LYFRENTEN op dlichaem vander voers. stadt vercocht inden jaere XVc XXXI ende XXXII ende XXXIII om metten penningen te bedycken de suytwateringe gelegen in *Suytbeverlandt*, by fortune vande zee geinvudeert, te onderhouden de sluysen, dycken ende andere wercken der selven, ende oick te coopen sekere groote erfve met eenen vervallen watermoelen ende andere huysinge, buyten deser stadt, omtrent den water, om de selve moelen te repareren ende een nieuwe caeye, opslach ende oick een dogginge om daer inne te salveren de groote scepen.

. . . .

Ander *vuytgeven* in LYFRENTEN op dlichaem vander voers. stadt vercocht, navolgende den Octroye hen verleent XXV february

XV^c sevenendertich, om daer mede te vervallen de porcie die de voers. stadt schuldich was te betaelen inde Beede van III^c XXIIII^m ponden Artois eens, byden Staten van Brabant onsen Heere den Keysere geconsenteert, om te vervallen de lasten daer tvoers. Lant inne was, ter causen van diverse penningen die sy inden jaere XXXVI hadden moeten opbringen, totter defensien tegens den Coninck van Vranckerycke, om de Landen van herwaerts over te beschuddene.

. . . .

Lyftochte vercocht ter saken van sekere condempnatie inden Raide van Brabant ten achterdeele vander stadt ende voordeele vanden kinderen Gielis.

. . . .

Lyftochte tot twee lyven ten laste als voere.

. . . .

Lyftochte die de stadt jaerlicx betaelt twee dyversche persoonen die huere wooningen hadden byden ouden Eeckhoff, welke wooninge de stadt metten houten Eeckhoff vercocht heeft ende in recompensien huerlieden jaerlicx lyfrente gheeft.

. . . .

Ander *vuytgeven* in lyfrenten die men bevonden heeft te staen inde rentboecken vander stadt ende daer af de brieven van constitucien alnoch nyet en syn overbrocht ende de selve overgebrocht wesende, selen gestelt worden onder huere Octroye ende capittele.

. . . .

Ander *vuytgheven* in erffelicke ende lyfrenten diemen bevonden heeft by de Regederen vander stadt van Antwerpen alnoch ten achtere ende schuldich te wesene boven den staet byden Collecteurs vander wynassysen overgegeven, den welcken alleenlyck mentie makende is zeedert den jaere XLIIII.

. . . .

Ander *vuytgheven* in penninghen betaelt ter causen van intereste ende fraicte van penninghen genomen op financie.

. . . .

Ander *vuytgheven* in penninghen betaelt om lossinghe ende affquythinghe te doene vanden erffelicke renten die op tCorpus van deser stadt vercocht zyn ten versuecke van onsen Heere den Keysere ende dat metter sommen van XXIIIIm ℔ Artois die Zyne Maiesteyt tot lossinghe vanden zelven renten heeft doen furneren ende daer aff hier voere ontfanck gemaect is.

. . . .

Ander *vuytgheven* in WEDDEN ende GAIGIEN vanden BORGERMEESTEREN ende anderen OFFICIEREN van deser stadt, navolgende der Ordonnancie daer af gemaect by onsen Heere den Keysere inden jaere XVc XXXIX den XXIIIsten Juny.

. . . .

Ander *vuytgheven* in GAIGIEN ende SALARIS den BORGERMEESTEREN ende WETHOUDEREN verschenen ter causen vanden comparicie-dagen daer aff elcken van hen, telcker reysen als zy collegialiter vergadert zyn, competeert XV penningen Brabants eens, navolgens der Ordonnancien by onsen Heere den Keyser Maiesteyt inden jare XXXIX daer op gemaict ende dit van eenen heelen jaere seedert Mayo.

. . . .

GAIGIEN van BRANTMEESTEREN.

. . . .

SCHEPENEN vanden PEYSE.

. . . .

WEESMEESTERS CAMERE.

. . . .

LAKEN HALLE.

. . . .

PENCIONARISEN.

. . . .

GREFFIERS.

. . . .

Secretarisen.

. . . .

Tresoriers ende Rentmeestere.

. . . .

Wedden vanden vier dienaren vanden corteroeden die welcke jaerlycx hebben, tot onderhouden van heuren rypeerde, elck IIII ℔ Brabants; vanden gerechticheyt die zy hadden opde vesten XV sc. Brabants; van dat zylieden vuytroepen der stadt geboden XX sc. Brabants; voere die gerechticheyt die zy hadden inder stadt royen III ℔ II sc. VI d. Brabants; ende voere den salaris ordinaris III ℔ XII sc. VI d. Brabants, makende tsamen XII ℔ X sc. verschinende Mertini.

Wedden vande zesse booden den welcken, navolgende den appoinctemente by myne Heeren den Borgemeesteren ende Scepenen gegeven, by acte in date XXIIII[a] Octobris XV[c] XLVII, is jaerlicx toegevuecht de somme van IIII ℔ X sc. elck jaers, op last dat zy gehouden sullen wesen te onderhouden een rypeert ende op andere condicien inder zelver acten begrepen.
. . . .

Gaigien vanden erffscheyders.

. . . .

Gaigien van medecynen.

. . . .

Gaigien van cirurgynen.

. . . .

Gaigien van medecynen in tyde van peste.

. . . .

Gaigien vanden vroedevrouwen.

. . . .

Gaigien vanden vroedevrouwen in tyde van peste.

. . . .

GAIGIEN vanden SPEELLIEDEN vander stadt.

. . . .

GAIGIEN ende GRATIEN van diversche andere OFFICIEREN.

. . . .

Ander *vuytgheven* in GAIGIEN van OFFICIERS bedient hebbende eenigen ontfanck vander Tollen oft andere rechten by COLLECTACIEN.

. . . .

Ander *vuytgheven* in penninghen betaelt om incoop van LAKENEN ende CLEEDINGHE diemen jaerlicx den Officieren deser stadt schuldich is, ende zyn byden Tresoriers ende Rentmeestere der voirs. stadt gecocht : inden iersten, voer de Heeren ende Raetslieden die tselve begheert hebben, tenneyt laken teghen XII sc. VII 1/2 d. Brabants delle, tcouslaken teghen XI sc. VI d. Brabants delle; voere de secretarisen, greffiers, medecynen, cirurgynen ende andere, zwert laken tegen X sc. IIII 1/2 d. Brabants delle; voer de stadt boden, speelieden ende vroevrouwen mareyt laken teghen VIII sc. VIII d. VI m. Brabants delle, daer vande quantiteyt vanden zelven lakenen, mitsgaders den voirs. prys, gespecifficeert is int langhe by zekeren quoyere byden Tresoriers onderteeckent ende geverifficeert hier overgegeven.

BURGEMEESTEREN ende SCEPENEN.

. . . .

WEESMEESTERS.

. . . .

KERCKMEESTERS.

. . . .

PEYSMAKERS.

. . . .

HOOFTLIEDEN vander PORTERIEN.

. . . .

KEURMEESTERS.

. . . .

Rentmeesters.

. . . .

Pensionarisen.

. . . .

Greffiers.

. . . .

Schoutet.

. . . .

Langeroede.

. . . .

Secretarisen.

. . . .

Examinatuers.

. . . .

Clerck vanden Weesmeesters.

. . . .

Clerck vanden Peysmakers.

. . . .

Raitslieden.

. . . .

De vyff gesworen Medecynen.

. . . .

De sesse gesworen Cirurgynen.

. . . .

De vier gesvoeren Vroedevrouwen die gehouden zyn te dienen in tyde van peste.

. . . .

Conciergie opder Stadthuys.

. . . .

ONDERKERCKMEESTERS.

. . . .

DAELMOESSENIERS.

. . . .

De ONDER AELMOESSENIERS.

. . . .

DEKENS vanden LAKENGULDEN.

. . . .

OUDERMANS vander voirs. LAKENGULDEN.

. . . .

CORTEROEDEN.

. . . .

STADTBODEN.

. . . .

STADTSPEELLIEDEN.

. . . .

De WAKERS opden TOREN.

. . . .

Den KNAPE vander RENTMEESTERS CAMERE.

. . . .

Ander *vuytgheven* in VOIAIGIEN ende VACATIEN gedaen byden Borgermeesteren, Scepenen ende andere Suppoesten vander stadt, soe hier naer volgt.

. . . .

Ander *vuytgheven* in VACATIEN gedaen by eenighe particuliere persoonen om daffairen vander stadt.

. . . .

Ander *vuytgheven* in BOODELOONEN.

. . . .

Ander *vuytgheven* gedaen ter causen vander APPREHENSIEN van diversche delinquanten.

. . . .

Ander VUYTGHEVEN *ter causen vander* BEEDEN *onsen Heere den Keysere geconsenteert daer aff de portie van deser stadt heeft beloopen binnen den tyde deser rekeninghen, soe hier naer volgt.*

Meesteren Nicolase Nicolai, Rentmeestere Generael vander Beden ons genadichs Heeren des Keysers, voere tpart ende portie inde Bede van II^{c} L^{m} ℔ Artois tsjaers, ses jaeren geduerende, dwelck de voirs. stadt schuldich is te betalene, te wetene: voer de portie van die vander stadt XXXVII^{m} CXXXV ℔ I sc. III d. Artois; voer tdorp van Wilryck II^{c} LXX ℔ VI sc. X 1/2 d. Artois; voer die van Oostrueele LIIII ℔ XVIII sc. XI 1/2 d. Artois; voer die van Berchem II^{c} XXI ℔ XIX sc. IX d. Artois ende voer de helft vander portien van die van Doerne II^{c} LXIX ℔ IIII sc. X 1/2 d. Artois, beloopende tsamen op XXXVII^{m} IX^{c} LI ℔ XI sc. IX d. Artois; daer af getrokken de gratien van VIII^{m} ℔ Artois, hen jaerlycx gedaen by zynder Maiesteyt, blyft XXIX^{m} IX^{c} LI ℔ XI sc. IX d. Artois; ende hier voer den derden ende IIII^{en} XII^{sten} termyn verschenen tSint Jansmisse ende Kersmisse XV^{c} vyfftich, naer vuytwysen zekere rekeningen particulier, ordonnancie ende quitancie, hier mede overgegeven, de voirs. somme van XXIX^{m} IX^{c} LI ℔ XI sc. IX d. Artois qui valent VII^{m} IIII^{c} LXXXVII ℔ XVII sc. XI d. VI m. Brabants.

Janne van Gameren, Rentmeestere Generael van Brabant int Quartier van Antwerpen, voere tpart ende portie deser voirs. stadt met haren dorpen inde Bede van XXXV^{m} ℔ Artois tsjaers, zes jaeren lanck geduerende, ende hier vanden derden ende IIII^{sten} XII^{en} termyn, gevallen ende verschenen tSint Jansmisse ende Kersmisse XV^{c} vyfftich, blyckende byder ordonnancien vanden Tresoriers ende quitancien van Heeren Gheerarde Sterck, laest afgegaen Rentmeestere vanden Quartiere van Antwerpen, de somme van. . . . . . XIII^{c} XXVIII ℔ XV sc. VI d. Brabants.

Gielise Leysens, besettere tot Borcht, van eender Beden geset op twee Veeren die de stadt tot Borcht in Vlaenderen heeft liggende dweers waters, verschenen van eenen heelen jaere in twee termynen, te wetene, te Kersmisse anno XV^{c} XLVIII, ende Sint Jansmisse XLIX, blyckende byder ordonnancien ende quitancien hier over gegeven de somme van . . X sc. Brabants.

. . . .

Ander *vuytgheven* in WERCKEN gedaen met DACHUEREN, soe van timmerlieden, caussyders, metsers, gravers ende anderssins.

. . . .

Ander *vuytgheven* van diversche WERCKEN als smeden, scaeillideckers, boeckbinders ende dyer gelycken, met oock diversche stoffen etc.

. . . .

Ander *vuytgheven* in WERCKEN gedaen in TASSE oft met BESTEDINGE, soe in metselrye, timmeringe, caussyde, als anderssins.

. . . .

Ander *vuytgeven* van wercken gedaen int maken ende repareren vanden weghen tusschen Antwerpen, Mechelen ende Liere.

. . . .

Ander *vuytgeven* van GREES ende CASSYSTEENEN gecocht ende gelevert totten wercken deser stadt.

. . . .

Ander *vuytgeven* van STEEN, ORDUYN, TAFELMENT, TRAPPEN, CALCK, SCAILLIEN ende TERRAS gecocht ende gelevert totten wercken der voirs. stadt.

. . . .

Ander *vuytgeven* van RONDT HOUDT, BERT, PLANCKEN, ZINCKRYS ende dyer gelycke stoffen gecocht ende gelevert totten wercken vander voirs. stadt.

. . . .

Ander VUYTGEVEN *ter causen vander provisien vander* BERRINGHE *deser stadt.*

Jacoppe Hooze, gegheven voer ses duysent torcken, die de Tresoriers van hem gecocht hebben, voer tgebruyck vander stadt, teghen III sc. Brabants tduyst, naer vuytwysen der ordonnan-

cien ende quytancien in date van XXV Meerte XV^c XLIX, de somme van. . . . . XVIII sc. Brabants.

Henricke Laureyssone, voer tien duysent vyff hondert vyfftich mutsaerts, by hem tot behoeve vander stadt gelevert, teghen IIII sc. III d. Brabants thondert, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien in date XVII Aprilis, anno XV^c vyfftich, de somme van . . . . XXII ℔ VIII sc. IIII 1/2 d. Brabants.

Simone Schaepshooft, voor zes duysent torcken die de Tresoriers van hem gecocht hebben, voer tgebruyck vander stadt, teghen III sc. Brabants tduyst, naer vuytwysen als voere, in date vanden XIX^en Aprilis anno voirs., de somme van XVIII sc. Brabants.

Jacoppe Hooze, ter cause van V^m torcken, by hem tot behoeve vander stadt gelevert, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien, met attestacie van meester Jacob Colaert, als ontfanger vanden materialen, in date XXVIII^a Juny, ten pryse van III sc. Brabants tduyst, de somme van. . XV sc. Brabants.

Gheerde Fyen, ter causen van VII^m torcken, by hem tot behoeve vander stadt gelevert voer den prys van III sc. Brabants tduyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien, in date XII July L, de somme van . . . . XXI sc. Brabants.

Peeteren Bufkens, ter causen van IIII^m CL fasseel houdts, byden selven tot gebruycke vander stadt gelevert, voer den prys van II ℔ XII sc. VI d. tduyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten II^a Augusti L, de somme van . . . . X ℔ XVII sc. X 1/2 d. Brabants.

Janne Verbert, ter causen van X^m IX^c L fasseel houts jegens den selven, tot behoeve vander stadt, gecocht voor II ℔ XII sc. VI d. Brabants tduyst, naer vuytwysen als voere, in date IX^a Augusti XV^c L, de somme van XXVIII ℔ XIIII sc. X 1/2 d. Brabants.

Peeteren Zoetaert, ter causen van IIII^m VI^c LXVII heel houts by hem, tot behoeve vander stadt, gelevert ten pryse van II ℔ X sc. Brabants tduyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XIII^a Augusti L, de somme van. . . . . XI ℔ XIII sc. I 1/2 d. Brabants.

Janne de Beer, ter causen van III^m VI^c halff houts, byden zelven, tot behoeve vander stadt, gelevert ten pryse van X sc. Brabants thalff duyst, blyckende byder ordonnancien ende quytancien vander daten XIIII^a Augusti XV^c L, de somme van III ℔ XII sc.

Anthonise Sloetkens, schipper van Mechelen, ter causen van XIm Vc halff houdt, byden selven tot behoeve vander stadt gelevert, voer den prys van XXI sc. Brabants tduyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XIXa Augusti L, de somme van. . . . . XII ℔ I sc. VI d. Brabants.

Jacoppe Hooze, ter causen van Vm torcken, byder selven tot behoeve vander stadt gelevert, tegen III sc. VI d. Brabants tduyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien in date XIa Septembris L, de somme van. . . . . XVII sc. VI d. Brabants.

Lucas Bal ende Jan Jans van Aertselaer, ter causen van VIm Vc heel houdts, by henlieden tot behoeve vander stadt gelevert voer den prys van II ℔ X sc. Brabants elck duyst, naer vuytwysen als voere, vander daten XIIa Octobris L, de somme van. . . . . XVI ℔ V sc. Brabants.

Jacoppe van Hencxthoven, ter causen van XIm IIIc LXXV wishouts byden selven tot behoeve vander stadt gelevert voer den prys van II ℔ XV sc. Brabants elck duyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten als voere, de somme van. . . . . XXXI ℔ V sc. VII 1/2 d. Brabants.

Gillise de Costere, ter causen van XIIIm C heel houdts, byden selven tot behoeve vander stadt gelevert, ten pryse van II ℔ V sc. tduyst, valent XXIX ℔ IX sc. VI d. Brabants; ende van XXVIm IIc halff houdts, ten pryse van XIX sc. Brabants tduyst, valent XXIIII ℔ XVII sc. IX 1/2 d. Brabants, allet naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XXIIa Octobris XVc L, de somme van LIIII ℔ VII sc. III 1/2 d. Brabants.

Anthonise Quinquet, inden naem van Embrechts Maes, van XVIm VIIIc heelhoudts, byden selven tot gebruycke ende behoeve vander stadt gelevert voer den prys van II ℔ IIII sc. XVIII m. Brabants, elck duyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancie vander daten XXIIa Octobris XVc L, de somme van. . . . . XXXVII ℔ Brabants.

Heeren Adam van Maldere, inden naem vander weduwen Jan Bals, ter causen van Xm VIIc LXXVI heel houdts, byden selven tot behoeve vander stadt gelevert, voer den prys van II ℔ VII sc. VI d. Brabants elck duyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XXXa Octobris L, de somme van. . . . . XXV ℔ XII sc. X 1/2 d. Brabants.

Lievene Saetman, schippere van Antwerpen, ter causen van

vrachte, byden selven voer de stadt gedaen met XLII^m II^c LI heelhouts ende XXVI^m II^c halff houts by hem gehaelt soe tot Liere, Schelle, Arselaer ende heffene met synen schepe waer voere hem beloeft is, te wetene, van elck duyst heelhouts, II sc. VI d. Brabants, ende twee duyst half houts gelycke II sc. VI d. Brabants, beloopt naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XIIII^a Novembris XV^{c}L, de somme van VI lb XVII sc. VI d. Brabants.

Simone Schaepshoot, ter causen van V^m torcken, by hem tot behoeve vander stadt gelevert voer III sc. Brabants elck duyst, valent naer vuytwysen der certifficatien, ordonnancien ende quytancien vander daten XV^a Novembris L, de somme van. . . . . XV sc. Brabants.

Joese Verreyken, costere tot Artsselaer, ter causen van XI^m VIII^c LXXV heel houdts, byden selven tot behoeve vander stadt gelevert, voer den prys van II lb X sc. Brabants elck duyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien met certifficatie daer op dienende vander daten XV^a Novembris XV^c L, de somme van. . . . . XXIX lb XIII sc. IX d. Brabants.

Gheerde Phyen, ter causen van X^m torcken, byden selven tot behoeve vander stadt gelevert ten pryse van III sc. VI. Brabants elck duyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XVII^a Novembris vyfftich. . XXXV sc. Brabants.

Claese Debruyne, ter causen IIII^m torcken, byden selven tot behoeve vander stadt, gelevert ten voirs. pryse van III sc. VI d. Brabants elck duyst, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XIII^a Decembris L, de somme van . . . . XIIII sc. Brabants.

Ander VUYTGEVEN *in costen gedaen ter causen vander* BLYDER INCOMPST *van onsen genadigen Heere den* PRINCE *van* SPAENGIEN *sindert der laester rekeningen.*

Laureyse Lambrechts voer ende tot behoeff vanden Dekens ende Ouders vanden Schippersambachte, voere de moeyte ende aerbeyt byden schippers gedaen, dat zy den Keyzerleyken Maiesteyt, onsen Heere den Prince van Spaengien ende der Majesteyt vander Coninghinnen, gevoert hebben, van hier tot Ripelmonden,

insgelicks tot Mechelen, metten baergien, naer vuytwyzen der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten prima Decembris L, de somme van. . . . . . XVI ℔ IIII sc. IX d. Brabants.

Janne Stassart voer diversche parceelen van zyde lakenen, byden selven tot behoeve vanden steeckspele ter Blyder Incompst gelevert, mynen Heere van Berghen, grave van Hoochstrate, ende voere den grave van Meghem, met noch voer andere gelycke personnagien, om daermede de stadt eere te doen, naer vuytwyzen als voere vander daten ultima January L, de somme van . . . . LXXXIII ℔ VI d. Brabants.

Joose vanden Steene, coopman van zyden lakenen, voer tien ellen fluwel, byden zelven ter ordonnancien vander Weth gelevert den capiteyn Visscher, drossaert van Aversfoert, voere zekere diensten byden zelven der stadt gedaen, ten tyde vander Blyder Incompst van onsen genadigen Heere den Prince van Spaengien, teghen XX sc. Brabants delle, valent achtervolgende der acten, ordonnancie ende quitancie vander daten II^a^ Octobris XV^c^ LI, de somme van . . . . X ℔ Brabants.

Joseph Ackaerts, cremere, ter causen van twee roode zyde hoeyen, byden zelven gelevert den pyper ende tromelslager onder tbevel ende wyck van Heeren Cornelise van Spaengien, ter Blyder Incompst van onsen genadigen Heere den Prince van Spaengien, blyckende by acte vander Weth, ordonnancie ende quitancie vander daten XVI^a^ Aprilis LI, de somme van XIIII sc. Brabants.

Anthonio de Palerne ende Jeronimo Cocx, schilders, voere heure verschoten penningen, ten tyde vander Blyder Incompst, de welcke zy vergheten hadden in rekeningen te stellene, blyckende by acte vander Weth, declaratie vanden gedeboursseerden partyen, ordonnancie ende quitancie vander daten XXIII^a^ Mey LI, de somme van. . . . . XXIIII sc. VI d. Brabants.

Janne de Crane voer sekere diensten byden selven gedaen, in Septembri anno XLIX, in tyde vander voirs. Blyder Incompst, met zesse schepen ende acht gesellen int halen vanden bovengenoempden onsen Heere den Prince tot Ripelmonden, blyckende byder declaratien vanden selven diensten, ordonnancien vanden Tresoriers ende quitancien vander daten XXVII Juny LI, de somme van. . . . . XXXV sc. Brabants.

Heylwighe Baers, weduwe van Franchois de Milde, voer dat zy ter ordonnancien van Burgemeesteren ende Scepenen gelevert

heeft, ten tyde vander Blyder Incompst van onsen genadighen Heere den Prince van Spaengien, den pypers ende trommelslaghers, onder tbevel van mynen Heere van Spaengnen, vier ellen root laken, teghen XXXVI stuvers delle, ende onderhalf elle root korekens, teghen sesthiene ende eenen halven stuver delle, ende voer tscheren vanden zelven lakenen III stuvers min een ort, valent te samen, achtervolgende der acten, ordonnancie ende quitancien daer op dienende vander daten sesthiene Octobris vyfthienhondert eenenvyftich, de somme van. . . . . II ℔ II sc. X 1/2 d. Brabants.

Ander VUYTGEVEN *in penningen, gegeven Burgemeesteren, Scepenen ende andere Officieren deser stadt tot subsidie ende onderstande vanden oncosten by henlieden gedaen soe in* CLEEDINGE *als anderssins ter voirs.* BLYDER INCOMST.

Meesteren Claese Roecoecx, Scepene, tot subsidie ende onderstande vanden oncosten byden selven gedaen ter Blyder Incompst van onsen genadighen Heere den Keysere ende Prince van Spaengien, zynen sone, soe in accoustrementen ende anderssins, naervolgende der ordonnancien ende quitancien vander daten XVIII[a] Juny LI, de somme van. . . . . XV ℔ Brabants.

Janne vanden Werve, tot subsidie ende onderstande van gelycken saken by hem ten voirs. tyde gedaen, blyckende by gelycke ordonnancien ende quitancien vander daten XXVI[a] Juny LI, de somme van. . . . . XV ℔ Brabants.

Ander VUYTGEVEN *in* PRESENTEN.

Janne Verborcht, backere, voer zyn moeyte ende aerbeyt dat hy den Claren Susteren tbroot gebacken heeft, van alsulcken sessentwintich veertelen rogghen die de stadt den selven Claren Susteren gegheven heeft, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien, in date van den tweeden dach van Februario anno XV[c] XLIX, de somme van. . . . . II ℔ V sc. Brabants.

Der weduwen vander Heerstraten, ter causen van eenen halven vate boteren, dwelck zy den Claren Zusteren, vander stadt weghen, gelevert heeft, doer bevel vanden Heeren voer gratuyteyt, naer luyt der ordonnancien in date vanden IIIIen February anno voirs., de somme van. . . . . III ℔ II sc. VI s. Brabants.

Meesteren Anthonio Barbe, sangmeestere in Onser Liever Vrouwen kercke, voer ses stadt stoopen wyns die de Heeren deser stadt den IIIen in Februario, geordonneert hebben te schenckene den sanghers van Onser Vrouwen kercke voirs., tot behulp van des Bisschops maeltyt, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XI February anno voirs., de somme van . . . . XV sc. IX d. Brabants.

Willeme van Aelst, pachter vander bierassysen, voer gratuyteyt, dwelck de stadt geschoncken heeft den Cellebrueders alhier, voer hen acsyse van twintich tonnen halff stuvers bier, beloopende, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien in date vanden XXVen February, ter sommen van III ℔ XV sc. Brabants.

Franchoise Anthonis, ter causen vanden imposten van sekeren wynen, vander stadt weghen, sekeren Heeren geschoncken, naer vuytwysen synder rekeninghen, acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden iersten Meerte anno XVc XLIX, de somme van . . . . II ℔ XII sc. Brabants.

Janne Hermans, ter causen van eenentwintich vaten souts, die hy den Mindebroeders, naer doude coustuyme, om Goitswille, vander stadt weghen, gelevert heeft, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien in date vanden VIIIen in Meerte anno voirs., de somme van. . . . . II ℔ IIII sc. Brabants.

Janne Goes, cuypere, ter saken van ses ghelten boemolie die hy vander stadt weghen in caritate gelevert heeft den Claren Susteren, naer doude coustuyme, naer vuytwysen etc. in date vanden XXIIen Meerte, de somme van. . . XVIII sc. Brabants.

Marien van Malle, ter saken van sekere gratuiteyt die de Heeren haer geordonneert hebben, voer eene reyse, naer luyt der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XXIIIIen Meerte anno voirs., de somme van. . . . . . . XX sc. Brabants.

Janne Brant, weerdt inde *Eycke*, opde Mert alhier, ter causen van vyffventwintich ghelten wyns, tot zynen huyse gehaelt, om de selve te schenckene den ambassadoeur vanden Coninck van Zwee-

den, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien in date vanden XXVen Meerte, de somme van II ℔ X sc. Brabants.

Janne van Cruybeke, sone Sebastiaens van Cruybeke, voer acht amen ende een screve wyns, tot XVIII gulden dame, die meester Jacop Maes, pensionarius deser stadt, teghen hen gecocht heeft om den selven te schenckene sekeren goeden Heeren etc., naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XXVIIen Meerte anno XVc XLIX, de somme van . . . . XXXVI ℔ III sc. IX d. Brabants.

Janne de Coninck, clerck van St. Joris kercke, ter causen van dassyse van vyff amen Rinschen wyn, die de kerckmeesters innegeleegt hadden om den communicanten te schenckene opt hoochtyt van Paesschen anno XLIX, naer doude coustuyme, de selve acsyse in gratuyteyt geschoncken vander stadtweghen, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien in date vanden XXVIIIen Meerte anno voirs., de somme van VI ℔ XV sc. Brabants.

Janne van Orselaer, ter causen van sekere gratuyteyt hem geschoncken voere syn moeyte, gehadt vander stadt weghen int overgheven vanden denombremente dat dese stadt heeft moeten gheven vanden haringhen die, vander stadt weghen, verheven zyn geweest by doode van wylen Heer Michiel vander Heyden, naer luyt der ordonnancien daer aff synde in date vanden iersten Aprilis anno voirs., voer Paesschen, de somme van XIX sc. Brabants.

Broederen Simone Lidzerdoud ende Thomasen Spens, vuyt caritaten ende tot bystandicheyt vanden convente geheeten den Berch van Sion tot Jherusalem, voer aelmoessen, die de Heeren huerlieden doen gheven hebben, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden Ven Aprilis anno vyfftich, opden Paesch avont, de somme van. . III ℔ Brabants.

Mynen Heere den Commis vander Financien Longin, voer gratuyteyt dwelck de stadt hem gegunt heeft voer sekere diensten by hem der stadt gedaen, naer vuytwysen der acten in date vanden Ven Aprilis ende ordonnancie, de somme van LXXV ℔ Brabants.

Mynen Heere den Commis vander Financien Boisot, voer gelycke gratuiteyt dwelck de stadt hem gegunt heeft voer sekere diensten by hem der stadt gedaen, naer vuytwysen der acten, ordonnancie in date vanden Ven Aprilis, de somme van L ℔ Brabants.

Jacques Taffin, clercq vanden voirs. Commis Longin, voer gratuyteyt dwelck de Heeren deser stadt hem gegunt hebben

voer sekere partyen, by diversche reysen, by hem voer de stadt gescreven, naer luyt der acten, ordonnancie ende quytancie in date als voere, de somme van. . . . . XXXVIII sc. Brabants.

Den gesworen Colffdraghers deser stadt voer gratuïteyt, dwelck de Heeren vander Weth henlieden gegunt hebben, voer sekere devoor dat zy gedaen hadden int apprehenderen van eenighen straetschinders, daer op ghelt gesedt was, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XIIen Aprilis anno vyfftich, de somme van . . . . VI ℔ V sc. Brabants.

Franchoise Verjuis, ter saken vander assysen van drie amen Franchen wyn, by hem ter ordonnancie vander stadt gelevert, soe tot behoeff vanden multiers vanden Prince van Spaengien als andersins, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XVen Aprilis anno vyfftich, de somme van. . . . . III ℔ VII sc. VI d. Brabants.

Den selven, van drye stadt stoopen gesconcken meestere Dammosel, naer vuytwysen ende in date als voere, de somme van. . . . . VI sc. IX d. Brabants.

Anthonise Crauwers, voer sekeren wyn, tot synen huyse gehaelt, den welcken de Heeren geschoncken hebben, te wetene, twelff stadt stoopen den ridders van Jherusalem op heuren feestdach anno XVc XLVIII, ende noch eenen stadt stoop wyns die gelyckelyck gesconcken is den Scepenen van Wilryck, allet tegen III 1/2 stuvers den pot, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien in date vanden XVIen Aprilis anno vyfftich, de somme van. . . . . XXXIIII sc. I 1/2 d. Brabants.

Janne van Houte, weert inden *Grooten Mortier*, voer twee amen Rinschen wyn, die hy gelevert heeft, doer bevel vanden Heeren, den Abt van Ste Michiels, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XVIIen dach Aprilis anno voirs., de somme van. . . . . VII ℔ Brabants.

Den selven Janne van Houte, voer twee stadt stoopen wyns, ter ordonnancien als voere, gehaelt tot zynen huyse ende geschoncken den Schepenen van Blaer, naer luyt der acten, ordonnancie ende quytancie in date als voere, de somme van . . . . V sc. III d. Brabants.

Loeyen Panne, gegheven voer dat hy tot Bruessel doen voeren heeft drye stucken wyns die de Heeren deser stadt aldaer gesconcken hadden sekeren goeden Heeren, soe voer tCraengelt

ende dyer gelycke, blyckende byder ordonnancien ende billette inhoudende de partyen ter causen van dyen by hem verleegt ende geteeckent byden Pensionarius Maes, in date vanden XIX[en] Aprilis anno vyfftich, de somme van XX sc. IIII 1/2 d. Brabants.

Meesteren Peeteren Verreyken, Audiencier ende iersten Secretaris inden secreten Rade, voer syn moeyte, vacatien ende depeschen in diverschen affairen gedaen, der stadt aengaende, by hem binnen den geheelen jaere ende hem daer voere geordonneert XXXVII ℔ X sc. Brabants, boven VI ℔ IX sc. IX d. Brabants, eens byden selven voer de stadt verleegt voer trecht vanden seghele van diversche Octroeyen ende commissien, naer vuytwysen der speciffìcatien by hem daer aff overgegheven; ende noch gegheven voer gratuiteyt den clercken vanden selven Audiencier III ℔ Brabants, allet naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancien in date vanden XXI[en] Aprilis anno XV[c] vyfftich, tsamen de somme van XLVI ℔ XIX sc. IX d. Brabants.

Jacoppe de Weerdt, clercq opte buyten Bierassyse, voer sekere gratuiteyt die de Heeren hem gesconcken hebben voer zynen dienst ende neersticheyt die hy gedaen heeft opte voirs. Bierassyse naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XXII[en] Aprilis anno voirs., de somme van XII ℔ X sc. Brabants.

Cornelise Kever, weerdt inden *Ancker*, opt Sant, voer een ame Rinschen wyn metter acsysen by hem, by bevele vanden Heeren deser stadt gelevert, ten huyse van meester Jochim Polites, Greffier, de welcke hem, vander stadt weghen, geschoncken is voer een gratuyteyt tot zynen houwelycken, naer luyt der acten, ordonnancie ende quytancie in date vanden XXVIII[en] Aprilis anno voirs., de somme van. . IIII ℔ XVII sc. Brabants.

Romboute Heemssone, Cortteroede, ter saken van LX dozyne zyden nestelen, tot eenen scellinck Brabants de dozyne, de welcke men, naer doude coustuyme, geschoncken heeft diverschen Heeren opten dach dat de Weth alhier verset wordt, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien in date vanden XXIX[en] Aprilis anno vyfftich, de somme van III ℔ Brabants.

Mynen Heere den Cancellier van Brabant, voer zyne moeyte ende traveil by hem gehadt int vernyeuwen vander Weth alhier, naer doude coustuyme LIIII ℔ X sc. Brabants. Den dieneers van mynen voirs. Heere insgelycx beschoncken met II ℔ VI d. Brabants. Insgelycx Adriane, den iersten Duerweerdere, be-

schoncken met XXXVIII sc. VI d. Brabants. Compt te samen, naer luyt der acten ende ordonnancien in date vanden II^en dach Mey anno XV^c vyfftich, ter sommen van LVIII ℔ IX sc. Brabants.

Mynen Heere den Marquis van Berghen, voer gelycke moeyte by hem gedaen als Commissarius int vernyeuwen vander Weth alhier, naer doude coustuyme LXXV ℔ Brabants; insgelicx noch besconcken den dieneers van mynen Heere met X ℔ Brabants; allet naer luyt der acten ende ordonnancie in date vanden II^en Mey anno XV^c L, ter sommen van. . LXXXV ℔ Brabants.

Den Claren Zusteren vanden Briele, in ghifte ende puerder aelmoessen, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten VII Mey vyfftich, de somme van II ℔ X sc. Brabants.

Franchoise Verjuis, weerdt inden *Molen*, ter causen van eenen poensoene anceroosen, dwelck vander stadt weghen jeghens hem gecocht is ende geschoncken mynen Heere den Procureur Generael in Brabant, meesteren Peeteren Du Fief, naer luyt der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XIX Mey anno L, de somme van. . . . . IIII ℔ V sc. Brabants.

Broederen Janne vanden Brande, tot behoeff vanden convente van Ste Brigitten, tot Denremonde, gegheven vuyt caritaten ende in puerder aelmoessen, naer luyt der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XXIII Mey vyfftich, de somme van. . . . . II ℔ X sc. Brabants.

Janne van Houte, weerdt inden *Mortier,* ter causen van acht stadt stoopen wyns by hem gelevert den guldebroers van St. Lucas, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XXXI Mey L, de somme van. . . . . XXI sc. Brabants.

Janne Boon, Kerckmeestere van Ste Andries Kercke, ter causen vander assysen van vier amen wyns, diemen in Ste Andries Kercke behoeffnende is op de vier hoochtyden voer de communicanten vander selver prochien ende int celebreren vande Missen vander selver Kercken, de welcke henlieden vander stadt gegunt is, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten vanden laesten Mey L, de somme van. . . . . VI ℔ XII sc. Brabants.

Heeren Cornelise van Spaengien, Riddere etc., ter causen van dertien stoopen Rinschen wyn ende eenen pot, by myne Heeren deser stadt beschoncken tot zynen huyse den Cancellier van Brabant, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende

quytancie in date vanden laesten Mey vyfftich, de somme van. . . . . XXII sc. IX d. Brabants.

Jacoppe vanden Berghe, Cortteroede deser stadt, ter causen van vier stadt stoopen Rinschen wyn byden selven ter ordonnancie van Burgemeesteren ende Scepenen geschoncken den Generael vanden Carmeliten, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten IIII Juny L, de somme van. . . . . X sc. VI d. Brabants.

Lenaerde Stabaert, weert inden *Gulden Schilt*, ter causen van diversche presenten van wyne tot zynen huyse gehaelt, te wetene inden iersten II stadt stoopen die geschoncken zyn, vander stadt weghen, den V^en^ Mey den Scepenen van Doerne tegen X 1/2 stuvers elcken stoop; noch een halve ame wyns, vander stadt weghen, gesconcken den XI^en^ Mey den Predekeren alhier, valent II ℔ III sc. IX d. Brabants; noch van XVIII stadt stoopen Rinschen wyn, gesconcken den XXI^en^ Mey L, den Hertoghe van Holsten, tegen X 1/2 stuvers den stoop; noch vier stadt stoopen wyns, die de Heeren geschoncken hebben den Heeren sittende ter seghelingen, tegen X 1/2 stuvers den stoop; noch van XXIIII stadt stoopen Rinschen wyn, vander stadt weghen, geschoncken den Duck Dalve, den II^en^ Mey L, tegen X 1/2 stuvers den stoop, allet naer vuytwysen diversche acten, ordonnancie ende quytancien vander daten VI Juny L, beloopende ter sommen van . . . . VIII ℔ IX sc. IX d. Brabants.

Den zelven Lenaerde Stabaert, ter causen van vier stadt stoopen wyns, die vander stadt wegen gesconcken zyn de Cortteroeden, in respecte vanden hoochtyde van Paesschen, tegen X 1/2 stuvers den stoop, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XVII Juny anno vyfftich, de somme van X sc. VI d. Brabants.

Peeteren de Meersman, weerdt inde *Halff Mane*, ter saken van twee stadt stoopen wyns, ter ordonnancien vander stadt gelevert den Scepenen van Rumpst den XIX^en^ Meerte anno XV^c^ XLIX, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XX Juny anno vyfftich, de somme van V sc. III d. Brabants.

Den zelven Peeteren, ter causen van twelff gelten wyns byder stadt gesconcken den conventualen vanden Goetshuyse van Peeter Pots, den II^en^ Aprilis anno XV^c^ XLIX, teghen VII stuvers de gelte, naer luyt vander acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XX Juny L, de somme van. . . XXI sc. Brabants.

Barbara Bollaerts, vrouwe vanden Ziecken buyten Antwerpen, tot behoeve vanden convente vander voirs. Ziecken, in ghifte voer dassyse van vier amen Rinschen wyn ende van veertich veertelen terwen, byder stadt vuyt caritaten den voirs. convente gegunt, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XXVIII Juny vyfftich, de somme van V ℔ Brabants.

Lenaerden Stabaert, weerdt inden *Gulden Schilt*, ter causen van twee amen min drye screven Rinschen wyn, byden Heeren der voirs. stadt geschoncken metter assysen meesteren Franchoise Doelmans, auditoeur vander Rekencameren in Brabandt, in contemplacie van zekere aggreable diensten der stadt gedaen tot subvenatie van zyner bruloft, naer luyt der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten VII^en^ Julio L, de somme van. . . . . X ℔ XII sc. Brabants.

Den Graeuwen Zusteren van Gheertsberghe, in ghifte ende puerder aelmoessenen, tot reparacien van heuren convente, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten VII^en^ Julio L, de somme van. . . . . XX sc. Brabants.

Janne van Lare, weerdt inden *Sterre*, ter causen van vier stadt stoopen wyns, byden selven ter ordonnancie vander Weth gelevert den Cortteroeden, in respecte vanden hoochtyde van Kersmisse XV^c^ XLIX, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancien vander daten XII July L, de somme van XII sc. Brabants.

Janne Gheeten, weerdt inden *Zonne*, ter causen van vyff stadt stoopen Rinschen wyns, byden selven ter ordonnancien vander stadt gelevert in vyff diversche reysen den Scepenen van Wilryck, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XVIII July L, de somme van XIII sc. I 1/2 d. Brabants.

Franchoise Verjuis, weerdt inden *Molen*, ter cause van vierentwintich stadt stoopen rooden wyn, by hem ter ordonnancien vander stadt gelevert den II^en^ Mey L, den Duc Dalve, naer luyt vander acten, ordonnancie ende quytancien vander daten XXIII July L, de somme van . . . . II ℔ XIIII sc. Brabants.

Daneele Adriaenssone, ter causen van XXIII tonnen ende een vierendeel natten herinck ende van XVI stroo drooghen herinck, by hem tot behoeve vander stadt gelevert, den welcken gesconcken is geweest diverschen Heeren tot Bruessele, met oock sommighe cloosteren, naer doude costuyme, allet naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XXVIII July vyfftich, de somme van. . LXIX ℔ XI sc. X d. XII m. Brabants.

Hansen in Buscaeyen, ter causen van twee ende een halve amen Rinschen wyn by hem tot behoeve vander stadt gelevert, den welcken gesconcken is geweest mynen Heere den Cancellier van Brabant tegen XVI gulden dame naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander date vanden XXIXen July L, de somme van . . . . X ℔ III sc. Brabants.

Den Zuesteren van Ste Claren, ter causen ende tot behulp van haren pitancie wyne, dwelck de stadt henlieden jaerlycx gevende is ende dit vanden jare verschenen Johannis L, naer luyt der ordonnancien ende quytancien vander daten XXIX July L, de somme van. . . . . IX ℔ Brabants.

Rugiere Hughes, weerdt in *St. Jacop*, tot Mechelen, ter causen van twee amen ende ses stoopen Rinschen wyn by hem gelevert ter ordonnancie vanden Heeren deser stadt, Janne de Scoriasche, Meester vander Artilleryen der Keyzerlicke Maiesteyt, ende cost den selven wyn metten toelaste VII ℔ XII sc. VII 1/2 d. Brabants. Ende noch van eender halver amen ende eenen stoop Rinschen wyn gesonden ter ordonnancie als voere tot Bruessele, ten huyse Meesteren Mercelis van Immersele, ende cost de voirs. halff ame II ℔ VII sc. X 1/2 d. Brabants ende noch een andere halff ame gesonden ter voirs. plaetssen ende cost XXXVIII sc. VI d. Brabants. Ende noch is by myne voirs. Heere den voirs. Rogiere geschoncken, ter causen van zynder moeyten gedaen int over en weder seynden vanden harnassen ter Blyder Incompst vanden Prince, de somme van II ℔ X sc. Brabants. Comen dese vier partyen te samen, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten IIa Augusti XVc L, ter sommen van XIIII ℔ IX sc. Brabants.

Janne Muncx, weerdt in Brandenburch, van vier stadt stoopen wyns byden selven gelevert, ter ordonnancie vander stadt, Meesteren Adam Boudewyns, Secretaris, de welcke de voirs. stadt den selven geschoncken hebben, blyckende byder acten, ordonnancien ende quytancien vander daten VIIa Augusti vyfftich, de somme van. . . . . X sc. VI d. Brabants.

Den Goidshuyse van Ster Claren alhier, ter causen van sekere pitancie den selven Goidshuyse vuyt caritaten vander stadt weghen gesconcken, teghen Ste Claren dach, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten IXen Augusti L, de somme van. . . . . XXX sc. Brabants.

Den Prioer vanden Vrouwenbruers alhier, tot onderstande

vander assysen vanden wynen diese in tselve cloostere jaerlycx drinckende syn, naervolgende doude usancie, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten XIII^a Augusti XV^c vyfftich, de somme van. . . . . VI ℔ Brabants.

Willeme van Brouhesen, bode deser stadt, ter causen van sekere penninghen byden selven ter ordonnancien vander stadt verschoten, doen de selve Willem, ter ordonnantie vander stadt, gesonden was naer Turnhoudt met twelf amen een halve ende vyff screven wyns die de voirs. stadt aldaer beschenckende was der Maiesteyt vander Coninginnen ende dit van waghenvrachte, laden ende ontladen, blyckende byder acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XXV^a Augusti L, de somme van. . . . . II ℔ II sc. VI d. Brabants.

Janne Mandekens, brouwere, ter causen van twelff vaten biers geheeten cnol, dwelck de stadt jaerlycx vuyt caritaten gevende is den Claren Zusteren deser stadt, blyckende by ordonnancie ende quytancie vander daten XXVI^a Augusti L, de somme van. . . . . II ℔ II sc. Brabants.

Simone Claes, weerdt inden *Engel*, ter causen van XLVIII gelten Rinschen wyn by hem gelevert diverschen Heeren ende goeden Lieden, den welcken vander stadt weghen henlieden gesconcken is, ten pryse van VII st. de gelte, naer vuytwysen der specifficatien, acte, ordonnancie ende quytancie vander daten XXVIII^a Augusti vyfftich, de somme van IIII ℔ IIII sc. Brabants.

Den selven Simone, ter causen van XXV gelten ende eenen pot wyns tot zynen huyse gehaelt, byder stadt gesconcken den Wybisschop, ende noch eenen stadt stoop byder voirs. stadt geschoncken den Scepenen van Orderen, blyckende byder acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XXVIII^a Augusti XV^c vyfftich, ter somme van. . . . II ℔ IIII sc. VII 1/2 d. Brabants.

Jacoppe vanden Berghe tot behoeff van Jan Schyn, ter causen van twee stadt stoopen wyns tot zynen huyse gehaelt, byder voirs. stadt, gesconcken den Generael vanden Carmeliten, blyckende als voere, in date III^a Septembris L, de somme van V sc. III d. Brabants.

De Mater ende Conventualen vanden Witsusteren deser stadt, tot onderstande ende behulp van haerder assysen vanden biere twelck de stadt henlieden vuyt caritaten geschoncken heeft, blyckende by acte, ordonnancie ende quytancie vander daten V^a Septembris L, de somme van. . . . . X ℔ X sc. Brabants.

Lenaerden Stabaert, weerdt inden *Gulden Schilt*, ter causen

van twelff amen ende seventien vierteel Rinschen wyn, by hem, tot behoeve vander stadt, gelevert, den welcken gesconcken is geweest van weghen der voirs. stadt der Maiesteyt vander Coninghinnen ende den selven gesonden naer Turnhoudt met Willeme van Brouhesen, ten pryse van zestien gulden dame, valent, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten V^a^ Septembris vyfftich, de somme van L ℔ XVII sc. IIII 1/2 d. Brabants.

Janne Brandt, weert inde *Eycke*, ter causen van diversche presentwynen, byden selven ter ordonnancie vander stadt gelevert den persoonen hier naervolgende : inden iersten, den Scepenen van Doerne, twee stadt stoopen wyns, valent V sc. III d. Brabants; ende noch achtien gelten ende eenen pot wyns den Goitshuyse vanden Siecken, naer doude costuyme int visiteren vanden Leprosen, valent XXXII sc. IIII 1/2 d. Brabants; ende noch elff stadt stoopen den Ridderen van Jherusalem op heuren maeltyt XXXI sc. VI d. Brabants. Ende noch der Gulden vander Goublomen tien stadt stoopen wyns, valent XXVI sc. III d. Brabants. Comen dese vier partyen te samen naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XVIII^a^ Septembris L, ter sommen van IIII ℔ XV sc. IIII 1/2 d. Brabants.

Jenneken Verdonck, Meerstersse int Aelmoessenhuys alhier, vuyt caritaten voer een tonne halff stuvers bier ende een tonne clein bier, metter assysen, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XXVII^a^ Septembris L, de somme van. . . . . XII sc. Brabants.

Janne Ketghen, weerdt in *Henegouwe*, ter causen van diversche presentwynen, byden selven ter ordonnancie vander stadt gelevert den persoonen ende quantiteyten hier naervolgende : inden iersten XII stadt stoopen geschoncken mynen Heere Tysnack, valent XXXI sc. VI d. Brabants; ende noch dry stadt stoopen Meesteren Jacoppe vander Vorst, Raet, valent VIII sc. III d. Brabants; noch een ame delen wyn, mynen Heere van Eecke tot decoratie van zynen houwelycke, valent IIII ℔ XIX sc. II d. oud Brabants; noch XII stadt stoopen mynen Heere van Praet, valent XXXI sc. VI d. Brabants; noch XII gelycke stadt stoopen mynen Heere van Bevre, valent XXXI sc. VI d. Brabants; noch XIII stadt stoopen den Ambassadoeur van Engelandt, valent XXXIIII sc. I 1/2 d. Brabants; noch VI stadt stoopen meesteren Everarde Nicolai, Raet, valent XV sc. III d.; noch van eenen ame wyns mynen Heere van Berghen, valent IIII ℔ V sc. Brabants; noch van dat myne Heeren geschoncken hebben

den clercken vanden Secretarisen ende boden deser stadt vande saulfconduicten XV sc. VI d. Brabants; ende noch den selven clercken ende boden ter ordonnancie als voere XVI sc. VII 1/2 d. Brabants. Comen alle dese partyen naer vuytwyzen der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XXVII[a] Septembris vyftich, ter somme van. . . . XVIII ℔ VIII sc. VI d. Brabants.

Noch is byden voirgenoemden Rentmeestere betaelt Heeren Peeteren van Halmale, Riddere Tresorier deser stadt, ter causen van diversche penningen by hem tot behoeve ende ter ordonnancie vander stadt verleegt aen diversche presenten ende dyer gelycke, blyckende byder declaratien vanden parteyen, acte, ordonnancien ende quytancien vander daten XXX[a] Septembris vyfftich, de somme van. . . . . XIX ℔ XV sc. Brabants.

Meesteren Anthonio Barbe, Sangmeestere van Onser Vrouwen Kercke, ter causen van ses stadt stoopen wyns byden Heeren den selven geschoncken, voer sekere diensten ende advertissementen byden selven der stadt gedaen, valent XV sc. IX d. Brabants; noch ter causen van ses gelycke stadt stoopen den selven geschoncken met synen coralen op haren feestdach Transfigurationis, blyckende by twee diversche acten, ordonnancie ende quytancie vander daten ultima Septembris anno L, de somme van. . . . . XXXI sc. VI d. Brabants.

Jacoppe vanden Berghe, Cortteroede deser stadt, ter causen ende in recompense vande penningen byder stadt hier voermaels ontfaen voer zyn officie als bode, ende voere sekere diensten byden selven der stadt gedaen, breeder blyckende byder acten, ordonnancie ende quytancie in date II[a] Octobris vyfftich, de somme van. . . . . XXV ℔ Brabants.

Franchoise Verjuis, weerdt in den *Molen* alhier, ter causen van ses stadt stoopen Franschen wyn byden selven ter ordonnancie vander stadt gelevert ende gesconken den Ambassadoeur van Engeland, valent, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten III[a] Octobris XV[c] vyfftich, de somme van. . . . . XIII sc. VI d. Brabants.

Den Blaeuwenbruers deser stadt, ter causen vander assysen van CVIII tonnen biers, geheeten cnol, byden heeren vander voirs. stadt den selven geschonken, duerende de twee jaren van deze verpachtinghe elcx jaers LIIII tonnen tegen II sc. IX d. Brabants de tonne, valent, naer vuytwysen der acten, ordonnan-

cie ende quytancie vander daten III^a Octobris L, de somme van. XIIII ℔ XVII sc. Brabants.

Janne van Houte, weerdt inden *Mortier*, ter causen van acht stadt stoopen Rinschen wyn byden selven gelevert, ter ordonnancie van mynen voirs. Heeren, der gulden vanden *Olyfftack*, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten IIII^a Octobris vyfftich, de somme van . . . . . XXI sc. Brabants.

Janne van Lare, weerdt in *Doude Sterre*, ter causen van XLVI potten Rinschen wyn byden selven gelevert, ende vander stadt wegen gesconken den Cancellier vander Ordenen, tegen III stuvers een ort den pot, valent naer luyt vander acten, ordonnancie ende quytancie vander daten den VIII^en Octobris anno vyfftich, ter sommen van. . XXXVII sc. IIII 1/2 d. Brabants.

Den selven Janne van Lare, ter causen van XXXVI potten Rinschen wyn by hem gelevert meesteren Nicasio Claessone, ter Blyder Incompst vanden Prince van Spaengien, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten VIII^a Octobris L, de somme van . . . . XXXI sc. VI d. Brabants.

De Mater ende gemeyne Conventualen vanden Zwarte Zusteren, tot subsidie ende onderstande van haerlieder assysen, gesleten, binnen den jare vyfftich, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten IX^a Octobris anno voirs., de somme van . . . . IX ℔ Brabants.

Wolff Soerne, weerdt in *Ste Kathelyne*, ter causen van ses stadt stoopen wyns byden selven ter ordonnancie vander stadt gelevert, meesteren Jacop Boonen Raedt, valent XV sc. IX d. Brabants, ende noch vier stadt stoopen wyns, gelevert ter ordonnancie als voere, den Procureur Generael, valent X sc. VI d. Brabants; compt te samen, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten X^a Octobris vyfftich, de somme van . . . . XXVI sc. III d. Brabants.

Henricke Skonincx, weerdt inden *Dobbelere*, ter causen van twee stadt stoopen wyns, by hem ter ordonnancie vander stadt gelevert den Commissarisen der Vryheyt van Crubeke, naer vuytwysen der acten, ordonnancie en de quitancie in date XV^a Octobris L, de somme van. . . . . . . V sc III d. Brabants.

Lenaerden Stabaert, weerdt inden *Gulden Schilt* alhier, ter causen van diversche presentwynen, by hem ter ordonnancie

vander stadt gelevert, soe hier naer volgt : Inden iersten drye stadt stoopen ter ordonnancie als voere, geschoncken Meesteren Cornelise Weldam, Raedt in Hollandt, valent VII sc. X 1/2 d. Brabants; noch drye gelycke stadt stoopen den Scepenen vanden Kiele, valent VII sc. X 1/2 d. Brabants; noch van gelycke drye stadt stoopen Meesteren Kaerle van Nitzen, Raet in Hollandt, valent VII sc. X 1/2 d. Brabants; ende noch vier stadt stoopen den gedeputeerden van Dueren, valent X sc. VI d. Brabants. Comen dese vier partyen te samen, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XVII[a] Octobris L, ter sommen van. . . . . XXXIIII sc. I1/2 d. Brabants.

Simone Spots, conciergie vanden Stadthuyse alhier, ter causen van diversche maeltyden ende keersen, met oock diversche presentwynen by hem ter ordonnancien vander Weth gelevert, ende gedaen diverschen persoonen binnen den jare beginnende Mertini XV[c] XLIX tot Mertini L, blyckende by synder rekeningen, acte, ordonnancie ende quytancie vander daten ultima Octobris vyfftich, ter sommen van III[c] LV ℔ XIII sc. III d. XVIII myt. Brab.

Susteren Lysken van Liere, ter causen van ses ghelten Rinschen most byder stadt geschoncken vuyt caritaten den Claren Susteren voer pitancie wyn, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancie vander daten VI[a] Novembris XV[c] vyfftich, de somme van . . . . XII sc. Brabants.

Adolve Wolfaert, weert inden *Zwaen*, ter saken van acht stadt stoopen Rinschen wyn, byden selven ter ordonnancie vander Weth gelevert den Advocaet Fiscael Meesteren Jochime Gillis ende Meesteren Michiele Gillis, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XX[a] Novembris vyfftich, de somme van . . . . XXI sc. Brabants.

Den zelven Adolfve, voer twee amen Rinschen wyn, by hem ter ordonnancie vander stadt gelevert mynen Heere den Ambassadoeur van Ingelant, Heeren Franchoise vander Delft ende cost metter assysen XIII ℔ VI sc. Brabants; ende noch voer XVI stadt stoopen Rinschen wyn, gelevert ter ordonnancie als voere den Suffragaen van de Vrouwe Bruederen, valent II ℔ VIII sc. Brabants; ende noch van twee gelycke stadt stoopen, byden selven, ter ordonnancie als voere, den Wethouderen van Turnhoudt, valent V sc. III d. Brabants; comen dese drye partyen te samen, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie, in date XX[a] Novembris L, ter sommen van LXIII gulden XVII stuvers, qui valent. . . . . XV ℔ XIX sc. III d. Brabants.

Den ouden vrouwen int Aelmoessenhuys alhier, voer gratuyteyt ende vuyt caritaten tot behulp ende onderstande van heurlieden assysen, dwelckmen jaerlycx henlieden vander stadtweghen gewoenlyck is te ghevene, naer vuytwysen der ordonnancie ende quitancie, vander daten II^{a} Decembris anno L, de somme van . . . . II ℔ X sc. Brabants.

Janne van Ketghen, weerdt in *Henegouwe*, ter causen van diversche presentwynen, byden zelven ter ordonnancie vander stadt gelevert : inden iersten den Ambassadoeur van Ingelant XIIII stadt stoopen Rinschen wyn, ten pryse van X 1/2 stuvers den stoop, valent XXXVI sc. IX d. Brabants. Den zelven noch van vier stadt stoopen, by hem op Ste Andriesdach gesonden ten huyse van Janne Verheyden, ten voirs. pryse, valent X sc. VI d. Brabants; ende noch den zelven, ter causen van een stucxken Rinschen wyn, ter ordonnancie als voere gelevert mynen Heere Heeren Janne van Liere, riddere, ende cost metten imposte VIII ℔ XIII sc. VI d. Brabants. Comen dese drye partyen te samen ter sommen van XLIIII gulden III stuvers, naer vuytwysen drye diversche acten, ordonnancien ende quytancien vander daten II^{a} Decembris anno vyfftich, de somme van XI ℔ IX d. Brabants.

Broederen Jacoppe Colemans, Prioer vanden Carmeliten alhier, ter saken van zekere gewoenlicke gracie die de stadt jaerlycx den selven convente doende is tot subsidie ende onderstande vander assysen van heuren wyne, ende dit vanden jaere verschenen Mertini vyfftich, naer vuytwysen der ordonnancie ende quytancie vander daten V^{a} Decembris L, de somme van VI ℔ Brabants.

Den selven Broederen Jacoppe, tot onderstande vanden oncosten byden zelven convente gedaen, int maken van eender nyeuwer brouweryen binnen heuren convente, daer voere hem gegunt is byder Weth, vuyt caritaten, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XVIII^{a} Decembris vyfftich, de somme van. . . . . XXV ℔ Brabants.

Henricke Oeyen, voer twee tonnen halff stuvers bier, by hem gelevert, ter ordonnancie vander Heeren, den aerbeyders ende schippers die wrochten int ruymen vander ruyden, naer vuytwysen der ordonnancien ende quitancien vander daten XX^{a} Decembris vyfftich, de somme van. . . . . . . XXII sc. Brabants.

Janne de Avoys, weerdt inden *Gans*, voor twelff stadt stoopen Rinschen wyn, byder Stadt geschoncken den sanghers van Onser

Vrouwen kercke op haren feestdach van Ste Cecilie, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XXIII Decembris vyfftich, de somme van XXXI sc. VI d. Brabants.

Broederen Damiane, Supprior vanden Vrouwenbruers alhier, voer een nyeuwe cappe, byder Weth hem gegunt om dat hy dagelycx de misse int Collegie doende is, naer vuytwysen der acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XXIXa Decembris L, de somme van . . . . XXX sc. Brabants.

Cornelise Heyns, weerdt inden *Rooden Leeuw*, ter causen van diversche presentwynen by hem ter ordonnancie vander stadt gelevert : inden iersten, den laesten Augusti anno XLVIII mynen Heere van Monceau, zes stadt stoopen, ten pryse van XII stuvers den stoop, valent XVIII sc. Brabants, ende den XXVen February XLIX Meesteren Claese Oddart, Raedt, vier stadt stoopen, ten pryse van III 1/2 stuvers den pot, valent X sc. VI d. Brabants ; ende noch den Schoutet van Brugghe, zes stadt stoop, den selven ter ordonnancie als voere geschoncken den XIXen Octobris anno vyfftich, tegen III 1/2 stuvers den pot, valent XV sc. IX d. Brabants. Comen dese drye partyen te samen ter sommen van VIII gulden XVII stuvers, naer vuytwysen drye diversche acten, ordonnancien en quytancien vander daten XVIIa January vyfftich, de somme van. . . . . II ℔ IIII sc. III d. Brabants.

Den selven Cornelise Heyns, voer andere diversche presentwynen, byden selven ter ordonnancien vander voirs. stadt gelevert, den persoonen hier naervolgende : In den iersten mynen Heere van Moncheau, zes stadt stoopen den selven geschoncken den XXIXen Septembris vyfftich, valent XV sc. IX d. Brabants. Noch drye stadt stoopen geschoncken den Gedeputeerden vander draperyen der stadt van Ypere den XXen Augusti anno L, valent VII sc. X 1/2 d. Brabants. Noch vier stadt stoopen wyns den XXIen Juny vyfftich geschoncken Meesteren Claese Oddart, Raedt, valent X sc. VI d. ; ende noch van zes gelycke stadt stoopen, geschoncken den voirs. Meesteren Claese Oddart, Raedt, den XIen Juny L, valent XV sc. IX d. Brabants. Comen dese vier partyen te samen ter sommen van IX gulden XIX 1/2 stuvers, naer vuytwysen drye diversche acten, ordonnancien ende quytancien vander daten XXIIIa January vyfftich, de somme van. . . . . II ℔ IX sc. X 1/2 d. Brabants.

Den Herault van den Coninckrycke van Schotlant, voer gratuyteyt, byder stadt, den selven gedaen voer zekere diensten,

twintich goude croonen, naer vuytwysen der acten, ordonnancie ende quytancie vander daten XX[a] January XV[c] vyfftich, de somme van. . . . . IX ℔ X sc. Brabants.

Der weduwen vander Heerstraten, woenende inden *Gulden Voet*, een halff vat boteren, byder selver ter ordonnancien vander stadt gelevert den Claren Zusteren alhier, dwelcken vander stadtweghen jaerlycx henlieden gewoenlyck is te gheven, naer vuytwysen der ordonnancie ende quytancie vander daten XXI[a] January L, de somme van. . . . . III ℔ IIII sc. VI d. Brabants.

Janne Verborcht, backere, voer dat hy gebacken heeft wit ende rugghen broot voer de Claren Susteren, het welcke henlieden vander stadt vuyt caritaten gegundt wordt, naer vuytwysen der ordonnancien ende quytancien vander daten ultima January vyfftich, de somme van. . . . . . II ℔ V sc. Brabants.

Den Huyssiers van den Secreten Rade metten Huyssier vander Financien XXXVII sc. VI d. Brabants. Den boden vander Financien X sc. Brabants. Den boden inden Rade van Brabant X sc. VI d. Brabants, ende den Predikheren alhier, voer henlieden nyeuwe jaer IV sc. VI d., dwelckmen den bovengenoemden persoonen jaerlycx gewoenlyck is te ghevene, naervolgende der ouder coustuymen, naer luyt der ordonnancien ende quytancien vander date als voere, de somme van . . III ℔ VII sc. VI d. Brabants.

Gillise Sas, ter causen van zekere hammen by hem tot behoeve vander stadt gecocht, naervolgende doude usancie, de welcke geschoncken syn diverschen goeden Heeren tot Bruessele ende den Pensionarisen deser stadt, naervolgende der declaratien, ordonnancien ende quytancien, ter somme van VI ℔ XV sc. II d. XV myt. Brabants.

Den zelven Gillise, ter causen van diversche partyen by hem betaelt diverschen Heeren ende Officieren deser stadt, voer hen gewoenlyck recht, geheeten *tvercxken*, beloopende, naervolgende der declaratien, ordonnancie ende quytancie in date ultima January vyfftich, ter somme van XXVI ℔ XVIII sc. VI d. Brabants.

Den selven Gillise, voer ende tot behoeff van Janne Ribicourt, ter causen van LXXX ponden suykers, byden selven ter ordonnancie vander stadt gelevert, naervolgende doude constuyme den Burgemeesteren ende andere Heeren, naervolgende der declaratien, ordonnancien ende quytancien vander daten als voere, de somme van . . . . V ℔ X sc. III d. Brabants.

Den selven Gillise tSas, om betalinghe te doene aen diversche weerden ende weerdinnen die gelevert hebben tot behoeve vander stadt, alle de wynen die byder gemeynten, vander stadt weghen, geschoncken zyn geweest int verpachten van alle den cleynen assysen, ende ter selver tydt gedroncken, naervolgende der declaratien, ordonnancien ende quytancien vander daten ultima January vyfftich, ter sommen van. . . XVIII ℔ IIII sc. X 1/2 d. Brabants.

Noch voer diversche partyen byden Rentmeestere, betaelt op Ste Mertens avont, diverschen Heeren ende andere Officieren deser stadt, voer sekere gratuiteyt voer henlien Ste Mertens wyn, naervolgende der declaratien vanden persoonen, acte, ordonnancie ende quytancie vander daten ultima January L, de somme van. . . . . XXXVI ℔ XIX sc. Brabants.

Henricke Philips, voer specerye by hem, ter ordonnancie vander stadt gelevert, de welcke vander zelver stadt weghen geschoncken is geweest, in recompensie van sekere diensten, meesteren Peeteren van Waelhem, naer vuytwysen der speciffica-tien vanden partyen, acte ende ordonnancien vander daten ultima January vyfftich, de somme van. . X ℔ XVI sc. VI d. Brabants.

Nelleken Bruynzeels, voer vier broeyen canarie suykers, byder selver ter ordonnancie ende mits redenen als voere, gelevert ende geschoncken den voirs. meesteren Peeteren van Waelhem, blyckende byder acten, ordonnancie ende quytancie van gelycke daten, de somme van. . . . . . . II ℔ VIII sc. I 1/2 d. Brabants.

Mynen Heere den Cancellier van Brabant, de somme van hondert gouden croonen in specie, voer sekere dienst ende vrintschap byden zelven Heere in zekere saken ende affairen der stadt gedaen, breeder blyckende byder acten ende or-donnancie vander daten ultima January vyfftich, de somme van. . . . . XLVII ℔ X sc. Brabants.

Meesteren Claese Oddart, Heeren Jacoppe vander Vorst, den Doctoer Nopenis ende meesteren Peeteren van Waelhem, Raeden in Brabant, elcken van hen vyfftich Philips gulden in specie, voer sekere vacatien ende groote diensten by hem der stadt gedaen, ende in plaatse vanden L Philips gulden geordonneert voer den voirs. Waelhem zyn, zyn geemployeert geweest voer den selven in coop van suyker ende specerye, blyckende by acte ende ordon-nancie vander daten als voere. . . . L ℔ XII sc. VI d. Brabants.

Noch gegheven diverschen speellieden die opten eersten dach

vande vastenen, anno XVc XLIX, naer doude coustuyme, gespeelt hadden, ende is in dierste rekeninghe van desen Rentmeestere vergheten ter rekeninghen acht gouden croonen. Daeromme hier de somme van. . . . . III ℔ XVI sc. Brabants.

Noch den laesten January anno vyfftich voirs., gegheven Gillise tSas, om daermede te beschenckenen, naervolgende doude usancie, sekeren Heeren ende Officieren deser stadt, opten schorsgoensdach, beloopende naervolgende der declaratien ende ordonnancien daeraff zynde ter sommen van . . . . . . XXV sc. VIII d. Brabants.

Noch gegheven den selven Gillise, om daermede betalinghe te doene den Cortteroeden, Conciergie, alsmen de Weth verseth III sc. IX d. Brabants, ende noch den aerbeyders van datmen dryemael opter stadt Watermolen vuyt gemeten heeft IIII sc. VI d., ende noch voer den conciergie, cortteroeden, luydere ende tmaegdeken voer henlieden gewoenlycke rechten, alsmen de Sinxen ende Bamis mert inne blaest, blyckende byder declaratien ende ordonnancien vander daten ultima January L, de somme van. . . . . XVI sc. III d. Brabants.

Ander gemeyn *vuytgheven* om DIVERSCHE SAKEN.

. . . .

Ander *vuytgheven* in penningen by desen Rentmeestere, betaelt ter ordonnancie vander Weth, voer TRUYMEN ende NETTOYEREN vander RUYDEN deser stadt, de welcke achtervolgende zekere concept en de ordonnancie als voere, mitsgaders vander gemeynten geruympt, soe hier naer volght :

. . . .

Ander VUYTGEVEN *in* GRATIEN, AFSLAG *en de* QUYTANCIEN.

Peeteren van Steensele, met synen consorten, in pachte genomen ende gehadt hebbende dassys van den biere, daer af hier voere, folio. . . . (1) ontfanck gemaeckt is, ende mits dyen duerende zynre pachtinghen binnen den tyde deser rekeningen, ende heuren

(1) Zie bl. 22.

IIen lesten jaere zy vander zelver assysen quyt ende exempt gehouden hebben diverschen persoonen, zoe vander natien van Oistlandt, Engelant, den Facteur van Portugale, als noch diversche andere, welche exemptien zy desen Rentmeestere afgeslagen hebben ende ten laste vander stadt gebrocht, beloopende, naervolgende de billetten daer af zynde, ter sommen van twee duysent zes hondert dryenzestich guldenen zeven stuvers, qui valent in Brabantschen gelde. . . . . . VIc LXV ℔ XVI sc. IX d. Brabants.

Ander VUYTGEVEN *in penningen die navolgende der ordonnancien daer op gemaect, geappliceert syn totten ontfanghe vander* FORTIFICATIEN *ende ontfaen zyn byden Gecommiteerden totter selver, die daer af schuldig syn te rekenen ende te verantwoordene.*

Heeren Janne Happaert, Riddere ende den Gecommitteerde totten Rentmeesterschape ende bewinde vander Fortificatien vander voirs. stadt van Antwerpen ende vanden lasten ende achterstellen der zelver, tot welcker administratien, by zekere acte vanden drye leden der selver stadt van Antwerpen, in date IIIIa Septembris XVc XLVIII geordineert zyn alsulcke penningen, als de verpachtinghen diemen doen soude Ste Mertensmisse, doen naestcomende, van alle de assysen van biere, wyne ende maelassysen meer bedraghen dan de selve assysen vuytgebrocht hadden ende daer af ter rekeningen gebrocht is byde alsdoen laester rekeningen, geeynt Ste Mertensmisse XVcXLVII. Ende gemerct dassyse vanden wyne byder zelver alsdoen laester rekeningen van deser stadt, alleenlyk ter rekeningen vuytgebrocht heeft de somme van XLIIIm IIc XXVI Karolus gulden XV stuvers, ende dat by dezer ende der laestvoergaende rekeninghe ter causen vander pachtinghen vanden iersten ende tweeden lesten jaere, verschenen XVa Decembris XVc vyfftich, ontfanck gemaect is vander sommen van CLXXXIXm IXc LXXXIIII gulden, soe soude hier genomen worden in vuytgeven tghene des de voirs. pachtinghe voer de voirs., twee jaeren meer bedragen heeft dan de voirs. leste rekeninghe vanden jaere XLVII, beloopende voer de voirs. twee jaeren, op CIIIm Vc XXX Karolus gulden ende thien stuvers, daer af getrocken moet worden tderdendeel vanden hoogenen, competerende diverschen persoonen, beloopende op IXm VIc LXIIII Karolus gulden, ende den

pallemslach III^c Karolus gulden, commende tsamen ter sommen van IX^m IX^c LXIIII Karolus gulden. Alsoe dat den voirs. Gecommitteerden soude competeren, voere de voirs. twee jaeren, de somme XCIII^m V^c LXVI Karolus gulden, thien stuvers; maer want de pachtere, mits den atterminatien hem geaccordeert, ende oick den differenten die hy tegens de stadt sustineert ende alnoch nyet gedecideert wesende, daer af binnen den tyde deser rekeningen nyet meer betaelt en heeft, dan de somme van XXV^m IX^c XVIII Karolus gulden, XIX stuvers, qui valent. . . . . VI^m IIII^c LXXIX ℔ XIIII sc. IX d.

Noch is betaalt geweest byden voirs. Monichoven in handen vanden voirs. Heeren Janne Happaert, op rekeninghen vanden contingente der voirs. fortificatien vander selver pachtinghen competerende vander de voirs. XXV^m IX^c XXXIII Karolus gulden XVI sc. X d., de somme van VII^m VI^c L Karolus gulden, qui valent . . . . XIX^c ℔.

Ende als aengaende tsurplus daerenboven der selver fortifficatien vander voirs. pachtingen alnoch competerende, mits dyen de voirs. Rentmeestere tselve nyet en heeft cunnen gerecouvreren alst blyct hier na f^o . . Alsoe hier. . . . . Nyet.

Den voirs. Gecommitteerden totter fortifficatien, Heeren Janne Happart, mits dyen dacsyse vanden biere byder rekeninghen vanden jaere XLVII, ter rekeninghen vuytgebrocht hadde de somme van XCI^m V^c LIII Karolus gulden IIII stuvers I ort, ende dat by deser ende der voergaender rekeninghe ter causen vander selver pachtinghen ontfanck gemaect is vander sommen van IIII^c LVII^m IIII^c Karolus gulden, alsoe dat tot behoef vander voirs. fortificatien soude behooren in vuytgeven genomen te wordene, tgene des de pachtinghe meer bedraecht dan de voirs. laeste rekeninghe beloopt, waer af geordineerd is dat de voirs. Rentmeester vander fortifficatien desen Rentmeestere soude toelaten alsulcken somme, als daer op dat den impost vanden Leeuschen ende Sluyskens bieren, begrepen inder voirs. pachtinghen souden bevonden beloopen te hebbene byder voergaender rekeninghen, beloopende voer de voirs. twee jaeren op II^m IIII^c vyftich Karolus gulden XI stuvers. Alsoe dat soude behooren genomen te worden in vuytgeven tselve surcrois oft hoochsele, verschenen ter causen vander voirs. pachtingen voer de voirs. twee jaeren, beloopende op II^c LXXI^m VIII^c Karolus gulden IX ende eenen halver stuver, op ende in min-

dernisse van welcker sommen betaelt is der fortifficatiemeesters : ierst de somme van LXXV^m IX^c IX Karolus gulden XVII st. IIII myt., op dierste jaer, welcke somme genomen wordt in vuytgeven byder voergaende rekeninghe f° IIII^c LXIX ende noch binnen den tyde deser rekeninghe betaelt Heeren Janne Happart voirs., de somme van XL^m V^c LI ℔ VIII sc. I d., de welcke alhier worden genomen in vuytgeven, qui valent . . . . X^m C XXXVII ℔ XVII sc. Brabants VI myt.

Ende als aengaende tsurplus vander voirs. pachtingen, en heeft dese voirs. Rentmeestere tselve nyet cunnen gerecouvreren, mits den redenen gestelt hierna folio. . . . Alsoe hier. . . . . Nyet.

Den voirs. Gecommitteerden totter fortifficatien, mits dyen dassyse vander maeilleryen byder rekeninghen van deser voirs. stadt geeynt Ste Mertensmisse XV^c XLVII ter rekeninghen vuytbrochte de somme van IIII^m VIII^c LII Karolus gulden XVI stuvers, ende dat hier voere ter causen vander resten vanden voirs. pachte vanden tweeden laesten jaere verschenen III^a Decembris XV^c vyfftich ende byder laestvoergaende rekeninghen ontfanck gemaect is van beyde de jaeren vander sommen van XXIIII^m VII^c LXXVI Karolus, soe soude hier genomen worden in vuytgeven tgene des de voirs. pachtinghe voer de voirs. twee jaeren meer bedraghen heeft dan de voirs. leste rekeninghe vanden jaere XV^c XLVII, beloopende voer de voirs. twee jaeren op XV^m LXX Karolus gulden VIII stuvers, daer af getrocken moet worden tderdendeel vanden hooghen, beloopende op VI^c LXXXIIII Karolus gulden, ende den pallemslach hondert Karolus gulden, comende tsamen op VII^c LXXXIIII Karolus gulden. Alsoe dat den voirs. Gecommitteerden soude competeren voer de voirs. twee jaeren de somme van XIIII^m II^c LXXXVI Karolus gulden VIII stuvers, op ende in mindernisse van welcker sommen betaelt is, Heeren Janne Happart, ierst de somme van V^m VIII^c LXXXI Karolus gulden XII 1/2 stuvers I ort, op dierste jaer, welcke somme genomen wordt in vuytgeven byder voergaende rekeninghe f° IIII^c LXIX, ende noch binnen den tyde deser rekeninghe der selver fortifficatien de reste vander voirs. pachtinge vanden twee jaeren, henlieden competerende, beloopende te weten in een partie XIX^c LXXXVIII ℔ XIIII sc. VI d. Artois, ende in een ander partie VI^m XLI ℔ XI sc. Artois, maeckende tsamen VIII^m XXX ℔ V sc. VI d. Artois, de welcke alhier worden genomen in vuytgeven, qui valent. . . . . II^m VII ℔ XI sc. V d. out Brabants.

Den selven Gecommitteerden, ter causen vander collectatien by Janne Lambrechts ende Janne Vervoert, vander selven maelassysen, gehadt ende gedaen binnen den tyde van seven weken, beghinnende den derden Decembris XV^{c} L dat de selve pachtinghe expireerde totten eentwintichsten January daernaer, binnen welcken middelen tyde verassyst zyn geweest V^{m} V^{c} zessentnegentich veerteelen terwen, tegen IIII stuvers de veertele, alst blyckt hier voere f° XLVII (1), beloopende ter sommen van XI^{c} XIX gulden IIII stuvers, waer van de voirs. stadt competeert, achtervolgende der rekeninghen vanden jaere XV^{c} XLVII, telcker weken XCIII Karolus gulden VI 1/2 stuvers, valet der stadt portie, voer de voirs. seven weken, VI^{c} LIII gulden VIII stuvers. Alsoe alhier surcrois der voirs. fortifficatie competerende in vuytgeven, beloopende ter sommen van IIII^{c} LXV gulden XVI stuvers, qui valent. . . . . CXVI ℔ IX sc. Brabants.

Ander *vuytgeven* in penningen gerekent ende nyet ontfanghen.

. . . .

Ander *vuytgheven* in penningen gerekent ende nyet ontfanghen, ter causen vander pachtinghen vanden Wyn ende Bierassysen hier voere.

. . . .

Rekeninghe des voirs. JANS DE MEYERE, *van alle den ontfanghe ende vuytgeven by hem gehadt ter causen vander voirs. administracien in* GRANE, *soe wel rogghe als terwe, zindert den laesten January XV^{c} XLIX totten laesten January XV^{c} vyfftich, welcke rekeninghe gemaect is in veertelen, maten van Antwerpen.*

ONTFANCK IN TERWE.

Ierst van den prouffyte genomen van den Watermolen, gestaen aende Slyckpoerte, der stadt toebehoorende, de welcke bedient

(1) Zie bl. 25.

wordt vander stadt weghen, by CXXXIII 1/2 veertelen, ende heeft de voirs. stadt vanden rechte vanden molstere vanden voirs. molene comende van vyff vaten drye vaten de moldere, een vyffste vat ende de dryvere oock een vyffste vat, ende is tvoirs. deel vander stadt bevonden te hebbenen beloopenen, te weten zeedert den voirs. laesten January XV^c XLIX totten laesten January XV^c vyftich daernaer . . . . CXXXIII 1/2 veertelen brouterwen.

VUYTGHEVEN.

Ierst den Religieusen ende Susteren van Sinter Claren, de welcke gewoenlyck zyn vander voirs. stadt vuyt caritaten ende puerder aelmoesenen te hebbene elck jaer, ende hier vanden tyde deser rekeninghen. . . . . XXVI veertelen terwen.

Ende noch heeft dese Rentmeestere vercocht Henricke Lants, brouwere, de quantiteyt van hondert ende een halve veertele brouterwen, daer af hier voeren f° LXVIII in gelde ontfanck gemaect wordt. Alsoe alhier de voirs. . . . . . C ende een halve veertelen brouterwen.

ONTFANCK IN ROGGHE.

Vanden prouffyte gecomen vanden voirs. Watermolen, tot behoeve vanden deele vander voirs. stadt, voer den tyt voer verhaelt. . . . . XXV 1/2 veertelen rogghe.

VUYTGHEVEN IN ROGGHE.

Den Cloosteren van Sinter Claren, heure aelmoessenen, soe dat gewoenlyck is, als voere verhaelt staet. . XXVI veertelen rogghe.

Den Concierge inden Eeckhof, ter causen vanden banthondt, jaerlyck . . . . VI veertelen rogghen.

Desen Rentmeestere de welcke inde voergaende rekeninghen ontfanck gemaect heeft vander quantiteyt van IX^m V^c VII veertelen rogghe, in provisie liggende welcken rogghe zeedert den jaere XLVIII tot in Septembri L, dat

deze Rentmeestere den selven rogghe heeft doen overmeten, is bevonden alleenlyck de quantiteyt van IX^m IIII^c VIII veertelen. Alsoe alhier delakaigie in vuytgeven van. . . XCIX veertelen.

ONTFANCK IN EVENEN.

Vanden chynsen der stadt competerende inde Heerlicheyt vanden Kiele, byder voirs. stadt gecocht vanden Chartroysen, buyter der voirs. stadt, verschynende jaerlyck in Januario, hier van Januario XV^c vyfftich . . . . XIX veertelen evenen.

Ende noch ten selven tyde alsdoen verschenen XIX veertelen haveren.

Somma vanden ontfange in :

Evenen . . . . XIX veertelen.
Ende. . . . . . XIX veertelen haveren.

VUYTGEVEN.

Den voirs. Rentmeestere, den welcke heeft laten verdinghen diverschen persoonen de voirs. negentien veertelen haveren, hier voer gementionneert, voer den prys van II sc. VI d. Brabants de veertele, daer af in gelde ontfanck gemaect is hier voere f° LXVIII, daeromme hier . . . . XIX veertelen haveren.

Ende noch van negentien veertelen evenen, oick hier voere geruert, verdingt voer den prys van eenen scellinck neghen groeten Brabants de veertele, daer af insgelycx hier voere f° LXVIII ontfanck gemaect is in gelde. Alsoe alhier de voirs. . . . . XIX veertelen evenen.

Somma vanden vuytgeven in :

Havere . . . . XIX veertelen.
Ende. . . . . . XIX veertelen evenen.
Alsulck is den ontfanck. Alsoe hier . . . Quyte.

---

3. Naemlyst der Secretarissen van Antwerpen.

De Archieven van Antwerpen bevatten eene verzameling, getiteld : Wethouderenboeck. *Dit werk bevat de namen der Magistraten onzer stad, sedert de XVe tot het begin der XVIIIe eeuw. Het behelst ook de namen der hooge fonctionnarissen, als Pensionnarissen, Greffiers en Sekretarissen die gedurende dezelfde tydruimte deel van het Gemeente-Bestuer hebben gemaekt.*

De namen der Magistraten *zyn sedert lang uitgegeven geworden. Heden doen wy die kennen der* Secretarissen, *oudtyds* Klerken *genaemd, ons voorbehoudende later die der* Pensionnarissen *en* Greffiers *insgelyks in druk te geven.*

De Secretarissen van Antwerpen mogen aenzien worden als de oude Archievarissen der stad. Inderdaed, de bewaring der titels en bescheeden der groote afdeelingen van het Gemeente-Bestuer hoorde hun toe; verscheidene hunner, zoo als Henricus de Moy, Joannes Boghe (Bochius), Andreas-Eugenius van Valckenisse, Maximinus Gerardi, Petrus-Josephus van Setter, *enz., hebben schoone sporen hunner werkzaemheden in de Archieven nagelaten.*

3. Liste des Secrétaires d'Anvers.

Aux Archives d'Anvers est déposé un recueil, intitulé : Wethouderenboeck. *Cet ouvrage renferme les noms des Magistrats d'Anvers depuis le XVe jusqu'au commencement du XVIIIe siècle. Il contient également les noms des hauts fonctionnaires, tels que Pensionnaires, Greffiers et Secrétaires qui ont fait partie de l'Administration Communale pendant le même espace de temps.*

Les noms des Magistrats *ont été publiés depuis longtemps. Nous fesons connaître aujourd'hui ceux des* Secrétaires, *anciennement nommés* Clercs, *nous réservant d'éditer plus tard les noms des* Pensionnaires *et des* Greffiers.

Les Secrétaires d'Anvers peuvent être considérés comme les anciens Archivistes de la ville. En effet, ils avaient dans leurs attributions la conservation des titres et des documents des grandes divisions de l'Administration; plusieurs d'entre eux, tels que Henri de Moy, Jean Boghe (Bochius), André-Eugène van Valckenisse, Maximien Gerardi, Pierre-Joseph van Setter, *etc., ont laissé de belles traces de leur passage aux Archives.*

Het getal der Secretarissen was te Antwerpen gewoonlyk vier; *onze lyst begint met* JOANNES DE SCAEFHUNDRE *en* JOANNES VAN BOENDALE, *den uitmuntenden* dichter-geschiedschryver, *beroemd onder den naem van* Jan de Clerc van Antwerpen.

De kennis der namen der Secretarissen van Antwerpen is onontbeerlyk om opzoekingen in de Stadsarchieven met vrucht te doen.

Le nombre des Secrétaires d'Anvers, était habituellement de quatre; *notre liste commence par* JEAN DE SCAEFHUNDRE *et* JEAN VAN BOENDALE, *le grand* poète-historien, *célèbre sous le nom de* Jan de Clerc van Antwerpen.

La connaissance des noms des Secrétaires d'Anvers est indispensable dans les recherches à faire aux Archives.

1302. Jan de Scaefhundre, der stad clerc.
1324. Jan van Boendale, gezegd Jan de Clerc; hy bleef vyftig jaren in bediening.
Nicolaes Noese.
1325—1397. Onbekend.
1398—1399.
Jacob de Smit, der stad clerc.
Wouter de Stadeacker, der stad clerc.
Jan Collen, der stad clerc.
Meester Henricke van Espemde, der stad clerc.
Johannes Winnen, der stad clerc.
Aernout van Espemde, „ die dit jaer der stad clerc worden es. „
1400—1401. Onbekend.
1401—1402.
Her Wouter van Stadeackere, der stad clerc.
Meester Henric van Espemde, der stad clerc.
Joannes Winne, der stad clerc.
Claus Colensone, der stad clerc.
1403—1404.
Meester Henric van Espemde, der stad clerc.
Joannes Wynne, der stad clerc.
Claus Colenzone, der stad clerc.
Godevaert Bovier, der stad clerc.
Joannes de Vos, der stad clerc.
Joannes van der Voert, der stad clerc.
1405—1408. *Ut ante.*
1409. Joannes Wynne.
Claus Colenzone.
Joannes vander Voort.
Hendrik van Espemde.
Claus Hoevel.
1410. „
1411. Claus Hoevel.
1412. Claus Hoevel.

1413. Claus Hoevel.
1414. "
1415. "
1416. "
1417. Claus Hoevel.
Joannes Palude (van den Broeke).
1418. "
1419. "
1420. "
1421. "
1422. Claus Hoevel.
J. Palude.
Peeter van Roemen.
1423. "
1424. "
1425. "
1426. "
1427. Claus Hoevel.
J. Palude.
Pot.
P. van Roemen.
E. Vinea.
1428. "
1429. "
1430. "
1431. "
1432. *Ut ante.*
1433. *Ut ante* en Colibrant.
1434. "
1435. *Ut ante* en Jan Kiekens.
1436. "
1437. "
1438. *Ut ante* ende Monte (Hendrick vanden Berghe).
1439. *Ut ante* en Peeter van Kerrenbroeck (1).
1440. " (2).
1441. "
1442. *Ut ante.*
1443. "
1444. "
1445. "
1446. "
1447. "
1448. H. de Mouer.
1449. "
1450. Mr Goosen vanden Catulle.
Jan Kieckens.
Peeter van Kerrenbroeck.
Hendrick vanden Berghe.
Peeter vander Voort.
Hendrick Adriaens.
1451. *Ut ante.* Willem Noyts, clerc.
1452. "
1453. "
1454. "
1455. "
1456. *Ut ante ;* uytgenomen, *loco* H. van den Berghe, Mr Aert de Bueckeleer.
1457. *Ut ante* en Mr Willem van der Taveryen.
1458. Mr Goosen vanden Catulle.
Jan Kieckens.
Peeter van Kerrenbroeck.
Peeter van der Voort.
Aert de Bueckeleer.
Willem van der Taveryen.
Matheus van den Broecke.
1459. *Ut ante.*
1460. "
1461. "
1462. "

(1) Peeter van Roemen stierf den 2n October 1439.
(2) « Wylen Jan van den Broeke, Secretaris der Stad of der Stad Clerck van Antwerpen. » Aenteekening in eenen akt van gezegd jaer.

1463. *Ut ante.*
1464. "
1465. *Ut ante* " uytgenomen van der Taveryen " (1).
1466. *Ut ante.* " Op den 7en Meye; soo aenveerde Mr Aert de Beuckeleer dese camer 1466 " (2).
1467. Mr Jan Boyts.
Mr Aert de Beuckeleer.
Matheus van den Broecke.
Mr Willem Pauwels.
1468. "
1469. "
1470. "
1471. *Ut ante.* Reynier Boydens.
1472. *Ut ante.*
1473. "
1474. "
1475. *Ut ante.* Mr Jan Bost.
1476. *Ut ante.* Gillis van den Broeke.
1477. Aert de Beuckeleer.
Reynier Boydens.
Jan Bost.
Gillis vanden Broeke.
Peeter vander Beke.
1478. Aert de Beuckeleer.
Willem Pauwels, " obiit 6 Februarii 1478. "
Reynier Boydens.
Jan Bost.
Gillis vanden Broeke.
Peeter vander Beke.
1479. Aert de Beuckeleer.
Reynier Boydens.
Gillis vanden Broeke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
1480. Reynier Boydens.
Gillis vanden Broeke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
1481. Reynier Boydens.
Gillis vanden Broeke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
1482. Reynier Boydens, " obiit gladio. "
Gillis vanden Broeke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
1483. Gillis vanden Broecke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
1484. Gillis vanden Broecke.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
1485. Mr Jan Roelant.
Gillis vanden Broecke.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
1486. Anthonis Ysbrant.
Gillis vanden Broecke.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
1487. Anthonys Ysebrant.
Gillis vanden Broecke.
Peeter vander Beke.

(1) *Johannes Kieckens, Secretarius huius Opidi obiit Jovis ultimâ Octobris, videlicet in profesto omnium Sanctorum, infra novam et decimam horas noctis. Anima eius cum Christo requiescat in gaudio. Amen.* Aenteekening in de Schepenakten van het jaer 1465. 1 B.

(2) Hy werd Sekretaris op 7 Mei 1466.

Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Jan Bost.
1488. Anthonys Ysebrant (1).
Gillis vanden Broecke.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Jan Bost.
1489. Gillis vanden Broecke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
1490. Gillis vanden Broecke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
1491. Gillis vanden Broeke.
Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Willem Lodewycx.
1492. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Willem Lodewycx.
1493. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Willem Lodewycx.
1494. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Willem Lodewycx.
1495. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Gillis Steecke.
Willem Lodewycx.
1496. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Ambrosius van Engelen.
1497. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Ambrosius van Engelen.
1498. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Ambrosius van Engelen.
1499. Jan Bost.
Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Ambrosius van Engelen.
1500. Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Ambrosius van Engelen (2).
1501. Peeter vander Beke.
Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
1502. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.

(1) Ysebrandt werd Stadspensionnaris in het jaer 1489.

(2) In een Hs. ter Archieven des Ryks te Brussel, vindt men hier nog den naem van Wouter van Vaken, doch zoo als de geleerde heer Pinchart ons doet opmerken, heeft de opsteller de namen een jaer vroeger opgegeven, dan dat waerop zy in het Hs. onzer Archieven voorkomen.

Michiel Boel.
1503. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Michiel Boel.
1504. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Michiel Boel.
1505. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Michiel Boel.
1506. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Michiel Boel.
1507. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Walterus van Vaken.
Jan de Keysere.
1508. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
1509. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
1510. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1511. *Ut ante.*
1512. Peeter Gobbaert.
Willem Lodewycx.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1513. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1514. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1515. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1516. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1517. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1518. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1519. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Frans Colibrant.
1520. Peeter Gobbaert.
Wouter van Vaken.
Jan de Keysere.
Cornelis Grapheus.
1521. Peeter Gobbaert.
Jan de Keysere.
Cornelis Grapheus.
Claes van Lyen.
1522. Peeter Gobbaert.
Jan de Keysere.
Willem vander Ryt.
Frans Ballinck.
Jan de Keysere, junior.
1523. Peeter Gobbaert.
Jan de Keysere.
Willem vander Ryt.
Jan de Keysere (junior).
1524. Jan de Keysere.

Willem vander Ryt.
Jan de Keysere (de jonge).
Frans Ballinck.
1525. Jan de Keysere.
Willem vander Ryt.
Frans Ballinck.
Jan de Keysere (de jonge).
1526. Jan de Keysere.
Willem vander Ryt.
Jan de Keysere (de jonge).
Frans Ballinck.
1527. Jan de Keysere.
Willem vander Ryt.
Jan de Keysere (de jonge).
Frans Ballinck.
1528. Jan de Keysere (de oude).
Willem vander Ryt.
Frans Ballinck.
Jan de Keysere (de jonge).
Jan van Halle (expectant).
1529. Jan de Keysere (de oude).
Willem vander Ryt.
Frans Ballinck.
Jan de Keysere (de jonge).
1530. Jan de Keysere (de oude).
Willem vander Ryt.
Frans Ballinck.
Jan de Keysere (de jonge).
1531. Jan de Keysere.
Willem vander Ryt.
Frans Ballinck.
Jan de Keysere (de jonge).
1532. Willem vander Ryt.
Frans Ballinck (1), " loco eius Peeter van Wesenbeke. "
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
1533. Willem van der Ryt.
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
1534. Willem vander Ryt.
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
1535. Willem vander Ryt.
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
1536. Willem vander Ryt.
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
1537. Willem vander Ryt.
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
1538. Willem vander Ryt.
Jan de Keysere.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
1539. *Ut ante.*
1540. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
Cornelis Grapheus.
1541. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
Cornelis Grapheus.
1542. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
Cornelis Grapheus.
1543. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
Cornelis Grapheus.
1544. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.

(1) Frans Ballinck werd alsdan Greffier.

Cornelis Grapheus.
1545. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke.
Cornelis Grapheus.
1546. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Peeter van Wesenbeke (obiit), " loco eius Jacob van Wesenbeke. "
Cornelis Grapheus.
1547. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Cornelis Grapheus.
Jacob van Wesenbeke.
1548. Willem van der Ryt.
Jan van Halle.
Cornelis Grapheus (obiit), " in loco eius, Alexander Grapheus. "
Jacob van Wesenbeke.
1549. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Jacob van Wesenbeke.
Alexander Grapheus.
1550. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Jacob van Wesenbeke.
Alexander Grapheus.
1551. Willem vander Ryt.
Jan van Halle.
Jacob van Wesenbeke.
Alexander Grapheus.
1552. Willem vander Ryt.
Jacob van Wesenbeke.
Alexander Grapheus.
Jan van Halle (de jonge).
1553. Willem vander Ryt (1).
Jacob van Wesenbeke.
Alexander Grapheus.
Jan van Halle.
1554. *Ut ante.*
1555. Jacob van Wesenbeke, " wordt Pencionaris. "
Alexander Grapheus.
Jan van Halle.
Lodewyck Stuydelin.
1556. Alexander Grapheus.
Jan van Halle (de jonge).
Lodewyck Stuydelin.
Jan van Asseliers.
1557. *Ut ante.*
1558. "
1559. "
1560. Alexander Grapheus.
Jan van Halle.
Jan van Asseliers.
Lodewyck Stuydelin.
1561. *Ut ante.*
1562. "
1563. Alexander Grapheus.
Jan van Halle.
Jan van Asseliers.
Hendrik de Moy.
1564. Alexander Grapheus.
Jan van Halle.
Jan van Asseliers.
Hendrik de Moy.
1565. *Ut ante.*
1566. "
1567. Alexander Grapheus.
Jan van Asseliers.
Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
1568. *Ut ante.*
1569. *Ut ante*
1570. "
1571. "
1572. "
1573. "
1574. Jan van Asseliers.
Hendrik de Moy.

(1) Obiit 13 Novembris 1553.

Dionisius vander Neesen.
Gielis Martini.
1575. *Ut ante.*
1576. "
1577. "
1578. "
1579. Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
Gielis Martini.
Joris Kieffelt.
1580. Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
Gielis Martini.
Joris Kieffelt.
1581. Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
Joris Kieffelt.
Joachim Gielis. " Gekomen in stede van Mr Gielis Martini (1). "
1582. *Ut ante.*
1583. Hendrik de Moy (loco eius 17 Decemb. 1583 Melchior Zuerius (2).
Dionisius vander Neesen (loco eius Bertelmeeus vanden Corput).
Joris Kieffelt (loco eius 19 Junii 1584, Boudewyn van Berlicom).
Joachim Gielis " fuit solus in officio continuatus. "
1584. Joachim Gielis.
Melchior Zuerius.
Bertelmeeus vanden Corput.
Boudewyn van Berlicom.
1585. Hendrik de Moy " by Zyne Hoogheyt wederomme in zynen officie gestelt. "
Dionisius vander Neesen, *ut ante.*
Joris Kieffelt, *ut ante.*
Jan Boghe, " 17 Sept. 1586, loco Mr Joachim Gielis. "
1586. *Ut ante.*
1587. Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
Joris Kieffelt.
Jan Boghe.
1588. Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
Joris Kieffelt.
Jan Boghe.
1589. *Ut ante.*
1590. "
1591. "
1592. "
1593. "
1594. "
1595. "
1596. "
1597. "
1598. "
1599. "
1600. "
1601. "
1602. "
1603. "
1604. "
1605. "
1606. "
1607. "
1608. Hendrik de Moy.
Dionisius vander Neesen.
Joris Kieffelt.
Jan Boghe, " obiit 13 Januarii A° 1609 et in eius locum electus :
Philippus Rubens, " die 14 Januarii 1609. "

(1) « *Migravit Martini.* » Hs. ter Algemeene Archieven des Ryks.
(2) « *Hendrik de Moy wert gedeporteert.* » Ibid.

1609. Hendrik de Moy „ resigneerde syn officie aen Mr Joris Uwens, 2 Januarii 1610. „
Dionisius vander Neesen „ resigneerde syn officie, 30 April 1610, aen Mr Dionisius vander Neesen, synen sone. „
Joris Kieffelt.
Philips Rubens.

1610. Joris Kieffelt.
Philips Rubens.
Joris Uwens.
Dionisius vander Neesen.

1611. Joris Kieffelt.
Philips Rubens, „ obiit 28 Augusti 1611 et eius loco Mr Jan de Gavarelles. „
Joris Uwens.
Dionisius vander Neesen.

1612. Joris Kieffelt „ resigneerde syn officie, 30 April 1613, aen Jan Kieffelt. „
Joris Uwens.
Dionisius vander Neesen.
Jan de Gaverelles.

1613. Joris Uwens.
Dionisius vander Neesen.
Jan de Gaverelles.
Jan Kieffelt, „ qui successit patri suo ex resignatione. „

1614. Joris Uwens.
Dionisius vander Neesen.
Jan de Gaverelles.
Jan Kieffelt.

1615. *Ut ante.*

1616. Joris Uwens.
Jan de Gaverelles „ werd pensionaris gecosen den 29 Meert 1617 et eius loco Mr Ambrosius Roose. „
Jan Kieffelt.
Dionisius vander Neesen, „ obiit 5 Septembris 1616. „
Alexander della Faille, „ factus mense Septembri 1616, in loco vander Neesen. „

1617. Joris Uwens.
Jan Kieffelt.
Alexander della Faille.
Ambrosius Roose.

1618. *Ut ante.*

1619. „

1620. „ (1).

1621. Jan Kieffelt.
Alexander della Faille.
Ambrosius Roose, „ in 1625 pensionaris. „
Jacques Edelheer, „ in 1625 pensionaris. „

1622. *Ut ante.*

1623. „

1624. „

1625. Jan Kieffelt.
Alexander della Faille.
Augustyn van Liere.
Gregorius de Weerdt.

1626. *Ut ante.*

1627. „

1628. Alexander della Faille.
Augustyn van Lyere.
Gregorius de Weerdt.
Philips van Valckenisse.

1629. *Ut ante.*

1630. „

1631. „

1632. „

1633. „

(1) « ***Secretaris Uwens wert gecosen tot Raedt van Heure Doorluchtigste Hoocheden in Brabant**, mense Julio* 1620. »

1634. *Ut ante.*
1635. "
1636. "
1637. "
1638. "
1639. "
1640. "
1641. "
1642. "
1643. "
1644. "
1645. "
1646. "
1647. "
1648. Augustyn van Lyere.
Philips van Valckenisse.
Jan Bap^ta della Faille. (De Weerdt obiit Octob. 1648.)
Philips Rubens, " 9 Novemb. 1648. "
1649. *Ut ante.*
1650. "
1651. Augustyn van Lyere, "obiit 28 Augusti 1651."
Philips van Valckenisse.
Jan Bap^ta della Faille.
Philips Rubens.
Maximinus Gerardi " loco Aug. van Lyere 30 Augusti 1651. "
1652. Philips van Valkenisse.
Jan Bap^ta della Faille.
Philips Rubens.
Maximinus Gerardi.
1653. *Ut ante.*
1654. "
1655. "
1656. "
1657. "
1658. "
1659. "
1660. "
1661. *Ut ante.*
1662. "
1663. "
1664. Philips van Valckenisse, " renuntiavit 24 Junii 1664. "
Jan Bap^ta della Faille.
Philips Rubens.
Maximinus Gerardi.
Andries van Valkenisse, "juravit 27 Junii 1664."
1665. Jan Bap^ta della Faille.
Philips Rubens.
Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.
1666. *Ut ante.*
1667. Jan Bap^ta della Faille.
Philips Rubens, " renuntiavit 9 Aprilis 1667. "
Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.
Constantinus de Weerdt, " loco Rubens electus 13 Aprilis, et juravit eadem die. "
1668. Jan Bap^ta della Faille.
Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.
Constantinus de Weerdt.
1669. "
1670. "
1671. "
1672. "
1673. "
1674. "
1675. "
1676. "
1677. "
1678. Jan Bap^ta della Faille, « renuntiavit 21 Januarii 1678 et factus senator 2 Junii 1678. »
Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.

Constantinus de Weerdt.
Peeter Goos, « juravit 24 Januarii 1678. »
1679. Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.
Constantinus de Weerdt.
Peeter Goos.
1680. *Ut ante.*
1681. "
1682. "
1683. "
1684. "
1685. "
1686. "
1687. "
1688. "
1689. "
1690. "
1691. "
1692. "
1693. "
1694. "
1695. "
1696. "
1697. "
1698. "
1699. "
1700. "
1701. Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.
Constantinus de Weerdt.
Peeter Goos.
1702. Maximinus Gerardi.
Andries van Valckenisse.
Peeter Goos.
1703. Andries van Valckenisse.
Peeter Goos.
Andries van Kessel.
Alexander van Havre.
1704. Peeter Goos.
Andries van Kessel.
Alexander van Havre.
1705. *Ut ante.*
1706. "
1707. "
1708. Andries van Kessel.
Alexander van Havre.
1709. Andries Melch. van Kessel.
Alexander van Havre.
Jacobus Xaverius Goos.
Peeter Coen.
1710. *Ut ante.*
1711. "
1712. "
1713. "
1714. "
1715. "
1716. "
1717. Andries Melch. van Kessel.
Alexander van Havre (obiit).
Jacobus Xaverius Goos.
Peeter Coen (obiit).
Gaspar Josephus van Horne.
Jan de Man (juravit 15 Julii 1717).
1718. Andries Melch. van Kessel.
Jacobus Xaverius Goos.
Gaspar Josephus van Horne.
Jan de Man.
1719. *Ut ante.*
1720. "
1721. "
1722. "
1723. "
1724. Andries Melch. van Kessel.
Jacobus Xaverius Goos.
Jan de Man.
Jan Antoon Wellens.
1725. *Ut ante.*
1726. "
1727. "
1728. "
1729. "
1730. "
1731. "
1732. "
1733. "
1734. Andries Melch. van Kessel.
Jacobus Xaverius Goos.

Jan de Man.
Jan Antoon Wellens (obiit).
1735. Andries Melch. van Kessel.
Jacobus Xaverius Goos.
Jan de Man.
Paulus Thomas Charlé.
1736. *Ut ante.*
1737. "
1738. "
1739. "
1740. Andries Melch. van Kessel.
Jacobus Xaverius Goos (obiit).
Jan de Man.
Paulus Thomas Charlé.
1741. Andries Melch. van Kessel.
Jan de Man.
Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
1742. *Ut ante.*
1743. Andries Melch. van Kessel (obiit).
Jan de Man.
Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
1744. Jan de Man.
Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
1745. Jan de Man.
Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
1746. *Ut ante.*
1747. Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
1748. Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Michiel Josephus Antoon Knyff.
1749. *Ut ante.*
1750. "
1751. "
1752. "
1753—1756. *Ut ante.*
1757. Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin.
Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Gerardus Emmanuel Kannekens (juravit 2 Julii 1756).
1758. *Ut ante.*
1759. "
1760. "
1761. "
1762. "
1763. "
1764. "
1765. "
1766. "
1767. "
1768. "
1769. "
1770. "
1771. "
1772. "
1773. Paulus Thomas Charlé.
Frans Maximiliaen de Baltin (obiit).
Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Gerardus Emmanuel Kannekens (obiit).
1774. Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Peeter Joseph van Setter.

1775. Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Peeter Joseph van Setter.
Lodewyk Torfs.
Petrus Carolus Josephus Eelkens.
1776. *Ut ante.*
1777. "
1778. "
1779. "
1780. "
1781. "
1782. "
1783. "
1784. "
1785. "
1786. "
1787. "
1788. "
1789. "
1790. Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Peeter Joseph van Setter.
Lodewyk Torfs.
Petrus Carolus Josephus Eelkens.
1791. Amatus du Bois *dit* vanden Bossche.
Peeter Joseph van Setter.
Lodewyk Torfs.
Petrus Carolus Josephus Eelkens.
1792. *Ut ante.*
1793. *Ut ante.*
1794 (jaer III).
Carolus Antonius Borrekens, Secretaris-Greffier.
Lodewyk Torfs, Adjunct-Secretaris.
1795 (jaer IV).
Lodewyk Torfs, Secretaris-Generael.
Jacq. Franck, Secretaris-Greffier.
Petrus Georgius de Moor, Adjunct-Secretaris.
1796 (jaer IV).
Le Franc, Secretaris-Generael.
Petrus Georgius de Moor, Adjunct-Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1797 (jaer V).
Le Franc, Secretaris-Generael.
Petrus Georgius de Moor, Adjunct-Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1798 (jaer VI).
Cornelius Masschu, Secretaris-Generael.
Petrus Georgius de Moor, Adjunct-Secretaris
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1799 (jaer VII).
Cornelius Masschu, Secretaris-Generael.
Petrus Georgius de Moor, Adjunct-Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1800 (jaer VIII).
Petrus Georgius de Moor, Secretaris.
Frapin, Secretaris *ad interim.*
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1801 (jaer IX).
Petrus Georgius de Moor, Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.

Jan Lodewyk Bourceret, Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1802—1811.
Jan Lodewyk Bourceret, Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1812. Carolus Joannes Nepomucenus Josephus de Baillet-Guyot, Secretaris.
Olivier Schilpervort, particuliere Secretaris.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1813. Carolus de Baillet-Guyot, Secretaris-Generael.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1814. *Ut ante.*
1815. *Ut ante* (1).
Franciscus Josephus Henricus Julianus Wellens, Secretaris-Generael, benoemd in de maend Juny 1815.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1816. Franciscus Wellens, Secretaris-Generael.
Jan Frans Lenaerts, Archievaris.
1817—1828. *Ut ante.*
1829—1830.
Franciscus Wellens, Stads-Secretaris.
Edward Marchall, Archievaris.
1830 (28 October). Jan Baptist Smits, tydelyke Secretaris (gaf zyn ontslag op 31 December 1830).
Edward Marchall, Archievaris.
1831. Franciscus Wellens, Stads-Secretaris.
Edward Marchall, Archievaris.
1832. *Ut ante.*
1833. *Ut ante.*
1834—1860.
Franciscus Wellens, Stads-Secretaris.
Frederik Verachter, Archievaris.
1861. Franciscus Wellens, Stads-Secretaris (2).
Josephus Joannes de Craen, Stads-Secretaris (22 Juny 1861).
Frederik Verachter, Archievaris.
1862. Josephus Joannes de Craen, Stads-Secretaris.
Frederik Verachter, Archievaris.
1863. Josephus Joannes de Craen, Stads-Secretaris.
Frederik Verachter, Archievaris.
Peeter Génard, Archievaris.
1864. Josephus Joannes de Craen, Stads-Secretaris.
Peeter Génard, Archievaris.

(1) Graef C. J. N. J. de Baillet, die in de maend Juny 1815 het Secretariaet verliet, overleed den 22n December 1843.
(2) Mr F. J. H. J. Wellens, overleed den 11n Juny 1861.

4. INDEX DER GEBODBOEKEN, berustende ter Secretary der stad Antwerpen, beginnende met 8 February 1489, en eindigende met het jaer 1794 (vol. A tot vol. Q), geredigeert door P. van Setter, Raed-Secretaris der stad Antwerpen, geadmitteert op 7 December 1773.

Eene der voorname verzamelingen, ter Stedelyke Archieven van Antwerpen bewaerd, is die der STADS GEBODBOEKEN, *beginnende met het jaer* 1489 *en eindigende met het jaer* 1794.

*De inventaris dezer bescheeden werd opgesteld op het einde der XVIII*e *eeuw, door den Secretaris* P. J. VAN SETTER, *die, zoo als men weet, ten dien tyde, het toezicht over een deel der Stadspapieren had; de gewetensvolle man bewees hierdoor een grooten dienst aen de geschiedenis. De inventaris, welke met het jaer* 1489 *begint, vormt, om zoo te zeggen, eene niet gekende chronyk van onze stad, welke men met des te meer vertrouwen kan raedplegen, daer zy enkelyk uit oorspronkelyke stukken bestaet, en, hoofdzakelyk omtrent het openbaer en privaet leven onzer voorvaderen, berichten bevat, welke zoo zelden in de oude geschiedboeken zyn te vinden.*

Uit eerbied voor de nagedachtenis

4. INVENTAIRE DES REGISTRES AUX ORDONNANCES, déposés au Secrétariat de la ville d'Anvers, commençant au vol. A (8 Février 1489), et finissant au vol. Q (1794), rédigé par P. van Setter, Conseiller-Secrétaire de la ville d'Anvers, admis le 7 Décembre 1773.

Parmi les principales collections de documents déposées aux Archives d'Anvers, on doit citer celle des ORDONNANCES DE LA VILLE, *commençant à l'année* 1489 *et finissant à l'année* 1794.

*L'inventaire de ce recueil fut rédigé vers la fin du XVIII*e *siècle, par le Secrétaire* P. J. VAN SETTER, *qui, à cette époque, était chargé de la conservation d'une partie des papiers de la Ville; cet homme consciencieux rendit de cette manière un grand service à l'histoire. L'inventaire qui commence à l'année* 1489, *forme, pour ainsi dire, une chronique inconnue, que l'on peut consulter avec d'autant plus de confiance, qu'elle se compose exclusivement de pièces originales, et contient, au sujet de la vie publique et privée de nos ancêtres, des renseignements que l'on trouve si rarement dans les anciens ouvrages historiques.*

van Secretaris VAN SETTER, *denken wy 's mans opstel zoo getrouw mogelyk te moeten volgen.*

Par respect pour la mémoire de VAN SETTER, *nous conservons, autant que possible, la rédaction de l'auteur.*

1489. VOL. A.

8 Feb. (1)	Bakkers en Brouwers mogen den koop van graenen by verkoopers gedaen, over nemen, mits betaelende den selven prys	bl. 1
13 Meert.	Munte, placcaerten t'onderhouden.	eod.
7 April.	Overspel, soo dobbel als simpel, verboden. . .	eod.

1490.

24 d°.	Proclamatie van Wouter vander Mershoven . .	eod.
14 July.	Geschillen tusschen eenige schippers en andere alhier voorgevallen, verboden de selve te vernieuwen	eod.
20 Sept.	Velblooters mogen hunne vellen of vachten niet spoelen oft wyken in plaetsen daer brouwers oft ververs konnen door lyden	1 v/o
eod.	Herbergiers en taverniers mogen geen brood in hunne huysen verkoopen.	eod.
eod.	Hanthooden voor d'huysen te ruymen.	eod.
eod.	Gouden en silveren penningen niet hooger te ontfangen dan by de placcaerten is gestatueerd.	2
eod.	Proclamatie van Simon Jan Lippens	eod.
29 Dec.	Sneeuw op de straeten uyt een te stroeyen . .	eod.

1491.

2 Mey.	Coren te visiteren dat op de solders is.	eod.
eod.	Gruys in de stads ruyen ofte in de Schelde niet te worpen	eod.
eod.	Mee, riet, bert of hout op de Hoeywerf niet te leggen.	2 v/o

(1) Oude styl.

8 Aug. Schieten met bussen, bogen of clooveren binnen dese stad verboden . . . . 2 v/o
17 Sept. Harinck accys te betaelen . . . . eod.
5 Nov. Gevecht tusschen Heer Jan Salasart, Heer van Sinte Merten, Ridder, Capiteyn van Hulst, en 7 ruyteren ter eenre, ende diversche andere ruyteren van Mechelen ter andere, op Arnemuden, in Walcheren. . . . . eod.
12 do. Sout, specerye of andere proviande uyt dese stad naer Vlaenderen niet te vueren sonder consent. 3
24 Dec. Brood van coren, greyn, meel &a van buyten mag alhier door idereen ingebrocht worden; coren pachten alhier schuldig te betaelen. . . eod.
eod. Poorters van dese stad tot Berg-op-Zoom met hunne goederen synde, moeten thuys comen. 3 v/o
5 Jan. Houtwerck aen huysen of thuynen alhier niet te breken 4
13 do. Proce van Jeronimus van Meldert. . . . . eod.
14 do. Victualien naer Vlaenderen niet te vueren. . . eod.
28 do. Proce van N. smoutslaeger . . . . 4 v/o
23 Meert. Buytenlieden alhier comende woonen, moeten by de Corte Roeden komen toonen wie sy syn ende hun van coren ende andere provianden voorsien, gelyk de borgers moeten doen . . . . eod.
eod. Provianden naer Vlaenderen niet te vueren. . eod.
eod. Wacht; ordonantie op de selve t'onderhouden. . eod.
eod. Proce van dry persoonen. 5
26 do. Idem . . . . eod.
3 April. Victorie en conqueste door den koning van Spagnien tegens den koning van Garnaten . . eod.
12 do. Geproclameerde moeten hun komen verantwoorden, te weten: die poorters syn, met de hoofdlieden der poorteren, en die onder een ambacht syn, met de Dekens van hun ambacht . . . . . 5 v/o

1492.

16 Mey. Proce van verscheydene persoonen befaemd van botteryen en andere feyten . . . . eod.
19 do. Niemand te komen binnen of buyten de baillien van den steekspele, die op 20 Mey syn sal, uyt vreese van gequetst te worden. . . . . eod.

3	Sept.	Proce van die excessen begaen hebben	5 v/o
22	do.	Idem.	eod.
22	Oct.	Besmettelyke siekte; inwoonders der huysen waer inne van alsulke siekte gestorven syn, moeten een stroeywisken uyt hangen en eene witte roede in d'hand draegen	6
15	Nov.	Dambrugge, Merxem, Berchem; aldaer en elders buyten de stad niet te gaen drinken. . . .	eod.
	eod.	Borgerhout; bier aldaer gebrouwen moet gesegelt syn en accys betaelen.	eod.
	eod.	Buyten lieden alhier victualien brengende, moeten alhier achter O. L. Vrouwen Kerkhof hunne merkt houden	eod.
2	Jan.	Ys in de vesten liggende, moet uyt elk huys eenen manspersoon met byl of ander instrument komen om 't selve te breken, ieder in syne wyk.	eod.
	eod.	Niemant hem te vergeselschappen met garden. .	eod.
	eod.	Poorters, Gildebroeders, Ambachtslieden, moeten hun met hunne waepenen gereed houden om uyt hun soo veel volk gekosen te worden als den Hertog van Saxen van noode hebben sal.	eod.
21	do.	Quaeddoenders en dieven by nachten en ontyden in huysen hun bevindende, aen te houden. . . .	eod.
30	do.	Die geordonneerd syn te reysen, moeten hun gereed maeken om de Artillerie te volgen	6 v/o
20	Feb.	Proce met premie van 40 Rynsche guldens tegens Peeter de Schildere, die een jong maegdeken, van 9 à 10 jaren oud, verkracht heeft	eod.
23	do.	Proce van de gene die excessen begaen hebben in sekere huysinge.	eod.
28	do.	Arme lieden mogen in O. L. Vrouwe Kerke niet gaen bedelen	eod.
16	Meert.	Processie van devotie om peys en vrede te bekomen; huysen en straeten te reynigen.	7
	eod.	Schraegen, visschen en andere waeren; daer mede aen O. L. Vrouwe Kerkhof niet voor te staen. .	eod.
1	April.	Buyten dese stad niet te gaen drinken.	eod.

1493.

11	April.	Proce van de gene, die excessen begaen hebben.	eod.
29	Mey.	Bieren op prys gesteld	eod.

25 Juny.	Proce van de gene, die excessen begaen hebben .	7 v/o
5 July.	Engelschen niet aen te spreken dan met rechte. .	eod.
eod.	Proce van de genen die excessen begaen hebben.	eod.
9 Aug.	Proce als voren	eod.
eod.	Ruyters te vertrekken buyten dese stad	eod.
29 do.	Vremde gelicentieerde oorlogslieden niet te logeren, vermits den peys gemaekt is	8
eod.	Rabauwen ofte andere vremde gesellen alhier niet te herbergen, noch aen de dorpslieden geenen overlast te doen	eod.
eod.	Hellebaerden, lange sweerden, bogen noch andere wapenen, alhier niet te draegen.	eod.
22 Sept.	Ruyters uyt de stad te vertrekken, de selve niet te logeren, noch de dorpslieden overlast te doen.	8 v/o
eod.	Proce van twee engelschen, die andere engelschen gequetst hadden.	eod.
30 Oct.	Ossen, koeyen, hoorne vee en verkenen alhier ter merkt niet te koopen of verkoopen dan met Rynsche of lichte guldens van 20 stuyvers ieder.	8
16 Dec.	Dieven s'nachts door ieder een te vangen, beneffens de gene die aen d'huysen der goede lieden breken.	9
25 Jan.	Proce van de gene die excessen begaen hebben ten opsichte van eenen coopman van Strasbourg.	eod.
eod.	Cooplieden van Strasbourg, Nuremberg, Ausbourg ende andere duitsche niet te misdoen met woorden ofte werken	eod.
eod.	Proce van die een jonk knechtjen gequetst heeft.	eod.
27 do.	Maelaccys te betaelen, quernen (1) en rosmeulens in huys gebruykende, moeten de selve overbrengen.	eod.
10 Feb.	Coren accys te betaelen	9 v/o
15 do.	Dobbelschoolen en tuyschscholen verboden; botters en andere met subtiliteyt geld afwinnende, door een ieder een te vangen; rabauwen die dobbelen ofte met teirlingen spelen, sullen op 't pelleryn (2) gesteld worden en voorts in eene mande daer se mede oft uyt int water selen vallen voor d'eerste reyse, ende daer naer sal men de selve met yseren nagelen aen 't pelleryn nagelen met eene oore ende laeten staen tot dat sy hunne oore daer af sullen treken; gestolen goederen niet te koopen;	

(1) Handmeulens. — (2) Schavot.

	ruyters niet te logeren, vermits er peys en vrede is; lichte vrouwen oft meysens niet te vergaederen alhier met manspersoonen; wederroepinge der geleyden door den Marcgraef gegeven . . .	10
19 Meert.	Aerde en gruys niet te vueren naer den waterkant, maer wel naer de vestbergen daer het sal geordonneerd worden	eod.
25 d°.	Huysen niet te verhueren aen ledige vrouwen, die dochters en meysens tot sonden houden; binnen de oude mueren deser stad, ofte in de straeten daer de processie doorgaet; in overspel niet te mogen blyven leven.	10 v/°
eod.	Ruyters uyt de stad te vertrekken; vremdelingen alhier logerende, over te brengen	eod.

1494.

13 Mey.	Geert van Utrecht stadskind	eod.
15 d°.	Peeter de Decker, den ouden, stadskind	eod.
27 d°.	Claus Schoef stadskind	11
12 July.	Rabauwen en rabaussen, sterk genoeg om te werken, mogen geene aelmoessen genieten van de Aelmoesseniers; tuysschen en dobbelen aen de selve verboden.	eod.
23 d°.	Voortroepinge van die excessen begaen hebben.	eod.
26 d°.	Idem	eod.
30 d°.	Idem	11 v/°
16 Aug.	Peys en vrede in desen Lande; mogen de herbergiers van elk peerd des s'nachts niet meer nemen dan een viryser oft dry blancken; straeten te reynigen voor de processie van O. L. Vrouwe ende voor de Inkomste van den Roomschen Koning en Koninginne; lanternen uyt te hangen met licht allen den nacht op den avond vande voors. Inkomste.	eod.
23 d°.	Adriaen Van der Spreet stadskind	eod.
eod.	Vuylnisse niet te brengen op den hoop vanden dryhoek aen d'Hoogstraet en Corenmerkt. . . .	eod.
24 Oct.	Proce van twee Engelschen die binnen de voorgaende vry jaermerckt iemand gequetst hebben.	eod.
eod.	Premie van f. 10 Rhyns guldens tegens eenige Engelschen die met macht s'avonds gevangen genomen hebben sekeren Robert Meere, met	

	order vanden selven gevangenen aen te houden.	eod.
24 Oct.	Premie van 20 peters, voor die sal aenbrengen de straetroovers, dewelke eenige cooplieden in de heyden ontrent Calmpthout afgeset, aenveerd (1), en beroofd hebben	12
11 Meert.	Calk, steen en tiras niet te vervoeren, sonder den keurmeester synen loon te geven; tichelen niet te lossen, sonder consent van den keurmeester. .	13 v/o

1495.

23 Mey.	Bussen, colven oft bogen; daer mede niet te gaen buyten of binnen; vergaederingen van luyden van oorlog niet te maken; placcaerten van de Munte te onderhouden	12
eod.	Proce van eenige, die excessen begaen hebben. .	eod.
12 Dec.	Sneeuw, en ys van de straeten te doen; met staelen of andere bogen niet te schieten.	eod.
23 d°.	Premie tegens de gene, die de nieuwe Schyn uytgesteken hebben, waer door den gank ende loop van deselve opgehouden is.	12 v/o
eod.	Meesters van de karren die calk, steen, savel, slyk en mest voeren, moeten de vuylnissen op de straeten oplaeden	eod.
8 Feb.	Hout op de caeyen oft bruggen niet te laeten liggen; gruys oft mest op de straeten niet te worpen.	eod.
10 d°.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
19 d°.	Idem	eod.
12 d°.	Willem Breem, weerd onder Berchem, gebannen uyt dese stad ende vryheyd, gecondemneerd te doen eene pelegrimagie naer O. L. V. tot Aken, omdieswille dat hy tegens syne beloofte wederom getapt heeft ende gasten gehouden.	13

1496.

18 Mey.	Proce van die excessen begaen hebben	13
20 d°.	Idem.	eod.
21 d°.	Generaele Processie voor de gelukige reyse van den Aertshertog van Oostenryk, Hertog van Brabant, ende voor goed en getydig weder voor de vruchten; straeten schoon te maeken.	eod.

(1) Aengetast.

21 dº.	Huysen, heersteden oft wooningen binnen dese stad ofte vryheid hebbende, te leene gedraegd wordende, over te brengen, goede declaratien van wat heere men de selve te leene draegt . . .	13 v/º
27 dº.	Momboirs moeten den staet van de goederen van hunne weesen aen de Weesmeesteren overbrengen, om in 't register gesteld te worden	eod.
27 Aug.	Procᵉ van die excessen begaen heeft	eod.
20 Sept.	Persoonen en dienaers van de Hertoginne te herbergen	14
Ult. Dec.	Peeter van Rysbergen stadskind	eod.
4 Feb.	Valsche rosynen en vygen niet te verkoopen. . .	eod.
eod.	Procᵉ van die doodelyk gequetst heeft.	eod.
Ult. dº.	Ruyters mogen de landslieden niet verdrucken.	eod.

1497.

29 April.	Procᵉ van die excessen begaen heeft	14 v/º
27 Mey.	Visschen in de waterlanden van Austruweel en elders verboden	eod.
eod.	Rabauwen en Rabauwssen uyt de stad te vertrecken	eod.
2 Aug.	Vee merkt gehouden op 't Clapdorp	eod.
12 dº.	Procᵉ van die excessen begaen heeft	eod.
6 Juny.	Meyen buyten de stad niet te haelen	eod.
6 Oct.	Stadschynsen te betaelen	15
2 Nov.	Gruys en aerdete voeren op 't nieuw hoofd, buyten Sᵗ Jans Vliet	eod.
eod.	Mattheus van Loobroeck, stadskind.	eod.
18 dº.	Procᵉ van die excessen begaen heeft	eod.
13 Dec.	Idem	eod.
eod.	Bal niet te slaen in de Schuttershoven, exceptis privilegiatis	eod.
26 Feb.	Buyten niet te gaen drinken.	15 v/º
24 Meert.	Gruys en aerde te vueren op 't nieuw hoofd, buyten Sᵗ Jans Vliet	eod.
9 April.	Procᵉ van die excessen begaen hebben.	eod.
eod.	Hondslaeger in syn officie niet te misdoen . . .	eod.

1498.

28 April.	Procᵉ van die excessen begaen heeft	eod.

2 Juny.	Schietspel tot Gend gesteld, daer tegens niet te spreken	15 v/o
eod.	Proce van die excessen begaen hebben	16
9 do.	Verstopt niet te reyden oft te gaen; waeter en leeren voor de huysen te stellen.	eod.
7 July.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
23 do.	Idem.	eod.
4 Aug.	Idem.	eod.
16 do.	Vry geleyde als men O. L. V. omdraegt; item geduerende de Vrye Jaermerkt.	16 v/o
3 Oct.	Vry geleyde ten tyde der jaermerkt	eod.
17 Nov.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
21 Jan.	Slyk van de straeten te doen	eod.
4 Meert.	Accys van wyn, bier en brood niet te versteken.	17

1499.

18 Mey.	Honden niet te houden door de gene die van aelmoessen leven, oft van d'Aelmoesseniers of Heilig Geestmeesters iets ontfangen; hondenslaeger niet te misdoen	eod.
eod.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
25 do.	Geert van Buyten, stadskind.	eod.
eod.	Proce van die excessen begaen hebben.	17 v/o
eod.	Catelyn Schemeleeren, wettig wyf van Aerd Carels, meerseniers, stadskind.	eod.
10 July.	Brand in de Hoogstraet, goederen aldaer gestolen weder te brengen, leederen eemers en andere ten onderen hebbende, weder te geven; buyten de stad niet te gaen drinken.	eod.
3 Aug.	Tiriacken niet te maeken dan de gene die de Doctoren in Medecynen en de experte Apotekers deser stadt overgegeven hebben; de Dekens vande Meersche, geene anderen Tiriack te maeken, dan alleen Tyriaca Dyatesseron; materialen ongemengeld te laeten; hunnen eed dien aengaenden.	18
30 Aug.	Premie van f. 25 Rhyns tegens de gene die de copye van den Mandemente der Ertshertogen, voor het Stadhuys hangende, aengaende de munte, doorsteken en doorsneden hebben. . . .	18 v/o
3 Oct.	Proce van die excessen begaen heeft	eod.

23 Dec.	Vrede te onderhouden.	18 v/o
eod.	Buyten niet te gaen drinken.	eod.
Ult. d°.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
10 Feb.	Bieren in de schepen niet te doen sonder accys betaeld te hebben	19
eod.	Quaeddoenders en overlast doende, 's nachts by ieder een te vangen	eod.
eod.	Lange messen niet te draegen	eod.
eod.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
6 Meert.	Idem	eod.
24 d°.	Idem	eod.
8 April.	Idem	19 v/o
14 d°.	Idem	eod.
17 d°.	Vuylenishoopen weg te doen	eod.

1500.

6 July.	Torven met de ton te verkoopen; torfdraegers, torfaccys aengaende, bouloessche torven, en andere die men heet speten, de welke men met de schuyten verkoopt.	eod.
4 Aug.	Ambacht alhier oefenende, moeten poorters syn; poorters moeten alhier woonen; plicht derselve, (*vide* 24 *Decembris* 1502)	20 & 24
10 d°.	Proce van Christoffel Boels, die gequetst heeft. .	20
9 Feb.	Proce met premie van f. 10 Rhyns guldenen, tegen de gene die de weduwe ende de maerte van Janne de Lockere, cuyper, in hun huys deerlyk vermoord hebben	20 v/o
20 d°.	Timmerhout, mutsaert of fasceelhout, om te verkoopen niet te leggen op de Werf of omtrent de Vischmerkt.	eod.
1 Meert.	Schorfde peerden oft verkenen in de drenken niet te spoelen oft stouwen; vuylenissen oft doode beesten daer niet in te worpen	eod.
eod.	Corenmerkt; aldaer geene goederen te packen of doen packen; waegenen noch karren aldaer niet te houden staen	eod.
12 Meert.	Vry geleyde voor doodtslagers, ballingen ende andere quaeddoenders, mits sekere conditien als sy den aflaet komen verdienen; teekenen van den aflaet, tsy vergulde, silveren ofte andere, niet te	

		verkoopen; weerden de vremdelieden niet te beschatten in hun teiringen, costen van peerden oft logeren, maer de selve te tracteren naer ouder gewoonte; arme lieden in de kerken oft portaelen der selve niet te sitten; schieten met bogen en colven verboden	21

1501.

29	Mey.	Processie van devotie voor den Peys	eod.
	eod.	Ommegank; habiten en cleederen voor den selven mede te gaen, weder te geven 's anderdags . . .	eod.
	eod.	Jan Mennens, houtbreker, stadskind	eod.
26	Juny.	Damiaen Vanden Eynden, boekbinder, stadskind.	21 v/o
28	do.	Engelschen, met hun niet te handelen, koopen, verkoopen, wisselingen ofte mangelingen te maeken.	eod.
16	July.	Visch alhier brengende, reglement voor de selve; botten niet te verkoopen dan door de gene, die de selve gevangen hebben; vischverkoopers, waer naer hun te reguleren	eod.
18	Aug.	Proce van die excessen begaen hebben	22
17	Sept.	Lichte vrouwen, buyten de Coepoorten achter 't clooster van de Predickheeren en elders binnen de stad, hun stil te houden binnen hunne huysen, sonder de lieden aen te roepen of te trecken, op de pene van dry oude Schilden; quaede eede niet te sweiren; dronkensgewyse of andersins geene ontaemelyke en onmenschelyke woorden te spreken, op pene dat men die door de tonge oft anders sal corrigeren	22
	eod.	Brabantsche corenmerkt te houden binnen merkten op de Meirebrugge.	eod.
15	Oct.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
25	Jan.	Idem van die buyten hebben gaen drinken, te compareren op de Peyscaemer	eod.
	eod.	Proce van die eenen Engelsman vermoord hebben.	22 v/o
11	Meert.	Proce van die buyten hebben gaen drinken . . .	22 v/o
15	do.	Proce van die eenen koopman vermoord heeft.	23

1502.

6	April.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.

6 April.	Peeter de Pipere, heymelyk en openbaer dobbelspel in syn huys gehouden hebbende, synde aldaer oock costelyke eeden gesworen, by welk hy verdiend hadde gebannen te syn en groote pelgrimagie en boeten te doen, gelooft, mits de gratie aen hem gedaen, sulk niet meer te doen.	23
Ult. d°.	Meyen of rys van Boomen in de Schuttershoven niet te haelen	eod.
6 Mey.	Vincent Merulle en medegesellen, kooplieden van Sicilien, vertreckende naer hun land, kan iedereen van de selve betaeld worden	eod.
13 d°.	Aerde, gruys oft vuylnisse in de Schelde oft ruyen niet te worpen	23
11 Juny.	Tractaet tusschen dese stad ende die natien van Engeland, nopens het openen der winkelen, toogen, kelders ende het verkoopen van hunne koopmanschappen in de Wolstraet	23 v/o
18 d°.	Woorden van diffamatien oft andere oneerelycke niet te spreken	eod.
25 d°	Vry geleyde voor de engelsche kooplieden. . . .	eod.
1 July.	Proce der gene die in de Braderyestraet alhier met bloote messen gehouwen hebben sekeren bontwerker ende andere excessen begaen hebben.	eod.
9 d°.	Quade eeden niet te sweiren; in overspel niet te leven; de gene die in houwelyck syn en van malcanderen afsitten, sonder by den Geestelycken Rechter gescheeden te syn, moeten binnen ses weken hun weder saemen vuegen ofte hunne redenen voor den Geestelycken Rechter in brengen; lange messen oft staelen bogen niet te draegen; die by nachte of ontyde iemand anders quetst, moet 't selve binnen den derden daege over brengen; schieten met colven en bogen verboden . .	24
19 Aug.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
17 Sept.	Asschen, weemoes oft diergelycke niet te leggen tusschen St Jorispoorte en den draeyboom . . .	eod.
5 Nov.	Proce van die excessen begaen hebben	24 v/o
29 d°.	Proce van die op O. L. V. Kerckhof eenige persoonen aenveerd hebben en met bloote messen vervolgd	eod.
24 Dec.	Ambachtslieden oft poorters, neiringe doende, moeten binnen stad woonen (*vide* 4 *Augusti* 1500)	24 v/o

24 Dec.	Vrede te onderhouden; straeten voor syne deure schoon te maecken; buyten de stad niet te gaen drinken	24 v/o
Ult. do.	Schieten en tuysschen, worpen &a op O. L. V. Kerkhof verboden	25
18 Meert.	Peeter de Beere, stadskind.	eod.
eod.	Schieten met staelen bogen of coloveren op eene myle omtrent dese stad verboden	eod.
eod.	Processie van devotie, straeten te reynigen . . .	eod.
5 April.	Proce van die buyten hebben gaen drinken en bier met den vaeten ingeleyd en met den pot gehaeld.	eod.

1503.

6 Mey.	Putmeesters moeten hunne leeren, haeken en eemers wederom haelen en doen brengen ter plaetse daer des behoort.	25 v/o
13 do.	Proce van die excessen begaen heeft	eod.
3 Juny.	Willem Leys, hovenier, stadskind	eod.
17 do.	Proce van die s'nachts gequetst en geslaegen hebben eenen van de vier Roepers deser stad. . . .	26
8 July.	Proce van die gequetst hebben	eod.
eod.	Proce der gene die in vrede staende en vrede houdende, tot den vernieuwen van dien niet gekomen en syn	eod.
eod.	Buyten niet te gaen drinken; waeter en leeren voor de deuren te setten; met clootbogen niet te schieten, dan binnen de Gildehoven	eod.
21 Aug.	Daeken der huysen met strooy niet te decken, om den brand te verhoeden; waeter en leeren voor de deuren te setten en de backers hunne tynen (1) ende cuypen	eod.
16 Sept.	Jaermerkten, ten tyde der selve geene wagenen op de Coremerkt, nog andere straeten le laeten staen.	26 v/o
eod.	Schepen of schuyten, ledig synde, ten tyde der twee jaermerkten in de vlieten, niet te laeten liggen; careel-, tichel- of kalkschepen daer alsdan niet te ontlaeden, maer aen de nieuwe Werf, buyten de stad, St Michielswaerts	eod.
eod.	Proce van eene vrouwe, die excessen begaen heeft.	eod.

(1) Watertonnen.

3 Oct.	Proce van die excessen begaen hebben	26 v/o
7 do.	Idem	eod.
11 do.	Vleeschhouwers moeten binnen hunne huysen en daer buyten in de goten, setten twee yseren traillien, op dat er geene dermen of bloed deur en loope; maer sullen die in tobben doen en vueren daer 't geordonneerd is; de selve in de Borggracht niet te draegen; verkens binnen de stad niet te houden	eod.
Ult. Feb.	Brouwers, reglement voor de selve om den accys deser stad niet te defrauderen.	27
4 Meert.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
eod.	Buyten niet te gaen drinken; poorters en ambachtslieden binnen de stad te komen woonen; ballingen over te leveren; deselve niet te herbergen.	27 v/o

1504.

12 April.	Arme menschen, gebrek van pocken ende andere siekten hebbende, mogen hun onder 't volk in de Kerke niet stellen	28
20 do.	Proce der gene die op den Steenweg buyten Kipdorp poorte eenen doodslag gedaen hebben.	eod.
eod.	Roode beesten, reygers en ander wild niet te vangen of te schieten, namentlyk de reygers, die nu in den Godshuyse van der Infirmerien alhier nesten	eod.
27 do.	Proce van die buyten hebben gaen drinken . . .	eod.
11 Mey.	Idem.	eod.
eod.	Waeter en leeren voor de deuren te setten	eod.
18 do.	Proce van die buyten hebben gaen drinken . . .	28 v/o
eod.	Processie generael voor de overkomste van de Ertshertoginne van Oostenryck, Hertoginne van Bourgoignien, Brabant &a uyt Spagnien in dese Landen; straeten schoon te maeken; ambachten en andere natien daer over te vieren	eod.
25 do.	Gruys en aerde niet te doen vueren dan aen dnieuwen hoofd, dat men maekende is aen 't Maeijersgat; voorverkoopers van kareelsteenen, witte steenen, tichelen en diergelyke, mogen de selve niet stellen op 't hoofd buyten St Janspoorte, anders dan op hunne gehuerde plaetsen; timmerhout en	

	steenen, op 't voors. hoofd niet te laeten liggen; waeter en leeren voor de deuren te setten.	28 v/°
30 Mey.	Vuylnissen op de merkt achter de craemen ofte elders niet te gieten, dan alleenelyk in de vuylnisbacken daer toe geordonneerd	29
eod.	Proce, met premie van twee ponden ouder grooten, tegens de gene die een goed edelman, van de Peerdenmerkt, s'avonds gaende naer syn logist, aenveerd, gewond ende gequetst hebben	eod.
27 July.	Visschen binnen dese stad en marcgraefschap van Antwerpen verboden, dan alleenelyk op de waeteren en rivieren aen de Visschers toebehoorende.	eod.
9 Aug.	Bert en hout, liggende op d'Hoeywerf by het nieuw werk en ook by de Bergievliet, weg te doen. .	eod.
24 d°.	Proce van die buyten hebben gaen drinken . . .	eod.
26 d°.	Idem	29 v/°
7 Sept.	Tappers, taverniers of andere, geen wyn of bier uyt hunne kelders te laeten gaen voor dat de accys daer van voldaen is, sullende de gesworen Cordenwagencruyders alleen de selve bieren en wynen mogen vervueren	eod.
16 d°.	Vrye jaer merkt verlengd voor 14 dagen.	30
eod.	Valsche enkele en dobbele stuyvers onder 't volk gestrooyd wordende, sal men eenige der selve hangen of slaen voor de deure van het Stadhuys ten eynde een ieder de selve soude kennen. . . .	eod.
eod.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
18 d°.	Ballingen, alhier gebannen, aen den Heere ende de Stad overgebrocht wordende, sal men voor premie betaelen, te weten voor die op 't hoofd gebannen syn 100 Rynsguldens; item van die op de hand gebannen syn 50 Rynsguldens ende van die op 't lid gebannen syn 10 Rynsguldens . . .	eod.
23 Oct.	Proce van die buyten hebben gaen drinken. . . .	eod.
26 d°.	Schieten met clootbogen, coloveren ofte andere bogen, elders dan binnen de Hoven, verboden; nog ook buyten op eenig verboden wild, als swaenen, conynen, &a	30 v/°
4 Nov. 16 d° en 24 Dec.	Proce van die buyten gedronken hebben. . . .	eod.
eod.	Processie van devotie voor peys en vrede	eod.
24 Dec.	Op O. L. V. Kerckhof oft elders den bal niet te	

	slaen of te worpen; behoudentlyk dat 's Heeren en Stads dienaers en ook de gene die den Schutterseed gedaen hebben, ongecalengieerd sullen mogen den bal slaen binnen de Schuttershoven en anders niemand	31
24 Dec.	Straeten te reynigen	eod.
1 Feb.	Arme lieden in geene Kerken of Godshuysen te gaen bidden, liggen of sitten op pene van te verbeuren syn opperste kleed en dry daegen lang geset te worden in den putte vanden kerken te waeter en te brood	eod.
eod.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
15 Meert.	Geldersche daegelycx comende in den Lande van Brabant, de ingesetenen greverende ende gevangen nemende; de gene die hun bequaem kennen, moeten geharnast met bussen en pycken komen, om met den Marcgraef en Jan van Berchem Ridder, te reysen naer de frontieren van Brabant, om de wacht aldaer te houden; die de selve willen volgen, sullen hun vinden tot Herenthals; elken persoon sal krygen eenen Rynsgulden in afcortinge synder gagien ende daer naer elken knecht vier gouden guldens	eod.

1505.

26 April.	Brood op de gerechte merktdaegen van buyten alhier ingebrocht ende niet verkocht synde, moet wederom buyten de stad gevuerd worden oft opgesloten in een slot, dat elk daer toe hebben sal, waervan sullen syn twee sleutels, den eenen aen den eygenaer van 't brood, den anderen de accysers van 't coren, om niet vercocht te worden dan den naesten merktdag; prys en qualiteyt van het brood van buyten alhier gebrocht wordende; op de Groote Merkt, 't selve te verkoopen, en te brengen by d'accysers en keurmeesters deser stad, omme navolgende 't accys ende 't recht vanden gewichte van den broode t'onderhouden	31 v/o
eod.	Proce van die buyten hebben gaen drinken . . .	32
16 Mey.	Straetwaegens en rollewaegens vuerende, moe-	

ten de kooplieden met hunne sledden dienen, soo haest sy gevraegd worden op den salaris daer toe staende; arbeyders mogen de kooplieden niet belasten noch injurieren 32

7 July. Proce van die excessen begaen hebben . . . . . . eod.

13 Aug. Wouter Van Tongerloo, bakker of visscher, stadskind. . . . . 32 v/o

eod. Claus Cuyve, stadskind, mits syne onnooselheyd . . . . eod.

20 Sept. Proce van die excessen begaen hebben . . . . . . eod.

22 Nov. Cordenwaegencruyders ambacht vermeerderd tot 24 persoonen ende Buyldraegers tot 13 persoonen, boven het getal dergene die nu in de voors. ambachten syn, om de kooplieden des te beter te dienen; penningen van die plaetsen komende te appliceren ten profyte deser stad . . . . eod.

eod. Buyten de stad niet te gaen drinken; straeten te reynigen 33

eod. Sterfhuysen daer vremde erfgenaemen ingerechtigd syn, niet te paerten, ten sy na dat den Issue betaeld is . . . . eod.

eod. Oudecleerkoopers mogen niet gaen schatten, noch op de Vrydagsche merkt verkoopen eenige goederen van sterfhuysen, daer vremde ingerechtigt syn, ten sy na dat den Issue betaeld is. . . eod.

eod. Proce van die excessen begaen hebben . . . . . . eod.

eod. Munte, Uytrechtsche, Camerycksche ende andere vremde penninkxkens voor negenmannekens niet uyt te geven ofte t'ontfangen . . . . eod.

eod. Straeten te reynigen van slyk en vuyligheyd . . eod.

14 Feb. Proce met premie van een pond ouds tegens degenen die, by nachte en ontyden, de schepen, alhier aen de Werf gemeerd liggende, ontmeerd hebben en de touwen afgeworpen, soo dat de schepen dryvende geworden syn tot groote schade der kooplieden . . . . eod.

21 en 27 do. Proce van die excessen begaen hebben . . . . . . 33 v/o

26 Meert. Proce met premie van 20 Rynsguldens tegens degenen die ontrent 9 uren des avonds gequetst hebben Peeter Gobbaert, Secretaris deser stad, op pene, in cas van geene comparatie, van gehouden te worden als moordenaer. . . . . eod.

1506.

30 Mey. Water en leeren voor de deuren te setten . . . . . . 33 v°

eod. Schieten met clootsbogen verboden; vuylnishoopen op de Melkmerkt niet te leggen, maer te doen draegen in den vuylnisbak by de *Blauw Hand*, op de veste ende niet meer op de Groote Merkt; brandleeren niet te haelen sonder consent van de brandmeesters; gehaelde leeren weder te brengen; buyten niet te gaen drinken. . . . . eod.

8 Juny. Schepen aen de Werf en aen de kaeyen liggende, waernaer hun te reguleren 34

23 d° Proc^e^ met premie van eenen redelyken drinkpennink tegens degene die hebben afgenomen aen eenen bode, diversche brieven uit Spagnien, Portugael en andere Landen, gesonden aen twee kooplieden deser stad; degene dewelke dese oft copyen dier ten onderen hebben, moeten deselve overbrengen . . . . eod.

Ult. Aug. Proc^e^ dergene die desen nacht voor de goede lieden deuren de klauwen en stokken van de bellen hebben afgesneden, deselve gebrocht ende gehangen op de Borse, dwers over de straete, met een stroywisch daerop stekende, ende ook eenige berdekens daer inne geschreven stond : *Dit huys of winkel is te verhueren*, op pene, in cas van geene comparitie, van te verbeuren een hand, soo sy naermaels bevonden sullen worden; met premie van een pond ouds, maekende thien Rynsche guldens voor dengene die deselve sal aenbrengen . . 34 v°

eod. s'Heeren en Stadsdienaers, Pensionarissen, Secretarissen, Corte Roeden en Boden van Stads wegen uytgesonden wordende, mag niemand, peerden verhuerende, deselve weygeren te dienen op redelyken prys, op pene van ses Philippus guldens. eod.

5 Oct. Alle degene die mansweerd synde, die soudie winnen willen, komen gewapend by den Commissaris daertoe gesteld . . . . eod.

6 d°. Die gekosen syn om te reysen, moeten hun gereed maeken en ten twee uren op hunne kamer by hunne Dekens komen . . . . eod.

8 d°. Elk manspersoon moet hem vuegen en stellen om

harnassen by hem te hebben, daer mede hy hem selven ende dese stad soude bewaeren en beschudden; persoonen ter waeke gesteld synde, moeten selfs waeken, ten sy met consent van den hoofdman; weerden en weerdinnen logerende, volk over te brengen; gekosen om uyt te reysen moeten hun in harnas stellen; kraemen op de Merkt staende binnen sonnenschyn weg te doen. 34 v/o

9 Oct. Gekosen om te reysen, tsy uyt de Poorteren, tsy uyt d'Ambachten, moeten hun gereed maeken. 35

20 d°. Processie van devotie voor peys en vrede, te vieren totter noene toe ter eere Gods en vanden Heyligen Sacramente; straeten te reynigen; Ambachten moeten met tortsen mede gaen met de processie. . . . . eod.

26 d°. Deensche, Normandsche, Bretaensche en diergelyke ossen alhier ter vente brengende, moeten die op hun selven verkoopen ende scheyden uyt de Vriesche, Overheemsche en Hollandsche ossen, welke men verkoopen sal op de Merkt alhier, van vore *de Lelie* totter Laekenhalle toe. eod.

28 d°. Knechten dienende Wilhem Van Ranst ende ook Coenraerd Pot, Ridder, moeten hun, met harnassen voorsien, gereed houden om te vertrekken; harnassen achter straeten niet aen te draegen. . eod.

12 Nov. Schaepenmerkt; wanneer te houden . . . . 35 v/o

19 Dec. Buyten de vryheden vande stad niet te gaen drinken; straeten te reynigen, slyk en vuyligheyd te draegen in den naest geordonneerden vuylnisbak. . . . . eod.

23 en 30 d°. Proce van die buyten hebben gaen drinken en excessen begaen hebben. . . . . eod.

2 Jan. Idem. 36

23 d°. Idem. . . . . eod.

4 Meert. Gasten en vremdelingen alle avonden over te brengen ten huyse van Aert van Corpt, dienaer der Corte Roeden deser stad. . . . . eod.

9 d°. Steen, gruys, noch vuyligheyd in de stadsruyen niet te worpen; hout op de kanten derselve liggende weg te doen; liedekens niet te singen in cleynigheden van eenige Heeren of andere, op de pene van drie Bourgognes guldens . . . . 36 v/o

20 Meert. Exequien en uytvaert van den Konink van Castillien in O.-L.-V. Kerke alhier by overdraegen vanden Heeren van der Capittelen en der Stad; Gulden, Hoofdlieden en Ambachten deselve by te woonen; thien schutters uyt ieder Gulde geordonneerd op den Stadhuyse te compareren; buyten niet te gaen drinken . . . . 36 v/o

1507.

10 April. Water en leeren voor de deuren te setten; die gemetst hebben aen de ruyen, daer af d'aerde aldaer is blyven liggen, moeten deselve weg doen; vuylnissen naer de geordonneerde vuylnisbakken te draegen. 37

eod. Kerkmeesters van O.-L.-Vrouwekerk, by der gratien Gods, van intentie synde eene costelyke clocke te doen gieten tot gerief van de gemeynte, doch terwylen sy de stoffe daer toe noodig niet wel mogelyk konnen vervallen sonder hulpe vande goede lieden, soo sullen sy omme vaeren met waegenen om te vergaederen de stoffe van tenne pannen, metaelen potten, candeleeren en andersins, die de goede lieden daer toe sullen willen geven, en de gratie van God verdienen. . . . . eod.

8 Mey. Groote clocke op O.-L.-Vrouwekerkhof gegoten wordende, mag niemand binnen de baillien komen uyt vreese van gequetst, verbrand oft anders beschaedigd te worden; den meester vande voors. clocke geen belet te doen in syn werk. . . . . . . eod.

17 Aug. Processie om God te bidden allen voorspoed te geven aen den Roomschen Konink met alle de Ceurvorsten, Princen, Heeren en geselschappen die naer Roomen reysen met den voors. Roomschen Konink om de keyserlyke croone te ontfangen, volgens de brieven van onse Genaedige Vrouwe de Duariere van Savoyen . . . . 37 v/o

21 do. Proce van die excessen begaen hebben. 37

28 do. Premie van 10 Rynsguldens tegens degene die jonge heesters, boomen, poten en opgaende hout omtrent dese stad afgehouden hebben . . . . . . 37 v/o

1 Sept.	Gekosen om te reysen moeten hun met hunne waepenen gereed houden; Dekens der Ambachten moeten opgeven de naemen dergene die sy gekosen hebben	37 v/o
7 do.	Processie van devotie om den peys te bekomen; voor of besyden de processie niet te gaen; straeten te reynigen	eod.
10 do.	Victualien naer het leger tot Mol, Balen, Eyndhoven en daer omtrent te vueren	38
11 do.	Ruyen van de *Blauw Hand* tot aen de Harinkvliet te spoelen, ruymen en schoon te maeken, alsoo de ververs daerop woonende niet wel meer verven konnen en dat de laekenen elders moeten geverft worden tot groote schaede der ingesetenen deser stad; degene die over beyde syde der selve ruyen woonen, moeten eenen man van elk huys daer in stellen om die te helpen ruymen, op pene van dry Bourgoins guldens	eod.
25 do.	Degene die gesteld syn om te waeken moeten tselve in persoon doen, soo wel by daege als by nachte, wel geharnast en gewaepend met geweir; op de vesten niet te komen; waekers niet te slaen noch oploop te doen	eod.
27 do.	Gekosen om tot beschudden van dit Quartier uyt te reysen, moeten hun gereed maeken om met de Borgermeesters en anderen te trekken daer het hun geordonneerd sal worden; iedereen moet syn harnas hebben	38 v/o
eod.	Op de vesten niet te komen; wachten niet te verlaeten; aldaer dronken niet te komen; waekers moeten de ronde doen; sonder licht op de straeten niet te gaen; geene dan poorters of geordonneerde op de wacht te komen; ter gestelde ure op de wacht te komen	eod.
2 Oct.	Degene die dienen willen te peerd en soudie winnen, moeten komen by Coenraerd Pot, Ridder, om hun te laeten inschryven; men sal hun goede soudie geven en wel betaelen; die gekosen syn in de dorpen moeten van stonden aen reysen naer Herentals	39
eod.	Alle inwoonders alhier, soo vremde gesellen als andere, moeten hunnen eed van getrouwigheyd	

	doenaen de Stad, behoudentlyk de kooplieden van buyten en hunne Facteurs; herbergiers logerende, volk over te brengen. Ingevolge de resolutie by den Heeren ende by de dry Leden deser stad genomen, sullen er gedeputeerden om gaen, om den X^n ende hondersten man te ordonneren en hun plaetse op de vesten te bewysen, tot bewaerenisse en sterkte deser stad; hoofden aen 't water aenstonds te ruymen van hout, steenen, berderen, daken, sperren en alle boomen, tuynen, schutselen, etc.	39
4 Oct.	Degene die van eenige Gulden, Poirteren oft Ambachten uytgesonden syn geweest naer Herentals en wederom inne gekomen syn, moeten aenstonds naer Herentals weder keeren en hun desen avond aldaer vinden, onder Janne Van Berchem, Ridder, Capiteyn; men sal hun aldaer goede betaelingen geven	39 v/^{o}
29 d^o.	Veemerkt te houden aen de Predikheeren; Deensche ossen, koeyen, versen hoe die te loven ende te verkoopen	eod.
3 Jan.	Schieten met colveren en bussen binnen dese stad verboden	eod.
eod.	Weeskinders, hoe hunne goederen te regeren. .	eod.
〃	Proc^e van die excessen begaen hebben	40
eod.	Haesen of lamoengien op den sneeuw niet te vangen, met honden of met bogen of stokken te dooden; eyndvogels of reygers niet te schieten.	eod.
19 Feb.	Straeten te reynigen van de vuylnishoopen. . .	eod.

1508.

9 Mey.	Proc^e van die excessen begaen hebben.	eod.
eod.	Visschen met hoepen, stryken, netten of andersins, verboden int water, beginnende aen de Steenenbrugge te Deurne tot aen de Scheldyk.	eod.
2 Juny.	Taverniers en Rynsche wynverkoopers moeten den prys van hunne wynen doen uytroepen sonder deselve alsdan hooger te verkoopen, op de pene van dry Bourgogniesche guldens; taverniers met korten wynen omgaende, moeten	

	uythangen een vane met geschrevene naemen en prysen van hunne wynen; wynen niet in te leggen sonder kennisse van de Accysers.	40 v/o
2 Juny.	Proce van die excessen begaen heeft.	eod.
10 do.	Water en leeren voor de deuren te stellen, en de bakkers hunne tynnen en kuypen	eod.
12 do.	Gereedschap tot den brand dienende, als leeren, eemers, etc., van 't Stadhuys gehaeld, aldaer weder te brengen; buyten niet te gaen drinken daer men geen accys betaelt	eod.
1 July.	Proce van die excessen begaen hebben.	41
21 do.	Rabauwen niet te dobbelen, spelen en tuysschen met teerlingen, kaertspelen en andersins voor der goeden lieden deuren, noch op de Merkt, op pene van op de pelleryne gesteld te worden, alsook in den diefput, te water en te brood 8 daegen lank, ende metter ooren genageld te worden aen eenen staek tot dat sy hunlieden afgelost sullen hebben ende daer voor geven 's Heeren dienaers 3 st.	eod.
18 Aug.	Bakkers van binnen of buyten mogen op de Brabantschemerkt geen graen koopen voor ten 2 uren, noch ook eenige brouwers oft graenverkoopers aldaer te komen; verkens lanks de straeten niet te laeten gaen oft stouwen.	41 v/o
15 Sept.	Incompste alhier van den Keyser met den Prince den Aertshertog van Oostenryk, synen sone, ende veele andere Vorsten, den selven in te haelen met swerte kleeders, te peerd; huysen synder passagie te vercieren; prys van vier hamelen en een aeme wyns voor die syn huys het rykelykste sal vercieren, en elf andere prysen voor de volgende, en degene die eenige triomphen ofte feesten op hun selven selen doen, die sal de Stad vergiften ende schinken wyn en spyse, elk naer syn verdienste.	eod.
16 do.	Peerden gereed te houden om soo de trompet sal slaen, den Keyser in te haelen; craemen van de straeten te doen; gruys en andere vuyligheyd weg te doen	42
7 Oct.	Proce van die excessen begaen hebben.	eod.
27 Nov.	Visch alhier brengende uyt de zee, moet geloofd	

	en gemynd worden, alle man even na; botten alhier niet te verkoopen dan door degene die deselve gevangen hebben; vrouwen met visch oft harink niet te sitten buyten de Vischmerktpoort te waterwaerts; alle ankers, riekers en volgers, poorters alhier synde, hunnen gevangen visch te moeten verkoopen, sy selve ofte iemand van hun huysgesin; vischverkoopers oft vremde geenen witten visch van karpels, snoeken of riviervisch verkoopen voor dlant binnen stokachten ofte binnen de vyf willigen	42
9 Dec.	Proc^e^ van Peeter de Merre, die sekere renten tot drie maelen heeft verkocht ende dat hy, gearresteerde goederen by den roeydraeger alhier gearresteerd synde, afhendich heeft gemaekt. .	42 v/o
23 do.	Valsche almanakken en pronosticatien, uytgegeven door Nicolaus Berthout, niet te printen of te verkoopen, mits den perykele daer af geschaepen te komen.	eod.
eod.	Buyten stad niet te gaen drinken	eod.
24 do.	Peys van Cameryk tusschen den Keyser en den Koning van Vrankryk	eod.
4 Jan.	Idem, en processie van devotie desaengaende.	43
3 Meert.	Slyk et vuylnishoopen weg te doen; de selve niet te leggen op de kanten van de ruyen	eod.
eod.	Stadschynsen te betaelen.	eod.
16 do.	Water, leeren en eemers voor de deuren te setten mits de groote droogte.	43 v/o

1509.

16 April.	Proc^e^ van die excessen begaen hebben.	eod.
27 Juny.	Minnelyk accoord tusschen dese stad ende de Engelsche kooplieden aengegaen synde, vry geleyde aen deselve verleend om hier te komen koopen en verkoopen; deselve niet te injurieren.	eod.
eod.	Processie van devotie, ter oorsaeke der victorien door den Keyser ende syne geallieerden bekomen.	eod.
7 July.	Brandleeren weggehaeld en afgebroken, wederom te brengen in de plaetsen van deser stads twaelf wyken, daer deselve opgesloten waeren, op pene van 3 oude schilden.	44

17 July.	Craemen van de Merkt te doen.	44
1 en 15 Sept.	Proce van die excessen begaen hebben.	eod.
6 Oct.	Vry geleyde voor de kooplieden der Engelsche Natie, die mits den quaeden weder ende tempeeste van de zee ende wind nu niet en hebben konnen arriveren; Huycmerkt, die men van ouds geplogen heeft te houden, sal men van nu voortaen houden, navolgende de geboden 't anderen tyde gedaen.	44 v/o
3 Nov.	Proce van die eenige Engelschen geinjurieerd hebben en hunne schepen beschaedigd.	eod.
15 Dec.	Straeten schoon te maeken, vuylnissen weg te draegen	eod.
Ult. do.	Eekelverkenen en korenverkenen te staen tusschen *den Sleutel* en der Hallen, ende buekenverkenen van der Hallen, voorts tot het Wermoesstraetje	eod.
6 Feb.	Proce van die excessen begaen hebben en die den weerd in 't *Wafelyser* gequetst hebben.	44
eod.	Proce van die Joris, den nestelmaeker, swaerlic gequetst hebben en synen wive de hand afgehouwen hebben; item proce dergene die hunne vrede hebben laeten overgaen en hunne vredaegen niet gehouden hebben.	45
16 do.	Proce van die Meester Peteren, beeldesnyder van Florencen, snachts gequetst hebben.	eod.
eod.	Proce der gene die gequetst hebben ende by nachte en ontyden gequetst, gewond en geslagen hebben degene die heymelicheden ruymden.	eod.
23 do.	Stadschynsen te betaelen	eod.
2 Meert.	Proce van die excessen begaen hebben.	eod.
eod.	Swaenen, enden oft ander gevogelt niet te schieten met bogen oft colevers binnen eene halve myle van dese stad.	eod.
eod.	Waepenen, hoe genaemd, niet te draegen by daegen oft by nachten; sonder licht niet te gaen; niemand te quetsen oft te beroepen, quaeddoenders door iedereen gevangen te mogen worden; tegens den Heere oft syne dienaers sich niet te setten of rebel te maeken om hun iemand te nemene of af te dringen; misdaeden 's nachts geschiedende, sonder te weten door wie die begaen	

syn, sal men daervoor aenveerden dengene die met verbodene waepenen sal bevonden worden te gaen; alle doodslaegen, fortse, geweld of gevecht, crimineel oft civiel, te moeten vreden oft doen vreden binnen de 24 uren; weerden hun logerende volk over te brengen. 45

9 Meert. Taverniers moeten den prys van hunne wynen in eene van hunne deuren hangen; deselve niet hooger te verkoopen dan sy veraccyst en syn; de bieren, mits den goeden koop van den greynen, twee stuyvers minder aen den brouwer te betaelen van elk vate, en ook twee stuyvers minder aen de stadsaccys; buytenbieren te moeten tappen om eenen grooten Brabantsch den pot. 46

1510.

6 April. Processie van devotie over de victorien door den Koning van Arragon, grootvader van onsen Genaedigen Heere, tegens de ongeloovigen in Africa bekomen, de stad Bouge (*Bougie*) overwonnen hebbende; God ook te bidden om ons van alle pestilentien en plaegen te beschermen. . . . . 46 v/o

19 do. Proce van die een jonk voolpeerd (1) gequetst heeft. eod.

11 Mey. Vesten en mueren deser stad; daerover niet te klimmen; gras aldaer niet te maeyen, doornen te haelen, schaepen noch hoenderen daerop niet te houden. . . . . eod.

eod. Aerde en gruys in de ruyen en cayen deser stad geworpen en gevallen moet geruymd worden door degene die aldaer gemetst en getimmerd hebben. eod.

eod. Straeten te reynigen van vuylnis, gruys, eerde, hout, steenen en diergelyke. . . . . eod.

28 do. Proce dergene die de wakers geslagen hebben. . 47

8 Juny. Bosschen van St Michielsgodshuys niet af te houwene of te beschaedigen; geene beesten daerinne te stouwen. . . . . eod.

29 do. Processie van devotie voor peys en vrede. . . . . eod.

1 July. Stadskind, Hector van Bloys, bastaerd, Heere Jans van Bloys sone. . . . . 47 v/o

(1) Veulen.

6 July. Proce van die excessen begaen hebben . . . . . . 47 v/o
eod. Brandleeren en eemers weder te brengen. . . . . eod.
6 Aug. Outserweele, Wilmaersdonck en daer omtrent in den Waterlande niet te visschen met hoepen, volgeniers, manden oft met eenige andere diergelyke instrumenten; aldaer ook niet te schieten. . eod.
17 do. Plaetse der rolwaegens voerende naer Bergen, Breda of 's Hertogenbosch ende den Ouden Bossche eod.
4 Sept. Taverniers en cabarettiers mogen hunne victualien niet hooger verkoopen dan den prys daer op sy geset hebben geweest. 49
26 do. Schepen, groote oft geboeyde, niet langer te mogen liggen aen de Werf, tusschen den zuydhoek en den noordhoek, dan twee daggetyden; ampel reglement nopens 't ontlasten der schepen aen de Craen, 't werk der cordenwagencruyders, etc. . . . . eod.
2 Oct. Geen achterdeel oft cleynigheid te seggen van den Paus of van den Keyser; nieuwe en onwaerachtige tydingen niet voorts te brengen of te seggen; questien voortskomende uyt alsulke tydingen by weddingen en andersins, sal men daer op geen rechtvoorderinge doen . . . . 49 v/o
5 do. Hout op de Vaert, op de Nieuw Poortbrugge oft op andere bruggen of straeten liggende, weg te doen binnen den derden dage; houtbrekers en timmerlieden hun hout te stellen ses voet van hunne erven ter straetenwaerts; met eenigerhande greyne ommegaende, mogen tselve niet voorder doen met scraegen oft andersins, dan op hun voorbert eenen voet verre; desaengaende door niemand eenigen oploop van injurien in woorden, werken of feyten te doen; cordenwaegens, hopsakken, wolsakken noch andere pakken niet te staepelen of laeten leggen tusschen de Waege ende den borneput aen de Coepoortstraete. . . . eod.
25 do. Premie van 300 Rynsche guldens tegens degene die 's nachts op diversche heerenpoorten met crye in 't Walsche geschreven hebben, sekere afdraegende en vilanige woorden 48
9 Nov. Medecynen door niemand niet te geven ten sy door degene die in de selve konst by rigeur van

	examinatien gepromoveerd syn; niemand anders eenige teekenen uyt te hangen	eod.
9 Nov.	Craemen omtrent den Stadhuyse weg te doen . .	eod.
23 d°.	Gruys, slyk, eerde en diergelyke van de straeten te doen; vuylnis niet te brengen dan op de gerechte vuylnisbakken daertoe gesteld.	eod.
28 d°.	Proce dergene die een manspersoon van levenden lyve ter dood hebben gebracht	eod.
24 Dec.	Proce van die gevochten en commotie gemaekt hebben; item dergene die hun tot diversche stonden over hebben laeten gaen	48 v/°
4 Jan.	Proce van die excessen begaen hebben	eod.
eod.	Buyten niet te gaen drinken	eod.
11 Feb.	Proce van die excessen begaen hebben.	eod.

NOTA. *Het blad* 50 *ontbreekt in het Gebodboek.*

1511.

. . . . . .	Processie generael van devotie voor peys en vrede; craemen van de Merkt weg te doen.	51
2 July.	Proce van die excessen begaen heeft.	eod.
Ult. d°.	Proce dergene die eenen koopman van Berlin overlast gedaen, jammerlyk gequetst en gewond hebben.	eod.
16 Aug.	Processie van devotie dry daegen lank, om God te bidden voor voorspoed onser waepenen, ons oorlogsvolk over de Maese getrokken synde om de rebellen tot obedientie te brengen; uyt elk huys moet sich ten minsten eenen persoon voegen by deselve processie, op de verbeurte van syn opperste kleed; winkels alsdan niet te openen. .	eod.
18 d°.	Dansen en singen na Roosenhoeden verboden; geene feesten te houden om naer prysen te schieten; trompetten noch trommelen by dage of by nachte niet te slaen; onnootelyk geluyd niet te maeken gedurende desen oorlog; daggen noch lange messen niet te draegen	eod.
11 Sept.	Proce dergene die eenen Engelschen schipper synen boot met fortsen hebben afgenomen	eod.
13 d°.	Processie van devotie alle weken, eerst tot het Godshuys der Predikheeren, daer naer ten Obser-	

	vanten en ten derden tot O. L. Vrouwebroeders, om God te bidden voor peys, vrede en getydig weder	51 v°
13 Sept.	Proce dergene die excessen begaen hebben	eod.
16 do.	Soudie winnen willende, komen in den Schutterenhof van den handboge, wel en ruyterlyk getuygd en toegemand.	eod.
17 Oct.	Vry geleyde voor de Engelsche kooplieden ende hunne goederen	eod.
8 Nov.	Goede vriendschap, accoord en alliantie by alle landen van herwaerts over, tot Gend gesloten synde, processie van devotie om God te bidden deselve vriendschap te augmenteren; de straeten van vuylnissen te reynigen.	eod.
23 Dec.	Op het ys ter stadsvesten niet te gaen 's achternoens na den vyf uren, noch 's morgens voor den seven uren, op pene van drie oude schilden	52
eod.	Koren ende andere greynen moeten komen in der steden of plaetsen daer merkten liggen; koopman of verkooper derselve mag deselve niet verkoopen op den tas of op solder, op pene van twaelf Ryders boven de verbeurte van't graen; dusdaenige koopmanschap sal syn van onweerde, soo nogtans dat de goede lieden op 't plat land geseten malkanderen selen mogen verkoopen en koopen koren of greyn voor huers selfs eten of slyten en anders niet; ende ofte eenigen schouteth, meyer oft officier binnen den Markgraefschap sulkx dede oft ook iemanden oorlofde, gedoogde oft consenteerde te doen, die sal verbeuren en vallen in dubbelen breuk.	eod.
eod.	Munte; ordonnantien desaengaende te onderhouden; Horens gulden of andere ongevalueerde gulden oft stuyvers niet te ontfangen, vermits deselve Horens gulden, al waeren sy ook van gewichte, niet meer weerd en syn dan 10 1/2 stuyvers	eod.
eod.	Proce dergene die 's nachts de getouwen van de gelaeden waegens in de Kamerstraet in stukken gehouden oft geslaegen hebben	eod.
eod.	Houtkolen; voorkoopers derselve mogen de	

	buytenlieden niet te gemoet gaen, noch op de merkt koopen voor den elf uren.	52
23 Dec.	Niemand, geen schutter wesende, sal den bal slaen in de Schuttershoven; met bussen noch bogen niet te schieten binnen eene myle rondomme dese stad.	eod.
eod.	Haesen noch ander wildbraed niet te sprengen; sweerden noch andere verbodene waepenen niet te draegen.	eod.
23 Feb.	Straeten van sneeuw en ys te reynigen; heesters en andere poten of stronken niet af te houwen of te breken.	52 v/o

1512.

14 Mey.	Proce dergene die de dochter van Jan de Ryt, buyten dese stad geinjurieerd en genomen hebben.	eod.
26 July.	Ruyen deser stad te ruymen door degene die huysen en erven daer tegen hebben liggen; gruys en eerde niet elders te vueren dan op de gedesigneerde plaetsen.	eod.
12 Aug.	Hout, steen en andere bekommeringen, liggende opt Houtenhoofd op de Werf of op andere plaetsen buyten de stad aen de watersyde, weg te doen binnen dry daegen.	53
21 d°.	Ruyen te ruymen door degene daer omtrent woonende.	eod.
eod.	Craemen en kisten op de Merkt met waeren en koopmanschappen staende, 's avonds weg te doen; plaetsen aengewesen hoe deselve staen selen, alsook voor de buytenlieden aen de watersyde alhier met raepen, koolen en diergelyke ter merkt komende; voorverkoopers derselve eetwaeren mogen op de Merkt niet komen.	eod.
11 Sept.	Weerden en weerdinnen, gasten houdende, moeten den naem derselve alle avonden overbrengen; vremde persoonen boven den getalle van dry persoonen overkomende by poorters en ingesetenen, moeten ook overgebrocht worden.	eod.
25 d°.	Stadskind Philipsen Alaerts, wettig wyf van Hendrik van Houbraken	53 v/o

10 Dec.	Graenen mogen door geene verkoopers derselve ingekocht worden, ten sy den monster ofte principael van dien ter behoorelyke merkt en tyde, twee uren lank gestaen sal hebben.	53 v/o
28 Jan.	Zeeuwsch vlas mag niemand binden noch bereyden naer de maniere van den Vlaemschen vlas, noch daervoor verkoopen. Zeeuwsch vlas heeft 8 pond gewichts in den steen; eenige persoonen namen van elken steen twee pond af, en de resterende 6 pond bonden sy metten gebinte oft manier van den Vlaemschen vlas, 't selve alsoo verkoopende voor Vlaemsch vlas.	eod.
7 Feb.	Proce dergene die de deuren oft sloten van den Schuttershove afgeslaen, ende aldaer afgehouwen hebben sekere boomen, als linden, ende andere fortsen aldaer gedaen hebben.	54
19 d°.	Stadschynsen te betaelen.	eod.
19 Meert.	Stadskind Jan Sas.	eod.
eod.	Kalk en steen; diversche gebreken bevonden synde desaengaende, is by de dry steden van Antwerpen, Mechelen en Vilvoorden gestatueerd, dat geene steenmeesters eenigen steen sullen mogen laeden, die boven de spuye gegraven is, om dien te verkoopen voor kalksteen, te weten: steen die gegraven is binnen der stad van Vilvoorden tot Evere, Haren, Scaerenbeke en daer omtrent, noch ook den steen, die tot Brussel verboden is, op pene van vier Ryders boven de verbeurte van den steen, behoudentlyk dat sy dien steen wel sullen mogen verkoopen voor sinksteen; kalkberders mogen sulken steen ook niet koopen, nog ook kalk, ten sy men eerst by eede gecertificeerd heeft, dat men van dien quaeden en verboden steen daerin niet gehad en heeft; kareelbakkers van Boom ende andere daer omtrent in't bakken en maeken der kareelen, moeten hun reguleren na d'oude vorme, sonder den kareel te hoelen oft minken metter hand; precautien int leveren op synen tyde van den steen om te verhoeden de schaede die soude mogen komen op de inbrekelingen van de dyken in Zeeland en elders.	54 en v/o

1513.

2 April. Bieren; reglement nopens het uytleveren der buytenbieren alhier, het brouwen en tappen der binnenbieren, &a . . . . 54 v/o

14 Mey. Swaenen, reygers of diergelyke niet te schieten, buyten of binnen, met bogen, colveren of andere bussen; met waterhonden of andere honden niet te verjaegen de swaenen, tamme gansen of diergelyke vogelen; gruys en aerde niet te draegen dan op de geordonneerde plaetsen; niet te visschen met netten of volgeniers op vyvers of andere wateren; Courtmeester van de Ingelsche natien met hunne kooplieden ten tyde deser stadsjaermerkt hunne goederen opgeslaegen hebbende binnen Middelborg, verbod van met hun te handelen op pene van honderd Bourgogniesche gulden . . . . 55 v/o

16 do. Iteratief verbod van met de Engelsche kooplieden te handelen . . . . eod.

9 July. Processie generael van devotie, ter oorsaeke dat men de eerweerdige Heylige Besnydenisse Christi uyt den ouden choor in den nieuwen oversetten sal, alwaer deselve voordane sal blyven staen; van elk huys ten minsten eenen persoon moet de voors. processie navolgen. 56

eod. Craemen weg te doen. . . . . eod.

. . . . . . Processie van devotie, alle weken geordonneerd wegens den Bisschop van Cameryk, om peys, vrede en eendracht te bekomen tusschen de Christene Princen; 40 daegen Aflaet voor die deselve processie, in staet van gratie synde, sullen navolgen. . . . . eod.

eod. Proce dergene die met fortse een huys opgeloopen hebben, groot overdaed en geweld aldaer bedryvende . . . . eod.

3 Sept. Haestige siekte alhier; degene die deselve dienen mogen in de kerken noch andere plaetsen by 't volk niet komen; buytenlieden der dorpen daer de pestilentie is geene goederen binnen te brengen, en voordere precautien tegens deselve. . . 56 v/o

20 Sept.	Brandleeren niet te ontsluyten noch te haelen, ten ware ten brande in de twelf wyken deser stad; die deselve gehaeld hebben moeten restitutie daervan doen	57
eod.	Processie van devotie voor peys en vrede.	eod.
2 Oct.	Kooplieden op de Borse niet te injurieren of oploop te doen, met woorden of met werken, op pene soo wie in evelen moed een mes trokke en iemand daer mede quetste, dien sal verbeuren syn een hand of honderd Bourgogniesche guldens daer vore, ende soo wie ook in gelyken evelen moed een mes trokke en daer mede niemand en quetste, die sal verbeuren syn vorste lid oft 50 Bourgogniesche gulden daer vore, en alle andere breucken de peyne naer advenant	55 v/o
19 Nov.	Proce dergene die sonder spraeke of kyfwoorden gehad te hebben, gequetst en ter dood toe gewond hebben sekeren Hansken, dienaer van mynder Vrouwen van Sevenbergen	57 v/o
eod.	Ruytersknechten alhier hun geld komende verteiren, mogen 's avonds of 's nachts met geene messen, stokken oft wapenen langs de straeten gaen	eod
6 Dec.	Bal in de Schuttershoven niet te slaen dan door degene die daer toe geprivilegieerd syn, op de verbeurte van hun opperste kleed; premie van ses guldens tegens degene die met fortsen de deuren van den Schuttershove afgebroken en weggedraegen hebben; haesen, konynen, lamoengien oft ander wild niet te springen. . . .	eod.
10 d°.	Kassyers mogen alhier in de stad niet kassyen of eenig werk aennemen, ten sy by advies van de stadskassyers en van de Gedeputeerden daer toe geordonneerd, sonder welkers consent niemand eenige onderste stagie, 't sy van hout, 't sy van steen en sal mogen setten; gruys, vuylnisse noch assen in de ruyen niet te worpen.	58
26 Jan.	Straeten te reynigen van alle vuyligheyd en gruys, elk voor syn deure; over de Schelde niet te gaen.	eod.
1 Meert.	Erfchynsen, grondchynsen, erfrenten, lyfrenten niet te verswygen int verkoopen, erfgeven	

oft belasten van erven en gronden, op pene van gehouden te worden als eenen dief . . . . 58 v/o

1 Meert. Oneerlyke en oneerbaere persoonen, soo mans als vrouwen, die openbaere bordeelen, ledige vrouwkens of meyskens tot sonden onderhouden, moeten verhuysen uyt den cercle en straeten daer de processien en ommegangen passeren, en vertrekken buyten de binnenpoorten deser stad, op pene van 30 Bourgoensche guldenen; aldaer geene huysen of kamers te verhueren om bordeelen te houden; openbaerelyk in overspel levende, mogen, soo lang sy daerinne sullen syn, geenen Borgermeester, Schepenen, Raed, Deken, Gesworen syn oft eenig officie of dienst hebben oft vueren van der stad of ambachten, en waert dat iemand in eenig officie was, sittende openbaerlyk in overspel, dat hy terstond daeraf verlaten sal worden; overspeelders of speelsters mogen hun niet behelpen metter poorteryen van de stad in den rechte, noch dit en sal hun geensins te stade of te bate komen anderen dan in noode van syn lyve oft lede; vrouwe oft jouffrouw in houwelyken staet sittende, van haeren man loopende en blyvende in overspel leven met iemand anders, sal deselve by den hangdief geteekend worden met een openbaer teeken, te weten met eenen rooden lapken laken boven op haer schoudere van haer falien, hoyken oft van haer opperste kleed, welk kleed, in cas het lapken afgedaen was, sal verbeurt syn ten behoeve van den hangdief; voordere penen tegens de overspeelders, dewelke binnen acht daegen sullen moeten van malkanderen scheyden, op pene van 12 Bourgoensche guldenen, ende gehouden te worden voor infaem; gehoude persoonen by nachte gevonden wordende, 't sy gekleed, 't sy ongekleed, in openbaere bordeelen, sullen by den Heer verdekt en 't recht daervan afgenomen worden . . . . eod.

eod. Ghisten int kleyn en int groot; voorcoop daervan niet te houden, dan alleenelyk elk voor syn selfs slyte en behoeve. 60

11 do. Slyk en vuylnisse op de straeten niet te leggen,

maer te draegen naer de backen en plaetsen daertoe geordonneerd; deselve in de ruyen niet te worpen; beesten niet te laeten weyden aen de vesten van der stad . . . . 60 v/o

11 Meert. Eemers, leeren, tynnen, pyken, vaten en diergelyke, ontdraegen in den lesten brand, weder te brengen ter gestelde plaetse. . . . . eod.

15 d°. Premie van 12 Philipsguldenen voor die sal aenbrengen de eerste tydinge aengaende een dood lichaem van eene vrouwe, int heymelyk begraven bevonden in heure kleederen op St Jacobskerkhof, welke men presumeert vermoord te syn geweest. 61

10 April. Proc^e van meester Wouter vanden Berghe, die groote cleynigheyden van den Wethouderen deser stad gezegd, ende andere groote excessen gedaen heeft . . . . eod.

eod. Proc^e dergene die excessen begaen hebben. . . eod.

1514.

3 Juny. Sout, hoornen en steerten niet af te trekken van de huyden daer de kooplieden alhier mede ter huydemerkt komen; huyden van de merkt niet te voeren ten sy den clerk eerst betaeld sy; huyden te stellen allen op hunne gedesigneerde plaetsen. 61 v/o

. . . . . . Processie van devotie door de eerweerdige Vaders en Bruders in Gode van den Ordenen Sinte Franciscus, door de heeren van den Capittele ende van der stad; deselve door iedereen by te woonen; straeten te reynigen. . . . . eod.

. . . . . . Lichte vrouwen te verhuysen; overspeelders hun te reguleren naer d'ord^e van 1 Meert 1513. . . . 62

18 Sept. Goederen uyt eenige huysen daer de pestilentie geweest is alhier niet te brengen, ten waer na ses weken ende met behoorelyke certificatie. . . eod.

13 Oct. Visch, gesouten of verschen; reglement tot het verkoopen desselven op de merkt; monopolien verboden. . . . . eod.

Nota. Is gepubliceerd vrydaegs op de volle Vischmerkt.

14 d°. Liedekens, gedichten en diergelyke niet te maeken, te spreken of te singen in schimpe,

	cleynigheyden of versmadenissen van eenige Koningen, Vorsten, Princen oft andere groote Heeren	62
8 Nov.	Peys tusschen Vrankryk en Engeland; processie van devotie ter dier oorsaeke	63
10 Jan.	Quaeddoenders mogen by iedereen gevangen worden; premie van 10 Rynsguldens voor die er sal aenbrengen; lediggangers ende sonder ambacht levende moeten hunne naemen opgeven ende seggen waerop sy ledig gaen; buyten niet te gaen drinken; 's avonds met wapenen niet te gaen; alsdan sonder licht niet te gaen langs de straeten	63 v/o en 64
20 d°.	Proce dergene die oploop gedaen hebben, den dienaer van Jacob de Hase aenveerd, denselven sonder redenen sterk geslaegen hebbende	64 v/o
eod.	Processie van devotie by te woonen	eod.
5 Feb.	Goed, vast, seker conduit en geleyde voor alle degene die selen komen sien den Stoet en Blyde Inkompste van onsen Alregenadigsten Heere den Aertshertog; huysen te versieren, stellagien gereed te maeken ende andere versieringen tot der Inkompste dienende	65
12 d°.	Den Aertshertog hier voor noen komende om synen behoorlyken eed te doen, moet een iegelyk, poorter en ingesetenen deser stad, ook ter Merkt komen omme Syn Genaden ook den gewoonelyken eed van hulde en trouwe wederom te doen	eod.
6 Meert.	Rooden steen; voorkoop en monopolien daervan niet te maeken; Boomschen, Rupelmondschen, Clamschen, Yselschen, Calkhoven, Callebeekschen en anderen steen; hoe alhier te verkoopen	eod.
......	Wit werk niet te koopen, ten sy gekeurd by den keurmeester deser stad	65 v/o
20 d°.	Stadskind Weyne Luyckx	eod.
24 d°.	Processie van devotie voor peys en voorspoed; straeten te reynigen	66
30 d°.	Peste tot Stabroek, Capelle ende andere plaetsen; goederen uyt sterfhuysen van aldaer komende binnen dese stad niet te verkoopen; voordere precautien tegens de haestige siekte	65 v/o

1515.

14 April. Houwelyk van den Artshertog Caerle met Vrouwe Renée van Vrankryk; peys met Vrankryk, gesloten tot Parys; processie, vieringen en triomphen daerover te maeken. 66

11 Mey. Proce dergene die eenen buyldraeger gewond en gequetst hebben. . . . . eod.

12 do. Haestige siekte, precautien tegens deselve. . . 67 v/o

eod. Processie van devotie om God te bidden van dese stad te willen beschermen van de haestige siekte. 68

21 do. Rentmeesters deser stad sullen visiteren en doen visiteren de herstraeten strekkende van aen der buytenste Kipdorppoorte totten Draeyboom toe met de zydewegen, om te weten of deselve hunne behoorelyke oude weyde hebben. . . . . 66 v/o

12 Juny. Peper, gengember ende andere specien niet te vervalschen . . . . eod.

. . . . . . Waege deser stad; reglement om dat den koopman goede expeditie aldaer soude hebben. . . . eod.

7 July. Haestige siekte tot Duffel, Stabroek en Capelle; goederen uyt die plaetsen komende alhier niet te verkoopen; witte roede, stroowisschen uyt te hangen daer deselve siekte regneert. 67

28 do. Proce van Aerde Willems, Schouteth van Oorderen, om hem alhier te komen verantwoorden, dat hy der Wethouderen deser stad appointementen tusschen hem en de Wethouderen van Oorderen gegeven, niet achtervolgd en volbracht en heeft. 68

13 Aug. Proce van Adrianen van Gorchem, jonkwyf van Janne Maes en heure meplegen, die raed en daed gegeven hebben int verlyden van eene jonge maecht, dochter wylen Tielman Palms. . . . . . eod.

10 Sept. Schepen aen de Werf liggende; vernieuwinge van d'orde nopens het liggen, laeden en ontlaeden der voors. schepen . . . . eod.

22 do. Proce van Albrecht van Deventer, die op de straeten groot ruymoer gemaekt, gevochten en met steenen geworpen heeft . . . . 68 v/o

eod. Proce van 20 persoonen, die de goede lieden hun geld afgebot hebben. . . . . eod.

18 Oct. Victualien en provande op prys gesteld, te weten: een paer partrysen 5 stuyvers of daer onder; een paer sneppen 3 strs.; eenen endvogel 2 strs.; eenen berkvogel 2 blanken; een sweemerken 1/2 blanke; een paer konynen 4 strs.; eenen haese 6 strs. of daer onder; de provenen van een peerd met drie maeten 5 grooten Vlaemsch, ende metten overkoren 3 strs. Vleeschhouwers mogen geene buycken of onganst schapen verkoopen binnen den Vleeschhuys oft hun eygen huys; buyckemerkt te houden by alle beenhouwers van buyten en van binnen, ten tyde ende plaetsen als naer ouder gewoonte. 69

24 Nov. Notarissen mogen voor de poorters noch ingesetenen alhier niet maeken eenig instrument oft instrumenten van koopingen, verkoopingen van eenigerhande renten, erffelyke oft lyftochte oft ook van andere goeden, dingen oft koopmanschappen, van hueringe, van quytingen, van erfgevingen, van erven, huysen, gronden en bodeme, van scheydinge en deylinge van goeden, van schatschulden, van wisselinge ende van mangelinge, en voortane generalyk van geenderhande contracten, genaemde oft ongenaemde, uytgenomen alleene instrumenten van huwelyckenvoorwaerden, testamenten en codicillen; alle andere voorschreven contracten en conventien int speciael en int generael sal men doen maeken by Schepenenbrieven, van Antwerpen; notariale acten sal men geen meerder geloof geven in rechte dan privaete schriftueren; renten voor Schepenen niet gepasseerd, sullen gehouden worden voor schatschuld. . . . . eod.

21 Jan. Fugitieven voor schulden in te roepen, hunne goederen niet te versteken, arrest op deselve te doen. Crediteuren sullen sonder preferentie betaeld worden. Hunne goederen te inventarieren en in sequester te houden; diegene welke fugitief voor schulden worden sonder daertoe gekomen te syn by schaede van der zee, brande, roovinge, gevangenissen, borgtochten of andere wettelyke en merkelyke noodsaeken, sullen t'allen dage ge-

houden worden voor dief en daer voor gestraft worden. 70

9 Feb. Lakenen by stukken of andersins, of ook andere waeren en koopmanschappen te half Vasten, missen, kermissen of andere tyden tot Gend niet te brengen, te verkoopen oft te pennewaerden, op de verbeurte derselve lakenen. . . . . 70 v/o

eod. Proce van sekeren arbeyder en pakker van vygen en rosynen, die hem int pakken van deselve misdraegen heeft 71

. . . . . . Proce van eenige fugitieven voor schulden. . . . eod.

1516.

8 April. Met gelaedene boghen noch bussen achter straeten niet te gaen, noch ook daer mede te schieten opwaerts naer eenige teekenen of vogelen, naer swaenen, reygers en diergelyke gevogelt. . . . eod.

eod. Stadskind, Dierick Jan Diericxssone . . . . eod.

14 Juny. Bedelaers, rabauwen en arme luyden in Onse Lieve Vrouwe kerke om Godswille niet te gaen, toonende hunne leelyke gaten en zeericheyd. . . 71 v/o

Ult. Juny. Oneerbare vrouwpersoonen te vertrekken uyt de straeten daer de processien van devotien gaen. eod.

19 July. Accoord met die van Berchem, welkers inwoonders sullen gestaen mits betaelende half accys, gelyk men tot Borgerhout is doende; tot Wilryk, op de Bist, Willem Abs, Dambrugge, Merxem, Leescorf, Blokhuys of onder Deurne niet te gaen drinken; in Austruweel of Steenborgerweert niet te gaen visschen; aerde te voeren op de vesten ter plaetse door de rentmeesters geordonneerd; buyten dbargiehuys, aen Jan Joes watermolen, noch op andere plaetsen aen 't Scheld geen gruys of andere aerde te voeren. . . . . eod.

eod. Processie van devotie door order van den Koning van Castillien te houden, deselve mede te gaen; vrouwen met oude lynwaerden omme gaende, niet te komen sitten voor de Halle deser stad. . eod.

29 do. Lieden van de sterfhuysen daer 't van de pestilentie gestorven is, met hunne witte roykens niet

te komen onder 't volk, maer moeten te kerke gaen by de Minderbroeders, ten ses uren 's morgends; arme lieden met witte royen om Godswille in kerken of op de straeten niet te sitten. 72

29 July. Proce van Colyn *myn lief kind*, die sekere fortsen en excessen begaen heeft. . . . . eod.

12 Aug. Processie generael van devotie voor Syne Majesteyts persoon, welvaeren en prosperiteyt, soo in Vrankryk als in Vriesland; geene tavernen open te houden of eenige neiringe te doen ter plaetsen daer deselve processie passeren sal; voor de gemelde processie niet te gaen, maer sich van achter te houden, op de verbeurte van het opperste kleed. . . . . eod.

16 do. Juweliers noch kremers buyten de jaermerkten met hunne kraemen alhier niet voor te staen voor den Stadhuyse, noch lankx de Merkt, dan alleenelyk in den pand van der huysingen van den Ouden Voetboghe, oft in hunne eygene huysen, ten waere degene die soo schaemele en arm syn, dat se maer veyl en hebben drie of vier oncen silvers, dewelke by provisie sullen mogen staen voor den *Lupaert;* appelkraemen en andere staende voor den pand ende huysingen van den Ouden Voetboghe, mogen aldaer niet blyven, maer moeten hun stellen ter plaetsen daertoe geordonneerd. 72 v/o

eod. Twee mooren nog niet kersten wesende, gekleed in schipperskleeden, toebehoorende George de Sulco Lobo, koopman van Portugael, ontvremd, ontleyd oft onthouden synde, weder te leveren; premie des aengaende te genieten. . . . . eod.

23 do. Premie van 10 Rhynsche guldens tegens diversche schippers, bootsgesellen en andere, die Jan Herdebol, scherprechter alhier, 's avonds op de Werf aenveerd, gequetst, gewond en voorts levende in de Schelde geworpen en verdronken hebben . . . . eod.

26 do. Peys tusschen Vrankryk en den Koning van Spagnien; processie van devotie ter dier oorsaeke. 73

6 Sept. Stadskind Adriaen Bouwens, timmerman, die syne goederen met oneerbaere vrouwen in overspel verquist en verspeelt. . . . . eod.

6 Sept.	Processie van devotie voor het welvaeren van den Koning	73
19 d°.	Haestige siekte; degene die daervan besmet syn mogen met hunne witte roykens onder 't volk niet komen; ordonnantien des aengaende gemaekt t'achtervolgen	73 v/°
10 Oct.	Premie van 50 Philippusgulden om eerst voor te brengen degene die twee nieuw geborene kinderen, 't een nog levende, op de vesten geworpen hebben.	eod.
23 d°.	Vleeschhouwers, vischverkoopers, brouwers, bakkers en andere ambachten en neiringen; ordonnantien t'hunnen opsichte gemaekt t'onderhouden; binnen de binnenpoorten en mueren deser stad geene asten te hebben noch te houden; niemand mout te maeken of te droogen, dan alleenelyk de brouwers binnen de stad woonende; huysen niet te koopen oft te verkoopen om brouweryen daer af te maeken binnen de stads binnenpoorten; buskruyd noch fermilioen binnen de stad niet te maeken, noch te werken, dan omtrent de buytenvesten; verkenen binnen de stad niet te houden; in de Braderystraet en Silversmidstraet geene goeden, waeren of koopmanschappen te koope voor te stellen, buyten de huysen en winkels aldaer, dan alleenelyk de cabaretiers op hunne voorberderen; met bussen, coleuveren, voet- noch handbogen opwaerts niet te schieten, dan alleenelyk in de Schuttershoven; houtbrekers noch andere vremde koopluyden van buyten niet te koopen eenig hout, het houtbrekers ambacht aengaende, alsoo lange alst inne oft binnen de schepen leegt, maer na sekeren tyd opgeslagen te syn; borgers mogen alle hout t'hunnen behoeve t'allen tyde koopen; houtbrekers moeten selfs komen om te koopen, sonder hunne knaepen of boden te senden; degene die komen uyt huysen daer de pestilentie is geweest, mogen hun met hunne witte roykens onder 't volk niet begeven.	eod. en 74
28 d°.	Proce van die excessen begaen heeft.	75
8 Nov.	Proce van Thomas Pharoni, koopman van Cecilien, en Jeronimo de Cassina, fugitief over hunne schulden.	eod.

8 Dec. Proce met premie van 12 Philipsguldenen tegens degene die 's nachts met fortsen ingeworpen hebben de voute van den nieuwen begonsten werken aen de Cammerpoorte en de witte steenen daeraf geworpen in de ruye. 75

eod. Proce dergene die 's avonds in de Nieuwstraet achter den Observanten, eenen jongen geselle groote fortse en geweld gedaen hebben, en den selven de tanden uyt den hoofde gesteken hebben, meynende hem de keele af te stekene. . . eod.

22 do. Processie van devotie voor den peys tusschen den Koning van Spagnien, den Keyser en den Koning van Vrankryk; vieringen en andere teekenen van blydschap te toonen. . . . . 75 v/o

24 do. Processie van devotie voor de saligheyd van den Koning van Castillien; deselve by te woonen; straeten te reynigen. 76

. . . . . . Biertonnen, zeeptonnen, harinktonnen, en andere tonnen en vaten deser stad te branden met een teeken, om alle frauden te beletten; tselve teeken niet uyt te branden. . . . . eod.

12 Feb. Reynigheyd der straeten en wyken te onderhouden, vuylnissen weg te doen; heesters, boomen, poten, stronkboomen niet af te houwen, in tuynen niet te breken oft goede lieden te ontvryden 77

1517.

22 April. Processie van devotie voor getydig weder, peys, vrede en van alle plaegen beschermd te syn. . . 77 v/o

eod. Brandleeren, haeken, eemers en andere instrumenten tot den brand dienende, ten onderen hebbende, weder te brengen. . . . . eod.

6 Mey. Metsers, timmerlieden, saegers en andere ambachtslieden; hunne daguren niet te hoogen, te weten vyf stuyvers in den somer, en vier stuyvers in den winter . . . . eod.

eod. Oversprongen over de ruyen of vouten onder de straeten niet te maeken, sonder consent der Rentmeesters deser stad; oversprongen hebbende

	moeten hun waeter leyden neffens de mueren door eene gote, in sulker vuegen dat de schepen die onder de oversprongen souden mogen liggen geen hinder of letsel daeraf hebben; die oversprongen hebben oft der Stads erve betimmerd hebben en niet en syn overkomen met de Rentmeesters of te boek en staen, moeten sulkx doen binnen ses weken.	77 v/o
11 July.	Manspersoonen geordonneerd om de honden in de stad alhier dood te slaen, niet te misdoen oft te mishandelen, op pene van de rechte hand. .	78
20 d°.	Processie van devotie om God te bidden dat den Koning van Spagnien, reysende naer Spagnien, mag voortsetten syne reyse met blyschap en saligheyd; ook bidden voor peys en vrede; herbergen gesloten te houden.	eod.
eod.	Proce van Joese Corloy, fugitief, en van alle andere die schulden hebben, alsook van de crediteuren van Peteren en Gheerde Sandelyn; item, proce van eenen die excessen en overlast begaen heeft.	eod.
9 Sept.	Processie van devotie voor den Koning, ter zee wesende; tavernen en winkels alsdan te sluyten.	78 v/o
15 d°.	Ruyters of knechten lankx de straeten niet te gaen met bussen, pyken, hallebaerden oft andere waepenen	eod.
19 Sept.	Inroepinge peremptoire van de crediteuren van Peeteren en Gheerde Sandelyn, om by Janne de Keysere, Secretaris op den Stadhuyse, te doen inschryven hunne pretentien.	eod.
eod.	Stadskind meester Jan van Houte.	eod.
2 Oct.	Lichte vrouwen te vertrekken uyt de huysen, staende binnen de binnenpoorten ofte onder de vesten; item binnen den cercle der processien en ommegangen	79
10 d°.	Processie van devotie om God te bedanken dat den Koning van Spagnien en Vrouwe Eleonora, syne sustere, met voorspoed, welvaeren en in goede gesondheyd met alle syne edele in Spagnien gearriveerd syn	eod.
23 d°.	Processie van devotie om God te bidden voor welvaeren van den Koning van Spagnien, en ons te beschermen van de haestige siekte.	eod.

23 Oct.	Craemen van de Merkt en van O.-L.-Vrouwenkerkhof weg te doen; aldaer niet te staen sonder consent van Borgermeesters en Schepenen of van de Kerkmeesters; straeten schoon te maeken. . .	79
24 do.	Gestolene kiste op de Borse uyt eenen winkel met groote sommen van penningen, gouden en silveren, juweelen, etc.; premie van 200 Philipsguldenen voor die deselve sal aenbrengen	79 v/o
3 Nov.	Aerde en gruys niet te vueren dan op de gedesigneerde plaetsen.	eod.
15 Dec.	Dieven en dieveggen, die nu regneren, of het goed dat sy gestolen hebben, niet te herbergen oft logeren.	eod.
9 Jan.	Daeginge van Willem Pers en syn wyf, ten versueke van de wettige huysvrouwe van Janne, die men heet Petit Roy, Spagniaert.	79 v/o
10 Feb.	Brouwers; reglement voor deselve; hoeveel tarwe, gerst en haever in hunne brouwsels te doen; prys der bieren; tappers moeten eed doen dat sy de bieren niet sullen mengelen	80
13 Meert.	Tonnen van harink, bier, zeep en andere, te branden op sekere maeten met stadsteeken; degene daer gebrek inis sullen in stukken gesmeten worden. Ydel tonnen niet te branden ten sy gereed synde om by de schippers weg gevoerd te worden.	80 v/o

1518.

17 Meert.	Erve van Stadswegen verkocht, gespleten van 't Godshuys van de Faconserve; stadschynsen te betaelen; die stadschynsen geven, mogen de teekenen ende naemen van hunne huysen niet veranderen sonder by de Rentmeesters hun te boek te hebben doen stellen.	81
5 Juny.	Messen niet te draegen, lange of korte, noch ook eenige waepenen omme te verhueden de vechteryen tusschen de galeyers ende andere schipslieden	81 v/o
12 do.	Proce van Goessen Reyns, fugitief over syne schulden.	eod.

21 July.	Proce dergene die excessen begaen hebben in eenen hof in Borgerhout, de boomen aldaer afhouwende	81 v/o
24 do.	Verkenen, gansen, eynden in de binnenstad niet te houden, noch in den cirkel der processie; deselve op de straeten niet te laeten loopen. Craemen van de Merkt en elders weg te doen; geene pruymen alhier te verkoopen.	82
Ult. do.	Proce dergene die hunnen vrede hebben laeten overgaen.	eod.
eod.	Proce dergene die Bachgrachshof gespolieerd hebben	82 v/o
14 Aug.	Aerde en gruys niet te voeren dan op den Roydyk, buyten Kruyphol	eod.
eod.	Proce dergene die excessen begaen hebben. . . .	eod.
25 do.	Proce dergene die aen 't sterfhuys van wylen Josyne Vyds ten achteren syn.	83
11 Sept.	Proce van Jacobs Reyers, fugitief over syne schulden.	eod.
eod.	Haestige siekte; huysraed van huysen daer deselve is geweest, niet te verkoopen voor de ses weken.	eod.
15 Oct.	Proce van ses fugitieven over hunne schulden. .	83 v/o
eod.	Inroepinge dergene die ten achteren syn aen 't sterfhuys van Margarita van Heerlo, wede van Jan Truyens	eod.
16 do.	Justitie niet te beletten met roepen, criten, worpen, dreygingen van stokken, messen of andersins; de ouders sullen voor hunne kinderen instaen.	83
eod.	Rentiers welke renten hebben op de vive steden van Holland, te weten: Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden en ter Goude, moeten hunne brieven brengen in handen van Meester Marcelis van Zegeren sCappele, Secretaris in den Raed van Holland, gelogeerd alhier ten huyse van Meester Antonise, Canonink van Onser Liever Vrouwe, om voorts te doen naer uytwysen van synen laste ende bevele die hy daeraf heeft.	eod.
23 do.	Processie van devotie om God te bidden voor den vrede, en ons te beschermen van de haestige siekte en andere plaegen	83 v/o
11 Dec.	Proce van Jan vanden Bossche, fugitief over syne schulden.	eod.

11 Dec.	Proce dergene die hunnen vrede hebben laeten overgaen.	84
18 do.	Proce van meester Dionys Barbier, fugitief over syne schulden; desselfs crediteurs ingeroepen.	84 v/o
22 Jan.	Inroepinge der crediteuren van wylen Antonis de la Val, apothecaris.	eod.
29 do.	Indaeginge der crediteuren van wylen Fransse Cluetink, ten versoeke van Pauwels Mombairt.	eod.
eod.	Proce dergene die hunnen vrede hebben laeten overgaen	85
23 Feb.	Indaeginge der crediteuren van wylen Jans van den Berghe ende synen sone	85 v/o
eod.	Proce van eenige fugitieven voor hunne schulden.	eod.
14 Meert.	Vigilien en exequien voor den Roomschen Keyser by te woonen; winkels noch tavernen geduerende deselve niet te openen.	eod.
26 do.	Slyk en vuylnissen op de straeten niet te leggen, maer gereed te houden in manden of vaeten tot dat de geordonneerde karren sullen passeren; reglement voor deselve karrelieden	eod.
eod.	Arme luyden in de kerken niet te bedelen, op pene van ses daegen in den kerkeputte te sitten.	86
eod.	Crediteuren van Joos Corloys ingeroepen. . . .	eod.
eod.	Buyten niet te gaen drinken.	eod.
9 April.	Roode steen of kareel, hoe goed die is, niet hooger te verkoopen oft koopen dan veertien stuyvers het duysend; den prys derselven door de keurmeesters te ordonneren.	86 v/o
eod.	Waegens, vaerende naer Bergen, Oudenbossche en die gewesten, hunne vracht niet te wachten op de brugge aen de Coepoortbrugge, maer moeten staen op de Peerdenmerkt, tusschen de vier steenen, by der Stad geteekend metter hand.	eod.

1519.

28 April.	Waeter en leeren door iederaen syne deure te stellen, uyt vreese van brand, mits de groote droogte; de putmeesters moeten in alle wyken hunne leeren, haeken en leren eemers van den putten maeken ende repareren, daer des van noode is;	

	buyten niet te gaen drinken; bussen, stokken, messen of diergelyke waepenen niet te draegen.	87
4 Juny.	Proce van die excessen begaen heeft	eod.
1 July.	Proce van verscheydene persoonen, vluchtig voor hunne schulden	eod.
eod.	Jonge gesellen en meyssens met onmanierlykheyd geplogen hebbende voor te stellene des anderendaegs naer die feesten van den bruylofte, die gehouden geweest hebben, gekocht hebbende schotelvaeten, spinrokken en diergelyken huysraed, en daermede al roepende lankx de straeten rydende en jaegende, soo gebiet men sulkx niet meer te doen, maer redelyk en tamelyk stukken huysraed lankx de straeten te draegen te voete totte huysen daer dat behooren sal; waegen- en karrelieden met hunne waegenen of karren niet mogen jaegen noch draeven lankx den straeten, noch ook de lieden te peerd.	eod.
8 d°.	Schepen; reglement nopens het laeden en ontlaeden derselve aen de Werf	87 v/°
30 d°.	Lynwaertiers en andere hun geneirende met lynen laken en garen omgaende, moeten staen op de Oude Veemerkt, achter Ons Lieve Vrouwe kerkhof	88
eod.	Proce dergene die de lakens van de kooplieden van der natien van Engeland, doen sy vierden ter eere van onsen Heer den Roomschen Koning, doorsneden hebben ende tot hunnen schimpe ende kleynigheyden lecpenningen gesaeyt hebben.	eod.
27 Aug.	Wisselbrieven en andere schulden spruytende uyt goederen, waeren en koopmanschappen te betaelen binnen de vryheden van de merkten; renten op huysen niet langer te laeten verloopen dan drie jaeren; renten niet te verswygen; dorpels van de deuren niet hooger dan de kruyne van de straeten te leggen; oude en gewoonelyke berderen, teekenen ende naemen van de huysen uyt te hangen; met lynwaerden achter O.-L. Vrouwe kerkhof by de Decanie niet voor te staen, maer wel van voor de Cellebruerskapelle tot den borneput voorby de Bogaerden. .	88 en v/°

19 Sept.	Proce van Jeronimo Morozin, vluchtig voor syne schulden	89
15 Oct.	Proce van Joris Haelbosch en Colin Derthain, vluchtig als voren.	eod.
22 d°.	Proce dergene die eenen manspersoon by de Yseren Waege doodgeslaegen en vermoord hebben; premie van een pond ouds	89 v/o
eod.	Injurieuse, schimpige, afdraegende woorden niet te spreken op eenige steden of landen; doodslaegen voorvallende, moet eeniegelyk terstond den Schouteth sulkx kondigen.	eod.
7 Nov.	Openbare bordeelen houdende moeten in sekere gedesigneerde straeten woonen.	eod.
23 Dec.	Proce dergene die eenen jongen man in Vlaenderen met boeveryen en botteryen synen pandrok afgenomen hebben	90
Ult. d°.	Met bogen of bussen achter straeten niet te gaen noch opwaerts te schieten naer eenige teekenen of vogelen, noch ook binnen drie mylen rondomme dese stad te schieten naer swaenen, reygers, eynden, duyven of diergelyke	90 v/o
7 Jan.	Arbeyders in de Borcht, op de Borchtbrugge of ook alomme elders niet te gaen in huysen, vloeren of winkelen, daer men neiringe en koopmanschap doet, ten waere dat sy van de lieden van den huyse oft kooplieden daerinne geroepen waeren	91
	Nota. Is gepubliceerd in de Borcht.	
21 d°.	Stadskind Jan vander Heze, huydevetter. . . .	eod.
eod.	Schiplieden van Antwerpen oft van Gend mogen malkanderen geenen oploop doen in woorden of in werken, ter saeke van de questien en geschillen tusschen hun ontstaen; deselve mogen geene lange messen noch verbodene waepenen draegen.	eod.
1 Feb.	Waegenen of karren, 'tsy molenkarren of andere, Vrydags of Saterdags voor elf uren op de Zeeuwsche merkt, tusschen de 4 steenen aldaer gesteld, niet te keeren, stil houden, laeden of ontlaeden, doch sal iedereen mogen vaeren van der Vlasmerkt, recht uyt ten waeterwaerts door 't Maeyengat en weder keeren sonder op de voors. merkt	

	stil te houden; op de voors. merkt woonende geenderhande goed of koopmanschappen op de voors. twee merktdagen voortdoen, dan op hun voorbert	91
1 Feb.	Schuyteniers of andere schippers mogen niet liggen, laeden of ontlaeden aen 't Bierhoofd, in de plaetse afgeteekend aen den veerstal, anders dan degene die de pleyten en schuyten verpacht hebben; bakkers of andere ingesetenen mogen geen meel in doen noch solderen, ten sy dat sy daer eerst kennisse van gedaen hebben aen de accysenaers van den coren deser stad	91 v/o
Ult. do.	Proce dergene die fortsen gedaen hebben.	eod.
3 Meert.	Idem	eod.
7 do.	Idem	92
10 do.	Proce van Willem vande Velde, vluchtig over syne schulden	eod.
17 do.	Slyk, asschen en vuylnis van de straeten te doen; stadschynsen te betaelen; kelderdeuren noch oversprongen straetwaerts niet te maeken dan by consent der Rentmeesters; teekens der huysen noch kamers niet te veranderen; arme menschen mogen in O.-L.-Vrouwekerke niet om Godswille gaen, maer moeten buyten de kerke blyven de aelmoessen afwachten.	eod. en v/o
24 Meert.	Processie van devotie om God te bidden dat den Roomschen Keyser, Koning van Spagnien, in goede gesondheyd mag overkomen in deze landen; tavernen alsdan niet te openen.	92 v/o
14 April.	Proce dergene die van buyten onmanierlyk binnen deze stad syn gekomen.	93
18 do.	Idem	eod.

1520.

11 Juny. Peylders van bieren moeten knol, dobbel bier en kleyn bier elk int bysonder peylen, daervan boekhouden en alle maenden de accysers overbrengen; brouwers mogen hun eygen bier niet peylen, maer moeten tselve door geswoorene peylders laeten doen, dewelke altyd gerieflyk

	moeten komen; bieren te brouwen ingevolge d'ordonnantien; segelaers moeten tbier selfs in persoon segelen.	93
16 Juny.	Roode steen; verkoopers mogen denselven niet hooger verkoopen dan dertien 1/2 stuyvers tduysend, ende 14 Rynsche guldenen, tot 20 stuyvers ieder, het schip van den besten steen; keurmeesters mogen den prys van den steen volgens de weerde verminderen; steenverkoopers mogen den steen niet verkoopen nog vueren buyten het Markgraefschap van Antwerpen	93 v/^{o}
14 July.	Proc^{e} van eenige fugitieven over hunne schulden.	94
eod.	Buyten niet te gaen drinken; craemen van de merkt te doen.	eod.
10 Sept.	Inkompste van den Koning; werken te dier oorsaeke alhier gemaekt, niet te breken of te beschaedigen, op pene van der hand; 's avonds ten seven uren moet eeniegelyk, die woont in den streek van de voors. Inkompste, voor syn deur uythangen eene lanteerne met eene keerse ende die houden bernen tot den dage	94 v/$_{o}$
17 Oct.	Processie van devotie voor peys en vrede, beneffens twelvaren van den Koning.	eod.
27 d^{o}.	Proc^{e} van Peeter van Leemputte, fugitief over syne schulden.	eod.
22 Dec.	Vreemdelingen, geene poorters of onder het ambacht der Meerschen synde, mogen alhier hunne waeren, boter, kaes of andere niet verkoopen, dan op de wekelyksche merktdaegen en op hunne behoorelyke gewichten.	95
eod.	Niet te leenen, borgen noch te verkoopen aen Jaspar de Hane, op den naem van synen vader, Claes de Hane, want hy uyt den brood van synen vader gedaen is ende men niemand geen recht daerover doen en sal, mits dat hy bastaerd ende van quaden ende soberen regimente is. . .	95 v/^{o}
eod.	Edificien niet te vernieuwen, hermaeken oft dorpels te leggen, ten sy by kennisse van de Rentmeesters ende Erfscheyders; galeryen aen de huysen boven caeyen oft waeteren niet te maeken anders dan galerytsche wyse, liggende den vloer derselve van hoogde als de straete ende tdak	

afkleedinge loofwys totter eerste verdiepinge en niet hooger; in de voors. galeryen geene privaten te hebben oft eenige pypen buyten de mueren van ieders huys, maer alle onreynigheyd af te leyden en te vallen in de principaele mueren; alle edificien van mueren, gaten, vensters, ankeren, masuergaten en diergelyke, die eenigsins souden mogen bereyken gemeynschap van mueren oft servituyten, sullen geacht worden soo die gevonden worden, ten waer dat er brieven en bescheyd autentiek waeren ter contrarie, niet tegenstaende oft iemand den anderen by gedooge ofte gerieve iet geconsenteerd hadde sonder bescheyd daeraf te syn. Eerde, vuylnisse, gruys of mest niet te vueren buyten d'Bargiehuys, aen noch in 't Scheld, ten sy ter gedesigneerde plaetse; pensen of vuylnisse niet te worpen op de caeyen of elders; allen ballast te worpen in den bak daertoe geordonneerd achter d'Bargiehuys beneffens ook de vuylnisse van de harinkpakkers; schippers geenderhande schepen te meeren noch vast te maeken aen eenige staeken aen de caeyen, maer aen de ringen of staeken daertoe gesteld. . 95 v/o en 96

22 Dec. Vlaskoopers voorkoop houdende, met vlaemschen vlas omgaende, mogen geen Seeuwsch vlas verkoopen of koopen; tselve niet te veranderen, rekken of strekken. . . . . 96 v/o

23 Meert. Stadskind Jacob de Cuelenere. . . . . eod.

. . . . . . Stadskind Bartholomæus de Haze. . . . . eod.

1521.

27 April. Inroepinge der crediteuren van Dierick Paesschen, om hunne penningen te ontfangen, voortskomende van syn schip 't welk hy met hun consent verkocht heeft voor 490 ponden vlaemsch. 97

2 Mey. Proce van verscheydene fugitieven voor hunne schulden. . . . . eod.

1 Juny. Idem en van degene die fauten en misbruyken gedaen hebben. eod.

28 Juny.	Craemen van de merkt te doen.	97 v/o
16 July.	Processie van devotie om God te danken over de groote victorie die onsen Heere den Keyser gehad heeft tegens den Koning van Vrankryk int wederom krygen van den Ryke van Navarre.	eod.
27 Aug.	Vervulde grachten en waterloopen, liggende in de Loozane of daer omtrent, waerdoor het water synen loop niet meer kan hebben, op te graeven binnen 14 daegen.	eod.
Ult. do.	Proce van verscheydene fugitieven over hunne schulden	98
10 Sept.	Graenen; reglement waernaer de voorkoopers derselve hun sullen moeten reguleren.	eod.
2 Oct.	Die van de Schutteren ende Ambachten, die by de wykmeesters gekosen syn om ter oorloge te reysen, moeten hun gereed maeken en van waepenen voorsien om te monsteren.	99
30 do.	Bakkers moeten tbrood bakken ingevolge de geordonneerde wekelyksche gewichten, niet daer onder, maer wel daer boven.	eod.
2 Nov.	Bakkers en brouwers op de merkten niet te komen, dan op sekere uren; degene die hunne graenen ter merkt brengen, moeten hunne sakken ontbinden ende open houden om de ingesetenen te gerieven.	99 v/o
4 do.	Gekosen uyt den Schutteren en Ambachten voor den oorlog.	99
5 do.	Idem, en men sal hun geven elk eenen Philippus gulden.	99 v/o
12 do.	Graenen niet te laeten volgen noch uyt te voeren, uytgenomen degene die alhier dagelykx ter merkt ende te koop brengen alderhande vitaellye ende graenen ende degene die van hunne steden en plaetsen onse ingesetenen graenen laeten volgen ende herwaerts brengen	100
28 Dec.	Niet te spreken of te wedden op eenige Princen, Koningen, Hertogen, Graeven oft andere groote Heeren; geene schriften, rollen of famose libellen tegen hun uyt te geven; premie van een half pond ouds voor hem die eenige dusdanige delinquanten sal aenbrengen.	eod.
eod.	Proce van eenige die excessen begaen hebben. .	eod.

28 Dec. Met bussen niet te schieten. 100

15 Febry. Boeken gemaekt door eenen geheeten broeder Lutherus niet te lesen, verkoopen of daermede om te gaen, vermits deselve de ketterye smaeken, op de confiscatie ende verbeurte van hunne goederen ende nog personelyk te worden gestraft; geene famose libellen oft rondeelen en balladen te schryven, uyt te geven en voor kerkdoren en poorten te slaen en plekken tegens degene die geene Luthersadherenten syn. . . . eod.

eod. Frans Pauwels van Ghendt, onhuesschelyck gewandeld hebbende, sal boven syne ontfangene correctie, porren binnen sonnenschyn uyt de stad ende Markgraefschap ende doen eene pelgrimagie tot Nicossien in Cypres, ende na de brieven daeraf gesonden, niet weder inne komen, hy en hebbe eerst sHeeren en der stad gemoye, op de galge. . . . . 100 v/o

5 April. Proce dergene die Francisco Olivier, koopman uyt Portugal, gequetst hebben . . . . eod.

16 do. Oude kleermerkt niet te houden op de Groote Merkt, maer wel op d'oude Veemerkt by de Cellebroeders of daer omtrent; voor de huysen geene waeren of koopmanschappen te stellen dan drie voeten verre; uytsnyders of andere eenig goed ter merkt brengende met kerren, sledden of rolwagens, moeten met de selve wegryden, soo haest sy ontladen syn; sHeeren straeten of plaetsen, buyten syne huysen, ter straetwaerts niet te verhueren; degene die hun met oud of nieuw genaeyd ofte gemaekt lynwaert geneiren, moeten hun naer den keurboek reguleren. eod. en 101

eod. Arme lieden in O. L. V. kerke onder den toren, ook aen de noord- en suydsyde binnen deselve niet te sitten en eten, hebbende lollepotten, hun kemmende, luysende, onreynigheyd doende, tegens malkanderen gerucht makende en kyvende; in geene kerken te bedelen op pene van drie daegen te water en te brood gesteld te worden . . . . eod.

1522.

9 Mey.	Copien van mandementen van daginge alhier ter puyen af gepubliceerd, niet af te trekken; premie van twee Philippusguldens tegens die sulkx sal doen.	101 v/o
17 do.	Processie van devotie over de victorie die onsen Keyser bekomen heeft omtrent Milanen tegens de Françoisen en Suitsen	eod.
Ult. do.	Graenen niet uyt te vueren, uytgenomen door degene die alhier ter merkt hunne graenen brengen en die van hunne steden en plaetsen deselve aen onse poorteren laeten volgen, de welke men naer advenant van den gelde, dat sy alhier daeraf ontfangen hebben, wederom diergelyk oft ander graen en goed sal laeten volgen; graenen door niemand te verkoopen om buyten Brabant gesleten te worden; buyldragers, meters, strykers, vry en onvry, mogen geene graenen draegen, meten of stryken om buyten Brabant te vueren.	eod.
14 Juny.	Schepen aen de caeyen, in vlieten, ruyen en elders liggende, moeten den caeymeester gehoorsaem syn en doen tgene hy sal bevelen nopende het lossen der koopmanschappen	102
eod.	Straeten te reynigen daer de processie gaet. . .	eod.
1 July.	Processie van devotie om God te bidden voor de saligheyd en voorspoed op de zee van onsen Keyser, alsnu met zyne vlote naer Spagnien wederkeerende; ook voor getydig weder en dat de vruchten, die op het veld staen, onbedorven in de schuer mogen komen.	eod.
2 Augty.	Craemen van de merkt te doen.	eod.
9 do.	Processie van devotie om God te danken, dat den Keyser met geheele syne vlote met voorspoed gearriveerd is in Spagnien in de haeve van St. Andries, den 16 July, dat syn volk tegen de Françoisen victorie heeft gehad en ook ingenomen sekere forteresse, synde ook den Keyser met groote eere en reverentie onthaeld geweest	

	door den Koning en Koninginne van Engeland, syn schoon-oom en moeye	102
14 Aug.	Oploop en commotien onder tvolk begaen op de Brabantsche Corenmerkt, de buytenlieden hun graen afnemende of op prys naer hun geliefte stellende; verbod van eenige vergaederingen of diergelyke conspiratien te maeken int heymelyk oft int openbaer, op de verbeurte van lyf en goed, ende synt vrouwen, die sulk enorm criem geperpetreerd hebben, die sal men levende delven ende synt kinderen, die sal men met roeyen geesselen en hunne ouders en oproyders corrigeren naer eysch van saeke; premie van drie ponden ouds eens voor die eenige conspiratie sal uytbrengen; sHeeren dienaers niet te beletten, noch oploop te doen met woorden of met werken	102 v/o
eod.	Proce van die excessen begaen hebben.	eod.
eod.	Hondslaeger geen belet aen te doen, na te roepen of te worpen.	eod.
eod.	Graenen niet tegen te reysen, maer deselve ten stapele te laeten komen alhier; bakkers mogen op merktdaegen niet ontfangen tgraen, twelk sy buyten gekocht hebben. Bakkers op de merkt niet te komen dan op sekere ure; moeten hun brood bakken, soo dik als de keurmeesters sullen ordonneren. Meulders of dryvers mogen geen coren of terwe koopen op de pene van drie kroonen. Keurmeesters moeten hun op de corenmerkten vinden en gadeslaen den prys ende koop van de graenen, ende stellen tgewicht vant brood voor de naeste weke, ten meesten profyte van de gemeynte, naer welk gewicht de bakkers sullen moeten bakken.	103
22 do.	Groot gebrek van brood hier synde, mag iedereen soo van buyten als binnen, brood alhier bakken op behoorlyk gewicht.	eod.
30 do.	Proce van alsulcken persoon als op gisteren in O. L. V. Kerke alhier een predikkere, nadien hy aldaer gepredikt hadde, groote injurieuse en afdraegende woorden gegeven heeft omme syns sermoons wille, seggende dat hy qualyk ende tegens theylig kersten geloof gepredikt hadde.	eod.

13 Octob. In de erve daer de Augustynen gewoond hebben, van voor of van achter over de mueren of door de hoven niet te komen op pene van te verbeuren half goed en gebannen te syn uyt Brabant, by bysonder verbod van den Keyser. . . . . . . 103 v/o

22 d°. Craemen weg te doen, straeten schoon te maeken ossen, koeyen en andere beesten, alhier ter merkt komende dewelke plegen te staen op de Merkt aen den Stadhuys, aen de Halle, op de oude Corenmerkt, in dHoogstraet en daer omtrent, moeten staen ter venten achter den Couwenberg, op eene groote plaetste daer liggende. Aerde en gruys niet te vueren dan op de geordonneerde plaetsen; katten, pryen of andere dingen, die het water vervuylen of bederven, niet te worpen in den borneput op de Merkt of in andere borneputten; premie van eenen Philipsgulden voor die sal aenbrengen die sulkx gedaen hebben. . . . . eod.

eod. Oploop niet te doen met woorden of met werken tegens de Commissarissen des Keysers, alhier komende om te examineren de religieusen Augustynen die nog alhier syn of sy besmet syn met eenige ketteryen . . . . eod.

3 Nov. Proce van Franschoys Mande Makeler, vluchtig voor syne schulden. 104

18 d°. Eyken heesters of abeelen poten niet af te houwen; premie van 10 stuyvers ouds tegens alsulke quaetdoenders. Proce van degene die op den Wydyk eyken heesters uitgeroeyd hebben . . . eod.

1 Dec. Proce dergene die gisteren avond tsamen gegaen hebben, slaende een tambouryn ende fluytende, met eenen vaendragere en in diverse plaetsen van der stad gemeyn gehouden hebben. . . . . eod.

7 Janry. Premie van 100 Rynsche guldenen tegens degene die op de O. L. V. Kerkdeure sekere famose libellen geplekt hebben, daermede eenige goede eerbaere kooplieden gediffameerd worden. . . . eod.

19 d°. Proce van Michiel Vander Eycke, uytsnyder, vluchtig voor syne schulden . . . . 104 v/o

23 d°. Op den sneeuw hasen of konynen niet te springen; niet te schieten met bogen of bussen : reygers,

butoers, lamoengien, veldhoenderen, duyven of diergelyke vogelen. . . . . 104 v/o

7 Meert. Crediteuren der Augustynen alhier moeten hunne pretentien inbrengen aen de Commissarissen van den Keyser om die te doen registreren door François Ballinck, Secretaris deser stad, binnen ses weken, op pene van versteken te worden van hun recht. . . . . eod.

eod. In de Schuttershoven, op de Merkt, op de Werf, of elders niet te spelen met teerlingen, kaerten of diergelyke 105

16 d°. Alle degene die in de garyten aen de mueren van der stadsvesten woonen ende daer hutten gemaekt of putten gegraven hebben moeten van daer rontsomme derselve stad, van stonden aen vertrekken en verlogeren. . . . . eod.

21 d°. Proc^e van Janne van Mechelen, metser, die boven vrede, gequetst en gewond heeft Cornelis de Jagere. . . . . 105 v/o

eod. Processie van devotie voor peys, en victorie tegen de Turken en ongeloovigen. . . . . eod.

11 Nov. Schepen over zee alhier komende en andere; reglement nopens het liggen derselve aen de caeyen en Werf. 121 v/o

1523.

2 Mey. Erven van dese stad, ingenomen synde door gravinge van nieuwe grachten oft andersins, moeten wederom gesteld worden in hunne eersten staet; vensters of gaten in stadsmueren of garyten gemaekt, moeten met sterke gekruysde yseren traillien versien worden; timmeringen of metserye voor aen de straeten niet te doen hoogen of goten dekken, sonder consent van de Rentmeesters of Erfscheyders. . . . . eod.

6 Juny. Bier te brouwen op den peyl, die aen de brouwers sal overgegeven worden; eed te doen; denselven t'onderhouden; prys der bieren. Engelsch bier, Inpenbier, Hoomborch, Gouwsch, Hoegaertsch, Leeuwsch en diergelyke bieren alhier toegelaeten op sekere conditien 106

6 Juny.	Eed van de brouwers.	107
18 July.	Arbeyders van den biere, als kruyders, trekkers, tonnegaeders en diergelyke; reglement waernaer hun te reguleren.	eod.
27 d°.	Proc^e dergene die snachts voor thuys van den Facteur van Portugal, in de Langenieuwstraet, veel leelyk gerucht gemaekt hebben, roepende naer syn volk, met steenen op de poorte en vensters worpende, ende syne lieden gequetst hebben.	108
14 Aug.	Premie van 100 Rynsche guldenen voor die sal aenbrengen sekeren Peerken Pinte, jongensken van 12 jaeren, heymelyk weggeleyd ofte verborgen.	108 v/°
18 d°.	Processie van devotie voor getydig weder. . . .	eod.
eod.	Idem om God te danken van de alliantie ende accoord door den Keyser gemaekt en ook voor peys en vrede.	eod.
22 d°.	Den scherprechter geenen oploop te doen in woorden of in werken.	109
14 Oct.	Proc^e dergene die den waegeman van Mynheer van Berghen gequetst hebben	eod.
Ult. d°.	Proc^e van Thomas van Houte, vluchtig voor syne schulden.	eod.
5 Meert.	Proc^e van verscheydene persoonen, die mede geweest hebben in de heymelyke ongeoorloofde vergaederingen alwaer, contrarie den geboden van der Keyserlyke Majesteyt, lesse gedaen is en geinterpreteerd syn de heylige evangelien ende andere heylige schriften, daeraf sy geaccuseerd geweest syn van de gevangenen die nu ter tyd daerover penitentie doen.	109 v/°
16 d°.	Proc^e van degene die snachts op de straeten grooten overlast en excessen begaen hebben. .	110
19 d°.	Stadschynsen te betaelen, oversprongen of nieuwe kelderdeuren niet te maeken, dan by consent der Rentmeesters.	eod.
eod.	Proc^e van eenige persoonen, vluchtig over hunne schulden.	110 v/°

1524.

6 Mey.	Processie van devotie voor peys, vrede, en getydig weder.	eod.

25

15 Juny.	Proce van verscheydene persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen.	110 v/o
eod.	Proce van Frans van Remunde, ververskuaep, die Peeter Frans gequetst heeft ende denselven getracht heeft te brengen van levenden lyve. .	111 v/o
6 Augt.	Craemen van de Merkt te doen	eod.
16 Sept.	Premie van 100 Rynsche guldenen tegens degene die snachts uyt den huyse van Messire Jehan Brandons, Facteur van Portugal, ontdraegen hebben sekere groote quantiteyt van silveren vaisselle.	eod.
17 Oct.	Loteryen alhier niet op te rechten sonder consent van den Keyser, alsoo de goede lieden dikmaels daerdoor bedrogen syn, ende veele leelyke, oneerbaere dichten, prosen en schimpen ter diffamatie van geestelyke en wetlyke persoonen, ingelegd ende uytgelezen worden, tot groote verachtinge derselve.	112
eod.	Proce dergene die met een peerd een jonk kind overreden hebben, daeraf tselve gestorven is. .	eod.
2 Nov.	Processie van devotie voor peys en vrede en dat God ons beschermen wilt van de peste.	112 v/o
eod.	Craemen weg te doen.	eod.
12 d°.	Stadskind Jan van Hersbeke.	eod.
1 Dec.	Proce van Lodewyk Rem, vluchtig voor syne schulden.	eod.
3 d°.	Op den sneeuw niet te springen hasen noch conynen; ook niet te schieten met bussen of bogen naer reygers, endvogelen, lamoengien, duyven of ander wildbraed, op pene van 12 guldenen. .	113
10 d°.	Proce van Carel Van Muers, vluchtig voor syne schulden.	eod.
21 Janry.	Processie van devotie om victorie te bekomen in Italien tegens de Françoisen.	eod.
4 Febry.	Oude kleercoopers, uytdraegsters, beddenverkoopers en alle degene die met gaeren, oude lynwaerden, nieuwe gemaekte lynwaerden en kousens omgaen, die craemen hebben op de Meer en omliggende straeten, moeten van daer vertrekken naer de Coepoortbrugge	113 v/o
12 d°.	Premie van 100 Rynsche guldenen tegens hem die aen Faconsbrugge eene beklaegelyke en jammerlyke moord gedaen heeft.	eod.

14 Feb. Ingevolge de opene brieven van onsen Allergenaedigsten Heere den Keyser, mag geen boekverkooper, librarier, prenter ofte anderen, wie het sy, boeken prenten of verkoopen, sonder consent van de faculteyt van Theologie van de naeste Universiteyt, op pene van lyf en goed; Sondags noch 's Heyligdags geene boeken te verkoopen op de Merkt of elders 114

16 d°. Oudekleerkoopers, uytdraegsters en hunne adherenten met hunne craemen, gedekt en ongedekt, niet meer te staen op de Coepoortbrugge, maer wel in de Huyvettersstraet en daer blyven te staen binnen de goten der selve straeten . . . . 114 v/°

23 d°. Processie van devotie om victorie tegens Vrankryk te bekomen, beneffens een salig eynde van den oorlog. 115

1 Meert. Zeevisch, gesouten oft verschen, niet te koopen oft te verkoopen mondsprekens dan door de vischverkoopers; op de Vischmerkt niet te staen met harink, warmoese, fruyt of andere waeren. eod.

8 d°. Processie van devotie over de victorie door d'armée van den Keyser bekomen tegen Vrankryk in Italien, den Koning van Vrankryk gevangen synde. 116

1525.

29 April. Over de stadsmueren of vesten niet te klimmen, dorenhaegen of boomen daerop staende, niet te misdoen; ossen, koeyen, peerden, schaepen, verkenen, gheyten of diergelyke beesten niet te stouwen of te huedene lankx der stadsvesten. 116 v/°

eod. Premie van 100 Carolusguldens tegens degene die voor het Stadhuys en op de Borse geplekt hebben sekere famose libellen int latyn tegens sommige geestelyke persoonen, vol infamien en ketteryen . . . . eod.

eod. Vernieuwinge van 't gebod van 9 July 1502 inhoudende, dat soo wanneer iemand by nachte of ontyde, iemand anders quetse, dat degene die dat doet, binnen den derden daege na 't feyt, sal kondigen en openbaeren, dat hy dat feyt

gedaen heeft, of anders sal men dat houden en punieren als moorde. 117

4 Mey. Alle degene, die nu onlankx geleden met de leste vlote van Portugal alhier overkomen syn, moeten hun desen avond presenteren op het Stadhuys op de verbeurte van lyf en goed; degene, die eenige koopmanschappen met hun gedaen hebben ende daeraf iets schuldig syn, die cedullen, wisselbrieven, gereede penningen, juweelen, cleynodien oft andere goeden, ten onderen hebben, moeten hun ook presenteren op 't Stadhuys op de verbeurte van honderd gouden leeuwen; herbergiers en alle andere die eenige van de voors. volkeren gelogeerd hebben, moeten hunne naemen ook overbrengen op pene van 100 Carolusguldenen . . . . eod.

20 d°. Proce dergene die tot Wilryck Henrick Goort doodelyk gequetst hebben. . . . . 117 v/o

27 d°. Proce van Janne Panis, die overtreden, misdaen en versmaed heeft de geboden en ordonnantien van den Keyser. eod.

2 Juny. Pestilentie tot Ranst; precautien tegen deselve. eod.

3 d°. Premie voor die sal aenbrengen eenen jongen Moor, 22 jaeren oud, die den meester van het schip Sint Jacob verloren heeft 118

27 d°. Proce van verscheydene fugitieven voor hunne schulden . . . . eod.

eod. Continuatie van bestand voor een jaer tusschen den Keyser ende den heer Caerle van Ghelre; kooplieden lankx beyde syden mogen saemen communiceren. . . . . eod.

6 July. Accys van 't kleyn bier afgeset synde, mogen de tappers hetselve soo dier niet meer verkoopen, maer moeten 't selve uytleveren tegen seven myten Brabants den pot. . . . . eod.

eod. Proce van *langhen Steven* die eenen Carmelyt of Onsen Vrouwenbroeder, die met den sak om Gode ging, excessen en fortsen gedaen heeft. . 118 v/o

24 July. Moordadige feyten alhier by daege en by nachte gebeurende, soo mag niemand wie hy sy, edele of onedele sweerden, koorden, haetzen, goedgien, haemers, hellebaerden, pyken oft andere waepe-

nen draegen. Roffiaenen, levende op vrouwen, mogen noch by dage noch by nachte, geenderhande wapenen draegen. Sonder licht achter straeten niet te gaen. Niemand te quetsen, of te berooven, op pene van lyf en goed, en hier tegen en sal niemand kerke of kluys stade doen. Quaeddoenders mogen door eenieder gevangen worden. Tegens 's Heeren dienaers geenen oploop nog rebellie te doen. Doodslag, straetscheynderye, fortsen, geweld of gevecht gebeurende, criminelyk of civielyk, moet sulkx verclaerd worden binnen de 24 uren. Weerden moeten hunne gasten waerschouwen van geene waepenen te draegen. Met slaende trommelen en fluyten niet te gaen, noch vergaederingen te maeken met vaentjens, meykens oft diergelyke teekenen. 118 v/o en 119

29 July. Premie van 100 gouden Carolusguldens voor die sal aenbrengen sekeren uytgeloopen monik ende apostata van den Ordinen van St. Augustyn en eenen anderen weereldlyken priester, verjaegd van syne cueren tot Melsene, dewelke int veld en op andere onbehoorelyke plaetsen gepredikt hebben diversche erroren en propositien, smaekende de gecondamneerde leeringe van de Lutheraenschen ende andere heresien tegens God en de Keyserlyke edicten; deselve predicanten niet te herbergen, te eten of te drinken te geven oft communicatie mede te houden; deselve oft diergelyke predicatien niet te gaen hooren op de verbeurte vant opperste kleed, en drie gouden Carolusguldens ten behoeve van de fabrieke van die parochiekerke, daeronder sy geseten syn; niemand mag prediken in eenige kerke, kapelle, klooster of andere plaetse, dan alleenlyk de parochiaenen in hunne kerken en de religieusen van de dry biddende orders in hunne cloosters en daer sy hunne statie hebben, doch mogen deselven niet prediken eenige sermoonen waerdoor eenige scandalisatie, turbatie oft commotie soude konnen oprysen. 120

5 Aug. Geene injurien of oppressien te doen aen de gesworene Schutters ende andere goedwilligen

	deser stad, overmits hunne getrouwigheyd en bystandigheyd by hun, soo int vangen als executeren van den apostata Augustyn gedaen, op pene van 100 guldens	120 v/o
Ult. Aug.	Premie van 100 guldens voor hem die sal aenbrengen die persoonen, dewelke op Sondag nacht, by de Siekelieden, Luythaegen en elders, afgeworpen hebben crucifixen, dbeeld van O. L. Vrouwe ende andere beelden, deselve houwende en kervende in versmaedenisse en ter oneeren Gods . .	eod.
6 Sept.	Permissie aen die van buyten en omtrent dese stad, om alhier te brengen en te verkoopen alderhande bier, behoudentlyk dat sy dat verkoopen selen voor denselfden prys als de tappers deser stad en daeraf accys betaelen gelyk de tappers, poorters en ingesetenen.	121
8 d°.	Sekere schepen van den Koning van Denemarken in Zeeland gearriveerd synde met veele goederen als van silver, koper, speceryen, sayen, wullen, laekenen en andere goeden van groote weerde, dewelke men vermeynt door hun geroofd te syn, op een iegelyk sonder onderscheyd, soo mag niemand van dese stad tot de voors. schepen gaen noch die versien en stofferen van vitaillien, poyer, hellebaerden; ook mag men hun butyn niet koopen, op pene van confiscatie van lyf en goed.	eod.
11 d°.	Proc^e van Bastiaen Noutsen en Judocus Lambert synen dienaer, die gehuyst en gelogeerd hebben heer Gielis, Prochiaen t'anderen tyde geweest van Melsen, en ook vergaederinge en schole gehouden hebben buyten dese stad aengaende de leeringen en ketteryen van brueder Lutherus. .	eod.
18 d°.	Bestand en ophoudinge van oorlog tusschen Engeland en den Keyser.	124 v/o
25 Sept.	Inroepinge dergene die 't achter en in gebrek syn aen Niclause Thiery, dienaer van den Koning van Engeland, van 's Konings saeken en affairen wegen; betaelingen sullen gedaen worden. . . .	122 v/o
15 Oct.	Premie van 50 Rynsche guldens voor die sal aenbrengen eene diefegge, die gestolen heeft twee draegelyke kofferen met kostelyke juweelen en ook sekere vrouwekleederen.	eod.

18 Nov.	Sekere misdaediger, syn eygen huysvrouwe vermoord hebbende ende met vonnis en recht ter dood gecondemneerd synde, alhier gekomen, niet te huysen of herbergen.	123
18 Dec.	Verkencutsers ende andere persoonen verkenen ventende en verkoopende, mogen alhier op de Grootemerkt niet staen voor ende omtrent de Laekenhalle en der uytsnyders- en cremershuysen.	eod.
13 Jan.	Met teerlingen, kaertspelen of diergelyke niet te spelen of sien spelen op de Merkt, Werf, in de Schuttershoven oft andere plaetsen; de mueren of poorten van de Schuttershoven niet op te loopen of te brekene	eod.
11 Febry.	Peys en confederatie offensief en defensief met Vrankryk	123 v/o
eod.	Processie van devotie, ter oorsaeke van den peys; winkels niet te openen; straeten te reynigen; alle Ambachten en Schutteryen te vieren ende die van hun het schoonst ende best gevierd sal hebben, die sal van Stadswegen hebben eene aeme wyns, den tweeden eene halve aeme wyns en d'andere naer advenant.	124
25 do.	Processie van devotie ter oorsaeke van den peys.	eod.

1526.

8 April.	Metsers- en timmerliedenknechten, beneffens andere arbeyders en hantwerkers, geene vergaederinge te maeken omtrent St Andries- en St Claesautaren in O. L. Vrouwekerke alhier, om by de goede lieden te werk aengenomen te worden; deselve moeten hun ten dien fine houden op de Oude Corenmerkt.	eod.
Ult. do.	Proce van eenige metsers die excessen begaen hebben tegen hunne dekens.	125 v/o
5 Mey.	Sondags of 's Heyligdags niet te verkoopen. .	eod.
17 do.	Crediteuren van Cornelis vander Plaetsen, onlanx geleden fugitief geworden, geseten of woonachtig over dees syde van der zee oft bergs, moeten behoorlyk besetsel komen doen op desselfs goeden binnen ses weken, en degene die	

	over geen syde van der zee oft bergs woonen, binnen drie maenden.	125 v/°
4 Aug.	Arbeyders van den biere aen 't Bierhoofd alhier moeten de brouwers van Mechelen, Lier, Waelhem, Rumpst en andere plaetsen behoorlyk dienen, sonder grooteren loon van deselve te eysschen dan hun toekomt, anders sullen de voors. brouwers ander volk te werk mogen stellen. .	126
5 Sept.	Proce van verscheydene persoonen die hun jaer vrede hebben laeten overgaen	126 v/° en volg.
13 Oct.	Processie generael van devotie voor peys en vrede.	128
16 d°.	Proce van Cornelis van der Plaetsen, vluchtig voor syne schulden.	eod.
27 d°.	Craemen van de Merkt te doen.	eod.
29 d°.	Boeken suspect van de Lutheraensche ketteryen niet te verkoopen, te prenten, te lesen of by hem te houden, ingevolge de geboden des Keysers.	128 v/°
19 Nov.	Proce dergene die 's nachts gewond en gequetst hebben.	eod.
22 Dec.	Proce van de gebroeders Jan en Frans Charteels, vluchtig voor hunne schulden.	eod.
16 Jan.	Ingevolge de geboden van den Keyser, geene nieuwe testamenten in Engelsche taele gedrukt, by sich te houden, alsoo de gelyke daeraf alomme in Engeland verbrand, en tegenwoordiglyk alhier ook verbrand worden.	129
26 d°.	Proce van Robrecht Lanoy, vluchtig voor syne schulden	eod.
eod.	Proce van Beatrix van Varenbrake, die heuren soon, alhier nu gevangen, heeft doen stelen sekere penningen, die hy bekent gestolen te hebben.	eod.
1 Feb.	Proce dergene die 's nachts met steenen door de glaesen vensters geworpen hebben, en de sarken op de straeten liggende ook met fortsen aen stukken geworpen, ende veele leelyke rumoers, fortse en geweld gemaekt hebben	eod.
23 d°.	Processie van devotie voor de saeligheyd van den Keyser en van de Keyserinne, alsook voor peys en vrede.	129 v/°
29 Meert.	Proce van Hans Oort, laekenbereyder, vluchtig voor syne schulden.	eod.

1527.

11 Mey. Proce van Antonis Bouwens, die Glaude Eckaert, daer tegens hy in rechte en vrede staet, overlast gedaen heeft. . . . . 129 v/o

8 Juny. Processie van devotie om God te danken over de geboorte van Philippus, sone van den Keyser, op 21 Mey; Gulden en Ambachten moeten vieren op hunne kaemeren, alsook alle Natien, koopLieden en poorteren, op alsulke prysen van haemelen en wyn als de Stad ordineren en geven sal. 130

eod. Op het kerkhof niet te spelen. . . . . eod.

13 July. Doodslaegers, dieven, ballingen, botters, transeneerders en diergelyke openbaere quaeddoenders niet te logeren noch herbergen, op pene van 25 guldenen. . . . . eod.

13 Sept. Dieven en boeven mogen door iedereen gevangen worden; ballingen uyt Vlaenderen of elders alhier niet te komen, ten waere aen den Schouteth, Borgermeesteren en Schepenen hunnen titel van bannissement exhibeerende; premie van 50 guldenen voor die eenige ballingen sal aenbrengen . . . . 130 v/o

14 Nov. Proce van Antonis Kelder, vluchtig voor syne schulden. 131

6 Dec. Processie van devotie om God te danken over de groote gratie verleend aen den Koning van Hungarien en Bohemen, broeder van den Keyser. . eod.

1 Jan. Proce van menige persoonen, die hunnen vrede hebben laeten overgaen. . . . . 131 v/o

11 do. Idem 132

eod. Vuylnisse, slyk en diergelyke mag door iedereen gehaeld en weggevoerd worden . . . . 133 v/o

13 do. Met sneeuw of andere vuylnisse niet te worpen. eod.

16 do. Processie van devotie om God te danken over het accoord tusschen den Paus en den Keyser. . . . eod.

29 do. Proce dergene die hunnen vrede hebben laeten overgaen. 134

30 do. Proce dergene die een jonk maegdeken, heymelyk eweg geleyd hebben uyt 't huys van haeren schoonvader 135

13 Febry. Proc^e van verscheydene vluchtig over hunne schulden 135

14 Meert. Vreemde gesellen alhier neiringe doende en dienende, moeten, op 't Stadhuys, hunnen eed van getrouwheyd doen, op pene van gebannen te worden, sonder dat hierinne begrepen syn de kooplieden van buyten en hunne facteuren, die hunne koopmanschap alhier doen. Goede lieden en herbergiers die gasten en kooplieden logeren, moeten dese overbrengen. Waeren of koopmanschappen staende of liggende op de garyten of huysen alhier buyten aen de waeterkanten of elders rontomme de Stads vesten, weg te doen en de selve garyten te ruymen; vensters op de voors. garyten van buyten staende, met ysceren geerden kruysgewys toe te maeken; craemen van de Merkt te doen. eod.

23 d°. Rabauwen en rabauwsteren, sterk genoeg om hun brood te winnen, mogen niet meer om Gods wille gaen; aelmoesseniers niet te injurieren. 135 v/°

eod. Eemers, haemers en andere instrumenten deser stad en goede lieden toebehoorende, lestmael in den brand van St. Michiels en voorgaende branden gebesichd, wederom te brengen in handen des Rentmeesters . . . . eod.

1528.

18 April. Waeter en leeren voor de deuren te setten en de bakkers hunne tonnen en kuypen, mits de groote droogte; craemen op de Merkt niet te stellen dan op de twee gewoonelyke merktdaegen . . 136

27 d°. Nieuwe edificien niet te maeken of oude te hermaeken aen de straete, noch dorpelen, kelderdeuren, oversprongen ter straeten- of waeterwaerts, noch vouten te leggen onder de straeten. Kassyden niet te hermaeken of rueren binnen noch buyten de goten; galeryen niet te maeken boven de ruyen, caeyen, oft waeter. Door de edificien komende achter aen de caeyen geen waeter of onreynigheyd te leyden, sonder consent ende kennisse van de Stad, op pene dat de metselrye ende timme-

	ringhe sal afgebroken worden, alwaert saeke dat deselve veele jaeren gestaen hadde.	136
27 April.	Stadskind Cornelis Jan Martenssone	136 v/o
12 Mey.	Proce van François Almaras, synen dienaer ende alle andere, die snachts de Schutters, van stadswegen tot het waeken gesteld, grooten oploop en overlast gedaen en deselve gewond en gequetst hebben.	eod.
16 d°.	Proce van Claus Denys Willemssone, fugitief over syne schulden, denwelken, als niet gecompareerd synde binnen 40 daegen om syne crediteuren content te stellen, gebannen word uyt de stad en vryheyd ende uyt 't Markgraefschap ten eeuwigen daege, op de galge. . . .	eod.
6 Juny.	Kooplieden van vreemde natien alhier residerende, soo mogen de facteurs of andere, van hier naer Vrankryk, Venetien, Italien, Lombardien, of Gelderland geene brieven of missieven schikken of seynden by eenige posten, boden of couriers, ten waere dat sy op den raedhuyse voor Borgermeesteren en Schepenen hunnen eed hebben gedaen, dat in deselve hunne brieven of missieven geene saeken geschreven staen nopens oft aengaende in eenige manieren den oorlog ofte eenige secreten van den landen des Keysers, maer dat deselve hunne brieven alleenlyk inhouden en begrypen 't stuk van hunne koopmanschappen, negotiatien ende andere diergelyke privaete affairen	137
11 July.	Proce dergene die hun jaer vrede hebben laeten overgaen.	eod.
eod.	Rabauwen en diergelyke niet te dobbelen, spelen of tuysschen met teerlingen, quaetspelen en andersins op de Merkt, voor tavernen of elders. .	137 v/o
18 d°.	Processie van devotie om God te danken over de victorien van den Keyser tegens syne vyanden.	138
eod.	Proce van die excessen begaen heeft.	eod.
29 July.	Voorkoopers der graenen; waernaer hun te reguleren; eed te doen in cas van suspicie.	eod.
Ult. d°.	Proce dergene die omtrent de Wyngaertpoorte alhier eenen koopman van Luca overlast gedaen hebben	139

7 Augt.	Craemen van de Merkt en elders weg te doen. .	139
Ult. d°.	Proce dergene die snachs overlast en fortsen gedaen hebben.	139 v/o
14 Oct.	Peys, vriendschap en eeuwige alliantie tusschen den Keyser ende Karel, Hertog van Gelre, Graeve van Zutphen, etc.	eod.
eod.	Processie van devotie ter oorsaeke van den peys en om God te danken over de victorien des Keysers tegens syne vyanden int Koningryk van Napels en in Italien.	eod.
17 d°.	Geld ongevalueerd alhier niet uyt te geven, noch gevalueerd geld niet hooger uyt te geven, dan volgens de laetste orde geoorloofd is; weerden en logisthoudende persoonen moeten de vreemdelingen daervan onderrichten.	140
30 d°.	Craemen van de Merkt te doen.	eod.
12 Dec.	Wyntaverniers mogen de Rynsche of Fransche wynen niet vervalschen	eod.
12 Jan.	Proce van verscheydene vluchtig over hunne schulden	140 v/o
19 Meert.	Proce van Merten van Lyps ende syne gesellen, die 's avonds den koster van St. Jacobskerke alhier gequetst en over dood gewond hebben . .	eod.

1529.

14 April.	Stadskind Wilhem van Borsbeke.	141
17 d°.	Scherprechter door eenige quaetwilligen vervolgd synde tot in St. Joriskerke, ter saeke van de executien by hem alsnu gedaen, soo moeten alle degene die alsnu op 't kerkhof of in de kerke van St. Joris syn, terstond van daer vertrekken op pene van lyf en goed; denselven scherprechter, geenen oploop meer te doen op de pene voors. . . .	eod.
24 d°.	Proce over deselve quaetwillige.	eod.
eod.	Smeden mogen de singelen die van hunne kolen komen niet worpen op de vuylnishoopen van de straeten	eod.
29 Mey.	Verboden aen den scherprechter in d'executie van de gecondemneerden, quaetdoenders ende malefacteuren letsel, moeyte of oploop te doen, op pene van lyf en goed.	141 v/o

19 Juny. Knechten met messen en waepenen niet te gaen om God bidden aelmoessen, op pene van te waeter en te brood gesteld te worden voor 14 daegen, en te verbeuren hun geweer. Lediggangers sonder ambacht of kostwinninge alhier gaende, moeten hunnen naem aen 's Heeren dienaers seggen. Openbaere doodslaegers, dieven, ballingen, botters, transeneerders of diergelyke quaetdoenders niet te logeren of te verbergen; deselve mogen door een iegelyk gevangen worden; remissie en impuniteyt beloofd aen hem die eenige synder gesellen sal aenbrengen. Ballingen van Vlaenderen en andere landen alhier komende, moeten hunne titelen overbrengen aen den Schouteth. Premie van 50 guldenen voor die eenige ballingen sal aenbrengen, die gebannen waeren op hun hoofd; 24 guldenen voor die gebannen waeren op hunne hand en 12 guldenen voor die gebannen waeren, op hun lid. 'S avonds na de diefklokke achter straeten niet te gaen sonder licht. Gehoude mans of vrouwen 's nachts in openbaere bordeelen of suspecte plaetsen samen bevonden wordende, 't sy gekleed of ongekleed, sal den Heere die verdekken en verbeuren 6 guldenen, en als sy by daege naekt bevonden worden, sullen sy ook verbeuren de voors. 6 guldenen. Poorters mogen alle lediggangers en quaetdoenders vangen en brengen tot den Heere, sonder iets te verbeuren tegen den Heere of de Stad. . . . . 141 v/o

eod. Processie van devotie voor peys en vrede. . . . 142 v/o

eod. Peste alhier komende, stroywissen uyt te steken; witte roeykens te draegen en te onderhouden d'ordonnantien op de peste gemaekt . . . . eod.

6 July. Crediteuren van eenen vischverkooper ingeroepen 143

16 Aug. Processie van devotie voor den peys tot Cameryk gesloten tusschen den Paus, den Keyser, den Koning van Vrankryk, van Hongarien en van Engeland; craemen van de Merkt te doen; straeten te reynigen; vieringen en blydschappen door Schutteryen en Rethoryken en Ambachten te maeken. eod.

18 d°. Brief van 't Hof inhoudende de tydinge van den peys gesloten tot Cameryk op 5 Augusti. . . . 143 v/o

23 Aug.	Processie van devotie en vieringen ter oorsaeke van den peys; voors. craemen weg te doen en de straeten te reynigen.	144
25 d°.	Idem	144 v/°
eod.	Proce van eenige bootsgesellen die alhier, na vespertyd, voor den Stadhuyse ten aensien van den Heeren, excessen begaen hebben.	145
Ult. d°.	Schippers op Londen vaerende, in 't afsteken van de Engelsche caeye, waernaer hun te reguleren.	eod.
18 Sept.	Crediteuren van eenen uytsnyder ingeroepen. .	145 v/°
25 d°.	Processie van devotie om God te bidden ons te willen beschermen van alle siekten en plaegen.	eod.
12 Oct.	Idem voor vyf principaele saeken, te weten: 1° om God te bidden ons te bewaeren van de pestilentie en haestige siekte; 2° om God te danken dat Hy syne gramschap heeft laeten sinken en gecesseerd van de plaegen daeraf dese stad gevisiteerd is geweest; 3° om God te bidden de verkeerde, ongeloovige, verdwaelde sondige menschen, die alhier nog syn, te willen bekeeren; 4° om God te bidden voor 't onderhouden van de concordie en peys van Cameryk; 5° om voorspoed voor den Keyser te bekomen. Alle Schutteryen, Gulden en Ambachten moeten met de processie gaen met waslicht; in 't omme draegen van 't beeld van Onse Lieve Vrouwe, moeten deselve hun reguleren naer d'oude costuymen; jongers de tortsen draegende, mogen geen rumoer maeken; straeten schoon te maeken.	eod.
16 d°.	De voors. processie sal ten 8 uren 's morgens beginnen; iedereen moet sich daernaer reguleren.	146 v/°
29 d°.	Schepen op Gend, waer te liggen ende te lossen.	240
30 d°.	Proce van die excessen begaen heeft.	146 v/°
6 Nov.	Processie van devotie voor 't welvaeren van den Keyser ende alle kerstene Prinsen ten eynde sy victorie bekomen tegens Gods vyanden; craemen van de Merkt weg te doen.	147
3 Jan.	Crediteuren van wylen mynheer van Rougeville en Geeraert Bombelly ingeroepen.	eod.
22 d°.	Vuylnisse, slyk en diergelyke alhier van de straeten gehaeld wordende, mag niet blyven liggen op den steenweg buyten St. Jorispoorte	

oft andere poorten binnen den draeyboom deser Stad 147

22 Meert. Processie van devotie om God te danken over de prosperiteyt tot nu toe verleend aen den Keyser, denselven tot Boulognien door den Paus selfs ontfangen hebbende de tweede en derde Keyserlyke kroonen; vieringen en blydschappen daerover te toonen. . . . . 147 v/o

1530.

6 Mey. Waeter en leeren voor de deuren te setten en de bakkers hunne tonnen en kuypen, ter oorsaeke van de groote droogte. 148

14 d°. Processie van devotie om God te bidden voor het welvaeren van den Keyser ende opdat Hy dese stad soude willen beschermen van alle pestilentie en onversienige siekte. . . . . eod.

22 Juny. Haesen of conynen niet te vangen, noch te schieten naer reygers, butoirs, lamoengien, veldhoenderen, duyven, endvogelen of diergelyke; voor St. Laureysmisse niet uyt te gaen met gaeren of andere instrumenten om vogelen te vangen. 148 v/o

1 July. Overspeelders, ampele ord^e desaengaende. . . . eod.

14 d°. Pruymen, andere dan Damastpruymen alhier niet te verkoopen. Victualien, 't sy vleesch, boter, kees, fruyt of andere alhier niet te brengen uyt plaetsen daer de siekte of pestilentie regneert; witte roykens en stroowissen te draegen door degene die met deselve siekte geinfecteerd syn 150

27 Sept. Processie van devotie om God te bidden ons te bewaeren van de haestige siekte en pestilentie; Ambachten en Gulden mede te gaen . . . . . . 150 v/o

10 Oct. Knechten met messen of waepenen om Godswille niet te gaen; doodslaegers, ballingen en diergelyke niet te logeren. . . . . eod.

8 Nov. Processie van devotie om God te bidden alle sondige menschen tot berouw en penitentie te brengen ende te doen ophouden alle plaegen van siekten, inundatien door tempeeste en opheffinge

	der waeteren, waerdoor verscheydene menschen verdronken syn; straeten te reynigen; waeter uyt de kelders te pompen of te putten; alle de gebueren saemen aen 't werk te gaen, omdat d'eene door d'anders waeter geenen overlast souden hebben. .	152
19 Nov.	Mans- en vrouwpersoonen van dissoluten en lichten leven, oneerbaere herbergen houdende, moeten vertrekken uyt de schoone straeten, te weten de Baghynestraet, den Rosier, de Vlierstege, de Bredestraet, St. Jans- en Steenbergstraet, waerdoor de goede lieden gaen van Sint Joriskerke naer St. Andrieskerke, nu onlankx in dese stad gemaekt; deselve oneerbaere persoonen mogen woonen aen den Blyenhoek en in andere plaetsen gedesigneerd, maer moeten hun reguleren naer d'ord^{e} van 't jaer 1519. . .	152 v/^{o}
eod.	Leveringe. Proprietarissen en rentieren van panden in de Vierschaere verreykt wordende, additie tot de ord^{e} van 14 Mey 15.. t'hunnen oorboir en profyte gepubliceerd	eod.
1 Dec.	Steenborgerweert, Schynbroek en Loobroek; huerlingen der landen daerinne gelegen moeten de naemen en toenaemen van hunne grondheeren ende de groote van hun land met de regennoten opgeven aen den Dykgraeve, binnen acht daegen, ten bysyn van Hendrik van Etten en François Ballinck, Secretaris deser stad.	153
7 d^{o}.	Austruweel; de landen aldaer geinondeerd synde ende reeds penningen gelicht synde om de dykaegien te hermaeken ter somme van 253 ponden grooten Brabants, ende nog geld noodig synde om deselve dykaegie te repareren, soo worden alle degene die aldaer land besitten ingeroepen om hunne opinie te seggen ende alsdan te doen als te raede.	153 v/^{o}
30 d^{o}.	Idem ende naerdere comparitie op 't Vleeschhuys alhier.	eod.
eod.	Proc^{e} van Peter Aertsen, vluchtig voor syne schulden	154
14 Jan.	Proc^{e} van Clause Verpoorten, calanderier, en Gielis van der Heyden, vluchtig voor hunne schulden	eod.

24 Feb. Proc^e van verscheydene persoonen, vluchtig voor hunne schulden . . . . 154 v/o

18 Meert. Straeten te reynigen en craemen weg te doen. . eod.

eod. Crediteuren van wylen Elias Boudaen ingeroepen. 155

5 April. Austruweel; degene die aldaer land hebben, moeten nog 18 stuyvers namptiseren, boven den Philippusgulden, van elk gemet, tot het indyken van de voors. landen. . . . . eod.

1531.

10 Mey. Proc^e dergene die excessen begaen hebben tot St Willebrords, in den Pothoek. . . . . 155 v/o

eod. Stadsvesten en mueren niet over te klimmen, noch gaeten daerdoor te slaen, haegen daerop geplant niet te bederven. . . . . eod.

6 July. Crediteuren van verscheydene persoonen ingeroepen . . . . eod.

8 d^o. Ruyen deser stad geruymd wordende, soo moet voor elk huys op deselve staende of daer achter op komende, betaeld worden 8 stuyvers eens, en voor de huysen die tegenover de ruyen staen 4 stuyvers eens, en, voor alle andere huysen, geene uytgescheyden, 2 stuyvers. 156

24 d^o. Processie van devotie om God te bidden voor het welvaeren van den Keyser en op dat Hy dese stad wille beschermen van de pestilentie; straeten te reynigen en craemen weg te doen. . . . . 156 v/o

23 Aug. Austruweel; degene die aldaer landen hebben, moeten nog betaelen 10 stuyvers per gemet, voor het repareren en indyken derselve, de visitaetie dier geschied synde door de gedeputeerden van 't Capittel van O. L. Vrouwe ende van dese stad met den Dykgraeve en de Dykschepen van denselven lande . . . . eod.

26 d^o. Haerink; seer ampele ord^e nopens het pakken van denselve. 157

26 Sept. Proc^e van Emanuel Henrix die excessen begaen heeft . . . . 162 v/o

9 Octob. Dieren tyd; iedereen mag brood alhier inbrengen op het geordonneerd gewicht, wel meer, maer niet minder wegende. 163

19 Dec.	Crediteuren van Emanuel Henrix ingeroepen. .	163
28 dº.	Met sneeuw niet te worpen.	eod.
3 Febry.	Vogelmerkt van levende kleyne vogelkens en van duyven te houden op St. Jansbrugge ; geene haesnoten , peperkoeken , duyven of andere vogelen te verkoopen Sondaegs of 's Heyligdaegs op de Yseren Brugge aen het Stadhuys	163 v/º
eod.	Processie van devotie voor 't welvaeren van den Keyser, tegenwoordiglyk reysende om sich te vinden in de Keyserlyke daegvaert die gehouden word in Duytschland met den Koning van Roomen en andere kerstene Princen , om te voorsien op de resistentie tegens den Turk , gemeynen vyand van onsen kerstenen geloove.	eod.
24 dº.	Austruweel ; degene die aldaer land hebben moeten alnog betaelen 14 stuyvers per gemet , voor het maeken van eene sluys van steenen. .	164

1532.

3 April.	Aelmoessen mogen alhier niet gevraegd worden dan door de religieusen mendianten, de gevangenen , Lazarissen en Melaetsen ; vreemde arme lieden mogen alhier niet bedelen ; de aelmoesseniers moeten de sleutels bewaeren van de blokken in de kerken gesteld voor de secrete aelmoessen ; aelmoesseniers , priesters in hunne sermoonen en in de biecht , notarissen in het maeken van testamenten, sullen altyd laboreren totter vorderingen van den aelmoessen en charitaten voor de voors. arme lieden ; degene die aelmoessen genieten , mogen in geene cabaretten of tavernen gaen. .	eod.
6 dº.	Processie van devotie voor 't welvaeren van alle de kerstene Princen.	165
18 dº.	Premie van 50 guldens voor die sal aenbrengen Jan Adriaenssens , dien men heet *Schoonen Jan* , schipper , uytgebroken uyt het Steen , alwaer hy criminelyk en capitaelyk gevangen was. . .	165 v/º
11 Mey.	Processie van devotie voor 't welvaeren en de vereenigheyd van alle kerstene Princen.	eod.
18 Juny.	Procᵉ van Christiaen van Velthoven , vluchtig voor syne schulden.	166

18 Juny.	Crediteuren van wylen meester Henrick de Hollander, in synen tyd voorspraeke van dese stad, ingeroepen.	166
20 July.	Processie van devotie voor voorspoed van den Keyser, die self in persoon te veld trekt tegen den Turk.	166 v/o
Ult. Aug.	Idem	eod.
4 Sept.	Cordenwaegens en rollewaegens; plaets waer dese moeten staen.	167
6 d°.	Graenen; reglement om te voorkomen de misbruyken en fauten in 't voorkoopen derselve. Bakkers; waernaer hun te reguleren.	eod.
28 d°.	Processie van devotie om victorie te bekomen tegens den vyand ende in memorie en gedenkenisse dat God dese stad, ten tyde van de sweetende siekte, bermhertig is geweest.	169
26 Oct.	Idem om God te bidden dese stad van alle pestilentie te bewaeren.	eod.
eod.	Craemen van de Merkt te doen.	169 v/o
4 Nov.	Degene die land onder Austruweel hebben, moeten op 't Vleeschhuys compareren by de gedeputeerden deser Stad, om te raemen hoe men de dyken van Austruweel sal mogen preserveren van meerdere schaede ende verlies van den lande; beesten die verdronken syn oft andere niet te aenveerden, te villene oft andersins te verkoopen, dan door degene dien se toebehooren of door degene die van de eygenaers hiertoe last en bevel hebben, op pene van als dieven gecorrigeerd te worden.	eod.
6 d°.	Degene die land onder Austruweel hebben, moeten betaelen tien stuyvers voor elk gemet om deselve landen in te dyken, te repareren, en van voordere schaede te bewaeren	eod.
9 d°.	Processie van devotie om God te bedanken over de victorie van den Keyser tegen den Turk. . .	170
eod.	Looven voor de huysen noch andere bedekselen van haeren, lynen, laekenen oft andere, niet te maeken, breeder ter straetwaerts uytstekende dan vier voeten, behalve dat in de enge straeten geene uytstekende bedekselen sullen mogen blyven . .	170 v/o
7 Dec.	Inroepinge der crediteuren van Peter Liberme, apothecaris	171
17 d°.	Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer	

hebben, moeten betaelen ses stuyvers per gemet boven de 14 stuyvers die sy reeds per gemet betaeld hebben, om te vinden de onkosten der steenen sluys aldaer gemaekt in den somer, alles op pene van twee schatten. 171

24 Dec. Inroepinge der crediteuren van wylen Vrank Antonis, schipper. . . . . 171 v/o

3 Jan. Sneeuw, ys, gruys en andere vuylnisse van de straeten weg te vueren naer de vuylnisbakken of naeste vesten. . . . . eod.

eod. Inroepinge der crediteuren van wylen Adriana Jonkhout. 172

4 d°. Crediteuren van wylen Merke Musch ingeroepen, alsoo de momboiren der weesen in 't selve sterfhuys gerechtigd, hun niet en willen draegen als erfgenaemen. . . . . eod.

16 d°. Crediteuren van wylen Antonise Frescobaldi ingeroepen om te compareren, elk van die crediteuren, binnen den tyd naer dat hy woonachtig is en int statuyt op de bekommerde sterfhuysen begrepen, opdat sy niet vervallen noch versteken en worden van hunne credieten. . . . . . . 172 v/o

24 d°. Op de Merkt of andere straeten, buyten de twee vrye jaermerkten niet voor te staen met eenige goederen, waeren, of koopmanschappen noch ook eenige laphuysen of andere winkels daerop te setten, sonder expres consent van de Rentmeesters. eod.

1 Febry. Inroepinge der crediteuren van wylen Gheerts van Campen, op deselfde maniere als op 16 January lestleden. 173

17 d°. Biertonnen, zeeptonnen, harinktonnen en andere te branden op hunne gestelde groote, om den accys niet te frauderen . . . . eod.

8 Meert. Proce van Christiaen van Velthoven, vluchtig voor syne schulden. 174

eod. Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben moeten namptiseren dertig stuyvers per gemet, om de onkosten der inundatien te betaelen. 174 v/o

22 d°. Proce van Cornelis van Huelesteyn, vluchtig voor syne schulden. 175

10 April. Processie van devotie voor het welvaeren van

den Keyser, ende om dat God dese stad van alle pestilentie soude bewaeren. 175

10 April. Inroepinge dergene die recht ofte pretentie hebben tot alsulke 53 gecontrefeyte ende valsche fusteynbaelen, als bevonden syn ten huyse van Peter Dingemans in de Borcht alhier, door den Heere aenveerd . . . . eod.

1533.

19 d°. Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben, moeten alnog betaelen dertig stuyvers per elk gemet om de onkosten der inundatien te betaelen, op pene dat den Dykgraeve deselve stuyvers sal mogen opnemen ten dobbelen koste en verhaelen aen 't land van dengene die niet en sal hebben betaeld; de huerders der voors. landen moeten hunne meesters daervan kennisse geven. 175 v/°

17 Mey. Inroepinge der crediteuren van Frans Back. . . 176

24 d°. Processie van devotie om God te danken dat den Keyser op 22 April in de stad Barcelone, in Spagnien, in goede gesontheyd is gearriveerd en tot voorspoed synder armée. . . . . eod.

7 Juny. Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben, moeten voor de derde reyse namptiseren 30 stuyvers voor elk gemet om te betaelen de onkosten der inundatien. . . . . 176 v/°

16 July. Proc^e van Rombaut Keynove, vluchtig voor syne schulden. 177

26 d°. Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben, moeten alnog voor dese reyse namptiseren 30 stuyvers voor elk gemet. . . . . . . 177 v/°

2 Aug. Processie van devotie alle weken te houden by order van 't Hof, om God te bidden ende te danken voor den voorspoed van den Keyser ende de Keyserinne, ende tot exaltaetie van ons kerstene geloof 178

16 d°. Stadskind, Jan Cant. . . . . eod.

27 d°. Proc^e dergene die met trommelen en pypen, moedernaekt syn gaen mommen achter straeten en ten verscheydenen plaetsen, daer bruyloften ende andere lieden van eere vergaederd waeren. 178 v/°

27 Aug.	Ruyen alhier geruymd wordende, soo moet idereen betaelen, ingevolge d'orde van 8 July 1531.	178 v/o
eod.	Den kooplieden op de Borse geenen oploop te doen met woorden of met werken op de pene, te weten van dengene die, in evelen moede, een mes trokke en iemand daer mede quetste, van synder eender hand oft honderd Bourgoensche guldens, daer voor; en soo wie ook, in gelyken evelen moede, een mes trokke en niemand daer mede en quetste, dat die verbeuren sal syn voorste lid oft 50 Bourgoensche guldens; ende alle andere breuken en peynen naer advenant	eod.
eod.	Op de Borse niet te kaetsen, rollen met noten oft eenigsins anders te spelen; met tafeletten of craemen aldaer niet voor te staen, noch eenige brieven of diergelyke aldaer te vente te stellen; oude kleerkoopers of uytdraegsters mogen aldaer geene waeren uytroepen of te koop brengen; met peerden, cordenwagens of brouwetten aldaer niet te ryden of te vueren.	179
2 Sept.	Bedelaers, ledige en sterke rabauwen, truwanten en diergelyke te vertrekken, volgens d'orde van 3 April 1532.	179 v/o
6 d°.	Proce dergene beroepen door de orde van 27 Aug. ll.	180 v/o
25 d°.	Processie van St. Michiel, om God te bidden voor de eendracht der kerstene Princen en in danksegginge dat Hy dese stad van de sweetende siekte bevryd heeft; item voor peys en vrede. .	181
6 Oct.	Brand in Onse Lieve Vrouwe kerke; men moet de goederen uyt deselve ofte uyt de omliggende huysen gevlucht ofte aenveerd, weder brengen, op pene van gehouden ende gestraft te worden als dief.	181 v/o
8 d°.	Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben, moeten nog namptiseren dertig stuyvers voor elk gemet.	eod.
17 d°.	Inroepinge der crediteuren van wylen Cosmas van Urdingen, dienaer van wylen Jacobe Groenenberch.	182
22 Nov.	Inroepinge der crediteuren van wylen Jan Chartel.	eod.
eod.	Proce van Nicolas de Levymajor, vluchtig voor syne schulden.	eod.

17 Jan. Dykaegie van Austruweel ; inroepinge der gelanden aldaer tot het hooren der rekeninge die Cornelis Pels doen sal voor Schepenen, Commissarissen van ontfang en uytgeef der penningen geconcenteerd om de inundatien te voorkomen. 182 v/o

Ult. d°. Inspectie van deselve rekeninge, by copye, mag genomen worden door alle de gelanden in den voors. polder, op 11 February, op 't Vleeschuys alhier . . . . eod.

eod. Straeten te reynigen van vuylnissen. . . . . . . eod.

9 Febry. Bieraccys ; ampele ord^e des aengaende. . . . . . eod.

14 d°. Inroepinge der crediteuren van Jeanne Joos. . . 185 v/o

eod. Stadskind, Marguerite Verhuelt, huysvrouwe van Jan Bosch. 186

21 Meert. Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben, moeten nog namptiseren eenen Carolusgulden voor elk gemet. . . . . eod.

1534.

20 April. Brandschatbrieven. Premie van 100 Carolus guldens voor die sal aenbrengen de schryvers of opsetters van alsulke brieven. . . . . 186 v/o

2 Mey. Hoey met busselen alhier niet te verkoopen door buytenlieden of andere, ten waere elke bussele ten minsten weghe tusschen elf a dertien pond, wel meer, maer niet min. Degene die busselen hoey van buyten in de stad brengen, moeten aen den keurmeester de wete doen, hoe veel busselen sy in hebben, aleer dese te mogen verkoopen; sy moeten ook betaelen de keurmeesters vant hoey, de pachters vander accyse en andersins, elk in 't syne, van de dry honderd busselen, soo veel als men van een straet voeders hoey schuldig is te betaelen. Op suspicie, dat eenige busselen te licht syn, soo mogen alle degene die in huys of in schepen liggen, gewogen worden, en degene die te licht syn, worden geconfisqueerd, en voor elke reyse sal men alnog betaelen de pene van 3 guldenen. 187

eod. Sondaegs en 's Heyligdaegs met taefeletten en cremeryen niet voort te staen, ten waere op de kermissen oft ommegangen. . . . . 187 v/o

2 Mey.	Sondaegs en 's Heyligdaegs op de straeten niet te staen singen of lesen eenige liedekens of diergelyke refereynen, op pene van 3 Carolusguldens.	187 v/o
9 en 16 do.	Processie van devotie om God te bidden voor degene die syn dwaelende in 't heylig kersten geloove en omdat God soude willen behulpig syn de kerstene Princen in 't extirperen der quaede secten	188
16 do.	Stadskind Gillis van Zeebroeck.	eod.
4 July.	Oude kleerkoopers, uytdraegsters, beddenverkoopers en andere met gaeren en lynwaerden omgaende, moeten op sekere geassigneerde plaetsen voorstaen ingevolge d'orde van 't jaer 1524.	188 v/o
11 do.	Proce van Wouter Verlinden, boekverkooper, ten wiens huyse gevonden syn Lutheraensche boeken	eod.
eod.	Pruymen niet te verkoopen op pene van drie oude schilden.	eod.
eod.	Proce van Pauwels Deym, peltier, vluchtig voor syne schulden.	189
eod.	Craemen van de Merkt weg te doen.	eod.
24 do.	Dorpelen aen de straet, kelderdeuren, galeryen, oversprongen, vouten onder de straet, looven, bedekselen, banken, kassyen en diergelyke niet te maeken of hermaeken, sonder consent en visitaetie van stadswegen gedaen, volgens d'orde van 27 April 1528 en 9 Nov. 1532.	eod.
8 Aug.	Dykaegie van Austruweel; degene die land aldaer hebben, moeten nog namptiseren 12 stuyvers per gemet; op de rekeninge van de laetste namptisaetie van eenen Carolusgulden, welke eerstdaegs sal gedaen worden, mogen de gelanden compareren	189 v/o
eod.	Peste of haestige siekte in omliggende dorpen; precautien tegens deselve.	190
24 Oct.	Proce dergene die savonds omtrent de capelle van O. L. V. van Graetie, hebben aenveerd, geinvadeerd, gequetst en gewond Balthazar Maroffer, dienaer van Hertman Smaels, Duytschen coopman	191
Ult. do.	Craemen van de Merkt te doen.	191 v/o
25 Nov.	Op den sneeuw geene haesen, conynen, reygers, endvogels, lamoenen, duyven of ander wildbraed te schieten met bussen of bogen.	eod.

16 Jan. Bedelaers, vaegebonden en rabauwen moegen ter aelmoesse niet gaen noch sitten, dan van elf ure voor den noen tot 3 ure na den noen; aelmoesseniers noch hunne bediende niet te injurieren of oploop te mogen doen, volgens d'orde van 2 September 1533. . . . . 191 v/°

12 Feb. Herbergiers, taverniers of andere mogen niemand te bier of te wyn setten, na tien ure's avonds. 192 v/°

eod. Proce van Geert Oeyen en andere, merkelyk befaemd en geaccuseerd te wesen van de quaede en vermaledeyde secte der anabaptisten of herdoopers . . . . eod.

eod. 'S avonds na de poortklokke achter straeten niet te gaen sonder licht, met waepens, steenen en diergelyke. 193

16 d°. Vierschaere; plaetse te maeken sonder rumoerte en gedrang als de Heeren van 't Magistraet naer de Vierschaere gaen om recht en justicie te doen, ende ook als de dienaers eenige gevangenen aldaer brengen. eod.

20 d°. Proce van verscheydene ambachtslieden befaemd te wesen van de quaede secte der anabaptisten of herdoopers. . . . . eod.

25 d°. Herdoopers, soo wel degene die andere herdoopt hebben, als die self herdoopt syn, moeten buyten dese stad vertrekken binnen sonneschyn en mogen niet wederkomen op pene en verbeurte, te weten de manspersoonen van den brand ende de vrouwpersoonen van in eenen sak ter Werve alhier in de Schelde afgeworpen en verdronken te worden en ook op verbeurte van alle hunne goederen; geene herdoopers te herbergen, niemand op de straeten of elders sermoonen te doen of te prediken dan degene daertoe geordonneerd; verbodene predicatien niet by te woonen; met bussen niet te schieten. . . . . 193 v/°

17 Meert. Processie van devotie om God te bidden voor degene, die dwaelende syn int kersten geloove, en voor de eendracht, peys en vrede der kerstene Princen. . . . . 194 v/°

1535.

10 April. Gelanden van Austruweel ingeroepen tot het aenhooren der rekeninge van de administratie der genamptiseerde penningen. . . . . 194 v/o

12 Juny. Processie van devotie tot voorspoed van den Keyser, die opgesteld heeft eene groote en machtige armée ter zee tegens den Turk, gaende den Keyser selfs over zee visiteren syne koningryken van Napels, Sicilien en andere. . . . . eod.

14 d°. Herdoopers mogen alhier niet komen; wachten tegen deselve in 't Stadhuys en op te sarken geordonneerd; deselve wachten niet te verlaeten; premie van 100 gouden Philippusguldens voor die eenen herdooper sal aenbrengen en 50 guldens voor die eenen herdoopte sal aenbrengen; premie van 50 Carolusguldens tegen de herbergiers die eenige herdoopers zullen logeren 195

19 d°. Leveringen; wanneer te nemen. Renten of chynsen op huysen of erven niet meer dan twee jaeren te laeten oploopen; de oudste van date hebben preferencie in de overboete; ampel statuet desaengaende . . . . 196 v/o

22 d°. Herdoopers; publicatie van sekere acte van de Koninginne inhoudende gratie en relaxatie van banne voor alle ballingen by den officier en dese stad gebannen om eenigerhande mesusen, delicten, uytgescheyden van seditien, commotien, heresie, de quaede leelyke sonde en diergelyke, dewelke eenige herdoopers sullen aenbrengen, soo dat d'executie crimineel daerna geschiede. 196

eod. Schole niet te houden om te leeren spreken, schryven en lesen latyn, walsch en andere taelen oft chyfferen, ten sy by consent van de gedeputeerden van den Capittele van O.-L.-V. kerke en van dese stad, om alle quaede dolingen te voorkomen, soo nogtans dat hiermede niet gesuspendeerd en worden de vyf latynsche scholen van de vyf parochiekerken alhier . . . . . . eod.

26 d°. Papegaeyen niet te schieten, noch publieke feesten of vieringen daeraf te houden; met tamborynen

ofte trommelen achter straeten niet te gaen of vergaederingen te maeken; op de sarkwaeken niet te drinken of brassen; na de diefklokke achter straeten niet te gaen, selfs niet onder pretext van bruyloftfeesten. . . . . 200 v/°

9 July. Crediteuren van wylen Cornelis Kerreman ingeroepen 201

17 d°. Hoey in busselen alhier niet in te brengen, maer alleenelyk met voeders, geheele, halve met walcken en steerten, op pene van verbeurte van 't selve hoey en 6 Carolusguldenen. . . . . 201 v/°

7 Aug. Processie van devotie voor voorspoed van den Keyser en desselfs geallieerden. . . . . eod.

4 Sept. Processie van devotie om God te bedanken over de defaite van Barbaroussa, de inneminge der stad Tunis in Africa en over de victorie van Syne Majesteyt tegens de vyanden van den kerstenen geloove; huysen te vercieren, straeten te reynigen, vieringen te doen door de Gulden en Ambachten, op alsulke prysen van haemelen en wynen als de Stad geven sal; natien, kooplieden en andere poorteren ook te vieren . . . . eod.

7 Oct. Policye op de brouwers, bieren en tappers, om te voorkomen de frauden van den thol, van den lepel, van de graenen en gruyten, etc. 202

(*Vide* 21 *July* 1536.)

20 Dec. Sneeuw; daermede niet te worpen op pene van 3 guldenen. Syn 't kinderen soo sal men op de ouders verhaelen of die geeselen; geen wilbraed als haesen, conynen enz. op den sneeuw te vangen. 207

19 Feb. Beelden, figueren, printen of contrefeytingen van Jan van Leyen, sich genoemd hebbende koning van Syon, tot Munster geexecuteerd, ofte van syne complicen, boeken inhoudende de levens van alsulke ketters en delinquanten niet te verkoopen; die deselve ten onderen hebben, moeten die overbrengen in handen van den officier om verbrand te worden. . . . . 207 v/°

3 Meert. Straeten schoon te maeken; vuylnisse en slyk weg te doen. 208

4 Meert. Proce van Paulus van der Ast, vluchtig voor syne schulden 208
1 April. Processie van devotie voor peys en vrede. . . . . eod.

1536.

15 April. Processie van devotie voor de prosperiteyt van den Keyser, en om niet vallen in eenige dwaelingen of erreuren. Straeten te reynigen. . . . . 208 v/o
29 d°. Proce van eenige fugitieven voor hunne schulden. eod.
2 Mey en 20 d°. Putmeesters, bakkers en brouwers, mits den heeten en droogen tyd, moeten op hunne hoede syn, ende provisie doen van leeren, haeken, eemers, visvaeten, tynnen en andere instrumenten den brand aengaende; eenieder moet waeter en leeren voor syne deure stellen. 209
6 d°. Stadskind Willem van Bosbeke. . . . . eod.
20 d°. Proce dergene die 's nachts de ketenen ende zeelen van de wykputten metten eemeren soo verweerd hebben, dat men deselve niet en heeft konnen gebrúyken . . . . 209 v/o
27 d°. Bussen en coloveren; daermede niet te schieten, noch met gekoppelde honden buyten te gaen jaegen, noch der goeder lieden koren of vruchten te land staende, te bederven . . . . eod.
10 Juny. Processie van devotie om victorie te bekomen, en peys en vrede onder de kerstene Princen. 210
17 d°. Jaermerkt verlengd voor 14 daegen. . . . . . . eod.
14 July. Processie van devotie voor 't welvaeren en voorspoed van den Keyser, die met syne armée gemarcheerd is tegen Vrankryk, lanks 't quartier van Nyce, hebbende reeds ontfangen de stad van Fossan, ingenomen het casteel van Congny, waerdoor men verhoopt de opgevinge van de stad Thurin. 210 v/o
21 d°. Brouwers, bierverkoopers en tappers mogen de stadsaccysen niet defrauderen; ampliatie van d'orde van 7 October 1535. . . . . eod.
29 d°. Processie van devotie voor victorie te bekomen, ende eenen eeuwigen peys . . . . 211 v/o
eod. Craemen van de Merkt te doen. . . . . eod.

9 Sept.	Processie van devotie om victorie te bekomen. .	211 v/o
eod.	Premie van 50 guldens, tegens die geplekt hebben op de nieuwe Borse seker billet diffamatoir, waermede Victor Meauwe van Brugge grootelykx gediffameerd word.	eod.
23 d°.	Processie van devotie in danksegginge dat God dese stad gelibereerd heeft van de sweetende siekte.	212
2 Oct.	Proce dergene die overlast gedaen hebben, gequetst ende gewond om hun officienwille, de wynwachters, die van stadswegen syn geordonneerd om te wachten den Papenkelder.	eod.
27 d°.	Processie van devotie tot prosperiteyt van den Keyser.	212 v/o
eod.	Craemen van de Merkt te doen.	eod.
19 Dec.	Peys tusschen den Keyser ende Caerle, hertog van Ghelre.	eod.
27 Janry.	Sneeuwvlokken niet te worpen	213
3 Febry.	Nieuwe Borse; aldaer niet te spelen met bollen of noten; geen rumoer te maeken; niet te dobbelen oft te tuysschen, volgens d'orde van 27 Augusty 1533; dese orde op de voors. Borse in geschrifte gesteld synde of te stellene, niet te scheuren, kladden, doorschrabben oft vernielen.	eod.
eod.	Straeten schoon te maeken; slyk en straetmest mag door iedereen gehaeld worden	213 v/o
10 d°.	Processie van devotie om God te danken, dat den Keyser in Spagnien is wedergekeerd, en te bidden voor peys en vrede.	eod.
26 d°.	Proce dergene die 's avonds Willem van Ranst, staende in syne deure, gequetst en gewond hebben	eod.
Ult. d°. en 7 Meert.	Proce van Jannyn, den kok van Mynheer Don Pedro de Gavarre, die den voors. Willem van Ranst gequetst en gewond heeft.	214
3 Meert.	Proce van Robert de Neufville, vluchtig voor syne schulden.	eod.

1537.

12 Mey.	Processie van devotie tot voorspoed van den Keyser en tot augmentatie van ons heylig kersten geloove	214 v/o

15 Mey.	Bestand ende afstand van oorlog tusschen Syne Keyserlyke Majesteyts Nederlanden ende de landen van den Koningryken van Denemarken en Noorwegen, voor dry jaeren.	114 v/o
18 d°.	Justicie op de Merkt gedaen wordende, soo moet men alle craemen weg doen, anders sal men geen recht doen over de schaede aen de voors. craemen voorvallende	215
24 July.	Processie van devotie om victorie te bekomen voor d'armée van den Keyser, liggende voor Terouanen in Vrankryk en nu gepord synde om den vyand bataille te leveren; item om God te danken over het gestaedig weder ten tyde van den oogst ende ons te hebben bewaerd van alle pestilente siektens.	eod.
3 Aug.	Wynen; geduerende den tyd van de belastinge van den oorlog tegen Vrankryk, en niet langer, sal men die, boven 't gewoonelyk accys, betaelen voor elke aeme Rynschen wyn 18 stuyvers, door de tappers, en 12 stuyvers door de ingesetenen, en voor roode en andere wynen de tappers 9 stuyvers, de ingesetenen 6 stuyvers en voor elke aeme wyn buyten de stad gevuerd wordende, boven 't gewoonelyk pondgeld, eenen stuyver.	eod.
eod.	Bieraccys te betaelen soo van de bieren alhier gebrouwd wordende als van de buytenbieren, dewelke alhier in groote quantiteyt gedronken worden; dry soorten van bier alhier te brouwen.	215 v/o
10 Nov.	Proce dergene die op de feeste of banket der Natie van Engeland alhier onlankx gehouden, fortselinge het gebak en andere spyse welke naer 't huys van de voors. Natie gedraegen wierden, weggenomen ende andere fortsen gedaen hebben.	219
eod.	Craemen weg te doen.	219 v/o
24 d°.	Processie van devotie over de geboorte van eenen jongen prince, sone des Keysers	eod.
19 Jan.	Processie van devotie om God te bidden voor peys en vrede; de Gedeputeerden en Ambassadeurs van den Keyser en van den Koning van Vrankryk reeds om daerover te tracteren vergaederd synde op de frontieren van Spagnien.	eod.

2 Meert. Proce van Peter van Diest, velblooter, die onlankx alhier sekere fortse gedaen heeft, hebbende eene vrouwpersoon uyt haeren bedde by nachte fortselinge op doen staen en met hem geleyd. Item. Proce van Lucas Verheyden, schoenlapper, die sekere gevangenen den Heeren met fortsen heeft willen ontwelligen en alhier voor den Stadhuys, ook onlankx geleden, hoogmoedelyk gesproken tegens den Heeren, willende sien wie den gevangenen soude durven bovenleyden. 220

15 April. Over de stadsmueren of vesten niet te klimmen op verbeurte van d'eene hand; op de nieuwe Borse met nonnen niet te toppen, te worpen, te kaetsen, te spelen, noch te tuysschen; in de banken of schrynwerk aldaer met kolen, kryt niet te schryven of teekenen, met messen daer inne niet te snyden, geene vuyligheyd op de trappen derselve te doen. . . . . eod.

12 d°. Wapper; aldaer met manden, kerren oft andersins niet te draegen, te worpen ofte storten eenig gruys, steenen, vuylnisse of aerde, daer deselve plaetse mede bekommerd of belemmerd kan worden. . . 220 v/°

1538.

18 Mey. Processie van devotie voor peys en vrede en om dat dese stad van alle quaede siekte soude bevryd syn. eod.

20 July. Inroepinge der crediteuren van wylen Jan Maes. eod.

2 Aug. Peys tusschen den Keyser en Vrankryk; processie van devotie ter dier oorsaeke; vieringen te doen op alsulke prysen van haemelen en wynen als de Stad daertoe ordonneren sal 221

28 d°. Proce van Diego de Abreo, koopman van Andalousien, vluchtig voor syne schulden. . . . . . . 221 v/°

10 Sept. Proce van Hieronimus Vrancx, vluchtig voor syne schulden 222

17 Oct. Proce van menige persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen . . . . eod.

eod. Borse; aldaer of daer omtrent de kooplieden of andere geenen oploop te doen met woorden of met werken, op pene van 25 gouden realen en corporelyk gestraft te worden. 224

9 Nov. Pluysmerkt te houden buyten St Jorispoorte, in plaetse van omtrent St Michielsklooster. . . . . . 224 v/o

eod. Proce van menige persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen. . . . . eod.

eod. Steen, kalk en terras; ampele orde om te voorkomen de frauden en bedrog derselve. 226

eod. Alloenen en canifas; precautien om te beletten de frauden in 't verkoopen derselve geplogen. . 229

12 do. Craemen weg te doen . . . . 229 v/o

26 do. Gesworene belders of bellemans, by den Heere ende Stad geordineerd om met hunne belle op alle kruysstraeten uit te roepen de koopdaegen ende verloren goederen; deselve belders sullen genieten voor elk huys en sterfhuys, dat sy sullen uytkondigen, vier stuyvers, en voor de verlorene goederen, twee stuyvers. Oude kleerkoopers mogen geen huys of huysraed verkoopen, voor dat de publicatien door de voors. belders sullen gedaen syn, dewelke opentlyk en klaerlyk deselve sullen moeten uytkondigen; dese uytroepinge geschiedende in plaetse van de briefkens van de koopdaegen op de predikstoelen te doen afroepen, hetgene seer kostelyk was . . . . eod.

28 do. Arbeyders mogen int aenkomen der schepen, de schippers niet dwingen om hunne goederen te laeden of lossen; kooplieden mogen door hun, hunne familie en knaepen (in hunnen ate en drank wesende), hunne eygene waeren doen draegen, laeden en lossen. 230

17 Dec. Premie van 50 guldens voor die sal aenbrengen degene die een jonk geboren kind geworpen hebben in eenen borneput aen St. Julianus Gasthuys. 230 v/o

27 Janry. Proce van Philippus de Tengieter, die de goede lieden de vitaelie naer dese stad brengende, daervan beroofd heeft. 231

20 Feb. Crediteuren van wylen Jacomyne de Nebel, wede Jan Andries, ingeroepen. . . . . 231 v/o

1 Meert. Schip alhier voor de caeye van de Werf in den somer gesonken synde, soo moeten degene die pretentien tot den alaeme en gereedschap van 't selve hebben, deselve inbrengen . . . . eod.

1 Meert.	Kerkhof van O.-L.-V.; aldaer of daer omtrent niet te spelen met nonnen, toppen oft andersins.	231 v/o
22 do.	Proce dergene die op de pileeren voor 't Stadhuys geschreven, geplekt en gesteld hebben sekere diffamatoire billetten en famose libellen tegen eenige practisynen alhier in stadsdienst synde. .	232

1539.

12 April.	Proce van verscheydene persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen	eod.
21 do.	Idem	232 v/o
28 do.	Idem	eod.
eod.	Over de stadsvesten niet te klimmen, geenderhande meyen van doornen oft andere aldaer of elders af te houwen, op pene van 40 guldenen.	233
5 Mey.	Proce van menige persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen	eod.
12 en 19 do.	Idem	243 v/o
30 do.	Proce van Michiel de la Moneda, vluchtig voor syne schulden	234
Ult. do.	Putmeesters, bakkers en brouwers moeten op hunne hoede syn, en brandleeren en eemers gereed houden in cas van brand, mits den heeten en droogen tyd	eod.
7 Juny.	Fuseen of vierpylen niet te schieten naer de kerken of huysen of in de locht.	eod.
19 do.	Crediteuren van wylen Bernaert van den Bergen ingeroepen.	234 v/o
23 do.	Vagabonden mogen onder 't deksel van krygslieden buyten of binnen niet bedelen	eod.
28 do.	Vischverkoopers; waer naer zy hun moeten reguleren int koopen, verkoopen en vertieren van visch.	235 v/o
1 July.	Proce van verscheydene persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen.	235
eod.	Torf; precautien tegen de frauden en bedrog int verkoopen van denselven.	237
4 do.	Proce dergene die op de Vischmerkt insolentien en overlast gedaen hebben	235 v/o
18 do.	Schietspel of landjuweel van de colovrieren of handbussen alhier gehouden wordende, soo moet	

	men de Merkt ledigen van alle craemen, kisten en andere impedimenten, vermits er vele notabele persoonen van omliggende plaetsen sullen arriveren.	238 v/o
30 July.	Proce dergene die den Sot van de gulde der Coloveriers van de stad s'Hertogenbosch hier ten schietspele gekomen synde, hebben overlast gedaen, gequetst en syn geld afgenomen.	eod.
1 Sept.	Torf; schippers en meters van denselven; waernaer sy hun moeten reguleren	239
23 Oct.	Prolongatie der payementen van de Bamismerkt, int fransch.	Vol. B. 2
24 do.	Proce van Jaques Mollica, koopman, vluchtig voor syne schulden	Vol. A. 239
29 do.	Schepen op Gend; ter wat plaetse te liggen om gelaeden en ontlaeden te worden. Nota gepubliceerd op de Harinckvliet.	240
Ult. do.	Craemen van de Merkt te doen.	239 v/o
9 Nov.	Processie van devotie om God te bidden voor 't welvaeren van den Keyser, die over zee naer dese landen komt	eod.
18 Dec.	Brand daegelykx voorvallende, soo moet idereen syn licht en vuer wel gaede slaen, op pene van te moeten betaelen de schaede door brand, by negligentie, veroorsaekt, of op arbitraele correctie; schouwen by tyde te doen vaegen.	vol. B. 2
23 do.	Schepen te lossen en laeden op de Werf en caeyen deser stad, op tour en op de plaetse door den officier en caeymeester geordonneerd	2 v/o
10 Jan.	Proce dergene die Engelbert Bruyninck, koopman alhier, op de straet gewond en gequetst hebben.	3
26 do.	Proce dergene die 's nachts sekere fortsen en violentien gedaen en geloopen oft gesmeten hebben met messen, stokken, steenen of andersins, op 't huys van de wede ende erfgenaemen van Claes Verjuys, op de Meirebrugge, alhier	eod.
Ult. do.	Proce van Janne Oever, Engelschman, fugitief voor syne schulden; degene die goederen van denselven ten onderen hebben, moeten dese inbrengen.	3 v/o
7 Feb.	Degene die goederen ten onderen hebben van Jeronimus van Pettelbergen, suykerbakker, moeten dese brengen en denuntieren aen den Schouteth.	eod.

. . . . . . Proce van Joachim Gruysman, suykersieder, fugitief voor syne schulden, alsook van Hanse Simmer, fugitief ter selfder oorsaeke. . . . . . vol. B.4

1540.

17 April. Vesten deser stad; daerop niet te klimmen; boomen binnen noch buyten niet af te houwen om meyen te maeken . . . . eod.

8 Mey. Syne keyserlyke Majesteyt metter Koninginne, syne suster, en veel meer andere Princen en Vorsten alhier komende eenige daegen verblyven, soo mag men de victualien niet op steken of dierder verkoopen; straeten schoon te maeken. 4 v/o

12 do. Gruys, aerde en vuyligheyd van de straeten te doen; vieringen en alle teeken van blydschap te betoonen voor de komste van den Keyser; ambachten en gulden voor hunne kaemers te vieren. eod.

21 Juny. Straeten door timmeringen et metselryen belemmerd synde, soo moet idereen het gruys, eerde en vuyligheyd daerdoor op de straeten gebracht en noch te brengen, aenstonds weg doen. Mest en slyk van de straeten weg te vueren. 5

Ult. do. Stadskind, Cornelis van den Broecke, schoenmaeker. . . . . 5 v/o

1 July. Proce van Lenaert van Berghen, spelmaeker, Cornelis Verbiest en andere, hunne complicen, die 's avonds in de Cammestraet alhier, omtrent St. Anthonisstraet, in velde ende in veerde oft strydgier geweest hebben, ende aldaer Francisque Bainaguet, koopman van Toulouse, schandelyk ter dood gebracht ende vermoord hebben. . . . eod.

5 do. Leeren, haeken, waetereemers en andere instrumenten den brand raekende, gereed te houden, mits den seer heeten en droogen tyd. 1

24 do. 'S nachts met casseysteenen noch verbodene waepenen achter straeten niet te gaen, noch fortsen of oploopen te doen . . . . eod.

eod. Beesten int land tot Austruweel en elders stervende, soo mag men dese alhier door de stad niet brengen, slypen of vueren, maer men moet

	deselve op 't Galgenveld brengen. Craemen op de Merkt en elders weg te doen.	vol. B. 1
27 July.	Processie van devotie rondom de Merkt, om God te bidden voor 't welvaeren en gesontheyd van den Keyser, de ongetempertheyd des tyds en om bewaerd te worden van alle contagieuse siekten.	1 v/°
28 d°.	Oude kleermerkt, die men noemt Luysmerkt, verlegd van 't St. Jorispoorte in de Boekstege, op de kruysstraete van St. Jansstraet en de Steenbergstraet	7
28 Aug.	Volk van den Keyser te logeren, terwylen syne Majesteyt van meyninge is desen avond binnen dese stad met andere Heeren, Princen en Vorsten te komen.	eod.
11 Sept.	Processie generael van devotie om God te bidden ons te conserveren en te bewaeren van sterften en alle quaede en haestige siekten, mitsgaeders tot welvaeren van den Keyser.	7 v/°
18 d°.	Crediteuren van Hans Symmer (die hier, mits syne delicten, met den sweerde is geexecuteerd), ingeroepen, dat sy komen procederen met besetselen en uytwinningen op syne goederen; degene die koopmanschappen van Symmer ten onderen hebben, moeten dese inbrengen.	eod.
12 Oct.	Crediteuren en debiteuren van Jan Roosen ingeroepen.	8
eod.	Proc^e^ van Jan Schuylen, goudsmid, fugitief voor syne schulden.	eod.
16 d°.	Bedelaers; reglement tegen deselve.	8 v/°

Vide 3 *April* 1532, *en* 2 *Sept*. 1533.

3 Nov.	Proc^e^ van Louys Fernandes, koopman Portugalois, en consoorten, die mede handaedig en in velden en veerden geweest hebben, op de Borse alhier, by laegen en quaeden opsetten wille, gewond, gequest hebben en willen evelen van den lyve, eenen genaemden Louis Mendes, koopman Portugalois.	9
6 d°.	Craemen van de Merkt en alomme elders binnen dese stad staende, af- en weg te doen voor den avond.	eod.
20 d°.	Crediteuren en debiteuren van wylen Jan Otto Jordaen ingeroepen	9 v/°

20 Nov. Idem van Louys Fernandes, koopman uyt Portugal, op heden, mits syne delicten en mesusen, ten eeuwigen daege alhier gebannen. . . . . . .vol. B. 9 v/°

3 Jan. Gruys, slyk en vuyligheyd van de straeten te doen; aerde door de bouwen op straet gebracht te vervueren; goten verstopt synde te kuysschen. Mest mag door iedereen weggehaeld worden. . . eod.

18 d°. Crediteuren en debiteuren van wylen Antony Kerst, ingeroepen 10

19 d°. Sneeuw; daermede niet te worpen. Op den sneeuw geene haesen of conynen te vangen, reygers. putoirs, swaenen, veldhoenderen, duyven, endvogels of diergelyke niet te schieten. . . . . 10 v/°

17 Feb. Proce van Janne de Haro en consoorten, mede handaedig ende in velde en veerde geweest hebbende, die geinvadeerd hebben Simon van de Werve ende eenen syner knechts gewond en gequetst hebben, sulkx, dat hy is gekomen van levenden lyve ter dood. . . . . eod.

21 en 28 d°. Idem. 11

19 Meert. Hans van Ghoorle, stadskind. (Gerehabiliteerd op 12 Meert 1543). . . . . 11 v/°

eod. Debiteuren van Roys Loupes, koopman Portugalois, fugitief voor syne schulden, ingeroepen. . eod.

24 d° Processie generael van devotie voor den voorspoed van de waepenen van den Keyser, tot Reynsborch, in Duytschland, metten Heeren en Vorsten vergaederd om den Turk en erfvyand van de Kerstenheyd te wederstaen . . . . eod.

9 April. Proce dergene die int sluyten van St. Jorispoorte overlast gedaen, gequetst en gewond hebben . . 12

1541.

Ult. d°. Bussen of coloveren; daer mede niet te schieten. Ook niet met gekoppelde honden buyten te gaen en te jaegen. Over de vesten niet te klimmen, meyen noch heesters af te houwen 12

9 July. Crediteuren en debiteuren van Thomas Jongelink ingeroepen. 13

23 d°. Craemen van de Merkt te doen. . . . . eod.

5 Sept. Verbodene waepenen niet te draegen; gewaepend,

of geharnast niet te gaen, by daege noch by nachte . . . . .vol. B. 13

5 Sept. Bedelaers, vreemd synde, mogen hier niet om Godswille gaen, ten waere sy voorsien syn van het teeken der almoesseniers . . . . 13 v/°

24 d°. Prolongatie der jaermerkt. 14

6 Oct. Brand op 4 October in de Maelderystraet ontstaen; goederen in denselven geplunderd weder te brengen . . . . eod.

eod. Laekengulde by provisie te houden op 't Stadhuys op de groote en kleyne Peysmaekerskamer . . . eod.

8 d°. Processie generael van devotie om voorspoed te bekomen tegen den Turk; straeten te reynigen. . eod.

12 d°. Looven voor of neffens de huysen ter straetenwaerts uytstekende niet breeder te maeken dan vier voeten; dese looven moeten minder breed syn in de enge straeten; deselve looven van berde gemaekt, niet te pekkene of te vettene, maer deselve te dekken met lood, schaelien oft andere harde daeken. 14 v/°

eod. Hout noch torven in de Roye achter het Stadhuys niet te leggen 15

26 Nov. Crediteuren en debiteuren van wylen Adriane de Weert, Janne de Rodendo, en Simon van Roy. 15 v/°

1 Dec. Peerden, ossen of ander vee ter vente niet te stellen, te rydene, noch te koope te brengen op, aen of nevens de Borse. . . . . eod.

12 Jan. Goederen over te brengen van Jehan de Ortega, borger en wisselaer binnen de stad. Van Medina del Campo, in Spagnien, die onlankx geleden aldaer soude gefailleerd syn en banqueroute gemaekt hebben en, omme syne crediteuren te frauderen, groote sommen van penningen opgenomen hebben en syne goederen bedriegelyk doen versteken, in prejuditie van syne crediteuren. eod.

18 Feb. Plaetse gedesigneerd voor de wekelyksche peerdenmerkt, alle Saterdaegen alhier te houden, te weten op de straete oft plaetse daer den wapper plach te staen, achter in de Meir, beginnende aen thuys van Arenborch ende strekkende lankx de Vaert ter bruggewaerts, liggende aen de Schuttershoven by de Caetspelen. 16

18 Meert. Buyten niet te gaen drinken, op pene van tydelyke

	verbeurte der poortery, van het vorste lid, of daer vore terstond te moeten betaelen 12 guldens. vol. B.	16 v/o
18 Meert.	Ambachtslieden moeten binnen de stad woonen.	17
eod.	Stadsaccysen niet te defrauderen; degene die brandewyn of levende waeter maeken, soo binnen dese stad als tot Berchem, Borgerhout en elders, moeten tselve aen de wynaccysers aengeven. . .	eod.
1 April.	Buyten niet te gaen drinken; herbergiers woonende omtrent dese stad in plaetsen daer de stad geene accysen en licht, mogen geene poorters of ingesetenen deser stad setten of laeten drinken, op pene van dry maenden buyten dese stad te moeten blyven	19

1542.

26 do.	Proce dergene die buyten hebben gaen drinken.	19 v/o
2 Mey.	Idem	20
13 do.	Idem	20 v/o
27 do.	Huerpeerden moeten door de dienaers der Corte Roede ende de weerdeerders gevisiteerd worden; loon derselve peerden gereguleerd.	21
eod.	Accysen te betaelen van de peerden die de weerden binnen dese stad penninkweerden en verkoopen	21 v/o
12 Juny.	Degene die poorten, torren, garyten en vesten deser stad occuperen ende bewoonen, moeten deselve ruymen; sy die vensteren of gaeten in deselve, aent waeter of aen de vesten staende, hebben, moeten die met vaste staende yseren geerden kruyswys toemaeken en sluyten. . . .	eod.
15 do.	Anabaptisten, herdoopers en andere quaetwillige; knechten liggende omtrent den Maeskante, in meyninge synde eenigen toog en entreprise te doen op eenige steden der Keys. Majesteyt, soo sal elk die iets daeraf gehoord heeft, sulkx overbrengen; complicen dese landen te ruymen. Wachten te houden, taverniers hunne gasten over te brengen. Na de klokke, achter straeten niet te gaen.	22
16 do.	Degene die geboren syn uyt den lande van Cleve, van Gulick oft uyt andere vlekken in de obedien-	

	tie van den Hertog van Cleve wesende, moeten op 't Stadhuys komen om aldaer met naem en toenaem geregistreerd te worden; gasten over te brengen; vreemdelingen mogen 's avonds uyt den huyse niet gaen, noch ook als men de klokke trekt. Op de vesten niet te gaen; by der stadsartillerie niet te komen; niemand op de wacht te komen, dan die daertoe behoort.	vol. B. 23
17 Juny.	Craemen, kisten, schappraeyen, manden, korven of diergelyke op de Merkt staende, weg te doen.	24
19 d°.	Cleefsche en Gulikscher onderdaenen, alhier woonende, moeten hunnen eed op 't Stadhuys komen doen.	24 v/°
26 d°.	Op de wachten niet te drinken, oft van d'een op d'ander niet te gaen; iedereen moet sich van waepenen voorsien.	25
eod.	Processie generael van devotie om God te bidden voor het welvaeren van den Keyser en synen broeder, den Roomschen Koning, ende op dat Hy hunne landen bewaere tegen den Turk en andere vyanden	eod.
14 July.	Idem	25 v/°
eod.	Wachte; ordonnantien op deselve om alle surprisen te beletten wegens den vyand.	26
21 d°.	De stad eene myle wegs rondomme in waeter gesteld wordende, soo moet men de beesten in 't land synde, weg doen. Iedereen moet van waepenen sich voorsien. Brandklokke slaegende, soo mag niemand ten brande gaen dan bakkers, brouwers, geestelyke persoonen en gebueren neffens den brand woonende; geene manspersoonen, van buyten noch van binnen, weerachtig synde, mogen uyt de stad gaen; goederen en koopmanschappen uyt de stad niet te vervueren.	27 v/°
eod.	Gewaepend en gestokt te komen onder den Wykmeester ende hoofdman, soo haest de groote klokke op d'een boord kloppen sal om ter stadsdefensien te gaen; vrouwen en kinderen moeten alsdan binnen huysen blyven; craemen weg te doen.	28
22 d°.	Verraeders en bespieders van den vyand in dese stad gesonden, in vrouwenkleederen en andere	

habyten gedeguiseerd, soo sullen al degene die iets daeraf weten sulkx overbrengen, met premie van 100 guldens. . . . . vol. B. 28

22 July. Merkt te ruymen van alle volk, soo wel vrouwen als manspersoonen, de Heeren van der Stad daerdoor belet wordende goede orde te stellen totter defensien van de Stad. . . . . 28 v/o

eod. Metsers, timmerlieden, graevers, metsersdienaers en voordere handwerkers moeten aen 't Stadhuys komen met hunne instrumenten van schuppen, manden, maillietten, breekysers, enz. om rondomme de stad te werken, op pene van 100 guldens. . . . . eod.

23 d°. Op de vesten niet te gaen noch iemand eenig belet te doen, op pene van de galge. Handwerkers, metsers, graevers en andere moeten sich met hunne instrumenten laeten vinden aen Croonenborgpoorte. Op de Merkt niet te staen gaepen. Als de klokke slaegt, moet ieder in syne wyk komen. Waepenen en munitien van oorlog niet te verdieren. Kranke luyden hunne leden machtig synde, moeten daegelykx werken, daer men hun bevelen sal, voor redelyken loon. Leeren en waeter voor de deuren te stellen; hoveniers moeten hunne fruytleeren binnenbrengen. Galge op de Merkt gesteld om daeraen te corrigeren degene, die contrarie aen den voors. geboden sullen gedaen hebben. 29

25 d°. Victualien, vleesch, boter, kaes en brood door de provandiers voor de volkeren van waepenen, ruyteren ende andere ingesetenen niet te verdieren; elk huys moet eenen man senden om aen de Croonenborgpoorte aen de stadsvesten te werken . . . . 29 v/o

26 d°. Graevers aen de Stadswerken te senden; ieder moet voor syn vuer goede sorge draegen, op pene te moeten instaen voor de schaede door den brand te veroorsaeken . . . . 30 v/o

eod. Degene die niet geharnast of gewaepend syn of andersins niet en werken op de vesten, moeten met schuppen en manden aen de Roodepoorte gaen werken; die niet versien syn van schuppen

en manden, moeten sich bevinden op de Harinkvliet om alle sperren en hout aldaer liggende, te draegen naer de Roodepoorte; degene wien 't selve hout toebehoort, moeten dat laeten volgen, sonder wederseggen, op de galge. vol. B. 30 v/o

27 July. Victualien, spys en drank tot gerieve van de ruyteren en knechten te brengen en te schikken aen de Roodepoorte, en die aldaer pennink-weerden, tot redelyken prys, sonder die te verdieren . . . . eod.

29 d°. Vuer wel te bewaeren; in alle huysen goede sorge en waeke te houden voor het vuer en te ondersoeken of eenige poppen daerinne gelegd waeren, vermits er eenen jongen gevangen is, waerdoor men geinformeerd is, dat hy met syne andere gesellen, wesende veertien int getal, in dese stad, in diversche kerken en andere plaetsen, den brand gesticht hebben ende tvuer steken souden. Op de wacht te blyven, en achter straeten niet te gaen, op pene van gecorrigeerd te worden als eenen verraeder; gasten over te brengen, daer men quaede suspitie op heeft. Brand voorvallende, soo moet ieder op syne wacht blyven. . 31

eod. Fouragien voor de peerden door de weerden en herbergiers niet op te steken; men mag aen alle degene die in der Majesteyts dienst syn, voor ieder peerd, onder dag en nacht, voor hoey, strooy en dry spenden haever niet meer rekenen dan eenen stooter. . . . . eod.

Ult. d°. Vuerpylen noch fuseen niet te schieten; 's avonds op de straeten niet te gaen op pene van eene maend te waeter en te brood gesteld te worden, ten waere dat men den roep wist; waeter, lanternen en leeren voor syn huys te stellen. 30

eod. Gestolene bussen, clooten, wolle, hout, buskruyd van de fortificatien deser stad weder te geven; niet te stelen van anderlieden erve, op pene van de galge. . . . . eod.

3 Aug. Bussen, poeder en andere munitien van oorlog op de vesten en elders tot defensie deser Stad gesteld en van daer weggedraegen, moeten wedergegeven worden, op pene van de galge.

Boomen, steenen, of hout buyten de stad afgehouwen, afgebrand of afgebroken, weg te doen. vol. B. 31 v/°

10 Aug. Fortificatien rondomme dese Stad gemaekt wordende, soo moeten tot invorderinge der penningen daertoe noodig, betaeld worden : accys van hoornebeesten, verkenen, kalveren, lammen, oeyen en geyten; gesworene slaegers moeten daervoor sorgen. Torfaccys. Rosmeulens en quernen. Koyteaccys of kleyn bier ; dobbel en ander bieraccys. Brouwers mogen geene bieren mengelen ; peylders en segelaers moeten daerop letten. Wynaccys; de hoogselen gesteld op de bieren en wynen tot behoef van de erectie van den nieuwen Stadhuyse, sullen blyven betaeld worden. Geestelyke en geordende lieden moeten deselve accysen ook betaelen. eod.

eod. Op de vesten niet te gaen op pene van 50 guldens. 34 v/°

12 d°. Processie generael van devotie, in stede van Onser Liever Vrouwen Ommeganck. . . . . . . eod.

14 d°. Geroofde goederen, tsy van vrienden of vyanden, binnen of buyten dese Stad gekocht oft verkregen, over te brengen ; fruyt of vruchten niet te plukken of te haelen op der goede lieden erve . . . 35

19 d°. Wyken deser stad syn gehouden te werken aen de vesten, wallen, en binnenwerken deser stad van de Roodepoorte tot aen de Croonenborg toe, te weten uyt elk huys eenen persoon, tsy man oft vrouw. Accysen en imposten nu onlankx tot behoef der voors. fortificatie gesteld op de hoorne- en andere beesten, door vleeschouwers en andere slaegers te betaelen. Vuylnissen en gruys te vueren op de binnenvesten door de karrelieden op hunnen salaris, die by den Rentmeester daervoor sal betaeld worden. Bussen, poeder, clooten en andere munitien van oorlog uyt de stad niet te vueren. Dese octave van Onser Vrouwen niet omme te gaen dan voor de klokke van tienen. Craemen van de Merkt te doen. . . . . eod.

26 d°. Knechten in dienst en soldye van de Majesteyt wesende, moeten uyt dese stad vertrekken naer hunne vendels, op pene van lyf en goed. Vagebonden krygsgewys oft andersins alhier ledig gaende, moeten vertrekken. . . . . 36 v/°

7 Sept. Victualien naer den leger te vueren, naer der stad van Hoeye, in den lande van Luydick. . . vol. B. 36 v/o

11 d°. Vleeschaccys te betaelen, soo door de slaegers als de buytenbeenhouwers. 37

19 d°. Over de vesten niet te klimmen; met bussen niet te schieten; 's nachts met trommelen niet te gaen. 39

27 d°. Processie generael van devotie om God te bidden van de waepenen Synder Majesteyt allen voorspoed te geven tegens den Turk ende den Koning van Frankryk, die verraederlyk den peys gebroken en dese landen gepilleerd ende verbrand heeft. Niemand voor ofte besyden de voors. processie te gaen voor dat de Heeren en de Stad eerst al voorby syn, op de verbeurte van syn opperste kleed; straeten te reynigen; herbergiers hunne huysen alsdan te sluyten. . . . . 39 v/o

11 Oct. Processie generael van devotie tot welvaeren van den Roomschen Keyser en synen broeder den Roomschen Koning, ende voorspoed van hunne waepenen tegen den gemeynen vyand; men moet uyt elk huys ten minsten eenen persoon senden om met de processie te gaen; huysen en winkels moeten alsdan gesloten worden 40

17 d°. Op de Borse niet te injurieren, obloqueren, invaderen, slaen, smyten, of stooten, noch geenderhande insolentien te bedryven door de kooplieden, noch oploop te doen. . . . . 40 v/o

eod. Proce van Francisco Sadornil, koopman uyt Arragon, fugitief voor syne schulden; degene die goederen van denselven ten onderen hebben, moeten dese inbrengen . . . . eod.

20 Nov. Proce van Janne Ebelins, alias Covelens, fugitief voor syne schulden; degene die goederen van denselven ten onderen hebben, moeten dese inbrengen 41

24 d°. Geene stoffe van steenen, hout, yser, fruyt, kruyd, boomen oft ander goed van anderlieden huysingen, hoven, hofsteden of erven weg te haelen. 41 v/o

Ult. Jan. Krygsknechten in dienst van de Majesteyt synde, moeten vertrekken naer hunne vendels, ten waere deselve paspoorten hebben om hier te mogen verblyven, welke paspoorten aen den

Officier moeten getoond worden, soo door de tegenwoordige krygsknechten, als door degene die hun afscheed hebben ; krygslieden niet te logeren, sonder oorlof. . . . . vol. B. 41 v/o

10 Feb. Proce van Hans Bertels, en Laureys Goossens, fugitief voor hunne schulden; sy die goederen van deselve ten onderen hebben, moeten dese inbrengen 42 v/o

eod. Crediteuren van wylen Hans Haeck ingeroepen. eod.

eod. Straeten en goten schoon te maeken van vuylnisse, aerde en sneeuw. . . . . eod.

13 Meert. Aerde en gruys van de straeten te doen en te vueren buyten 't Cruyphol, in en binnen den nieuwen Blokhuyse of bolwerken aldaer gemaekt. 43

1543.

26 d°. Processie generael van devotie tot welvaeren en voorspoed van den Keyser vertrekkende van Spagnien naer Italien en voorts naer Duytschland ende de Nederlanden. . . . . 43 v/o

7 April. Proce van Emanuel Cherano, fugitief voor syne schulden. . . . . eod.

11 d°. Hondenslaegers niet te misdoen int exploiteren van hunnen dienst; het getal der honden hier merkelyk vermeerderd synde, waerby de secrete waeken ende andere defensien des nachts syn geturbeerd ende veele andere inconvenienten gebeuren. Geyten, peerden, koeyen, verkenen of andere beesten op de vesten niet te laeten weyden. 44

4 Mey. Processie generael van devotie tot welvaeren en voorspoed van de reyse van den Keyser naer Italien en dese landen . . . . 44 v/o

5 d°. Processie van Christoffel Volckemaert, van Leipsick, cassier geweest synde van Augustyn Henricus, om rekeninge te doen van syne cassen. . . . 45

9 Juny. Processie generael van devotie ten eynde als voren. . . . . eod.

16 d°. Vischverkoopers; reglement voor deselve 107

(*Vide* 26 *Feb.* 1549.)

Nota. Vernieuwd op 30 Augusti 1628. (*Vide* 10 *Juny* 1564.)

26 Juny. Henricus Meys, stadskind . . . . vol. B. 45 v/o

25 July. Craemen en wynwaegens aenstonds van de Merkt te doen; eenieder moet leeren, waeter en lanternen voor syn huys stellen. Niemand mag's avonds, na de klokke, achter straete niet gaen, uytgenomen diegene welke totter wacht syn gesteld. Weerden en andere poirters en ingesetenen moeten hunne gasten, by hun gelogeerd, overbrengen. Degene, die totter waeken niet geordonneerd syn, moeten hun in hun huys gereed houden, wel versien van harnas en geweer, om metten klokslaege, als 't van doen wesen sal, uyt te komen . . . . eod.

26 d°. Premie van 25 guldens voor degene die sullen overleveren eenige Clevesche, Gulksche of andere onderdaenen van den Hertog van Cleves, alhier verbleven, contrarie aen d'ordonnantie van 16 Juny 1542 (fol. 215 præc); dese onderdaenen niet te logeren oft in huys te ontfangen. Niemand mag op de bolwerken oft andere werken der fortificatien gaen oft staen, noch ook op de plaetsen daer de artillerie van de stad staet, maer ieder moet alleenlyk syns weegs voorby gaen. 46

eod. Waeken; reglement om de abuysen en ongereregeldheden op deselve te beletten 47

2 Aug. Victualien en fouragien te vueren naer den leger omtrent Turnhout, den Prins van Oragnien en den Heere van Praet gecommitteerd synde van wegens den Keyser, om aldaer te velde te trekken en den vyand te wederstaen . . . . eod.

7 Sept. Processie van devotie om God te bidden victorie te verleenen aen den Keyser in desen rechtveerdigen oorlog . . . . 47 v/o

28 d°. Processie van St. Michielsdag naer gewoonte gedaen wordende, soo sal men ook bidden voor den voorspoed der waepenen van den Keyser. Sondaegs noch 's Heyligdaegs niet te werken onder 't dexel dat deser stads fortificatie noodsaekelyk moet gemaekt worden 48

eod. Victualien naer den leger in Henegouw te vueren. eod.

3 Oct. Peys tusschen den Keyser ende Willem Hertog van Cleve en Gulick enz., denwelken aen de

Majesteyt heeft overgegeven het Hertogdom van Gelre ende het Graefschap van Zutphen . . vol. B. 48 v/o

3 Oct. Nieuwe imposten gesteld om de onkosten der fortificatie te vinden; bier, wyn, en azynaccys verhoogd; buyten niet te gaen drinken; quernen en rosmeulens over te brengen; peyl voor de brouwers van dry tot dry maenden te maeken, denwelken sy onder eed moeten onderhouden 49

7 Nov. Processie van devotie tot voorspoed der waepenen van den Keyser; victualien te vueren naer het leger tot Valencyn, alwaer den Keyser selfs in persoon met syn geheel armée den vyand onder oogen heeft . . . . 48 v/o

27 d°. Commissarissen van Stadswegen gesteld om te collecteren de nieuwe imposten; onder eed te verklaeren hoe veel ossen, koeyen en andere beesten iedereen geslaegen heeft. 50

5 Dec. Proce dergene, die hebben gelaegd achter 't Kerkhof, voor oft omtrent de huysingen van den Welzers, geheeten *de Roose*, Bernaerde Meytinck, koopman van de geselschappe van den Welseren, en die ten selfden tyde den voors. Bernaerde voor de poorte van gesegden huyse, hebben oploop gedaen, geslaegen ende hebben willen evelen van den lyve . . . . 50 v/o en 51

12 d°. Biertappers mogen hunne bieren niet verhoogen 51

1 Feb. Staeken, schutsels, haegen of boomen niet weg te nemen. . . . . 51 v/o

8 d°. Over de Schelde op 't ys niet te gaen, mits den grooten tempeeste en onweder, op pene van 20 guldens 52

Onder dese ordonnantie staet:

Renovata die secunda Januarii a° 1564, postquam per octiduum Schaldis ita coerctus jacuisset ut pedes et eques tuto pertransiri potuerit : octava autem Januarii licet glacies dissoluta nataret, duravit tamen gelu per duos fere menses continuos.

Onderteekend H. De Moy.

9 Feb. Proce dergene, die 's avonds, tusschen 5 a 6 ure, int afgaen der Borse, Simon Turchy, koopman Lucquois, gewond, gequetst, geslaegen ende syn aensicht overhouwen hebben. vol. B. 51 v/o en 52 v/o

16 do. Processie van devotie tot welvaeren van den Keyser 52

10 Meert. Contributien en graefgeld te betaelen aen de Wykmeesters tot behoef van de fortificatien; hutten door eenige persoonen, buyten dese stad en binnen der gestelden paelen gemaekt van der stadsstoffen (hout, steen, berd), alwaer gesegde persoonen herbergen, cabaretten en diergelyke gasten houden, soo moeten dese hutten aenstonds geruymd en afgebroken worden, sonder dat men eenige stoffe derselve wegneme, op pene van 24 guldens 53

1544.

14 Mey. Gewaepend niet te gaen; lediggangers niet te houden, by ordonnantie van den Keyser. . . 53 v/o

11 Juny. Ommeganck, voortyds costumelyk gehouden op Heylig Sacramentsdag, veranderd in eene processie van devotie, vermits in dien ommeganck met waegenen, kinderen, peerden en andere spectaculen dikwyls vele dissolutigheden van spelen en diergelyke sotternyen gebeurden, seer onbehoorlyk wesende ende tenderende meer tot ydelheyd dan tot devotien en reverentien van den H. Sacramente. . . . . 54 v/o

14 do. Proce der crediteuren van wylen Henrick Gielis, Peeter Bervoets, Jan Van Zele en Marien Moons. 55

18 do. Metsersloon gereguleerd . . . . 89 v/o

23 do. Peys tusschen den Keyser en den gekosen Koning van Denemark. 55 v/o

28 do. Processie van devotie tot voorspoed van den Keyser met eene machtige armée in Vrankryk getrokken, de stad van Luxembourg reeds wederom gebracht synde in d'obedientie van den Keyser. 56

12 July. Idem. . . . . 56 v/o

19 do. Xen pennink van de inkomen der onroerende goe-

den en renten en XX^{en} pennink van de huerlingen
en X^{en} pennink van den bodenloon te betaelen
tot onkosten van den oorlog . . . . vol. B. 56 v/^{o}

26 July. Processie van devotie tot voorspoed der waepenen
van den Keyser in oorlog synde tegen den Koning
van Vrankryk die sich met den Turk geallieerd
heeft; craemen van de straeten weg te doen. . . 57

eod. Kerren voor steen, kalk, saevel, vuylnisse, aerde
of gruys niet te gebruyken, ten waere deselve
hebben achter, int sluyten, een berd van twaelf
duymen hoog en ook hetselve berd wel sluytende,
op pene van 2 guldens tot behoef van den keur-
meester deser stad. . . . . 57 v/^{o}

16 Aug. Vry geleyde ten tyde van O. L. V. ommegank. . eod.

eod. Oude kleerkoopers met hunne oude pluysingen
ende andere goederen niet te staen in de Huy-
vettersstraet, noch in de Corte ende Lange
Gasthuysstraet, maer de oude kleermerkt te
houden op de pleyn of plaetse voor de Slykpoorte,
strekkende van daer voorts tot aen den waeter-
molen van dese stad ende de brugge aldaer
tegen de voors. molen over ende voorts lankx de
riviere, die men noemt de Vuylruye tot aen de
houten brugge toe, over deselve Vuylruye te-
genover de Kerke van het Faconsclooster, ende dat
tusschen de paelen aldaer gedesigneerd en gesteld. 58

26 Sept. Peys tusschen den Keyser en Vrankryk . . . . . 58 v/^{o}

27 d^{o}. Processie van devotie tot voorspoed der waepenen
van den Keyser tegen syne vyanden . . . . eod.

11 Oct. Alle degene, die eenige waegenen of peerden in
den dienst oft leger van den Koning van Engeland
uytgesteld of gesonden hebben gehad of eenige
waegenen, peerden of andere dingen hebben
verloren of ook quaelyk betaeld of 'tachter mogen
syn oft andersins getracteerd geweest dan be-
hoort, moeten hun verlies, schaede, en tachter-
heyd, gebrek en tractement, by goede declaratien
en specificatien, overbrengen in handen van den
Markgraef 59

16 Feb. Vleesch in den Vasten niet te verkoopen op pene
van 100 guldens. . . . . eod.

27 d^{o}. Proc^{e} van Antonio, Reusy neve, en eenen genaemd

Rosse, onbegrepen syns naems, dienaer geweest hebbende van Jasper Duchy en alle andere die op 22 deser 's avonds, omtrent de Borsetyd, Gillebert van Schoonbeke, poorter deser stad, fortse, violentie en overlast gedaen hebben, denselven willende evelen van synen lyve, geslaegen en gewond; op pene van hun hoofd, in cas sy niet compareren . . . . vol. B. 59 v/o en 60

1545.

18 April. Proce dergene die eenige banden, koorden en touwen van de bussen en artillerien, nu ter tyd op de vesten en bolwerken gevuerd synde, in stukken gesneden hebben en gebroken, doen of helpen breken. 60

16 Mey. Andries Smit, koopman, mits syne simpelheyd en krankheyd in curatele gesteld synde, soo mag niemand denselven verleyden, herbergen oft andersins buyten wete, wille en consent van syne curateurs; verboden hem heymelyk of openbaer op te houden, 't aenveerden of te versteken by daege, by nachte, oft daegelykx conversatie of hanteringe met denselven te hebben oft te houden, geduerende syne simpelheyd en krankheyd van sinnen, sonder voorgaende consent van syne curateuren oft hunne gecommitteerden, op pene van duysend Carolusguldens. . . . . 60 v/o

1 en 9 July. Proce dergene die 's avonds Jocobe Anraet, koopman, woonende in de *Croone* in 't Kipdorp, op den hoek van de Paternosterstraet alhier, hebben gelaegd en verraederlyken met eender busse meynen te doorschieten ende evelen van den lyve. eod. en 61

1 do. Gewaepend met bussen, stokken, of verbodene waepenen 's nachts, tusschen de twee poortklokken, achter straeten niet te gaen. 61

21 Oct. Slaegersloon; vleeschaccys niet te defrauderen. 61 v/o

28 Nov. Proce dergene die 's achternoens op de Borse hebben strydgier geweest en oproerig, en groot gevecht en oploop gemaekt hebben met Simon de Chosa, apothecaris, om te invaderen Gabriel Tritsago en Jan Bap. Waryn; item degene, die op giste-

ren achternoen, in de Keyserstraet, hebben strydgier in velde en veerde geweest, daer eenen overlander is gebracht van levenden lyve ter dood. vol. B. 63

5 Dec. Proce derselve tegen maendag aenstaenden, om te compareren op den Raedhuyse alhier, of anders dat sy en elk van hun ten voors. daege binnen sonnenschyn porren uytter Stad en Vryheyd en binnen den derden daege uytter Markgraefschap van Antwerpen, en doen een pelegrimagie tot Nicossien in Cypers, en, na de brieven daeraf gesonden, niet weder inne en komen, sy en elk van hun en hebben eerst sHeeren ende der Stad gemoede, elk op syn hoofd. . . . . 63 v/o

Neffens dese proce staet het navolgende : " Gesien by Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stad de opene brieven van wederroepe oft rappel van bannissemente by Paulo Loupes, koopman, en Christoffel de Morais, schilder, Portugaloysen van onsen genaedigen Heer den Keyser opten 20n dach van Meye ao 1547 lestleden verworven, nopende den decrete van desen bannissemente, ende van dat zy den voors. Sijmonne de Chosa verselscapt hadden gelyck 't selve naerder in de voors. brieven genarreert wordt, hebben deselve voors. heeren by adveyse vanden Schoutet oft Onderschoutet deser stad overmits zekere merkelicke redenen deser stad hen daertoe porrende ende oick den restrictien in deselve opene brieven naerder begrepen gewillecoerd en geconsenteert dat de voirs. impetranten niettegenstaende der voirs. voortsroepinge ende bannissemente zelen moegen genieten voere alzoe vele alst hen aengaet d'effect vanden voirs. hueren brieven. Aldus gedaen den 26n dach van Julio ao 1547. Onderteekend : van der Ryt. " . . . . eod.

16 Jan. Sneeuw ; daer mede niet te worpen 64

23 Feb. Gevangenen van 't Steen gebroken, niet te logeren oft te versteken op pene van gestraft te worden met deselfde straffe die de gevangenen souden hebben onderstaen . . . . eod.

1546.

15 Mey. Brood op 't gewicht gebakken, mag door iedereen verkocht worden. . . . . vol. B. 64

5 Juny. Gansen binnen de stad in bedekte oft beslotene gansecoten niet te houden oft te mesten . . . . . 64 v/o

18 do. Ommeganck op Heylig Sacramentsdag geplogen, sedert 11 Juny 1544, veranderd in processie van devotie, soo sal alle jaeren de voors. processie van devotie plaetse grypen lankx de straeten daertoe aengewesen. De Kameren van Rhetoryken binnen dese stad, naemlyk de Violiere, de Goudbloem en den Olyftak, sullen alsdan de stellaegien vercieren en stofferen met betaemelyke personnagien, figueren en geschriften genomen uyt de Heylige Schriftuere ter materien dienende; premie van dry, twee en een haemelen en ses, vyf en vier stoopen wyn, van stadswegen, voor de dry die sullen bevonden worden gemaekt en opgerecht te hebben de dry schoonste en cierlykste stellaegien en binnen hunne streken het cierlykste gesteld autaeren, waslicht, tapisseryen, eerlyke en betaemelyke schilderyen, meyen, bloemen, stroysele, roosenhoeyen en ander cieraed. 64 v/o en 65

19 do. Wolven noch diergelyke schaedelyke beesten niet te houden, op pene van 30 guldens . . . . . 65 v/o

Ult. do. Krygsknechten van Vrankryk en Engeland, ende voorts alle vagebonden uyt dese stad te vertrekken; deselve niet te logeren. 66

12 July. Processie generael van devotie om God te bidden voor de prosperiteyt, continuatie en goeden voortgank van het Concilie generael gehouden binnen de stad van Trenten. . . . . 66 v/o

eod. Haestige siekte omtrent dese stad; precautien tegens deselve; pruymen noch vierige kerssen niet te verkoopen. eod.

30 do. Proce van Gysbrecht van Brouckhuysen, koopman, die eergisteren nanoen op 't Heyken tot Waerloos, omtrent den gerechte aldaer, jouffrouwen Lysbeth van Haesdonck, die men heet

Schoenmaekere, wede wylen Jans Sterck, met fortse ende geweld heeft willen eweg leyden ende schaeken. . . . . vol. B. 67

30 July. Proce van Janne de Riddere, bakker, die quaed, onetelyk en stinkende brood gebakken heeft, welk brood eendeels den armen op den deyl van der uytvaert van Sr Vyd, gedeyld en gedistribueeerd is geweest. . . . . 67 v/o

6 Aug. Gysbrecht van Brouckhuysen wederom voorts geroepen, oft anders dat hy en syne complicen binnen sonnenschyn ten gefixeerden daege, sal porren uytter stad en vryheyd en, binnen den derden daege, uytten Markgraefschap van Antwerpen en doen een pelegrimagie tot Nycosien in Cypers en, na de brieven daeraf overgesonden, niet wederomme inne komen, sy en hebben eerst sHeeren en der Stad gemoede, elk van hun op syn hoofd. . . . . eod.

11 do. Niet meer dan twee pond buspoeder in huys te houden, op pene van 600 guldens en arbitraele correctie aen lyf en goed; brandmeesters mogen visitatie daervan doen, en eed versoeken van de persoonen daer sy suspitie op hebben. 68

14 do. Proce van Peter Bouchet en Alydt van Campe, syne huysvrouwe, voortvluchtig voor hunne schulden . . . . 68 v/o

16 do. Brood door iedereen te bakken en te verkoopen, mits synde op behoorlyken gewicht. . . . . . . eod.

eod. Proce van alsulken vrouwpersoon die eenen dorpman alhier koren te koop gebracht hebbende, op de Brabandsche Corenmerkt, met eene koppele sloetelen gesmeten en andersins fortse aengedaen heeft 69

21 do. Vry geleyde als men O. L. V. beeld omdraegt. . eod.

4 Sept. Proce van Wilhem Rouwen, Schotsman, die Hendrik Hoppenstede criminelyk aengesproken heeft, op pene in cas van geene comparitie dat den voors. Hoppenstede voorts sal procederen tot synder excusatie, soo in materie van purgie als andersins. . . . . eod.

25 do. Processie van devotie op St. Michielsdag om

God te danken dat Hy, 't anderen tyde, dese stad verlost heeft van de sweetende siekte. . . vol. B. 69 v/o

28 Sept. Brand op Sinte Catlynenveste voorgevallen synde, soo sal men het goed gevlucht en aenveerd uyt de borgers huysen, aen de eygenaers weder behandigen, op pene van gehouden te worden als dief. eod.

eod. Verloren obligatie ten behoeve van den geselschap van Bonaventura Michaeli. 70

25 Oct. Derden tienden en tweeden twintigsten pennink te betaelen van huysen en erven binnen de stad en vryheyd derselve gelegen. . . . . eod.

17 Nov. Gesellen die in den brand van heden meer gedaen hebben, moeten hunne naemen op 't Stadhuys laeten opteekenen en sullen betaeld worden. . . 70 v/o

26 do. Brand dikwyls voorvallende, soo mag men geene huysen of looven meer maeken oft timmeren met eenige houten stagien of houten gevelen voor aen der straet, achter of ter syden van deselve huysen of looven, maer sullen die gemaekt en gemetst moeten worden met steenen gevelen en mueren tusschen beyde recht opgaende, sonder eenige oversprongen ten alder minsten voets dik, en indien deselve huysen loofsgewys gemaekt worden, soo sullen de mueren tusschen beyde van elker wooningen derselver looven moeten opgemaekt worden, boven doorgaende met canteelen of wynbergen, onderhalven voet buyten den daeke of vorste van derselver wooningen en dit al op de pene en verbeurte van deselve houten stagien en gevelen of ook de voors. mueren min dan voets dikte, als voren gemetst, af te moeten breken en daerenboven nog te vervallen in de pene van 60 guldens; deselve houten gevelen niet te volmaeken, vernieuwen, verkeperen, ververschen of andersins te sustineeren op pene als voren. Ordonnantie op 't stuk van de looven gemaekt op 12 October 1541, vernieuwd op 18 Sept. lestleden, te onderhouden. eod.

20 Dec. Cornelis van Alblas, Schouteth in den Hage, by Breda, overmits dien dat hy ongehoorsaem is geweest den uytschryvere van der poorteryen van dese stad en den brieven dienaengaende aen hem,

	te meer stonden geschreven niet geobedieerd heeft, contrarie der Hoogheyd ons genaedigsten Heeren 's Keysers en deser synder genaden Stad Juridictie, daer af de Heer en de Stad wel geinformeerd syn, sal porren binnen sonnenschyn uyt de stad voor dry jaeren.	vol. B. 7
21 Dec.	Verloren obligatie.	71 v/o
23 Feb.	Proce dergene die 'savonds geweest syn ten huyse van Jan Henricx op de Meir, denselven aldaer gewond, gequetst hebben en van den lyve hebben willen evelen	71
Ult. do.	Nieuwe imposten om te vinden de onkosten der fortificatie en het paert van dese stad in het consent van 600,000 guldens. Poorters en ambachtslieden moeten binnen woonen; buytenpoorters moeten hunne jaerrechten betaelen op verbeurte van hunne poorterye. Pondgeld te betaelen van alle vertierde, veranderde, vermangelde of verkochte huysen en erven binnen dese stad of vryheyd derselve gelegen, te weten van elk pond Brabants erfelyk, eenen schellink Brabants eens, tot behoef der fortificatien deser stad, soo wel door den kooper als door den verkooper der voors. erve.	72
eod.	Olie, syropen, wynen, asynen, moute, zeepe en diergelyke waeren; reglement op 't royen der vaeten van deselve, in 't uytmeten.	76
12 Meert.	Stadschynsen te betaelen	71 v/o
eod.	Swerte zeepe; bedrog in den buyten; maete of groote van de tonnen.	77
2 April.	Haestige siekte; degene die met witte roeden gaen mogen in de kerke der Minderbroeders niet komen, maer alleenelyk in 't groot Gasthuys.	77 v/o
eod.	Arme menschen; hoe sy sich moeten reguleren int mendiceren	78

1547

22 do.	Schepenreglement nopens het laeden en lossen aen de caeyen, werven en vlieten	83
26 do.	Proce dergene die buyten hebben gaen drinken.	80

Ult. April. Processie van devotie om God te bidden voor victorie, peys en vrede. . . . . vol B. 80

6 Mey. Peerdenmerkt alle daegen te mogen houden op de Pleyne, aen de Slykpoort en Waetermeulenbrugge deser stad, vermits de plaetse daertoe eertyds geordonneerd, daer den wapper placht te staen, achter in de Meir, lanckx 't huys van Arenborch en de vaert, door de nieuwe huysen, die men daer in meyninge is te laeten maeken, tot geene peerdenmerkt meer sal bequaem syn . . . 80 v/o

eod. Oude kleerkoopers en uytdraegsters; hoe sy hun des Vrydaegs en Saterdaegs int voorstaen en ook int verkoopen van huysen en andersins sullen reguleren . . . . eod.

7 d^o^. Processie van devotie; Gulden en Ambachten op hunne Kameren te vieren en toonen alle teekenen van blydschap, op alsulken prysen van haemelen en wyne als de Stad daertoe geven en ordonneren sal, tot verblydinge van de goede tydinge der victorie die den Keyser bekomen heeft tegen eertyden den Electeur van Saxen, hebbende den Keyser deses armée afgeworpen, denselven Electeur en den Hertog Ernest van Brunswyk gevangen 82

21 d^o^. Vueren niet te stoken, noch licht, noch vuer te houden in de schepen in de vlieten alhier liggende, na 't verlaeten der poortklokke, tot 's morgens toe dat deselve wederom sal luyden, om alle perykel van brand te verhoeden. . . . 85 v/o

12 July. Ingeroepen alle degene die kennisse hebben van den doodslag gebeurd in den persoon van Hans de Valckenere, sHeeren dienaer, des snachts tusschen Sondag en Maendag. . . . . eod.

5 Oct. Harink alhier ten staepel komende; alle ongeregeldheden int pakken van denselven verboden. . 86

10 Nov. Proce van François Zulre, goudsmid, fugitief voor syne schulden. 87

4 Feb. en Ult. d^o^. Proce dergene die 's nachts aengevallen, gewond en gequetst hebben wylen Dominicus Bassadomo en syn geselschap mommen gaende, oft daer mede in velden en veerden geweest hebben. . 87 v/o en 88 v/o

7 Feb. Proce van Gillis Goubet, zeepsieder, fugitief voor syne schulden. . . . . vol. B. 88

Ult. do. Metsers, metsersdienaers en andere werkluyden mogen, om werk te krygen, hun 's morgens niet meer vergaederen in O. L. V. kerk, op pene van 1 gulden. . . . . eod.

eod. Proce van die Dominicus Bassadomo gewond hebben . . . . 88 v/o

10 Meert. Claes Gevaerts, vleeschhouwer, stadskind. . . . eod.

12 en 17 do. Proce van Jan van Zeem, schrynwerker, fugitief over sekere faute en rasure die hy gecommitteerd heeft in seker pasport, daermede hy hem beholpen heeft, en onder pretext van dien, sekere munitie van oorlog buyten 's Keysers landen gevuerd en getransporteerd heeft. . . . . . eod. en 89

1548.

21 en 27 April. Proce dergene die eenigen oploop gedaen hebben der justicien, in woorden oft in eeniger werken, soo wel buyten als binnen dese stad. . 90 v/o

21 do. Jehan Hernandes de Samora oft Jehan Michael de Tores, die ons sHeeren des Keysers artillerie uyt Duytschland teDort gebracht hebben, mogen niet gelogeerd, maer deselve moeten overgebracht worden. . . . . eod.

2 Juny Graen; reglement nopens de weerde int verkoopen van 't selve. 91

12 do. Verloren obligatie. . . . . eod.

25 do. Proce van Laureys Bockaert en Catlyne Lints, syne huysvrouwe, om voorts te komen procederen in alsulken proces als in materie van appellatie alhier hangende is. . . . . eod.

18 Aug. Biertonnen door metsers of andere niet te gebruyken tot stellingen of andersins, ten schaede der brouwers aen wie deselve toebehooren. 92

28 Sept. Bieren en wynen-imposten op deselve; accysen verhoogd; XXen pennink te betaelen van de inkomen der huysen. . . . . eod.

8 Nov. Proce dergene die 's avonds op Sint Jansvliet van

levenden lyve ter dood hebben gebracht eenen genaemd Jan Rogiers, alias Mont, pleyteneer of veerman op 't Veer alhier . . . . vol. B. 93 v/o

12 Jan. Diegene welke erven hebben in de Nieuwstad alhier, moeten de groote en gelegendheyd derselve op 't Stadhuys overbrengen, by bevel van den Keyser. 94

26 do. Vrydaegsche Merkt; tot nu toe voor het Stadhuys gehouden, sal voortaen gehouden worden op de erve van der huysingen van Mynheer van Spaengien, by de Heylig Geeststraet. . . . . . . eod.

25 Oct. Guldenhoven en erven in de nieuwe stad; reglement nopens het verkoopen derselve ingevolge de pointen, daerop den Keyser met Gilleberte van Schoonbeke gehandeld heeft . . . . 94 v/o

7 Nov. Idem; tyd tot de verkoopinge derselve geprolongeerd . . . . 96 v/o

8 Meert. Twist tusschen sekere schiplieden van Engeland en van dese stad alhier voorgevallen, soo mogen deselve schippers malkanderen niet misdoen . 97

20 do. Verloren dochterken oud 8 jaeren synde, aenhebbende een bouken van coleur de Roy, geboord met fluweel en gevoederd met kelen van fluwynen. . 97 v/o

23 do. Proce van Artur Boeycot en van alle degene die met hem in velden en veerden strydgierig geweest hebben tegens Symon Claes, schipper, denselven sulkx gewond en gequetst hebbende, dat hy korts daerna van levenden lyve ter dood gekomen is. eod.

30 do. Rolwaegens, die Sint Jorispoorte uytvaeren, moeten staen by Sint Jorispoorte, in plaetse van in de Cammestraet. 98

1549.

15 Juny. Aerde en gruys in de nieuwe stad te vueren. . . eod.

1 July. Processie van devotie om God te bidden voor de ongetemperdheyd des tyds en opdat de vruchten, met goeden bequaemen weder, van den lande ingedaen mogen worden . . . . 98 v/o

9 do. Verloren obligatie. 99

13 do. Timmerhout en berd te schepe alhier komende,

soo moet dit voortaen op de nieuwe caeye van Croonenborgpoort tot op den muer van Sint Michielsclooster gebracht worden. . . . . vol. B. 99

2 Aug. Inhaelinge van den Keyser met den Prins van Spagnien; iedereen moet sich daertoe gereed maeken; premie van dry haemelen en twelf stadstoopen wyn voor de wyk die met meeste getal sal uytkomen . . . . eod.

3 d°. Timmerlieden moeten werken op hunnen behoorlyken salaris . . . . 99 v/°

9 d°. Schrynwerkers, timmerlieden, schilders, beeldsnyders ende andere werklieden, moeten werken op behoorlyken salaris. . . . . eod.

17 d°. Inkompste van den Keyser op 10 Sept.; iedereen moet sich daertoe gereed maeken met alsulken accoutremente en kleedinge van alsulken coleuren, als de patroonen daeraf gemaekt, die aen iedereen sullen getoond worden; alle poorteren en ambachtslieden, versocht wordende, moeten medegaen, op pene van privatie van hunne poorterye en ambachte. 100

23 d°. Craemen weg te doen; exces, garboullie, en vechteryen ten tyde der Incompste verboden. . . 101

2 Sept. Werklieden eenig werk begonst hebbende ende 't selve verlaeten hebbende, moeten wederom komen om hunne begonste werken te volmaeken op hunnen besproken salaris. . . . . 100 v/°

3 d°. Craemen, kisten, banken, stellingen, en andere beletselen en impedimenten van de Merkt te doen; met deselve te staen op de oude Veemerkt aen de Predikheeren. Straeten schoon te maeken gedurende den tyd, dat den Keyser ofte syns Majesteyts sone, onsen toekomenden Heer, alhier sullen syn. Borgers moeten logeren alle degene die by hun sullen gefourierd worden door den Marechal van 't logis van de Majesteyt. Werklieden mogen hunne begonste werken niet verlaeten, op pene van lyf en goed. eod.

6 d°. Werklieden en arbeyders mogen hun werk niet verlaeten . . . . eod.

9 d°. Jonge meyssens en dochters, gekosen by de

Gecommitteerden deser stad tot vercieringe van de puncten en stellagien, mogen hun niet int soeken laeten. Die tot de wachte gekosen syn, moeten hun aldaer laeten vinden. By ontyden op de wacht niet te schieten. Poorters versocht om den Prince in te haelen en met de Heeren deser stad te ryden, moeten hun gereed maeken tegen morgen voornoen, gelyk degene die gekosen syn om te voet te gaen. Buyten de stad niet te gaen voorder dan totten Draeyboom aen Ter-Siekenen, sonder te komen tot Berchem oft op de velden. Victualien op prys gesteld, alsook het bestellen van de peerden. . . . . vol. B. 101

13 Sept. Gulden en Ambachten moeten op en voor hunne Kaemeren vieren en toonen alle teekenen van blyschap tot exaltatie, eere ende liefde van den Keyser ende den Prince, synen sone, op de prysen van sekere haemelen en eenige stadsstoopen wyn. 102

18 d°. Twist en discoord opgekomen tusschen eenige Officieren van den Prins van Spagnien, en eenige ingesetenen alhier, soo mag men geenen oploop met woorden of met werken maeken. . . . . . . eod.

19 d°. Schilders, beeldsnyders, drukkers of andere mogen niet conterfeyten, schilderen, snyden, drukken of doen drukken eenige stukken, puncten, spectaculen, stellagien, arken triomphael, descriptien of inscriptien derselve, uytgeven of laeten uytgaen. Geweer, messen, degens, rincraegen, hellebaerden, spiessen, lancien, halfhaeken of andere, de Stad toebehoorende, weder te brengen in handen dergene daertoe gecommitteerd. . . . 102 v/°

23 d°. Alle degene die eenige stukken binnen hunne huysen hebben eenigsins concernerende den spectaculen, arken triumphael, entredeuxen en andere stukken, by de stad gesteld totter chieringen van der Inkompst van den Prins, te brengen in handen van den Rentmeester deser stad, sonder deselve te verstekene, sullende alle deselve door eenen gesworen ouden-kleerkooper deser stad publiekelyk verkocht worden. . . . . eod.

26 Oct. Ingeroepen alle degene die eenig recht oft

pretentie hebben tot seker schip verbrand in de haeve van Livorne . . . . vol. B. 103

6 Nov. Ingeroepen alle degene die eenig recht oft pretentie hebben tot sekere dry kisten oft kassen tot Ausbourg gedepositeerd door de erfgenaemen van Diego Mendez. . . . . eod.

23 d°. Craemen van de straeten te doen. . . . . 103 v/°

12 Dec. Proce van Dierik Bellens, fugitief over syne schulden . . . . eod.

13 d°. Proce van Janne De Waeyre, fugitief over syne schulden. . . . . eod.

eod. Roeden van de wynen; reglement tot hetselve. . 105

21 d°. Processie van devotie voor den peys. 104

Ult. d°. Bieraccysen verpacht. . . . . 104 v/°

10 Jan. Munte; permissie en evaluatie derselve te onderhouden 106

13 d°. Idem met veranderinge der sitdaegen tot deselve verpachtinge. 104 v/°

20 d°. Taverniers rynsche wynen tappende en op hunne blekken gesteld hebbende tot acht stuyvers de gelte, soo moeten deselve uyttappen tot seven stuyvers, op pene van 50 guldens, en op verbeurte van hunne huysen te sluyten voor dry maenden. 106

6 Feb. Jan Cant, stadskind . . . . 104 v/°

25 d°. Schippers, 'tsy proprietaris, 't sy huerlink; hunne mannen, piloten en bootsgesellen, alsook busmeesters, moeten hun vuegen en reguleren naer de ordonnantien des Keysers op 't reeden, versien en vaeren van de schepen onlankx gemaekt. . . 106 v/°

26 d°. Proce van Stoffel Cornelissen, bootsgeselle, die niet gecompareerd is om synen eed te doen ingevolge d'orde des Keysers. . . . . eod.

eod. Vischverkoopers; reglement voor deselve . . . 111 v/°

(*Vide* 16 *Juny* 1543, 10 *Juny* 1564 *en* 30 *Aug*. 1628.)

22 Meert. Proce van Hans van Vochum, die 's avonds, onderwegen thof van Ballaer, buyten dese stad, sekere dochter uyt Vlaenderen alhier ten Witsusteren besteed geweest en gewoond hebbende, sonder wete van de Mater van denselven cloostere, als present wesende, ewegh gevuerd heeft 113

1550.

11 April.	Bedelaers, truwanten en truggelerssen moeten vertrekken	vol. B. 113
16 d°.	Schepen comende in de Boterruye; reglement nopens 't laeden en ontlaeden van deselve.	114
17 d°.	Taverniers mogen geene versuerde wynen uytvueren of uyt hunne kelders doen, sonder wete van den pachter van den wynaccys.	113 v/o
21 Mey.	Rolwaegens en hetssickwaegens van 's Hertogenbossche, Breda en andere plaetsen alhier komende, om te laeden en ontlaeden, mogen in de Koepoortstraet, omtrent den *Rooden Leeuw* niet staen, maer moeten staen op 't Klapdorp, by de waegens van Bergen en Ouden Bosch.	eod.
22 d°.	Bedelen; ordonnantie van 2 April 1546 te onderhouden. Lazaristen van buyten, hier niet te komen. Op de Borse niet te spelen	115
1 July. en 18 d°.	Loterye van 175,000 loten nog niet vol synde, soo mag iedereen daer nog inleggen tot den laesten July aenstaende.	118 en 121 v/o
3 d°.	Engelsche kooplieden, schipmannen of andere mogen geenen oploop doen in woorden noch in werken of eenig rumoer maeken, op pene van lyf en goed. By daege of by nachte op malkanderen niet te gaen gewaepend of gestokt. Vergaederinge, commotie of oproeringe niet te maeken.	118
17 d°. en 30 d°.	Proce van alle degene die sedert twintig daegen herwaerts, eenige van de natien van de Engelschen, op eenige caeyen, vlieten of straeten geinvadeerd, geslaegen, gequetst of eenigen oploop gedaen hebben, daermede in velden hebben geweest of raed of daed daertoe gegeven hebben.	118 v/o en 119
23 d°.	Proce dergene die op gisteren avond, ter klokke tiene, fortse, geweld en violentie gedaen en geperpetreerd hebben tegens en in den persoon van sekeren oudkleerkooper en anderen, omtrent den huyse van heer Hendrik van Berchem, in de Lange Nieuwstraet, en ook op de deure desselfs oudkleerkoopers oploop gedaen heb-	

ben, sulkx dat sy by hunne groote en overtollige kracht, met messen ende andere waepenen deselve deure uytter herren geloopen hebben. . vol. B. 118 v/o

5 Aug. Collectatie van den impost op de wynen sal gehouden worden op de Merkt, neffens het wynaccys. 119

9 d°. Craemen van de straeten weg te doen. . . . . 119 v/o

21 d°. Ruyen en vlieten te ruymen; vuylnissen, aerde, gruys, steenen of asschen in de ruye niet te worpen. . . . . eod.

10 Sept. en 20 Oct. Loterye; verlenginge van den tyd tot het inleggen in deselve tot den laetsten September . . . . 122 en 122 v/o

20 Sept. Bussen, schipankers, aembeelden of ander groot yzerwerk niet te smeden binnen de oude vesten deser stad oft ook buyten deselve stad, in eenige straeten of plaetsen daer de gebueren by den vuere, singelen, rook of asschen eenig merkelyk letsel, hinder of verdriet aengedaen soude mogen worden. 120

eod. Ingeroepen alle degene die eenig recht ofte pretentie hebben tot seker schip gearresteerd in de haeve van Muros, ter oorsaeke van seker proces hangende in den Hove en Cancelrye voor den President en Auditeurs der audientien, residerende in de stad Valladolid, tusschen den licentiaet Y Bargen, Procureur fiscael aldaer, ter eenre, en den verweerder van de goederen van den voors. schepe ende de erfgenaemen van den Aertsbisschop van Mondonedo. . . . 121

24 d°. Vleeschaccys verpacht. 120

1 Oct. Verloren obligatie . . . . 120 v/o

4 d°. Veeaccys te betaelen; slaegers van 't vee moeten eed doen. 121 v/o

9 d°. Betaelingen van het ruymen der ruye te komen doen op het Stadhuys alhier. 122

16 d°. en 6 Nov. Proce dergene die 's avonds op Sint Michielsdag, omtrent de nieuwe Borsen, gewond en gequetst hebben Jan van Vochem ende in velden en veerden geweest hebben. . . . . 122 v/o

24 d°. Proce van Joris de Wilde, fugitief over syne schulden 123

26 Dec. Peys met Schotland. 124

Ult. Dec.	Proce van Willem Love, de jonge, en Nicolaes Stockbrugge, Engelschen, fugitief voor hunne schulden.	vol. B. 123 v/o
13 Jan.	Stadsaccysen verpacht	eod.
17 Feb.	Bieraccysen verpacht.	124 v/o
eod.	Straeten schoon te houden; moesmeyer moet voor elke wyke houden twee kerren, en peerden met bellen, en daertoe dienaeren en knechten; men mag denselven moesmeyer geen belet aendoen; men mag geenen straetmest weghaelen.	125
24 d°.	Loterye getrokken wordende, soo mag men geene insolentie of meyneedigheid bedryven in 't uytlesen der briefkens.	125 v/o
19 Meert.	Premie van 300 guldens voor dengene die sal aenwysen Jeronimo Deodati, koopman van Luques, denwelken gemist word, niet sonder groote suspicie dat denselven mishandeld of andersins vermoord soude syn.	eod.
20 d°.	Premie van 500 guldens voor die sal aenbrengen Julio July, de Perusa, dienaer van Simon Turchi, in welkers hof bevonden is Jeronimo Deodati vermoord synde door den voors. Julio July. .	126
21 d°.	Bieraccys deser stad ingesteld voor honderdvyf-en-twintig duysend Carolus guldens elk jaer, voor twee jaeren, door sekere goede en treffelyke luyden deser stad, soo sullen deselve op dien pryse verpacht worden, ten waere nog iemand wilde daer naer taelen; de conditien berusten onder de Secretarissen Jacobe van Wesenbeke en Alexander Grapheus	126 v/o
23 d°.	Presentatien en conditien gedaen door treffelyke en goede inwoonderen deser stad tot het verkoopen van de huysen en erven begrepen in seker cohier in dato 14 Meert 1549, synde berustende in handen van de Secretarissen Jacobe van Wesenbeke en Alexander Grapheus, soo gebied men eenieder die naer de specificatie en declaratie van den huyse en erven en van de situatien van dien soude willen taelen, daeraf visiet te doen; de preferentie sal gegeven worden aen dengene die de beste, bequaemlykste en profytelykste presentatie aen de Stad doen sal.	eod.

1551.

4	April.	Wynaccys; naeder reglement op hetselve. . vol	B. 127
15	d°.	Poorters, poorterssen of andere ingesetenen mogen geene huysen hueren, of stellen eenige hutten op eene myle rondomme de stad of daer omtrent, soowel te waeter als te lande, om aldaer te tappen wyn of bier op kermissen of begankenissen meer dan voor vyf daegen van Sondaegs tot Donderdaegs 's avonds	eod.
15	Mey.	Proce van Jehan Pierre Medaille, weerd op de oude Corenmerkt, fugitief voor syne schulden.	128
27	d°.	Buyten dese stad, binnen eene myle rondomme deselve, niet te gaen drinken te waeter of te lande, dan ter plaetse daer de Stad accys is heffende	128 v/°
29	d°.	Impost van de wynen en vreemde bieren verpacht.	128
3	Juny.	Proce dergene die de gevankenisse der Aelmoesseniers deser stad, staende op Sint Jacobs kerkhof alhier, by schoonen daege, opgebroken hebben ende de dienaers van de voors. Aelmoesseniers alsdan grooten overlast gedaen hebben	129
13	d°.	Proce van Maximiliaen de Greve, fugitief voor syne schulden.	eod.
23	d°.	Vreemdelingen, suspect van ketteryen ende sonderlinge van den secten der herdoopers, mogen, sonder attestatie van de parochie hunder laetste woonstede, alhier, niet geadmitteerd worden, ingevolge der placcaerten van de Majesteyt van 5 November 1550.	129 v/°
27	d°.	Processie van devotie tot welvaeren van den Keyser en goed en voorspoedig vertrek en reys van onsen Heere den Prins, denwelken men verstaet opveerden te syn naer Spagnien . . .	130
18	July.	Verloren obligatie van Jan Voet, koopman van Audenaerde, denwelken, reysende naer Gend, door sekere straetscheynders, deselve obligatie afgeset is; men mag dese obligatie niet aenveerden.	eod.
	eod.	Smettelyke siekte in Engeland; precautien tegens deselve.	130 v/°

21 July.	Processie van devotie voor peys en vrede, en omdat God ons soude preserveren van de haestige siekte; boekxkens aengaende de nieuwe siekten niet uyt te laeten gaen of te distribueren. . . vol.	B. 131
27 d°.	Oude kleerkoopers of andere die eenige koetsen of ander houtwerk hebben staen op de Vrydaegschemerkt, moeten deselve van daer weg doen Saterdaegs	eod.
30 d°.	Craemen weg te doen.	131 v/°
19 Aug.	Bieraccys; reglement desaengaende, soo voor de tappers als voor de borgers.	132
26 d°.	Premie van 100 guldens tegen eenige goddeloose en quaede menschen, wesende vyanden van onsen kersten geloove, dewelke onlankx geleden hen gevoorderd hebben het heylig Kruys staende op den weg van Hoboken, af te worpen ende schandelyk te tracteren en in stukken te smyten ende voorts ook mede de beelden staende int cappelleken op den dyk aen 't Been, loopende naer Austruweel, de hoofden van deselve beelden afsaegende ende andersins oneerelyk tracterende.	131 v/°
5 Sept.	Premie van 100 guldens tegen eenige quaede goddeloose menschen, wesende vyanden van ons kersten geloove ende faulteurs van der quaeder secten der herdoopers, die hun onlankx geleden gepynd ende gevoorderd hebben af te doen en eweg te draegen de doode lichaemen van den lestgejusticieerde, contrarie de ordonnantien des Keysers en deser Stad.	136 v/°
9 d°.	Proc^e van Francisco Nunnez, fugitief voor syne schulden	eod.
19 d°.	Veeaccys verpacht.	137
8 Oct.	Veeaccys te betaelen ten huyse van Jacobs van Henxthoven; niemand mag vee slaegen dan diegene welke den slageed gepresteerd hebben in handen der Fortificatiemeesters.	eod.
21 d°.	Proc^e van Dierick Troutervisch, fugitief over syne schulden.	137 v/°
26 d°. en 21 Nov.	Proc^e van Gillis van Eynde, die ten versoeke van syne schuldenaeren gevangen geweest hebbende, op ten Steen alhier, en by twee knuyvers deser stad gehaeld wordende, om	

voor het recht te komen, uyt hunne handen ontloopen is en sich nu absenteert . . . . vol. B. 138

17 Nov. Proce van Christoffel Mangolt, fugitief over syne schulden. eod.

1 Dec. Proce van Marco Antonio Bonsignori, van Bolognen, die 's avonds, tusschen licht en donker, in 't afgaen van der Borsen, op den hoek van de Hoogsettersstraet, van levenden lyve ter dood heeft gebracht eenen Leonardo Ronco, van Cremone. . . . . 138 v/o

10 do. Brood mag door iedereen verkocht worden sVrydaegs en Saterdaegs, mits synde gebakken op het recht gewicht door de Keurmeesters gesteld; men mag de bakkers binnen dese stad met woorden of andersins niet injurieren noch dreygen . . . . eod.

12 do. Proce van alle de rentieren oft degene die pretenderen rente te hebben op de huysinge van Maximiliaen de Greve. 139

22 do. Sonder licht achter straeten niet te gaen; gasten over te brengen, soo door de herbergiers als door de andere ingesetenen, dewelke hunne gasten moeten waerschouwen van sonder licht niet uyt te gaen. Lankx de straeten niet te gaen, hard of gewaepend, noch ook met hellebaerden, pyken, sprieten, haemers, bussen, brandereelen of andere verbodene waepenen. Brand voorvallende, soo moet iedereen voor syn huys stellen en houden eene lanteerne met licht, oft ten minsten eene bernende keersse, tot dat den brand sal gecesseerd wesen. . . . . eod.

15 Jan, Processie van devotie om God te bidden, dat Hy, door syne goddelyke gratie en goedentierendheyd wille, verwekken moge alle sondige menschen tot berouw en penitentie voor hunne sonden en misdaeden, daer mede sy, soo als grootelykx te beduchten is, geprovoceerd hebben die gramschap en toren Gods die dese stad en andere plaetsen hieromtrent met diversche plaegen begaefd heeft, oodmoedelyk biddende dat God, door syne goddelyke goedentierendheyd, syne gramschap van ons wille keeren en neder-

waerts siende met syne goddelyke oogen der ontfermhertigheyd, vertroosten alle mistroostige menschen die in groote desolatien en miserien gekomen syn, door de tempeeste van oprysinge ende inundatien der waeteren, welke op 13 deser in veele plaetsen gebeurd is, mits ook verleenen aen de siele van degene die verdronken syn, rust en vrede . . . . vol. B. 140

5 Feb. Processie van devotie ten selfden eynde. . . . . 140 v/°

24 d°. Proce van Herman Boys en Bernaert Scryff ende alle andere bootsgesellen en knechten die geweest hebben in een oorlogscheepken (alhier toegerust geweest synde), tusschen Nieuwpoort en der Sluys, een engelsch koopvaerdersschip, herwaerts komende, by die van denselven oorlogscheepken geroofd en gepilleerd synde geweest. 141

27 d°. Vesten deser stad; aenbesteding tot het ruymen derselve op de Fortificatiekamer, op den Raedhuyse alhier. . . . . eod.

eod. Brand op de Ossenmerkt in 't *Orangnieboomken*; goed aldaer ontdraegen te restitueren. . . . . . 141 v/°

5 Meert. Verloren obligatie. . . . . eod.

17 d°. Claes Gevaerts, vleeschhouwer, stadskind, sedert 10 meert 1547 gecontinueerd in curatele, mits syn geduerig sober en quaed regement . . 142

19 d°. Vagebonden en bedelaers moeten aen de stadswerken werken; men sal aen den hals derselve eenen yseren vastgemaekten rink slaen, geteekend metter hand, ten eynde sy souden mogen worden gekend, oft sy hen absenteerden eer sy den tyd hadden volbracht, waertoe sy met vonnisse ende kennisse van saeken sullen worden of alreede syn gecondemneerd; men mag deselve gevangene werklieden geene stoornisse aendoen. . . eod.

23 d°. Meertsche bieren mogen ingelegd worden voor half accys, doch niemand mag meer dan eene tonne van deselve bieren inleggen, op de pene van 100 guldens . . . . 142 v/°

14 April Proce dergene die 's nachts mede in velde en veerde geweest hebben omtrent de Peerdenmerkt, alwaer wylen Jan de Pagie, deerlyk en verraedelyk vermoord en hersteken is geweest. 143

1552.

27 April. Lazarussen en melaetschen; ordonnantie nopens deselve . . . . vol. B. 143

eod. Krygslieden en vreemde soldaeten, in geenen dienst synde, leeg en vagebond gaende, suspect van diversche enorme stukken, moeten uyt dese stad vertrekken, binnen de 24 uren; men mag deselve niet logeren 144

eod. Bedelaers, rabauwen, vagebonden; reglement nopens deselve. . . . . 144 v/o

eod. Lazarussen en melaetschen; abuysen onder deselve; precautien tegens deselve. 147

10 Mey. Kooplieden, die goederen en koopmanschappen op Spagnien alhier met de vlote gelaeden hebben, moeten betaelen twee guldens ten honderden en overbrengen de qualiteyt, quantiteyt en soorten van hunne koopmanschappen, op pene dat hunne goederen sullen ontlaeden worden ende daeraen rechtelyk de betaelinge genomen worden. 148

14 d°. Schepen ende vlote, daerinne de goede lieden hunne goeden gelaeden hebben, liggende tegenwoordelyk in Zeeland metten schepen van oorlog tot bewaernisse en conductie van deselve vloten geequipeerd, sullen porren en zeylen toekomende weke, in cas van goeden wind, naer Spagnien, Portugal, Andalosien; de kooplieden die hunne waeren met deselve willen afsenden, moeten die naer Zeeland schikken. . . . . eod.

18 d°. Idem . . . . 148 v/o

4 Juny. Timmerhout en berd te schepe alhier komende, moeten gebracht, opgeslaegen en gelost worden op de caeye, loopende van Croonenborgpoort tot op den muer van St. Michielsclooster. . . . . . eod.

22 d°. Tienden pennink te betaelen van alle inkomen van huysen en erven om te vinden de geconsenteerde somme voor den oorlog. 149

2 July. Aenbestedinge, ten afslag metter bernder keersen, van het maeken van sekere strekmueren ende andere metselryen der fortificatien deser stad. 149 v/o

2 July. Metsers, dienaers, graevers, schippers, kerredryvers en andere werklieden, alsnu werkende aen de besteede werken deser stad, mogen deselve niet verlaeten, op pene van 50 guldens. vol. B. 149 v/o

5 d°. Metsers en andere werklieden moeten op den ouden loon op hun werk blyven, op pene van bannissement en geesselinge; stadswerken niet te controleren, de regeerders derselve niet te obloqueren. . . . . eod.

7 d°. Aenbestedinge van het uytgraeven en ruymen der aerde uyt de vesten. . . . . 150 v/o

8 d°. Franchoisen, alhier woonende, moeten hun op het Stadhuys laeten registreren met naem en toenaem en hunnen eed doen van getrouw te syn aen den Keyser en aen dese Stad en voorts van te kennen te geven alle saeke aen dese landen tegensgaende, die sy sullen hooren oft vernemen; degene die op Vrankryk handelen by sauf conduiten, moeten hunne naemen ook doen te boek stellen. . . . . eod.

eod. Bespieders door de vyanden alhier gesonden om 't secrete van den lande en van de stad te reveleren, soo sal men dese overbrengen; premie van 100 guldens voor iederen bespieder, die sal aengebracht worden. 151

12 d°. 13 en 14 d°. Proce van verscheydene onverlaeten arbeyders die op 't werk van de stad omtrent den nieuwen blokhuyse, verscheydene insolentien hebben voortsgekeerd, als onder d'andere met eender banieren omgaende, andere arbeyders uyt den werke roepende, ende aen hem slaende met meer andere diergelyke oproerige voorstellen. 151 v/o en 152

19 d°. Kooplieden, die sedert 12 Juny lestleden eenige goeden, waeren of koopmanschappen binnen dese stad geschepen oft gelaeden hebben oft doen schepen of laeden op Dordrecht, Amsterdam of herwaerts, op eenige plaetsen in Holland, of Zeeland, moeten de qualiteyt, quantiteyt ende weerde van deselve komen verklaeren opt Stadhuys alhier . . . . 152 v/o

26 d°. Tienden pennink te betaelen . . . . eod.

3 Aug. Borgers en ingesetenen, alsook hunne knechten en dienaeren, moeten hun voorsien van harnas, pansier, bussen, spiessen, hellebaerden en diergelyke waepenen en hun vinden onder hunne wyken om hehoorlyk monster te passeren. vol. B. 153

26 d°. Proce dergene die desen nacht ingebroken syn in den huyse van Sr. Antonio Palos, op den Dryhoek alhier, en aldaer gestolen en afhandig gemaekt seker silverwerk, wegende honderd en acht marken en nog vyftien kussenen. . . . . eod.

24 Sept. Tienden pennink te betaelen om te vinden de excessieve onkosten van desen oorlog. . . . . . 153 v/o

26 d°. Victualien te vueren naer het leger van den Keyser over den Rhyn. 154

27 d°. en 3 Oct. Vleeschaccys verpacht. . . . . 154 v/o

8 Oct. Jaermerkt van Frankfort, overmits den oorlog, uytgesteld van 8 September tot op St. Mertensdag. . . . . 155 v/o

15 d°. Premie van 50 guldens voor degene die sullen aenbrengen jonker Jan van Logenhaegen en vier andere, die uyt de gevangenisse gebroken syn. . . . . 154 v/o

25 d°. Vleeschaccys te betaelen; slaegers moeten eed doen. Cordewaegenkruyders. 155

29 d°. Proce van François van Thuylt, weerd int *Geschilderd Huys* aen de Meirebrugge, die sekere quantiteyt van vaeten gevuld met waeter uytgesonden heeft buyten dese stad, als oft deselve gevuld hadden geweest met wyn en alsoo voor wynen doen afschryven, waerdoor de Stad grootelykx gefrustreerd word in haere accysen. 156

Nota : op 26 Novembris 1552, is den dag der proce geprorogeerd, ten versoeke van den vaeder, schoonvaeder, broeder en andere vrienden van den voors. François van Thuylt, die ook allegeerden denselven krank te syn van sinnen.

26 Nov. Proce van Cornelis Mertens die heymelyk verstand en intelligentie gehad heeft met François van Thuylt voors. en ook mede daeraf geprofiteerd heeft int frauderen der stadsaccysen door het vullen van wynvaeten met waeter. . . . . . eod.

29 Nov. Proce van Peeter van Ockenborch, die binnen twee maenden herwaerts, sekeren Engelschman sulkx gequetst en gewond heeft, soo dat hy van der quetsueren van levender lyve ter dood is gekomen . . . . vol. B. 156

eod. Processie van devotie om God te bidden voorspoed en victorie te verleenen tegens den Koning van Vrankryk, mede om de christelyke Princen tot peys en eendrachtigheyd te verwekken. . . . . 156 v/o

20 Dec. Proce van François van Thuylt en Cornelis Mertens, en in cas van geene comparitie, soo sullen deselve moeten porren, binnen sonneschyn, uytter stad ende vryheyd en, binnen den derden daege, uyt den Markgraefschap van Antwerpen, en doen een pelegrimagie tot Onser Liever Vrouwe tot Lorette en, na den autentieken bescheede daeraf gesonden, niet weder innekomen, sy en elk van hun en hebben eerst en vooral sHeeren en der Stad gemoede en daerenboven betaeld de somme van ses honderd Carolusguldens te bekeeren, half tot sHeeren en half ter deser Stad behoef, elk van hun op syne eene hand 157

23 do. Vleeschhouwers, pensvrouwen en diergelyke, mogen de straeten niet belemmeren met dermen, pensen, oft andere ingewanden van geslaegene beesten. . . . . eod.

24 do. Proce van Elias Marcus, fugitief voor syne schulden. . . . . 157 v/o

3 Jan. Tienden pennink te betaelen. 158

4 Feb. Impost der wynen te betaelen. . . . . eod.

eod. Tappers en taverniers, ommegaende met soete wynen, die men heet dranken, als bastaerd, maleveseye, romenye en diergelyke, moeten, volgens consent der leden deser stad, voor heur accys van denselven wyn betaelen het gerecht vierendeel van den prys, daervoor sy deselve wynen slyten en tappen, soo als van de Fransche en Rynsche wynen doende is. Item van alle Hoegaerdsche, Lovensche en andere witte bieren, 38 stuyvers per aeme in plaets van 31 stuyvers, om te vervallen de swaere costen en lasten daer

in de stad gevallen is, ter cause van de bevestingen, besluytingen en graevingen der vesten ter instantien en begeerten van de ingesetenen deser stad. . . . . vol. B. 158 v/o

4 Feb. 'S avonds, met geweer sonder licht, na de klokke, niet te gaen, om te voorkomen alle fortsen, straetschenderyen en doodslaegen. Iedereen mag de quaeddoenders vangen en aentasten. Oude kleerkoopers, uytdraegers en uytdraegsters die sedert dry maenden eenige huycken, tabbaerts, mantels of cappen van eenige onbekende persoonen of vagebonden gekocht hebben, moeten tselve den Schouteth te kennen geven. Premie van 12 guldens voor die eenige quaeddoenders sal aenbrengen. 159

6 d°. Vlote van 24 tot 30 groote schepen gereed gemaekt wordende om te vaeren naer Andalousien en Portugal, soo moeten de kooplieden hun conformeren naer de brieven van de Koninginne Marie, Regente, in dato ult. January, inhoudende hoeveel de kooplieden moeten betaelen voor vracht van de goederen die sy met de voors vlote afsenden sullen. . . . . 160 en v/o

11 d°. Inroepinge der crediteuren van wylen Matthys Sasse, woonachtig tot Rostock. . . . . 161 v/o

14 d°. Kooplieden, die goederen met de vlote naer Spagnien, enz. willen afsenden, moeten deselve gereed maeken. 162

20 d°. Idem . . . . eod.

1 Meert. Meertsche brieven moeten door poorters, geen tappers wesende, ingelegd worden voor halven accys, doch maer eene tonne voor ieder huys . . 162 v/o

2 d°. Tienden pennink te betaelen. Wykmeesters niet te injurieren. Huerlingen mogen niet verhuysen noch meubelen verporren uyt de huysen, dewelke sy bewoonen, sonder eerst ende vooral den tienden pennink voldaen te hebben . . . . . eod.

11 d°. Proce van Laureys Coesart, fugitief over syne schulden. 163

eod. Tienden pennink te betaelen . . . . 163 v/o

17 d°. Maelaccys verpacht. . . . . eod.

eod. Proce dergene die gisteren avond handaedig oft

mede in velde en in veerden geweest hebben, omtrent de *Wilde Zee* alhier, en Wouter van den Dycke, officier van de Lange Roede, verraederlyk en moordaedelyk ter dood toe gewond en gequetst hebben. . . . . vol. B. 163 v/o

1553.

11 April. Bieraccys niet te defrauderen. Bierstekers; waernaer sy hun moeten reguleren. 164

17 d°. Accysers, controleurs, afschryvers, klerken roeyers en andere niet te injurieren. . . . . 165 v/o

13 Mey. Huysraed of haeflyke goederen gekocht ten sekeren huyse in de Huydevettersstraet alhier, toebehoorende eenige huerlingen oft rentgeveren Jans van Logenhagen, die aldaer ten vervolge van Willem van Bouchout, deurwaerder, geveyld en verkocht syn, moeten gebracht worden in handen van den Binnen-Borgemeester. . . 166

5 Juny. Victualien te voeren naer Deurne en daer omtrent, alwaer ses vaenkens knechten desen middag komen logeren om voorts te gaen naer den leger van Terouanen . . . . eod.

10 d°. Maelaccys verpacht. . . . . 166 v/o

13 d°. Schouwgeld te betaelen, de heerdtellinge derselve in de ses eerste wyken deser stad door de Wykmeesters gedaen synde. . . . . eod.

28 d°. Processie generael van devotie om God te danken over de victorie ende goeden voorspoed van 't veroveren der stad Terouanen. 167

Ult. d°. Degene welke logisten, gasteryen of herbergen houden daer eenige van de ruyteren in dienst van de Majesteyt synde, hun passagie door dese stad nemende, logeren, mogen niet meer van deselve ruyteren eysschen of doen betaelen dan twee stuyvers van der maeltyd, behalven wyn ende vreemde bieren op den gewoonelyken prys, en voor ieder peerd eenen braspennink voor het rouvoyer en een blanke van elke spint haever. eod.

8 July. Impost op de wynen te betaelen. . . . . 167 v/o

11 d°. Victualien te voeren naer Dambrugge, Deurne en Borgerhout voor de tien vaenkens duytsche

	knechten en ruyteren in 's Keysers dienst die naer 't leger vertrekken . . . . vol. B.	167 v/°
11 July.	Processie om den kleynen cirkel.	168
27 d°.	Peste en besmettelyke siekte tot Colen; precautien tegen deselve.	168 v/°
5 Aug.	Peste tot Colen en omliggende steden; precautien tegen deselve	171 v/°
9 d°.	Lazarussen en melaetschen; reglement voor deselve.	169
14 d°.	Peste tot Colen en omliggende steden op den Rhyn; precautien tegens deselve.	171
eod.	Weerdschap van den visch; reglement desaengaende.	172 v/°
	Vide 28 *Juny* 1539.	
25 d°.	Wynaccys verpacht; de conditien daeraf berusten ter Secretarye in handen van Jacobe van Wesenbeke en Cornelis Grapheus, Secretarissen.	171 v/°
14 Sept.	Wynaccys verpacht	173 v/°
18 d°.	Besmettelyke siekte omtrent Colen; persoonen van die plaetsen, mogen alhier niet komen; degene welke naer de Frankfortsche misse gereysd hebben, mogen binnen de stad alhier niet komen voor acht daegen.	eod.
eod.	Lood van de daeken en goten niet te stelen, noch yseren traillien, geerden, enz.	174
eod.	Vreemde bedelaers moeten vertrekken.	174 v/°
29 Oct. en 8 Nov.	Spagniaerds en Engelschen mogen malcanderen geenen overlast noch oploop doen met woorden noch met werken, op pene van lyf en goed; waepenen, bussen, pistoletten, messen, poigniaerds of ander geweer mogen by hun ofte hunne dienaers niet gedraegen worden, op pene van duysend guldens, en die niet en konnen betaelen sullen arbitralyk gestraft worden, tsy by bannissement, mutilatie van lede oft andersins.	175 en 175 v/°
2 Nov.	Proce der verversknechten, die met andere quaedwilligen met pypen en trommelen gegaen hebben achter straeten en in ververshuysen dreygementen gedaen hebben ende voorts vertrokken syn naer Borgerhout.	174 v/°
eod.	Proce dergene die op verscheydene Spagniaerds	

	huysen met steenen geworpen ende andere fortsen tegen deselve gedaen hebben	vol. B. 175
8 Nov.	Soldaeten en vagebonden moeten vertrekken. . .	175 v/o
eod.	Oude kleerkoopers; staengeld derselve verpacht.	176
eod.	Peerdevilders; orde op deselve en nopens de doode peerden.	180
10 do.	Wynaccys onverpacht gebleven, soo sal hetselve wederom verpacht worden	176
eod.	Presentatie van sommige goedwillige borgers ende ingesetenen deser stad om in pachtinge te nemen de wynaccysen, op de instructien van Stadswegen gemaekt	176 v/o
18 do.	Wynaccys; verpachtinge van 't selve ingenomen voor sekere somme; al die daer meer wilt voor geven, mag met syne presentatie opkomen	178
23 do.	Idem.	eod.
11 Dec. en 18 do.	Proce dergene die 's nachts alhier, voor het Stadhuys, onder de logie, geaffigeerd oft ook geschreven oft gedicht hebben seker geschrift, libel oft billet fameus tenderende tot seditie oft muyterye ende voorts inhoudende verscheydene oblocutie van den Staeten van den Lande, aengaende de schouwgelden ende ook diversche andere gequalificeerde persoonen in Stadsdienst. . . .	179 en 179 v/o
13 do.	Maelaccys niet te defrauderen	178 v/o
2 Jan.	Jacques Bavo, stadskind	180
20 Feb.	Meertsche bieren mogen door borgers, geene tappers synde, ingelegd worden voor halven accys.	181
13 Meert.	Accys van den haerink en van de Cuercaemer verpacht.	eod.
eod.	Spellemaekers en haekmaekers; orde voor deselve.	181 v/o
20 do.	Proce van Hans van den Waetere, taefereelmaeker, die, in Sint Andrieskerke, terwylen er de passie gepredikt wierd, is komen geloopen, seer ontsteld synde, hebbende in syne hand eenen blooten rapier, aldaer komende uyt seker gevecht daeromtrent gebeurd	182
26 do.	Proce van Jacques Valckenborg, die onlankx in bewaernisse ontfangen heeft uyt handen Aerts	

Molcman, ontfangers van Marienborch en Gecommitteerde tot den payemente van schepen van oorlog, de somme vier duysend Rynsche guldens, met welke somme hy hem geabsenteerd en fugitief heeft gemaekt. . . . . vol. B. 182 v/o

1554.

29 Meert. Proce van Laurens Camajori, Lucquois, vluchtig voor syne schulden 182

eod. Inroepinge dergene die soude pretentie hebben tot de goederen van wylen Baerut Joestezone, overleden in de stad van den Briele, wiens wede aen de successie haers mans gerenuntieerd heeft. 182 v/o

17 April. Kalkmeters moeten gebruyken gebrande maeten geteekend met het Stadsteeken 183

Vide 9 *Novembris* 1538.

16 Juny. Vreemde persoonen, bespieders, brandstichters en andere gesuborneerde moeten vertrekken; wachte wel te houden; gasten over te brengen. . 183v/o

eod. Processie van devotie om God te bidden voor de prosperiteyt van de waepenen van den Keyser. 185

18 do. Craemen op de Merkt tusschen het Stadhuys, en het *Moleken*, niet te stellen. Broodlieden van buyten met hunne brooden binnen den voors. bevange komende, sullen mogen op hunne oude plaetse voorstaen, volgens hunne oude costuyme, van'sVrydaegs 'snoenens tot Saterdaegs'savonds, alle 't jaer door; die met capuynen, kiekenen enz. voorstaen, moeten staen beneden 't Vleeschhuys. Yserverkoopers moeten van de Merkt vertrekken, alsook de hoveniers en degene die met wermoes, salaed, peeën en diergelyke omgaen, beneffens de appelwyfs, aen alle dewelke andere plaetsen sullen aengewesen worden. . . . . . . 188 v/o

Ult. do. Processie van devotie om victorie te bekomen tegen de Françoisen . . . . 185 v/o

4 July. Borgers moeten hun van geweer voorsien en monster passeren voor Mynheer den Markgraef, Amptman ende andere Gecommitteerden 184

5 do. Idem. . . . . eod.

6 July.	Alle ingesetenen moeten hun persoonelyk vinden op de monsteringe van Sondag om dienst te nemen in het leger van den Keyser, die daer selfs syn sal. . . . . vol. B.	184 v/o
eod.	Craemen weg te doen van alle de straeten. . . .	185
20 do.	Proce van Sanchio d'Anuncivar, kleermaeker, die verscheydene persoonen aen de Borse en elders gewond en gequetst heeft.	168
eod.	Processie van devotie voor victorie te bekomen tegen den vyand.	eod.
23 do.	Aerde, gruys van timmeraegien en metselryen voortskomende, moeten gevuerd worden aen der stadsmueren in de nieuwstad.	186 v/o
27 do.	Victualien te vueren naer het leger van den Keyser, synde int vervolg van syne vyanden, nemende hunnen weg naer Vrankryk	187
27 do.	Verboden de vergaederingen van jongens, krygsgewys met stokken en steenen vechtende, ende de goede lieden hun krieken, peeren en fruyt nemende	eod.
4 Aug.	Proce van den moor van George Lopez, genaemd Rochus, die onlankx geleden, int afgaen der Borse, geinvadeerd en groote fortse gedaen heeft aen Peeter Christiaenssens	187 v/o
eod.	Proce dergene die, by ontyde, lankx Kipdorppoorte, hebben willen binnen de stad komen. .	eod.
13 do.	Peste tot 's Hertogenbosch en daer omtrent; precautien tegen deselve.	188
18 do.	Proce van den moor voors. van George Lopez, op pene in cas van geene comparitie, van te moeten porren, binnen sonneschyn, uyt dese stad en binnen den derden dag uyt het Markgraefschap van Antwerpen en doen eene pelgrimagie tot Nicossien, in Cypres, en na den authentieken bescheede daeraf gesonden, niet weder inne komen, hy en hebbe eerst ende vooral 's Heeren en der Stad gemoede, op den hals.	188
1 Sept.	Proce van Paeschier Vermeeren, metser, die 's avonds ten negen ueren gekomen is ten huyse van sekere vrouwpersoon, genaemd Lynken Barbiers, wede wylen Michiels van Diependale, om met haer te eten, soo hy seyde, alwaer	

hy een wyle tyds geweest synde ende woorden gekregen hebbende tegens den dienaer der voors. wede, sulke ongemanierlykheden voorgesteld heeft, dat de voors. wede denselven Paeschier van der kaemeren heeft moeten weeren; mits welken de voors. Paeschier op den vloer aldaer sekere schaersen gevonden hebbende, ende met een schaers wederomme ter kaemerenwaerts gekomen wesende, heeft den voors. Paeschier, daer de voors. wede haer hoofd ter deuren uytstak om hem appaisement te geven, derselver wede metten schaerse 't geheel voorhoofd opengesneden, sulkx dat sy tegenwoordelyk is in grooten perykel van heuren lyve. vol. B. 189

5 Oct. Proce van Jan de Coninck, uytter gevangenisse gebroken. . . . . 189 v/o

17 Nov. Craemen van de Merkt te doen. . . . . eod.

1 en 22 Dec. Proce dergene die tusschen licht en donker, Jasper Douchy, tsynen huysewaerts gaende, voor de poorte van denselven huyse oploop gedaen hebben en hem en synen knechte, achter hem gaende, moordaedelyk beyde gequetst hebben, in meyninge denselven te evelen van den lyve. . 190 en 190 v/o

19 do. Processie van devotie in teeken van blydschap en dankbaerheyd der restauratie van de Catholyke religie in Engeland. 190

24 do. Nieuwe Tappitsierspand, door de Stad gemaekt op de erve van de oude Schuttershoven, om aldaer te hebben en te doen de neeringe van tapitserye met des daeraen kleeft, soo mag niemand open winkel, pakhuys of andere plaetse hebben om eenige tapitserye of carpetten te toonen of te verkoopen oft daer van voorberd houden, ingevolge 't placcaert van Syne Majesteyt alhier gepubliceerd op 5 April laestleden. 191

12 Jan. Sondaegs en 's Heyligdaegs met craemen niet voor te staen, noch op de straeten, kerkhoven of elders eenige liedekens oft refereynen te singen. 191 v/o

29 do. Spaensche soldaeten moeten naer hunne vendelen vertrekken . . . . eod.

6 Feb. Mommeryen verboden; met trommelen of pypen achter straete niet te gaen, op pene van

20 guldens en verbeurte derselve; 's avonds sonder licht niet te gaen; verbodene waepenen of lange geweeren niet te draegen. Haesen, konynen, capuynen, patrysen, gansen en andere poullaillen mag iedereen verkoopen, ingevolge de oude ordonnantien; fouragien der peerden door de hostelliers niet te verhoogen; craemen van de Merkt te doen. . . . . vol. B. 192

9 Feb. Xn en XXn pennink te betaelen. 193

21 Meert. Wachthoudende lieden niet te obloqueren noch te injurieren. . . . . eod.

eod. Proce van Jacobe Dorrens, die 's avonds sekeren Landsknecht, op de wacht, sulkx gewond en gequetst heeft, dat hy van levenden lyve ter dood gekomen is. . . . . 193 v/o

Nota : op 10 Juny 1556, by brieven van remissie van den Konink, is hetselve feyt aen hem vergeven.

1555.

10 Juny. Naemen en toenaemen der ambachtslieden over te brengen, en eed van getrouwigheyd te moeten doen 194

6 July. Borgerlyke wachte; ordonnantien op deselve. . 194 v/o

3 Aug. Craemen van de Merkt te doen. 196

14 do. Proce van eenen torfdraeger, in de wandelinge genaemd *hoer*, met syne geselle genaemd *hoerenspiegel*, hun geneirende met pakken te draegen van de waegenen, die omtrent den middag aen Sint Joriskerkhof, daer de linde placht te staen, oploop gedaen en met steenen seer gequetst hebben Henrik van der Burcht, komende van Mechelen met syn geselschap. . . . . eod.

7 Sept. Peste in het leger van den Keyser en in de omliggende steden; precautien tegens deselve. . eod.

24 do. Persoonen binnen deser stad vryheyd geseten, mogen geen bier haelen te Borgerhout, Berchem, Dambrugge of elders, daer men alleenelyk half of geen accys betaelt . . . . 196 v/o

5 Dec. Brouweryen in de Nieuwstad. Contract tot het maeken derselve met Gillebert van Schoonbeke, alsnu Raed ende Gecommiteerde van der finantien ons Heeren des Koninkx, sullende de Stad genieten een vierendeel van de profyten, inkomen en emolumenten der voors. brouweryen ende dependentien derselve. Brieven verleend aengaende de brouweryen gestaen in Borgerhout en de bieren die gebrouwen sullen worden in de andere dorpen, daeraf de limieten strekken binnen de dry mylen rondomme deser stad. Brouweryen in de Nieuwstad, by Croonenborg en in de Schuttershoven, getransfereerd. Niemand mag bieren binnen de dry mylen gebrouwen, binnen de stad brengen, uytgenomen de poorters die voor hunne eygene familien, in hunne eygene brouweryen, brouwen. Mechelsche en andere bieren mogen binnengebracht worden. Leeusche en Hoegaerdsche bieren mogen verkocht worden tegens 40 stuyvers. Niemand mag eenig deel met den brouwer of koopman van vreemde bieren hebben. Bierstekers ord^e^. Twee kelders te moeten houden tot elke brouwerye om de vreemde bieren daerinne te kelderen. Veir; steekgeld, pondgeld enz. te betaelen. Vueren en kruyen der bieren uyt de voors. brouweryen. Accyskaemer aen de Merkt te stellen. Brouwers in de brouweryen komende, moeten hun van hunne intresten contenteren. Policyemeesters op de brouweryen te stellen. Bieren alhier gebrouwen, mogen niet geobloqueerd worden. vol. B. 199

7 d°. Onvrye cordewaegencruyders mogen alhier niet werken. 197

eod. Harink gesouten in zee, mag met verschen harink niet gemengeld noch verkocht worden. . . 197 v/°

17 d°. Proc^e^ dergene die 's nachts met fortsen in den huyse van Loys Ferraryn geklommen syn en desselfs goederen en kleederen gestolen hebben, met autorisatie aen eenieder van deselve dieven te vangen 198

26 d°. Sydrach Jouet, stadskind. 197

11 Jan. Craemen en stellingen van de straeten te doen. vol. B. 197 v/o

24 d°. Victualien op prys gesteld, om te voorkomen de ongeregeldheden, gebeurende onder de hoendermans en andere 198

12 Meert. Bestand, staet en abstinentie van oorlog, tusschen den Keyser ende den Konink van Vrankryk, voor vyf jaeren. 202

Nota. Dit bestand en duerde niet seer lange, maer werd by den Admirael van Vrankryk gebroken, die de stad van Douay op Dry Koningendag, wel meynde verraederlyk in te nemen.

1556.

4 Mey. Twee tiende penningen te betaelen om te vinden de quote deser Stad in het schouwgeld ende ook de somme van 23,308 Carolusguldens, eenen stuyver, synde de quote deser Stad in eene extraordinaire Bede. . . . . 202 v/o

16 d°. Proce van sekere quaedwilligen die in den huyse van Herman van Hoecke 's nachts gebroken hebben, aldaer groote fortse, violentie en geweld gedaen hebben en denselven syn geld en goed afhandig gemaekt. 204

eod. Proce van Josepho de Ferrara, alias Zoppo en Pedro Bresso, van Sint Domingo, die onlankx geleden, in sekeren hof by de Ossenmerkt gestaen, vermoord en van levenden lyve ter dood gebracht hebben eenen Francisco de Lega, Alffero. eod.

30 d°. Besmettelyke siekte tot Beveren ende andere omliggende plaetsen; precautien tegens deselve. 202 v/o

eod. Brand voorvallende, soo moeten de Putmeesters, bakkers en brouwers op hunne hoede syn en provisie doen van leeren, haeken, eemers, tonnen en andere instrumenten den brand aengaende 203

5 Juny. Twee tiende penningen te betaelen om de quote deser Stad in het schouwgeld ende de extraordinaire Bede te vinden. . . . . eod.

13 d°. Verloren obligatie . . . . 203 v/o

16 Juny.	Oudekleerkoopers; ongeregeldheden en abusen onder deselve te beletten. Luysmerkt verlegd, kleederen en lynwaed uyt besmette huysen ter merkt niet te brengen, noch te herbergen. vol. B.	204
27 do.	Peste en haestige siekte; precautien tegens deselve	205 v/o
Ult. do.	Proce van verscheydene absenten van den vrede, om denselven te komen vernieuwen.	205
eod.	Over de vesten niet te klimmen 's nachts en by ontyden.	eod.
1 July.	Quaeddoenders, bedelaers en arme lieden, komende uyt plaetsen suspect van de besmettelyke siekte, mogen alhier niet verblyven.	205 v/o
8 do.	Verloren obligatie door Messire Thomas Balbani.	208
11 do.	Mosselen niet te verkoopen dan op de Mosselmerkt; precautien om te beletten dat de goede lieden geene quaede en onleverbaere mosselen en koopen	eod.
eod.	Vlas; orde om te voorkomen de ongeregeldheden int verkoopen van 't selve.	209 v/o
29 do.	Impost van de wynen te betaelen.	209
14 Aug.	Ommeganck; vry geleyde gedurende denselven.	210 v/o
eod.	Proce van Steven van Bruesegem en Barbara Merti, syne huysvrouwe, voortvluchtig voor hunne schulden	eod.
22 Sept.	Peltiers mogen geene vellen op 't O. L. V. kerkhof hangen; niemand mag aldaer blyken; tandtrekkers, quaksalvers mogen op 't Kerkhof niet staen; aldaer niet spelen.	211
eod.	Rollewaegens op Lier vaerende verlegd alsoo deselve, staende neffens degene op Mechelen vaerende, de reyslieden d'eene uyt d'andere moeyelyk kennen.	211 v/o
eod.	Lyndraeyers en beslaegers van 't grove want in 't gaeren, lynen, caebels, faulten begaende; orde om daerinne te voorsien.	212

Nota. Op 22 Mey 1570, gehoord het advies van den Markgraef, soo is by Borgermeesteren en Schepenen alhier geordonneerd dat de breucken van de 3, 4, 5, 6 en 8 articulen deser orde sullen staen tot provisie en alle degene, die by

den Dekens van het Lyndraeyersambacht sullen breuckachtig bevonden worden, gehouden sullen syn terstond te namptiseren, aleer sy of iemand van hun in rechte oft oppositien sullen mogen gehoord wesen.

18 Oct. Proce van Jacques Le Febure, voortvluchtig voor syne schulden . . . . vol. B. 211 v/o

18 Nov. Coren van stadswegen aen de arme menschen gedistribueerd wordende, soo moeten degene die in nood syn by hunne Wykmeesters gaen en hunne naemen laeten registreren. 213

eod. Instructie voor de Wykmeesters ingevolge de voorgeschrevene publicatie. . . . . 213 v/o

eod. Tienden pennink te betaelen. . . . . 214 v/o

21 do. Arme lieden van buyten binnen dese stad gekomen, moeten vertrekken binnen den derden daege. . . 214

eod. Honden, op straeten loopende, moeten doodgeslaegen worden, terwylen deselve, in de groote dierte der graenen, veel broods syn verslindende en daerenboven de peste souden mogen verbreyden ende ook de secrete wachten en defensien deser stad turberen en beletten; hondenslaegers niet te misdoen. Vernieuwd op 22 Septembris 1565, soo nochtans dat de hondenslaegers, in respecte van de buytenluyden, geene honden sullen mogen slaen op de Merktdaegen, naementlyk des Vrydaegs en Saterdaegs. . . . . . . 214 v/o

5 Dec. Proce van Jasper van Acheren, voortvluchtig over syne schulden. 215

10 do. Hondenslaegers niet te misdoen. . . . . eod.

15 do. Proce dergene die eergisteren den Prochiaenen op ten stoel gegeven mogen hebben sekere schriftelyke libellen of billetten fameux, tenderende tot diffamatie van Steven de Linre, schilder. 215 v/o

17 do. Pauwels Verplassen, stadskind. . . . . eod.

eod. Proce van Gabriel de Tertsago, vluchtig voor syne schulden 216

21 Jan. Waegenlieden met hunne waegenen, sledden en peerden mogen den toegank tot de Borchtkerke niet beletten, maer moeten staen aen de Borchtgracht . . . . eod.

26 Jan. Brood mag door eenieder gebakken worden op het behoorlyk gewicht. . . . . vol. B. 216 v/o

13 Meert. Procęssie van devotie voor de reys van den Konink, onsen Heer, naer Engeland. . . . . . . eod.

20 d°. Verloren obligatie. 217

1557.

1 Mey. Bakkers moeten hun reguleren naer het gewicht by de Keurmeesters gesteld. . . . . eod.

4 d°. Spagniaerds en andere soldaeten moeten vertrekken uyt dese stad. . . . . eod.

15 d°. Graenen; dierte derselve; precautien tegens de voorkoopers. 217 v/o

eod. Luyksche houillie; bedrog in deselve verboden. 218

eod. Oudekleerkoopers; reglement nopens hunne daegelyksche uytroepingen op ongewoonelyke plaetsen. Nieuwe Borse; de straeten daeromtrent gestaen mogen niet belemmerd worden met fruyt, vogelen, instrumenten en diergelyke; quaksalvers, rattenvangers, vogelvangers, liekenssangers, roepers, juyters en andere mogen aldaer niet voorstaen; peerden, ossen of ander vee, of beesten mogen aldaer ter vente niet gesteld worden. 218 v/o

eod. Pensgat; vleeschhouwers mogen aldaer geene onreynigheden van de geslaegene beesten storten. 219

eod. Cautsyaccys te betaelen door alle schippers en andere, alhier aenwesende met hout, hoey, strooy, mest of diergelyke waeren, daer men de cautsyaccys af schuldig is te geven. 220

4 Juny. Visitatie van coren en graen in alle huysen deser stad te doen mits de dierte van hetselve; coren, meel, brood niet uyt te vueren. Bedelaers te vertrekken 221

5 d°. Processie van devotie om God te bidden de duerte te willen doen cesseren. . . . . 221 v/o

12 d°. Proce van Karel Goris, knopmaeker, die sekere vergaederinge gemaekt heeft, sprekende hooge en leelyke woorden op Koningen, Vorsten ende

8 Nov. Craemen weg te doen. . . . . vol. B. 245 v/o

7 Dec. Bordeelen; plaetse tot het houden derselve aengewesen 251

13 do. Onvrye bakkers mogen geen brood verkoopen dan op de gewoonelyke Merktdaegen. . . . . 245 v/o

22 Jan en 15 Feb. Proce van Mr Jan van Lare, barbier, om hem in 't Collegie te expurgeren van syne inobedientie dat hy, ingevolge van seker vonnis, alhier niet en is gecompareerd. . . . . 246 en 246 v/o

5 Feb. Processie van devotie om God te bidden ons te willen preserveren van alle contagieuse siekte. . 246

3 do. Heymelyke en secrete vergaederingen en conventiculen, leeringen en predicatien verboden, besonderlyk degene der herdoopers. Vreemde persoonen, die hier binnen de twee jaeren gewoond hebben, moeten vertrekken; ballingen uyt vreemde landen moeten den titel van hun bannissement medebrengen . . . . 248 v/o

2 Meert. Meertsche bieren mogen door borgers, geene tappers wesende, ingelegd worden voor halfaccys. 248

12 do. Bedelaers of andere op aelmoesen levende, mogen sonder witte roykens onder het volk niet komen; de peste onder deselve komende, soo moet sulkx aen de Aelmoesseniers aengediend worden door den knaep der Keurmeesters. . . . . 250 v/o

19 do. Proce van Jan van Sassen, vluchtig voor syne schulden . . . . eod.

eod. Buyten niet te gaen drinken binnen eene myle rondomme deser stad; poorters en andere hun geneerende met eenig ambacht of neeringe, die by poorters alleenelyk mogen geexerceerd en geplogen worden, moeten met hunne familie hunne vaste domicilie binnen dese stad houden. 253

1558.

Ult. April. Maelaccys; ongeregeldheden en abusen daerinne niet te begaen . . . . 253 v/o

4 Mey. Lyndraeyers; kleynen ongehekelden kemp van vreemde landen hier niet te brengen. 255

12 Mey. Gillebert van Schoonbeke ; desselfs crediteuren voortsgeroepen . . . . vol. B. 257 v/o

9 July. Processie van devotie om God te bidden voorspoed te verleenen aen de legers en armee die den Hertog van Savoyen, Stadhouder, Gouverneur en Capiteyn-Generael van herwaerts-over, heeft doen oprechten om tegens den vyand van den Konink, dese landen te bewaeren. . . . . . eod.

18 do. Saffraen en andere speceryen niet te vervalschen. 258

23 do. Processie van devotie om God te danken over de victorie by Grevelinge, die Hy op 13 July Mynheer van Egmont en andere personnagien verleend heeft tegens de Franchoisen; straeten schoon te maeken. . . . . 260 v/o

5 Aug. Verloren obligatie. . . . . 259 v/o

6 do. Craemen van de Merkt en elders weg te doen. . . eod.

8 do. Gewaepend of sonder licht 's avonds niet te gaen. 258 v/o

22 do. Proce dergene die, by avonden, afgetrokken hebben, op de Lombaerdeveste, sekeren stroyen wisch, die men aldaer hadde doen uytsteken in teeken van der peste ende gaeve Gods, in seker huys aldaer gekomen; premie van 25 guldens tegens deselve. Geene luyden van oorlog mogen hier blyven, ten waere by expres pasport. Herbergiers moeten deselve met naem en toenaem overbrengen. 260

27 do. Processie van devotie om God te bidden voorspoed te verleenen aen het leger des Koninkx. . 261

24 Sept. Aerbeyders en cordewaegencruyders mogen met hunne waegens niet te staen omtrent de Doornikstraet, maer moeten hun houden omtrent den Vleeschhuyse en de penscraemen. . . . . 261 v/o

eod. Vettewaeriers en andere; spek dat bedorven is, niet te verkoopen. 262

eod. Veeaccys verpacht; conditien van 't selve berusten onder den Secretaris Stendlin. . . . . eod.

eod. Processie van devotie om God te bidden voor den peys. . . . . 262 v/o

eod. Prolongatie der Bamismerkt. . . . . eod.

28 do. Processie van devotie om God te bidden voorspoed te verleenen aen den Konink. 263

12 Dec. Conventiculen, heymelyke en secrete vergaederinge om leeringen en predicatien der heretieken verboden. Alsulke leeraers of verleyders moeten overgebracht worden; impuniteyt verleend aen degene die de voors. conventiculen gehouden hebben en sulkx denuncieren. Behoorlyke certificatie moet gebracht worden door degene die hier van buyten komen woonen, alsoo er veele landen suspect syn van te syn van de secten van de wederdoopers en sacramentarissen. Poorterye niet te laeten genieten dan door diegene welke tot goeden naem en faem staen; meesters moeten hunne knaepen overbrengen. Ambachten secretelyk niet te oefenen in gangen en systraeten . . . . vol. B. 263 v/o

20 do. Conventiculen en vergaederingen verboden, daer men diversche heretieke oproerige leeringen en predicatien doet. Proce van verscheydene heretieken . . . . 266 v/o

5 Jan. Ambachtslieden moeten hunne gesellen overbrengen, ingevolge d'orde van 12 December laestleden . . . . 269 v/o

7 do. Naedere proce op het feyt van heresie. . . . . . 267 v/o

. . . . . . Proce dergene die 's nachts, aen het Stadhuys en op de nieuwe Borse, geplekt hebben sekere fameuse libellen en billetten tegens Lauwereys Rycx, Collecteur der Maelaccys deser stad. Premie van 200 guldens tegens deselve. 268

16 Feb. Proce van Jan Ingelman, apotheker, en Jacob Boomans, oud-kleerkooper, die hun absenteren en fugitief syn, als besmet wesende van eenige secte oft heresie, en hun hebben bevonden in verbodene vergaederingen . . . . 268 v/o

Nota. Gebannen op 1 April 1559 (bl. 270).

25 do. Processie van devotie voor den peys. 269

27 do. Proce dergene die 's avonds, in de Cammestraet, van levenden lyve ter dood gebracht hebben Jeronimus Roelants, maekelaer. . . . . eod.

1 Meert. Verloren of gestolen obligatie aen sekeren religieux uyt Italien. 270

1559.

7 April.	Peys tusschen den Konink Philippus van Spagnien en Henrick den IIn, Konink van Vrankryk. Vieringe ter dier oorsaeke en processie van devotie	vol. B. 270 v/o en 271
22 d°. en 3 Juny.	Proce van Denis L'Hermite, cassier, die gecommitteerd heeft het criem lese-Majesteyts, hem geneird hebbende met diversche persoonen, de Majesteyts munten en penningen, soo gouden als silveren, te schroyen.	271 v/o en 274 v/o
eod.	Proce van Magarita Callenberge, huysvrouwe van Jan Ingelrams, sich absenterende en suspect van heresien.	272 en 274 v/o
3 Mey.	Proce dergene die van 't gevangenen-Steen gebroken syn; deselve niet te herbergen.	272
6 d°.	Peeter Colen, stadskind.	273
8 d°.	Mest niet te leggen op de straeten noch aen de Stadspoorten, 't sy buyten of binnen, tot aen den draeyboom	eod.
20 d°.	Bannissement tegens verscheydene persoonen, die voortsgeroepen synde, niet en syn gecompareerd	273 v/o
27 d°.	Xe en XXe penningen te betaelen.	274
9 Juny.	Vuerpylen, fuseen en buskens niet te schieten.	275
8 July.	Brood op gewicht te bakken.	275 v/o
12 d°.	Processie van devotie om God te bidden voor het welvaeren van den Konink, die in meyninge is met den eersten wind syne voyagie naer Spagnien aen te nemen.	276
19 Aug.	Vry geleyde ten tyde van O. L. Vrouwen ommeganck; craemen en stellagien van de Merkt te doen	267
2 Sept.	Laekenkoopers, bonnetverkoopers, meskoopers, maeldeniers, tengieters, schoenmaekers, oudschoenmaekers, mitsgaeders alle andere willende met craemen voorstaen en eenige koopmanschappen of victualie venten en verkoopen, mogen hun niet vervoorderen tydens dese tegenwoordige noch andere volgende merkten op de Groote Merkt alhier hunne craemen te stellen, ten sy eerst ende	

vooral met den heeren Amptman, Tresoriers of Rentmeester deser stad en ook den Kerkmeesters daeraf overkomen te syn en te hebben betaeld het recht van ouds daer toe staende; degene die sulk recht ten achteren syn, moeten 't selve betaelen aleer te mogen voorstaen. vol. B. 276 v/o

2 Sept. Processie van devotie om God te bidden den Konink te willen bewaeren van alle ongelukken in syne reyse. 277

eod. Xe en XXe penningen te betaelen. . . . . 277 v/o

eod. Diegene welke cordenwaegens en rollewaegens vueren, moeten staen, om vracht te verwachten, van den borneput van der Coepoortstraet tot omtrent de Oude Waege. . . . . eod.

5 Oct. Proce van vier persoonen die 's avonds hun vervoorderd hebben sekere kooplieden binnen dese stad, in 't Wermoesstraetje, te bespringene en te assaillieren en met roeren en bussen naer deselve te schieten; premie van 200 guldens tegens deselve. 278

12 do. Naedere proce derselve, op pene, in cas van geene comparitie, van ten eeuwigen daege uyt dese stad gebannen te syn; op hun hoofd. . . . 278 v/o

13 do. Proce dergene die 's avonds met een roer oft busse geschoten hebben op den persoon van Dismas van Coolen 279

4 Nov. Accys van den vleesch ende beesten. 280

eod. Craemen op de Merkt niet te stellen noch ook tusschen den molen en het Stadhuys. 284

. . . . . . Wachte by avonden en ontyden te doen om de quaeddoenders te beletten . . . . eod.

13 do. Proce van verscheydene gevangenen, die van 't Steen syn gebroken op Sint-Mertensavond; men mag deselve niet logeren . . . . 286 en 287

15 do. Verloren obligatie . . . . 279 v/o

16 Dec. Premie van duysend Carolusguldens voor die weet te spreken van sekeren Françoys, in den lesten oorloge van Grevelinge gevangen wesende, ende genaemd den heer van Carisecq. . . 286

23 do. Craemen van de Merkt te doen. . . . . 287 v/o

5 Jan. Jongens mogen op het Kerkhof of andere plaetsen niet vergaederen oft vechten, op pene van 3

	guldens en alnog eene uere aen een kaeke gesteld te worden	vol. B. 287 v/o
10 Feb.	Verloren obligatie door Christoffel Haller, Ridder, hofmeester van den Hertog van Savoyen, ter somme van 8,887 ponden en vier schell. groot vlaemsch, die Jacob Grammeye, Ontfanger-Generael van de Majesteyts Beden in Braband, bekent schuldig te syn aen Caerle Cocquiel, daer den voors. Christoffel actie van heeft.	288
17 do.	De verversknechten, wel negentig in 't getal, die hunne meesters verlaeten hebben, weygerende op den ouden prys te werken, moeten by hunne meesters wederkeeren, op pene van bannissement ende als rebelligen te worden gestraft. . .	eod.
26 do.	Verloren vyf obligatien door Jacomo Bellecono, cassier en facteur van Jan-Jacomo Fresco, koopman Genevois	289
28 do.	Vleeschhouwers, pasteybakkers, cabarettiers, taefelhouders, hoenderverkoopers of andere, mogen geen vleesch in den Vasten verkoopen. .	288 v/o
22 Meert.	Stadschynsen te betaelen van oversprongen en kelderen.	289 v/o
eod.	Groen hofkruyd mag alhier niet verkocht worden door buytenlieden, geene poorters wesende.	290
30 do.	Huydevetters en schoenmaekers, in dese ambachten niet vry wesende, mogen alhier geene gevette ruggen, huyden noch leer verkoopen.	eod.

1560.

1 Juny.	Proce van Nicolas Wilpin, over sekere delicten alhier gevangen en van den lyve criminelyk aengesproken ter Hooger Vierschaere, die uyt de gevangenisse gebroken is.	291
13 July.	Vagebonden moeten vertrekken, alsoo de goede lieden by ontyden aengetast worden; deselve niet te herbergen; deselve te vangen.	292
26 do en 9 Aug.	Proce van tien gevangenen die uyt den gevangenen-Steen gebroken syn.	291 en 293
27 July.	Hoornebeesten, verkenen, schaepen oft lammeren binnen de stad ofte draeyboom derselve	

	niet te slaen, sonder dat den impost daervan betaeld is . . . . vol. B.	291 v/o
9 Aug.	Proce van Jehan Badnero en gebroeders, die hun genoemd hebben van de Academien van Venegien, mitsgaeders den Abt Morlopyn, hunnen facteur, voortvluchtig voor hunne schulden. . .	293
18 Sept.	Frauden, abusen en bedrog door eenige persoonen die in den slagtyd, hun selven opworpen en uytgeven voor opschryvers van de ossen en beesten, wanneer die alhier ter Merkt gebracht worden, tot groote schaede van de goede lieden; persoonen van Stadswege aengesteld tot het opschryven derselve.	293 v/o
12 Oct.	Craemen van de Merkt te doen.	295
12 Nov. en 10 Dec.	Proce van Hansen Gonsalo, alias Danners, vluchtig voor syne schulden. . . . . eod. en	295 v/o
19 Dec.	Proce van Gaspar Wipselt, vluchtig als voren.	295 v/o
Ult. do.	Gruys en aerde, uyt de kelders en elders van komende, moeten gevuerd worden in de Nieuwstad aen den slykweg, aen de spuyen.	296
eod.	Vleeschhouwers; confirmatie van hunne privilegien; accys te betaelen, volgens d'orde van 4 Nov. 1559.	298 v/o
25 Jan.	Loterye deser stad uytgelesen wordende, soo mag iedereen op de Merkt de trekkers, lesers en andere Officiers derselve komen sien.	296

1561.

21 April.	Aerd Sporckmans, stadskind.	296 v/o
10 Mey.	Stadhuys opgemaekt wordende, soo moet de Merkt geledigd worden van craemen enz., om de materiaelen te konnen leggen; craemen te stellen op Onse Lieve Vrouwekerkhof; vellen aldaer niet uyt te slaen; yswaegens, karren in de Kerkhofstraet niet te laeten staen.	299
18 Juny.	Zeeuwsche Corenmerkt verlegd in de Nieuwstad, in plaetse van op 't Sand en omtrent het Bierhoofd; opslag van alle bieren van buyten inkomende, 't sy over see en sand, oft binnen 's lands, te waeter of te lande, uyt de Nieuwstad verlegd, naer het oud Bierhoofd.	296 v/o

18 Juny. Hoveniers, onvry synde, mogen alhier geene vruchten te koop brengen; karren en sledden ontlaeden synde, soo mag men dese niet laeten staen, maer men moet deselve wegvueren . . . . vol. B. 297

27 d°. Proce van Rigo Minauw, vluchtig voor syne schulden . . . . 297 v/°

12 July. Vliegen oft jaegen voor Sinte Magdalenadag verboden 298

eod. Verpachtinge der gebrande wynen . . . . eod.

17 d°. Twee tiende penningen geconsenteerd, den eenen by de proprietarissen en den anderen by de huerlingen te betaelen. . . . . eod.

24 d°. Feesten van 't Landjuweel alhier van Stadswege gehouden wordende, op 3 Augusty, soo sullen alle de steden ende andere die op deselve feesten komen, ingehaeld worden ter Keyserspoorte. Straeten te reynigen; craemen weg te doen; mest oft weemoes omtrent de Keyserspoorte liggende, moet weggevoerd worden. 300

2 Aug. Feesten van 't Landjuweel; geduerende deselve niet te klimmen op de welfsels van den nieuwen Stadhuyse en, als men spelen sal, met geene waegenen oft karren op de Merkt te komen; geene tonnen, stoelen, kisten, banken of diergelyke aldaer te brengen; degene die stellaegien op de Merkt gemaekt hebben, moeten uyt deselve vuerpannen steken om die by avond ontsteken te worden. . . . . 300 v/°

15 Sept. Riddertol en geleyde van den Honte te betaelen aen dengene daertoe aengesteld. 302

16 d°. Proce van Johan de Lon, die in sekere herberge alhier, gehad heeft dertien kassen gevuld met steenen en deselve heeft willen verkoopen voor Spaensch groen ende de goede kooplieden daermede bedrogen heeft. . . . . 301 v/°

24 d°. Bannissement ten eeuwige daege tegens denselven, op pene van syne eene hand. 302

8 Nov. Proce van Steven du Bois, vluchtig voor syne schulden . . . . 302 v/°

20 Dec. Verloren obligatie door Ruy Gommes Carvalio, Portugalois, tot laste van Loepe del Campo. . . 303 v/°

7 Meert. Verboden alle conventiculen oft heymelyke vergaederingen, om heretieke, oproerige leerlingen en predicatien te doen. . . . . . . vol. B. 300 v/o

21 d°. Proce van Bartholomeo Charravelesco en twee andere Genevoisen, die met hunne complicen hun vervoorderd hebben Bernardo Buxio, Milanois, te assailleren, op de Borse, met poigniaerden en rapieren, te invaderen en te vervolgen en met diversche wonden te quetsen. . . . . 302 v/o

Nota. Gebannen op 5 December 1561, op pene van syn hoofd. 303

27 Jan. Verloren obligatie door Marten Alonzo. . . . . 303 v/o

Ult. d°. Proce van Isaac Stollaert, synde van de leeringe en de ketterye van de wederdoopers, en sich ter dier oorsaeke absenterende. 304

Nota. Gebannen op 16 Mey 1562. . . . . 315 v/o

12 Feb. Verloren obligatie door Loys Alvarez. . . . . . 304 v/o

23 d°. Stadschynsen te betaelen. 310

25 d°. Opslag van alle buyten inlandsche bieren, te waeter oft te lande komende, sal gehouden worden aen het oud-Bierhoofd, ende men sal die bieren veraccysen in de accyskaemer, aldaer van nieuws gesteld. Opslag van de buytenbieren, Engelsche en Diestersche, sal gehouden worden in de Nieuwstad en men sal die veraccysen in den bieraccys aldaer. 305

eod. Opslag van de graenen, die men geplogen heeft te houden op 't Sand en omtrent het Bierhoofd, die men noemende is de Zeeuwsche oft Graenmerkt, sal voortaen gehouden worden omtrent de Schelde in de Nieuwstad, ter plaetse die men aldaer sal afpaelen ende kassyen; fruytmerkt van den Oever in de Nieuwstad, by de Zeeuwsche merkt gesteld. 305 v/o

eod. Meertsche bieren mogen ingelegd worden door borgers, geene tappers wesende, voor half accys, te weten 14 stuyvers per tonne, maer niet meer dan eene tonne voor elk huys. Waer men deselve bieren moet laeten brouwen; prys van deselve. 306

eod. Geene vergaederingen, broederschappen noch Gulden van Rethoryken te maeken oft eenige spelen te spelen of prysen op te hangen, boven

ofte behalven de dry oude Gesworene Gulden deser Stad. . . . . vol. B. 308 v°

Ult. Feb. Verloren schryftaefel met diversche obligatien door Gabriel Ratel. . . . . 304 v/°

5 Meert. Premie van 100 Carolusguldens tegens degene die quaede heretieke ende seditieuse boekxkens, uyt de Fransche taele getranslateerd, uytstroeyen. 307

6 d°. Proce dergene die 's avonds, na de Borse, hun vervoorderd hebben te assailleren Gregorio de Franchy, koopman uyt Italien, denselven van achter met een pistolet moorddaedelyk schietende; premie van 600 guldens tegens deselve. 308

7 d°. Processie generael van devotie om God te bidden voor eenen saeligen voortgank van het Concilie gehouden tot Trente. . . . . 308 v/°

20 d°. Bontwerkers mogen hunne pelteryen voor hunne deuren niet kloppen oft uytslaen. . . . . 307 v/°

eod. Aerde en gruys uyt kelders oft andersins komende, moet gevuerd worden in de Nieuwstad, aen den slykweg, aen de spuyen aldaer, ende voorts op andere plaetsen daertoe gedesigneerd. 309

eod. Nachtwerkers mogen hunne kuypen niet ledigen en uytstorten in deser Stadsruyen en vlieten. De gaeten der riolen niet op te breken noch groote grachten en gaeten op der Stadsvesten te graeven en aldaer vuyligheyd in te gieten. . . . . . 310 v/°

6 Aug. Sotten van andere steden ten Landjuweele komende, niet te quellen, moeyelyk te vallen oft te misdoen, sulkx dat hun daerdoor belet word hunne factien behoorelyk te spelen; deselve niet te beleyden, om alsoo hun hunne scaekelen ende andere cieraeden af te nemen; die niet te quetsen met pinsoenen of andersins om hunne themen te doen veranderen ende by alsoo van hunne prysen te doen vallen. . . . . 309 v/°

8 Nov. Uytdraegsters, corsters ende andere in 't ambacht der oude kleerkoopers niet wesende, mogen met hunne oude kleederen, oud yser, lynwaerd en pluysingen enkelyk voorstaen in de Boekstege, van Sint Anthonisstraet tot aen den Blyden Hoek, 's Vrydaegs en Saterdaegs, ende op geene andere daegen. . . . . eod.

1562.

8 April. Oploopingen, vechtingen en injurien op de Borse aen de koopluyden niet te doen, met woorden noch met werken, op de volgende penen te weten : van dengene die, in evelen moede, een mes trokke ende iemand daermede quetste, dat die verbeuren sal syne eene hand; ende soo wie ook, in gelyken evelen moede, een mes trokke ende niemand daermede en quetste, dat die verbeuren sal syn eerste lid; ende van dengene die iemand sonder mes of stokke met de hand sloege, weder hy bloed liete oft niet, dat die verbeuren sal syn voorste lid. Korte stokken of andere waepenen onder kappen of mantels niet te draegen. . . . . vol. B. 311

9 d°. Proce van dry persoonen die binnen dese stad vergeselschapt hebben Bartholomeo Silvaricio, gebannen uyt dese stad, op pene van syn hoofd, over insolentien ende assassinaet door hem bedreven op de Borse; denselven alhier niet te logeren; premie van 300 guldens voor degene die hem sullen aenbrengen. 312

Nota. Gebannen op 16 Mey 1562. 316

24 d°. Vischverkoopers moeten hun ambacht in persoon bedienen, ingevolge de ordonnantien, soo van den Keyser als van dese Stad, op pene van verbeurte hunner banken ende 50 guldens. . . 312 v/o

eod. Lyndraeyers, onder dit ambacht niet vry wesende, mogen alhier geen kleyn gaeren oft ander schipgewand verkoopen oft pennenweerden . . 313 v/o

29 d°. Proce van Boudewyn Domessent, ten wiens huyse bevonden syn verbodene quaede heretieke en seditieuse boekxkens, in fransche taele. . . . 314 v/o

6 Mey. Craemen van de Merkt te doen; het Stadhuys opgemaekt wordende, soo sal men deselve stellen op Onse Lieve Vrouwenkerkhof, natie by natie, op alsulke plaetsen als by den craemsetter en den klerk van den Amptman gewesen en gedesigneerd sal worden. Geduerende dese ende

volgende jaermerkten, mag men, sonder consent ende oorlof van den voors. craemsetter ende klerk van den Amptman, geene craemen stellen. Op Triplice oft Aposteldaegen met craemen niet voor te staen. Craemrecht te betaelen aleer te mogen voorstaen. . . . . vol. B. 314

6 Mey. Onvrye schrynwerkers mogen alhier niet werken; meesters mogen geen werk buyten de stad doen maeken; nieuw schrynwerk, alhier niet te verkoopen, dan door de schrynwerkers. . . . 314 v/o

Ult. Juny. Premie van 50 guldens tegens twee gevangene drukkers, hun fortselyk ontweldigd hebbende ende de dienaers ontloopen synde; deselve niet te logeren noch te versteken. . . . . 316 v/o

14 July. Processie van devotie om God te bidden goeden en bequaemen tyd te verleenen voor de vruchten der aerde ende om ons van alle siekten en crencten te beschermen . . . . eod.

20 d°. Honden, bussen, bogen oft netten; daermede in 't land niet te gaen, noch de beesten te jaegen in 't hoog oft in 't leeg. Naer de duyven of andere vogelen oft beesten niet te schieten, noch op anderlieden visscheryen oft grachten met netten oft andersins niet te visschen, synde dit verbod gedaen op de klachten van den Dykgraeve, de Dykschepenen van den lande van Austruweel, met hun gevoegd de Deken, Oudermans ende gemeyne gesellen van het Vleeschhouwersambacht deser stad 317

30 d°. Sondaegs en 's Heyligdaegs niet te werken, noch met cremeryen, boeken of schilderyen voor te staen. 318

5 Aug. Verloren obligatie door Aefken Simons, van Haerlem, huysvrouwe van Cornelis Ryckens . . 317 v/o

22 d°. Besmettelyke siekte der peste, soo tot Parys als in andere steden van Vrankryk; precautien tegens deselve. . . . . 318 v/o

22 Sept. en 10 Dec. Proce van Jacomo Quinsani, om binnen ses weken te komen ontsetten ende verantwoorden de goederen daerop Simon Tasse, als procuratie hebbende van Gommaer de Malines, executie is versoekende uyt krachte van sekeren vonnisse by den Raed

ende Weth van Venegien gegeven ten naedeele van den voors. Jacomo Quinsani. . . vol. B. 319 en 324

24 Sept. Premie van 100 guldens tegens degene die het kruys staende by der Siekenen ende op Sint-Andrieskerkhof afgeworpen en eenige stukken van beelden aldaer staende gebroken hebben. . . . 319 v/o

1 Oct. Proce van dry persoonen, die 's avonds in de Keyserstraet, met pistoletten geschoten en gewond hebben Francisco Schorssi. 320

eod. Proce van eenen genaemd Schobara, die geassaillieerd heeft Pierre Ramieres met een pistolet in de hand . . . . 320 v/o

30 do. Premie van 100 guldens tegens degene die het beeld van Onsen Heere op Sint-Andrieskerkhof verdraegen, vervuerd ende geworpen hebben in eenen borneput. 320

6 Nov. Proce van Pedro Dariasso, Spagniaerd, die 's avonds met eenen cincqroere oft pistolette geschoten heeft naer dry of vier Spagniaerden byeenstaende. . . . . 322 v/o

9 do. Craemen van Onse Lieve Vrouwenkerkhof weg te doen; ieder die wilt voorstaen met syne waeren moet sich versien van eenige winkels oft stallen in de panden, die de Stad theuren grooten koste heeft doen maeken onder het nieuw Stadhuys, tot gerief van den koopman. . . . . 320 v/o

eod. Herbergiers ende andere moeten de Franchoisen by hun gelogeerd, overbrengen met naem, toenaem ende plaetse waer sy van komen. . . 321

21 do. Maelaccys te betaelen; reglement desaengaende. 321 v/o

7 Dec. Processie van devotie om God te bidden voor eendrachtigheyd in 't geloof ende de Heylige Kerke. 324

Ult. do. Liedekens, refereynen oft diergelyke niet te singen op de straeten, kerkhoven oft elders. . . 324 v/o

eod. Proce van dengene die op Kersdag, nanoen, met eenen steen geworpen heeft naer Gillis de Bode, 's Heeren dienaer om te beletten het exploit van syn officie, alsoo dat hy daerdoor sekere gevangen heeft moeten verlaeten. 325

Nota. Gebannen op 5 January 1562. . . . . . eod.

30 Jan. Proce van Petro Ramires, Bravo Hildalgo ende andere die in den *Gulden Horen* op den Oever,

strydgierig syn geweest ende handdaedig in sekeren doodslag van eenen Italiaen. . . . vol. B. 326
NOTA. Gebannen op 1 Meert 1562. . . . . eod.

20 Feb. Herbergiers en andere, die Franchoisen by hun logeren, moeten dese overbrengen. . . . . 325 v/o

1562.

22 Mey. Proc^e van Carolo Spinola, befaemd ende beschuldigd van sekere persoonen te hebben willen moordaedelyk evelen van den lyve ofte by andere doen evelen, waervan hem, over sekere maenden, door syne vrienden wete doen doen is geweest, om hem daerover te excuseren oft purgeren. . . 326 v/o

eod. Proc^e van 49 persoonen, overmits sy ende elk van hun heuren vrede hebben laeten overgaen. 327

29 d°. Verloren cedulle oft obligatie tot laste van Jehan Henriens . . . . 327 v/o

12 Juny. Bier- en wynaccys verpacht. . . . . eod.

Ult. d°. Bussen, cincqroeren, pistoletten ende diergelyke niet te beproeven oft daermede te schieten. . . . 328

eod. Gasten en logerende volk over te brengen. . . . 328 v/o

eod. Spellen, haeken en maillien, buyten dese stad gemaekt, mogen alhier niet verkocht worden dan op de vrye merktdaegen; op de pampieren, daerin de voors. buytenspellen gesteken en gepakt worden, mag men de hand ofte waepen deser Stad oft den naem van eenen meester alhier residerende, niet stellen. . . . . eod.

12 July. Verloren obligatie door Geeraert Grammey, wiens boekhouder deselve aen eenen maekelaer hadde overgeleverd, sonder deselve uyt syne handen te konnen wederkrygen. . . . . 329 v/o

27 d°. Den pachter van de bier- en wynaccysen buyten Sint-Jorispoorte westwaerts tot aen de Schelde, daerinne begrepen de geheele Markgraeveleye ende 't Kiel, sal den ontfank daeraf houden in sekere herberge in de voors. Markgraeveleye. 330

12 Aug. Ontnomen obligatie aen Gheerdt Boon van der Horst niet te aenveerden of geld of goed daerop te geven . . . . 330 v/o

1 Sept. Peste tot Londen en ook in Vrankryk ; volk van die landen komende, niet te logeren. . . . vol. B. 331

17 d°. Idem. . . . . 331 v/o

25 d°. Idem . . . . eod.

eod. Proce dergene die 's nachts afgeslaegen en in stukken geslaegen hebben seker berd oft taefel van 's Heeren en Stadswegen gesteld op de oude Veemerkt, 't welk was inhoudende sekere verboden der policien der pouillailliers ende andere ; premie van 20 guldens tegens deselve. . . . . . 332 v/o

20 Nov. Proce met premie van 250 guldens, tegens degene die 's nachts, met grooten gewelde, fortse ende violentie, opengebroken hebben seker huys in de Hoogsettersstraet ende aldaer geroofd hebben het silverwerk ende andere juweelen dienende totter loteryen aldaer opgesteld, hebbende sy ook de waekers van dien grootelykx gequetst ende gewond. 333

7 Dec. Proce met premie van 100 guldens tegens degene die een vrouwpersoon, eerst verworgd of gedood synde, van boven der vesten omtrent Sint-Jorispoorte in 't waeter geworpen hebben. . . . . . 333 v/o

14 d°. Proce met premie van 250 guldens tegens degene die in de stadsvesten omtrent Sint-Jorispoorte geworpen hebben sekere stukken van eene horlogie, dewelke onder 't voors. beroofd silver van de loteryen geweest is. 334

27 Jan. Proce van Willem Claussone en syne complicen, die verscheydene fortsen en straetschenderye gedaen hebben ende medeplichtig syn aen 't berooven der loteryen. 337

7 Feb. Verloren obligatie ten profyte van Gregorio de Franchi. 348

10 d°. Vlieten in de Nieuwstad gemaekt synde om de schepen in teempeest, ysgank en diergelyke inconvenienten te bewaeren; reglement tot de betaelinge voor het gebruyken derselve vlieten . . . . 334 v/o

eod. Groenvisch-verkoopers mogen niet voorstaen achter de banken van de zeevisch-verkoopers, maer moeten vertrekken naer hunne gedesigneerde plaetsen . . . . 335 v/o

28 Feb. Geschut binnen dese stad niet af te schieten noch te beproeven op de caeyen oft elders. . . . . vol. B. 336

2 Meert. Meertsche bieren mogen ingelegd worden voor half accys door borgers, geene tappers synde. 336 v/o

1564.

25 Mey. Gasten en logerende volk over te brengen. . . . 337 v/o

9 Juny. Proce van Cornelis . . . ., boekbinder, en syne huysvrouwe, fugitief, als hun besmet kennende van eenige secte ofte heresie, vermits er verbodene boeken in hun huys bevonden syn. . . . 338

10 do. Wynaccys niet te defrauderen by valsche pratyken, secrete instrumenten gemaekt wordende in de wynvaeten, die uytgeleverd worden, doende alsoo waeter voor wyn uytschryven. . . . . eod.

eod. Schepen oft schuyten met raepen, mosselen oft andere koopmansgoederen mogen niet gelaeden oft ontlaeden worden oft blyven liggen tusschen de vischkoopers-wippe (nieuw Houten Hoofd), op de Werf ende den tweeden langen staek staende voor die caeye aldaer, strekkende naer de nieuwe craen, als wesende omtrent 46 voeten van de voors. wippe, om de vischvoerders niet te hinderen . . . . 339 v/o

22 do. Proce van sekere schippers van Zierickzee ende Vlissingen, die alhier eenige engelsche schippers geinvadeerd ende met steenen geworpen hebben 340

4 July. en 8 Aug. Proce van Joris Edelincx, goudsmid, die veertig Horensguldens grootelykx geschrooyd, uytgegeven heeft. . . . . 340 v/o en 341 v/o

8 July. Proce van Philippe Noyens, gesworen vischverkooper, den Inhuyse deser stad schuldig synde, ter saeken van ingekochten visch, 85 ponden, 6 schellingen en 11 penn. Brabants. . . . . 340 v/o

3 Aug. Verloren wisselbrief door Adriaenken de Vriendt. 341

5 do. en 18 Nov. Proce van dry valsche munters, geboortig van Valencynen, alhier woonende. . . . . . 341 v/o en 345

16 Aug. Maelaccys. Precautien om de defraudatie van 't selve te beletten; quernen over te brengen. . . 342

5 Oct. Proce met premie van 100 guldens, tegens degene die, in 't executeren van sekeren ketter, leeraer en overtreder der placcaerten des Koninkx, hun vervoorderd hebben met steenen te worpen ende andersins te slaene ende der justitien feytelyk oploop, belet ende obstakel te doen, alsook te singen ende deselve aen te roepen. . . . vol. B. 343 v/o

9 do. Bannissement der voors. geproclameerden. . . . 344

Nota. Dat achtervolgende deser publicatien ende generalen bannissemente, alhier voor het nieuw Stadhuys, eenen van degene, die ten tyde gementionneerd medegeworpen hadde met steenen, publice metten sweerde is geexecuteerd geweest, sonder ander vonnis te hebben dan het generael bannissement alhier geruerd.

18 Nov. Verloren obligatie. . . . . 344 v/o

7 Dec. Verloren obligatie door Nicolaes Antona. . . . . 348 v/o

18 do. Koophuys door de Stad gemaekt, tot gerief van de kooplieden ende voerlieden, om hunne waegens te laeten ontlaeden en bewaeren, ten perykele van de Stad, soo moet van iederen waegen met vier raeders, betaeld worden 7 stuyvers, ende met twee raeders 3 1/2 stuyvers; voerlieden moeten hunne waegens stellen op de gedesigneerde plaetsen . . . . 345 v/o

eod. Salaris en tax der kerbinders van het laeden en ontlaeden der waegens en kerren, gefixeerd by orde van 't jaer 1509, verhoogd mits de veranderinge des tyds. 346

. . . . . . Instructie voor den meester van den voors. koophuyse . . . . 347 v/o

1 Jan. Nieuw Stadhuys voltrokken synde, soo sal men aldaer ter puyen kondigen, publiceren en uytlesen alle geboden en placcaerten ende voorts doen alle acten dien dependerende. . . . . . . vol. C. 1

eod. Negotiatien tusschen desen Lande en Engeland nopens het inbrengen van desselfs respectieve manufacturen; reciprocq verbod provisioneel alhier gepubliceerd . . . . eod.

Dese publicatie is ook gedaen ter Borse alhier, tot Lier, Herenthals, Turnhout en Hoogstraeten.

3 Jan.	Kleermaekers en kousmaekers; geschil tusschen deselve nopens hunne werken. . . vol. C.	2 v/°
7 Feb.	Verloren obligatie ten behoeve van Ludovico Fossa tot laste van Jaspare Danraet.	3 v/°
eod.	Engelsche cariseen of laekenen gearresteerd in seker pakhuys in de Nieuwstad; degene die tot deselve eenige pretentien hebben, worden ingeroepen.	4
eod.	Rollewaegenaers moeten hunne rollewaegens stellen op de Borchtgrachte ende niet meer aen de Predikheeren of Swart Susterstraet.	4 v/°
17 d°.	Proce van verscheydene persoonen die hunnen vrede hebben laeten overgaen.	5
eod.	Meertsche bieren mogen ingelegd worden voor half accys door poorters geene tappers wesende.	5 v/°
20 d°.	Verpachtinge van het moesmeyerschap en weggelde in de Luythaegen.	6
eod.	Quaede, ondeugende appelen, peeren oft andere fruyten mogen alhier niet verkocht worden. . .	6 v/°
eod.	Crediteuren van de herbroden van de ondersaeten van den Paltzgraeve aen den Rhyn, Hertog in Beyeren, enz., ingeroepen.	eod.
7 Meert.	Crediteuren van Benedicto Capreano, Italiaen, ingeroepen.	7 v/°
8 d°.	Bereydersloon gefixeerd.	8 v/°
eod.	Straetwerkers moeten hun reguleren naer de ordonnantien in 't ontlaeden en vueren van de koopmanschappen.	9 v/°
13 d°.	Verboden de engelsche schippers te misdoen. .	7
16 d°.	Tienden en twintigsten pennink te betaelen. . .	12
24 d°.	Quaede boeken en liedekens, suspect van heresie, alhier niet te verkoopen.	7
Ult. d°.	Speceryen niet te vervalschen.	10

1565.

28 April.	Verloren obligatie door Messire Michiel Mayola.	12
4 Mey.	Verloren obligatie door Fernando Ximenez. . . .	12 v/°
4 Juny.	Gouden en silveren geld te licht wesende, mag niet uytgegeven worden.	eod.

23 Juny.	Prolongatie der Sinxenmerkt.	vol. C. 13
8 July.	Processie van devotie om macht en hulpe te bekomen voor de christene Princen tegens den Turk, die het eyland Malta, te waeter en te land belegerd heeft	eod.
20 d°.	Verloren obligatie.	13 v/°
eod. en....	Pretentien tot laste van het sterfhuys van wylen Balthazar de Ahedo in te brengen.	14 en 17 v/°
28 d°.	Degene die valsche munte geslaegen hebben op den naem van den Konink van Portugal, moeten daerover komen verantwoorden.	14
28 Aug.	Premie van 50 guldens tegens degene die insolentien begaen hebben aen de crucifixen staende op de Brugge van de Engelsche Borse ende by de Facons.	14 v/°
eod.	Bakkers moeten hun reguleren naervolgende 't setten van het gewicht van de Keurmeesters. .	15
eod.	Diegene welke quernen in huys hebben, moeten hunne gebueren daerinne gerieven en laeten maelen.	15 v/°
eod.	Peste tot Hamborch en Arnhem; precautien daertegens.	eod.
1 Sept.	Proce dergene, die alhier hebben ingebracht seker tonneken met verbodene koperen penningen van slaege van de munten des Koninkx van Portugal; op pene van bannissement.	16
11 d°.	Verloren obligatie.	eod.
15 d°.	Proce van twee aerbeyders die in de kerke van Sint-Andries voor 't Heylig Kruys aldaer, insolentien begaen hebben ende de goede luyden met opstekers aldaer geinvadeerd ende oploop gedaen hebben in der vuegen, dat sy twee manspersoonen ten onrechte en sonder redenen gequetst, gewond ende gebloelaet hebben; in cas van non-comparitie, worden deselve gebannen, op pene van den hals	16 v/°
27 d°.	Proce van eenige quaedwilligen die voor den huyse van Paulus van Dale, hun vervoorderd hebben insolentien voorts te keeren en groot getier te maeken, de gelaesen en vensteren aldaer met steenen uyt te worpen ende ook injurieuse en afdraegende woorden te spreken, soo op de justicieren als andere goede lieden; degene die	

	daervan kennisse hebben, moeten 't selve aenbrengen; premie van 25 guldens voor de daeders te ontdekken; niemand alhier te misdoen onder 't dexel dat sy eenig coren of graen ten onderen hebben.	vol. C. 16 v/o
6 Oct.	Heymelyke en secrete vergaederingen en conventiculen, soo binnen als buyten de stad, mogen niet gehouden worden; aldaer geene leeringen en predicatien te doen, noch ook eenige ceremonien van de Kerke oft van de Sacramenten voorts te stellen, als van te doopen, het avondmael uyt te reyken, te houwene en te trouwene; men moet de contraventeurs denuntieren. Nieuwe inwoonders moeten doen blyken wie sy syn; men mag geene vreemde ambachtsgesellen aennemen, sonder behoorelyke certificatieteekenen; teekenen van elk ambacht ter straetenwaerts uyt te hangen.	24
eod.	Wachte te doen 's nachts om de quaeddoenders te apprehenderen	27
eod.	Brand; hoe men sich alsdan moet reguleren. . . .	30 v/o
eod.	Bedelaers; ordonnantien tegens deselve	33 v/o
9 d°.	Verloren obligatie.	17 v/o
14 Nov.	Idem door Jacob van den Vyvere, van Audenaerde	18
17 d°.	Brood mag door iedereen gebakken en verkocht worden.	19
21 d°.	Verloren obligatie door Franciscus Coecx. . . .	18
29 d°.	Idem door Joris de Deckere.	18 v/o
13 Dec.	Niemand mag diegene injurieren welke coren en graen van buyten hier brengen.	19
27 d°.	Premie van 200 guldens tegens sekere fameuse libellen.	eod.
16 Jan.	Herdoopers alhier vergaederingen houdende, soo mag men dese apprehenderen. Proce van eenige derselve	20
26 d°.	Proce van eenige herdoopers, die uyt het gevangen-Steen alhier syn gebroken; deselve niet te versteken	21
	NOTA. Op 12 Meert gebannen.	23 v/o
7 Feb.	Proce van Charele Moereslag, die, in O. L. V.-kerke, Aert van den Beempde aenveerd ende met eenen opsteker geinvadeerd heeft.	21 v/o

16 Feb.	Proc^e van eenige herdoopers. . . . . vol. C.	21 v/°
1 Meert.	Vleeschhouwers, pasteybakkers, cabarettiers, taefelhouders, hoenderverkoopers, mogen geen vleesch verkoopen geduerende desen toekomenden noch in eenige andere vastenen daer navolgende.	22
eod.	Meertsche bieren mogen door borgers, geene tappers wesende, ingelegd worden voor de helft van den accys.	eod.
	(Vernieuwd tot in den jaere 1573.)	
7 d°.	Stadschynsen te betaelen.	23
21 d°.	Verloren obligatie.	23 v/°
23 d°.	Weerden logerende volk moeten hunne gasten overbrengen	27
29 d°.	Vagebonden de goede lieden aenhouwende ende hunne kleederen afnemende, soo moet men dese apprehenderen; niemand mag op ontyden gewaepend gaen.	36 v/°
eod.	Wachte; ord^e op deselve.	39 v/°
4 April.	Premie van 50 guldens tegens degene die fameuse libellen en billetten gestrooyd en geplekt hebben.	38
eod.	Kooplieden mogen malcanderen in den koophuyse niet injurieren, smyten of vechten. . . .	38 v/°

1565.

22 d°.	Munte; verboden valsche myten uyt te strooyen.	eod.
2 Mey.	Rehabilitatie van Cornelis Jan Martenssen, ten jaere 1528 geproclameerd stadskind.	39
25 d°.	Verloren obligatie door Maternus Schuyff. . . .	42
eod.	Processie van jubilé voor het welvaeren, voorspoed en prosperiteyt van den Konink, den erfvyand van 't Christene geloof het eyland Malta geinvadeerd hebbende	42 v/°
17 Juny.	Verboden alhier munte van den Konink van Portugal te slaen; men moet deselve munte in handen van den wisselaer overbrengen; proc^e van degene die deselve in hunne huysen hadden	43
eod.	Vyf tonnen met verbodene boeken aengeslaegen,	

beneffens eenige riemen wit papier; proce dergene die tot deselve gerechtigd syn. . . . . vol. C. 43 v/o

18 Juny. Verloren obligatie door Francisco Rodriguez. . . 44

21 d°. Herdoopers gebannen uyt dese stad ende in deselve wederom gekomen synde, soo mag men deselve niet logeren. . - . . . . eod.

28 d°. Weerden en gasthouders moeten hunne gasten overbrengen en de poorters ook de vreemden by hun logerende. Uytlandigen hier aenkomende, moeten in herbergen logeren, en mogen in geene particuliere huysen aenveerd worden. . . 44 v/o

2 July. Verbodene predicatien niet by te woonen. . . . 45 v/o

4 d°. Soldaeten en vagebonden moeten uyt de stad vertrekken; met trommelen, pypen en trompetten, lankx de straeten niet te gaen. . . . . . eod.

16 d°. Proce van Antony van Hulsen die hem vervoorderd heeft te seggen, uyt te geven en te strooyen onder de gemeynte, soo op de Borse als elders, dat sekere ruyteren en knechten vergaederd waeren tot Tongerloo en daeromtrent. 46

20 d°. Continuatie provisioneel van de vrye koopmanschap en trafiek met Engeland, by order van de Aertshertoginne Margarita van Parma, ingevolge de bycompste oft communicatie van de respectieve ambassadeurs, tot Brugge nu synde . . . . 46 en v/o

9 Aug. Proce van Francisco Longo, die op den Steen geëten en goeden chiere gemaekt hebbende, hem vervoorderd heeft in 't uytgaen van den Steene, eenen grooten houten proppe in 't gat van den grendel van de binnenpoorte te steken, sulkx dat de binnensluyter den grendel niet en kost in 't slot krygen, noch die deure toesluyten. . . . . 47 v/o

eod. Proce van Severyn en Lucas, die gedrukt hebben seker scandaleus billet, wesende eenen echo . . . . eod.

eod. Soldaeten en vagebonden moeten buyten dese stad vertrekken; Erasmus Triapain gecommitteerd tot assistentie van 't officie om deselve te doen vertrekken. 48

13 d°. Proce van Ruth en Willem Raedt, in wiens

pakhuys gevonden syn sekere penningen van de munte van den Konink van Portugal, alhier stiptelyk verboden. . . . . vol. C. 48 v/°

13 Aug. Wachte; orde op deselve volgens d'order van syne Exce. den Prins van Oragnien, van wegens syne Majesteyt gecommitteerd, superintendent van dese stad, tot bewaeringe en versekeringe derselve. 49 v/°

14 d°. Vry geleyde ten tyde van Onse Lieve Vrouwe ommeganck 49

23 d°. Goederen genomen of geroofd uyt kerken, cloosters, conventen, cappellen of diergelyke moeten wedergebracht worden in handen van den Wykmeester; kerken, cloosters niet af te breken of te berooven. . . . . eod.

Nota. Dese orde is gepubliceerd des noenens op de Coepoort-, Wyngaert-, Catelynen-, Meir-, Wildezee-, Cammerpoort- en Sint-Jansbrugge, mitsgaders ook op de Yserenbrugge, neffens den Stadhuyse.

28 d°. Godsdiensten, sacramenten en sermoonen in de kerken en cloosters naer ouder gewoonte geadministreerd en gedaen wordende, soo mag men geen obstakel aen deselve doen; niemand te injurieren om der religien wille. 55

29 d°. Idem geconfirmeerd. . . . . 55 v/°

Ult. d°. Inquisitie alhier nooyt in te voeren; placcaerten op de heresie gecasseerd, door order van den Prins van Oragnien, Gouverneur van dese stad. 56 (1)

3 Sept. Godsdienst niet te beletten of te stooren; die van andere religie in hunne exercitie niet te stooren; sauvegarde voor die van de Catholieke en andere religien; de een de ander by te staen. . . . . . . 56 v/°

12 d°. Proce dergene die, ten tyde van de predicatie in Onse Lieve Vrouwe kerke, eenen hond, aen denwelken gebonden was eene drooge blaese met erweten of diergelyke daerinne, onder de toehoorders van den sermoone geset ende, by die maniere, in de kerke rumoer en beruerte gemaekt hebben. 57

eod. Oude kleerkoopers mogen maer eene ure na de

(1) Diercxsens heeft, in zyne *Antverpia*, den franschen tekst dezer ordonnantie uitgegeven T. IV bl. 334.

	poortklokke, roepen op de Vrydaegschemerkt de huysen en gronden van erven by provisie te verkoopen.	vol. C. 57 v/o
20 Sept.	Insolentien by het Minderbroedersclooster begaen; verboden deselve te vernieuwen.	58
eod.	Prolongatie der vrye jaermerkt.	eod.
2 Oct.	Boekverkoopers of drukkers mogen geene scandaleuse boeken, figuren, pasquillien verkoopen oft drukken	58 v/o
eod.	Degene die in dienst van soldaeten niet syne, mogen geen veldteeken draegen, noch rapieren poigniaerden, enz. Commissarissen en Wykmeesters sullen ommegaen om alle de inwoonders met naem en toenaem op te schryven.	59
11 d°.	Buytenlieden hier komende woonen, moeten certificatien medebrengen van hunnen pastoor, officier oft Weth der plaetse van hunne laetste residentie; huysen of kaemers mogen aen vreemdelingen niet verhuerd worden, ten waere met consent van den officier; daeronder syn niet begrepen de persoonen van buytenslands, hier negotierende ende die voor sulkx geacht en gehouden worden.	59 v/o
12 d°. en 13 Dec.	Proce van Dierick van Velthoven, die bevonden was sekere merkelyke somme deser Stad schuldig en ten achteren te syn en die, niettegenstaende hy met gesworen dienaers in syn huys bewaerd was, sich heeft vluchtig en fugitief gemaekt ende sommige synder goederen heymelyk versteken heeft.	60 en 62 v/o
21 Oct.	Knechten by de Stad aengenomen om te dienen onder de acht vendelen alhier opgerecht tot versekeringe en ruste derselve, mogen niet misdaen of missegd worden; men mag deselve niet noemen *Paepenknechten*, vermits sy die van de nieuwe religie, alhier by provisie toegelaeten, soo wel als die van de oude catholyke egelyk bystaen; niemand mag sich moyen met de officie van capiteyns, luytenants, bevelhebbers, prevost- of wachtmeesters.	60
eod.	Vergaederingen van kinders en jongers verboden; hetgene door hun misdaen word sal	

verhaeld worden op de ouders en meesters; taverniers en tappers mogen voor geene knechten die van de wacht syn, bier oft wyn tappen. vol. C. 61 v/o

Ult. Oct. Verloren obligatie door Peeter van der Goes. . . eod.

8 Nov. Sint-Mertensvueren niet te stoken; kinders op de straeten niet te vergaederen, by verbod van wegens den Graeve van Hoogstraeten, Gouverneur en opperste deser stad, en van 's Heeren en Stadswegen. eod.

eod. S'avonds, na de klokke, achter straeten sonder licht niet te gaen. 62

eod. Continuatie van den vrede, alsoo, volgens de oude en notoire priviligien deser Stad, de jurisdictie ende hoogheyd dienende over den vrede van de quaedwilligen deser stad, van ouds altyd is behoorlyk onderhouden geweest, alle weken des Saeterdaegs nanoen, ten vyf ure, op den Stadhuyse . . . . eod.

30 Dec. Speellieden of andere mogen 's nachts voor Nieuwjaer, voor de huysen der goede lieden met geene instrumenten gaen spelen oft singen. . . 63

9 Jan. Goederen in Holland, verkocht synde door de wed[e] van Joseph Mostaert, koopman tot Antwerpen, soo worden degene die tot deselve eenige pretentie hebben, ingeroepen, om aldaer te compareren, op pene van een eeuwig swygen en silentium. eod.

21 d[e]. Premie van 200 guldens tegens de auteurs van eenige fameuse en injurieuse billetjens onder 't volk gestrooyd ten tyde der predicatie, die Sondaegs gedaen is in de *Mollekens raeme*, tegens eenige borgers deser stad, welke contrarie der waerheyd, voor verraeders deser stad aengewesen waeren 64

5 Feb. Certificatie der laetste residentie over te brengen door alle vreemden, alhier komende woonen; men mag aen deselve, sonder consent van den officier, geene kaemers of huysen verhueren. . 64 v/o

18 d[o]. Soldaeten, vagebonden en andere geenen handel doende, mogén op de Borse niet komen en moeten binnen sonnenschyn vertrekken. 65

20 d[o]. Proc[e] van Nicolaes Luyter, gevangene, denwelken uyt officiers handen is ontweldigd. . . . . . eod.

1567.

14 April. Premie van 25 guldens en proce van eenen man ende vrouwe, dewelke in December laetstleden, in den avond, Hans Bruydegom, ingeseten alhier, achter straeten geleyd en ten laetsten gebracht hebben voor het huys van Herman Scholtetz, verlaetende alsdan de voors. man en vrouwe den voors. Hans Bruydegom voren op de banke van den gemelden huyse, met synen rapier, leerssen en rycoussens, sonder te hebben willen verklaeren van wat plaetse sy den voors. Bruydegom (die heel krank was) brachten, sulkx dat denselven Bruydegom binnen onderhalf ure daerna is gestorven, niet sonder merkelyke suspicie, dat den voors. Bruydegom met quaede pratyken mishandeld of vergeven is geweest; inroepinge dergene die met den voors. Bruydegom sedert 24 November laetstleden gehandeld oft genegotieerd hebben. . . . . vol. C. 65 v/o

17 do. Proce van verscheydene gevangenen dewelke, met dreygementen, den cipier van 't Steen gedwongen hebben om hun te ontsluyten. . 66 en 67 v/o

27 do. Landknechten door de Majesteyt alhier gesteld, mogen niet geinjurieerd worden; 's avonds sonder licht niet te gaen; waepenen niet te draegen door andere dan door soldaeten. 67

24 Mey. Lasarussen; reglement aengaende deselve. . . . 68

eod. Goederen uyt geestelyke plaetsen genomen oft gevlucht, moeten wedergebracht worden. . . . 70

26 do. Processie van devotie voor 't welvaeren van desen lande en voorspoed van den Konink. 72

Ult. do. Uytdraegsters, corfsters en andere persoonen in 't ambacht der oude kleerkoopers, niet vry wesende, mogen met hunne oude kleeren, oud yser, oud lynwaed, pluysen enz., nergens voorstaen, dan in de Bokstege. 71

6 Juny. Verbodene waepenen niet te draegen; alderhande knechten moeten sonder geweer gaen. Sonder geweer te moeten buyten gaen; die

willen gaen drinken, mogen buyten huys niet gaen, als er eenig troubel is. . . . . vol. C. 71

7 July. Casseysteenen, kareelen en andere door de borgers op hunne solders gelegd om hun, in tyde van troubelen, te defenderen en lankx de vensters te worpen, moeten af deselve gedaen worden. . . . . 71 v/o

21 d°. Dansen op de straeten verboden. 72

26 d°. Haestige siekte; pruymen niet te verkoopen. . 72 v/o

16 Aug. Crediteuren van Jan ende Margnard Rosenberger ingeroepen om aen hun te proponeren den eysch ende intentie van Carel en Jan Rosenberger, Janskinderen 73

28 d° en 11 Sept. Proc^e^ van Daemken Claessens en twee andere, dewelke met spaensche soldaeten omtrent dese stad gevochten hebben. . . . . 72 v/o en 73 v/o

30 Aug. Spaensche soldaeten, komende uyt den leger van den Hertog van Alva, moeten geherbergd en mogen niet geinjurieerd worden; soldaeten op de wacht niet te stooren. 73

11 Sept. Proc^e^ van Joos Heggen, die eenen landsknecht op syn bedde liggende, grootelykx met eenen opsteker heeft gequetst. . . . . 73 v/o

16 Oct. Buyten huys niet te gaen als er eenige beroerte is, om te voorkomen de inconvenienten reeds geschied door seker gerucht tusschen soldaeten en borgers. 74

5 Nov. en 31 Jan. Proc^e^ van Hans van Bauhuysen en Hans van Schille, die hun vervoorderd hebben te doen snyden, afteekenen en drukken diversche figuren in handen van de justicien gekomen. eod en v/o en 76 v/o

5 Nov. Proc^e^ van beeldstormers, herdoopers en andere gevangenen uyt den gevangenisse geloopen, dewelke, niet compareerende, worden gebannen . . . . 74 v/o

Nota. Dat eenen der herdoopers met naeme Willem den timmerman, niettegenstaende den bannissemente, ingekomen wesende ende geapprehendeerd, nadien hy in het Collegio synen naem bekend hadde, overmits dien hy obstinaetelyk persisteerde, niettegenstaende hy op de galge gebannen is geweest, is den 12^n^ Octobris

	1569 met den vuere geexecuteerd geweest voor den Stadhuyse alhier. . . . . vol. C.	74 v/o
10 Nov.	'S avonds en by ontyden met waepenen oft sonder licht lankx de straeten niet te gaen. .	75
21 do.	Proce van eenige spaensche soldaeten van de lichte peerden van den Hertog van Alva, die geweld gedaen en gequetst hebben de persoonen waerby sy gelogeerd waeren.	75 v/o
20 Dec.	Processie van devotie om victorie te bekomen tegen den Turk.	eod.
eod.	Soldaeten niet te injurieren oft misseggen. . . .	78 v/o
10 Jan.	Degene die goederen of panden in de Lombaerden hebben, mogen op de deuren derselve Lombaerden geen geweld doen, noch oploop maeken.	76
29 do.	Wyn of bier mag niet gehaeld worden in de soetelaers-kelders of andere bevryde plaetsen.	eod.
16 Feb.	Xen en XXen pennink en chyns op de huysen geconsenteerd synde om te vinden 400,000 guldens tot den bouw van het Kasteel, soo moet iedereen aen de Commissarissen verclaeren den rechtveerdigen prys van de hueren die voor de huysen betaeld worden	77
eod.	Verloren obligatie door Jan Reyns, moutmaeker.	eod.
3 Meert. en 19 Juny 1568.	Proce dergene die alhier heymelyk conventiculen en ongeoorloofde vergaederingen gehanteerd hebben.	77 v/o en 83 v/o
13 Meert.	Processie van devotie voor peys, vrede en gemeyne unie en eendrachtigheyd.	77 v/o
10 April.	Verloren obligatie door eenen Engelschman. . .	81
eod.	Proce dergene die een coraeltjen van Onse Lieve Vrouwe kerke, genaemd Jan Salet, van Naemen, verleyd hebben, in der vuegen dat 't selve niet te vinden is	eod.
15 do.	Vleesch van buyten ter Merkt gebracht wordende, soo mag men hetselve niet tegen gaen, noch buyten behoorlyken tyde koopen.	79

1568.

25 do.	Vagebonden moeten vertrekken; men mag deselve niet logeren; gasten over te brengen.	79 v/o

28 April. Nieuwe tydingen niet uyt te strooyen noch uyt te geven. . . . . vol. C. 80

eod. Proce dergene die hun geembarqueerd hebben in een schipken, aen de nieuwe sluys, suspect van onbehoorlyke vergaederingen of predicatien gehouden te hebben. . . . . 80 v/o

4 Mey. Betaelinge en quytinge van de geconsenteerde Xe en XXe penningen. . . . . 81 v/o

(*Vide* 16 *Feb.* 1567.)

8 do. Verpachtinge der impositien van 't recht gesteld op 't wildbraed en gevogelt. 82

15 do. Niemand mag verhuysen tensy men den Xen en XXen pennink betaeld heeft. Honderdsten pennink te mogen lossen . . . . eod.

5 Juny. Xen en XXen pennink promptelyk te betaelen. . . 83

eod. Verloren obligatie door Loys Rodriguez. 84

eod. Idem door Ritchart Mannegen . . . . 84 v/o

15 do. Processie generael van devotie om den peys te bekomen. Bakkers en pasteybakkers moeten hunne deuren gesloten houden; appel- en waermoesverkoopers mogen niet voorstaen; speellieden die dansscholen houden, mogen niet spelen. 83

eod. en 29 Oct. Proce van Otwel Dancastel, Engelschman, wesende eenen dergene, die, onlankx geleden, groot geweld en overlast gedaen hebben aen eenen anderen Engelschman, om hem syns meesters penningen afhandig te maeken. . . . 83 v/o en 93

28 Juny. Aengaende het consent van 400,000 guldens tot den bouw van het Kasteel, ten versoeke van den Hertog van Alva. . . . . eod.

Ult. July. Processie generael van devotie om God te bedanken over de victorie die den Hertog bekomen heeft tegens den vyand. 86

eod. Verloren obligatie door Pauwels van Heesbeke, Heere van Bruynisse, tot laste van Servaes van Steelant, Hoogbailliu van den lande van Waes. 86 v/o

2 Aug. Idem door Jan Daranda tot laste van François van Breuseghem. . . . . eod.

21 do. Voerlieden en waegelieden, die met waegenen gewoon syn op de herbaenen goederen, bagagien

	of volk te vueren, moeten op 't Stadhuys compareren om te aenhooren hetgene hun sal belast worden. . . . . vol	C. 87
23 Aug.	Verloren obligatie door Adriaen van Breusegheem.	eod.
3 Sept.	Proce met premie van 50 guldens tegens degene die eenen soldaet buyten, tegens over 't Schermershuys, vermoord hebben.	87 v/o
6 d°.	Kinderen niet te leeren noch school te houden sonder geadmitteerd te syn; berd uyt te steken inhoudende de lessen oft scientie, die geleerd word; gedeputeerden van 't Capittel ende Stad ten opsichte der scholen niet te injurieren. . . .	88
eod.	S' avonds, na de klokke, sonder licht op de straeten niet te gaen.	88 v/o
18 d°.	Hans van Aa, Jans. kaetspeelhouwer, stadskind.	eod.
20 d°.	Besmettelyke siekte; precautien tegens deselve.	89
eod.	Processie generael van devotie om den peys te bekomen	eod.
24 d°.	Spaensche soldaeten in de stad gelogeerd, moeten naer het leger vertrekken door order van den Hertog van Alva.	89 v/o
25 d°.	Soldaeten niet te injurieren.	eod.
eod.	Naeste vrienden en gebueren van siekenen, daer het Heylig Sacrament ten huyse gedraegen word, moeten hetselve vergeselschappen met tortsen, te weten : des daegs tot 4 in getal ten minsten, ende 's nachts ten getal van 7 a 8 persoonen. . .	90
	(*Vernieuwd* 14 *Juny* 1569.)	
28 d°.	Processie op Sint-Michielsdag, in danksegginge dat God dese stad gelibereerd heeft van de besmettelyke siekte	90 v/o
2 Oct., 10 Nov. en 7 Dec.	Proce van verscheydene persoonen, die uytgestrooyd hebben valsche daelders, gemaekt by Servaes Baenst (daerover tot Gend onlankx geexecuteerd) en met denwelken sy intelligentie gehouden hebben. . . . . 90 v/o en 93 v/o en	95 v/o
9 Oct.	Proce dergene die eenen soldaet, omtrent den Dryhoek, met eenen opsteker vermoord hebben.	91
13 d° en	Proce met premie van 25 guldens tegens degene	

10 Nov.	die, omtrent de Meirebrugge, onder het volk uytgegeven hebben sekere gedrukte billetjens oft briefkens tenderende om het gemeyn volk tot oproer en misverstand te brengen; men moet degene die alsulke billetjens ten onderen hebben, denuncieren aen den Officier, op pene van 12 jaeren in de galeyen te dienen.	vol. C. 91 v/o en 93 v/o
16 Oct. en 23 Nov.	Proce met premie van 100 guldens tegens drukker Hans, alias van Vossenholen, die gedrukt heeft diversche quaede, seditieuse, oproerige boeken, liedekens, refereynen enz., tot quaede stichtinge van de gemeynte.	92 en 94
29 Oct.	Victualien te vueren naer het leger van den Hertog van Alva omtrent Loven.	92 v/o
10 Nov.	Verloren obligatie door Louis de Bruyne.	93
27 d°.	Proce van Merten de Vrient, die onder hem gehouden heeft seker scandaleus billet oft fameus libel by de placcaerten onlankx verboden.	94
29 d°.	Stadschynsen te betaelen.	94 v/o
eod.	Niemand mag waepenen oft kleederen van soldaeten op 't Kasteel koopen noch beleenen. . . .	95
7 Dec.	Processie generael van devotie om peys, vrede en tranquilliteyt te bekomen.	96
23 d°.	Vleesch van buyten niet te koopen, noch in stad te brengen, buyten den gewoonelyken tyde.	eod.
2 Jan.	Premie van 100 gouden croonen, gesteld door den Graeve van Lodron voor die sal aenbrengen. sekeren edelman, genaemd Constantyn van Geelikercken, van Colen, dienende den Prins van Oragnien, nu lestmael in den oorlog van sekere ruyteren de Majesteyt gediend hebbende, gevangen, denwelken alhier gebracht synde, ontloopen is	97
13 d°.	Chyns van den honderdsten pennink te betaelen.	97 v/o
26 Feb.	Processie, jubilé en aflaet, om de Christenheyd te bewaeren tegens alle ondernemingen der ketters en heretieken.	eod.
3 Meert en 22 d°.	Proce van twee beenhouwersknechten die eenige spaensche soldaeten gequetst hebben.	98 en 103
3 d° en 29 d°.	Proce van verscheydene herdoopers	98 v/o en 102
7 d°.	Verloren obligatie door Jasper Henriques, tot laste van Fernando de Montalbani.	99 v/o

10 Meert en 29 d^o. Proc^e van Benedictus Mans, en Jan metten Duynen, die spaensche soldaeten gequetst hebben, synde bovendien ten huyse van den voors. Benedictus gevonden sekeren verboden boek, wesende den Catechismus van Syreacus Spannenborch . . . . vol. C. 100 en 102 v/o

19 d^o. X^{en} en XX^{en} pennink te betaelen. 100

22 d^o en 28 April. Proc^e van eenige persoonen, suspect van de munte te vervalschen. . . . . 101 en 103 v/o

28 Meert. Verloren obligatie. . . . . 101 v/o

1569.

7 April. Processie van devotie om peys en vrede te bekomen. 104 v/o

20 d^o. Gevecht tusschen twee mooren en andere op de Meire alhier voorgevallen synde, soo mag niemand sich bemoeyen met soldaeten oft andere, die eenige geschillen hebben . . . . 102 v/o

eod. en 22 Juny. Proc^e van twee vrouwen befaemd van de secte der herdoopers te syn. . . . . 103 en 105 v/o

4 Mey. Proc^e met premie van 25 guldens tegens degene die eenen dooden manspersoon heymelyk op het kerkhof van Sint-Andries in de aerde gesteken hebben . . . . 103 v/o

eod. Proc^e van eenige herdoopers. 104

21 d^o. Verloren obligatie door Philippus en Paulus van Asseliers. . . . . eod.

7 Juny en 7 July. Proc^e van verscheydene herdoopers. 104 v/o en 106

7 Juny. Verloren sak met pampieren en sleutels door den knecht van Christoffel Preunen, Tresorier deser stad. 105

10 d^o. Vroedevrouwen moeten hunnen naem ende wooninge te boek laeten stellen op het Stadhuys. eod.

15 d^o. Verloren obligatie door Steven Nunnez. . . . . . 105 v/o

9 July. Hout; reglement voor 't verkoopen, laeden en vueren van 't selve. . . . . 106 v/o

21 d^o. Vroedevrouwen moeten hunnen eed komen doen voor de Commissarissen op 't Stadhuys. . . . . . eod.

30 d^o. Lazarussen moeten hun reguleren naer de placcaerten en ordonnantien. 108

30 d^o. Kinders niet te verlaeten of te vondelingen te

stellen, om door den Aelmoessenier aenveerd te worden . . . . vol. C. 108

30 July en 3 Sept. Proce van die valsche Bourgoinsche daelders hebben gemaekt. . . . . 108 v/o en 110

30 July. Pruymen alhier niet te verkoopen, dan alleenelyk pruymen van Damast. . . . . 108 v/o

6 Aug. Provisien van proviande en quantiteyt van fransche wynen door order van den Hertog tot behoeve van die van den Kasteele ingedaen, en die mits het lang liggen zouden kunnen bederven, mogen alhier sonder accys verkocht worden. 109

9 d°. Fourriers van de Koninklyke Majesteyt alhier door den Hertog gesonden om te fourrieren sekere huysen tot behoeve van de heeren en edelluyden ende andere komende ter feeste van de bruylofte van den Heere Don Sanchio Daguila, Capiteyn en Overste van het Kasteel, by Syne Majesteyt gesteld . . . . 108 v/o

17 d°. Verloren obligatie. . . . . 109 v/o

20 Sept. Iemand wetende te spreken van den levene oft dood van Christoffel de Bernuy alias de Villa Fana, geboren van Burgos, soo moet hy 't selve komen verklaeren aen Borgermeesters en Schepenen deser stad, ten versoeke van Francisco Ruyz de Bernuy . . . . 110 v/o

26 d°. Verloren obligatie. 110

28 d°. Schippers en bootsgesellen mogen met hunne schuyten geen volk over 't Veir en op andere speelhuysen, omtrent dese stad gelegen, oversetten in fraude van den pachter van het Veir, noch met hunne schuyten den Veirmeester in syn Veirstal turberen. 110 v/o

Ult. d°. Soldaeten mogen hier niet langer logeren na het vertrek van den Hertog van Alva. 112

12 Oct. Proce van eenige herdoopers. 111

19 d° en 17 Nov. Proce van Guilliam van den Camere en synen broeder, befaemd synde in sekere conventiculen geweest te syn en verbodene predicatien gehoord te hebben. . . . . eod. en 112 v/o

22 Oct. Gecommitteerden ommegaende tot het opschryven der huysen en erven om te heffen den honderdsten pennink, soo moeten alle proprietarissen

	en huerlingen hunne huercedullen en ander bescheeden aen deselve overgeven	vol. C. 111 v/o
22 Oct.	Processie van devotie in danksegginge der victorie door den Konink van Vrankryk bekomen tegens synen vyand en de wederspannigen. . .	eod.
3 Nov.	Goten dienende om het waeter ter straetwaerts van de kaemeren of solders te laeten afloopen, moeten afgedaen worden.	112
10 d°.	Gesouten vleesch te koop, in den Houten Eekhof, voor eenen halven stuyver 't pond.	112 v/o
5 Dec.	Vischneeringe; daermede niet om te gaen ten waere men geadmitteerde poorters sy.	113
17 d°.	Honderdsten chynspennink te betaelen.	eod.
5 Jan.	Lazarussen mogen alhier niet bedelen; degene die hunne residentie houden op de Lazarye te Dambrugge, mogen van daer niet verloopen. . .	115 v/o
eod.	Proce van Hans Gommers Claes, wesende eenen van de Lazarussen op de Lazarye tot Dambrugge, onlankx geleden by de Aelmoesseniers nieuws gekleed, die hem geabsenteerd heeft, met hem nemende eene saergie.	eod.
18 d°.	Degene die gronden van erven in de Nieuwstad alhier hebben, moeten de specificatien van dyen overbrengen in handen der Gecommiteerden tot het opschryven der huysen, tot de lichtinge van den honderdsten pennink.	113 v/o
Ult. d° en 18 Feb.	Proce van Sigismundo Malnepoti die twee persoonen gequetst heeft	eod. en 114 v/o
eod.	Proce van Godefroyd de la Vigne gewoond hebbende ten huyse en met Marie de l'Escluse, weduwe van Jan Gillon, alhier geexecuteerd, dewelke hem vervoorderd heeft te schroyene alderley, soo gouden als silveren munten, en het schroysel daeraf komende, gesmolten ende de lingeren verkocht, hebbende bovendien de kanten der daelders en andere silveren munten by hem geschrooyd, doen bestryken met sekere mixture, die hy tot dien eynde wist te maeken.	114 en v/o
4 Feb.	Verloren obligatie door Peter de Camino.	114
21 d°.	Huysen, kaemers of kelders aen vreemdelingen niet te verhueren	116
27 d°.	Vleeschhouwers, penswyven of andere mogen	

binnen de Vleeschhouwersstraete alhier, niet opschorsen, ruymen, oft uytworpen eenige mooken, pensen of andere vuyligheyd . . . . vol. C. 116

2 Meert. Erwten en boonen mogen alhier door poorters of andere niet verkocht worden, soo lang de overschietende provisie van erwten en boonen binnen den Kasteel wesende, niet sal syn verkocht, ingevolge de bevelen van den Hertog van Alva. 115

7 d°. Honderdsten pennink; derden deel van denselven door de proprietarissen van gronden te betaelen . . . . 116 v/°

22 d°. Proce van diversche herdoopers. 117

1570.

28 d°. Vertrek van den Graeve van Lodron, Colonel der duytsche knechten alhier gelegen hebbende met syne Capiteynen en familie; degene die iets tot hunnen last te pretenderen hebben, konnen betaeld worden. 118

Ult. d°. Honderdsten pennink; derdendeel van denselven door proprietarissen van gronden te betaelen. . . eod.

4 April. Toesicht te nemen op de vreemdelingen alhier komende woonen, suspect van heresie en ketterye, en culpabel van beeldstormerye en kerkroovinge, waepenen tegens de Majesteyts genomen hebbende enz. 133

5 d°. Decreet van den Graeve van Boussu, Heere van Benry, Gammeraches, enz., Stadhouder en Capiteyn Generael, by provisie, van den President ende raeden des Koninkx over Holland en Vriesland, ten opsichte van eenige verkochte goederen door Daniel van Achelen, als testamentair voogd der naegelaetene kinderen van Mr Louis Vogel, advokaet tot Mechelen, onder beneficie van inventaris, het voors. sterfhuys aenveerd synde. 118 v/°

10 d°. Proce van verscheydene herdoopers. . . . . 119 v/°

2 Mey. Verloren obligatie door Cornelis Spilleman. . . . 120 v/°

22 d°. Proce, met premie van 25 guldens, tegens degene die met steenen gequetst hebben sekeren Capi-

teyn, groote diligentie doende om 't gevecht van eenige Spagniaerds te beletten . . . . . vol. C. 120

7 July. Proce van herdoopers. 123

13 do. Premie van 100 guldens tegens vyf persoonen die by Mishaghen eenen waegen hebben afgeset ende twee persoonen deerlyk vermoord. . . . . . 120 v/o

14 do. Verloren obligatie. 121

19 do. Inroepinge dergene die recht oft actie hebben tot seker schip, gekomen uyt Engeland, 't welk alhier wederom gelaeden was op Engeland, soo met koopmanschappen, meubelen, goederen alsook passagiers, contrarie aen de placcaerten des Koninkx. Engelsche laekenen gevonden ten huyse van Laureys Cruysman. . . eod.

21 do. Processie van devotie om God te bidden dese landen ende stad te willen stellen in hunne oude prosperiteyt en ruste . . . . 121 v/o

23 do. Vieringe ten tyde van 't publiceren van 't generael pardon door den Konink vergund, aen alle ondersaeten die, in de troubelen en beroerten, hun quaelyk gedraegen hebben. 122

24 do. Proce van verscheydene persoonen die hunnen vrede ten diverschen tyde hebben laeten overgaen. . . . . 122 v/o

27 do. Commissarissen gesteld om 't aenhooren der questien, geschillen en misverstanden tusschen de soldaeten van Syne Excellentie ende de borgeren voorvallende . . . . eod.

8 Aug. Soldaeten of andere in dienst van Syne Majesteyt oft van Syne Excellentie wesende, mogen hier niet logeren na het vertrek van den Hertog van Alva. 123 v/o

14 do. Inroepinge dergene die actie oft pretentie hebben tot de goederen en koopmanschappen bevonden in 't schip van Joris Henricxssens, schipper van Empden, alhier gearresteerd. 124

eod. Proce van herdoopers. . . . . eod.

23 do. Vieringe op de Inkompste van de Koninginne van Spagnien, ons alle genaedige vrouwe. . . . 125

eod. en 13 Sept. Proce, met premie van 1000 guldens, tegens Christoffel Pruynen, die, uyt merkelyke redenen, in bewaerder hand was gesteld, en die, in prejuditie synder crediteuren, sich versteken

heeft. Idem proc^e van de swaegerinne van den voors. Pruynen, die met denselven eenig heymelyk verstand heeft gehad ende haer is absenterende. . . . . vol. C. 125 en 126

25 Aug. Verloren obligatie. . . . . 125 v/o

9 Sept. en ult. d^o. Processie van devotie om God te bidden onse genaedige Koninginne wel te bewaeren ende beschermen van alle ongelukken en periculen ende haer te geven goed getydig weder, eene goede, gelukkige en voorspoedige reyse en voorts deselve, met haer geselschap, te brengen tot de haevene ende plaetse by heur begeerd, Hem voorts daerinne employerende soo deselve Koninginne, door de groote liefde en affectie die sy tot dese lande beschermenisse en welvaeren is draegende, meriteert . . . . 126 en v/o

5 Oct. Jacob van Turnhout, zoon Henricx Verdonck, coraelken van Onse Lieve Vrouwe kerke, verleyd; die daervan weet te spreken, moet 't selve aengeven aen Borgermeesters. 127

3 Nov. Waeter uyt de kelders te doen door de gebuerte eensaementlyk. . . . . 127 v/o

4 d^o. Aerbeyders en andere werklieden die willen werken, moeten komen by Tresoriers en Rentmeesters in de Nieuwstad, omtrent der spoyen neffens het Scheld; degene die olie, wynen oft andere verdronkene of verstormde goederen ten onderen hebben, moeten specificatie derselve aengeven aen den Secretaris Grapheus om aen de eygenaers behandigd te worden. 127

2 Dec. Processie van devotie om God te bidden voor peys en vrede, ende dat Hy gelieve de menichte en kracht der waeteren te verminderen en mitigeren ende dese landen te preserveren van voordere inundatien en overloopingen, ende ook opdat Hy sulk getemperd weder der lucht verleenen zou dat de vruchten bequaemelyk mogen gesaeyd worden ende de gesaeyde komen tot perfectie. 128

16 d^o. Schermersscholen, dansscholen of kaetspelen mogen niet gehouden worden Sondaegs en 's Heyligdaegs voor den noen. . . . . eod.

19 Dec.	Verloren obligatie door Margarita Houwaerts, wede Jacques Franckaert, tot laste van Sampson Cassiopyn . . . . vol. C. 127 v/o
22 d°.	Xen, XXen en Cen pennink te betaelen. . . . . . 128 v/o
2 Jan.	Bedelaers, met witte roeykens in hunne handen, aen kerkdeuren en op straeten staende, als uyt pesthuysen komende, mogen niet bedelen; degene die met de peste geinfecteerd syn, en in nood syn, moeten 't selve aen de Aelmoesseniers kenbaer maeken. . . . . eod.
16 d°.	Stadsvesten; aldaer of elders met scheeren oft andere instrumenten niet te visschen. 129
29 d°.	Verloren obligatie. . . . . eod.
Ult. Feb.	Vleesch in den Vasten niet te verkoopen . . . . . 129 v/o
	Vernieuwd tot in den jaere 1577.
2 Meert.	Verloren obligatie door Jan van den Steene. . . eod.
eod. en 28 d°.	Gearresteerde ses sakken met noppen en snipperlingen oft kleyn laeken stukxkens uyt Engeland gekomen, contrarie de placcaerten; degene die recht oft actie tot deselve hebben worden ingeroepen . . . . 130 en v/o
7 d°.	Proce van herdoopers. . . . . eod.
12 d°.	Stadschynsen te betaelen. 131
28 d°.	Herdoopers gebannen. . . . . 130 v/o

1571.

19 April.	Proce met premie van 100 guldens tegens diversche straetschenders en moordenaers die, op Paeschnacht, met geweld en violentie hun hebben bevonden binnen den huyse van den parochiaen van Berchem, tot Berchem, alwaer sy seer moorddaedelyk denselven parochiaen en synen Capellaen hebben van levenden lyve ter dood gebracht ende aldaer beroofd sekere kleederen, lynwaed en goederen. . . . . 131 v/o
24 d°.	Medecynen; niemand mag sich met die const onderwinden oft recepten geven, ten sy hy in de medecyne, by examinatie, sy gepromoveerd; geene urinaelen of andere teekenen uyt te hangen,

ten sy by consent van de Weth en de gesworene medecynen deser stad . . . . vol. C. 132

26 April. Cellebroeders mogen niet misdaen worden, by nachte, soo in 't draegen van de doode lichaemen, gestorven synde van de haestige siekte, alsook in 't verdraegen van de sieken met deselfde siekte besmet. Proce dergene die insolentien begaen hebben voor het convent der voors. Cellebroeders. 131 v/o

4 Mey en 7 Juny. Gearresteerde twee groote witte tonnen met luyksche gelaesen, gecontrefeyt naer de veneetsche gelaesen, contrarie seker privilegie by Syne Majesteyt aen Pasquetti, gelaesemaeker alhier gegund, op 22 November 1568; degene welke actie oft pretentie tot deselve hebben worden ingeroepen . . . . 132 v/o en 138 v/o

4 Mey en 29 do. Proce van Jacques Bocquet, fringiemaeker, en syne huysvrouwe, dewelke suspect syn van de secte der Calvinisten te wesen, uytdien den Officier in hun huys bevonden heeft sekeren psalmboek, gemaekt by Petrus Datenus, Minister der sectarissen, ende ook gemerkt dat men, in hunne eetschappraeye, bevonden heeft gesoden-, gesouten-, rund- en verkenvleesch, wesende in den tyde dat het verboden is vleesch te eten in de Goede Weke lestleden; dewelke Jacques Bocquet en syne huysvrouw hun syn absenterende, nadat sy in hun huys getrokken hebben het dood lichaem van Hans van der Thoren, die uyt eene venster van hun huys gevallen is op der straeten, sulkx dat hy ter plaetse dood bleef, synde te voren den voors. Hans van der Thoren seer sieke te bed liggende, door syne huysvronwe en gebueren gesolliciteerd geweest om hem te laeten administreren voor syn dood, tot welken eynde sy hem soo verre persuadeerden, dat hy, Hans, consenteerde, dat men den pastoor oft parochiaen daertoe ontbieden soude, en denselven aldaer komende, excuseerde ende weygerde hy selve 't Heylig Sacrament te ontfangen, waer oppe den Officier in dit huys gekomen is om te informeren naer 't gene voors., doch den voors. Hans,

niettegenstaende syne siekte, niet meer gevonden heeft, synde des anderdaegs uyt de venster van den voors. Jacques Bocquet dood op de straete gevallen . . . . vol. C. 132 v/o en 137 v/o

NOTA. Gebannen op 12 Juny 1571 fol. 139.

9 Mey. Keuren en breuken ingevolge de ordonnantie des Koninkx van 9 July 1570 op 't feyt van de justicie crimineel gemaekt; instructie op 't invoorderen derselve sonder daerover groote of lange processen te houden. . . . . 135 v/o

12 d°. Vogelen, konynen en duyven op de Meirebrugge oft elders niet te verkoopen des Sondaegs oft 's Heyligdaegs, ten tyde der goddelyke diensten. 137

15 d°. Verloren obligatie. . . . . eod.

17 d°. Brouwers mogen in 't cruyen oft vueren hunder bieren niemand te werk stellen van hunne dienaeren, boden of knaepen tensy deselve eerst poorters geadmitteerd syn ende hebben gedaen den eed als cruyers, ingevolge de ordonnantie van 't jaer 1567. . . . . eod.

25 d°. Ambachtsgesellen, vreemd synde, mogen niet aenveerd worden, ten waere met autentiek bescheed, dat sy den eed gedaen hebben in handen van den Schouteth, Onderschouteth oft hunne Gecommitteerden . . . . 137 v/o

Ult. d°. Premie van 100 guldens tegens Enoch Branderoch, uyt de gevangenisse geloopen, beticht ter Vierschaer van sekere merkelyke ende groote dieverye by hem gedaen aen Hertog Caerle, broeder van den Konink van Sweden. 138

1 Juny. Besmettelyke siekte; precautien tegens deselve. eod.

16 d°. Oneerlyke en oneerbaere vrouwen en manspersoonen openbaere bordeelen, ledige vrouwkens en meyskens tot sonden houdende, moeten vertrekken naer de Lepelstraet en den Visschenhovenhoek . . . . 139 v/o

18 d°. Gearresteerde vyf pakxkens carseyen; degene die recht ofte actie daertoe hebben, worden ingeroepen. 139

4 July. Proce van verscheydene Calvinisten. 141

9 d°. en 14 d°. Verpachtinge van den impost of ongeld gesteld op den lesten verkoop ten slete van syde, wolle

ende lyne laekenen, van kostelyke pelteryen, van heel osset, half osset, raes en diergelyke, en van den verkoop van peerden. . . . . . . vol. C. 142 v/o

12 July. Peste ende andere besmettelyke siekte tot Turnhout; men mag niemand van aldaer komende, logeren. 142

Ult. d°. Vreemde bedelaers moeten vertrekken. 143

3 Aug. Peste; precautien tegens deselve. . . . . 145 v/o

4 d°. Processie van devotie om God te bidden dese stad ende landen te preserveren van sterften en alle quaede en haestige siekte. 143

18 d°. Tot Ryssel niet te gaen, sonder certificatie dat men niet en komt uyt huysen oft steden geinfecteerd met de peste. . . . . 143 v/o

eod. Premie van 100 guldens tegens de schrobbers oft schrobsters oft andere persoonen, die hun vervoorderen vuyligheden te worpen in de borneputten achter straeten, oft te streyken aen de deuren, poorten, borneput, ketenen, lenen, banken en elders aen de huysen der goede lieden, om daermede de besmettelyke siekte van de peste te verbreyen en voort te draegen, en de gansche stad daerdoor te bederven; niemand hem te bemoeyen met schrobben; de besmette huysen te reynigen. . . . . eod.

1 Sept. Jubileum oft gulden jaer door den Paus Pius den Vyfden, toegestaen om God te bidden bystand te verleenen tegens den grooten tyran en erfvyand des Christenen geloofs, die soo groot overlast en verderffenisse gedaen heeft in het eyland en het koninkryk van Cypres; processie van devotie ter dier oorsaeke. 144

eod. Proce van Manricart de Resta, Franchois, en twee andere, die hun vervoorderd hebben te scroyene en te vylene silveren munte, soo daelders als seven stuyvers-penningen, ende deselve onder de gemeynte uyt te geven. 145

Nota. Gebannen op 16 October 1571. 152

5 d°. Besmettelyke siekte en peste; precautien tegens deselve. 145

12 d°. Proce van Medart Wouters en syne huysvrouwe, die in hun huys toegelaeten hebben verbodene

en onbehoorlyke vergaederingen en predicatien der secte der Calvinisten . . . . vol. C. 150

NOTA. Gebannen op 9 November 1571. . . . . 152 v/°

26 Sept. Proce van verscheydene Calvinisten. . . . . . . 150 v/°

1 Oct. Gearresteerde 28 salters slypsteenen, als synde koopmanschappen komende uyt Engeland; diegene welke actie of pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen . . . . 151 v/°

16 Nov. Processie van devotie over de groote en miraculeuse victorie tegens den Turk. . . . . 152 v/°

17 d°. Insolentien niet te bedryven in 't vieren over de victorie tegens den Turk. 153

19 d°. Proce van Hendrick Kint, vluchtig en fugitief over syne schulden; diegene welke goederen van denselven ten onderen hebben, moeten dese inbrengen . . . . 153 v/°

21 en 29 d° en 19 Dec. Proce met premie van 100 guldens tegens sommige straetscheynders ende quaedwilligen die hun vervoorderd hebben te komen kloppen ten huyse van Thomas Balbany, ende ingelaeten en in huys synde, de persoonen met pistoletten te bedreygen, ende eenen Jan Michielsens, sydelaekenverkooper, daer wesende, te doorschieten ende voorts het huys ende comptoir beroofd hebben . . . . 153 v/° en 155 en 156

NOTA. Gebannen op 19 December 1571.

21 Nov. Proce van Joris Stecher, duytschen koopman, voor syne schulden vluchtig en fugitief; degene welke goederen van denselven ten onderen hebben, moeten dese inbrengen. . . . . 154 v/°

27 d°. Coren en andere graenen in den tas of op solders niet te verkoopen, maer deselve op de merkten te brengen; alle monopolien derselve verboden. . . . . eod.

10 Dec. Proce dergene, die, als handaedig, hun gevonden hebben by het moordaedig feyt 's avonds, op Paesdag, tot Berchem in den persoon van den Landdeken geschied. 156

Vide 19 *April* 1571.

19 d°. Proce van Adriaen Meeus, denwelken voor 900 guldens 's jaers en 37 hoogen, hadde ingemeynd

de pachte van den Stadswaetermeulen aen Sint-Jansbrugge; den lesten verhooger, Jan Simons, hem geabsenteerd hebbende. . . . vol. C. 156 en 158

24 Dec. Honderdsten pennink, geconsenteerd voor den Kasteele, moet betaeld worden. . . . . 156 v/°

4 Jan. Processie van devotie voor de geboorte van den Prins van Spagnien, Don Fernando. 157

11 d°. Verloren obligatie door Jeronimus van der Beken . . . . 157 v/°

23 d° en 11 Feb. Gearresteerde 88 navetten engelsch loods; degene die actie oft pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen. . . . . 158 v/° en 159 v/°

7 Feb. Scandaleus boekxken verboden, voerende voor titel: *la vraye et enthière histoire de ces derniers troubles advenuz tant en France que Flandres et pays circonvoisins comprinse en dix livres, dédiée à la noblesse de France. A Cologne par Aernoult Birckman. A° 1571*. . . . . eod.

9 d°. Peste; precautien tegens deselve. 159

12 d°. Sneeuw; daermede niet te werpen. . . . . 159 v/°

Ult. d°. Sneeuw gemengeld met gruys of vuyligheyd niet te vueren in de ruyen oft andere plaetsen, dan alleenelyk aen den Huyvetterstoren en aen 't Cruyphol by de Roodepoorte. 160

8 Meert. Proce van sekeren Bernardyn, Italiaen, die hem vervoorderd heeft met stokken te slaene ende bastonnaden te geven, in de straete van de Tien Geboden alhier, den persoon van Aert Vekemans. eod.

eod. Stadschynsen te betaelen . . . . 160 v/°

12 d°. Collecteurs geordonneerd om den Xen pennink op te haelen; geenen oploop, stoornisse, oft belet te doen in 't executeren van hunnen last. . . . . eod.

1572.

12 April. Arme luyden alhier gekomen in de Goede Weke, moeten vertrekken 161

eod. Gearresteerde tien engelsche laekenen; diegene welke actie oft pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen . . . . 161 v/°

7 Mey. Waegelieden van alle de caeyen, die met rolwaegens werken oft met torfwaegens vaeren, en alle karrelieden, moeten op 't Stadhuys de qualiteyt en nombre van hunne peerden laeten opschryven. vol. C. 162

23 d°. Proce met premie van 50 guldens tegens die onder de gemeynte gestrooyd hebben sekere seditieuse, oproerige en onwaerachtige billetten. eod.

eod. Schippers, wier schepen, hueden oft pleyten gearresteerd liggen binnen de vlieten deser stad oft op de riviere, moeten op 't Stadhuys komen voor Commissarissen, dewelke hun sullen aenseggen hetgene den dienst van Syne Majesteyt vereyscht, om alsoo de quaedwilligen, voortvluchtigen en rebellen in eenige steden, gelegen omtrent de zee in den Waeterlande, te brengen tot behoorelyke onderdaenigheyd. . . . . 162 v/°

26 d°. Soldaeten, alhier tot conservatie deser stad gesonden, moeten ontfangen ende gelogeerd worden. 'S avonds sonder licht lankx de straeten niet te gaen. 163

Nota. 'S anderdaegs vernieuwd.

27 d°. Stadspoorten te sluyten ten 8 ueren. . . . . 163 v/°

28 d°. Peerdenmerkt op eenen anderen, dan den gewoonelyken dag gesteld; de henckxten aldaer komende, moeten tot Merxem getoond worden, ende ruynen, merrien en andere tot Dambrugge, sonder prejuditie van den vrydom van de Peerdenmerkt deser stad. Huydenmerkt van drooge huyden te houden op de Pleyn, by den Tapissierspand, ende den toon van de natte huyden, op haer, oude en gewoonelyke plaetse op Sint-Peetersbrugge. 164

29 d°. Wykmeesters ommegaende tot het verseKeren deser Stadswyken ende het hermaeken der cohieren, moeten opschryven de naemen van alle de vreemden alhier gelogeerd of woonachtig. . . 164 v/°

30 d°. Bieren gebrouwen voor de munitie van Syne Majesteyt uyt order van Syne Excellentie, van 32 stuyvers de aeme, mogen door borgers, tappers en andere gekocht worden voor 45 stuyvers de tonne, dewelke den kooper volgen

en toebehooren sal, mits betaelende half accys, te weten 15 stuyvers. Deselve bieren sal men vinden onder het Stadhuys, in 't Clooster van Sinte-Michiels en binnen den Convente van de Predikheeren alhier. . . . . vol. C. 164 v/o

3 Juny. Idem, de ydele vaeten sullen mogen gerestitueerd worden voor vyf stuyvers iedere tonne of aeme. . 165

4 d°. Verloren obligatie door Joseph de Pickere. . . 165 v/o

eod. Verloren obligatie tot laste van Jan van Schoonhoven. 170

7 d°. Proce van Jaspar Lammens, metser, die uytgegeven ende verspreyd heeft sekere quaede, ontstichtende en scandaleuse roepen, tenderende ten eynde om de goede borgers deser stad daerdoor verbaesd te maeken en te doene verslaene. . 165 v/o

Nota. Gebannen op 27 Juny 1572. . . . . 168 v/o

13 d°. Toegelaeten alle meubelen en goederen, gekomen uyt geinfecteerde en besmette huysen te verkoopen, mits behoorelyke attestatie van den Keurmeester deser stad. 166

eod. Casseysteenen, kareelen en andere, op de solders liggende om door de vensters daermede te worpen, moeten afgebracht worden. . . . . . . eod.

19 d°. Aengezien de soldaeten tot bescherminge deser stad by de borgeren gelogeerd, geen geld hebben om hunne mondkosten te betaelen, soo worden de Hoofdlieden der Wyken gecommitteerd om de goede lieden te induceren, by maniere van leeninge, te willen contribueren alle weken van sekere somme van penningen aen de Colonellen der voors. soldaeten, de Stad op haer nemende dat deselve penningen sullen gerestitueerd worden aen eeniegelyk, waervan eenen register gehouden sal worden . . . . 166 v/o

20 d°. Soldaeten de borgers insolentien, fortsen ende gewelden aendoende, soo worden twee Schepenen als Commissarissen aengesteld, om, beneffens twee militaire Officiers, de klachten te ontfangen, en daervan prompte justicie te doen. . . . . 167 v/o

eod. Gruys en aerde te vueren in de Nieuwstad, in den hoek neffens den waetermeulen. . . . . . . eod.

27 d°. Proce van eenige valsche munters beticht door

Merten Jacobs, alhier met den ketel geexecuteerd, ter cause van valsche munte. . . . . vol. C. 168

Nota. Gebannen op hun lyf op den lesten July 1572 . . . . 170 v/o

27 Juny en 12 Aug. Proce van Calvinisten. . . . . 168 en 171

27 Juny. Wyn of bier in de Soetelaers-kelders niet te haelen om de accysen deser stad te frauderen. . . 169

1 July. Jongens en kinderen niet te vergaederen op de straeten met vaenkens, stokken en ook met buskens van sleutels niet te schieten. . . . . . . 169 v/o

10 do. Gerucht gebeurd op den noene ter Borsetyde, uytdien dat eenige aldaer, contrarie de placcaerten, met rapieren gekomen waeren, door welk gerucht Diego Ortiz de Angulo, sergeant van de compagnie van Don Pedro de Velasco, aldaer verloren heeft eenen langen mantel van saeye incarnaet van Milan, geboord met vier passementen van goud en silver, gevoederd met baeye van 't selve coleur, eenen hoed met eenen band van goud en silver en witte pluymen en sekere schaekels van eene gouden ketene; die deselve ten onderen heeft, moet sulkx aen de justicie overbrengen 170

12 Aug. en 2 Sept. Gearresteerde twee engelsche laekenen; diegene welke actie oft pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen . . . . 171 v/o en 173

23 Aug. Vensters, opene gaeten en uytgangen Scheldewaerts moeten met traelien versien worden. . . 171 v/o

eod. Jubile ende aflaet verleend door den Paus; processie van devotie ter dier oorsaeke en om God te bidden victorie te verleenen tegens den Turk, de ketters en heretieken. 172

27 do. Wachte van Hoofdlieden, Wykmeesters en andere goede borgeren, aen de Stadspoorten gesteld, om alle quaede pratyken en aenslaegen des vyands te voorkomen. 175

Nota. Dit gebod en is niet gepubliceerd, maer aen de Hoofdlieden en Gecommitteerden gecommuniceerd.

30 do. Herbergiers moeten hunne gasten overbrengen. 172 v/o

2 Sept. Verloren obligatie door den cassier van Jehan Caib. 173

6 do. Bespieders door de rebellen en vyanden alhier

gedeguiseerd gesonden synde om het secrete deser landen en stad te openbaeren, soo moeten deselve overgebracht worden . . . . vol. C. 173 v/o

6 Sept. Schepen willende koopmansgoed laeden op Gend, Brussel of andere steden, moeten geduerende dese troubelen, binnen in de vlieten liggen, uyt vreese van den vyand, die daegelykx naerder en naerder aen dese stad, soo te waeter als te lande, koomt. 174
Idem 14 January 1572.

9 d°. Casseyen, kareelsteenen op de solders in de huysen niet te houden. . . . . 174 v/o

13 d°. Processie van devotie om God te bidden dese stad ende lande te verlossen van alle invasien, troubelen en benauwdheden. . . . . 176 v/o

20 d°. Alarme geslaegen wordende, soo mag men uyt den huyse niet gaen. . . . . eod.

22 d°. Quernen en rosmeulens over te brengen. 177

eod. Aen de stadspoorten of op de bruggen niet te blyven staen gapen of klappen . . . . eod.

26 d°. Verboden aen quaksalvers, tandtrekkers, vaegebonden, rattekruydverkoopers en andere voor te staen. . . . . 177 v/o

7 Oct. Verloren obligatie door Augustyn Ynigues. . . eod.

eod. Kelken of andere silveren kerk-ornamenten tot Mechelen of elders door de soldaeten genomen, alhier niet te koopen. 178

8 d°. Niemand mag spaensche soldaeten, alhier in garnisoen niet liggende, logeren of t vernachten, welk verbod niet moet verstaen worden voor desen toekomenden nacht, omdat de voors. soldaeten souden mogen hebben den tyd van 24 uren, om daerentusschen uyt dese stad te vertrekken . . . . 178 v/o

eod. Schippers alhier in de stad liggende, 't sy supposten, 't sy niet, mogen uyt de stad niet vertrekken met hunne schepen of sonder, ten waere by consent van den Gouverneur deser stad. 179

9 d°. Taverniers, herbergiers, borgers en andere mogen geene soldaeten logeren, op pene van lyf en goed; de 24 uren op gisteren aen hun verleend om te vertrekken, gepasseerd synde. . 179 v/o

10 Oct.	Ingesetenen daer soldaeten, 't sy waelsche oft duytsche, by gelogeerd hebben, moeten de soldaetenvrouwen en jongens in hunne huysen houden en laeten logeren tot de wederkompste der voors. soldaeten die met schepen vertrokken syn	vol. C. 179
eod.	Schippers en bootsgesellen moeten hun desen avond bevinden op de schepen, die van Majesteyts wegen geordonneerd syn om soldaeten te voeren, elk op 't schip, daer hy toe gesteld is.	eod.
11 d°.	Spaensche soldaeten alhier in garnisoen niet liggende, mogen niet gelogeerd worden, op pene van lyf en goed.	180
5 Nov.	Vreemde bedelaers moeten vertrekken, op pene van geesselinge, naementlyk die van Mechelen en van de waelsche landen.	eod.
15 d°.	Verloren obligatie door Jan Fernandez.	eod.
20 d°. en 9 Dec.	Gearresteerde twee groote gepakte manden, en andere effecten toebehoorende Peeter Goyvaerts, schippere, woonende tot Delft, welke stede by de rebellen van Syne Majesteyt word geoccupeerd, met welke rebellen den voors. Peeter Goyvaerts schynt te handelen; degene welke actie oft pretentie tot dese goederen hebben, worden ingeroepen, op pene van confiscatie derselve. . . .	180 v/°
19 d°.	Kerken; aldaer niet te wandelen ten tyde der missen, sermoonen, loven, vesperen en andere godsdiensten op pene van 20 stuyvers telker reyse, na daervan geadverteerd te syn door eenen der twee persoonen daertoe gesteld, op wier relaes de voors. boete *de facto* sal worden afgenomen, sonder ander forme van recht. . . .	181 v/°
20 d°.	Sneeuw gemengeld met vuylnisse en gruys in de stadsruyen niet te vueren, maer alleenelyk aen den Huydevetterstoren en aen 't Cruyphol, by de Roodepoorte	eod.
22 d°.	Honderdsten chynspennink van den Kasteele te betaelen	182
30 d°.	Boomen in de bosschen, haegen, hout, grachten en boomgaerden omtrent dese stad niet af te houwen, op pene van 24 guldens en arbitraelyk aen lyf en goed gecorrigeerd te worden.	eod.

30 Dec. Proce, met premie van 100 guldens, tegens dengene die aen de Keyserspoorte, in het aensicht gequetst heeft sekeren clerk met naeme Dierick van Warrady, aldaer gesteld by den Gouverneur, Borgermeesteren en Schepenen deser stad, om op te teekenen de naemen der persoonen alhier binnenkomende; den daeder heeft met eenen opsteker 's clerks kaeke opgesneden, meynende denselven te evelen van den lyve en syne keel af te snyden, overmits dat hy, uyt krachte synder officie, begeerde den naem van denselven persoon op te teekenen. . . . vol. C. 182 v/o

14 Jan. Proce, met premie van 100 guldens, tegens degene die gekomen syn ten huyse van Joos Abts, aen de Coepoortbrugge alhier, hebbende hetselve huys beroofd ende gespolieerd en den voors. Joos Abts weggeleyd, sonder dat men denselven kan ontdekken, waeromme vermeynd word, dat sy denselven vermoord hebben en van levenden lyve ter dood gebracht. 183

15 do. Soldaeten moeten uyt dese stad vertrekken. . . eod.

16 Feb. Soldaeten, schippers of bootsgesellen van schepen van oorlog mogen niet gelogeerd worden. . . . 183 v/o

25 do. Nomber, quantiteyt en getal van alle stukken van artillerye, by de ingesetenen alhier berustende moeten overgebracht worden aen den Marckgraef, vermits Syne Majesteyt tot oprustingen der armeyen tegenwoordiglyk te waeter synde, van noode heeft groote quantiteyt van artillerye en geschut. . . . . eod.

eod. en 1 April. Gearresteerde 49 guldens die Cornelis Verhaegen, schipper van Mechelen, schuldig is aen sekeren schipper van Delft, om dieswille dat de voors. stad Delft door de rebellen geoccupeerd is ende dat den voors. schipper aldaer syne residentie is houdende; degene die actie oft pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen. . 184 v/o en 186 v/o

26 Feb. Schippers, bootsgesellen en soldaeten mogen niet gelogeerd worden, maer moeten vernachten op hunne gedesigneerde schepen. 184

27 do. Schippers en bootsgesellen niet synde in Majesteyts dienst, moeten hun laeten vinden op

	hunne schepen, twee uren na de publicatie deser orde, om aen te hooren hetgene hun tot Majesteyts dienst sal worden voorgehouden.	vol. C. 184
7 Meert en 1 April.	Gearresteerde sestien engelsche stukken witten carseye, ten huyse van Jacob Offermans, contrarie der placcaerten van de Majesteyt; degene die recht oft actie tot deselve hebben, worden ingeroepen.	eod. en 185

1573.

27 Meert.	Verloren obligatie.	185
1 en 17 April.	Gearresteerde sekere bosschekist, een pak en vier bundels yseren plaeten, wesende, soo 't schynt, om corsseletten of waepenen daeraf te maeken, en ander yser en gereedschap, gelaeden op den waegen van Breda, frontierstede van eenige steden door den vyand en rebellen geoccupeerd, niet sonder presomptie dat deselve in den oorlog door de rebellen souden gebruykt worden; degene die actie oft pretentie tot deselve hebben worden ingeroepen.	185 v/o en 187 v/o
3 April.	Verlorene dochter, oud elf jaeren; premie van 20 croonen voor die deselve sal aenbrengen. . .	186
4 do.	Verloren obligatie door Jehan Patilia, tot laste van Rodriguez Alvera de Caldera.	eod.
eod.	Proce van eenige persoonen dewelke maniere gemaekt hebben van eenen Hans Frits, koopman, 50 pakken Venetiaensche swerte seyde te willen koopen, daeraf sy van den prys waeren geaccordeerd; een der voors. persoonen hem houdende als maekelaer, seyde tegens den gemelden Hans Frits van met hem te gaen in seker huys, alwaer hy de betaelinge soude ontfangen en dat hy hunlieden soude moeten accommoderen in 't ontfangen van 6 a 7 roosen nobles; oversulkx ging hy Hans met den voors. maekelaer in seker ydel huys staende in sekere achterstraete tegenover den toren van wylen heer Antheunis van Straelen, alwaer komende, den voors Hans heeft van eenen van de voors.	

persoonen de leveringe van de voors. syde ontfangen, gevende den arbeyder voor synen loon, twee stuyvers; ende den voors. Hans in de kaemer komende, vindende deselve ydel en ongestoffeerd, soo seyden eenige van hun dat den kooper uyt den huys gegaen was om geld te haelen, waerna ook in deselve kaemer gekomen syn twee van de voorgenoemde persoonen voorsien met pistoletten ende andersins, daermede denselven Hans dreygende te doorschieten ende te evele van synen lyve, totten selven seggende: « indien gy roept, gy zyt lyveloos »; hem met dien afnemende synen poignaerd en signet, met ook eenen gouden tandkotere en seker geld, bedwingende denselven te sitten op eene bank, worpende synen eygen mantel om syn hoofd, seggende: « indien gy u ruert, wy sullen u vermooren » ende diergelyke dreygementen; hebbende de voors. persoonen, met nog eenen genaemd Guilliam Vlamincx, terselfder oorsaeke, tot Brussel gevangen synde, den voors. Hans Frits, met geweld en tegens synen dank, deselve syde ontdraegen. . . . . vol. C. 186

Nota. Gebannen op hun lyf op 6 Juny 1573 . . 189 v/o

7 April. Kinderen mogen door de ouders niet verlaeten worden ende alhier te vondelingen gelegd worden. 187

18 do. Verloren obligatie 188

22 do. Proce van François Stevens, laekenverkooper, die verstand heeft gehad met de tegenpartye van Syne Majesteyt ende hem gemoeyd heeft met het laeden van seker schip met 200 haeken of roers tot Nieuwpoort alsnu gearresteerd. . . eod.

1 Mey. Engelschen mogen alhier trafiqueren en handelen naer ouder costuyme. . . . . 188 v/o

14 do. Verloren obligatie. 189

. . . . . . Idem door Cornelis van Mansdale. . . . . 189 v/o

28 Juny. Verloren obligatie door doctor Antonio de Noronha. 190

4 July. Schepen alhier arriverende met schiptimmerhout, andere berringen, vivres, victualien of provianden, sullen bevryd syn ende ongemolesteerd

blyven; geene sullen gearresteerd worden om tot den dienst van de Majesteyt geemployeerd te worden . . . . vol. C. 190 v/o

. . . . . . Verloren obligatie door Emmanuel Henriques. . 191

11 July. Idem door Jan Walraven, tot laste van Alvaro da Costa. . . . . eod.

18 do. Proce van Dierik Wouters en syne huysvrouwe, die valsche munten hebben uytgegeven. . . . . 191 v/o

20 do. Schippers onder 't Ambacht synde, moeten hun, sonder eenige excusie, laeten vinden op Schipperskaemer, om aen te hooren hetgene hun van wegens sekere Majesteyts Commissarissen, van Amiraels en Stadswegen, sal voorgehouden worden. . . . eod.

5 Aug. Soldaeten en schippers in Syner Majesteyts dienst synde, moeten hun embarqueren; deselve mogen niet geherbergd worden. 192

13 do. Dansen op de straeten verboden voor hoyen oft andere prysen. . . . . 192 v/o

20 do. Proce van Jan Perman, die, tot synen huyse, heeft laeten exerceren de verbodene secte van de Calvinisten, als aldaer hebbende laeten doopen by sekeren minister, op Heylig Sacramentsdag, een kind waeraf hy peter is geweest, synde ook tot desselfs huys bevonden diversche verbodene boeken. . . eod.

Nota. Gebannen op 6 October 1573. . . . . . . 197 v/o

28 do, 24 Sept., ult. do en 20 Nov. Sekere tonnen haerink, gearresteerd als komende van Dordrecht, geoccupeerd by de rebellen, niet sonder suspicie dat Jan de Vos, wiens knecht deselve gevuerd hadde, heeft gesonden poyer aen degene van wien hy den voors. haerink hadde ontfangen te Dordrecht, vermits er leiren sakken bevonden syn, daer blykt poeyer in geweest te syn; degene die recht of actie tot denselven haerink hebben, worden ingeroepen door den Gouverneur ende Raed van justicie, alhier door de Majesteyt geordonneerd. . . 193, 197, 197 v/o en 199

28 Aug. Proce van eenen timmerman en eenen torfdraeger, die uyt den huyse van den Onderschouteth van der Meeren feytelyk genomen hebben seker kind, hetwelk aldaer bewaerd wierd. 193

Nota. Gebannen op 24 October 1573. . . . . 198 v/o

eod. en 5 Feb. Herbergiers of andere mogen geene schip-

	pers, bootsgesellen of soldaeten, in Majesteyts dienst synde, logeren, sonder pasport en consent van den heer van Beauvoir, Admirael van de schepen ende armee ter zee, onlankx toegerust, met dese schepen op de riviere nu liggende	vol. C. 193 en 203
28 Aug.	Verloren obligatie door Christoffel Ruyz, tot laste van Gervase de Cuypere	193 v/o
4 Sept.	Proce van Jehan Fiesco, koopman van Genua, uyt dese stad vertrokken sonder syne crediteurs te doen betaelen	194
5 do.	Voorverkoopers van suyvele, boter, kaes en diergelyke eetwaren; men mag de goede lieden die daermede te merkt komen, niet tegengaen om deselve op te koopen; sulkx ook verboden aen vettewaeriers, cabarettiers, pasteybakkers en taefelhouders	eod.
11 do.	Sout niet te koopen om te verkoopen, ten waere by certificatie dat 't selve sout oprecht is en van sout gesoden. Schotsch en lunebourgsche sout niet te mengelen met het voors., vermits dese alleenelyk goed syn om versch verbesigd te worden en geensints om iets mede te souten ter bewaerenisse; beyde syn, mits de excessive duerte van goed sout, uyt hoofde der sluytinge der zeesteden, by conniventie, alhier toegelaeten geweest	194 v/o
12 do.	Monopolien van suyvele, boter, kaes ende diergelyke eetwaeren verboden	196
19 do.	Gruys en aerde te doen vueren in de Nieuwstad, aen den Slykweg ende spuyen aldaer	197
16 Oct.	Voorkoopen van vee of beesten verboden	198
Ult. do.	Gearresteerde ses ossen, bevonden in sekere weyde buyten de Pisternepoorte, toebehoorende eenige borgers die daerinne hun eygen profyt soeken, voorkoop daermede doende; degene die actie of pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen	198 v/o
19 Nov.	Interdictie van te koopen oft verkoopen sekere obligatie door straetschenders afgenomen, in 't bosch van Everbode, aen Peeter de Velaere, koopman, reysende naer Diest	199
20 do en 19 Jan.	Proce van eenige herdoopers	199 v/o en 202 v/o
24 Nov.	Verloren obligatie	200 v/o

2 Dec. Verloren obligatie door Casar Pirony, tot laste van Jan Valkenborch . . . . vol. C. 201

15 d°. Schippers, in dienst van de Majesteyt tot Berg-op-Zoom liggende, hun absenterende en naer dese stad komende, moeten wederom vertrekken; men mag deselve niet logeren. . . . . eod.

21 d°. Spaensche soldaeten moeten naer het leger vertrekken; men mag deselve alhier niet logeren. 201 v/°

24 d°. Honderdsten chynspennink te betaelen. . . . . eod.

4 Jan. Bereyders- en droogscheirdersloon. 202

Vide anno 1559 *en* 1564 *en* 27 *Jan.* 1573.

eod. Soldaeten en schippers op de oorlogschepen dienende, mogen niet gelogeerd worden. . . . 202 v/°

22 d°. Herbergiers en andere borgers mogen niet te eten setten, te drinken geven of logeren eenige schippers in dienst der Majesteyt wesende, op pene van aen lyf en goed gestraft te worden. . 203 v/°

23 d°. Processie van devotie tot voorspoed der armeen van Syne Majesteyt 204

27 d°. Bereyders- en droogscheirdersloon. 206

Vide 4 *Jan.* 1573.

30 d°. Processie van devotie om dese landen in peys, vrede en eendrachtigheyd te versaemen. . . . 204 v/°

5 Feb. Schippers en bootsgesellen moeten op hunne schepen blyven; deselve mogen alhier niet ontfangen of geherbergd worden. 203

20 d°. Proce van Gielis van den Steene, die, met dry medegesellen, binnen den huyse van Jan de Bruyne gekomen is, en aldaer sekere onbehoorlyke overdaed en geweld heeft voortsgesteld, en feytelyk de poorte van denselven huyse naer hem toegesloten hebbende, den voors. Jan de Bruyne met pistoletten, bloote poignaerds en met leelyke dreygementen, syne dochter geeyscht heeft. . . 204 v/°

eod. Herbergiers en andere borgers moeten alle avonden hunne gasten overbrengen. 205

2 Meert. 'S avonds, na 9 uren, sonder licht op de straeten niet te gaen. . . . . eod.

26 d°. Doode kinderen en andere lichaemen mogen sonder kennisse van den pastoor ofte overheyd, op

de kerkhoven niet gebracht worden, op pretext dat men de Kerkerechten niet kan betaelen, op pene van arbitraelyk gecorrigeerd te worden. vol. C. 205

30 Meert. Spaensche soldaeten, niet synde onder de vendelen, die hier tegenwoordig in garnizoen liggen, en oversulkx tot last der borgers hier blyven, moeten overgebracht worden, binnen de 24 uren, met naeme en toenaeme. . . . . 205 v/o

1574.

19 April. Weerden, taefelhouders ende andere borgers, moeten, ten huyse van den Gouverneur, komen denuntieren den naem der spaensche soldaeten by hun gelogeerd, op pene van 200 guldens; premie van 100 guldens voor degene die sullen aenbrengen eenige persoonen die spaensche soldaeten gelogeerd hebben 207

22 d°. Oude kleerkoopers mogen nergens binnen dese stad eenige uytroepinge van meubelen, huysraed oft andersins goed houden oft uytroepen omtrent de nieuwe Borse of elders, dan alleenelyk in sterfhuysen of andere huysen, waeruyt de ingesetenen, verhuysende en vertrekkende, eenige goederen willen laeten verkoopen, en op de merktdaegen, op de Vrydaegschemerkt; doch mogen sy in hunne huysen te koop stellen alle oude kleeren en diergelyke. Oude kleerkoopers mogen onder hun te saemen niet courten ende compact maeken om de goederen in te koopen . . . . . . eod.

eod. De naemen der vrouwen van waelsche soldaeten alhier gelogeerd, moeten overgebracht worden. 208

11 Juny. Verboden de vergaederingen van kinders op de straeten, met stokken en steenen. . . . . eod.

12 d°. Spaensche soldaeten, tsy gequetst, siek of andere, moeten overgebracht worden aen den Capiteyn van de justicie en Prevost-generael van de armeen Camergo, op pene van gestraft te worden aen lyf en goed. eod.

eod. Niemand mag de soldaeten, alhier in garnisoen

liggende, injurieren oft eenigen oploop doen op lyfstraffinge. . . . . vol. C. 208 v/°

16 Juny. Denuntiatie van 't generael pardon door den Konink verleend aen alle staeten, steden, vlekken en particuliere persoonen, mitsgaeders van het jubile, pardon en aflaet van alle misdaeden door den Paus verleend; misse van devotie daerover in Onse Lieve Vrouwe kerke te celebreren . . . . eod.

25 d°. Hoey en strooy; reglement voor het koopen, verkoopen, vueren, laeden en werken van 't selve. 209

Ult. d°. Vreemde bedelaers en vagebonden moeten vertrekken; reglement voor de armen die van de gemeyne distributie genieten 226

6 July. Gearresteerde goederen, gedestineerd om gesonden te worden naer Dordrecht oft andere steden by de rebellen geoccupeerd, uyt dien de persoonen dewelke op den waegenen by het voors. goed waeren, hunne residentie syn houdende tot Dordrecht; deselve persoonen syn ter dier oorsaeke by den Drossaert van Braband geapprehendeerd; degene die actie oft pretentie tot de voors. goederen hebben, worden ingeroepen. 212 v/°

10 d°. Verloren obligatie door Arabiano tot laste van Alonzo de Camina. 213

14 d°. Degene die pretentie hebben tot het sterfhuys van wylen Pedro Interiano, worden ingeroepen om te aenhooren de rekeninge die daervan voor Commissarissen doen sal Messire Nicolaes Lomelino, koopman, Genevois. . . . . eod.

eod. Verloren obligatie tot laste van Jaspar Rodriguez ten behoeve van Pedro Garcia, spaenschen soldaet, onder de compagnie van Don Francisco de Toledo . . . . 213 v/°

eod. Verboden de soldaeten, bootsgesellen en andere vreemdelingen te injurieren. . . . . eod.

19 d°. Heerelykheden van Buggenhout, Baesrode en Sint-Amands, toebehoorende den heere van Piennes, ridder van het order des Koninkx van Vrankryk, Raed van Syne Majesteyts Secreten Raede, Capiteyn van 50 ruyters van syne ordonnantie, en Stadhouder-generael van Syne

Majesteyt tot Metz ende den lande van Messin, te koop gepresenteerd, by consente van den Konink. . . . . vol. C. 214

20 July. Verloren billet of prose, daer oppe, in January 1565, gevallen is den tweeden hoogsten prys van de loteryen, dewelke die van 't clooster van Betanien tot Sout-Leeuwe, en van Mariendael tot Hasselt, oft Mr. Peeter Charles, binnen dese stad geerigeerd en opgesteld hadden. . . . . 214 v/o

23 d°. Verloren obligatie door Fernando Ximenez. . . . eod.

25 d°. Idem door Messire Bonaventura Michaeli, tot laste van Peeter Coenraets. 215

2 Aug. Leeuwsche ende andere inlandsche bieren mogen binnen dese stad niet hooger verkocht worden dan acht schellingen vlaemsch de tonne oft aeme, suyver geldts, sonder meer oft ook te rekenen eenige vrachten, impositien, tollen oft ander ongeld. Collecteurs van de bieraccysen sullen de verkoopers der voors. bieren den eed afnemen dat sy voor deselve niet meer sullen ontfangen dan acht schellingen vlaemsch van elke aeme oft tonne. . eod.

6 d°. Verloren obligatie door M. François Despommereaux, Greffier deser stad, tot laste van Matthys Hulsbosch en Jaspar Anthonis. . . . . . . 215 v/o

eod. Sondaegs en 's Heyligdaegs niet te werken oft voor te staen met craemen, liedekens, salven, olien, enz. 216

14 d°. Uytdraegsters, corfsters en andere hun geneirende met oude kleederen, oud lynwaed, pluyserye, enz. te verkoopen, mogen op geene andere plaetsen noch daegen sitten dan 's Vrydaegs en Saterdaegs ter plaetse van de oude Begynenpoorte oostwaerts naer Sint-Joriskerke, alwaer tot dien eynde, met den inhoud van dese ordonnantie, twee staeken sullen gesteld worden. 217

eod. Verloren obligatie. . . . . 217 v/o

11 Sept. Proce van eenige fugitieven, naementlyk van Hendrik Smeetz, ten wiens huyse bevonden en door den Schouteth, aengehouden syn sekere gestolene goederen, synde dese fugitieven eertyds bevonden culpabel van 't feyt van de valsche munte. eod.

NOTA. Gebannen op 13 October 1574. . . . . . 219 v/o

13 Sept. Gevet leder niet op te koopen, om daermede voorkoop te houden, monopolien en dierte te causeren . . . . vol. C. 218

24 d°. Verloren obligatie door Messire Bonaventura Michaeli, tot laste van Robert Colet. . . . . 218 v/°

Ult. d°. Bernaerd Janssens, stadskind. . . . . eod.

1 Oct. Proce van Hendrik Cuignet, die hem feytelyk en met toegelegder daed, vervoorderd heeft by den Colveniershof alhier, op 's Heeren straeten, aen te veerden en weg te nemen sekere jonge dochter die tot haer schoon-moeykens huys geweest hadde, ende naer haers vaders huys, met meer andere haere susters en broeders meynde te gaen, hebbende de voors. Cuignet deselve soo lange ende verre met hem doen gaen, dat hy haer ten lesten heeft innegebracht in 't huys genaemd *Sint-Merten*, gestaen achter Tappesierspand, alwaer hem naederhand deselve jonge dochter is afgenomen ende sy, by toedoene van goede eerelyke persoonen, aen haere vrienden, weder overgeleverd is geweest. 219

14 d° en 13 Nov. Gearresteerd schipken, genaemd eenen damlooper, liggende in Sint-Jansvliet, hetwelk toebehoord heeft aen eenen Hollander van boven der Goude, die 't selve heeft laeten liggen ende geabandonneerd heeft binnen de stad Lier, onlankx voor de revolte van Mechelen, vertrekkende alsdoen uyt Lier te voet naer Holland, sonder ooyt meer daer naer uyt te sien oft weder te keeren, 't welk eene groote en merkelyke suspicie is dat hy sedert by de rebellen Synder Majesteyt, en in de plaetsen by deselve geoccupeerd, hem onthouden heeft. . . . . 219 v/° en 221

20 Oct. Hovelingen en andere hier in garnisoen niet liggende, mogen by de borgers niet gelogeerd worden, maer moeten in herbergen gaen; borgers mogen niemand onder 't dexel van courtisanen oft andersins in hunne huysen houden logeren, sonder die persoonen over te brengen; 's avonds achter straeten sonder licht niet te gaen; ook niet met bloote messen, noch verbodene waepenen 220

21 Oct. De borgers welke geene herbergen houden, en by wien eenige persoonen gelogeerd syn die niet staen onder de vendelen hier in 't garnisoen liggende, moeten de naemen derselve persoonen binnen de 24 uren overbrengen, op het Stadhuys, aen Mr Peeter van Lyere, Schepenen, en Jan de Sint-Jan, Ouderman der Laekenhalle . . . . vol. C. 220 v/o

25 do. Vreemdelingen alhier komende woonen; waernaer sy hun moeten reguleren. . . . . 227 v/o

26 do. Proce van twee persoonen onlankx gelogeerd hebbende binnen dese stad, daer het nu lateert dat sy plichtig syn van sekere feyten. . . . . 220 v/o

NOTA. Gebannen op hun lyf, op 24 November. 221 v/o

30 do. Verloren obligatie. 221

11 Dec. Gearresteerde 61 guldens 1 stuyver, berustende onder den Innemeester van den vissche alhier, voortskomende van den verkoop van alsulke 25 korven verschen zeevisch als op de vischmeyne verkocht syn, en binnen dese stad gebracht, op den naem en by den persoon van Peeter van Hassel, met sekere valsche en ondeugdelyke certificatie; wie actie oft pretentie tot deselve heeft, word ingeroepen. 222

14 do. Vreemdelingen over te brengen op pene van gestraft te worden aen lyf en goed; licht en lanteernen uyt te steken, na den vyf uren, om te voorkomen alle aenslaegen en voornemen tegens dese stad. . . . . eod.

NOTA. Dese orde, gelyk vele voorgaenden, is uytgeroepen van wegens heer Frederik Perrenot, Ridder, Baenderheer van Ronse, Aspermont, Heere van Sint-Loup, Champaigny, enz., Gouverneur deser stad, Borgermeesteren, Schepenen en Raed der stad Antwerpen; ter presentie van Geleyen de le Cygui en Lucas de Meere, Schepenen deser stad, *ende eenen gesworen Colfdraeger in plaetse van den Schouteth*; en dat eerst op der puyen van den Raedhuyse en daerna op de Melkbrugge, op Sint-Catelynebrugge, in de Langenieuwstraet, voor de Borse, en op de Meir.

16 do. Oude kleerkoopers of borgers mogen geene kleederen van soldaeten koopen. 223

17 Dec.	Verloren obligatie tot laste van Diego de Villo-Lobbez en tot profyte van Louis de Bois. vol. C.	222 v/o
18 d°.	Aenslag en conspiratie by de rebellen van Syne Majesteyt onlankx voortsgesteld synde, soo sullen de Hoofdlieden en Wykmeesters, geassisteerd met de Raedslieden, ommegaen en behoorelyke visitatie en huyssoekinge doen; waepenen over te brengen. De Cellebroeders sullen de geinfecteerde huysen visiteren. Suspecte persoonen moeten overgebracht worden; men mag geene conspirateurs logeren.	223 v/o
19 d°.	Licht en lanteernen 's nachts en 's avonds uyt te steken.	223
20 d°.	Premie van 300 guldens tegens degene die, om hun ryk te maeken, door het saccagement, beroovinge en pilleringe van dese stad, hun vervoorderd hebben deselve stad te willen aen de rebellen overleveren.	224 v/o
23 d°.	Verloren obligatie.	225
24 d°.	Honderdsten chynspennink van den Kasteele te betaelen	eod.
Ult. d°.	Visitatie der wyken deser stad te doen; naemen en toenaemen van alle inwoonders, soo vreemde als andere, op te teekenen.	eod.
1 Feb.	Consent ende oorlof verleend synde door Syne Excellentie, om, tot gerief van de Gemeynte, desen aenstaenden Vasten te mogen visschen en visch koopen, soo versch als gesouten, al waer 't ook in plaetsen by de rebellen geoccupeerd, soo sal men van Stadswegen eenige persoonen daervoore versien met pasport en sauf-conduit. Degene die genegen syn om den visch aldaer te haelen, konnen hun presenteren op het Stadhuys.	229 v/o
3 d°.	Carel de Mueleneer, stadskind.	eod.
8 d°.	Verloren obligatie tot laste van Jeronimus Coomans.	230
eod.	Idem tot laste van Peeter de Grave	eod.
eod.	Idem tot laste van Rodrigo Gomez.	230 v/o
26 d°.	Stadschynsen te betaelen.	eod.
eod.	Kerken; in deselve niet te wandelen, maer sich te houden met goeder eere en reverentie.	231
eod.	Processie van devotie om peys te bekomen; de	

Gecommitteerden van wedersyden daervore vergaederd synde. . . . . vol. C. 231

24 Meert.	Verloren obligatie.	231 v/°

1575.

6 April.	Verloren obligatie	235 v/°
20 d°.	Borgers mogen geenen wyn of bier haelen in de kelders der soetelaers van de soldaeten, om de stadsaccysen te frauderen; ook niet op het Kasteel noch in den kelder van 't Cappittel	231 v/°
26 d°.	Verloren obligatie.	232
29 d°.	Idem.	232 v/°
7 Mey.	Inroepinge van David en Gysbrecht van Akeren, oft hunne actie hebbende, tot het ontfangen van sekere renten en intresten dier, beset op het huys van Adriana Heemssen, wede Dirick Visschere, dewelke dese renten geerne soude quyten . . .	eod.
eod.	Verloren obligatie.	233
8 Juny.	Idem	eod.
15 d°.	Idem.	232 v/°
20 July.	Verloren sekere briefkens in de loterye alhier geerigeerd door Gaspar de Castro.	233 v/°
9 Aug.	Haestige siekte of peste; orde voor diegene welke daervan geinfecteerd syn.	eod.
eod.	Gearresteerde sekere quantiteyt van mee, door den Prevost Camergo; degene die actie oft pretentie hebben tot de penningen daervan geprovenieerd, worden ingeroepen.	234
12 d°.	Verloren obligatie.	235
23 d°.	Idem.	eod.
27 d°.	Processie van devotie om God te danken over de victorie bekomen voor de stad van Schoonhoven.	235 v/°
6 Sept.	Ruyen deser stad, van Sint-Jansbrugge tot aen den Nonnentoren, te diepen en reynigen, waervore door de proprietarissen der huysen, staende en komende achter op de ruye en vaert, sal betaeld worden twee stuyvers per voet breedte, ende de proprietarissen der huysen staende over de ruyen, half geld, vermits den pachter van den watermeulen op Sint-Jansbrugge, te kennen heeft gegeven dat het waeter komende van boven	

van de spuyen van Immerseel, lankx door de vaert ende ruyen deser stad, synen cours niet en kan nemen, uytdien de ruyen vervuyld syn. vol. C. 236

10 Sept. Gearresteerde twintig halve stukken hollandsch lynwaed en 12 versche hollandsche kaesen door den Capiteyn van de Justitien Camergo, op sekere kerre tusschen dese stad en Turnhout, dewelke men presumeert te komen uyt eenige steden gerebelleerd; degene die actie oft pretentie tot deselve goederen hebben, worden ingeroepen. . 236 v/o

eod. Processie van devotie om eendrachtigheyd, peys en vrede te bekomen. . . . . eod.

eod. Graenen binnen ses mylen in den ronde niet op te koopen ten platten landen, 't sy in den tassche oft solders, ten waere op eenige vrye merkt; ook niet het meel te solderen, ten waere met kennis van den Accysenaer. 238

12 do. Monopolien en voorkoop van gevet leder, in prejuditie der gemeynte en der huydevetters en schoenmaekers, verboden. . . . . 240 v/o

17 do en 12 Oct. Proce van Hans Vleminckx en syne huysvrouwe besmet en geinfecteerd van heresie, in wier huys gevonden syn verscheydene verbodene boeken. . . . . 236 v/o en 241 v/o

18 Sept. Waelsche soldaeten niet te logeren, op pene van 50 guldens; degene die alhier schuylen, moeten overgebracht worden 237

19 do. Victualien te vueren naer het leger van Syne Majesteyt, geconduiseerd by Syne Excellentie, tegenwoordig liggende tot Berg-op-Zoom en ter Tholen; vryheyd, immuniteyt van tollen, ongelde, enz. voor de goederen daer naer vervuerd wordende. . . . . 237 v/o

20 do. Verloren obligatie. . . . . eod.

eod. Processie van devotie om victorie tegens de rebellen te bekomen. 238

24 do. Schippers, bootsgesellen, schippersknechten alhier binnen of buyten de stad met hunne schepen liggende, moeten hun laeten opschryven met naem en toenaem 239

eod. Voorkoop van ossen en vee verboden; deselve niet te slaen sonder sulkx den Taefelhouder oft

	Collecteur van de accysen aen te geven ende rechten te betaelen.	vol. C. 239 v/o
27 Sept.	Verloren obligatie.	eod.
28 d° en 10 Nov.	Proce van Antoni Foucquier, riembeslagmaeker, suspect van heresie.	240 en 244
30 Sept.	Processie van devotie om God te bedanken, dat de armeye van den Konink met goeden voorspoed victorieuselyk is gepasseerd in Duyveland, om aldaer uyt te rechten seker goed exploit, grootelykx dienende tot voorderinge van den Heyligen Catholiken Geloove, ten dienste van de Majesteyt en welvaeren van desen lande. . .	240 v/o
13 Oct.	Wynaccys niet te defrauderen.	241 v/o
22 d°.	Vyf Sondaegsche scholen opgerecht voor de jongens, ryk en arm, om geleerd te worden 't gene alle christene menschen schuldig syn te weten.	243
eod.	Verloren obligatie door Merten Soelmans, tot laste van Gommaer van Paesschen.	eod.
26 d°.	Idem door Damiaen Bernardini, tot laste van Arnould van Eede en Jacques van den Walle . .	243 v/o
eod.	Cuypers mogen geene reepen buyten opkoopen om daermede alhier voorkoop te houden.	eod.
27 d°.	Proce van Christoffel Gremers, die alhier onder de consistorie van de Calvinisten bediend heeft het officie van diaken, en eenige andere Calvinisten.	244
2 Dec.	Verloren obligatie door Benedictus Motzon, van Varrese, tot laste van Francisco Cambi.	244 v/o
10 d°.	Gruys, mest oft vuyligheyd niet te vergaederen op de straeten by de poorten of op de vesten of 't Kasteel, maer die te leggen, ieder op syn eygen erve, neffens de stadscasseyen of daeromtrent; geene aerde, saevele uyt te graeven, putten of kuylen te maeken, de voors. casseyen hinderlyk wesende	245
Ult. d°.	Honderdsten chynspennink te betaelen.	251 v/o

1576. Stilo Novo.

4 Jan.	Proce van eenige Calvinisten, op pene, in cas van geene comparitie, van lyf en goed.	245 v/o

7 Jan. Verloren obligatie. . . . . vol. C. 245 v/o

18 d° en 27 Feb. Volk van den Hove of soldaeten, wesende van de garde van Syne Excellentie, oft andere van den Hove mogen in borgershuysen niet blyven logeren na het vertrek van Syne Excellentie naer Brussel, op pene van 50 guldens ten behoeve van den huysarmen deser stad; en wanneer Syne Excellentie alhier sal wederkomen, soo mag niemand van desselfs Huys door de borgers aenveerd worden, sonder dat men eerst toone een nieuw billet geteekend by die van den Hove en die van de Stad, alwaer 't ook dat men daer te voren gelogeerd hadde geweest. 246 en 249 v/o

23 Jan. Verloren obligatie door den Contador Jan de Navarrete, als testamenteur en executeur van wylen Christoffel de Castellanos, tot laste van Fernando Frias Sevallos. . . . . 246 v/o

24 d°. Verloren obligatie door Mr. Bernardyn Bergaigne, tot laste van Lucas de Riddere en ten profyte van Jan van den Berge. . . . . eod.

1 Feb. en 17 Meert. Proc^e van Hendrik Kesecum, buffelskoldermaeker, Willem Cremers en hunne huysvrouwen, geinfecteerd ofte besmet met de secte der herdoopers. 247 en 251
Gebannen op 17 Meert 1576.

1 Feb. Verloren obligatie. . . . . 247 v/o

13 d°. Desen tegenwoordigen Vastenavond mag men in maskere oft mommen niet gaen, mits den periculelen tyd, op pene van 12 guldens. Oblyroepers en anderen, by avonden of nachten achter straeten niet te gaen roepen, op pene als voren. Verbodene waepenen niet te draegen; degene die licht by hun hebben, mogen rapieren en poigniaerden draegen, doch mogen deselve niet bloot houden. eod.

15 d°. Wyn of bier mag niet gehaeld worden in de kelders van de soetelaers der soldaeten oft elders, daer men geene accys betaelt. 248

21 d°. Borgers, geene tappers wesende, mogen Meertsch bier inleggen voor halven accys. . . . . 248 v/o

8 Meert. Diegene welke bussen, pistoletten, maillien en andere waepenen verkoopen, moeten hun laeten opschryven by den Gouverneur of Markgraef deser stad, om te beletten dat eenige quaedwil-

	ligen assistentie geven aen de rebellen, gelyk reeds geschied is in de voorledene conspiratie tegens dese stad.	vol. C. 250
17 Meert.	Processie van devotie voor peys en vrede.	251
27 d°.	Gruys, aerde en vuyligheyd voortskomende door de nieuwe edificien die alhier gebouwd worden, moeten gevuerd worden buyten dese stad, tusschen de Roodepoorte ende de Kipdorppoorte, ter gedesigneerde plaetse	252 v/°
30 d°.	Diegene welke pretentie hebben tot laste van den Huyse oft Hove van wylen hooger Memorien Don Louis de Requesens, Groot-Commandeur van Castillien, Gouverneur en Capiteyn-Generael van Syne Majesteyt in dese Nederlanden, konnen komen by den Hofmeester van Syne Excellentie, ten huyse alwaer hy lestmael gelogeerd heeft, binnen dese stad; men sal hun voldoen en goed contentement geven.	251 v/°
Ult. d°.	Gevecht, rumoer of twist tusschen soldaeten voorvallende, soo mogen de borgers hun daermede niet bemoeyen.	eod.
14 April.	Hovelingen mogen geene borgershuysen besitten, alwaer sy gefourieerd waeren ten tyde dat het Hof hier was, hetselve nu vertrokken synde.	253
eod.	Gewichten van lood en andere moeten door den gesworen Icker geteekend en geadjusteerd syn; geene andere gewichten te koopen, verkoopen of gebruyken	253 v/°
eod.	Solpher in de stad niet te smilten of rafineren, tensy aen de vesten en buyten de huysen, in onbewoonde plaetsen, daer het niemand der gebueren hinderlyk en sy; Brandmeesters en Keurmeesters moeten daerop letten.	254
15 d° en 30 Mey.	Inroepinge dergene die eenige prententie hebben tot twee renten achtergelaeten by wylen Lysbeth Ribbaerts, huysvrouwe van Cornelis Rousseau, gebannen ter cause van de tegenwoordige troubelen, en in Engeland gestorven, nalaetende eene dochter tegenwoordiglyk woonende tot Dordrecht, in Holland.	252 en 255
......	Verloren obligatie.	253
......	Henricus van den Gheere, stadskind.	eod.

20 April. Processie van devotie om God te bidden, dat alsoo men daegelykx van de Koninklyke Majesteyt verwachtende is naerdere resolutie op 't feyt van den Gouvernemente van den Landen van herwaertsover, dat Syne Goddelyke Genaede believe te inspireren Syne voors. Majesteyt daerinne alsulken raed en resolutie te nemen, dewelke keeren en redunderen mag tot het gemeyne welvaeren, peys en ruste der voors. landen, ende, binnnen middelen tyde, Syne goddelyke gratie te verleenen dengene die de administratie hebben van de saeken van herwaerts over, opdat de voors. landen ende de goede ingesetenen derselve verhoed ende bewaerd worden van alle vreemde ende quaede aenslaegen ende invasien; deselve processie met devotie by te woonen; straeten te reynigen. . . . . vol. C. 254 v/o

27 d°. Verloren obligatie. . . . . eod.

30 d°. Proce van dry persoonen die hun 's nachts vervoorderd hebben te vechten en strydgierig te syn met sekere duytsche soldaeten, alhier in garnisoen liggende, waervan sy den eenen van levenden lyve ter dood souden hebben gebracht, in de Huydevettersstraet 255

7 Juny. Inroepinge dergene die eenige pretentie hebben tot de goederen achtergelaeten door wylen Mr Reynier Mahieu, chirurgyn, geinfecteerd met de secte en heresie der herdoopers, welke goederen geadministreerd waeren door gelyke sectarissen van den doope, waervan eenen geexecuteerd is met den brande. . . . . 255 v/o

. . . . . . Processie van devotie, solemnele misse en predicatie ter oorsaeke van den Jubile en Aflaet vergund door den Paus om de kerstene Princen te brengen tot eendracht en concordie, het kersten geloof te beschudden en den peys en vrede te herstellen. eod.

4 July. Negen vendelen van den regimente van den Graeve Hannibal van Altaempst, hier in garnisoen tot nog toe gelegen hebbende, afgedankt wordende, soo moeten de pretentien tot laste der soldaeten, soetelaers en andere, door de borgers ingebracht worden. 256

4 July.	De voors. soldaeten morgen vertrekkende, soo kan iedereen, om betaeld te worden, komen op het Stadhuys by de Commissarissen daertoe geordonneerd	vol. C. 256
6 d°.	Bedden oft anderen huysraed tot gebruyk der voors. soldaeten, in ydele huysen, door borgers geleverd oft geleend, konnen door de eygenaers, mits het vertrek van 't garnisoen, wedergehaeld worden.	256 v/°
eod.	Gruys, aerde en vuyligheyd voortskomende van de nieuwe edificien, moeten gestort worden in de Nieuwstad ter gedesigneerde plaetse; de kerredryvers sullen genieten van elke kerre gruys eenen halven stuyver, in plaets van een oord, en van elke kerre aerde, een oord.	eod.
7 Aug.	S' avonds sonder licht op de straeten niet te gaen; niet te dansen; prysen niet op te hangen om daer naer te laeten dansen	vol. D. 1
eod.	Kinders op de straeten niet te vechten.	2
9 d°.	Schepen van de rebellen sich op de riviere vertoonende, soo mogen de borgers op de vesten niet gaen.	3
17 d°.	Verloren obligatie.	4
23 d°.	Idem	eod.
27 d°.	Inroepinge dergene die recht oft pretentie willen hebben tot de goederen van wylen Reynier Mahieu, chirurgyn, geinfecteerd metter secte van de heresie van de herdoopers.	5
7 Sept.	Soldaeten en ander vreemd volk alhier logerende, moeten overgebracht worden.	6
10 d°.	Verloren obligatie.	eod.
eod.	Kinders of borgers mogen hun niet mengelen onder de soldaeten, ten tyde dat er beroerte, vergaederinge oft alarm onder dese laesten is . .	7
15 d°.	Verloren obligatie.	eod.
eod.	Tuyschscholen van teerlingen, kaerten en andere spelen verboden.	8
20 d°.	Vreemde soldaeten alhier niet te logeren.	9
1 Oct.	Kinders mogen hun niet bemoeyen met de moeyelykheden tusschen soldaeten voorvallende.	eod.
4 d°.	Niemand mag de soldaeten, alhier van buyten komende, feytelyk injurieren noch tegens deselve oploopen.	10

10 Oct.	Bussen of roeren niet af te schieten, nadat de wachten binnen dese stad geset syn.	vol. D. 10
8 Nov.	Niemand mag gevangenen, van wat natie die ook syn mogen, versteken op verbeurte van lyf en goed; soldaeten mogen geene borgershuysen pilleren of ransoenen eenige ingesetenen. . . .	11
9 d°.	Waepenen over te brengen en te consigneren in 't clooster van Sint-Michiels, om van daer gesonden en bewaerd te worden op 't Kasteel.	12
13 d°.	Geroofde of gespolieerde goederen door de soldaeten niet te koopen.	13
eod.	Brand van het Stadhuys; de boeken, brieven, ende andere munimenten daervan gesalveerd, moeten overgebracht worden.	14
15 d°.	Verloren obligatie in 't saccagement deser stad.	15
eod.	Dierte van graenen en hout; iedereen mag alle soorten van brood bakken.	eod.
16 d°.	Niemand mag de huysen, hoven, schutsels, edificien op het Kiel, in de Markgraeveleye, Berchem en elders, spolieren oft afbreken. . . .	16
eod.	Munte gespecifieerd om gank en loop in dese Landen te hebben, tot Sint-Jan 1577.	eod.
eod.	Waepenen over te brengen.	18
eod.	Verloren obligatie en andere gedemanueerde effecten over te brengen.	19
19 d°.	Borgers mogen geene soldaeten den kost geven.	eod.
eod.	Prolongatie van alle payementen voor eene maend, vermits de ingesetenen alhier hun in groote perplexiteyt vinden, door 't saccageren deser stad.	20
20 d°.	Verloren obligatie.	19
23 d°.	Verloren obligatie ten tyde van 't innemen deser stad door de Spagniaerds, op 4 November. . . .	21
28 d°.	Gesalveerde goederen van 't Stadhuys over te brengen	22
29 d°.	Wynen moeten door kraenkinders gewerkt worden.	23
1 Dec.	Verloren obligatie ten tyde van 't saccagement deser stad	22
eod.	Processie van devotie om de troubelen te doen cesseren ende den peys te bekomen.	26
eod.	Verloren obligatie ten tyde van 't saccagement deser stad	eod.

1577.

dat hy, geduerende 't saccagement ende plunderinge deser stad tot Lier geweest synde, geene gespolieerde goederen heeft gekocht; die anders soude konnen bewysen, sal deselve goederen voor niet wederom krygen. . . . . vol. D. 38

15 Feb. Verloren obligatie. 39

18 do. Doode kinderen, by avond, op Sint-Andrieskerkhof gebracht; sulkx niet meer te doen, sonder kennisse van den pastoor, 't sy dat deselve levendig ter wereld komen of niet . . . . eod.

21 do. Melchior de Camargo, *Capitaine, grand Prévôt de l'armée de Sa Majesté, Prévôt général de la Cour, délaissant ses Officiers, avertit qu'il restera* 30 *jours ici pour payer toutes les prétentions qu'on pourroit avoir à sa charge*. 42

22 do. Verloren obligatie door Pedro Gomez, tot laste van Martin Alonzo Lopez. 40

23 do. Borgers, geene tappers synde, mogen Meertsche bieren inleggen voor halven accys. Herbergiers, taefelhouders, sluyptappers en die bier met den pot verkoopende, moeten een berd oft teeken uytsteken en nog een berdeken met twee handen, op de pene van 12 gulden. . . . . eod.

25 do, 2 Meert en 8 do. Pedro de Arcanti, Contador van de armée van Syne Majesteyt, Diego de Guevara, dienaer van Syne Majesteyt, Michiel de Villa Real, Spagniaerd, borger van Brugge, Bartholomé de Planes, Spagniaerd en soetelaer, Jan Martines de Recalde, Generael van de armée van Syne Majesteyt, stellen hun ter purge, dat sy geene gespolieerde goederen ten onderen hebben; wie anders soude kunnen bewysen, sal alles wederom krygen 42, 43, 45 en 46

Ult. Feb. Verloren obligatie door Francisco Hernandes de Hobedu, soldaet, tot laste van Diego de Chiavari. 44

eod. Idem door Diego Fernandes de Navarette, tot laste van Peeter Helleman. . . . . eod.

eod. Graenen alhier op 't Kasteel ende in de stad door order van Sancio d'Avila, Casteleyn van 't Kasteel geleverd, mogen wedergehaeld worden door degene die deselve aldaer gebracht hebben. . . 45

8 Meert. Verloren obligatie door Francisco Montessinas, soldaet, tot laste van François van Surck. . . eod.

13 Meert. Verloren jongen, wesende eenen Franchois, oud 20 jaeren, gekleed met eenen geelen buffelschen koldere, een wit gepickeerd wambeys, geboord met witte en swerte koorden, groen ghuessche kousens ende neêrkousens van gelyken coleure, met eenen hoed van armesyn oft vilte en eenen blauwen mantel, gereclameerd door Sor Francisco Roman . . . . vol. D. 47

15 d°. Officiers, soldaeten en bootsgesellen, die in dienst van de Staeten of van den Prins van Orangien syn, moeten, binnen sonneschyn, uyt dese stad vertrekken. . . . . eod.

18 d°. Verloren obligatie door Roderigo Alvarez Caldera, portugieschen koopman, tot laste van Peeter Smissaert. eod.

21 d°. Victualien op 't Kasteel te koop te brengen. . 48

eod. Duytsche soldaeten binnen dese stad nog in garnisoen blyvende, mogen niet geinjurieerd worden. . . . . eod.

23 d°. Processie generael van devotie tot danksegginge over den gemaekten peys 49

26 d°. Oploop niet te maeken; goederen uyt huysen niet te haelen op pretext dat deselve gespolieerd souden geweest syn; niemand te injurieren of feytelyk aen te doen, maer rechterlyk aen te spreken . . . . eod.

eod. Verloren obligatie door Jan Hibon, tot laste van Gillis de Craen. 50

28 d°. Proce van eenige bootsgesellen, waelsche soldaeten en andere, die oploop gedaen hebben, de borgers overlast, ende goed uyt eenige huysen genomen . . . . eod.

eod. Meertsche bieren; prolongatie tot het inleggen derselve door de borgers 51

1 April. Verloren obligatie . . . . eod.

eod. Kinderen mogen op de straeten niet vergaederen met vaentjes, stokken, enz. 52

3 d°. Brood alhier niet te verkoopen, ten waere door de geadmitteerde meesters-bakkers, behoudentlyk op de gewoonelyke gestelde merktdaegen. . . . eod.

16 d°. Verloren obligatie. 53

20 d°. Rouwe syden uyt Levanten gesonden naer Vene-

tiën, mogen niet gekocht worden, ten waere sy eerst gesuyverd syn, deselve stad, beneffens Lyons, met de peste geinfecteerd synde. . . vol. D. 53

24 April. Vreemde soldaeten moeten vertrekken; degene die alhier in garnisoen liggen, mogen de borgers niet misdoen, noch ook door hun geinjureerd worden. 54

4 Mey. Verloren obligatien door Andries Ximenez, tot laste van Andries van Breuseghem, Peeter Smissaert, François de Cater en anderen. 55

17 d°. Goede correspondentie te houden met de soldaeten alhier in garnisoen liggende; elkanderen niet te misdoen noch te misseggen. 56

8 Juny. Vergaederingen en oploopen verboden; met steenen niet te worpen; niet te vechten met stokken. eod.

10 d°. Proce[e] van eenige oproerige persoonen, die de justicie geforceerd hebben ende eenen persoon, die men, by informatie, bevonden heeft onnoosel te syn, in handen van de justicieren dood hebben gesmeten 57

Nota. Syn gebannen op 6 July, op pene van de galge 58

17 d°. Duytsche ende andere soldaeten gelicentieerd wordende, soo moeten de pretentien tot laste derselve ingebracht worden. 57

6 July. Verloren obligatie door Janne van der Meeren, tot laste van Fernando Perez Montalban. 58

10 d°. Verloren obligatie door Thomas Stercqui, tot laste van Joos Ter Heyden. 59

3 Aug. Processie van devotie, in danksegginge dat God dese stad verlost heeft van de lankduerige tribulatie, verdrukkinge ende lasten van de garnisoenen. eod.

5 d°. Niemand mag de geestelyke persoonen, godshuysen, hunne goederen, de kooplieden van de natien of andere injurieren. Conventiculen of vergaederingen, 't sy gewaepend of ongewaepend, niet te maeken, noch ook secrete loopplaetsen te designeren. 60

7 d°. Niemand mag in syn huys meer dan 30 pond buspoeder hebben, al is het dat men sich daermede geneirt. Waepenen, roeren, enz. over te brengen aen den Markgraef; sonder desselfs

kennisse mogen geene pakkers eenige munitien van oorlog pakken . . . . vol. D. 60

9 Aug. Munitie van oorlogwaepenen of vivres uyt de stad niet te vueren sonder pasport. 62

eod. Impositie capitael te moeten betaelen, ingevolge de liste ende specificatie van taxen of settingen, welke alle borgers en inwoonders deser stad, geestelyke en weireldlyke, gehouden syn op te brengen, omme te bekomen de penningen geconsenteerd by den Breeden Raed, gehouden op 4 Augusti laestleden . . . . 62 en 63

10 d°. Gruys en aerde, soo door den brand als andersins op de straeten nog liggende, moeten gebracht worden op de vesten aen de Begynenpoort ende daeromtrent, daer men de fortificatie deser stad heeft begonnen 62

12 d°. Eenige persoonen op 't Steen alhier gevangen synde door 't aengeven van andere, soo worden de aengevers ingeroepen om deselve te accuseren van alsulke delicten, als sy souden plichtig syn. 66

13 d°. Degene die goederen, juweelen, brieven of meubelen, toebehoorende aen de Colonellen Foucker en Fruntsberger ten onderen hebben, moeten deselve wedergeven 67

. . . . . . De huysen van borgers mogen door niemand, uyt eygene auctoriteyt, ingeloopen oft gevisiteerd worden, selfs niet door degene, die de wacht hebben . . . . eod.

17 d°. Vagebonden en lediggangers moeten vertrekken. 68

22 d°. De vesten deser stad, van de Keyserspoorte naer 't Kasteel, gefortificeerd wordende, soo moeten daegelykx sestien honderd mannen aengewesen worden om deselve te graeven en aerde te draegen; item 1600 mannen, daegelykx aengesteld om de wacht te houden. . . . . eod.

Ult. d°. Vagebonden moeten vertrekken; niemand mag de executie van der justitien usurperen noch sekere persoonen misdoen of misseggen, naementlyk den Pensionaris Hammez, den Commissaris Tyras, Frederik van den Zande ende eenen genaemd de Deckere, Commissarissen van wegens de Staeten Generael, hier binnen de stad besoignerende. 69

7 Sept.	Processie generael van devotie om den peys te bekomen	vol. D. 70
9 d°.	Victualien te voeren naer de legers, die voor Breda en 's Hertogenbossche liggen.	eod.
10 d°.	De afbrekinge van den Kasteele ende fortificatien begonnen synde, soo moet eeniegelyk, trekpeerden houdende, met deselve eenen dag ter weke komen helpen; de brouwers twee daegen. De schippers alhier in de vlieten liggende, met hunne schepen van boven komende, moeten mede werken, beneffens alle borgers . . .	71
11 d°.	Men moet de goederen aen de poorten laeten uytvoeren, als er attestatie getoond word. . . .	75
14 d°.	Eenige persoonen op 't Steen gevangen synde door 't aengeven van andere, soo worden de aengevers ingeroepen om deselve te accuseren.	72
23 d°.	Casakken in manden, gevonden ten huyse van Carolo La Francqui, en toebehoorende George Dayala, bastaerdsone van Diego Dayala. Volgens de voors. Diego verklaert, syn sy van over twee jaeren gemaekt om pioniers te kleeden, doch alsoo er suspicie is, dat deselve mochten dienen voor eene entreprise ofte aenslag, soo worden gecommitteerd twee Schepenen met den Markgraef, om, ter presentie van eenen Capiteyn ende twee Honderdste Luyden, daerover informatien te nemen, ende daerby worden nog genoemd twee Oude Schepenen, twee van de Poorterye ende vier van de Ambachten, om gesamenderhand deselve informatien te volbrengen; order aen degene die van deselve casakken weten te spreken, van hetselve te komen aengeven	eod.
26 d°.	Verloren obligatie	73
3 Oct.	Schieten in 't afkomen van de wacht verboden.	eod.
8 d°.	François van Scharenberch, pachter van den wyn-impost voor de Staeten, sal denselven ontfangen op 't comptoir van den wyn-accys deser stad.	eod.
10 d°.	Haerink; impost van denselven; waer te ontfangen.	74
eod.	Geroofde goederen over te brengen; visitatie van alle de huysen deser stad geordonneerd om de-	

	selve goederen te ontdekken; niemand te injurieren	vol. D. 74
19 Oct.	Verloren obligatie door Jeronimo Lopez de Ganna, Nicolas en Lope de Ganna.	77
eod.	Tienden pennink van alle huysen en gronden, geconsenteerd voor het maeken der fortificatien deser stad, te betaelen, de helft door den proprietaris, en de helft door den huerlink.	eod.
2 Nov., 14 en 18 Jan. 1578.	Verloren obligatie door Diego de Villa-Lobos	78 en 97
8 Nov.	Verloren obligatie door Henrick Sterck.	79
9 d°.	Vleesch van buyten alhier niet in te brengen. .	eod.
14 d°.	Verloren obligatie door Andreas Ximenez, ten tyde van het innemen deser stad.	70
eod.	Idem door Jannen Thibaut.	80
15 d°.	Proce van dertig persoonen, die feytelyk syn ingevallen in 't huys van Herman de Cluyver, ende aldaer uytgehaeld hebben dry koffers ende verdere effecten.	81
5 Dec.	Schippers vreemd en onvrysynde, alhier met hout en torf komende, mogen in de vlieten en ruyen niet blyven liggen, maer moeten hun voegen naer 't reglement ten hunnen opsichte gemaekt.	eod.
eod.	Yser, lood, gelaesen, deuren, enz. niet te berooven op den Kasteele alhier, noch binnen dese stad, noch andere materiaelen, tot fortificatie dienende, weg te nemen.	82
12 d°.	Verloren obligatie door Willem de Windele. . .	83
eod.	Borgerlyke wacht; orde op deselve.	84
24 d°.	Honderdsten chynspennink van den Kasteele te betaelen	94
30 d°.	Tienden pennink van huysen en gronden te betaelen	95

1578.

4 Jan.	Processie generael van devotie omdat God den Aertshertog Matthias soude inspireren en syne gratie geven opdat de gemeyne saeken van desen lande komen tot een goed eynde.	eod.
6 d°.	Verloren obligatie door Peeter Pauwelssens . .	eod.
eod.	Idem door Jan Janssens.	96

3 Feb.	Soldaeten moeten buyten dese stad vertrekken en naer hunne vendelen gaen.	vol. D. 98
eod.	Gruys liggende aen de Merkten en elders moet gevuerd worden naer Keyserspoorte en aldaer gestort worden waer het de Fortificatie-meesters sullen ordonneren.	eod.
5 do.	Metsers en timmerlieden; hunne dienaers moeten aen de fortificatien komen werken; degene die hun geneiren met peerden, waegenen en kerren moeten ook komen helpen.	eod.
eod.	Graefgeld van de fortificatien te betaelen. . . .	99
eod.	Acht vendelen borgers alle daegen aen de fortificatien te moeten werken.	eod.
8 do.	Geestelyke persoonen en die van der natien moeten hunne waepenen overbrengen, beneffens alle andere die pretenderen vry te syn van de wacht.	102
eod.	Vreemdelingen en andere, niet overgegeven of 't geenrolleerd synde, beneffens degene die oneerlyke plaetsen en tuyschscholen houden, moeten buyten dese stad vertrekken.	103
10 do.	Verloren obligatie door Pauwels van den Broecke.	100
12 do.	Logerende volk moet overgebracht worden door de herbergiers, taverniers en taefelhouders. . .	eod.
13 do.	Portugiesche of andere kooplieden alhier trafiquerende, mogen niet misdaen of missegd worden, op pene van gestraft te worden als perturbateurs van de gemeyne ruste.	eod.
eod.	Geestelyke persoonen ende die van der natien moeten hunne waepenen overbrengen, beneffens alle andere die pretenderen vry te syn van de wacht.	101
20 do.	Verloren obligatie door Gaspar Rodriguez. . . .	103
eod.	Degene die vendelen deser stad ten onderen hebben, moeten deselve overbrengen ten huyse van wylen Fernando de Bernoy.	eod.
eod.	Alle degene die van Loven syn gekomen onder het geweld van den gemeynen vyand van desen lande, moeten buyten dese stad vertrekken. Vagebonden alhier niet te laeten inkomen	104
28 do.	Bieren; orde op het brouwen en accysen derselve, beneffens hunnen prys.	eod.
eod.	Alle degene die sedert January hun in andere	

steden ophouden, moeten hun alhier komen vertoonen; Colonellen en Capiteyns deser stad moeten ommegaen in de quartieren van hunne wyken ende alle de inwoonders derselve opteekenen . . . . vol. D. 109

3 Meert. Meertsche bieren mogen ingelegd worden door borgers, geene tappers wesende. 110

8 do. Chynsen van oversprongen, kelderdeuren, kelderen of vouten te betaelen. 112

eod. Wachte te onderhouden; aldaer sich niet dronken te drinken; in geene huysen feytelyk te komen. eod.

eod. Degene die geapprehendeerd syn door de Capiteynen, moeten gestraft worden volgens d'ordonnantien van de wacht; pakken sonder paspoort te laeten passeren. 113

eod. De 120 persoonen genomineerd by de leden deser stad om op te brengen 120,000 guldens te leenen aen de Staeten Generael ende de 480 genomineerde tot assistentie van deselve, moeten hun quote en contingent promptelyk opbrengen . . eod.

12 do. Boter, kaes ende andere waeren, mogen niet verkocht worden door de vreemde kooplieden alhier, dan op de gepermitteerde merktdaegen, om te behoeden alle voorkoop. 115

13 do. Ieder moet in persoon waeken onder de vendelen, ende naer de graevinge trekken. 114

18 do. Hans Adelgais, duytschen koopman, gearresteerd hebbende sekere twee rentmeestersbrieven van Syne Majesteyt, toebehoorende Hans Jacob Focker wylen, heeft wete van den voors. arreste gedaen aen doctor Jan Lichtenauwer, Raedsheer van den Hertog van Beyeren, als curateur over den sterfhuyse van Hans Jacob Focker, welk arrest door den voors. curateur niet geaccepteerd synde, soo wordt hetselve in de Vierschaere gecontinueerd 116

22 do. Degene die karrelieden, waegelieden en andere trekpeerden houden, moeten deselve eenen dag ter weke senden om te dienen tot het afbreken van het Kasteel oft aen de fortificatie . . . . eod.

25 do. Gevonden een groen koffer met meubelen, hetwelk men vermeynt versteken te syn geweest

	door sekeren knecht; degene die pretentie tot hetselve hebben, worden ingeroepen. . .	vol. D. 119
25 Meert.	Idem.	eod.
8 April.	De koolmaete, soo voor de hout- als bosch-kolen, moet geickt syn; monopolien der kolen verboden.	117
eod.	Haestige siekte; goten voor de huysen te ruymen van slyk en vuylnisse.	118
9 dº.	Het sterfhuys van Michiel Ysebouts, onder beneficie van inventaris aengenomen synde, soo worden de vreemde crediteuren van 't selve ingeroepen.	eod.
12 dº.	Vreemde soldaeten moeten vertrekken; deselve mogen niet gelogeerd worden sonder expresse ordonnantie	120
16 dº.	Verloren obligatie door Nicolas en Symon Rodriguez.	eod.
. . . . . .	Plaetse geassigneerd daer men de dry honderdste penningen van de onroerende goederen ontfangen sal	121
30 dº.	Verloren obligatie door Sebastiaen Leers . . .	122
10 Mey.	Wachte; gagie der trommelslaegers; liste der contribuanten onder de vendels over te brengen; niemand mag in huysen, kaemers verhueren, ten waere de huerders voorsien syn van paspoorten.	eod.
14 dº.	Saevel oft leem van de wallen oft contre-escarpen niet te haelen; nergens gruys te storten dan met kennisse van den Fortificatiemeester; in de wallen niet te schieten; Provosten van de fortificatien niet te misseggen oft misdoen, met woorden oft werken.	124
21 dº.	Vergaederingen niet te maeken op de straeten onder 't dexsel van eenig gevecht oft rumoer. Geestelyke persoonen niet te misseggen; liedekens op de straeten niet te singen; quacksalvers of diergelyke mogen niet verkoopen.	125
. . . . . .	Verloren obligatie door Emmanuel Henriques.	127
5 Juny.	Soldaeten mogen niet ingelaeten worden dan door twee poorten, te weten, door de Keyserspoorte en door de poorte van 't Bierhoofd. Vagebonden en lediggangers mogen niet ingelaeten worden.	eod.
7 dº.	Verloren obligatie door Jacques van Radinger.	128
. . . . . .	Derden honderdsten pennink te betaelen. . . .	eod.

25 Juny.	De borgers die uyt dese stad vertrokken syn om de contributien te ontgaen, moeten wederkeeren, op pene van dobbele contributie. . vol. D.	129
28 d°.	Niemand mag weygeren hongersche ducaeten te ontfangen.	130
eod.	Het weekgeld, geconsenteerd om de onkosten van den oorlog te vinden, moet door iedereen betaeld worden	eod.
5 July.	Proce van Heyndrick Snyders, die, ter wacht gaende met syne busse, Huybrecht Sampson, voor hem gaende, dood geschoten heeft. . . .	131
eod. en 20 Aug.	Proce van Jan van Zelle, absent synde en verdacht van Don Juan te dienen.	eod. en 136
8 July.	Victualien te vueren naer het leger van de Staeten Generael, vergaederd tot Santhoven.	132
12 d°.	Bier van ses, acht en tien schellingen vlaemsch naer het leger te vueren, maer geene andere. Geroofde goederen, beesten, graenen, enz. mogen door de soetelaers van de soldaeten niet gekocht worden.	eod.
17 d°.	Ongeld te betaelen van dry en ses guldens respectievelyk op de huysen ende erven, geldende vyftig en honderd guldens jaerlykx, om te vinden de onkosten der lichtinge gedaen om op te maeken de dykaegie van Borgerweerd.	134
26 d°.	24 Slekken of blokken lood, in arrest genomen in seker schip, toebehoorende Jan Brickwater, dewelke hem is houdende by den vyand; degene welke pretentie tot deselve hebben, worden ingeroepen	133
5 d°.	Confiscatie van alle de goederen toebehoorende aen degene, die de tegenspartye van het vaderland houden, oft van hunne aenhangers oft fauteurs.	eod.
14 d°.	Verloren obligatie door Aerdt Molcman, Tresorier van den oorlog	135
eod.	Diegene welke wacht houden, mogen niemand quetsen noch schieten op pene van gestraft te worden; diegene welke vluchten na neerslaegen begaen te hebben, moeten gevangen en mogen niet versteken worden	136
22 d°.	Verloren obligatie.	137
eod.	Proce van Dierick van Merlen, Procureur en	

Vendrik van den Capiteyn Glaude de Herlin, die, met syne complicen, hem vervoorderd heeft doodelyk te quetsen den Tienden Man, houdende 's nachts de ronde in de Cellebroedersstraet. vol. D. 137

22 Aug. Soldaeten en vagebonden sonder pasport alhier wesende, moeten vertrekken. 138

9 Sept. Verloren obligatie door Janne van Emstenroede, tot laste van Jon. Jan van Brumeux. . . . . . . eod.

eod. Bedelaers, vagebonden en ledigg angers moeten vertrekken 139

eod. Vreemdelingen alhier komende woonen, moeten attestatien hebben van hun gedrag; de poorterye sal niet verleend worden dan aen bekende persoonen; meesters mogen geene vreemde ambachtsgesellen aenveerden, ten waere sy eed van getrouwheyd aen den Hertog gepresteerd hebben of poorters syn. Ambachten of neiringen secretelyk niet te doen; teekens van ieder ambacht uyt te hangen door degene die hun met hetselve geneiren. 142

12 d°. Aerde of gruys moet weggevuerd worden naer de Nieuwstad oft aen Sint-Jorispoorte, en niet elders; poortiers, brugsluyters en spuysluyters mogen geen gruys laeten passeren sonder billet van de Tresoriers en Rentmeesters, met auctorisatie aen deselve poortiers van de karredryvers en andere contravenierende vuerders te mogen calengieren ende de peerden uyt te spannen tot verhael van de pene van ses guldens. 146

16 d°. Besmettelyke siekte; precautien tegens deselve. eod.

3 Oct. Vischverkoopers moeten hunne vischbanken persoonelyk en in persoon promptelyk bestaen en gebruyken, op pene van privatie en verbeurte van deselve vischbanken. 155

Vide Ult. July 1534 *en* 16 *July* 1560.

14 d°. Verloren obligatie. 157

23 d°. Vreemdelingen alhier komende, 't sy soldaeten, kooplieden, geestelyke of wereldlyke, moeten habyten en kleederen draegen, gelyk hunnen staet vereyscht, sonder eenige ongewoonelyke noch suspecte kleederen te draegen, en voorts hun

	reguleren naer de ord[e] van 9 Septembris laestleden. . . . . vol. D.	157
23 Oct.	Soldaeten sich hier ophoudende, op pretext van siek en gequetst te syn, moeten naer hunne vendels vertrekken op 't versoek van den heer Graeve de Bossu, Capiteyn Generael van der Staeten leger	158
24 d°.	Schippers en bootsgesellen mogen niemand met hunne schuyten oversetten over 't Veir of op andere speelhuysen, omtrent dese stad gelegen, in prejuditie van den pachter van 't Veir.	eod.
eod.	Sint-Jansvliet; men mag de merktschepen en andere daer uyt- en inkomende geen letsel doen met daer in te blyven liggen; hout- en torfschepen mogen daer niet inkomen, ten waere sy terstond door die spuye steken willen.	159
30 d°.	Huysen, kaemers of kelders alhier mogen niet verhuerd worden aen vreemden, ten waere dese door den Schouteth syn geadmitteerd; vreemde soldaeten en bedelaers moeten vertrekken. . . .	160
10 Nov. en 19 d°.	Degene die renten of andere leeningen geconsenteerd hebben ten behoeve van de Staeten Generael, moeten deselve brengen in handen van den Collecteur Jacques de la Faille. . eod. en	161
14 d°.	Verloren obligatie door Franchois Cordier. . . .	161
12 Dec.	Gruys en aerde mag buyten dese stad niet gevuerd worden, noch binnen deselve, dan op de plaetsen daertoe gedesigneerd.	eod.
18 d°.	Ongeld geconsenteerd op 't draegen van gouden en syden laekenen; restanten van 't selve te betaelen	162
eod.	Fortificatien en wallen deser stad beplant wordende, soo mag men de boomen derselve niet beschaedigen; passementwerkers, lint- of koordemaekers mogen op oft beneden de wallen, omtrent de voors. boomen, niet draeyen; men mag aldaer geen beesten laeten komen; kruyden aldaer niet te plukken; vuyligheyd in de vesten niet te worpen; de schildwachten moeten op het onderhouden deser ord[e] letten; men mag geene schutselen binnen de plaetse van den Kasteele of omtrent de wallen maeken.	163

1579.

5 Jan.	Jan van Ympegem, Assayeur van de Munte van den Konink, voortvluchtig synde, ende desselfs goederen door de fiscaelen gesaiseerd, waeronder niet bevonden worden sekere twee obligatien, dewelke hy in handen was hebbende, soo is eenieder die deselve obligatien sou vinden, versocht deselve aen den Borgermeester te overhandigen	vol. D. 164
eod.	De boekdrukkers en boekverkoopers, by Syne Majesteyt oft den Raed van Braband geadmitteerd en alhier in Sint-Lucasgilde ontfangen, mogen alleen boeken verkoopen	165
13 d°.	Verbod van te verhandelen, koopen ofte verkoopen twee obligatien verleden door Jacques Valckenborch, in betaelinge van sekere twee baggen, geroofd door de spaensche soldaeten, aen eenen Peteren Verbraecken ende aen hem verkocht, waerover hy, Valckenborch, voor de Commissarissen der gespolieerde goederen te rechte betrokken is.	166
16 d°.	Wynaccys; reglement op hetselve.	167
30 d°.	Botmerkt en groenvischmerkt; niemand aldaer met vischneiringe om te gaen, ten sy degene die poorter in 't ambacht van de schippers geadmitteerd syn ende opgeteekend by de Tresoriers en Rentmeesters.	181
Ult. Feb.	Buskruyd, buspoeder en lonten op prys gesteld.	182
3 Meert.	Brouwers mogen hunnen draf niet verhoogen.	183
5 d°.	Maelaccys; reglement op 't selve.	193
9 d°.	Geroofde goederen in kerken en huysen omtrent dese stad door de soldaeten ende poorteren, na het vertrek van den vyand alhier gekocht, moeten overgebracht worden in handen van den Schouteth.	183
eod.	Vleesch niet te eten in den Vasten; het vee en het gevogelt door de continuele en langduerige tochten, soo wel van de ruyteren als van alle soldaeten die op het plat land gelegen hebben, seer verminderd en tot hoogen prys gebracht synde.	eod.
10 d°.	Soldaeten moeten uyt dese stad vertrekken. . .	184

21 Meert. Premie van 100 guldens voor die sal aenbrengen Geert van den Linden, in 't feyt van executie uyt handen van de justitie ontweldigd en versteken, onder 't deksel van eenigen, die, contrarie der waerheyd, geroepen hebben, dat hy gratie hadde geobtineerd, sulkx dat daerdoor de justitie is belet geweest; verbod van denselven Geert van den Linden te herbergen oft te versteken. . vol. D. 185

26 d°. Franchoisen en andere soldaeten van fransche regimenten moeten vertrekken door order van den Prince van Oragnien; deselve niet te herbergen na den 5 ure 's avonds.. . . . . eod.

30 d°. Generaele middelen van de consumptien alhier gesleten en nog te slyten, te betaelen aen den Collecteur Coenraert de Brie, volgens den lyst daervan gespecifieerd. . . . . eod.

6 April. Mest, op de straeten alhier vergaederd, doordien dat de buytenlieden binnen dese stad groote menigte van vee en andere beesten gevlucht hebben, moet weggevuerd worden, uyt vreese van door de contagieuse siekte geinfecteerd te worden. 187

7 d°. Victualien te vueren naer het leger liggende tot Rumpst, Waelhem en Duffel. . . . . eod.

9 d°. Vergaederingen van jongens verboden; niet te vechten oft met steenen te worpen. 188

27 d°. Meyboomen niet te planten, noch plantagien daervoor te beschaedigen. . . . . eod.

28 d°. Deurweirders van den Raed van Braband excessen alhier bedryvende, de borgers overlastende, moeten binnen 14 daegen met hunne residentie van dese stad vertrekken, op pene van 100 guldens. 192

6 Mey. Honderdsten pennink te betaelen van alle onroerende goederen 189

11 d°. Fortificatien deser stad; aen deselve moet ieder met syne peerden werken, eenen dag ter weke, beneffens aen den Kasteele. . . . . eod.

eod. Goederen of koopmanschappen niet te betrouwen aen de borgers of ingesetenen van Brussel, alsoo deselve niet redelyk willen syn aengaende de achterstellen der renten hun competerende tot laste deser stad, voor sooveel de ongelegentheyd van

	desen tyd en overlastige beswaernissen van dese stad eenigsins toelaeten ; de Brusselaers hebben daerover eenige borgers van dese stad, by hun aengehouden, gevangen en seer quaelyk getracteerd en mishandeld , hunne goederen arresteerende , deselve uytwinnende en verkoopende. . . vol. D.	190
20 Mey.	Verloren obligatie door Adolf van Asten.	191
23 d°.	Victualien te vueren naer het leger tot Hoogstraeten en daeromtrent	eod.
30 d°.	Verloren obligatie door Peeter de Breuseghem. .	eod.
11 July.	Vyfden pennink van de gronden van erven te betaelen om te vinden de somme noodig om te besetten en versekeren de frontiersteden.	196
29 d°.	Verloren obligatie door Fernando Ximenez, tot laste van Francisco Alonzo de Spinosa en Francisco Duagillar.	eod.
30 d°.	Huysen, edificien en woonsteden, boomen, staende binnen de lengte van 600 passen rondomme dese stad, moeten afgehouwen en afgebroken worden volgens 't placcaert van 1542..	197
3 Aug.	Vreemde volkeren moeten uyt dese stad vertrekken.	198
eod.	Graen, hoey en strooy moeten binnen dese stad gebracht worden, den vyand sich vertoonende in diversche omliggende plaetsen.	199
eod.	Hollandsche stuyvers en halve stuyvers afgeset.	200
5 d°.	Amonitien van oorlog, poeder, salpeter, lonten, scherpen, enz. buyten dese stad niet te stueren, sonder kennisse ; monopolien derselve verboden.	201
11 d°.	Proce van Lambrecht van Eygenbil, Luykenaer, die den vyand van dese landen voor Maestricht geassisteerd en gevictualeerd heeft.	204
12 d°.	Graenen mogen uyt desen landen niet gevuerd worden.	205
20 d°.	Proce van Hans de Pootere, Bruggelink, die alhier, in Onse-Lieve-Vrouwe kerke, synen rapier heeft getrokken en gesmeten naer de persoonen aldaer synde. Is gebannen op 5 September.	206 en 209
26 d°.	Weekgeld te betaelen.	eod.
1 Sept.	Verloren obligatie door Jonr Jan van Hoirne.	211
2 d°.	Slyk door de moesmeyers op straet gelaeten, mag door iedereen aengeslaegen worden. . . .	208

2 Sept. Haestige siekte ; iedereen moet hem reguleren naer de orde van 15 September 1578. . . . . . vol. D. 208

eod. Verloren obligatie. . . . . eod.

14 do. Brouweryen mogen in de oude stad niet gemaekt worden. 210

15 do. Ruet om keersen te maeken mag by daege niet gesmolten worden. . . . . eod.

21 do. Proce van Hendrik Wynants, die, ter wacht, Benedictus Langascus ter dood gebracht heeft. 209

14 Oct. Chynsen deser stad te betaelen 211

eod. Ossenkoopers mogen geen vee opkoopen gedueende de Merkt. . . . . eod.

19 do. Verloren obligatie. 213

eod. Fameuse briefkens tegens den Breeden Raed over te brengen, luydende als volgt :

> Den Breeden Raedt consenteert wat haer belieft,
> Nochtans en ist nyet dat haer Godt gebiedt,
> Want sy lauderen te suypen het bloet van den armen,
> Maer Godt sal haer wercken met eenen peckstock ontfermen. 214

30 do. Buytenlieden die de kloosters occuperen en bewoonen, moeten deselve ruymen binnen dry daegen. 215

7 Nov. Impost der Staeten op het vee te betaelen . . . . eod.

9 do. Middelen door den Breeden Raed geconsenteerd, mogen niet verachterd worden. 219

13 do. Premie van 50 guldens nopens een dood naekt lichaem van eene vrouwe, oud omtrent 30 jaeren, hebbende den hals gebonden aen het been met eene koorde, gevonden op Sint-Andrieskerkhof. 216

20 do. Verloren obligatie. 217

23 do. Seditieuse boekxkens niet te verkoopen. 218

26 do. Proce van Hans Somers, buyten-vleeschhouwer, die den Onderschouteth in 't exerceren synder officie, geinjurieerd heeft, beneffens de Dekens van het Vleeschouwersambacht, naer hun worpende en met den blooten rapier stekende. . . 217

12 Dec. Degene die genomineerd syn by de leden deser stad tot het promptelyk opbrengen van 52,000 guldens ter maend, moeten deselve somme voldoen. . . . 221

16 do. De binnen-hoenderlieden op de buyten-hoendermerkt, als de Eyermerkt, voorstaende met dood

geplukt goed, moeten voortaen op de Kerkhofstraet hunne plaetse nemen. . . . . vol. D. 222

24 Dec. Honderdsten chynspennink te betaelen. 223

eod. De schulden en wederschulden van de dry biddende orders, met den kloosters van den Boggaerde, moeten overgebracht worden aen de Commissarissen genomineerd tot het inventarieren en beneficieren van hunne goederen. . . eod.

1580.

13 Jan. Degene die gequotiseerd syn in de leeningen, moeten hunnen taxe opbrengen. 224

eod. Seditieuse en scandaleuse liedekens op de straeten niet te singen 225

23 d°. Crediteuren van wylen den Amptman Lodewyk van der Linden, ingeroepen wegens syne weduwe vrouwe Marie Roosalis. . . . . eod.

30 d°. Kinderen mogen op de vesten en straeten niet vechten of spelen. 226

1 Feb. Degene die gequotiseerd syn en niet betaeld hebben hunne quote in de leeninge van 52,000 guldens, worden geproclameerd ende hunne goederen gedesigneerd. . . . . eod.

eod. De gequotiseerden in de leeninge van 52,000 guldens, moeten hunnen taxe opbrengen. 228

5 d°. Taxe van de leeninge van 52,000 guldens moet voor de tweede reyse opgebracht worden. . . . eod.

8 d°. Verloren obligatie. 227

19 d°. Vleesch in den Vasten niet te eten dan door de kranken en sieke persoonen; ses vleeschhouwers aengesteld by den Wethouderen om te mogen slaen eenen os ter weke, 12 lammeren, 12 hamelen en 12 kalveren, sonder meer; het vee ende het gevogelt ten platten lande alomme door de krygsvolkeren vernield synde. 229

Ult. d°. Persoonen uyt dese stad gesonden sonder consent, mogen niet wederkeeren. 230

eod. Gevluchte persoonen uyt andere steden mogen hier niet gelogeerd worden dan met consente. . eod.

Nota. Het blad 231 en 232 ontbreekt in desen boek.

	en corrupteurs, syn oudershuys verlaeten hebbende, met hem draegende seker kofferken met syns moeders baggen en juweelen.	vol. D. 273
. . . . . .	Correspondentie met den vyand niet te houden. .	eod.
30 Oct.	Verpachtinge van de kleyne accysen deser stad .	275
eod.	Sekere schuldbekentenisse door Cristiaen Geertsen, oskooper verleden, niet te koopen oft in betaelinge te nemen.	eod.
. . . . . .	Oosterschhuys; daeromtrent niet te kaetsen oft te spelen.	276
8 Nov.	Proce van Hans Palms, musquettier, die met syn musquet twee supposten van een ander vendel doodelyk gequetst heeft.	eod.
eod.	Sint-Mertensvieren niet te stoken.	277
9 d°.	Verloren obligatie.	eod.
12 d°.	Idem door Anna Noblet, wede Nicolaes de Cocquiel.	278
5 Dec. en 8 d°.	Administrateurs van de Staeten-goederen moeten rekeningen doen om te weten de gelegendheyd van het inkomen van den Lande van Braband. .	299
10 d°.	Premie van 25 guldens nopens seker dood vrouwspersoon, genaeyd in eenen sak, gevonden op O. L. V. Kerkhof	eod.
eod.	Proce van seker twee koffers, alhier in eene herberge achterhaeld, toebehoorende aen Laurent Douwez, leveraer van syden laekenen des Princen van Parma, woonende tot Bergen in Henegouw, by de vyanden van dese landen; al degene die pretentie hebben tot deselve koffers, worden ingeroepen	300
	Zyn op 14 February 1581 verbeurd verklaerd, tot behoef van den Hertog van Braband.	307
28 d°.	Premie van 100 guldens tegen het plekken van injurieuse, leelyke, fameuse en afdraegende billetten oft pasquillen tegen verscheydene ingesetenen alhier.	300
Ult. d°.	Verloren obligatie door Dierik Cuyck.	301

1581.

24 Jan.	Mommeryen verboden.	302
. . . . . .	Jongens mogen Sondaegs en 's Heyligdaegs op het Kerkhof en in den bogaert der Minder-	

de straet verraederlyk geinvadeerd heeft Jan Aertsen, Gecommitteerd van Stadswegen, om toesicht te nemen opdat het bieraccys niet worde gefraudeerd. . . . . vol. D. 318 en 342

17 Juny. Baeden en swemmen verboden in de Stadsvesten en andere omliggende waeteren. 318

eod. Vn pennink te betaelen. 319

eod. Impost op 't graen en vleesch; waer denselven te betaelen. . . . . eod.

20 d°. Premie van 200 guldens tegens degene, die geschreven hebben sekeren brief ofte missive, uyt denwelken men bevind dat er soude op handen syn seker verraed en aenslag tegens deser stad, welken brief men vermeynt te syn gemaekt, contrarie der waerheyd, by eenige quaedwillige persoonen tot desolatie van der stad ende diversie van den koopmanshandel. 319

Ult. d°. Verloren obligatie. 321

eod. Impost op de zeepe; waer denselven te betaelen . . . . eod.

1 July. Misse; men mag deselve alhier niet doen, laeten doen ofte hooren in 't secreet of openbaer, noch eenige andere exercitie van de Roomsche Religie doen, dan alleenelyk van doopen, trouwen en sieken te besoeken, ende dat sonder merkelyke vergaederinge; twee plaetsen daertoe geassigneerd, te weten: de Capelle van Gratie en de Capelle van Onser Vrouwe Godshuys in de Kerkhofstraet; alle vreemden, uytgenomen de natien, alhier sedert vier jaeren niet woonende, moeten vertrekken; lange waepenen of pistoletten op de straeten niet te draegen 322

*Vide interpretatie op deze ord*e 18 *July* 1581.

13 d°. S'avonds, na den 10 ueren, achter de straeten niet te gaen, in meerder getal dan 2 of 3 persoonen te gelyk, en dat alleenelyk met eene lanteerne met licht; uytgenomen degene die van eeds- en officiewegen moeten lankx de straeten gaen in meerder getal . . . . eod.

18 d°. Persoonen die alhier gewoond hebben sedert vier jaeren, wesende van goeden naem en faem,

	mogen alhier blyven, mits toonende behoorelyke attestatien	vol. D. 322
	Vide 1 *July* 1581.	
21 July.	S'avonds lankx de straeten niet te gaen, na den 10 ueren, met oft sonder licht.	332
22 d°.	Accys der bieren; reglement desaengaende. . .	324
29 d°. en 5 Sept.	Proce van Christoffel Spoelberch, schipper tot Mechelen, die correspondentie gehouden heeft met den vyand.	332 en 342
29 July.	Proce van Adriaen van Hoogstraeten, die, contrarie de ordonnantien, verscheydene soorten van munte, soo silveren als gouden, heeft opgekocht.	333
. . . . . .	Verloren obligatie ten behoeve van Peeter Charles, procederende uyt de loterye van Wyneghem. . .	eod.
5 Aug.	Confessie van Augsbourg; degene die van deselve syn, worden verklaerd genomen onder de protectie van 't Magistraet deser stad.	334
eod.	Generalen vast- en biddag.	336 en 337
13 d°.	Spaensche sargien tot Duffel gecontrefeyt, mogen alhier niet verkocht worden, sonder behoorelyk te syn besegeld	336
22 d°.	Biertonnen van de brouwers niet te besigen, maer deselve op de straeten te stellen.	337
eod.	Verloren obligatien door Emmanuel Henricquez.	338
Ult. d°.	Bakkers; reglement voor deselve.	eod.
	Vide 8 *July* 1559.	
13 Sept.	Chirurgeyns en barbiers.	343
14 d°.	Predicatien en gebeden in de tempels niet te stooren.	345
22 d°.	Spaensche munte moet ontfangen worden. . .	eod.
eod.	Geestelyke goederen mogen niet veralieneerd worden; degene die deselve sedert het vertrek der geestelyken gekocht hebben, moeten sulkx overbrengen	346
23 d°.	Impost van het vleesch te betaelen.	347
eod.	Inwoonders der vyftiende wyk, wesende Sint-Willeboortsveld, Pothoek en omtrent den *Rolwaegen* en andere omliggende plaetsen, enz., moeten den impost en accys van wyn en bier betaelen op d'accys van Borgerhout.	eod.

27 Sept. Kleermaekersambacht; ordonnantie op de werkueren. . . . . vol. D. 349

30 d°. Vleeschimpost en accys niet te defrauderen. . . eod.

5 Oct. Premie van 50 guldens tegens degene die seker seditieus en oproerig billet uytgegeven ende geplekt hebben op de Borse alhier, onder sekere publicatie ende ordonnantie van wegens Myne Heeren gepubliceerd, concernerende het kleermaekersambacht, waervan den teneur is aldus :

Die de inquisitie over de cleermakersgasten wel wilt aenschouwen,
Die comme op de Borsse, want daer staetse op bleck gescreven om wel tonthouwen.
Gepubliceert den elffendertichsten Septembris 1581 350

12 d°. Verloren obligatie door Jan Roelofs. 351

9 Nov. Renten en chynsen welke aen geestelyke persoonen, kerken of kloosters betaeld worden, moeten overgegeven worden aen de Gecommitteerden tot het beneficieren van de geestelyke goederen. eod.

14 d°. Verloren obligatie door Jan van den Hoevele, momboir der kinderen van Jan van den Broecke. 352 v/°

18 d°. Verloren obligatie door Mr Cornelis Baccaert, Secretaris van de Colonellen deser stad. 352

7 Dec. Verloren obligatie ten profyte van Peeter Muytinck. 352 v/°

9 d°. Verloren obligatie door Mr Henrick van Triere, busgieter deser stad. 353

28 d°. Verloren obligatie door Jan van der Beke. . . . eod.

1582.

5 Jan. Verloren obligatie door Nicolaus Elmans. . . . . eod.

16 d°. Idem . . . . 353 v/°

19 d°. Halven tweeden vyfden pennink te betaelen. . . 354

24 d°. Notarissen moeten hunne naemen en toenaemen, woonplaetse en acte van admissie laeten aenteekenen ter Secretarye alhier. . . . . 353 v/°

7 Feb. Winkels moeten op alle werkdaegen geopend, ende op de Sondaegen ende eenige andere uytgesteken daegen gesloten worden. 354

eod. Lazarussen mogen alhier niet gaen bedelen. . . 354 v/°

Vide 24 *Mey* 1567.

9 d°. Pek of tertonnen over te brengen aen de Commissarissen deser stad, ... 355 v/°

9 Feb.	Degene die peerden en karren houden, moeten komen saevel haelen onder het Kasteel, buyten Croonenborgpoorte, op de pleyn aldaer, daer de Fortificatiemeesters hun designeren sullen en denselven saevel voeren in het Clooster van Sint-Michiels, voor het paleys. . . . . . vol. D.	355 v/o
. . . . . .	Verloren obligatie door Peeter van Eynde	355
12 d°.	Idem door Symon Symons, Procureur, alhier. .	eod.
eod.	Vergaederingen van jongens om te vechten, smyten oft schieten, verboden.	356
13 d°.	'S avonds, na de poortklokke, op de straeten niet te gaen.	eod.
18 d°.	Herbergiers, weerden, borgeren en ingesetenen welke volk logeren, moeten hunne naemen overbrengen soo op den Stadhuyse als aen hunnen Capiteyn; iedereen moet de straete voor syn huys reynigen; in 't vieren moet iedereen op syn huys letten; de Putmeesters, ten tyde van het vieren, moeten in hun quartier blyven om op den brand te letten; men mag geene bussen afschieten in 't inkomen van Syne Hoogheyd, ten sy dat denselven in syn Hof sal syn getreden.	356 v/o
26 d°.	Proce van Hans Wonderer, om binnen 120 daegen te compareren voor den rechter van Nueremborg, ter requisitie van syne vrouwe die hy heymelyk en doleuselyk verlaeten heeft.	357
2 Meert.	Verloren obligatie door Joos Liese.	356
3 d°.	Premie van 100 guldens voor die sal aenbrengen degene die eene quantiteyt van speceryen, soo indiaensche gember als naegelen, gestolen hebben in 't pakhuys van Peeter van der Goes. . .	357
5 d°.	Wachten van Deurne en Borgerhout oft van Sint-Willeboortsveld mogen de goede lieden aldaer geene schaede aendoen in hunne goederen, hoven of erven.	357 v/o
12 d°.	Verloren obligatie door Jacques Rycbosch . . .	358
eod.	Huysen des avonds door iedereen open te doen om te logeren degene die van wegens Syne Hoogheyd, Excellentie oft andersins, by de Fouriers oft Gecommitteerden, by behoorelyke billetten gefourierd sullen worden.	358 v/o
15 d°.	Sint-Michielskerke door Syne Hoogheyd geopend	

synde tot het exerceren van de Roomsche Religie, soo sal eeniegelyk, die aldaer ter kerke en ter misse wilt gaen, schuldig syn den Konink van Spagnien af te sweeren, en den Duc d'Alençon en der Stad eed doen. . . . . vol. D. 358 v/o

17 Meert. Verloren obligatie door Lorain de Malines tot laste van Philippus van Crasbeke. 358

19 d°. Alle degene ingeroepen die eenige kennisse hebben van persoonen, dewelke eenige assistentie, behulp, raed ofte daed hebben gegeven aen Joan Jauregui, geboren van Biscayen, die sich vervoorderd heeft, op 18 deser, den persoon van Syne Excellentie den Prins van Oragnien, in syn paleys, met een pistolet moordaedelyk te quetsen. 359

eod. Vastendag en extraordinairen biddag opdat God soude willen preserveren Syne Excellentie en denselven van syne wonden genesen, tot welvaeren van desen lande. . . . . eod.

22 d°. Wekelyke quotisatie te betaelen. 361

28 d°. Proce van Gaspar de Anastro, Spagniaerd, geboren tot Victoria in Biscayen, koopman, alhier sedert eenige jaeren geresideerd hebbende, die hem vervoorderd heeft secretelyk, door middel van eenen Jean d'Yssunca, te tracteren met den Konink van Spagnien, ende 't synen versueke, den last te aenvaerden van den persoon van Syne Excellentie den Prins van Oragnien moordaedelyk omme te brengen, op hope van recompense van tachentig duysend ducaeten en een crusaet van Sint-Jacobs ende andere eerelyke officien by den voors. Konink van Spagnien beloofd, als blykt by desselfs Anastro eygene brieven en confessien van syne complicen, alhier openbaerlyk geexecuteerd; hebbende den voors. Anastro dienvolgende Jean de Jauregui, synen dienaer, sooverre gebracht ende met schoone woorden ende geloften geseduceerd, dat hy den last daeraf heeft aenveerd en feytelyk, op den 18n deser maend, derselver Syne Excellentie, in syn eygen Hof, met een pistolet door syn hoofd vervoorderd heeft te schieten. 360

2 April. Degene die pretentie hebben tot eenige goederen,

berustende ten huyse van den voors. Gaspar d'Anastro, fugitief, dewelke hy als facteur in commissie hadde van verscheydene kooplieden van Brugge, moeten hun recht tot deselve inbrengen . . . . vol. D. 360

2 April. Crediteurs en debiteurs van den voors. Gaspar d'Anastro moeten hun verklaeren en overbrengen aen den clerk van den Amptman. . . . . . eod.

4 d°. Verloren obligatie. . . . . 360 v/°

9 d°. Idem . . . . eod.

28 d°. Gaspar d'Anastro gebannen voor syn leven, op pene van capitalyk gestraft te worden; premie van duysend croonen voor die denselven sal konnen aenbrengen. 361

Ult. d°. Extraordinaire Vier- en Biddag om God te danken en te loven van de gesondheyd aen Syne Excellentie den Prins van Oragnien gerestitueerd te hebben. . . . . 361 v/°

18 Mey. Proc^e van Adriaen, schipper, woonende in den Leure, by Breda, vaerende met eenen drommelaer, die d'accyse deser stad gefraudeerd heeft, alhier secretelyk Rinsche wynen ingebracht hebbende. 362

23 d°. Schippers mogen geene koopmanschappen laeden oft ontlaeden, ten sy het den Controleurs blyke dat die aengegeven en verlicent syn op de generale middelen . . . . eod.

Ult. d°. Verloren obligatie door François Snoeys. . . . 361 v/°

13 Juny. 'S avonds en by ontyde op de straeten niet te dansen; hoeyen, haenen of andere prysen niet op te hangen om te laeten dansen . . . . 362 v/°

eod. Borgeren en ingesetenen alhier moeten hunnen eed van getrouwigheyd aen den Hertog van Brabant doen in de handen van den Capiteyn van hunne wyke. . . . . eod.

eod. De Notarissen moeten hunnen naem, toenaem, woonplaetse en verificatie van hunne creatie en admissie aen den Secretaris deser stad aengeven. 363

eod. De karrelieden sullen voor eene karre saevel binnen de stad niet meer mogen eysschen dan dry stuyvers en een oord, en vier stuyvers en een oord in de Nieuwstad, met welk oord sy ook sullen moeten betaelen den persoon die hun den saevel-

berg sal prepareren en dirigeren; aerde, gruys oft afgekeurden steen op de straeten niet te storten oft te vervueren, sonder kennisse van de Fortificatiemeesters; moesmeyers mogen, met het slyk oft mest, geen aerde oft gruys oplaeden. . . vol. D. 363 v/o

26 Juny. Vyfden pennink ende maendelyke quotisatie te betaelen . . . . eod.

29 d°. Niemand mag wyn of bier haelen of drinken in de kelders van den Hove van Syne Hoogheyd, uytgenomen degene die in den dienst van Syne Hoogheyd syn. 364/1°

Ult. d°. Verloren obligatie door Marcus van Woonsel. eod.

3 July. Idem door Jan Roelofs. . . . . eod.

10 d°. Idem door Eduwaert Greyngart. . . . . 364/1° v/o

23 d°. Vyfden pennink; vierendeel van denselven te betaelen . . . . eod.

30 d°. Het koninkryk van Portugael door den Konink van Spagnien met geweld overvallen synde, terwylen de saeke was staende in rechte om metter justitien getermineerd te worden, soo sullen nogtans alle koopmanschappen en waeren, komende van Portugael oft Spagnien oft aldaer gevuerd wordende, mogen passeren en daeraf sullen worden geleverd brieven van assurantie, mits betaelende, ten behoeve van den Konink van Portugael, sooveel als bedraegt het derden deel van de convoyen, die men de Staeten betaelt. . 364/2°

4 Aug. Huysen, woonsteden, boomen, wassende houten, levende haegen, schutselen en andere beletselen staende rontsomme deser stad, Kasteele ende de nieuwe gardyne, tusschen de lengte van 500 passen, elken pas tot 5 voeten, neffens de aerde af te steken en af te houwen. . . . . 364/2° v/o

9 d°. De wachten aen de landpoorten mogen maer eenen waegen seffens laeten passeren, 't sy in 't inkomen oft uytgaen over de bruggen oft door die voors. landpoorten, uyt vreese van den quaeden aenslag des vyands. . . . . eod.

14 d°. Vyfden pennink; eerste vierendeel van denselven te betaelen. 365

23 d°. Degene die cordenwaegens en rollewaegens vueren, mogen deselve niet laeten staen in de straet

loopende voorby de oude Borse, maer moeten de vrachten afwachten aen het Suykerhuys in den hoek achter den Mutsaert, daer de waegens van den Bossche plegen te staen. . . . . vol. D. 365 v/o

1 Sept. Dyken in de Nieuwstad seer swak en onsterk synde, soo moeten de karrelieden die eenig gruys oft aerde opnemen oft laeden tusschen de Nieuwstad en Gevangenen-, Wyngaert-, Coepoortbrugge en, doorgaens, tot aen de Kipdorppoorte, 't selve storten aen de ruyen loopende van 't Hessenhuys naer het Cruyphol en voorts in de Nieuwstad, daer het hun van Tresorierswegen sal worden geordonneerd. . . . . eod.

3 do. Vreemde bedelaers die alhier geene seven jaeren gewoond hebben, moeten vertrekken. 366

5 do. Capiteyns, officieren en soldaeten moeten uyt dese stad vertrekken naer hunne legers, op pene van lyfstraffe. . . . . 367 v/o

7 do. Verdronken goed gevischt, 't sy schepen, booten, ankers, touwen oft ander dryfgoed niet te behouden noch te verkoopen, maer te behandigen aen den Tonneman. eod.

15 do. Verloren obligatie door Michiel Boye. 368

eod. Niemand mag koopen lood, yser noch andere materialen, by de soldaeten gebroken aen huysen, gelinten, schutsels, buyten en binnen de schansen gestaen; waegens en karren door de Gildebroeders aen de poorten te visiteren; niemand mag soetelen dan degene daertoe geadmitteerd . . . . eod.

eod. Officieren en soldaeten moeten naer hunne regimenten vertrekken ende mogen alhier niet meer komen vernachten; geene kaemers aen deselve te verhueren. . . . . 368 v/o

19 do. Rol- en cordenwaegens moeten hunne vrachten afwachten in de Blindestraet. 369

eod. De kareelsteenen die alhier verkocht worden, moeten gebakken syn in steenovens en niet in kalkovens noch in klampen . . . . eod.

29 do. Laekenaccys sal gecollecteerd worden in eenen van de winkelen, hangende aen het Waekhuys, op de Merkt. 369 v/o

11 Oct.	Impost van 't sout te betaelen ter plaetse alwaer het-selve sal gesleten en geconsumeerd worden. vol. D.	369 v/o
13 d°.	Paulus Calvo, in de Indien van Spagnien, sonder kinderen overleden synde, soo worden degene ingeroepen, die souden pretenderen erfgenaem van denselven te syn.	370
20 d°.	Caffa, velourtes, armoisynen, abranhaighe, boullon en diergelyk sydenwerken, welke hier van buyten ingebracht worden, moeten gevisiteerd, gemeten en gesegeld worden, door de gesworene Meters, in eenen van de winkels van het Waekhuys op de Merkt.	eod.
1 Nov.	Cleyn accysen deser stad verpacht.	370 v/o
10 d°.	Verloren obligatie door Balthasar van der Spyken.	eod.
17 d°.	Ronden; tyd derselve gesteld; 's avonds sonder licht lankx de straeten niet te gaen.	eod.
21 d°.	Verloren obligatie by Jan Los.	371
24 d°.	Vastendag en biddag om de gramschap van God te versoenen en opdat den vyand dit land in slaevernye niet en brenge	371 v/o
eod.	Proce van Anthony de Keysere, die verleyd en by hem secretelyk gehouden heeft eene jonge dochter, tusschen de 14 a 15 jaeren oud, genaemd Margarita Verhult, hebbende deselve versteken van de eene plaetse in de andere, tegens den dank van haere momboirs, dewelke deselve niet en hebben konnen ontdekken.	372
eod.	Ronden; tyd derselve gesteld; 's avonds sonder licht lankx de straeten niet te gaen.	372 v/o
27 d°.	Torfverkoopers mogen den prys der torven niet opsteken.	373
5 Dec.	Verloren obligatie door Luys Fernandez.	371 v/o
7 d°.	Officieren en soldaeten moeten naer hunne regimenten vertrekken en mogen alhier niet vernachten	373
14 d°.	Kersdag door orde van Syne Hoogheyd op 15 (*sic*) deser gehouden wordende, soo mag niemand, na het verlaeten van het kloksken, op de straeten gaen	373 v/o
31 d°.	De chynsen ten behoef van Sint-Michielsclooster, moeten betaeld worden op 't Paepenhof, op de kaemer der Geestelyke goederen.	eod.

1583. Stilo novo.

19 Jan.	Alle degene, die eenige Franchoisen binnen hunne huysen onthouden oft bewaeren, 't sy gevangene oft ongevangene, moeten deselve terstond met naem en toenaem overbrengen aen den Markgraef en de Colonellen deser stad en deselve wel bewaeren. . . . . vol. D	374
22 d°.	Niemand mag in eenige huysen vallen, komen of treden om aldaer te nemen oft aen te slaegen eenige meubelen van de Franchoisen of andere, noch de kaemeren, cofferen oft comptoiren openen, op pene van lyfstraf.	eod.
25 d°.	Niemand mag gevangenen uyt dese stad versteken, noch helpen versteken oft daertoe raed en daed geven.	374 v/°
eod.	In de kerken niet te wandelen, noch insolentien te bedryven ten tyde dat men aldaer predicatien is doende. . . . . , ...	eod.
26 d°.	Biddag en vastendag om God te bedanken dat Hy dese stad, op 17 deser, van den aenslag der Franchoisen bewaerd heeft.	375 v/°
3 Feb.	Geestelyke goederen, renten en chynsen; die deselve syn heffende, moeten overgebracht worden.	375
eod.	Testamenten inhoudende eenige institutien, legaeten of giften den huysarmen gemaekt, moeten binnen 14 daegen aen de kaemer van den armen overgebracht worden	376
eod.	De gevangene Franchoisen in bewaerenisse synde, in eenige huysen, mogen op de straeten niet gaen	376 v/°
8 d°.	Verloren obligatie door Symon Suero	375
. . . . . .	Idem door Antoni en Jacomo Dias.	375 v/°
. . . . . .	Franchoisen; hunne schepen en goeden alhier en in Zeeland gearresteerd, worden ontslaen; niemand mag deselve meer doen arresteren, terwylen den Ambassadeur van Vrankryk, alhier synde, verklaerd heeft dat in Vrankryk geene Nederlanders, noch hunne goederen gearresteerd wierden.	376 v/°
21 d°.	Niemand mag, geduerende desen oorlog, huysen, metselrye oft timmeraegie oprichten tot	

Berchem, Kiel, Marcgraeveleye, Borgerhout, Dambrugge en elders, uyt vreese van beschaedigd te worden door den vyand . . . . vol. D. 377

26 Feb. Meertsche bieren mogen door de borgers, geene tappers wesende, ingelegd worden voor half accys. . . . . eod.

2 Meert. Brand van de nieuwe Borse; de goederen alsdan in bewaernisse gegeven, moeten ter rechter hand gebracht worden; deselve niet te verbergen noch te versteken; ook niet degene, die gedepositeerd syn ter oorsaeke van dien oft anderen brand, of in diergelyke quaede fortunen. 378

8 d°. Verloren obligatie by Janneken Gysels, weduwe Hendrik Heyns . . . . 378 v/°

12 d°. Mosemeyers het slyk niet doende opnemen, soo mag iedereen hetselve haelen en wegvueren, niettegenstaende de pachte van 't selve. . . . . eod.

30 d°. Meertsche bieren; prolongatie tot het inleggen derselve voor half accys. 379

8 April. Verloren obligatie. . . . . eod.

eod. Torfverkoopers en schippers mogen van de borgers voor den torf niet meer afnemen voor de vrachte, zakken of eenigerhande extraordinaire onkosten, dan gelyk van ouds is geplogen. . . eod.

18 d°. Verloren afrekeninge door Jan de Maese. . . . . 379 v/°

eod. Biddag en vastendag geordonneerd om God te bidden van victorie te verleenen tegens de vyanden, en de stad van Eyndhoven, nu sterkelyk belegerd, te willen laeten verlossen. . . . . . . eod.

eod. Victualien te brengen naer het krygsvolk van de Staeten, nu liggende omtrent St.-Bernaerts. 380

eod. Maelaccys; reglement op 't selve. . . . . eod.

21 d°. Officiers en soldaeten moeten uyt dese stad naer hunne vendels vertrekken. 382

eod. Slyk mag op de straeten door iedereen opgenomen worden. . . . . eod.

23 d°. Torfverkoopers mogen niet meer vraegen voor vracht van elk voeder torfs dan vyf stuyvers; de torfdraegers mogen maer twee blanken eysschen voor het gebruyk van de torfzakken van elk voeder . . . . 382 v/°

eod. Bakkers, brouwers of andere mogen binnen dese

	stad geene varkens, gansen noch eynden ophouden, de stad door mest en vuylnissehoopen, met grooten stank belemmerd synde. . . . . vol. D.	382 v/o
26 April.	Verloren obligatie door Jeronimus Coymans. . .	382
30 d°.	Meyboomen niet te planten, boomen of takken niet af te houwen.	383 v/o
Ult. d°.	Niemand mag den hondenslaeger misdoen, de wachte en ronde des nachts door het rumoer en bassen der honden geturbeerd wordende, en menige verhongerde en raesende honden alhier ingebracht wordende	384
4 Mey.	Honderdsten pennink te moeten betaelen. . . .	383
. . . . . .	Verloren obligatie door Ritchaerd Coelman. . . .	383 v/o
11 d°.	Schepen ter merkt komende; reglement op het inschieten en liggen derselve in de tweede groote vliet aen de Zeeuwsche Corenmerkt.	384 v/o
12 d°.	Proce van Anna van der Vooren, huysvrouwe van Peeter Prevost, dewelke uytlandig synde, door haeren man is betrokken voor den synodaelen rechter of Seynt-Schepenen deser stad om dienswille, dat sy, buyten 's lands, twee andere mans getrouwd heeft, hebbende reeds van den eenen derselve kinderen verwekt.	385 v/o
17 d°.	Kalk en steen; reglement op het inbrengen en verkoopen derselve alhier.	386
eod.	Mesthoopen liggende op de erven en pleyne van den Kasteele moeten weggevuerd worden. . . .	386 v/o
25 d°.	Geene proposten, woorden of andersins te houden; schriften, fameuse libellen, of refereynen niet te maeken tot verachtinge van de Overheyd, oneenigheyd en scheuringe van de gemeyne ruste.	387 en 441
27 d°.	Verloren obligatie door Lenaert Maillet.	387
1 Juny.	Rumoeren, oploopen en beroerten; precautien om deselve te beletten.	eod.
11 d°.	Vrye jaermerkt geprolongeerd.	388
2 July.	De gestolen of genomen obligatie uyt den zak van Claes Jacobsen, schipper van Leeuwaerden, moet wedergebracht worden.	eod.
eod.	Impost van vleesch en brandewyn te betaelen. .	388 v/o
5 d°.	Verloren obligatie door Adriaen Eggericx. . . .	eod.
9 d°.	Idem door Andreas Nunez.	389

9 July. Graenen mogen niet gevuerd worden in eenige steden houdende met de Spagniaerden oft heure adherenten; ook niet op eenige sterke huysen oft in eenige huysen, schueren of stallingen, maer moeten terstond gesteld worden in myten of tassen, om voorts, met den eersten, in dese stad van Antwerpen, Herenthals, Berg-op-Zoom, Steenbergen, 't slot van Lillo, Wouwe en andere steden, houdende met de Generaliteyt der Geunieerde Provincien, gebracht te worden. vol. D. 389 v/o

eod. Gearresteerde, verbodene en ongepermitteerde gouden en silveren penningen achtergelaeten by Cornelis Goos, als synde gevallen in commissie, volgens de placcaerten op de munte; inroepinge dergene die de voors. penningen willen komen verantwoorden. 390

Nota op 20 Aug. syn deselve verbeurd verklaerd 393

13 d°. Voortsroepinge van degene, die recht oft actie pretenderen aen de obligatie by Guillaume van Hoorne verleden aen François de Blinde. . . . 389

22 d°. Verloren obligatie door Jacques de Vos. . . . 390 v/o

27 d°. Daegen waerop men de winkels gehouden sal syn te openen en te sluyten, om alle swaerigheyd en tweedracht tusschen de borgers te beletten. . . . 391

29 d°. Proce van Herman Hoons, die gebroken is uyt den gevangenen Steene, alwaer hy gesteld was ter saeke van sekere tachterheyd in syne administratie van den Taefele van den Assen, binnen dese stad . . . . 391 v/o

12 Aug. Huyslieden in Braband geseten alhier komende met graen, hout, torf, hooy, strooy oft andere provisie, mogen, geduerende twee maenden, niet gearresteerd worden voor eenige particuliere schulden; ook niet voor eenige beden, imposten, accysen oft andere tachterheden. . . . . eod.

19 d°. Biddag en vastendag om God te bidden victorie te willen verleenen tegens den vyand. 392

20 d°. Volk van oorlog, peerden, waepenen en andere saeken ten oorlog dienende, mogen niet gearresteerd worden, door wie het sy, op wat pretext het soude mogen wesen. . . . . 392 v/o

20 Aug. en 3 Sept. Proce van Jehan de Wou, kaemerlink van den Marquis van Bergen-op-Zoom, die alhier, ten huyse van Hendrik van Mechelen, over jaer en dag verlaeten heeft sekere dry koffers, en van alle andere die tot deselve koffers pretentie hebben. vol. D. 392 v/o en 395

2 Sept. Verloren taefelboekxken met eene obligatie door Michiel Fabri, Procureur. 393

7 do. Niemand mag de beesten en vee, alhier ter merkt komende, tegengaen. . . . . 393 v/o

eod. Beesten en vleeschaccys en impost te betaelen; de slaegers van 't vee moeten den slageed doen. 394

eod. Mutsaerd, fasceel en halfhout mogen omtrent de huysen en vlieten deser stad niet gesteld worden, om daervan voorkoop te doen; hooy, strooy of riet mogen binnen de stad niet gestaepeld of in myten gesteld worden, ten waere 100 voeten van alle huysen, myten of stallen. . . . . 394 v/o

3 Oct. Toelaetinge van privaeten te ruymen, 't welk verboden hadde geweest, mits de gepasseerde hitte van de vier voorgaende somermaenden, om alle siekten en pestilentien te verhoeden. . . 395 v/o

22 do. Verloren obligatie by Wendele Verdussen . . . . eod.

Ult. do. Idem by Daniel van Vlierden. 396

eod. Sout; monopolien van 't selve verboden. . . . . eod.

9 Nov., 29 Meert en 19 April 1584. Proce van Anna Descamps, dienstmaerte alhier, dewelke in belofte van houwelyk synde met Daniel Ferret, arm jonge geselle, sedert 't jaer uyt dese stad is vertrokken, sonder desselfs Ferret wille en wete . . . . 390 v/o, 405 en 409

9 Nov. Proce van Catelyne Verwilt, geboren tot Lier, om te compareren voor de synodaelen rechteren oft Seynt-Schepenen alhier, ter requisitie van Jon. Ambrosio van Bousele, haeren man, oud 68 jaeren, denwelken haer over vier jaeren in tweeden houwelyk getrouwd hadde, om van deselve in synen ouderdom alle behulpzaemheyd, dienst en geselschap te hebben, alsnu versoekende scheydinge en divortie, overmits sy haer vervoirderd heeft hem te verlaeten en in overspel met andere te leven, huyshouden en bouleren alnog tegenwoordelyk tot Lier, met eenen Italiaen, sergeant-major aldaer. 396

14 Nov. Vergaederingen van jongens en andere op de straeten verboden. . . . . vol. D. 396 v/o
25 d°. Vyfden pennink te betaelen. 397
27 d°. Persoonen uyt dese stad gesegd, mits hunne groote partialiteyt en quaede diensten, die sy, tegen de ruste deser stad en het gemeyn welvaeren van desen lande, waeren doende; niemand mag deselve logeren, kaemers oft huysen verhueren; ook niet aen persoonen uyt andere steden voor deselve of diergelyke redenen uytgesegd. eod.
20 Dec. Proce van Mr Jan van Couweghem, Drossaert van Gheel, oud tusschen 24 a 30 jaeren, broeder van Mr Hendrik van Couweghem, Pensionaris der stad Brussel, die hem vervoorderd heeft correspondentie metden vyand te houden; denselven niet te logeren noch te versteken. . . . . 397 v/o
24 d°. Honderdsten chynspennink te betaelen. 398
. . d°. Vyfden pennink; degene die den afslag van twee stuyvers op den gulden willen genieten, moeten dese betaelinge doen voor het eynde van December . . . . eod.
29 d°. Verloren obligatie door Jacques Wouters. . . . . 398 v/o

1584.

4 Jan. Verloren obligatie door Symon Rodriguez. . . . eod.
13 d°. Biddag en vastendag om God te danken dat Hy, op 17 January van den voorleden jaere, dese stad heeft verlost van den aenslag der Franchoisen, en ook sedert beschermd en bewaerd heeft tegens de Spagniaerds en andere Landsvyanden . . . 399
18 d°. Proce van Philips Dehu Tapissier, Lieutenant van den Vendrik van Capiteyn Hemsen, die aen de Croonenborgpoorte, 's nachts, onder de wachte seker rumoer gemaekt heeft, sprekende seer injurieuselyk tegens den Buytenborgermeester. eod.
eod. Privaeten en weerdribben te ruymen voor de maend April, om alle pesten en contagieuse siekten te schouwen. 399 v/o
26 d°. Vyfden pennink te betaelen. . . . . eod.
Ult. d°. Victualien te vueren naer 't fort, hetwelk, tot

	conservatie deser stad, aen den Noord gemaekt word	vol. D. 400
1 Feb.	Proce van twee jonge dienaers en knaepen van Jacques Creker, busmaeker, die hun feytelyk geopponeerd hebben tegens degene die aldaer gesonden waeren om de restanten van den vyfden pennink te ontfangen	eod.
13 do.	Verloren obligatie door François, behoord dienaer van Cornelis de Grave	400 v/o
16 do.	Idem door Cornelis de Keyser	401
18 en 25 do.	Proce van Elisabeth oft Elsken Kelleneers, huysvrouwe van Abraham Peeters, die hem selven op gisteren in den gevankenisse met een eetmes verdaen en het leven genomen heeft, welke Elisabeth gesuspecteerd is dat sy met haeren man, verstand, collusie, en behulpelyk of ten minsten wete gehad heeft van 't vervalschen, cimenteren, en schroyen van diversche gouden munten	eod. en 401 v/o
18 do.	Proce van Isaak Peeters, sone van den voors. Abraham, plichtig in 't vervalschen van gouden munten	401 v/o
25 do.	Stadschynsen te betaelen	402/1o
27 do.	Honderdsten pennink te betaelen	eod.
eod. en 19 Meert.	Proce van seker meyssen, geboren van Aken, oud 15 jaeren, vyf jaeren gediend hebbende ten huyse van Hans Melis, dewelke bekend en beleden heeft, dat sy des voors. haers meesters twee dochterkens, d'een oud wesende 5 jaeren en d'ander oud dry jaer en half, d'oudste voor en de jongste na, met den hoofde nederwaerts in 't privaet van 't selven huys geworpen heeft en alsoo moordaedelyk van den leven beroofd heeft	eod. en 404 v/o
27 Feb.	Privaeten te ruymen voor 't eynde der maend April, alsoo sulkx, na dien tyd, voor Baemis niet sal geoorlofd syn te doen	402/2o
8 Meert.	Begraeven der dooden, soo wel van de peste gestorven, geexecuteerde als andersints; den salaris dienaengaende, en van het maeken der graeven, draegen, enz.	402/2o v/o
. . do.	Verloren obligatie door Jeronimus van den Oudendorp	402/2o

14 Meert. Verloren obligatie door Willem Chapman. vol. D. 402 2° v/°
26 d°. Idem door Thomas Hil. . . . . 404 v/°
29 d°. Meertsche bieren; prolongatie tot veraccysen derselve voor de borgers. 405
4 April. Vergaederingen der jongers verboden; niet te vechten, slaen of worpen met steenen, slyk, enz. eod.
7 d°. Proce van Janneken Vleeschouwers, huysvrouwe van Hendrik Elsevyer, haer geneirende met oragnien en appelen te koop te veylen, die haer kind, wesende ses weken oud, den hals gansch gebroken heeft en alsoo vermoord. 406
eod. Kleermaekers en oude kleerkoopers; ordonnantie op deselve. . . . . eod.
Interpretatie der privilegien van het ambacht, van 17 *November* 1559.
9 d°. Ruymen der privaeten; prolongatie van den tyd van ruyminge tot het eynde van April. 408
11 d°. Verloren obligatie door Cornelis Grammeye. . . 405 v/°
14 d°. Biddag en vastendag opdat God alle onse saeken, handel en resolutien, wille voorstaen, dirigeren en bewegen tot Syne glorie, opbouwinge en conservatie van Syne Kerke, vertroostinge en verlossinge van de bedrukte lidmaeten derselve uyt de tegenwoordige miserie en ellende der oorlogen. 408
eod. Premie van 100 guldens tegens eenige schippers, bootsgesellen en borgers, die desen morgen, op de Werf, aen den Prevost van 't regiment van Colonel Pettein ontweldigd hebben eenen Gillis Smits, wesende denselve die den scheut dede, daermede doorschoten werd, dengene die in 't merktschip van Middelborg, onlangs, op de riviere, vast by dese stad, doodgebleven is, als bootsgeselle en soldaet van 't voors. regiment, dien men, om syne misdaeden, straetschenderyen en geweld op dese riviere gedaen, soude geexecuteerd hebben; synde, in 't ontweldigen van den voorschreven Smits, niet alleenelyk den gemelden Colonel en synen prevost aengetast en bevochten geweest, maer ook den scherprechter in syn been gesteken en gequetst. . . . . 408 v/°
19 d°. Beesten en vee alhier ter Merkt komende, niet tegen te gaen oft op te houden; kalveren door

de Keurmeesteren deser stad uyt-, af- oft quaedgekeurd en daeromme de ooren van deselve afgesneden syn, niet te koopen, te slaegen oft op te blaesen door de buytenvleeschhouwers, om alhier, op geoorloofde tyden, te verkoopen. vol. D. 408 v/o

21 April. Stadswallen; buyten deselve niet te gaen oft te ryden, geen groen aldaer te plukken oft uyt te steken, noch ook op de borstweeringen deser stad te klimmen, op arbitraele correctie. . . . 409 v/o

25 d°. Herbergiers en andere borgers hunne gasten over te brengen . . . . eod.

26 d°. Bruyloften en maeltyden; op deselve geene te groote onkosten te doen, noch meer dan vyftig persoonen op deselve te nooden, ten waere, by permissie van Borgermeesteren en Schepenen, hun meer waere geaccordeerd, op pene van 100 Rinsguldens en arbitraele straffe 410

eod. Austruweel; costuyme in denselven polder, dat de gelanden metten anderen liggende schaeringe, den minsten daeraf 't recht en preferentie heeft, dat hem den meesten moet volgen, behoudentlyk dat den minsten 't selve met recht op den eersten dag van Mey is gehouden te versuekene, en want, ter oorsaeke van de negligentie van de voorschreven minsten, d'andere meerdere niet en weten waernaer sy hun sullen reguleren, tensy daeraf eerst en alvorens naeder verklaeringe worde gedaen, soo word het recht van de voorschreven schaeringe vastgesteld. . . . . eod.

1 Mey. Huysen, schutselen, boomen, haegen en andere bekommeringen staende tusschen deser Stadsvesten en de steenen paelen daertoe gedesigneerd en opgesteld, geordonneerd by resolutie van den Breeden Raed te vellen en te neder te worpen, word aen eeniegelyk gegeven de authoriteyt en macht om 't selve te mogen doen en tot hunnen particulieren profyte te mogen haelen, soo nochtans dat buyten de gelimiteerde paelen niet mag beschaedigd worden, met order aen den Drossaerd van deser Stadsheerelykheyd van sulkx met syne dienaers te verhinderen en de contraventeuren aen te houden; wacht der poorten moet hem assistentie alsdan geven. 411

4 Mey.	Verloren obligatie door Jan Losson. . . .	vol. D. 411 v/o
eod.	Borgerhout en Dambrugge; aldaer ofte in andere buytenyen geene huysen, metseleryen of timmeragien te maeken, duerende desen oorlog.. . .	412
9 do.	Sondaegs of op andere leechdaegen, geene konynen, duyven of vogelen te verkoopen, mangelen of tuysschen.	eod.
eod.	Verkens lankx de straeten niet te mogen gaen oft vroeten, mits de groote hitte, uyt vreese van quaede siekten.	eod.
19 do.	Cuype met waeter en leere voor de deure door iedereen te setten, uyt vreese van brand, mits de groote droogte.	412 v/o
30 do.	Stadsvesten en grachten; daerneffens niet te blyken, wasschen of zeepsop of loog uyt te spoelen; doode honden of katten of andere beesten daerin niet te worpen; het waeter van de vesten en grachten daer men medebrouwt daerdoor verargerd, gecorrompeerd en bedorven wordende. .	eod.
2 Juny.	Sinxenjaermerkt geprolongeerd.	413
eod.	Schippers en schuytenaers geene goederen in hunne schepen te laeden aleer den Controleur blykt, by pasporten, dat deselve goederen op de middelen van de Generaele Staeten behoorelyk verlicent syn; arbeyderen en waeglieden deser stad mogen deselve goederen niet anders vervueren.	eod.
4 do.	Verloren obligatie.	eod.
12 do.	Verloren obligatie.	413 v/o
eod.	Buytenlieden, lediggangers, vagebonden, alhier gevlucht, te vertrekken, ten waere deselve syn opgeteekend volgens de ordonnantien.	414
21 do.	Verloren obligatie door Michiel Pyt.	415 v/o
26 do.	Meirepoortbrugge; aldaer met geene cremeryen, fruyt, boter, kaes, melk of diergelyke voor te staen	eod.
Ult do.	Impost van de graenen te betaelen alsook van het meel; denselven vastgesteld	416
2 July.	Brugge, buyten het Bierhoofd deser stad, om te gaen naer den heude van Brussel, niet te belemmeren met masten, balken ende andere diergelyke vuyle timmeragien.	417
3 do.	Impost op de wyn- en bierasynen te betaelen. .	eod.

11 July.	Graenen, boter, kaes, sout, hout, torven en andere waeren op prys gesteld	vol. D. 417
12 d°.	Verloren obligatie.	417 v/°
17 d°.	Borgers, alhier hun welvaeren, rykdommen in den goeden tyd gewonnen en verkregen hebbende, alsnu uyt dese stad vertrekkende en in 't heymelyk hun vaederland verlaetende, om de gemeyne lasten te ontvluchten, 't sy uyt armhertigheyd, ydele vreese ofte andere ongefondeerde consideratien; goederen derselve sullen aenveerd en geappliceerd worden, gelyk men sal vinden te behooren	eod.
21 d°.	Biddag en vastendag om Gods gramschap te stillen en te voorkomen, de vyanden van desen Lande alle hun geweld doende om Braband in eene eeuwige slaeverny te brengen.	418
eod.	Maendelyke quotisatie van alle gequalificeerde borgers en ingesetenen, door deselve te betaelen binnen dry daegen	eod.
24 d°.	Over 't Veir in Vlaenderen niet te gaen, om dè werken, aldaer gemaekt wordende, af te spieden, en aen den vyand daervan kennisse te geven. .	eod.
27 d°.	Trekpeerden alhier houdende en karrelieden moeten gaen werken over 't Veir tot de fortificatie van 't fort aldaer gemaekt wordende.	419
1 Aug.	Verloren obligatie door Jan Cornelissen, engelschman.	418 v/°
eod.	Geene communicatie particulier noch tractaet te houden met Spagniaerds en hunne adherenten, gemeyne vyanden, verdrukkers en verdervers van dit vaderland.	419
21 d°.	Austruweelsland met waeter bedekt synde, mag niemand aldaer met schuyten of platte schepen vaeren, uyt vreese van door den vyand genomen te worden.	419 v/°
eod.	Vyf ten honderd te betaelen van alle koopmanschappen uyt dese stad gevoerd en getransporteerd wordende.	420
22 d°.	Schippers mogen in hunne schepen of schuyten geen mans innemen of afventen sonder pasport.	eod.
23 d° en 26 Sept.	Evocatie van verscheydene borgers die dese stad verlaeten hebben, niettegenstaende de ordonnantie van 17 July laestleden.	420 v/° en 422 v/°

23 Aug. Gruys of aerde niet te voeren, sonder billet van de Fortificatiemeesters . . . . vol. D. 421

29 d°. Binnen de dyken of ingeloopen of verdronken land met schuyten niet te vaeren of te gaen visschen, soo in Vlaenderen over 't Veir, als in Braband; op pene van lyfstraffe. . . . . 421 v/°

3 Sept. Schippers, schuytenaers ofte andere mogen 't volk van de Croonenborgschepoorte en ook van de caeyen en waeterkanten deser stad, by daegen of by nachten met schuyten niet vueren en oversetten te lande op 't Kiel, achter het Kasteel. eod.

12 d°. Imposten van vyfdèn, tienden en honderdsten pennink; quotisatien en andere middelen te betaelen; executeurs en cnuyvers niet te misdoen. 422

22 d°. Vee of beesten niet te koopen dan op de Merkt. . eod.

26 d°. Quotisatien binnen acht daegen niet betaelende, sullen de hellicht meer moeten geven. . . . . . . 423 v/°

1 Oct. Privaeten te mogen ruymen. . . . . eod.

18 d°. Proce van Hendrik de Greve. 424

23 d°. Eetwaeren en andere koopmanschappen op prys gesteld . . . . eod.

27 d°. Biddag en vastendag om God te bidden van de saeken van dit vaderland voor te staen. 425

30 d°. Singen langs de straeten en Sint-Martensvieren verboden; vergaederinge niet te maeken, geene insolentien voorts te stellen. . . . . eod.

3 Nov. Huysen, schueren, schutselen, haegen, boomen buyten de limieten deser stad, sonder consent der eygenaers, niet af te houwen, te breken of te branden, door ruyters, soldaeten ofte andere; uyt de hoveniershoven niets weg te nemen. . . . 425 v/°

8 d°. Verloren obligatie door Hans Nicolaes van Gershoven en Gillis Houtappel. . . . . eod.

eod. Idem door Ritchart Fletzer. 426

eod. Soldaeten of schipsvolk hier omtrent in garnisoen liggende, niet te logeren in de stad, sonder consent. . . . . eod.

15 d°. Quotisatien te betaelen. . . . . 426 v/°

eod. Verloren obligatie door Peeter van der Haghen. eod.

eod. Gevangenen Steen op eene andere plaets gemaekt, mits de groote menigte, soo van criminele als civiele gevangenen; nieuwen cipier en

	sluyters gecommitteerd; cipier van den ouden Steen geene gevangenen te aenveerden, sonder consent van 't Magistraet; alle officieren hunne civiele geapprehendeerden op het nieuw Steen te stellen	vol. D. 426 v/°
14 Dec.	Schepen binnen in de vlieten te laeden en buyten niet te vernachten uyt vreese van door den vyand oft andere quaedwilligen vervoerd te worden. . .	427 v/°
eod. en....	Met den vyand niet te handelen, noch correspondentie te houden; hulp of bystand aen denselven niet te geven.	428 en 429
15 d°.	Rondwachten te bezetten ter uere als men in den vooravond de klokke luyd.	428
24 d°.	Honderdsten chynspennink van den Kasteele te betaelen	428 v/°
29 d°.	Inroepinge van de gevluchte persoonen, ingevolge de ordonnantie van 17 July laestleden. . .	eod.

1585.

3 Jan.	Halven stuyver op elken voet breedte van de huysen gestaen aen de straete, en van de huysen gestaen in de gangen een oort, soowel van de huysen buyten als binnen den cirkel deser stad, voor een jaer te betaelen, tot ruyminge van de slyk- en mesthoopen deser stad.	429 v/°
4 d°.	Quotisatien te betaelen.	430
9 d°.	Verloren obligatie door Jan Cassiopin, den jonge.	eod.
. . . . . .	Proc^e van Michiel Becx, brouwer, denwelken door Jan Struyck, Officier van de Lange Roede deser stad, ten versoeke van Aert van Thuylt en Hans van Leyen, in bewaernisse genomen is, synde op syn gelofte aen denselven geconsenteerd in syn slaepkaemer te gaen slaepen, en, dien niettegenstaende, vilipenderende syne eer en belofte, uyt de apprehensie en bewaernisse van den voorschreven Officier is ontvlucht, waerover den gemelden Officier, door syne constituanten aengesproken en geprejudicieerd word; denselven Michiel Becx niet te logeren of te versteken	430 v/°

14 Jan.	Verloren obligatie door Hendrick Sanen en Staes Cosyn, tot laste van Cornelis Neefs. . . vol. D.	430 v/o
19 d°.	Biddag en vastendag om God te bidden voorspoed aen onse waepenen tegens den vyand te geven.	431
. . . . . .	Visschers mogen de groene en versche visschen die sy in 't verdronken land vangen, niet elders verkoopen dan op de Vischmerkt.	eod.
26 d°.	Graen of andere eetwaeren sonder pasport niet te vervoeren uyt dese stad.	431 v/o
. . . . . .	Op 't ys met schrikschoenen ofte andersins niet te loopen, op de vesten of op 't verdronken land.	432
4 Feb. en..	Vyfden pennink te betaelen. . . . . eod. en	433 v/o
. . . . . .	Verloren obligatie door Jan Deschamps.	432 v/o
15 d°.	Vaert over 't Austruweelsland; reglement voor de schuyten die naer Eeckeren, Wilmarsdonck en andere omliggende plaetsen over en weder vaeren	eod.
27 d°.	Bedelaers, lediggangers en vagebonden te vertrekken	434
eod.	Eetwaeren, graenen, boter, kaes, spek en haerink op taxe gesteld.	eod.
7 Meert.	Meertsche bieren door borgers, geene tappers wesende, in te leggen voor halven accys.	435
9 d°.	Stadschynsen te betaelen.	eod.
20 d°.	Schippers die hunne schepen en pleyten buyten dese stad aen de caeye hebben liggen, moeten deselve tusschen dit en vier ueren nanoen, binnen de vlieten deser stad trekken, op pene van 100 guldens, uyt vreese van door den vyand genomen te worden, ofte door quaedwilligen aen denselven gebracht te worden.	435 v/o
23 d°.	Verloren obligatie.	eod.
eod.	Gruys, aerde en slyk te voeren in de casematten by d'oude Beggynepoorte.	436
1 April.	S'avonds, na 't luyden van de rondklokke, niemand hem te vinden omtrent de vesten, poorten en bruggen deser stad, dan alleenelyk de heeren van den Raede en Magistraet en hunne Officiers en Colonellen; kuypen oft toppen met waeter en leederen voor de huysen te stellen, uyt vreese van brand; prolongatie tot het veraccysen der meertsche bieren.	eod.

18 April. Boomen, haegen oft plantagien niet te vellen oft af te houwen buyten de limieten oft gedesineerde plaetsen . . . . vol. D. 436 v/°

20 d°. Biddag en vastendag om God te bidden van de saeken deser Landen voor te staen. . . . . eod.

21 d°. Pek- en teirtonnen aen te brengen aen de Commissarissen daertoe gesteld. 443

27 d°. Achtsten honderdsten pennink geconsenteerd, om te bekomen de penningen noodig tot avancement van de gemeyne saeken; openinge van de riviere en ontset deser stad. 437

11 Mey. Schepen geordonneerd tot de wacht op de riviere, soo boven als beneden dese stad; naemen dergene die de wacht op deselve hebben op te geven. . . eod.

eod. Bakkers; brood te bakken; 't selve voor aen de deure te veyl te setten, en iedereen daermede te gerieven, soowel den armen als den ryken, tot sulken pryse daer dat opgeset is, sonder hetselve achter in hunne huysen verborgen te houden, op verbeurte van alle graen en brood, dat men in hunne huysen sal vinden, 't een derden deel tot behoef van den huysarmen en daerenboven op verbeurte van hun ambacht; meelverkoopers moeten alle borgeren gerieven, elk veertel voor 15 schellingen grooten vlaemsch, sullende voor elk veertel leveren 14 steen . . . . 437 v/°

16 d°. Stadskind Salomon de Bruyne, in den ouderdom van omtrent 72 jaeren. . . . . eod.

eod. Eetwaeren verkoopende, hun te reguleren naer de ordonnantien op deselve gemaekt; prys derselve niet te verhoogen 438

eod. Schippers vuerende schuyten en platte bodemschepen, moeten met deselve ten dienste van de stad komen aen de Engelsche caeye, onder behoorelyken salaris. . . . . eod.

25 d°. Verboden te spreken tot prejudicie en disreputatie van de Overheyd; borgeren verplicht, soo verre sy iets hooren daeraen dese landen oft dese stad is gelegen, daeraf den Magistraet te adverteren. 442

26 d°. Schippers en schuyteniers met hunne schuyten en platte schepen, moeten hun laeten vinden binnen 's lands, omtrent Oorderen, om aldaer in

te nemen, alle alsulken coren, graen en andere proviande en eetwaeren, als tot provisie deser stad van noode wesen sal . . . . vol. D. 442

26 Mey. Buyldraegers, zakdraegers, torfdraegers en andere moeten hun laeten vinden aen de Amonitie-Kaemer om van daer hun voorts te vervuegen by de schuyten en platte schepen, om de victualien, omtrent Oorderen, voor dese stad in te nemen en te laeden, op pene, tegens de gebrekkelyken, van hunne poorterye en ambacht te verliesen. . 438 v/°

11 Juny. Proce van eenige quaedwillige, seditieuse en oproerige persoonen, die vergaederinge gemaekt hebben aen Sint-Michiels, ter plaetse waer het brood uytgedeyld word, aen de Colonels-Kaemer, op de pleyn van den Kasteele, en elders. . . . eod.

eod. Kooplieden, coren, rys en andere diergelyke soorten van graen opgekocht hebbende, moeten 't selve wederom brengen oft doen brengen ter plaetse daer 't selve verkocht ofte geleverd is. eod.

Nota. Dese ordonnantie is niet gepubliceerd.

15 d°. Caebels, touwen, ankers en ander gewant en gereedschap van de schepen, tot ontset deser stad gediend hebbende, weggenomen synde, weder te brengen. 439

17 d°. Biddag en vastendag om God te bidden dat dese stad van de belegering mag ontset en bevryd worden. . . . . eod.

21 d°. Bedelaers, lediggangers, vagebonden, Luyckenaers en andere vreemdelingen te vertrekken; aen deselve geene huysen ofte kaemers te verhueren. 439 v/°

25 d°. Proce der crediteuren van wylen Capiteyn Adriaen Zymey, die, in de leste expeditie op den Couwenstynschen dyk, gebleven en gestorven is, wiens sterfhuys door desselfs broeder aenveerd is, onder beneficie van inventaris. . . . . eod.

26 d°. Hoveniers, huyslieden, hunne jongers, dienaers, maerten ofte andere, binnen dese stad hun houdende en dikmaels naer buyten moetende gaen, mogen hetselve niet doen, sonder te hebben den pennink daertoe geordonneerd; denselven niet te misbruyken oft te leenen. 440

27 d°. Quotisatie te betaelen. . . . . eod.

2 July.	Wynen op prys gesteld.	vol. D. 440 v/o
15 d°.	Nieuwe munte van goud en silver te ontfangen.	eod.
18 d°.	Verloren obligatie door François Rattel	eod.
eod.	Proposten of woorden niet te houden, fameuse libellen oft refereyne niet te maeken tot verachtinge van de Overheyd, tot oneenigheyd en scheuringe van de gemeyne ruste	441
20 d°.	Proce van Jacques Verplancken en Adriaen Janssens, geapprehendeerd ter oorsaeke van sekere seditieuse feyten en proposten, dewelke de justitie ontweldigd syn.	441 v/o
26 d°.	Quotisatien; 100e en 5e penningen te betaelen.	eod.
2 Aug.	Prolongatie van 14 daegen van de verminderinge van de hoogselen staende op de wynen, alhier gesleten wordende.	442
8 d°.	Bakkers, graen oft meel hebbende, moeten sonder dilay brood bakken en 't selve openbaerlyk voor hunne huysen te koop stellen	442 v/o
17 d°.	Nieuwe hoogselen op de wynen en bieren gesteld tot betaelinge en voldoeninge van den eysch by Syne Hoogheyd den Prins van Parma op de reductie deser stad gedaen, alsook tot andere noodelyke saeken, schulden en onkosten tot den dienst deser stad strekkende	eod.
21 d°.	Soldaeten sonder pasport van Syne Hoogheyd, alhier synde, uyt dese stad te vertrekken. . . .	443
eod.	Borgers ter wacht te komen op hunnen tyd . . .	eod.
22 d°.	Borgers hunne huysen te openen om te besichtigen, ten versoeke van de Fouriers van Syne Hoogheyd	eod.
eod.	Orde van den Prince van Parma en Plaisance, bevelende aen alle soldaeten, binnen de twee ueren, buyten der stad naer hunne vendelen en cornetten te vertrekken. Niemand mag, sonder expresse ordonnantie van Syne Hoogheyd, binnen deser stad komen, op verbeurte van den lyve en leve.	443 v/o
26 d°.	Sout niet op te koopen noch uyt de stad te vueren.	eod.
28 d°.	Graenen, brood en andere eetwaeren niet op te koopen om voorkoop daermede te houden. . . .	eod.
eod.	Saevel op Kasteelpleyn niet te mogen haelen. .	444
31 d°.	Munte; gankbaer geld niet te weygeren te ontfangen of op te steken	444 v/o

2 Sept. François Peeters, klerk geweest synde van wylen Mynheer den Amptman, seer substielyk vertrokken synde, sonder van syne administratie aen de weduwe van den Amptman eenige rekeninge gedaen te hebben, of de partyen, dewelke hem hadden doen arresteren, eenige satisfactie te geven, en bovendien alle de boeken, registers het officie aengaende, tot seer quaeder trouwen, met hem nemende: tot welke oorsaeke hy tot Middelburg in Zeeland, ten vervolge van de voors. weduwe, is aengehouden en in stricte gevangenisse geset; alle degene aen denselven iet ten achteren synde oft op denselven iet pretenderende, moeten hunne bescheeden brengen in handen van den Secretaris van der Neesen. vol. D. 444 v/o

eod. Boomen niet af te houwen oft fruyt te rooven . . eod.

11 do. Waekhuysen oft rondhuysen niet af te breken. 445

eod. Prelaeten, collegien, capittelen, cloosters, gods- en gasthuysen, geestelyke plaetsen en generalyk alle persoonen, geestelyke en weirelyke, publieke oft privaete, gevolgd hebbende de partye van Syne Majesteyt oft vertrokken geweest synde in neutrale landen, alsnu (ingevolge het tractaet gesloten met Syne Hoogheyd, uyt den naem van Syne Majesteyt met de Gedeputeerden deser stad op 20 Augusty) wederom willende treden in heure goeden, actien en credieten, word geordonneerd aen alle degene die dusdaenige besitten, deselve weder te geven. . . . . eod.

12 do. Waepenen of munitien van oorlog uyt de stad niet te transporteren, sonder consent. . . . . . 445 v/o

Nota; dese ordonnantie is geboden en uytgeroepen by Hendrik van Ouwenhuyse, gesworen Colfdraeger, Borgermeesteren, Schepenen en Raed deser stad.

13 do. Borgerlyke wacht; tachentig vendelen derselve gecasseerd, mits den garnisoene binnen dese stad gesteld wegens Syne Hoogheyd; trommelen en vendelen derselve over te brengen. 446

Nota. Dese en de volgende ordonnantien syn geboden en uytgeroepen van wegen heer Fredericx Perrenot, Ridder, Baenderheer van Ronse

en Heer van Champaigney, als Gouverneur, Hoofd en Capiteyn der stad, Markgraefschap en Quartiere van Antwerpen, en van wegen den Schouteth, Borgermeesteren, Schepenen en Raed deser stad.

13 Sept. Issuerecht te betaelen door degene die dese stad verlaeten; niemand metter woonen te laeten vertrekken, dan met consent van den Gouverneur deser stad . . . . vol. D. 446

14 d°. Graenen of andere eetwaeren niet op te koopen. Monopolie van sout verboden . . . . 446 v/°

eod. Waepenverkoopers moeten hun doen opschryven om te beletten dat egeene munitien van oorlog, door secrete intelligentie, den vyand souden toegesonden worden . . . . 447 v/°

eod. Weerden en andere hunne gasten te moeten overbrengen 448

19 d°. Boomen buyten dese stad niet af te houwen; fruyt niet te stelen; huysen, schueren oft stallen niet af te breken; steenen, balken oft andere oude materiaelen buyten niet te haelen. . . . . . eod.

26 d°. Impost op de consomptie van de graenen geconsenteerd, te continueren . . . . 448 v/°

eod. Impost op de consomptie van visch, haerink en sout, geconsenteerd, als voren. . . . . 449 v/°

eod. Impost op de consomptie van 't vee, vleesch en bestiaelen . . . . 450 v/°

eod. Impost op de zeepe. 452

28 d°. Processie generael van devotie om God te bedanken, dat het Hem geliefd heeft dese stad te vereenigen met de Koninklyke Majesteyt, onsen natuerlyken Heer, en ook omdat God dese stad miraculeuselyk geliefd heeft te verlossen van de sweetende siekte. 453

1 Oct. Vreemdelingen alhier komende woonen; ordonnantie desaengaende van 9 September 1578 geherpubliceerd. . . . .

Nota. Is vernieuwd op 20 Nov. 1593, 27 Sept. 1597, 28 Sept. 1600 en 28 Sept. 1602.

8 d°. Alle degene die waepenen onder hen hebben om te verkoopen, niet wesende in 't Ambacht, moeten hun laeten opschryven, om allen uyt-

voer derselve te beletten in desen turbulenten en dangereusen tyd. . . . . vol. D. 453

9 Oct. Sondaegs en 's Heyligendaegs niet voor te staen oft eenige neiringe te doen. . . . . 453 v/o
Vernieuwd op 7 July 1586.

16 d°. Sonder licht achter straeten niet te gaen, na den 9 ueren 's avonds. . . . . 457 v/o

eod. Tuysscholen van teerlingen, caerten, en andere ongeoorloofde spelen verboden. 458

eod. 'S nachts en by ontyden in maskere oft mommen niet te gaen, noch ook met verbodene waepenen. eod.

19 d°. Verloren obligatie. 459

24 d°. Amonitien, als waepenen en andere instrumenten van oorlog, sonder pasport niet uyt te voeren. eod.

26 d° en 23 Nov. Proc^e van Jacques Rycsbosch, denwelken door Geeraert van der Lanen, Steenweirdere, na voorgaende vonnis en sommatie hem gedaen, onlankx is ontlast en gelaeten uyt de gevangenisse en bewaernisse van den voors. Steene, alwaer hy ten versoeke van Hieronimus van Lyere was gesteld en sekeren tyd geseten hadde, voor welke ontlastinge den voorschreven van der Lanen nu word aengesproken by den voors. van Lyere, en, op desselfs versoeke, in gevangenisse is gesteld, pretenderende denselven daerinne te houden ter tyd hy, van der Lanen, wederom in apprehensie sal hebben gesisteerd den voorschreven Rycsbosch. . . . . 460 en 461 v/o

4 Nov. Uytdraegsters, corfsters en andere hun geneirende met oude dingen te koopen of te verkoopen, moeten voorstaen op de plaetsen daertoe gedesigneerd en nergens elders. 460

7 d°. Begraeffenisseplaetse voor degene die anders dan in de oude catholieke religie syn gestorven, aengewesen in de Lepelstraete, tegensover het Vondelingenhuys, beneffens eene andere ledige erve deser stad toebehoorende, gelegen tusschen den muer van het Beggynhof westwaerts en der Stadswallen oostwaerts, den Meulenberg suydwaerts en de gemeyne straete loopende naer de Roodepoorte noordwaerts, mits betaelende voor de plaetse van de begraeffenisse, in recompense

van de jaerlyksche huere, te weten, de ryken, dertig stuyvers, en hunne kinderen, tien stuyvers, en de armen, ses stuyvers, en hunne kinderen, dry stuyvers, welke betaelinge men sal doen in handen van den Secretaris van der Neesen, daertoe by Myne Heeren gecommitteerd, aleer den grafmaeker geconsenteerd sal wesen eenige graeven te maeken, welke begraevinge met stilligheyd en modestie sal moeten geschieden, het lyk alleenelyk vergeselschapt met ses persoonen, sonder meer, op pene van arbitraele straffe . . vol. D. 460 v/o

12 Nov. Schoolmeesters geene kinderen te leeren sonder autorisatie en consent van Myne Heeren en van de Scholasters. . . . . eod.

eod. Hoogsel van 5 guldens, per aeme, van alle soorten van wynen, en ses stuyvers op de buyten inlandsche bieren, en vier stuyvers op de binnenbieren, per tonne, geconsenteerd voor te lichten de somme tot het maeken der dykaegien. 461

eod. Waepenen door niemand te verkoopen, dan door degene wesende in 't ambacht van de smeden, onder de Natie van de Busmaekers of Harnasmaekers . . . . eod.

27 d°. Premie van 50 guldens tegens seker fameus libel op de Borse geplakt, door eenige seditieuse persoonen. . . . . 461 v/o

4 Dec. Karren, waegenen en peerden, noodig tot den dienst van Syne Majesteyt, van 's Heeren wegen gearresteerd, mogen de waeglieden niet achterblyven, maer moeten hunne peerden komen gaedeslaen 462

11 d°. Kerken; in deselve niet te gaen wandelen, maer met eere en reverentie in deselve te verblyven. eod.

12 d°. Sonder licht na den seven ueren 's avonds niet te gaen, noch ook vermomd oft gemaskerd. . . . 462 v/o

17 d°. Graenen; monopolie derselve verboden, treffelyke en gequalificeerde borgers, kooplieden en ingesetenen, gecommitteerd om te hebben de toesicht en superintendentie van de graenen, noodelyk wesende tot de provisie deser stad. . . eod.

17 en 18 d°. Wynen, wynasynen, verjuys ofte cidre, alhier, te waeter aenkomende, mogen nergens elders

	gelost worden dan op de Werve; impost en accys derselve te betaelen. . . . . vol. D.	464 en 466
18 Dec.	Verloren obligatie.	464
24 dº.	Niet te verhuysen sonder consent der Wykmeesters.	464 v/º
eod.	Stadschynsen te betaelen.	465

1586.

7 Jan.	Vyfden pennink te betaelen.	465 v/º
15 dº.	Processie generael op 17 January, wanneer het verjaeren sal, dat God de ingesetenen deser stad van den Franchoisen aenslag verlost heeft, tegens deselve wonderbaere victorie verleenende.	465
1 Feb.	Verloren obligatie.	465 v/º
6 dº.	Peerd door den Markgraef geconfisqueerd, als toebehoorende eenen tambourin, dienende onder den vyand; inroepinge dergene dewelke tot het voors. peerd eenig recht oft actie willen pretenderen.	466 v/º
eod.	Boomen buyten dese stad niet af te houwen; fruyt niet te rooven; niet af te breken aen huysen, schueren, stallen, enz.	eod.
8 dº.	Nieuwe Borgerlyke wachte; ordonnantie op deselve.	467
18 dº.	Vleesch in den Vasten niet te eten, sonder consent van de Commissarissen daertoe geordonneerd.	468 v/º
21 dº.	Impost en accys op de graenen te betaelen. . . .	469
eod.	Generaele goedwillige leeninge oft contributie geconsenteerd om by alle gequalificeerde ingesetenen, ieder naer syne macht en qualiteyt, ingebracht te worden	469 v/º
5 Meert.	Verloren obligatie door Mr Guillielmo de Campo.	468 v/º
11 dº.	Meertsche bieren mogen ingelegd worden, voor halven accys, door borgers geene tappers wesende.	469 v/º
. . . . . .	Stadschynsen te betaelen.	470
. . . . . .	Monsteringen van soldaeten; borgers mogen hun onder de soldaeten niet voegen.	eod.
. . . . . .	Verloren recepisse.	470 v/º
	(Het blad 470 ontbreekt.)	

. . . . . . Waegelieden en karrelieden moeten komen ten huyse van den Markgraef met hunne waegenen, karren en peerden om hun aldaer te laeten opschryven; herbergiers mogen geene peerden versteken, maer moeten degene, by hun gelogeerd, overbrengen. . . . . vol. D. 475

2 April. Vleesch van buyten mag alhier niet binnengebracht worden dan op behoorelyke geoorloofde tyden. 471

eod. Dierte der graenen; bakkers of brouwers mogen deselve ter merkt niet koopen, dan na sekere uere. eod.

11 d°. Impositien; restanten derselve te betaelen. . . . 471 v/°

eod. Beroerte; ten tyde derselve, moeten degene welke van de wacht niet en syn, in hunne huysen blyven; lanternen alsdan uyt te steken. eod.

12 d°. 'S nachts door de gebroken Couwenstynsche en Austruweelsche dyken niet te vaeren naer den vyand 472

17 d°. Gewichten te doen ikken door den gesworen Ikker. eod.

eod. Meertsche bieren; prolongatie tot het inleggen derselve 475

20 d°. Pouliersnatie; onvrye persoonen derselve mogen geenderhande pouillerye oft wildbraed, hoedaenig het sy, levende of dood, inkoopen, om voorts, in deselfde specie, rouw en ongekokt wederom te verkoopen; buytencremers, haenscorvers of andere onvrye, mogen geene pouillerye inkoopen om alhier voorts te verkoopen, binnen dry mylen in den ronde; kokken, kokkinnen, cabarettiers, pasteybakkers mogen geene pouillerye van vrye noch van onvrye koopen voor borgers, ten waere deselve borgers hetselve goed voor hun eygen verdoen wilden slyten; sy moeten, ten versoeke der Dekens van de voors. Natie, onder eed, noemen den persoon voor wien sy 't selve goed koopen. . . . . 475 v/° en 476

Nota. Dese Natie is gecasseerd op 15 Sept. 1588; fol. 528 v/°.

24 d°. Vreemde bedelaers moeten vertrekken. . . . . . 472 v/°

eod. Notarissen moeten die testamenten denuntieren daer den Aelmoesseniers iets in gelaeten is. . . . 473 v/°

28 d°. Inroepinge dergene die recht oft actie pretenderen

tot seker lynwaed door den Markgraef geinventarieerd ten huyse van Tanneken van Gele, hetwelk gepresumeerd word gestolen te syn. vol. D. 472 v/o

29 April. Kinders niet te vechten of met steenen te worpen op de kerkhoven. 477

2 Mey. Verloren obligatie door Peeter van Brueseghem. 473

9 d°. Waegens en peerden gerequireerd om den dienst van Syne Majesteyt te voorderen; deselve door niemand te weygeren. 474

12 d°. Peerden, gedestineerd tot den dienst van Syne Majesteyt, voor sekere kleyne voyagie, door ingesetenen alhier ingekocht, om daeraf wel betaeld te worden, moeten opgeschreven worden ten huyse van den Markgraef, op pene van arbitrale correctie. . . . . 474 v/o

16 d°. Verloren obligatie door Mauritio Lanfranchi en Fabio Augustini. . . . . eod.

17 d°. Vreemde soldaeten moeten vertrekken. . . . . . 476 v/o

eod. Processie generael van devotie om God te bidden voor den voorspoed en prosperiteyt van Syne Hoogheyd, die te velde is getrokken. 477

20 d°. Dierte der graenen; monopolie derselve verboden; precautien in 't verkoopen derselve. 476

24 d°. Tuyschscholen van teerlingen, caerten en andere ongeoorloofde scholen niet te houden. . . . . . 477 v/o

27 d°. Proce van Nicolaes de Lannoy, Ontfanger der billetten van den wynaccys, en Willem van den Bossche, voortvluchtig voor hunne quaede feyten 478

28 d°. Gebakken brood niet uyt te voeren dan met ses pond seffens; pasteyen niet te bakken; bieren uyt de stad niet te voeren. . . . . eod.

6 Juny. Goederen en koopmanschappen, gescheept en gelaeden in 't schip van Huybrecht Hildernisse, om van hier naer den vyand gevuerd te worden, door den Markgraef gearresteerd; inroepinge dergene die tot deselve actie of recht pretenderen. . . . . 478 v/o

7 d°. Borse; tyd gesteld om deselve te houden van elf tot twaelf ueren 's middaegs; en van ses tot seven ueren 's avonds; na dien tyd moet men de Borse verlaeten, met het luyden van 't klockxken. . eod.

7 Juny. Processie particulier van devotie in de vier parochiale kerken . . . . vol. D. 479

14 do. Processie generael van devotie ter oorsaeke der victorie, dewelke Syne Hoogheyd, als Gouverneur deser landen, in den naem van Syne Majesteyt, bekomen heeft tegens den vyand, de stad van Grave gebracht synde in de behoorelyke onderdaenigheyd van Syne Majesteyt. . . . . . eod.

eod. Dierte der graenen. Vreese van contagieuse siekte. De secrete wachten en andere defensien des nachts seer belet en geturbeerd wordende door de honden, dewelke ook veel brood verslinden, soo worden hondenslaegers aengesteld om deselve dood te slaen; de gecommitteerden daertoe niet te injurieren, misseggen of misdoen. 479 v/o

19 do. Bieren van 30 stuyvers de tonne te mogen brouwen 480

25 do. Vyfden en honderdsten pennink; restanten daervan te betaelen. . . . . 480 v/o

30 do. Bakkers, brouwers, meulders, of voorverkoopers mogen op de Brabandsche Corenmerkt niet koopen . . . . eod.

Ult. do. Verloren obligatie door Philippus Philipsens. . 480

5 July. Processie generael van devotie ter oorsaeke van het overgeven van Venloo. 479

10 do. Verloren obligatie door Joe Barbara Charles. . 481

eod. Proce van sekeren duytschen soldaet, alhier in 't garnisoen liggende, onder Capiteyn Serclaes, die, in 't wachthuys, synen Vendrik gequetst heeft . . . . eod.

eod. Proce van eenige persoonen, die hun ophouden in plaetsen geoccupeerd by de rebellen; degene die recht of actie hebben tot alsulke vischbanken als hun syn toebehoorende, worden ingeroepen. eod.

eod. Proce van Coenraerd Hermans, die sich by de rebellen ophoud . . . . eod.

19 do. Accysen deser stad niet te defrauderen; wyn of bier niet te haelen op 't Kasteel, in den kelder van de Munte, oft van 't Capittel. . . . . 481 v/o

Ult. do. Peste of haestige siekte; precautien tegens deselve 482

13 Aug. Niemand mag munitie van oorlog in huys heb-

ben om te verkoopen noch ook geen buspoeder verkoopen, sonder schriftelyke permissie van den Markgraef. . . . . vol. D. 484 v/°

13 Aug. Dansscholen en schermscholen, kaetsspelen, en rolbaenen niet te houden of gelaegen of gasten te setten, 'Sondaegs en 's Heyligdaegs, voor den elf ueren 's noenens; alsdan niet te werken of voor te staen. 485

eod. Vroedevrouwen moeten op den Raedhuyse hunne naemen en toenaemen laeten opschryven, beneffens hunne woonplaetsen. . . . . eod.

Vernieuwd 3 Augustus 1591.

19 d°. De schepen, schuyten, pleyten of booten, liggende binnen het verdronken land van Austruweel, om te visschen of vrachten, moeten alle avonden, voor 't sluyten der poorten, komen onder deze stad, omtrent Slykpoorte, sonder te mogen blyven liggen tot Eeckeren, Merxem, Wilmarsdonck, Oorderen, Dambrugge of elders. . . . . 485 v/°

23 d°. Processie van Onse Lieve Vrouwenommegank en van de reconciliatie deser stad. . . . . eod.

Vernieuwd in 1587, 1588, 1589, 1590.

25 d°. Schraeffelaers mogen hun op de Corenmerkt niet laeten vinden 486

3 Sept. Bedden, tapisseryen, metael en koperwerk en alderhande getouwen mogen uyt de stad niet gevuerd worden naer den vyand. . . . . 486 v/°

eod. Gebrandewyn; accys, imposten en pondgeld derselve te betaelen. . . . . eod.

25 d°. Vleesch van buyten mag alhier niet ingebracht worden, dan op behoorelyke tyden; 't selve mag door borgers anders ingekocht worden. . . . . 510 2°

26 d°. Proce van Aernout Conincx, boekdrukker, die, sonder privilegie van den Hove, gedrukt heeft sekeren duytschen boek geintituleerd : *De verscheyden lessen van Petri Messie* 487

eod. Prolongatie der vrye Baemisjaermerkt. . . . . eod.

7 Oct. Grachten van den Kasteele; aenbesteden van het graeven en diepen derselve . . . . 487 v/°

Ult. d°. Graenen; dierte derselve; precautien om alle

monopolie door schraeffelaers en andere te beletten. . . . . vol. D. 510 2° v/°

Ult. Oct. Borgerlyke wacht; ampele ord^e op deselve. . . 488

19 Nov. Afschryven van de wynen, die buyten dese stad gevuerd worden; precautien om te beletten het defrauderen der wynaccyse, door dien middel, by de wynverkoopers ingedrongen. . . . . . . 487 v/°

26 d°. Premie van 300 guldens tegens degene, die met mutsaerden, strooy en andere gereedschappen van brande, hun vervoorderd hebben den brand te steken binnen de huysen gestaen binnen het clooster van de Minnebroeders, welk vier is voorts miraculeuselyk, door Gods gratie, uytgegaen, sonder voordere schaede te doen. 493

9 Dec. Boomen niet af te houwen, huysen, schueren, stallen, gelinten, enz. niet af te breken. 488 en 493 v/°

10 d°. Soutverkoopers; den prys van 't sout niet te verhoogen. 493

eod. Graenen alhier ter Merkt komende, moeten recht naer de Brabandsche Corenmerkt gebracht worden, sonder deselve alvorens aen borgers of kooplieden te verkoopen 494

1587.

21 Jan. Graen- en meelverkoopers, meulders, karredryvers, bakkers enz. mogen geene graenen koopen, alwaer 't ook voor hun eygen slete, sonder consente van de Keurmeesters deser stad . . . . eod.

eod. Groenen visch, gesouten of zeevisch, omtrent de Vischmerkt te moeten verkoopen en niet achter straeten daermede voor te staen of te leuren . . 494 v/°

28 d°. Graenen op de solders niet te verkoopen, maer alleenelyk op de Merkt. 495

8 Feb. Tappers; ampele ord^e nopens het veraccysen der bieren door deselve. . . . . 496 v/°

26 d°. Vleeschhuys; binnen 't selve niet te spelen, te tieren, te vechten, te worpen, met honden rumoer te maeken, ten tyde dat de misse aldaer gedaen word. 502

eod. Caerden, gebruykt wordende om de laekenen

	te accoustreren, uyt dese stad naer den vyand niet te vueren	vol. D.496
28 Feb.	Waepenen of materialen van huysen, door de soldaeten gestolen, van deselve niet te koopen.	495 v/o
8 Meert.	Meertsche bieren door borgers, geene tappers wesende, in te leggen, voor halven accyse. . .	496
9 d°.	Soldaeten alhier vergaederd synde, om monster te passeren, soo mogen de borgers hun met deselve niet mengelen.	495v/°
13 d°.	Hout en kolen; ongeld op 't selve gesteld. . . .	501 v/o
17 d°.	Giste uyt de stad niet te transporteren in meerdere quantiteyt dan van eenen pot, op eene reyse, sonder consent van de Keurmeesters en Gecommitteerden tot de Politie.	501
eod.	Verkenen achter de straeten niet te laeten loopen, noch ook deselve binnen dese stad te voeden of op te houden, om te verhoeden allen stank en infectie.	eod.
21 April.	Gegarbeleurde geteekende specerye of drogerye niet te vervalschen, verargeren of te mengelen.	502
6 Mey.	Processie generael van devotie om God te bidden voor de gesondheyd van Syne Majesteyt, voorspoed van Syne Hoogheyd en bewaerenisse deser stad.	503 v/o
eod.	Meulders en karredryvers op de Corenmerkten niet te komen, noch ook de schraeffelaers . . .	504/1o
14 d°.	Mout, gerst en haever niet uyt te voeren. . . .	504 2°
29 d°.	Verloren obligatie.	504 1o v/o
6 Juny.	Idem.	eod.
9 d°.	Meede gelaegsgewyse in kelders en huysen niet te verkoopen; borgers en soldaeten mogen hetselve aldaer niet gaen drinken.	eod.
13 d°.	Verloren obligatie door Jacques Bosschaert. . .	504/2o
23 d°.	Verloren obligatie.	eod.
Ult. d°.	Vuyligheyd niet te brengen of te storten of syn gevoeg niet te doen omtrent den Gerichte of aen den bornput op de Meir, op pene van 12 guldens en arbitrale straffe.	504 2o v/o
eod.	Boomen op de vesten niet te beschaedigen. . . .	eod.
eod.	Graenen; dierte derselve; iedereen mag brood bakken; meulders mogen voor het maelen van het graen, by provisie, geen molster afnemen van de borgers; graenen niet te verkoopen sonder	

kennisse van de Keurmeesters; meelverkoopers mogen geene graenen opkoopen . . . . . . vol. D. 505

9 July. Proce van Peeter Middeldonck, wesende een vierschuetig man, kleyn van persoon, hoog van rugge, met witte oogen en een blond baerdeken, die hem vervoorderd heeft, uyt Holland en Zeeland, over en weder te gaen en correspondentie te houden met den vyand, met denselven secrete saeken handelende. . . . . 505 v/o

11 d°. Graenen niet uyt te voeren. 506

16 d°. Degene die graenen ten onderen hebben, moeten deselve ter Merkt brengen om te verkoopen, en alsoo den nood der arme gemeynte verminderen. eod.

27 d°. Vesten deser stad; in deselve niet te visschen. . 506 v/o

28 d°. Soldaeten; hunne waepenen of andere goederen niet af te koopen. . . . . eod.

11 Aug. Impost van de zeepen te betaelen 507

29 d°. Cathechisatien in alle parochiale kerken wederom geschiedende 'Sondaegs, soo sal men aldaer leeren den *Catechismus Canisii of Catholicorum*; deselve by te woonen. 508

Ult. d°. Graenen; precautien tegens de dierte derselve. . eod.

4 Sept. Peerdenaccys te betaelen. . . . . 510 1° v/o

5 d°. Amonitie van oorlog niet uyt te voeren. . . . . 509 v/o

eod. Peerdenmerkt van Baemis gesteld op den Woensdag van de Quatertemperdaegen. . . . . 511 v/o

14 d°. Bieren niet hooger te brouwen dan van 30 stuyvers de tonne. . . . . 510 1°

21 d°. Haenen, hoyen of andere prysen op de straeten niet op te hangen, om daernaer te laeten dansen. 511

27 Oct. Graenen; dierte derselve; degene die hun geneiren met brood te bakken, sonder te syn onder 't bakkersambacht, mogen maer dry daegen ter weke hun brood verkoopen. . . . . 511 v/o

Vide Ult. Junii 1587 *fol.* 505.

eod. Provinciehout niet te gebruyken tot het verwen van lynwaed, lint, twyn, gaeren en diergelyke stoffe; de stoffen die alsoo geverfd syn niet te verkoopen, op pene van verbeurte derselve . . 512

5 Nov. Vyfden en halven tienden pennink te betaelen van alle erven binnen dese stad. . . . . eod.

9 Nov. Verloren obligatie ten profyte van Hendrik van der Borcht en ten laste van Lodewyk van Male, dewelke mislegd is ten huyse van Jan Walewyns, Notaris. . . . . vol. D. 513

eod. Verkens niet te verkoopen dan op de Ossenmerkt. eod.

21 d°. Vuyligheyd op de straeten niet te doen. . . . . 512 v/°

eod. Brouwers mogen hunne knaepen, dienaeren en boden niet te werk stellen in 't cruyen of vueren van de bieren, ten waere dat deselve poorters waeren, om alle defraudatien van den accys te beletten 513

24 d°. Craen deser stad; gerechtigheyd derselve. . . 535 v/°

19 Dec. Schippers, schuytlieden, visschers, bootsgesellen en andere, die hun, desen nanoen, hadden moeten laeten vinden op Schippers-Kaemer, om geemployeerd te worden in den dienst van Syne Majesteyt, mits hun wel betaelende en niet gecompareerd synde, worden andermael aldaer geciteerd, op pene van lyf en goed, in cas van geene comparitie . . . . 513 v/°

23 d°. Sondaegen en Heyligdaegen te vieren; alsdan geene neiringe of ambacht te oefenen. 526

1588.

7 Jan. Quernen niet te gebruyken om geld, tot verkortinge van 't maelaccys; meulders moeten maelen voor ses stuyvers de veertel, of sullen de meulders mogen laeten den gewoonelyken molster, 't welk sal staen ten keuse van de gemeyne borgers; maer van de bakkers sullen de meulders nemen den gewoonelyken molster. . . . . 513 v/°

6 Feb. Quotisatien te moeten betaelen. 514

10 d°. Brouwers mogen hunne bieren maer verkoopen tegens twee en halve stuyvers den pot, de graenen grootelykx afgeslaegen synde. . . . . . 514 v/°

1 Meert. Meertsche bieren mogen ingelegd worden, voor halven accys, door borgers, geene tappers wesende . . . . eod.

4 d°. Meel, daer het brood af gebakken word, niet te mengelen met ander meel, 't sy van boekweyt,

	boonen, erwten, vitsen of diergelyke weeke graenen	vol. D. 515 v/o
5 Meert.	Premie van 100 guldens tegens degene die gekomen syn ten huyse van Gommaer van den Beempde, terwylen denselven ter wacht was, alwaer sy door den jonkwyve van den huyse deurgelaeten synde, hun vervoorderd hebben hetselve jonkwyf moordaedelyk te vermoorden, en voorts het huys van de beste meubelen te berooven en te spolieren.	515
eod.	Licenten van de Majesteyt te moeten betaelen.	515 v/o
19 d°.	Stadschynsen te betaelen.	516
22 d°.	Proce van Antheunis de Laeck, van hier fugitief by den vyand, en befaemd van twee peerden gestolen te hebben in den Haege, by Breda. . .	516 v/o
Ult. d°.	Verloren obligatie.	eod.
Ult. April.	Idem	517
13 Mey.	Jonk dochterken, van elf jaeren, van huys vervreemd synde, sulkx dat men hetselve niet en kan vinden; premie van 50 guldens voor die hetselve sal aenbrengen.	eod.
eod.	Haerink niet te mengelen, den ouden met den nieuwen	517 v/o
. . . . . .	Beer of ruymsel van privaeten of straetslyk niet te vueren en te storten in Sint-Jansvliet of op de caeye, tusschen Baemis en Paesschen.	eod.
Ult. Juny.	Aerbeydsloon en daghueren van timmerlieden, metsers, schaeliedekkers, tichel- en strooydekkers, plekkers, loodgieters, steenhouwers, casseyders, saegers, slaegers, dorschers, boschers, pikkers, maeyers, en andere ambachtslieden, ingevolge 't placcaert van Syne Majesteyt van 6 April 1588.	518
9 Aug.	Sondaegen en Heyligdaegen te vieren; alsdan, voor den noen, geene dansscholen, schermersscholen, kaetspelen en rolbaenen te houden.	524
eod.	Vroedevrouwen moeten hun op 't Stadhuys laeten opschryven	eod.
eod.	Oneerelyke, en oneerbaere vrouwen en manspersoonen, openbaere bordeelen, ledige vrouwen en meyssens tot sonden houdende, moeten gaen woonen in de Lepelstraet en aen den Blyden Hoek.	524 v/o

9 Aug.	Neeringe of handwerk niet te doen op Sondaegen en Heyligdaegen . . . . vol.	D. 525
13 d°.	'S avonds, na de wachtklocke, sonder licht niet te gaen.	527
9 Sept.	Proce van Matthys Faes, die, ten huyse van François Lycoops, sekeren 's Heeren dienaer, in 't exploiteren van syn officie, vervoirderd heeft te resisteren, fortselink, en denselven soo te smyten met eenen pakstok, dat hy daer ter aerde gesonken en naederhand daeraf gestorven is.	527 v/o
10 d°.	Bier niet hooger te brouwen dan van 15 schellingen, de aeme	eod.
eod.	Issue te moeten betaelen door degene die dese stad verlaeten.	528
12 d°.	Peerden, waegenen en karren, tot den dienst van de Majesteyt noodig, mogen niet vertrekken. .	eod.
15 d°.	Herbergiers moeten de peerden logeren en voederen op sekeren prys, te weten, tusschen dag en nacht, mits gevende dry spinten haever, hooy en strooy, negen stuyvers, en voor elke spint haever meer, eenen stuyver.	528 v/o
eod.	Pouliersnatie gecasseerd	eod.
	Vide 20 *April* 1586.	
21 d°.	Victualien naer de legers van de Majesteyt te voeren	529
11 Oct.	Accys op de wynen verminderd, by provisie, te weten : voor den rynschen wyn, de aeme, voor accys oft impost *f.* 10-4-0 voor de poorters; de taverniers of tappers *f.* 18-12-0. Voor de Fransche wynen *f.* 8-12, voor de poorters; de taverniers of tappers *f.* 13-10. Wyntaverniers mogen hunne wynen niet hooger verkoopen dan 16 stuyvers den pot Rynschen wyn; de Spaensche wynen te weten : den Canarischen 17 stuyvers, den pot, en de andere, 14 stuyvers, den pot.	529 v/o
eod.	Eetwaeren, hout en kolen op prys gesteld. . . .	530
19 d°.	Idem soo wel voor de grossiers, als voor degene die met kleyne quantiteyt verkoopen.	eod.
3 Nov.	Proce van Guill. van der Beken, geweest synde oudekleerkooper van de Amptmannie, die hem vervoorderd heeft diversche kleederen, meube-	

	len, huysraed en goederen hem betrouwd om te verkoopen, te versteken, en ook sekere quantiteyt van penningen, ter causen van synder officie, onder te houden en den goede lieden deselve te ontvreemden, in fraude van syne crediteurs. vol. D.	530 v/o
16 Nov.	Coffer verloren, toebehoorende aen Syne Hoogheyd, door eenige van syne officiers en dienaers, vertrekkende van omtrent Berg-op-Zoom met desselfs bagagie, door het breken en onsterkheyd van de waegenen, afgedaen en op andere waegenen gesteld.	531
28 d°.	Gruys, aerde en vuyligheyd van de straeten weg te voeren en te storten buyten de Cisternepoort.	531 v/o
24 Dec.	Stadschynsen te betaelen.	eod.
Ult. d°.	Draf op prys gesteld.	eod.

1589.

9 Jan.	Premie van 150 guldens tegens degene die, tusschen licht en donker, Elias Hille, woonende op de Meir, staende in syne deure, verraederlyk in syn aensicht gequetst hebben.	532
18 d°.	Vleesch van buyten niet in te brengen.	eod.
Ult. d°.	Zeepen, buyten dese stad over het Veir en elders gestokt, alhier niet te brengen oft te verkoopen, ten waere deselve door den Keurmeester waeren gekeurd, gebeugeld, gebrand, enz.	533 v/o
22 Feb.	Krygsvolk alhier en in de omliggende forten in garnisoen liggende, eerstdaegs sullende monsteren, soo mag niemand sich by 't selve voegen. .	534
1 Meert.	Verloren obligatie door den cassier van Simon Rodriguez	eod.
eod.	Meertsche bieren door borgers, geene tappers wesende, in te leggen, voor halven accys. . .	534 v/o
eod.	Houtbrekers of andere, die eenig hout, 't sy berd oft ander, 't houtbrekersambacht aengaende, willen koopen of schepen, moeten 't selve doen op den berderen werf, aen 't rood craentje. . . .	eod.
2 d°.	Premie van 20 guldens tegens degene die eenen spaenschen soldaet, in 't sluyten van de poorten,	

	aengetast en mishandeld hebben, synen mantel, hoed en rapier ontnemende.	vol. D. 535
2 Meert.	Tappers moeten bier van tweederleye pryzen inleggen	eod.
18 d°.	Suspicie van aenslag door den vyand op dese stad; geene correspondentie met denselven te houden; premie van 600 guldens tegens degene die met den vyand aenhouden.	535 v/°
26 April.	Boomen buyten niet af te houwen, noch kruydhovens te berooven, om meyen te planten; de borgerlyke wachte mag sulke boomen binnen de stad niet laeten brengen; niemand mag meyen voor syne deuren laeten planten.	vol. E. 1
2 Mey.	Momboirs, administratie van weesengoederen hebbende, mogen niet vertrekken sonder rekeninge te doen, noch hunne weesen met hun in vreemde landen leyden; meesters mogen de jongers by hun besteed, om een ambacht te leeren, niet wegleyden.	eod.
5 d°.	Wallen en gordynen deser stad; daerop niet te klimmen noch groen te plukken; ook niet de beesten op de Stadsdyken te laeten weyden. . .	3 v/°
6 d°.	Verloren obligatie.	2
25 d°.	Groen en gras niet te snyden dan op syne eygene erve.	eod.
26 d°.	Processie generael en ommegank; straeten te reynigen.	eod.
19 Juny.	Ruyen deser stad te reynigen.	2 v/°
1 July.	Moesmeyerschap deser stad verpacht synde, soo mag niemand eenig straetmest ophaelen.	4 v/°
8 d°.	Verloren obligatie.	3
24 d°.	Ruyen deser stad te reynigen.	4
eod.	Bieren niet hooger te verkoopen, dan 2 stuyvers, den pot.	eod.
29 d°.	Verloren obligatie.	3
18 Aug.	Rentebrieven ten behoeve van Gaspar Charles, als momboir over de kinderen van Jans Succaert, aen denselven momboir te restitueren door Peeter Lhermite, daerinne, by vonnisse collegiael, gecondemneerd synde; doch vertrokken synde, soo syn deselve brieven, in dese laetste tyden, ongereed geraekt; dengene die deselve ten onderen	

	heeft, moet hun aen den Borgermeester overhandigen	vol. E. 3
26 Aug.	Buytenbakkers moeten hun graen buyten koopen.	5
2 Sept.	Spaensche soldaet van het Kasteel geloopen met de vrouwe van eenen anderen soldaet, alhier niet te logeren, ten versoeke van Mynheer Mondragon, Kasteleyn van den voors. Kasteele.	3 v/o
12 d°.	Rynsche wynen op prys gesteld.	5 v/o
23 d°.	Prolongatie der jaermerkt alhier.	4
11 Oct.	Jongens en kinders mogen op Sondaegen en Heyligdaegen niet vergaederen noch vechten.	5
27 d°.	Aengeslaegen twee kassen met lynwaed, uyt Holland en Zeeland komende.	5 v/o
15 Nov.	Sondaegen en Heyligdaegen te moeten vieren; ampele ordonnantie verbiedende alle oefeninge van ambachten en handwerk op die daegen.	eod.
30 Dec.	Degene die de wacht niet hebben, mogen op of omtrent de vesten niet komen, maer moeten de Gildebroeders aldaer hunne ronden laeten doen.	6 v/o

1590.

3 Jan.	Rynschen wyn op prys gesteld.	16
16 d°.	Verloren obligatie.	7
24 d°.	Straetschenders, huysbrekers, dieven en quaeddoenders oft andere suspecte persoonen, niet te herbergen of verbergen, noch hunne goederen te koopen	eod.
15 Feb.	Meertsche bieren en andere, van 6 guldens de aeme, mogen ingelegd worden voor de hellicht der gerechtigheyd, ten waere door de tappers en taefelhouders.	7 v/o
16 Meert.	Logerende volk moet overgebracht worden.	8
17 d°.	Stadschynsen te betaelen	eod.
22 d°.	Visschers en vischverkoopers moeten den Inhuyse deser stad voldoen.	8 v/o
24 d°.	Buskruyd aen den vyand niet te voeren.	eod.
26 d°.	Graenen op prys gesteld.	eod.
28 d°.	Vyfden pennink op alle huysen en gronden van erven alhier te betaelen.	9
22 Mey.	Borgerlyke wachte; ampele orde.	9 v/o
26 d°.	Processie met de Kruyssen.	9

Ult. Juny.	Verloren obligatie.	vol. E. 16
9 July.	Kersen of pruymen niet te verkoopen.	16 v/o
10 d°.	Proce van Hendrik Jan Gillon, die Hans van Hamsvoirt vermoord heeft.	eod.
eod.	Proce van Guilliam David, die Hans Verelst vermoord heeft	17
12 d°.	Verloren obligatie.	eod.
23 d°.	Kuypen met waeter en leeren voor de deuren te setten, om, in cas van brand, te konnen dienen; door de continuele droogte en hitte alle bakken geledigd synde	eod.
eod.	Proce van Pedro de la Penna, die, met fraude en tot achterdeel van syne crediteuren, syne goederen versteken heeft en voortvluchtig is.	17 v/o
8 Aug.	Peerden, koeyen of andere bestialen van soldaeten niet te koopen; degene welke men van hun gekocht heeft moeten voor het Stadhuys gepresenteerd worden dry continuele daegen, gelyk ook alle degene, 't sy verkocht, 't sy onverkocht, die in eenige stallen by herbergiers alhier staen.	eod.
18 d°.	Geleyde en vryheyd van den ommegank. . . .	18
19 d°.	Verloren obligatie.	eod.
22 d°.	De houtschepen welke uyt Braband komen, moeten liggen aen de Brabandsche Houtcaey, achter den steenen Eekhof.	eod.
5 Sept.	Verloren obligatie van Capiteyn Horatio Fontana, gelaeten in handen van Carlo Lanfranchi.	18 v/o
9 d°.	Processie van devotie om God te bidden van de waepenen van onse Majesteyt tegen de heretieken, in Vrankryk, allen voorspoed te geven.	19
22 d°.	Aengeslaegen vier henxtpeerden door den Schouteth.	19 v/o
3 Oct.	Deselve peerden door niemand gereclameerd wesende, syn verklaerd geconfisqueerd te syn.	eod.
19 d°.	Verloren obligatie.	eod.
28 d°.	Victualien en eetwaeren te senden naer het leger van den Graeve Charles van Mansfeld, liggende omtrent Turnhout.	eod.
12 Nov.	Verloren obligatie.	20
27 d°.	Wyn of bier niet te haelen in bevryde kelders. . .	eod.
20 Dec.	Rynsche wynen op prys gesteld.	20 v/o
eod.	Boeken in sterfhuysen of elders gevonden, mogen	

	niet verkocht worden door oudekleerkoopers of andere, tensy by consent der Commissarissen tot de visitatie derselve gedeputeerd	vol. E. 22
22 Dec.	Processie van devotie voor 't welvaeren van desen lande	21 v/°
eod.	Verloren obligatie.	eod.
24 d°.	Idem	eod.
	1591.	
5 Jan.	Premie van 50 guldens nopens een dood gevonden kind, verre over de halve dracht, en in den kelder van een afgebrand huys geworpen. . .	22
11 d°.	Verloren obligatie.	22 v/°
12 d°.	Pasquillien en fameuse libellen; premie van 100 guldens tegens de auteurs derselve.	eod.
eod.	Proce van Adam Hamel, die, met synen knecht, voortvluchtig is, en in wiens huyse bevonden syn gestolene goederen.	23
22 d°.	Schuyten en drifbaer goed moeten gemeerd en vastgemaekt worden tegens het optrekken van de sluysen van Austruweel.	eod.
1 Feb.	Amonitiebrood niet te koopen van soldaeten oft bootsgesellen.	23 v/°
eod.	Kinders en jongers mogen op de kerkhoven of in de kerken niet spelen, terwylen men aldaer den catechismus leert	eod.
18 d°.	Wynaccysimpost en dykagiegeld; verpachtinge derselve	24
6 Meert.	Beneficie van inventaris; weduwen die op desen voet het sterfhuys van hunne mans aenveerd hebben en geprocedeerd hebben tot evictie van hunne dote, mogen geene goederen by schattinge overnemen; dese goederen moeten allen ter Vrydaegschemerkt verkocht worden	25
eod.	Geevinceerde goederen en andere van bekommerde sterfhuysen, moeten publiek verkocht worden.	eod.
9 d°.	Verloren obligatie door Abraham van Hougaerden, dienaer van de wede François van den Berge.	24 v/°
13 d°.	Lynenellen-accys te betaelen van canifassen,	

	lynwaerden en andere goederen daeraen subject. . . . . vol. E.	25 v/°
13 Mey.	Kelders buyten dese stad van vervallene en onbewoonde huysen, welke nog open staen, moeten toegemaekt worden, om te beletten dat de straetschenders en ander quaed volk sich daerinne souden konnen verbergen, om de passanten aen te randen.	eod.
eod.	Wynen op prys gesteld.	26
15 d°.	Prolongatie der jaermerkt	eod.
17 Juny.	Premie van 50 guldens tegens fameuse libellen alhier aengeplekt	26 v/°
22 d°.	Verloren obligatie.	eod.
13 July.	Onvrye gesellen mogen niet werken als cordenwaegencruyders, arbeyders of andersins.	27
2 Aug.	Voortsroepinge dergene die pretentie hebben tot meubelen, goederen, papieren en munimenten bevonden ten sterfhuyse van Agneta Spillemans, wede Hans Wymans	27 v/°
eod.	Laekenaccys oft Hallegeld te betaelen.	eod.
12 Sept.	Borgerlyke wachte; hoe sy sich sal reguleren in tyde van alarme	28
11 Oct.	Aengeslaegen goederen door den Schouteth; inroepinge dergene die daeraen pretentie hebben.	28 v/°
12 d°.	Quaede roepen door seditieuse en andere persoonen niet uyt te strooyen.	29
19 d°.	Jongens niet te vechten.	30
20 d°.	Aengeslaegene goederen ten huyse van Christiaen Copal.	30 v/°
4 Nov.	Houtschepen; plaetsen voor deselve geassigneerd; om alle ongevallen te beletten, moeten deselve gevisiteerd worden	31
13 d°.	Pasporten aen den Schouteth te toonen door degene welke uyt de landen van den vyand komen. . . .	36 v/°
20 d°.	Proce van Catharina van Rithoven, overtuygd van domestieke diefte ten huyse van Gaspar Rovelasco, Schepenen, alhier.	31
24 Dec.	Bannissement derselve, ten eeuwigen daege. . .	31 v/°

1592.

17 Jan.	Proce van Aert Lips, die alhier uyt vyands	

	land gekomen is, sonder synen naem aen de poorten doen op te teekenen, noch syn pasport aen den Schouteth te toonen. . . . . vol. E.	31 v/o
7 Feb.	Verloren obligatie.	eod.
18 do.	Degene welke pretentien tot laste van den Colonel Verdugo oft van syn volk hebben, moeten deselve overbrengen; de crediteurs sullen betaeld worden.	32
2 Meert.	Wynaccys, impost, hoogselen en dykaegiegeld oft consumptiegeld; verpachtinge van 't selve.	eod.
18 do.	Verloren obligatie	32 v/o
1 April.	Meertsche bieren nog te veraccysen op den ouden voet, door degene welke geene tappers syn . .	eod.
4 do.	Verloren acte van livrantie van laekenen voor de compagnie van Capiteyn Jean Filazo, italiaen; dengene die denselven gevonden heeft, moet hem aen den Schouteth geven.	eod.
10 do.	Vischverkoopers	33
eod.	Wyn of bier niet te haelen in onvrye kelders. . .	33 v/o
21 do.	Boomen niet af te houwen noch meyen te planten.	eod.
6 Juny.	Buytenvleeschhouwers mogen geen vleesch alhier inbrengen dan op de gestelde tyden. . . .	34
30 do.	Kinders mogen geene vuyligheyd op de straeten doen	35 v/o
eod.	Kinders mogen niet vechten noch tuysschen. .	eod.
Ult. do.	Sondaegsche en Heyligdaegsche catechisatien door de jonkheyd te frequenteren.	41
1 July.	Munte, oortjens, negenmannekens en myten; geene payementen daermede te doen, terwylen deselve maer geslaegen syn voor pasgeld en tot gerief van den arme.	37 v/o
14 do.	Vivers en victualien naer het leger van den Colonel Mondragon te voeren.	36
16 do.	Bieren der taverniers op prys gesteld.	eod.
30 do.	Verloren obligatie tot laste van Nicolaus Vermeulen.	37
18 Aug.	Pluymen uyt dese stad niet te voeren.	37 v/o
eod.	Oudekleerkoopers mogen de goede lieden op de Vrydaegschemerkt oft elders, in uytkoopen, niet bespotten noch stoornisse aendoen; oudekleerkoopers eenig goed in de koopdaegen oft op de Vrydaegschemerkt gekocht hebbende, soo mag iedereen hetselve vernaederen, mits betaelende	

voor winninge, den XX^{n} pennink, te weten : van 20 stuyvers, eenen stuyver, soo nochtans dat degene die ambacht doen oft winkel houden van alsulke goederen, als sy willen calangieren, daertoe niet en sullen ontfangen worden . . . . vol. E. 37 v/o

Vide 30 *Meert* 1593.

22 Aug. Processie van Onse Lieve Vrouwe, na den Ommegank, om de reconciliatie deser stad in 't jaer 1585. Vernieuwd tot in 't jaer 1607. 39

25 d°. Monopolie van pouilleryen en boter verboden; buytenlieden welke met deselve aenkomen, moeten daermede op de Coepoortbrugge voorstaen; plaetsen voor hun geassigneerd. . . . . eod.

5 Sept. Verloren obligatie tot laste van Peeter van Cantelbeke. 40

11 d°. Kooldraegersloon . . . . 40 v/o

28 d°. Bootsgesellen van de Armada, alhier op de rivier liggende, worden betåeld by order van den Graeve Charles van Mansfeld. 41

17 Oct. Bedden, slaeplaekens en andere meubelen door de borgers geleend aen de italiaensche schiptimmerlieden, mogen door deselve wedergehaeld worden; in cas van weygeringe van restitutie, konnen sy sich adresseren aen Jon^{r} Jan van Brecht, Schepenen, en Artus van Vissenaken, Fourier deser stad. 42

21 d°. Privaeten niet te ruymen in den somer oft geduerende de heete daegen, maer wel tusschen Baemis en April. . . . . eod.

19 Nov. Hout, hooy en strooy; plaetse aengewesen om deselve ter vente te brengen . . . . 42 v/o

18 Dec. Bedelaers en lediggangers moeten vertrekken. . 43

23 d°. Honderdsten chynspennink van den Kasteele te betaelen . . . . 43 v/o

. . . . . . Premie van 100 guldens voor die sal kennisse geven van den aenslag door de rebellen op dese stad aengelegd. eod.

1593.

15 Jan. Brouwers mogen geene boekwey verbrouwen, noch hooger bier, dan van 16 schellingen de tonne. . . . . vol. E. 43 v/° en 51

Vernieuwd op 15 Sept. 1593

9 Feb. Accysen deser stad verpacht . . . . 44 v/°

15 d°. Sout alhier niet te verkoopen, ten waere by certificatie waer hetselve gesoden is, en, by eed, dat het niet vervalscht oft gemengeld is. 44

16 d°. Meertsch bier mag ingelegd worden voor half accys door degene welke geene tappers syn. . . eod.

6 Meert. Accys der wynen verpacht. 47

26 d°. Vischverkoopers mogen het recht van den Inhuyse niet defrauderen. 45

30 d°. Oudekleerkoopers iets in sterfhuysen of op de Vrydaegschemerkt gekocht hebbende, soo mag 't selve door de goede lieden gecalengieerd worden. . . . . eod.

1 April. Meertsche bieren mogen nog veraccyst worden tot 15 deser. . . . . eod.

3 d°. Asynbieren door de brouwers niet uyt te senden, tensy deselve ten comptoire van de bieraccysen syn aengegeven. 46

5 d°. Brouwerye door de Stad opgesteld daer men sal brouwen goed bier van 16 schellingen de aeme, en andere bieren van leegeren prys. 47

24 d°. Meyen niet te planten. 46

Vernieuwd tot 't jaer 1608.

eod. Processie van devotie voor 't welvaeren van dese landen . . . . 47 v/°

Vernieuwd tot 't jaer 1608.

eod. Houten gevels of houten stagien niet te vermaeken noch te schilderen, sonder acte collegiael; op pene van 60 guldens en afbreken derselve. . . . 48

eod. Buskolen niet te mengelen, harde met weeke. . eod.

eod. Oudekleerkoopers mogen in hunne koopen gecalengierd worden; koopers mogen niet hoogen noch doen hoogen voor hun selven in de koopen, die sy roepen . . . . 48 v/°

5 Mey.	Vivres naer het leger in de Kempen te senden. vol. E.	46 v/°
13 d°.	Vivres naer het leger te voeren.	48 v/°
16 Juny.	Verloren obligatie tot laste van Joachim van Schoonhoven.	49
19 d°.	Proce en premie van 50 guldens tegens Hendrik Coldemeyer, die den weerd van eene herberge vermoord heeft.	eod.
3 July.	Wynen op prys gesteld.	49 v/°
eod.	Af te rekenen met de italiaensche bootsgesellen; de pretentien tot hunnen last, sullen voldaen worden.	50
17 Aug.	Geroofde goederen uyt den lande van Waes, mogen niet gekocht worden.	50 v/°
21 d°.	Ommegank van Onse Lieve Vrouw.	eod.
. . . . . .	Verloren obligatie.	eod.
1 Sept.	Goederen uyt Engeland alhier niet te ontfangen, alsoo de besmettelyke siekte daer is.	51 v/°
17 d°.	Pretentien tot laste van de italiaensche schiptimmerlieden in te vorderen.	eod.
20 Oct.	Veeaccys te betaelen vooraleer eenige beesten te slaen	52 v/°
eod. en 6 Nov.	Aengeslaegen twintig engelsche laekenen in een schip	eod en 53
6 Nov. en 29 Dec.	Aengeslaegen 232 stukken harden gevelsteen	53 en 54 v/°
20 Nov.	Catechisatien by te woonen.	53
7 en 29 Dec.	Aengeslaegen 19 gecouleurde laekens.	54

1594.

8 Jan.	Processie van devotie over de victorie in Hongarien tegens den Turk.	54 v/°
4 Feb.	Verkens op de straeten alhier niet te laeten loopen	55
11 d°.	Lindedraeyers; basten en linden van buyten hier komende, moeten gekeurd syn en hebben hunne behoorlyke lengte, te weten 14 vaedemen Stadsmaete.	eod.
18 d°.	Vleeschhouwers; reglement voor de policie van 't vee en vleesch.	76
22 d°.	Proce van die een moord begaen heeft.	55 v/°
26 d°.	Processie van devotie om God te bidden van den	

	oorlog te neder te leggen en den Aertshertog van Oostenryk, door Syne Majesteyt gesonden om dese Nederlanden te gouverneren, te geven wysheyd om dese landen tot den peys te brengen en binnen dese stad te doen wederkomen de neiringe, traficq en navigatie.	vol. E. 56
12 Meert.	Stadschynsen te betaelen.	eod.
30 d°.	Pretentien tot laste van Marcus van Woonsel in te brengen, alsoo alle syne goederen door den Schouteth syn gesaisisseerd en aengeslaegen, om dieswille dat hy is geretireerd in de landen door de rebellen geoccupeerd, contrarie aen de placcaerten van de Majesteyt.	56 v/o
eod.	Oud yser niet te koopen noch te verkoopen, dan door degene die syn onder 't smeders- of oudekleerkoopersambacht	57
5 April.	Straeten, merkten, vlieten niet te bekommeren, door tonnen, traelien, enz.	57 v/o
13 d°.	Proce van Marcus van Woonsel, die, in fraude van syne crediteuren, syne goederen versteken heeft en fugitief is.	59
21 d°.	Stadhuys alhier bestolen; premie van 50 guldens tegens die dese dieverye begaen hebben	59 v/o
26 d°.	Verboden met fuseën, vierpylen, enz. te worpen.	60
9 Mey.	Verloren obligatie.	eod.
18 dc.	Hoven buyten dese stad niet te berooven.	eod.
23 d°.	Incompste van Syne Hoogheyd den Aertshertog van Oostenryk, Gouverneur van dese landen; geen vierwerk te maeken noch fuseën te schieten, ten waere na dat Syne Hoogheyd sal syn in 't clooster van Sint-Michiels	60 v/o
24 d°.	Pretentien tot laste van de peerdruyters in te brengen	61
27 d°.	Wynen op prys gesteld; wynen niet te mengelen noch op te maeken; brood door de taverniers niet hooger te rekenen, dan als sy 't selve koopen	61 v/o
3 Juny.	Proce van Digna Backers, huysvrouwe van Jeronimus Wierincx, die haer vervoorderd heeft geld te schroeyen. . , ...	63
4 d°.	Processie van devotie voor 't welvaeren van dese landen	62

18 July.	Verloren obligatie door Capiteyn Anderincq Pontiroli, ten laste van Hans Schenaerts, busmaeker, die gehouden was te leveren sekere quantiteyt waepenen als roeren en musquetten.	vol. E. 63 v/°
eod.	Swemmen en baeden in de vlieten van de Nieuwstad en in de Stadsvesten verboden.	eod.
25 d°.	Pretentien tot laste van de Genevoische bootsgesellen in te brengen; deselve sullen voldaen worden.	64
14 Aug.	Degene die bordeel houden, oft met lichte vrouwen oft meysens ommegaen, en hun daermede generen, moeten in de Lepelstraet en aen den Blyden Hoek woonen, op pene van 25 guldens en arbitrale correctie; stovehouders, voor mans of vrouwen, moeten een distinct teeken uythangen.	eod.
30 d°.	Siften van Italien, om meel en bloem te siften, sonder dat er iet daervan verloren gaet, mogen niet verkocht noch gecontrefeyt worden sonder consent en wete van Marco Antonio Morello en Antonio Fernandes, die op 18 April 1587, van Syne Majesteyt bekomen hebben een octroi voor 12 jaeren, om alsulke siften van Italien alhier te doen komen	65
31 d°.	Steenen potten en pinten moeten geikt syn. . .	65 v/°
9 Sept.	Aengeslaegen seker quantiteyt Zeeuwsche verboden ducaten; degene die pretentie tot deselve hebben, moeten hun recht invorderen.	66
17 d°.	Verloren obligatie.	66 v/°
13 Oct.	Borse; aldaer met sydenmeulens niet te werken, noch te tuysschen, noch met ballons te spelen. .	67
23 Nov.	Licenten, by provisie, afgedaen op eetwaeren en victualien van eygen gewas, van de Meyeryen en platten lande van de Kempen en Langestraet.	67 v/°
12 Dec.	Graenverkoopers en bakkers mogen op de korenmerkten niet komen dan op sekere ueren; boonen, erwten en boekweyt niet te verbakken.	eod.
	Vernieuwd op 11 *April* 1595.	

1595.

3 Jan.	Schraefelaers mogen niet op de Corenmerkt	

	blyven, maer moeten hun houden aen den Tapissierspand, tot dat sy geroepen worden. vol. E.	68 v/°
3 Jan.	Restanten der impositien van den eersten vyfden pennink en van het halfstuyvers geld te betaelen, op pene van door den Huissier gesommeerd en geexecuteerd te worden.	eod.
7 d°.	Alarme oft rumoer binnen of buyten dese stad opkomende, hoe men alsdan sich gedraegen moet.	69
20 d°.	Brouwerstonnen niet te ontvreemden; kuypers mogen deselve, sonder consent der eygenaers, niet in stukken saegen.	69 v/°
22 d°.	Haerink niet te mengelen.	70 v/°
28 d°.	Bedelaers en vagebonden van buyten alhier komende, moeten vertrekken. . . . . . . eod. en	72 v°
31 d°.	Proce van Eelken Schenk, welke eenige jaeren gediend heeft voor jonkwyf op de Eyermerkt, ten huyse van Andries Waeye, poulier, en aldaer heeft genomen eene merkelyke somme geld, waermede sy vertrokken is naer de landen door den vyand geoccupeerd.	71
14 Feb.	Syden niet te beswaeren door 't verwen oft andersins	74
16 d°.	Accysen deser stad verpacht.	74 v/°
eod.	Schippers oft facteurs in visch mogen hunnen visch niet lossen, noch voorby de stad voeren sonder eerst 's Heeren tiende en de tollen betaeld te hebben	eod.
. . . . . .	Verloren obligatie.	72
6 April.	Privaeten te ruymen voor 't eynde deser maend.	eod.
eod.	Verboden te schieten met bussen naer vogelen, binnen de paelen deser stad.	72 v/°
10 d°.	Gruys, steen, hout of mest niet te leggen op 's Heeren straeten, omtrent de Poorten of daer buyten, binnen de paelen van de Vryheyd deser stad.	eod.
11 d°.	Honden dood te slaen.	75
eod.	Verkens lankx de straeten niet te laeten loopen. .	eod.
8 Mey.	Oudekleerkoopers, corfsters en uytdraegsters niet vry wesende onder dit ambacht, mogen hunne merkten houden enkelyk Vrydaegs, op sekere gedesigneerde plaetsen.	75 v/°
eod.	'S nachts sonder licht oft met dieflanteernen niet te gaen.	eod.

8 Mey.	Quernen en rosmeulens niet te gebruyken, sonder kennisse van degene van het comptoir van den maelaccys; degene die brouwgoed willen doen maelen, mogen geen ander soort van graen, 't sy terwe, rogge oft andere, daer men accys van schuldig is, mede op deselve kerre vueren.	vol. E. 76
12 Juny.	Bruyloften; maeltyden en banquetten, ter occasie van bruyloften niet te geven met misbruyken en overvloedige onkosten.	77
13 d°.	Wynen op prys gesteld.	79 v°
19 d°.	Oud yser mag niet gekocht worden dan door degene die in 't smeders- of oudekleerkoopersambacht syn; 't selve niet te veranderen met veylen oft andersins; buyten niet om te gaen om alsulke yser te koopen.	79
26 d°.	Vettewaeriers, pouliers, voorkoopers van eetwaeren mogen op de merkten niet koopen dan na den een uere; ook mogen sy de buytenlieden niet tegengaen.	79 v°
eod.	Schippers, arbeyders, vischverkooperssen, pensvrouwen en andere, welke met fruyt oft groen voorstaen, mogen de goede lieden niet injurieuselyk naroepen	80 v°
eod.	Sondaegs en s'Heyligdaegs niet te schermen, noch gasten te setten voor den elf ueren.	81
. . . . . .	Oude kleederen en huysraed niet te koopen in de huysen, als de meesters niet te huys oft present syn.	eod.
15 July.	Processie generael voor de prosperiteyt van de legers van Syne Majesteyt, voor 't welvaeren deser landen, voor de vruchten van de velden, enz.	81 v°
29 d°.	Goeden en waeren uyt de vlote van Lillo herwaerts niet te brengen op eenen bodem; men moet deselve herbodemen en herlaeden in schepen van schippers deser stad.	82
5 Aug.	Victorie voor de stad van Doulens, veroverd door de legers van Syne Majesteyt tegens de vyanden van het Christelyk geloof, en victorie, in Vriesland, voor de stad Grol, onder de conduite van den Colonel Mondragon.	eod.
15 Sept.	Buskolen niet te mengelen; plaetse voor 't lossen derselve aengewezen.	82 v°

28 Sept.	Verloren obligatie.	vol. E. 83
1 Oct.	Drapeniers, bereyders oft andere hun geneirende met de koopmanschappen van wollen werken, mogen de laekenen niet onbetaemelyk op de raemen uyttrekken noch spannen; ander bedrog daerinne geplogen, verboden.	83 v/°
6 d°.	Taefel van de ossen en gerechtigheyd van het opschryven derselve, niet te defrauderen. . . .	84 v/°
16 d°.	Lier ontset door de borgeren van dese stad; kerkgewant en andere fardeelen door deselve van den gemeynen vyand afgenomen, moeten aen die van Lier wedergegeven worden.	85
20 d°.	Niemand mag alhier ter merkt graen koopen dan voor syn eygen gerief.	eod.
4 Nov.	Ossen nergens elders dan op de Ossenmerkt ter vente te brengen, op pene van 6 guldens. . . .	85 v/°
8 d°.	Boekdrukkers- en boekverkoopersneiringe niet te exerceren dan door degene by Syne Majesteyt of den Raed van Braband nut en bequaem daertoe bevonden, en geadmitteerd in de Sint-Lucas-oft Schildersgilde	eod.
10 d°.	Vleeschhouwers van buyten mogen alhier geen vleesch slaen noch verkoopen, dan op geoorloofde tyden	86 v/°

Renovatum 4 *Octobris* 1610.

1596.

16 Jan.	Proce van Joris de Coyman, die uytgebroken is uyt den huyse van wylen Joos van Erpe, alwaer hem door den Binnen-Borgermeester belast was te blyven ter tyd toe dat hy syne rekeninge soude gedaen hebben.	87 v/°
22 d°.	Verloren obligatie.	eod.
11 Feb.	Verloren obligatie door Jonr Carel Lanfranchi.	88
14 d°.	Haerink niet te mengelen.	eod
Ult d°. en 29 Meert.	Meertsch bier mag door de borgers, geene tappers synde, ingelegd worden voor de helft van den accys	88 v/° en 89 v/°
8 Meert.	Verloren obligatie door Cornelis Steerlincx. . .	89
eod.	Imposten deser Stad verpacht.	eod.

28 Meert. Accysen niet te defrauderen. . . . . vol. E. 102
29 d°. Zeepe; keuren en verkoopen derselve. . . . . . 97 v/o
eod. Vont op te nemen van de goeden en waeren, waervan den impost van de accysen verpacht is. 102 v/o
16 April. De crediteuren van wylen Mr Robrecht Le Muet en wylen Elisabeth van Zurich, moeten hunne pretentien inbrengen. . . . . 99 v/o
30 d°. Bedelaers oft andere persoonen, komende uyt plaetsen geinfecteerd met de haestige siekte, mogen niet gelogeerd worden. 100
24 Mey. Pailemaille; daermede op de vesten niet te spelen. . . . . 100 v/o
4 Juny. Herbergiers omtrent de Landpoorten, mogen die van de wacht in hunne huysen niet te drinken geven. . . . . 102 v/o
eod. Processie van devotie; hoe dat elkeen hem daerinne sal draegen 103
7 d°. Prolongatie der Jaermerkt alhier. 101
16 d°. Wynen op prys gesteld. . . . . 103 v/o
eod. Haestige siekte; oude kleederen, huysraed oft andere meubelen, uyt besmette plaetsen komende, niet te verkoopen noch te koopen. 104
12 July. Verloren obligatie. . . . . eod.
28 d°. Degene die goederen, toehoorende den Baron de la Bussière, ten onderen hebben, moeten deselve overbrengen in handen van den Binnen Borgermeester. . . . . 104 v/o
5 Aug. Haestige siekte; precautien tegens deselve. . . 105
16 d°. Verloren obligatie door Carel Lanfranchi, tot laste van Jacques Cornelissen. . . . . 105 v/o
eod. Ommegank van Onse Lieve Vrouwe; vrygeleyde ten tyde van denselve. . . . . eod.
eod. Verloren obligatie door Jaspar van Mosdorp, tot laste van Glaude Michault. 106
28 d°. Haestige siekte; precautien tegens deselve, met reglement generael om den voortgank te beletten 107
Vernieuwd op 6 Augusti 1603.
8 Oct. Proce van Jehan Bourge, wetende te spreken van sommige secrete delicten. . . . . 113 v/o
11 d°. Brouwers mogen geene boekweyt verbrouwen, maer moeten custbaer goed gebruyken. . . . . eod.

20 Nov. Verloren obligatie door Roeland van den Perre, tot laste van Jonr Hendrik Tserraerts en Anna van Brecht. vol. E. 114 v/o

24 do. Verloren obligatie. 114

27 do. Proce van Hans Cobben, munter, die binnen de Munte alhier, vermoord heeft Joos Wisschaert, chirurgyn en munter. . . . . 114 v/o

24 Dec. Wyn niet te haelen in de vrye kelders, 't sy van 't Capittel, van de Munte oft andere geprivilegieerde plaetsen. 115

1598.

. . . . . . Processie generael en gebeden omdat God soude willen verleenen en volbrengen het tractaet van peys met Vrankryk. . . . . 115 v/o

28 Feb. Meertsche bieren mogen door borgers, geene tappers wesende, ingelegd worden voor de helft van de accysen; tot 16 April inclues, by prolongatie van 1 April. . . . . eod. en 117

eod. Stadschynsen te betaelen. 116

1 April. Weerdribben of privaeten te ruymen. 117

29 do. Restanten van 5e, 10e, 20 of 100e penningen te betaelen . . . . 116 v/o

Ult. Mey. Brief van den Cardinael-Aertshertog Albertus, Gouverneur en Capiteyn-generael deser Landen, met order van den peys met Vrankryk te publiceren, op 7 Juny, en alle betooningen van blydschap te doen . . . . 117 v/o

1 Juny. Brief van den Raed van Braband ten fine voors. 118

6 do. Processie generael voor den peys met Vrankryk. 117

7 do. Peys met Vrankryk gepubliceerd op sekere stellagie gesteld voor de Staetenkaemer, op de Merkt, daer den Schouteth, Amptman en Magistraet byeen vergaederd saeten. 118

Nota. Byna gelyke publicatie werd gedaen op 7 April 1559 (vol. B. fol. 270 v/o en 271;) — ook in 1648.

19 do. Pouliers en vettewaeriers mogen geene monopolie van eetwaeren maeken. Botermerkt; waer deselve te houden . . . . 118 v/o en 120

7 July.	Wynverkoopers; reglement voor deselve nopens de betaelinge van den accys.	vol. E. 121
14 Aug.	Ommegank van Onse Lieve Vrouwe uytgesteld tot 13 September.	121 v/o
17 d°.	Visschers of andere mogen, voor heuren eygenen profyt, op de Riviere alhier en elders, geen grouw of kleyne vischkens vangen, op pene van 50 guldens.	118 v/o
18 d°.	Proce van Jehan Orsoucy, koopman van Lucca, die sekeren soldaet met naeme Antonio (Jordano), gehuerd en geinduceerd heeft om van levenden lyve te brengen den persoon van Pedro Benedicto, koopman Genevois, denwelken door den voors. Antonio doodelyk gequetst is geweest.	122
25 d°.	Verloren obligatie.	eod.
9 Sept.	Brouwers mogen geene bieren brouwen van hoogeren prys, dan van 20 schellingen de tonne, op pene van hunne brouweryen te sluyten en voorts arbitrale correctie	122 v/o
29 Oct.	Verloren obligatie.	123
eod.	Buskolen; monopolie derselve verboden en op prys gesteld	123 v/o
12 Nov.	Verloren twee obligatien door Laureys Bervoets, die tusschen Nyvel en Naemen vermoord is, by hem hebbende de voors. twee obligatien.	eod.
27 d°.	Wynen alhier aenkomende in de schepen, soo mag men deselve niet gaen proeven, teekenen oft den prys derselve maeken, vooraleer sy op de Werf gelost syn.	124
4 Dec.	Verloren obligatie door Bonaventura Michaeli, ten laste van Jaspar de Haze.	123

1599.

6 Feb.	Soldaeten op 't Kasteel afgedankt wordende en ten vollen betaeld van hunne souldye, soo moeten degene die pretentien tot laste derselve hebben dese inbrengen	124
13 Meert.	Stadschynsen te betaelen.	124 v/o
eod.	Spierink niet te mengelen, ouden met nieuwen.	eod.
17 d°.	Eetwaeren op prys gesteld.	125
18 d°.	Wynaccys deser stad verpacht.	eod.
20 d°.	Bieraccys niet te defrauderen	125 v/o

5 Mey.	Speceryen niet te vervalschen. . . . . Jaerlyks vernieuwd tot in 1610.	vol. E. 126
8 d°.	Verloren obligatie.	127
19 d°.	Borse; het klokxken aldaer luydende, soo moeten de kooplieden van een scheyden, op pene van 25 stuyvers, ten behoeve van de fabrieke van Onse Lieve Vrouwe kerke, en op pene van nulliteyt der koopen, na den gestelden tyd aengegaen. .	eod.
5 Juny.	Visschen in de Stadsvesten verboden.	127 v/o
eod.	Wyn of bier niet te haelen op de gevryde plaetsen.	eod.
8 d°.	Pruymen noch kleyne kersen niet te verkoopen.	128
21 d°.	Bedelaers van buyten mogen alhier niet komen; precautien tegen deselve.	eod.
3 July.	Regiment van Jonr Henrick Tserraerts, Schouteth deser stad en Markgraeve 's lands van Ryen; degene die daerinne opgeschreven syn, moeten naer hetselve regiment, liggende tot Lit, op de Maese, trekken.	130
eod.	Proce van Jacques Bollart, koopman, vluchtig en befaemd van een valsch testament tot synen voordeele te hebben doen maeken, en niet gecompareerd synde voor den Onderschouteth, soo hy beloofd hadde.	eod.
5 d°.	Proce van Philips van Woelput, Notaris, die, voor eene notabele somme gelds, een valsch testament gemaekt heeft en voortvluchtig is. .	130 v/o
7 d°.	Besmettelyke siekte tot Sint-Nicolaes; niemand van aldaer mag hier komen, en voorts ut fol. 105.	eod.
eod.	Rynschen wyn op prys gesteld, den beste tegen 18 stuyvers, en den slechtere tegen 16 stuyvers.	eod.
eod.	Boter, kaes, melk en groenmerkt gesteld op sekere plaetsen aen Sint-Jacobskerke.	131
10 d°.	Processie generael omdat God den Hertog met de Infante in goede gesondheyd en voorspoed soude laeten overkomen.	130 v/o
27 d°.	Besmettelyke siekte tot Sint-Nicolaes; alle communicatie met de inwoonderen derselve alhier verboden.	131 v/o
12 Aug.	Besmettelyke siekte tot Weert en Maeseyk; precautien tegens deselve.	133
19 d°.	Impost en veeaccys niet te defrauderen.	131 v/o

19 Aug. Boter, kaes, melk en groenmerkt op sekere plaetsen op den Oever gesteld. . . . . vol. E. 132 v/o

13 Oct. Verloren obligatie door Diego Rodriguez de Payua. 133

16 d°. Premie van 100 guldens tegens diegene die eenen fameusen geschreven libel aen eenen pillaer van de nieuwe Borse, met een koordeken gebonden hebben, tot blammatie van Hans Goosserie, koopman . . . . eod.

20 d°. Verloren obligatie door Isaac Duys. . . . . 133 v/o

eod. Verloren obligatie door Cosmo Delle Affaitadi. eod.

12 Nov. Hoveniers, onvry synde, moeten met hunne vruchten op den Oever staen. 134

Ult. Dec. Wynen op prys gesteld. . . . . eod.

1600.

19 Jan. Verloren obligatie door Andreas Cobbé. . . . . . eod.

28 Feb. Meertsche bieren door borgers, geene tappers synde, voor de helft van den accys in te leggen, tot het eynde van April. . . . . 134 v/o

eod. Geldspecien niet op te koopen; reglement nopens de betaelingen ter Borse en het accepteren der assignatien 135

4 Meert. Stadschynsen te betaelen. . . . . eod.

16 d°. Proce van Marino de Godzzy, die twee persoonen omgekocht hadde, om Jeronimo Mency omme te brengen, synde die voors. persoonen met de koorde geexecuteerd geweest op de Meirebrugge. . . . 135 v/o

Onder dese ordonnantie staet als volgt :

" Naerdyen den persoon, alhier geproclameert, was tot dry reysen voortsgeroepen ende dat Mynheer de Schouteth egeenen naerderen thoon tot laste van den geproclameerde en hadde cunnen beruepen ende dat de voers. Schouteth was onderricht dat de geproclameerde syne residentie was houdende tot Saragousen ende oversulkx hier niet en coste gecomen om te doceren syne innocentie, soo is Mynheer de Schouteth te vreden geweest dat men de voers. proclamatien soude laeten smelten ende desert loopen ende dat men vander voers. proclamatien egeen copie en

soude geven, daerinne Myne Heeren Borgemeesteren ende Scepenen oock hebben geaccordeert. Opten xiij. April 1601; onderteekend: H. de Moy. "

29 April. Premie van 100 guldens nopens een dood gevonden kind in de ruye. . . . . vol. E. 136

eod. Premie van 100 guldens nopens een dood gevonden kind, op het kerkhof van Onse Lieve Vrouwe, gesteken in eenen pot. . . . . eod.

18 Mey. Vagebonden en lediggangers aen de huysen brekende en de goede lieden beroovende van hunne mantels, moeten naer de galeyen gesonden worden . . . . 136 v/o

10 July. Verloren obligatie van Jan-Baptista Seboli, in de belegeringe van Hulst geschoten, tot laste van Jan-Vicentio Fessa. . . . . eod.

. . . . . . Proce van Geeraert de Wael, caffawerker, die een enorm feyt begaen heeft. 137

15 do. Processie generael van devotie ten eynde den Hertog mag hebben de victorie tegens syne vyanden. eod.

24 do. Boomen op de vesten niet te beschaedigen; campernouillien of kruyd aldaer niet te soeken. . . . 137 v/o

2 Aug. Verloren obligatie. . . . . eod.

5 do. Schouwgeld te betaelen. 138

26 do. Idem. . . . . 138 v/o

eod. Verloren obligatie. . . . . eod.

29 do. Idem. 138

7 Oct. Kinders niet te vechten noch tuysschen. 142

30 do. Pouliers en vettewaeriers; monopolie derselve verboden. 139

eod. Leerjongens, van vreemde landen alhier gesonden wordende, om op ambachten gesteld te worden, op conditie, dat sy des noenens aen der goede lieden deuren hunnen kost souden gaen bedelen, mogen niet meer aengenomen worden. Bedelaers te vertrekken. *Vide* 21 *Juny* 1599. . . . . eod.

10 Nov. Verloren obligatie. . . . . 140 v/o

20 do. Idem . . . . eod.

eod. Verloren condemnatie voluntair ten behoeve van Simon Rodriguez Devora. 141

20 Dec. Kooplieden, in 't koopen en verkoopen der contanten, moeten met geld betaelen, sonder assignatien, op pene van nulliteyt van hunne acten. eod.

1601.

3 Jan. Premie van 100 guldens tegens degene die voorleden nacht, oft morgenstond, in Onse Lieve Vrouwe kerke, uyt het taefereel van Sint-Sebastiaen, staende op den autaer van den Jongen Handboge, hebben een groot stuk uytgesneden, waerinne waeren geschilderd twee vrouwenpersonagien en, daerenboven, nog afgesneden hebben een groot stuk van eene roode taffe gordyne, hangende beneffens het voors. taefereel. vol. E. 142 v/o

11 d°. Verloren obligatie. . . . . 141 v/o

29 d°. Soldaeten van 't regiment van den Colonel Grison moeten uyt dese stad binnen sonnenschyn vertrekken; deselve alhier door niemand te laeten vernachten. . . . . 142 v/o

10 Feb. Accysen deser stad verpacht. 143

20 d°. Proce van Guilliam Wyngaerts, die grootelykx geinjurieerd heeft een vrouwenpersoon, hem vanterende, dat hy met haer, tot diversche reysen, soude te doen gehad hebben; hebbende ter dier oorsaeke van haer begeerd geleend te hebben 50 ponden vlaemsch; oft andersins dat hy haer by haeren man soude accuseren, dat hy by haer geslaepen hadde, hebbende ook, tot dien eynde, geemployeerd syne huysvrouwe, dewelke de voors. vrouwe soo injurieuselyk heeft getracteerd, dat sy gevallen is in eene groote flauwte, waeraf sy nog te bedde is liggende. . . . . eod.

Nota. Denselven is gebannen uyt dese stad en vryheyd, voor syn leven, op pene van dry jaeren op de galeyen te dienen. 12 Mey 1601. Fol. 147.

eod. Poorters, geene tappers of taefelhouders wesende, mogen meertsch bier inleggen, mits betaelende half accys . . . . eod.

2 Meert. Impost op brandhout en kolen . . . . 143 v/o

eod. Drafmanden en kalkmanden moeten, volgens sekere voetmaete, groot en diep syn. 146

10 d°. Wekelyksche Saterdaegsche peerdenmerkt, mits de calamiteyt des tyds niet gehouden geweest synde, sal wederom plaets grypen. . . . . 145 v/o

eod. Verloren obligatie. 144

24	Meert.	Processie van devotie voor het welvaeren van den lande en het bekomen van generalen peys. vol. E.	144 v/o
	eod.	Stadschynsen te betaelen.	145
12	April.	Gevangenen, gekomen synde van Sluys en van Duynkerke, en die versuymd hebben met de andere gevangenen slaepen te gaen, moeten hun laeten vinden metten getye in het schip van Oirdam, liggende in de Rouaenschevliet, om soo met dese laesten t'huys te geraeken	eod.
14	do.	Verloren obligatien door Gillis Cocquiel, dienaer van Jacques Ghoos, tot laste van twee huydevetters en ten behoeve van synen meester. . . .	145 v/o
18	do.	Visschen in de vesten verboden.	146 v/o
12	Mey.	Zeepaccys te betaelen	147
14	do.	Verloren obligatie.	146 v/o
17	do.	Idem.	147 v/o
	eod.	Proce van Alonzo Pirez, die frauduleuselyk en by bedrog, ontdraegen heeft van diversche kooplieden, soldaeten en andere, groote sommen van penningen, en daermede voortvluchtig is, syne eygene goederen, ook in fraude synder crediteuren, versteken hebbende.	eod.
18	do.	Bereyders van laekens; hoe deselve te strekken. *Vide* 1 *Octob.* 1595.	148
8	Juny.	Wynen der herbergiers op prys gesteld.	149 v/o
23	do.	Prolongatie der Sinxenmerkt.	eod.
	eod.	Verloren obligatie.	eod.
20	July.	Kleyne kersen en pruymen verboden.	150
13	Aug.	Verloren obligatie door Hieronimus Willemin, doende d'affairen van Rogiere Clarisse, tot laste van Nicolase de Cocquiel.	eod.
18	do.	Vrygeleyde ter oorsaeke van de processie van Onse Lieve Vrouw.	150 v/o
11	Sept.	Leprosen en lazarissen vreemd synde, moeten vertrekken; reglement voor degene die alhier geboren syn.	eod.
6	Nov.	Proce van Peeter van den Kerckhove, die correspondentie gehouden heeft met den vyand. .	151
10	do.	Proce van eenen jongen, die een injurieus liedeken gesongen heeft voor den huyse en tot blamatie en oneer van Jacques van Bouchoudt,	

met premie tegens degene die 't selve liedeken gemaekt en de glaesen in het voors. huys uytgeworpen hebben. . . . . vol. E. 151

13 Nov. Weddingen niet te doen nopens veroveringen van steden, landen of diergelyke geschiedenissen. . 151 v/°

21 Dec. Stadschynsen te betaelen. 152

1602.

9 Jan. Proce van Peeter Daneelsen, die wederspannig is gevallen en oploop heeft gedaen, tegens den Markgraef en syne Officieren, in't exerceren van hun ampt . . . . eod.

Ult. d°. Verloren obligatie. . . . . 152 v/°

4 Feb. Boden op Brussel; loon derselve. . . . . eod.

8 d°. Accysen deser stad verpacht. . . . . 156 v/°

18 d°. Pene van 50 Carolusguldens, te betaelen door dengene die sal uytgeven de valsche en onwaerachtige fame, dat de huysvrouw van Anthoni de Craen, houtbreker, soude gebaerd en ter weireld gebracht hebben twee kinders met horens op hun hoofd, aen handen en voeten crouwels, in forme van duyvels. 157

19 Juny. Registers, pakken, stukken, en munimenten des dorps en vryheyd van Wouwe, alhier by particulieren berustende, moeten behandigd worden aen den Binnen-Borgermeester; men sal voor deselve betaelen 25 guldens . . . . eod.

20 d°. Fameuse libellen en scandaleuse beelden tegen den Heere, de Catholyke Religie en gemeynten, door den vyand alhier uytgestrooyd, mogen aen niemand getoond worden, maer degene die alsulke ontfangen, moeten deselve aen den Markgraef of aen de Borgermeesters geven. . . . . 157 v/°

13 Aug. Haestige siekte tot Amsterdam; precautien tegens deselve. 158

2 Sept. Idem . . . . 158 v/°

8 Oct. Verloren obligatie. 159

Ult. d°. Houtschippers, samenspanning en monopolie maekende, geordonneerd hun hout en kolen alhier te komen verkoopen. . . . . eod.

24 Dec. Stadschynsen te betaelen. . . . . 159 v/°

Ult. Dec.	Proce van Hans Groetens, barbier, die eene moord begaen heeft.	vol. E. 159 v/o

1603.

15 Jan.	Verloren wisselbrief.	eod.
31 d°.	Notarissen mogen geene instrumenten van transporten oft andere maeken, waerin de naemen open of in blanco staen.	160
15 Feb.	Stadskind Arnout Spelders	160 v/o
28 Feb. en 8 Meert.	Borgers geen tappers of taefelhouders synde, mogen meertschbier inleggen voor halven accys.	161
1 Meert.	Graenen niet uyt te voeren naer den vyand. . . .	160 v/o
eod.	Stadschynsen te betaelen.	161 v/o
18 d°.	Munte die alhier verboden is, niet uyt te geven.	162
5 April.	Liedekens injurieus, niet te mogen singen. . . .	eod.
16 d°.	Condamnatie volontaire ten behoeve van Francisco Bernardino Maldotti, niet te koopen, verkoopen oft te vermangelen, alsoo Domingo de Torres, uyt krachte van sekere acte van taxatie van costen, tot laste van Franc. Bern. Maldotti, ter vryer Vrydaegschemerkt alhier, by executie van den Amptman, deselve heeft doen verkoopen en selfs ingekocht, en dat hy de voors. condamnatie volontaire uyt handen van den gemelden Maldotti niet kan krygen.	162 v/o
21 Mey.	Proce van Niclaes Borin die eenen officier van de Corte Roede deser stad, in 't exerceren van syn officie, heeft geslaegen.	eod.
24 d°.	Bieren alhier uytgaende, soo moeten de segelaers daerop letten en de reysbilletten wel examineren.	164
27 d°.	Schipvaert op Lillo; reglement op deselve. . . .	163
13 Juny.	Wynen op prys gesteld.	164 v/o
20 d°.	Verloren obligatie.	eod.
21 d°.	Asynbieren; Stadsaccys op dit pretext niet te frauderen	165
25 d°.	Proce van twee persoonen die Jan van de Sart, Officier van de Lange Roede, vermoord hebben, in de Arembergstraet.	165 v/o
1 July.	Waeter voor de deuren te setten, mits de continuele droogte en groote hitte, om, in cas van brand, alle schaede te beletten.	eod.

4 Aug.	Victualien naer de legers van Hunne Hoogheden, voor Hoogstraeten, te senden.	vol. E. 166
6 d°.	Verloren obligatie door Jan Colibrant	eod.
eod.	Peste; orde van 28 Augusti 1597 vernieuwd. . .	eod.
eod.	Herbergiers mogen geen bier of wyn haelen in de kelders van de soetelaers van de soldaeten. .	eod.
14 d°.	Proce van Joris Soetinck, bereydersgast, die Laureys Houtman, ook bereydersgast, doodgesteken heeft.	166 v/°
eod.	Proce van Alphonso Tibanti, die 's avonds, Bernaerd Vermeurs, agent van 't huys wylen Lanckfranqui, gequetst heeft, nadat hy den voors. Vermeurs door eenen jongen had doen aenzeggen dat hy soude komen ten huyse van Octavio Tibanti.	167
14 d°.	Ambachten; daerinne niemand dan poorters te ontfangen.	167 v/°
19 d°.	Peste; de latten aen de geinfecteerde huysen, door den Ceurmeester dwers voor de deuren geslaegen, mogen niet afgetrokken worden.	167
20 d°.	Peste; degene die daermede geinfecteerd syn, mogen niet uytgaen, ten waere draegende witte roeykens	eod.
eod.	Peste alhier vermeerderende, soo sal men de honden op straet loopende doodslaegen; den persoon daertoe geordonneerd, sal de Stadswaepenen op den hoed draegen; denselven niet te misdoen. .	eod.
12 Sept.	Verloren obligatie.	168
16 d°.	Idem.	168 v/°
20 Oct.	Peste; latten van de deuren niet te trekken. . . .	eod.
eod.	Vergaederingen en vechtingen van de jongers verboden.	169
29 d°.	Nieuwe kleederen alhier in 't broodschip aengeslaegen; degene die pretentie daeraen hebben worden ingeroepen.	169 v/°
7 Nov.	Peste alhier; precautien tegens deselve; bedelaers moeten vertrekken.	eod.
29 d°.	Processie van devotie in dankseggingе dat die van 's Hertogenbossche verlost syn van het beleg van den vyand	170 v/°
2 Dec.	Pailemaillen en colven; daermede op de straeten niet te spelen	171
9 d°	Verloren obligatie.	170 v/°

15 Dec. Proce van sekere Magdalena, die getracht heeft eene andere vrouw in haer huys met een mes den hals af te steken en deselve leelyk gequetst heeft. vol.E.171

23 d° Officieren in Stads of 's Heeren dienst welke breukachtige persoonen niet calengieren noch aenbrengen, om dieswille dat sy giften en nieuwejaeren van deselve ontfangen; verboden alsulke giften te geven oft te ontfangen . . . . .171 v/°

24 d°. Stadschynsen te betaelen. . . . . eod.

Ult. d°. Peste alhier continuerende, soo worden de vier knaepen van de gesondheyd, dienende op de policykaemer, geauctoriseerd om de overtreders der ordonnantien op te vatten en gevangen te setten. 172

1604.

5 Jan. Proce van Jacques Melle, die op de wacht synde, aen Roodepoort, groot rumoer heeft gemaekt en sekeren Hans van Pinxsteren met synen rapier doodelyk gequetst heeft. . . . . .172 v/°

19 d°. Proce van Reynier Veulemans, die 's nachts met geweld heeft opengebroken de deure van 't huys van Peeter van Couwenberghe, en uyt denselven huyse geleyd heeft sekere weduwe, hebbende aldaer bedreven diversche andere insolentien. . eod.

27 d°. Verloren obligatie. 173

2 April. Bedelaers die hier vreemd syn en sterke ledig-gangers moeten vertrekken; reglement voor de bedelaers alhier geboren. . . . . eod.

29 d°. Lindeboomen of andere niet af te houwen om meyen te planten. 174

19 Juny. Sinxenmerkt geprolongeerd . . . . .174 v/°

Ult. d°. Eetwaeren, boter, pouillerye niet tegens te gaen om op te koopen. . . . . eod.

12 July. Swemmen en baeyen in de Stadsvlieten en vesten verboden. . . . . eod.

14 d°. Peperkoekhouwers; cremers met peperkoek niet voorts te staen noch te laten kappen op de Meire, op de vesten of andere publieke plaetsen. 175

eod. Kleyne kersen en pruymen verboden . . . . . . eod.

3 Aug. Verloren obligatie door Maximiliaen van der Noot, tot laste van Bernaerd Appels. . . . . . . eod.

15 Sept. Proc[e] van Franchois van den Eynde, die, na het overgaen der stad van Sluys, gehouden heeft verscheydene scandaleuse, oproerige en afdraegende woorden, tenderende tot groot naedeel van Hunne Hoogheden en particulier van dese stad van Antwerpen . . . . vol. E. 175 v/o

Onder dese proc[e] staet als volgt:

" Alsoo dat desen Franchoys van den Eynde
" synde op poincte van gebannen te worden, hem
" heeft gegeven in gevanckenisse ende, by re-
" queste versocht vergiffenisse, soo hebben Myne
" Heeren voers., prefererende gratie voer rigeur,
" geordonneert dat de suppliant soude comen in
" collegis, bloots hoofs, in synen lynen cleederen,
" met eenen bernerder keersen in syn hant, ende
" aldaer Godt ende de justitien vergiffenisse bid-
" den, ende voorts draghen de selve keersen voer
" het Heylig Sacraments Autaer; ende dwelck
" hy affe gedaen heeft op ten 22 Octobris 1604,
" ende is daermede geabsolveert. " . . . . eod.

eod. Proc[e] van Fernande de Riviera of van Rivieren, kleermaekersgast, die eenen Ouderman van het kleermaekersambacht, ter oorsaeke van syn ampt of officie, oneerlyk geinjurieerd heeft, en naer hem met eenen poignaerd heeft gesteken. . . . eod.

Nota. Is gebannen op 9 October, voor syn leven, op pene van gegeeseld te worden. . . . . 176 v/o

16 d[o]. Oproerige woorden of scandaleuse proposten tegens God en Syne Heyligen niet te spreken; die deselve hoort, moet de auteurs dier aengeven, op pene van gestraft te worden, als perturbateurs der gemeyne ruste. . . . . eod.

24 d[o]. Hoveniers en mandenmaekers, niet vry synde onder het ambacht, mogen alhier met hunne vruchten niet leuren. 176

Vide 18 *Junii* 1561.

20 Oct. Pasporten alhier te toonen door degene die komen uyt de landen geoccupeerd door den vyand. . . . 176 v/o

Penult. Oct. Processie van devotie, ter oorsaeke van den peys, tusschen Philippus III, Koning van

Spagnien, en Albert en Isabella, met Jacques VI, Koning van Engeland. . . . . . vol. E. 177 v/°
Nota. „ Dat dese processie niet en es gehouden „ geweest om redenen. „

Ult. Oct. Peys met Engeland gepubliceerd alhier, ten 9 ueren 's morgends, nadien de groote klokke eene halve uere te vorens was geluyd, de trompetten hadden gesteken en den horen was geblaesen, en de schalmeye gespeeld, op sekere stellagie gesteld voor de Staetenkaemer, op de Groote Merkt, daer present waeren Mynheere den Schouteth, hebbende de roede van justitie in de hand, staende beneffens den Secretaris en Mynheer den Amptman, waer ook de Heeren Borgermeesteren en Schepenen en andere Officiers vergaederd saeten. 178

. . . . . . Brief van de Aertshertogen, ingevolge van welke de voors. publicatie alhier moet geschieden. . . 178 v/°

12 Nov. Peste alhier; precautien tegens deselve. 179

. . . . . . Verloren obligatie door Peeter Borremans, Provost van de Munte, tot laste van Gillebert Verbruggen . . . . eod.

23 d°. Catoen of wolle niet te vervalschen met caerdwolle, scheerblokken, hair en andere gelyke bedriegelyke substantie. . . . . 179 v/°

eod. Poorten te sluyten na het verlaeten van de poortklokke . . . . eod.

2 Dec. Publicatie der artikelen, gesloten op 12 October laestleden, soo op het vernieuwen van den koopmanshandel, die den Koning van Vrankryk hadde verboden en opgeseyd met den Koninkryke van Spagnien en Landen van herwaerts over, als op het wederroepen van de dertig ten honderd, opgeset in 't selve ryk van Spagnien; alles ingevolge den brief van de Aertshertogen, in dato naest laeste November 1604. 180

22 d°. Stadschynsen te betaelen. . . . . 180 v/°

1605.

5 Jan. Dieveryen alhier begaen wordende, soo mogen de herbergiers geene gasten in hunne tavernen houden na tien ueren 's winters, en elf ueren somers. 181 v/°

12 Jan.	Graenen; reglement nopens het inkomen derselve op de Merkten	vol. E. 181
eod.	Wyn der taveniers op prys gesteld	181 v/o
10 Feb.	Stadsaccysen verpacht	182 v/o
17 do.	Verloren obligatie door den President Henricus van Etten	182
8 Meert.	Vleeschhouwers, pasteybakkers, taefelhouders of andere, mogen geen vleesch in den Vasten verkoopen, tenwaere dat hun blykte dat den kooper daertoe heeft consent van den Commissaris	182 v/o
1 April.	Proce van Camille Corsini, edelman van Florentien, oud 23 à 24 jaeren, die Jan Menio, edelman van Venetien, vermoord heeft	183
5 do.	Laekenen; bereyden en rekken derselve	183 v/o
	Vide 1 *Octob.* 1595 *et* 18 *Maii* 1601.	
13 do.	Proce van Peeter Luyckemans, weerd in *den Anker*, die Willem de Beer, met eene pyke, doodelyk gesteken heeft	183
eod.	Proce van eenen brouwersgast, die den meestergast van syne brouwerye vermoord heeft	183 v/o
23 do.	Verloren obligatie door Giellis Pithoir	185 v/o
14 Mey.	Proce van Ernesto Bombarsin, Italiaen, beticht van enorme feyten	eod.
17 do.	De vyand sich omtrent dese stad vertoonende met groote macht, soo te waeter als te lande, soo moeten de borgeren hun gewaepend houden, elk in syn quartier	eod.
4 Juny.	Brugge over de Schelde; wyn en bier aldaer niet te tappen ofte gelaegen te setten	186
7 do.	Verloren obligatie door Balthasar de Robiano, tot laste van Artus van Gameren	186 v/o
13 do.	Renten op de Staeten van Braband gepresenteerd synde door degene woonende te Antwerpen of onder het Marquisaet, soo moeten de verklaeren en bescheeden derselve aen den Rentmeester Verlysen en den Advocaet Marten de Soete, als Commissarissen, behandigd worden; confiscatie der renten voors. toebehoorende aen de inwoonders van Holland en Zeeland	eod.
20 do.	Verloren obligatie	187 v/o
22 do.	Peste; precautien tegens deselve	eod.

22 Juny. Vensters langs den kant van de Schelde met yseren gerden te versien. . . . . vol. E. 188

1 July. Peste; witte koolen, bedorvene vruchten, kersen oft pruymen niet te verkoopen . . . . 188 v/o

9 d°. Klokxken van de Borse; naer 't luyden van hetselve moeten de kooplieden hun reguleren, in 't frequenteren der Borse. . . . . eod.

Nota. Dese orde is ook terselfder uere gepubliceerd geweest op de Borse, in de vergaederingen van de kooplieden.

11 d°. Proce en premie van 50 guldens tegens Roelant van Eekele, die Hans van Haesbroeck vermoord heeft, 's nachts, op de ronde, onder Capiteyn Aertus Nys 189

12 d°. Alarme; hoe de borgerye haer moet gedraegen ten tyde derselve en als den vyand sich voor dese stad vertoont. . . . . eod.

12 Aug. Saedvoorkoopers mogen alhier geen saed koopen, dan op de oprechte weekmerktdaegen en niet voor dat de klokke geslaegen sal wesen; de smoutslaegers en andere gemeynten daerdoor groote prejuditie hebbende. 192

25 d°. Syde, genoemd *dobbel swerte*, niet te beswaeren, noch deselve te mengelen ofte vervalschen in 't werken. . . . . 190 v/o

3 Sept. Peste alhier; precautien tegens deselve 191

15 d°. Premie van 100 guldens tegens degene die de glaesen 's nachts hebben uytgeworpen ten huyse van Capiteyn de Wintere en van Capiteyn Verwilt. 192

27 d°. Inroepinge dergene die recht oft pretentie hebben tot eenen ring met eenen diamant, dobbeletsgewyse geset, denwelken by eenen maekelaer te koop wierd gedraegen en geveyld, en by de Dekens en Oudermans der goudsmeden deser stad aengeslaegen is geweest, pretenderende denselven voor verbeurd te houden, mitsgaeders ook sekere bagge, gespsgewyse geset, om aen eenen hoed te draegen, wesende den hoofdsteen een topaze en gegarnierd ofte vercierd met diamanten, denwelken aen de Borse alhier, by Magdalena van Wyck, in den uytroep geveyld wierd, al

	contrarie de ordonnantien op 't stuk van de goudsmeden gemaekt. . . . . vol. E.	192 v/°
28 Sept.	Premie van 50 guldens tegens fameuse libellen, alhier aengeplakt; deselve niet te plakken, stroeyen ofte affigeren, op pene van gecorrigeerd te worden aen lyve en goed, als seditieuse en oproerige persoonen.	193
3 Oct.	Wynen der taverniers op prys gesteld.	193 v/°
4 d°.	Verloren obligatien door Adriaen van Nispen. .	193
29 d°.	Sinte Mertensvieren verboden; hout voor deselve te stoken niet te vraegen, noch andere insolentien voor der goede lieden deuren te bedryven.	193 v/°
21 Nov.	Tollen; borgers deser stad daervan vry wesende, moeten niet betaelen voor hunne goeden, en niets anders toonen, dan eene certificatie, gelyk sy van ouds hebben gedaen, ingevolge de resolutie van den Raed van Finantie, in dato 19 November 1605	194
22 d°.	Premie van 1000 guldens met proc^e van Hendrik van Lemens, poorter alhier, insolvent bedegen en gesaiseerd wesende, die hem vervoorderd heeft uyt synen huyse te vertrekken en sich voortvluchtig te maeken.	193 v/°
22 Dec.	Proc^e van Hans Cuypers die Daneel Pies doodgesteken heeft	194
eod.	Proc^e van Aert Cornelis en syne moeder, die Hendrik Wagemans doodelyk gequetst hebben.	eod.
eod.	Proc^e van Jan Oliviers, die voor de corps-de-garde doodgesteken heeft Ghysbrecht Janssens, waekende alle beyde om geld.	eod.
eod.	Hout, hooy en strooy; waer hetselve ter venten te brengen	194 v/°
23 d°.	Stadschynsen te betaelen.	eod.

1606.

10 Jan.	Leerscholen voor de kinderen; ses capellen daervoor aengewesen; deselve by te woonen.	195
16 d°.	Verloren peerd; degene die daertoe recht hebben, moeten 't selve aengeven binnen dry daegen, op pene dat het voors. peerd tot 's Heeren behoeve sal worden aengeslaegen	eod.

30 Jan. Wynen der taverniers op prys gesteld . . . . vol. E. 196

eod. Schoenmaekers en huydevetters mogen geen leder, genoemd *kaddewadden*, vetten, noch tot schoenen versnyden, als wesende schoon in de oog en onbequaem om schoenen van te maeken; de soldaeten van de legers van alsulke schoenen met redenen geklaegd hebbende. . . . . eod.

. . Feb. Verloren obligatie. . . . . eod.

16 d°. Dykagie van Austruweel; degene die landen in denselven polder besitten, moeten dese binnen dry maenden op hunnen naem, in 's Landsboek, doen oversetten, op pene van 8 oude grooten, de eene helft voor den Dykgraef, en de andere helft voor 's Lands behoefte . . . . 196 v/°

Vide 7 *Decembris* 1530.

14 Meert. Premie van 50 guldens voor die sal aenbrengen degene die den sone van Jan Bouchet, hovenier, dood gevonden in de veste aen de Begynenpoort, naekt uytgeschoten, daerinne souden mogen geworpen hebben. . . . . eod.

30 d°. Proc^e van sekeren Anthoni, brouwersknecht of bierkruyer, in de brouwerye *de Halfmaen*, in de Gasthuysbeemde, die, met eene sperre of hout, doodelyk gequetst heeft Peeter van Herten, bootsgeselle 197

eod. Tempeest van onweder en wind; vele kerken, geestelyke plaetsen en particuliere huysen sterk beschaedigd synde, soo mogen de ambachtslieden, hunne dienaers, noch de leveraers van stoffe, hunnen loon noch prys van hunne materialen niet opsteken, op verbeurte van hunne poorterye en ambachte; in cas van generale contraventie, sal hun ambacht opengesteld worden, soo voor vreemdelingen als ingesetenen. . . . . eod.

8 April. Vleeschhouwers van buyten mogen alhier geen vleesch verkoopen op onbehoorlyke of ongewoonelyke tyden. . . . . 197 v/°

9 Mey. Bordeelen, oneerlyke en oneerbaere vrouwen en manspersoonen, ledige vrouwen en meyssens tot sonden houdende, moeten gaen woonen in de Lepelstraet en aen den Blydenhoek. 198

Vide 14 *Augusti* 1594.

1 Juny. Proce van Dierik de Cruyper, schilder, die, met eenen opsteker of eetmes, doodelyk gequetst heeft Peeter Boschmans, gesworen erfscheyder deser stad . . . . vol. E. 198 v/°

Nota. Is op 14 Juny 1606 gebannen voor syn leven uyt dese stad, op verbeurte van synen hals. Fol. 200.

eod. Proce van Cornelis Goossens, meester van den Waeterhuyse, in de Nieuwstad, die hem 's avonds vervoorderd heeft, met eene leere, te klimmen door de dakvenster van de mouterye, genaemd *de Gifte*, daerinne Hendrik de Wilde, brouwer, syn graen en brouwgoed heeft liggende, en aldaer gesakt heeft dry sakken met boekweye, om deselve secretelyk 't synen huyse te verdraegen, gelyk hy nog meer reysen te voren bevonden is gedaen te hebben. 199

Nota. Is op 14 Juny 1606 gebannen voor syn leven uyt dese stad, op verbeurte van synen hals. Fol. 200.

7 d°. Aengeslaegen 50 gesouten huyden, aengehouden in de Coepoortstraete, gehaeld uyt eene herberge, contrarie de ordonnantien, ingevolge van welke diergelyke huyden moeten worden gebracht ter behoorelyke merkt; te weten: op de Groote Merkt, voor *Roeyenborch*, sonder dat men die, in herbergen of elders mag koopen noch verkoopen, loven noch bedingen, op verbeurte derselve; degene die recht tot dese huyden hebben, worden ingeroepen. . . . . eod.

10 d°. Bordeelen en oneerlyke huysen; waer deselve te houden. . . . . 199 v/o

Vide 9 *Maii* 1606.

6 July. Graenen; de provisie tot Stadscosten gedaen, veranderd en vernieuwd wordende, soo mogen de bakkers geen ander graen verbakken dan 't gene dat hun van Stadswegen sal worden verkocht. 200

8 d°. Ruyen deser stad te reynigen. . . . . 200 v/°

27 d°. Verloren obligatie. 201

eod. Proce van Lucas Opmer, Doctoor, die François van den Brande, Procureur deser stad, in den pand van het Vrouwenbroedersclooster mishan-

	deld en tot den bloede geslaegen heeft, en ook onredelyk sich heeft gedraegen tegens de huysvrouwe van den Notaris Ruebens, en 't haeren huyse in effect geweld heeft bedreven . . .	vol. E. 201
19 Aug.	Craemen, taefelen, tonnen of blokken niet te houden om te raefelen; tuysschen of loteryen te houden op deser Stadsstraeten.	201 v/o
22 do.	Verloren dochter, oud 12 jaeren, van Dierik van Loo, bakker tot Brussel, haer ouders huys verlaeten hebbende, en alhier gekomen synde; deselve aen te brengen aen den Onderschouteth.	eod.
7 Sept.	Verloren obligatie.	eod.
7 Oct.	Idem	202
17 do.	Proce van Jacques van Thol, die, op de wacht, synen Capiteyn heeft bedreygd.	eod.
27 do.	Proce en premie van 100 guldens tegens Emmanuel Duarte en il Conte Connazzi, dewelke, met hunne dienaeren, Jonr Jeronimo van Hertzhuysen, Lieutenant van Jonr Jan van de Werve, Capiteyn, van den levenden lyve moordaedelyk ter dood hebben gebracht by *den Yshond*, omtrent 't Kasteelpleyne.	eod.
14 Nov.	Stadskind Matthias Ximenez.	202 v/o
29 do.	Proce van Hans van Leent, die, met eenen poigniaerd, doodgesteken heeft Hans Bitterknape.	203

1607.

13 Jan.	Proce van eenen schaeliedekker en eenen timmerman, die, 's nachts op de straeten, François van den Brande, Procureur deser stad, en synen sone totter dood toe gequetst hebben, en eenige andere persoonen hebben mishandeld.	eod.
eod.	Raefelen, tuysschen en loteryen op de straeten verboden.	203 v/o
19 do.	Wynen op prys gesteld.	204 v/o
10 Feb.	Verloren obligatie door Cornelis Walrans, Procureur, ten behoeve van Jehan Orsucci en tot laste van Jacomo Fiano.	eod.
15 do.	Stadsaccysen verpacht.	203 v/o
23 do.	Fameuse libellen en pasquillen verboden.	204
Ult. do.	Meertsche bieren door borgers, geene tappers wesende, in te leggen, voor halven accys. . .	205

7 Meert.	Proce, met premie van 100 guldens, tegens Albert Geertssen, door den Schouteth van Berchem op den gevangenen Steen gecolloceerd, voor verscheydene leelyke capitale feyten, denwelken uyt syne gevangenisse heeft weten te breken . . vol. E.	205
. . d°.	Verloren obligatie door Jan Losson, tot laste van Hans Courtois.	205 v/°
10 d°.	Maekelaers; loon derselve.	eod.
22 d°.	Boteraccys te betaelen aen de groote Waege en Schaele deser stad	206
. . . . . .	Verloren obligatie door Abraham Cools, tot laste van Hendrik Palmart	eod.
4 Mey.	Proce, met premie van 100 guldens, tegens Hans Poullyn, die, met eenen opsteker, eenen brouwersgast vermoord heeft.	206 v/°
15 d°.	Soldaeten moeten naer hunne vendelen vertrekken	eod.
19 d°.	Ten platten lande en omliggende dorpen niet te gaen wandelen, onder het deksel van den stilstand van waepenen voor 8 maenden toegestaen, alsoo er perykel en schaede soude mogen door geleden worden.	207
6 Juny.	Verloren obligatie.	eod.
13 d°.	Borse; aldaer niet te tuysschen	207 v/°
16 d°.	Verloren obligatie.	eod.
17 July.	Kinders niet te vechten	eod.
23 d°.	Munte; oortkens en negenmannekens niet meer uyt te geven in busselen of pampieren met 5 of 10 stuyvers, noch andersins.	208
6 Aug.	Schippers, visschers, vischvuerders, vischverkoopers of andere, mogen op de riviere alhier of elders geen *grauw* vangen met netten, korven oft manden, noch hetselve alhier verkoopen. . .	eod.
eod.	Peste tot Ceulen; precautien tegens deselve. . .	208 v/°
18 d°.	Verloren obligatie.	eod.
eod.	Proce van Anthoni Knobbaert, die den weerd uit eene herberge doodelyk gequetst heeft.	eod.
30 d°.	Verkens op de Ossenmerkt te verkoopen.	209
24 Sept.	Vonnis tot Brecht gewesen nopens 't verkoopen van sekere goederen; alhier gepubliceerd voor degene die daeraen eenig recht pretenderen. . .	eod.
19 Oct.	Sotten of onnoosele niet te quellen; met vuyligheyd naer deselve niet te worpen.	eod.

19 Oct. Inkomelingen in Ambachten en Natien geene geschenken of maeltyden te geven, op verbeurte van hunne poorterye, en 25 guldens. Degene die hunne poorterye eens verloren hebben, 't sy door 't verlaeten deser stad, 't sy andersins, moeten als vreemdelingen aenzien worden en mogen in geene Ambachten of Natien aenveerd worden, ten waere sy hunnen eed vernieuwden en de Stads-gerechtigheyd andermael betaelden. . . vol. E. 209 v/o

29 d°. Peeter Lemaire, koopman alhier, in handen van Hans Wyfferinck, nu genoemd van Steenhuysen, synen boekhouder en dienaer, eenige blanken gelaeten hebbende, onder syne signature, waervan den voors. Wyfferinck quaed gebruyk gemaekt heeft, soo word eenieder, alsulke blanken ten onderen hebbende, gewaerschouwd deselve binnen 14 daegen over te brengen, op pene van nulliteyt derselve 210

Nota. Neffens dese waerschouwinge staet als volgt:

" Comparuit Jo. Beatrix Arnouts, weduwe wy-
" len Peeter Lemaire, als het sterfhuys heurs mans
" aenveerd hebbende onder benefitie van inven-
" taris, cum tutore, bekende ende verclaerde dat
" zy casseert, dood ende te nyete doet mits desen,
" de acte en publicatie alhier in den text begrepen,
" raeckende den persoon van Hans van Steenhuy-
" sen, alias Wyfferinck, ende dat in conformiteyt
" vanden vonnisse, inden Raide van Brabant ge-
" wesen, den XI^n Septembris 1608, onderteeckent
" J. Fourdin, gewesen tot voordeele vanden voors.
" Steenhuysen en tot achterdeele desselfen heurs
" mans, verclarende by eede egeene billietten
" van deselve publicatie te hebben noch te weten.
" Actum desen VII Novembris 1609. Ter presen-
" tien van Meesters Michiel Cnobbaert ende Pau-
" wels van Leyere, Scepenen. (Get.) G. Kieffel. "

5 Nov. Verloren obligatie. . . . . eod.

8 d°. Proc^e van twee Fransche soldaeten, tegenwoordig tot Amiens gevangen sittende, die, over dry weken, alhier op het Bierhoofd aenveerd hebben een bougette, ten tyde sekeren persoon, die aldaer

in de heude van Brussel tredende was, by ongevallen in de Schelde gevallen is, in welk bougette is gevonden sekere quantiteyt gelds van gouden munte, en ettelyke juweelen, volgens 't verklaeren van den Provost van den Marichaulx van Picardien; degene die tot hetselve bougette recht hebben, worden ingeroepen. vol. E. 210 v/o

15 Nov. Verloren obligatie door de wede Hendrik van Lemens. . . . . eod.

22 do. Peste tot Diest; precautien tegens deselve. . . . 211

27 do. Vettewaeriers; wanneer sy keersen mogen maeken en ruet smilten . . . . eod.

7 Dec. Premie van 50 guldens nopens een doodgevonden jonk geboren kind. . . . . 211 v/o

15 do. Valsche en oproerige tydingen niet uyt te strooyen . . . . eod.

22 do. Surceantie, voor 20 daegen, van executien tegens de persoonen en goederen van de geinteresseerde kooplieden, mitsgaeders van alle protesten en andere rechtvoorderingen en daegementen, die hun ter saeke voors. souden mogen vallen, by bevel van Hunne Hoogheden, ter begeerte van de kooplieden deser stad, soo aen Syne Majesteyt als aen deselve Hunne Hoogheden geinteresseerd synde, ter oorsaeke van het decreet van Spagnien, en omme te verhoeden en order te stellen op vele swaerigheden, die daeruyt onder de kooplieden en 't gemeyn souden mogen reysen . . . . 212 v/o

1608.

16 Jan. Proce van Jacques Fremont, Cipier van den Steene, die hem vervoorderd heeft met syne familie het Steen te verlaeten, waerdoor alle de gevangenen, soo civiele als criminele, los syn geraekt, besonderlyk Hector Lomelino en synen dienaer, die met dreygementen, soo den binnen- als buytensluyter, hebben gedwongen de poorten te openen. eod.

12 Feb. Ballingen, alhier uyt de stad gebannen, niet te logeren. 213

Nota. Op 21 July 1632 is, by interpretatie, verklaerd dese orde alleenelyk te verstaen van eenige persoonen die uyt dese stad om delict gebannen

	worden, maer niet van degene, die, om hunne bedelaerye alleen, uytgeset oft gebannen worden.	
13 Mey.	Aengeslaegen coffer met gebillionneerde hollandsche munte; degene die recht daertoe hebben, worden ingeroepen.	vol. E. 213
27 Juny.	Bedelen sonder teeken verboden.	213 v/o
28 d°.	Degene die intrest hebben aengaende de rekeninge by wylen Cornelio de Robiano, van Venetien, ter saeke van den schepe genaemd *Sinte Catharina* en de laedinge van denselven schepe, konnen hunne pretentie tot Venetien inbrengen.	213
12 July.	Honden op de straeten dood te slaegen; hondenslaeger niet te misdoen.	214 v/o
18 d°.	Proce dergene die 's nachts de wachte en de goede lieden op de straeten hebben aengedaen, glaesen gebroken en andere moedwilligheden bedreven, reeds eenige derselve gevangen sittende.	eod.
29 d°.	Visschen in de Stadsvesten verboden.	eod.
1 Aug.	Brabandsch coren moet op de Brabandsche corenmerkt verkocht worden.	216
2 d°.	Proce van Geeraert en Hans van Houte, die, op de Borse, moordaedelyk gequetst hebben Jaspar Snoeck, klerk des heeren Amptmans.	eod.
3 d°.	Tappers mogen, op tien huysen naer, niet woonen omtrent eenige brouwerye, noch bieren in eenige brouwerye nemen, tensy sy woonen vyftig huysen van deselve, om te beletten het frauderen van 't bieraccys.	216 v/o
4 d°.	Waeter voor de deuren te stellen, ten tyde van de groote droogte, uyt vreese van brand.	215
eod.	Swemmen in de Stadsruyen of vesten verboden.	eod.
eod.	Slotmaekers mogen geene sleutels naermaeken die hun van meysjes of knechts gegeven worden, maer moeten deselve in eygene handen van den meester bestellen	eod.
eod.	Hout, kolen; waer hetselve te verkoopen. . . .	215 v/o
. . . . . .	Verloren obligatie.	216 v/o
13 Sept.	Idem.	eod.
26 d°.	Boter mag door vreemdelingen alhier ter merkt niet gekocht worden; borgers mogen deselve by de buytenlieden niet gaen opkoopen.	217

9 Oct.	Brandewynaccys niet te defrauderen. . . .	vol. E. 217 v°
15 d°.	Vee of beesten; hoe men die alhier verkoopen sal	218
16 d°.	Verloren obligatie	218 v/°
17 d°.	Processie generael van devotie tot welvaeren van desen Lande	eod.
21 d°.	Laekenen en wullewerken; rekken en strekken derselve; interpretatie der ord^e van 5 April 1605.	219
19 Nov.	Visch, soo groenen als zeevisch, te verkoopen op de behoorelyke plaetsen, op dat denselven soude konnen gekeurd worden	219 v/°
	Vide 21 *Januarii* 1587.	
2 Dec.	Brouwers mogen bieren brouwen van 25 schellingen de tonne, mits de dierte van de graenen; tappers mogen deselve bieren inleggen en verkoopen tot eenen stooter en een oort den pot. .	220
13 d°.	Tappers mogen geene bieren, alhier gebrouwen, hooger verkoopen dan eenen stooter den pot, doch alreede eenige bieren, van 25 schellingen de tonne, ingelegd hebbende, mogen zy deselve, ten tyde van 8 daegen, verkoopen tot eenen stooter en een oort den pot.	eod.
20 d°.	Stadschynsen te betaelen	eod.

1609.

10 Jan.	Verloren blanc, onder de signature van Cornelis Daems, oud Schepenen deser stad.	220 v/°
eod.	Lovensche en andere inlandsche bieren mogen niet hooger verkocht worden dan de binnenbieren.	eod.
25 Feb.	Wynen der taverniers op prys gesteld	eod.
3 Meert.	Proc^e en premie van 50 guldens tegens Emmanuel Adriaensens, die Bartholomæus van den Bossche moordaedelyk gequetst heeft.	221
13 d°.	Verloren obligatie door Jon^r Everart del Vaille, tot laste van Jacob Marinus, Borgermeester tot Roosendael.	eod.
14 April.	Treve, stillestand en cessatie van alle acten van hostiliteyt, voor twaelf jaeren, tusschen den Konink van Spagnien, de Aertshertogen en de Staeten Generael der Vereenigde Nederlandsche	

Provincien, alhier gepubliceerd in presentie van de Ambassadeurs van Vrankryk, Engeland en vele andere gedistingueerde persoonen, soo van desen Lande als van de Vereenigde Provincien, alle te saemen op de Staeten Caemer vergaederd. vol. E. 222

23 April. Verloren obligatie door Claude Liber, savoyard, tot laste van Jeronimus Niericx. . . . . 221 v/°

24 d°. Premie van 25 guldens tegens degene die het dood lichaem van Geeraert Briers, gehangen buyten dese stad, van de galge hebben gedaen en 't selve daeromtrent begraeven. . . . . eod.

25 d°. Meyen niet te planten, linden noch andere boomen te beschaedigen. . . . . eod.

14 Mey. Kerken; aldaer niet te komen met den gedekten hoofde; schandaelen in deselve oft elders niet te doen. . . . . 222 v/°

23 d°. Verloren obligatie door Jeronimus van der Bruggen, tot laste van Jan Coomans. . . . . eod.

eod. Schippers of bootsgesellen mogen geen volk aen de caeyen aennemen om over te setten of te vueren over het Veir om den pachter te frauderen. eod.

5 Juny. Proce van Pauwels van der Haegen die grooten overlast en moedwilligheyd gedaen heeft aen Peeter Tack, oud-Tresorier deser stad, synen stiefvader en aen synen sone, Hans Tack, tegens deselve en 's Heeren dienaers rebellerende, en 't geweer trekkende, synde reeds gevangen geweest, doch weggeloopen. 223

6 d°. Galgeveld tot Berchem; russchen aldaer niet te steken, putten te maeken, saevel en aerde uyt te graeven, noch de steenen van 't fondament van het oud gericht weg te nemen, op pene van 25 guldens. . . . . eod.

13 d°. Kerken; aldaer sich met reverentie en eerbiedinge te gedraegen . . . . eod.

22 d°. Bedelaers en lediggangers te vertrekken. . . . 223 v/°

1 July. Zout-accys niet te frauderen. . . . . 224 v/°

14 d°. Verloren obligatie door den Prior van 't Godshuys van de Onse Lieve Vrouwebroeders alhier, tot profyte van Hendrik van Paesschen en tot laste van Peeter Borremans. . . . . eod.

13 Aug. Proce van Jan Francisco de Sevilla, die Peeter

van den Bossche, bode of executeur van 't Geestelyk Hof, leelyk heeft mishandeld terwylen hy by hem quam doen seker exploict van recht. vol. E. 225

31 Sept. Ferrante en Michaele Balbani, kooplieden, betaeld hebbende aen Bartholomeus Centurioni, koopman, nu wesende in Italien, een deel van sekere obligatie, tot profyte van denselven, door hun verleden, welke partiale betaelinge niet aengeteekend synde op de voors. obligatie, soo wordt iedereen gewaerschouwd sulke obligatie niet te aenveerden voor de geheele somme. . . . . eod.

8 Oct. Proce en premie van 50 guldens tegens Hans Preter, die Abraham Bommers met een eetmes dood heeft gesteken. . . . . 225 v/o

19 do. Proce van Christiaen Remont, koopman, fugitief voor syne schulden; iemand aen hem iets schuldig synde, moet 't selve inbrengen. 226

21 do. Biertonnen van Mechelen, Dermonde, Rumpst, Bakkersveir, Deuren, Borgerhout, Berchem en andere omliggende dorpen, die alhier bier brengen, moeten gebrand syn met het teeken deser stad . . . . 225 v/o

Nota. Dese orde is, op 15 Meert 1610, by acte Collegiael, by provisie, in surceantie gehouden.

22 do. Boter, kaes en andere waeren, door buytenkooplieden, in Braband niet geseten, mogen alhier in kleyne quantiteyt niet verkocht worden, in prejuditie van de kooplieden deser Landen . . 226

Dese orde vermeld de orden van 1422, 1520, 1522 *en* 1575.

27 do. Beeldscheynderye; premie van 600 guldens tegens degene die het beeld van Onse Lieve Vrouwe, staende voor het Collegie van de Jesuieten, in de Princestraet, geschonden hebben . . . . 226 v/o

13 Nov. Residentie of woonplaetse alhier niet te nemen, sonder kennisse en consent van den Schouteth. . 227

28 do. Verloren obligatie. . . . . eod.

12 Dec. Proce van Jan Le Glou, die, met eenen opsteker, doodelyk gequetst heeft Laureys Moerentorff . . 227 v/o

eod. Proce van Geeraert ....., visscher, die doodelyk gequetst heeft Jeroem Vermanden. . . . . eod.

eod. Proce van Peeter Kempen, die doodgesteken

heeft Peeter Garlier, bode, hebbende maer eenen arm. . . . . vol. E. 227 v/o

1610.

1 Feb.	Nachtwerkers moeten den beer in Sint-Jansvliet storten en nergens elders	228
eod.	Proce van Hans Nys, die, met eenen kandelaer, doodelyk gequetst heeft.	eod.
eod.	Proce van Laureys de Gros en Hans Thyssens, die 's nachts uyt de gevangenisse syn gebroken, alwaer sy gesteld waeren voor verscheydene capitale feyten.	eod.
11 d°.	Haerink niet te mengelen.	229
19 d°.	Hout, hooy, strooy; plaetsen geassigneerd om hetselve te verkoopen.	228 v/o
20 d°.	Sinxenmerkt van Bergen-Henegouw op eenen anderen dag gesteld door Hunne Hoogheden. . .	eod.
27 d°.	Meertsche bieren, door borgers, geene tappers wesende, in te leggen voor halven accys. . . .	229 v/o
11 Meert.	Wynen op prys gesteld.	eod.
12 d°.	Laekenen; rekken en strekken derselve.	230
	Vide 5 *Aprilis* 1605 *et* 21 *Octobris* 1608.	
13 d°.	Verloren obligatie door Margarita Vogelers, huysvrouwe van Mutio Britzi, tot laste van Gaspar Boudaens	229
6 April.	Was en waswerken niet te vervalschen.	230
29 d°.	Timmeren of planten niet geoorlofd buyten dese stad, ten waere 500 passen, elk van 500 voet, buyten den kant van het waeter van de veste. .	230 v/o
15 Mey.	Proce van Hans van Ouwen, die, op den steenweg van Borgerhout, met eenen opsteker of eetmes, doodgesteken heeft Hendrik van Bombergen. .	231
eod.	Proce van degene, die, aen Sint-Jorispoorte, den Capiteyn en andere, de wacht aldaer hebbende, misdaen en met steenen geworpen hebben. . . .	231 v/o
eod.	Verloren obligatie.	235 v/o
22 d°.	Tollen van Rupelmonde en Rumpst, getransporteerd tot Rupelmonde en aen 't Tolhuys;	

	deselve door de kooplieden en schippers aldaer te betaelen	vol. E. 231 v/o
......	Peerdaccys, wesende de oudste gerechtigheyd van dese stad, niet te defrauderen	232
	Vernieuwd 23 April 1611.	
25 Mey.	Brandewynaccys niet te defrauderen	233
	Vide 9 *Octobris* 1608.	
eod.	Garnaet alhier niet te verkoopen, op pene van 6 guldens	234
26 d°.	Sout, visch en haerink niet in te brengen sonder te betaelen de rechten van de consomptie	232 v/o
28 d°.	Proce van Thomas Burton, engelschen facteur van laekenen, insolvent en fugitief	233
9 Juny.	Proce en premie van 50 guldens tegens dengene die, in de Lepelstraet, Antony Beerens, sich geneirende met plekken uyt de kleederen te doen, doodelyk gequetst heeft	234
25 d°.	Proce van Artus Houten, Engelschman, goudsmid, die sich vervoorderd heeft de munte van de Aertshertogen te contrefeyten en naer te maeken	234 v/o
28 d°.	Verkens achter straeten alhier niet te laeten loopen	235
......	Verloren obligatie door Peeter Daems, Schepenen deser stad	235 v/o
26 July.	Proce van Peeter Smidt en syne complicen, die de dienaers van Jan Augustyn Balbi, Consul van de Genevoise Natie alhier, des nachts, op de Meir, moedwillig hebben aengevallen en deselve gequetst	eod.
	Gebannen op 13 Nov., voor 12 jaeren	242 v/o
eod.	Proce van Hans Grison, synde eenen van de voors. complicen van Peeter Smidt	236
	Gebannen, voor 6 jaeren, op 13 Nov.	242 v/o
28 d°.	Kinders niet te vechten op de straeten of merkten	236 v/o
	Vernieuwd op 12 Januarii 1612 met autorisatie, boven en behalvens de ordinaire Officieren, aen alle Wykmeesters, Capiteynen en Officieren van de burgerlyke wachte, tot den exploicte deser ordonnantie	eod.

30 July.	Ommegangen, processien, en andere publieke acten door de Dekens der Ambachten by te woonen	vol. E. 237
Ult. Aug.	Buytenlieden alhier met schepen van Holland, Zeeland, Gend, Brugge en andere plaetsen, raepen, peën, koolen, en ander groen ter Merkt brengende, moeten 't selve aen de Werf verkoopen, Vrydaegs en Saterdaegs en op geene andere daegen.	eod.
13 Sept.	Ledige en vervallen erven binnen deze stad op te bouwen tusschen dit en Baemis toekomende een jaer, ingevolge de autorisatie van den Hove tot dese ordonnantie aen 't Magistraet verleend, op 19 Augusti 1610	237 v/°
. . . . . .	Autorisatie van den Hove ten fine voors.	239
22 d°.	Poortersneeringe; om deselve te doen, moet men poorter syn	239 v/°
25 d°.	Saet, voor de smoutslaegers dienende, niet op te koopen; reglement nopens den koop van 't selve.	241 v/°
28 d°.	Proce van Abraham Bernaerts, sone van Merten Bernaerts, Luytenant van de Vlierstege, die, met eenen opsteker, Peeter van Eyck tot de dood gequetst heeft.	240
Ult. d°.	'S nachts achter straeten niet te gaen sonder licht; vreemden over te brengen.	240 v/°
2 Oct.	Verloren obligatie.	240
4 d°.	Buytenvleesch, op ongeoorloofde tyden, alhier niet binnen te brengen	241
4 Nov.	Houtbrekers, niet vry synde onder het Ambacht, mogen alhier geen hout met den kleynen verkoopen.	242
20 d°.	Proce van Jacob Henricx, horlogiemaeker, woonende tot Utrecht, gelogeerd hebbende ten huyse van de wed. Gillis Sprincen, alhier, sich vervoorderd hebbende Joe. Christina Spangenberger, wede Jaspar Schellincx, woonende ten voors. huyse, in te geven sekeren drank, contrarie syne voors. professie, daervan sy, eenige daegen daerna, subietelyk is komen te overlyden.	243
26 d°	Proce van Hans Verhagen, die, met eenen rapier, Aert van Herstal, doodgesteken heeft	eod.
eod.	Proce van Peeter Couwenberge, die 's avonds, omtrent het sluyten van de poorten, op het	

Mayengat, hem heeft vervoorderd te aenveerden twee nonnekens van het clooster van Temsch, soo die schepe waeren gaende, en de eene van die nonnekens seer oneerelyk aen te spreken en aen te tasten en met de vuyste in het aensicht te slaen. . . . . vol. E. 243 v/o

23 Dec. Chynspennink van den Kasteele te betaelen, mitsgaeders ook van de overspronngen, kelderdeuren en kelders onder de straete. . . . . eod.

24 do. Nieuwejaeren niet te geven aen persoonen wesende in 's Heeren of Stadsdienst. 244

1611.

4 Jan. Proce van 100 guldens nopens een dood kind, versch geboren, gevonden buyten Sint-Jorispoorte . . . . eod.

10 do. Wynen op prys gesteld. . . . . 244 v/o

15 do. Witte bieren, van wat pryse die syn, moeten maer betaelen dry guldens eenen stuyver van accyse. 245 v/o

24 do. Premie van 25 guldens voor die sal aenbrengen degene, die, met occasie van den vorst, hebben trachten te klimmen over de palissaden omtrent Croonenborgpoortveste 245

27 do. Verloren obligatie. . . . . 244 v/o

14 Feb. Haerink niet te mengelen. 246

16 do. Premie van 25 guldens tegens degene, die eenige Spagniaerden van den Kasteele met steenen hebben geworpen, op den Oever. . . . . eod.

2 Meert. Proce van degene, die 's nachts hun gesteld hebben tegens de Ronde, in de Keyserstraet, naer deselve met steenen worpende. . . . . 246 v/o

17 do. Caeyaccys door de schippers te betaelen van de waeren daeraen onderworpen. . . . . eod.

8 April en 3, 4, Proce van Peeter Decker, koopman, insol-
20 Sept. 1612. vent en fugitief . . . . 247 en 257 v/o

8 April. Proce van Silvester Perdo de Spinosa, koopman, insolvent en fugitief. 247

13 do. Brouweryen door particuliere in hunne huysen niet op te rechten, op pene van 300 guldens, en degene die alsulke brouweryen gemaekt hebben, moeten deselve binnen eene maend afbreken. . . eod.

14 April.	Dordrecht; ligplaetse, aen 't Maeygat, van de schepen naer deselve stad gesteld; passanten elders niet aen te nemen.	vol. E. 247 v/o
19 do.	Brouwers moeten hun reguleren naer de orde van 15 January 1611, ten opsichte van 't korten van 6 stuyvers op elke tonne wit bier, en 5 stuyvers op de halfstuyversche bieren.	248
29 do.	Meyen niet te planten, noch boomen te beschaedigen.	eod.
eod.	Sondagscholen voor de kinders, moeten door deselve bygewoond worden.	250
7 Mey.	Police of assurantie, mislegd oft verloren door den Greffier Kieboom, onder wien deselve was gedepositeerd, soo moet men deselve behandigen aen den Binnen-Borgermeester.	250 v/o
9 do.	Drenck buyten Sint-Jorispoorte; doode beesten of andere vuyligheyd daerin niet te worpen; niet te baeyen; met honden, eynden of stokken daerin niet te komen; groen of lynwaed daerin niet te spoelen.	eod.
19 do.	Premie van 100 guldens tegens degene die de Capelle der Lazarye tot Dambrugge beroofd en beschaedigd hebben.	251
eod.	Proce, met premie van 50 guldens, tegens Jacques van der Gucht, die den Capiteyn aen Sint-Jorispoorte met woorden en werken overlast gedaen heeft.	251 v/o
21 do.	Opstekers of messen niet te trekken, om daermede iemand te bedreygen, op te loopen, quetsen of te misdoen, op pene van 6 guldens, en 24, als er mede gequetst is.	252
1 Juny en 21 do.	Premie van 100 guldens en proce van Andries Coppens en Dierik de Wolff, die, met eenen opsteker, doodgesteken hebben sekeren soldaet van 't Kasteel, by den Blyenhoek alhier, op de straete, 's avonds.	eod. en 253
4 do.	Spaensche soldaeten door schippers of andere, van dese stad afvaerende, in hunne schepen niet te nemen, elders dan aen de Werf en aen 't Bierhoofd.	252 v/o
eod.	Vagebonden of lediggangers mogen ten platten lande niet bedelen; deselve moeten door de Officiers	

	van de dorpen geapprehendeerd worden. vol. E.	252 v/o
4 Juny.	Prolongatie der Sinxenjaermerkt.	253
27 d°.	Swemmen in de Schelde, Stadsvesten en vlieten verboden.	253 v/o
28 d°.	Proce van eenige moedwilligen, die, 's nachts, de ronde, in de Breedestraet, geinsulteerd hebben, naer deselve met steenen worpende. . . .	253
1 July.	Wynen en bieren tot Borgerhout niet in te brengen na sonnenondergang, op verbeurte derselve, en op pene van 24 guldens, alsoo de Stadsaccysen daerdoor benadeeld worden.	256
eod.	Idem tot Berchem verboden.	eod.
16 d°.	Vischverkoopers; reglement nopens het keuren en verkoopen der mosselen. . . . . *Vide* 16 *Junii* 1543.	256 v/o
20 d°.	Premie van 50 guldens nopens een dood kind, versch geboren, gevonden in 't waeter onder den mond van het secreet van seker huys op 't Sant alhier.	257
20 Aug.	Munte; oude stuyvers en halve stuyvers niet te moeten ontfangen dan 10 op 100 guldens. . . .	258
30 d°.	Proce van Lazaro Alferes, Spagniaerd, die doodelyk gequetst heeft, in de Lepelstraet, eenen Calderon, ook Spagniaerd.	258 v/o
2 Sept.	Proce van Niclaes ...., die Hans Peeters doodelyk gequetst heeft.	eod.
eod.	Proce van Mayken ....., wede van Hans Sneeuwater, timmerman, dewelke haeren voors. man met een formoor of beytel doodelyk gequetst heeft.	eod.
7 d°.	Proce van Niclaes Jacobs, ter cause van diversche insolentien en lasteringen alhier gevangen geweest synde, die uyt de gevangenisse gebroken is	259
eod.	Premie van 100 guldens met proce van eenen manspersoon, die gesweerd hadde, dat hy den eersten die hy soude ontmoeten, met synen opsteker soude de keel afsteken, gelyk hy ook dienvolgende sekeren ouden man, die hy tegenkwam, op Sint-Jorisveste, met denselven opsteker in de keel heeft gequetst.	eod.
9 d°.	Proce van Gillis van Migroe, die Hans Claessens met eenen opsteker doodelyk gequetst heeft.	eod.

19 Sept.	Vischverkoopers; reglement nopens het keuren en verkoopen der mosselen. . . . . vol	E. 259 v°
eod.	Stadsvesten; daerinne niet te visschen, baeyen, lynwaed, gaeren, vodden te wasschen en spoelen; doode beesten daerin niet te worpen	260 v°
20 d°.	Bootsgesellen of andere mogen op de vesten met den bal niet worpen.	260
eod.	Schippers of andere mogen op de straeten met den bal niet kaetsen.	eod.
13 Oct.	Slaegers van ossen en verkens moeten hunnen eed doen voor den accys en impost van het vee.	260 v°
24 d°.	Buytenlieden alhier groentens van Holland, Vlaenderen of elders met schepen aenbrengende, moeten deselve verkoopen op sekere plaetsen en daegen	261
27 d°.	Gemaelen tiras, gemengeld en vervalscht, van buyten hier niet in te brengen.	eod.
5 Nov.	Mesthoopen liggende op de steenwegen van Berchem, Borgerhout en Dambrugge weg te doen, binnen de 14 daegen.	261 v°
16 d°.	Philips Scudamore, engelschen ridder, voor syne aflyvigheyd, by donatie inter vivos, gemaekt en gelegateerd hebbende Robert Tempest en Thomas Wrigt, engelsche Priesters, om door hun aen den arme gedistribueerd te worden 720 gulden eens, die Thomas Nieuport, engelschen koopman alhier, van hem Scudamore onderhadde, volgens bescheed, voor den Notaris Guyot, gepasseerd, welk bescheed mislegd oft verloren is; soo word iedereen gewaerschouwd hetselve niet te koopen, maer te behandigen aen den Binnen-Borgermeester	258
3 Dec.	Kassyaccys door iedereen te betaelen.	261 v°
eod.	Caeyaccys te betaelen door de schippers voor de waeren in hunne schepen gelaeden.	eod.
10 d°.	Vernieuwinge en verklaeringe van het statuet en ordonnantie op 't feyt van de justicie deser stad.	262
15 d°.	Verloren obligatie door Philippe Jorge, koopman van de portugiesche Natie, tot laste van Guillaume Moors.	eod.

1612.

3 Jan. Pouillerye; monopolie derselve verboden. vol. E. 265
eod. Wynen der taverniers op prys gesteld . . . . . . eod.
9 d°. Accyse; surceantie van de betaelinge van 26 stuyvers voor halve stuyversbieren, gereduceerd op 20 stuyvers voor de borgers, geene tappers wesende. . . . . eod.
19 d°. Verloren obligatie. . . . . 265 v/°
26 d°. Proce van Jehan Bauwyn, laekenverkooper, insolvent en fugitief. . . . . eod.
Nota. Heeft op 13 April 1612 abolitie verkregen door den Hove.
29 Feb. Meertsche bieren door poorters, geene tappers wesende, in te leggen voor halven accys. . . . 267
2 Meert. Verloren obligatie. 266
3 d°. Haerink niet te mengelen . . . . eod.
10 d°. Stadschynsen en chynspenningen van den Kasteele te betaelen. . . . . 267 v/°
14 d°. Hout met schepen aengebracht wordende; maete van 't selve. 266 v/°
Vide 25 *Junii* 1612 *fol.* 281.
3 April. Verloren condemnatie voluntair, dewelke reeds voldaen is . . . . 267 v/°
10 d°. Was en wassenwerken niet te vervalschen. . . 268
Vide 6 *Aprilis* 1610.
16 d°. Hooy en strooy; koopen, verkoopen, voeren, laeden en werken van 't selve. 269
26 d°. Ruydyk, buyten de Roodepoorte; daeroppe niet te ryden noch beesten te stouwen. . . . . eod.
18 Mey. Processie generael van devotie voor den keus van eenen nieuwen Keyser. 275
24 d°. Proce van eenige moedwilligen die, 's nachts, de ronde geinsulteerd hebben, naer deselve met steenen worpende. . . . . eod.
eod. Wyn of bier niet te doen haelen in de vrye kelders van het Capittel, de Munte, het Oosterschhuys en andere. . . . . 275 v/°
eod. Schippers mogen in hunne schepen geen bier tappen, noch te maeltyd voor geld aennemen. . 277
Vide annum 1578.

24 Mey.	Accys der bieren, komende van buyten, niet te defrauderen	vol. E. 278
5 Juny.	Swemmen in de Stadsvlieten, ruyen, vesten en Schelde verboden	277
6 d°.	In te brengen alle betaelingen gedaen aen Jan Gysbrechts, gediend hebbende als clerk oft collecteur op de Kaemer van den ongelde, van den honderdsten, vyfden en anderen pennink; welkers innige executie, sedert tien jaeren, in staet en surceantie gehouden wierd, en, dus ten onrechte, door hem van eenige goede lieden geeyscht was.	280
eod.	Vreemde lediggangers welke alhier vergaederen ter oorsaeke van de tegenwoordige treve ofte bestand en het afdanken van volk van oorlog, moeten vertrekken	279
8 d°.	Verloren obligatien door Emmanuel van Piementel en Pedro Teixera, ten laste van Emmanuel Fernandez de Lion	278 v/°
13 d°.	Schippers mogen geene spaensche soldaeten in hunne schepen nemen, ten waere aen de Werf of op het Bierhoofd.	280 v/°
14 d°.	Premie van 50 guldens nopens een dood gevonden kind, in de Nieuwstad, achter het Pesthuys, op den dyk, liggende in een houten kistjen. . .	eod.
23 d°.	Verloren obligatien door Hans Heyens, tot laste van Eduwaerd Leemans en Geeraert Hardernach.	281
25 d°.	Hout, lengte en dikte van 't bernhout, eerste punt of lid van de ord^e^ van 14 Meert 1612, fol. 266 v/°, in staet en surceantie gehouden. .	eod.
7 July.	Craen; gerechtigheyd derselve; Craenkinderen gesteld op 16.	vol. F. 2
11 d°.	Honden met halsbanden aen met yseren of koperen pinnen, niet op de straeten te laeten loopen, op verbeurte derselve en pene van 6 guldens	vol. E. 281

Volgt VOLUMEN F.

30 d°.	Verloren obligatie.	vol. F. 1
31 d°.	Idem.	eod.
14 Aug.	Voorverkoopers van boter, kaes en pouillerye op de merkten niet te komen.	1 v/°
13 Sept.	Peerdenaccys te betaelen.	9

13 Sept. Jaermerkt van Doornik . . . . vol. F. 10
eod. idem. Valencynen . . . . eod.
20 d°. Bannissement van Peeter de Decker, voortvluchtig en insolvent . . . . 10 v/°
5 Oct. Jaermerkt van Dendermonde 10
10 d°. Verloren obligatie . . . . 10 v/°
17 d°. Idem ten profyte van Jan Mendez Henricques, tot laste van Frederik van Hove 11
22 d°. Aerde rondomme dese stad niet te haelen . . . . . eod.
24 d°. Houtbrekers; schippers mogen geene sperren, delen, waegenschot en ander hout alhier verkoopen . . . . 11 v/°
6 Nov. Sint-Mertensvieren verboden . . . . eod.
13 d°. Verloren doose met papieren, ten laste van 't sterfhuys van wylen Jonr Cornelis van Mansdale, Onderschouteth deser stad 12
1 Dec. Caeyaccys te betaelen . . . . eod.
eod. Kassyaccys te betaelen . . . . 12 v/°
8 d°. Dwinghuys opgerecht; die dienst in 't selve willen aenveerden, moeten op de Tresorye komen. 13
13 d°. Caeyen en vlieten niet te beschaedigen . . . . . 12 v/°
20 d°. Honderdsten chynspennink van den Kasteele te betaelen 14
24 d°. Sondaegsche scholen; rond deselve niet te spelen. 13

1613.

9 Jan. Verloren obligatie . . . . 13 v/°
16 d°. Colven of pailemaillen; daermede niet te spelen op de straeten 14
26 d°. Verloren obligatie . . . . eod.
eod. Soutaccys te betaelen . . . . 14 v/°
28 d°. Buyldraegers; reglement nopens deselve . . . . eod.
9 Feb. Haerink niet te mengelen . . . . 15 v/°
11 d°. Verloren obligatie ten profyte van Hans van Mockenborch, koopman en tot laste van Jacques Knudden . . . . eod.
23 d°. Torfschippers moeten goeden, leverbaeren torf aenbrengen 16
27 d°. Meertsch bier mag door de borgers, geene tappers wesende, voor de hellicht van den accys ingelegd worden . . . . 16 v/°

	poorte van Philippus Doncker, versch geschilderd, met swart hadden bestreken. . . . . vol. F.	29 v/o
20 Sept.	Boden op Holland, Zeeland, Braband en Vlaenderen; reglement en loon derselve.	31
eod.	Bamismerkt verlengd.	29 v/o
26 d°.	Premie van 1200 guldens tegens degene die fameuse libellen gestrooyd hebben tegens Syne Doorluchtigste Hoogheyd, de Magistraet en Overheyd.	30
27 d°.	Proce en premie van 300 guldens tegens degene die Peeter de Custer doodelyk gequetst hebben. .	eod.
30 d°.	Boden moeten hun naer de ordonnantie van 20 September laestleden reguleren.	32
1 Oct.	Proce van sekere Italiaenen genaemd Cesar Cotta en Capiteyn Hipolito, die den voors. Peeter de Custer doodelyk gequetst hebben.	30 v/o
3 d°.	Ossenmerkt; alle ossen, aldaer, en nergens elders te verkoopen, op pene van 6 guldens.	eod.
7 d°.	Premie van 50 guldens nopens een dood gevonden jonk geboren kind, den hals omgevrongen wesende	31
21 d°.	Waegelieden op Mechelen; toesiender derselve en reglement voor hunne vrachten.	32 v/o
24 d°.	Torfschepen; plaetse geassigneerd waer deselve moeten aenleggen	eod.
29 d°.	Spagniaerds mogen geen geweer op de borgers trekken, noch door deselve ook misdaen worden.	34
5 Nov.	Verloren papieren door de huysvrouwe van Capiteyn Le Boeuf; deselve papieren moeten gebracht worden in handen van den Binnen-Borgermeester.	33 v/o
21 d°.	Waegelieden op Breda; reglement voor deselve.	34 v/o
23 Dec.	Contante penningen niet te koopen noch te verkoopen.	36

1614.

10 Jan.	Ambachten; degene die geene poorters syn mogen in deselve niet ontfangen worden; niemand mag poortersneeringe doen, ten sy geadmitteerde poorters	eod.
. . . . . .	Beurtschepen op Vlissingen, moeten aen de Meecaey liggen, op pene van 6 guldens. . . .	37

6 Feb.	Verloren obligatie	vol. F. 37
eod.	Bedelaers moeten vertrekken	eod.
13 d°.	Blauwsel; ingevolge 't octroy voor 't maeken van 't selve, in faveur van den Graeve van Busquoy, gepubliceerd op 15 April 1613, syn er meulens tot Vilvoorden opgerecht; naer gezegd octroy sal ieder sich moeten reguleren	38
18 d°.	Mest, asschen of slyk niet te leggen binnen de paelen deser stad, op pene van 24 guldens, boven de verbeurte van 't selve	38 v/°
eod.	Wynen der taverniers op prys gesteld	39
19 d°.	Brouwers mogen op de Corenmerkten komen ten elf ueren	eod.
21 d°.	Premie van 150 guldens tegens degene die Peeter Papenbroeck vermoord hebben	38
21 Meert.	Waegelieden op Mechelen; loon derselve	39 v/°
17 April.	Soldaeten, sonder pasport, mogen niet geherbergd worden	eod.
21 d°.	Verloren obligatie	40
30 d°.	Realisatie en effectuatie van transporten, verbintenissen en belastingen van de onroerende goederen alhier ter Secretarye, soo voor degene gelegen binnen dese stad, als binnen de Vryheyd derselve	40 v/°
30 Mey.	Prolongatie der Sinxenmerkt	eod.
2 Juny.	Waegelieden op Zevenbergen; toesienders derselve aengesteld, beneffens reglement voor den loon	42
4 d°.	Oranieappels, limoenen en diergelyke achter straeten niet te mogen verkoopen,	43 v/°
28 d°.	Graenen, boonen, erwten, turksche boonen, of diergelyke, door vreemden niet te verkoopen dan op de merktdaegen	eod.
1 July.	Proc^{e} van Jan Peeters, die Joos Pyl doodelyk gesteken heeft	44
eod.	Verloren obligatie van Jan Courtois, tot laste van Jon^{r} Jan van Stralen	44 v/°
10 d°.	Timmerlieden, vreemd synde, mogen alhier niet werken, ten sy geadmitteerde meesters	eod.
17 d°.	Hoveniersvruchten mogen door onvryen alhier niet verkocht worden, dan op de twee merktdaegen	46 v/°

21 Aug. Lazerye en leprosen; reglement voor deselve. vol. F. 45
3 Sept. Schollen en droogen visch mogen alhier door niemand dan door poorters deser stad verkocht worden. . . . . 46 v/o
eod. Torf; monopolie daervan verboden. . . . . . . eod.
5 d°. Peerdenmerkt; accys der peerden te betaelen. . . 47
18 d°. Sluyten der poorten; stoornisse aldaer niet te doen, op pene van 12 guldens. . . . . 47 v/o
11 Oct. Processie van devotie ter eere Gods en der Salige Moeder Theresia, by den Paus nu kortelinkx gebeatiseerd 48
14 d°. Sint-Mertensvieren verboden. . . . . eod.
24 Nov. Munte; oorden geslaegen elders dan binnen Antwerpen, gelyk als te 's Hertogenbossche, Ruermonde, Maestricht, Luyk, enz. alhier verboden. 49
29 d°. Verloren obligatien van Juan Francisco Sivori. . 48 v/o
eod. Verloren obligatie van Antonio Fernandez, tot laste van Gonzalo Duarte . . . . eod.
1 Dec. Premie van 100 guldens tegens degene die Christoffel Peeters vermoord hebben. 49
31 d°. Caeyaccys door de schippers te betaelen. . . . . . eod.

1615.

16 Feb. Premie van 150 guldens tegens degene die Lambrecht .... doodgesteken hebben . . . . 49 v/o
26 d°. Biertonnen moeten gebrand syn, ingevolge de orde van 1580 . . . . eod.
27 d°. Wynen der taverniers op prys gesteld. . . . . 50 v/o
eod. Brandewynverkoopers mogen, 's avonds, na den negen ueren, by hun niet laeten drinken, op pene van een pond vlaemsch. 51
5 Meert. Stadschynsen te betaelen. . . . . eod.
7 d°. Bereydinge der laekenen; ordonnantie nopens deselve. . . . . 51 v/o
14 d°. Proce van Laureys Goossens en syne huysvrouwe, in wiens huys bevonden syn een houten kistjen, waerinne was eenen houten Jesus vercierd, en een wit albasten schilderyken, met meer andere kerkdingen, gestolen uyt de capelle van den Soeten Naem Jesus, in Onse Lieve Vrouwe kerke alhier. 50

11 Mey.	Verloren obligatie van Jacques de Hennin, tot laste van Hieronimus de la Croix en Jan Courtois. . . . . vol. F.	54
1 July.	Bedelaers te vertrekken.	54 v/o
eod.	Botercremers mogen hunne boter met de stukken niet verkoopen, sonder 't recht van de Waege. .	55 v/o
4 d°.	Verloren obligatie van Jan Goyvaerts, tot laste van Paulo Pieck en Daniel Huart.	54
8 d°.	Vlieten; in deselve niet te swemmen.	55
30 d°.	Haestige siekte tot Wesel, soo mogen geenekoopmanschappen uyt deselve stad, noch uyt andere besmette plaetsen, alhier gebracht worden. . .	eod.
8 Aug.	Gefaillieerde kooplieden; accoord met deselve. .	56 v/o
	NOTA. Alvorens dese ord[e] alhier is gepubliceerd is sy geagreëerd by den Hove, by acte van 29 July 1615, geenregistreerd in het *Spaensch Privilegieboek*, fol. 68.	
13 d°.	Waeter in kuypen voor de huysen op straet te setten, om, in cas van brand, te konnen dienen; alsoo, door de continuele droogte en de groote hitte, alle bakken en cisternen byna syn uytgedroogd.	56
14 d°.	Vrygeleyde voor eenieder, ter saeke van Onse Lieve Vrouwen ommegank	eod.
	Vernieuwd tot in 't jaer 1625.	
eod.	Borgerhout en Deurne; borgers mogen aldaer niet gaen drinken, op pene van 6 guldens. . . .	56 v/o
29 d°.	Stadschynsen te betaelen.	57 v/o
12 Sept.	Gasthuys; siekenen, geene poorters wesende, mogen aldaer niet aenveerd worden.	58
15 d°.	Haestige siekte tot Wesel; persoonen van aldaer en andere besmette plaetsen, mogen hier niet komen.	
eod.	Bier of wyn op het Kasteel niet te haelen	59
26 d°.	Logerende soldaeten en ander volk moeten overgebracht worden	58 v/o
28 d°.	Premie van 100 guldens tegens degene die Nicolaes Hertinck, oud 14 jaeren, vermoord hebben.	59 v/o
5 Oct.	Tuysschen op de Meir verboden.	60
7 d°.	Proc[e] van Hans Sellemans, die Boudewyn Symons doodelyk gesteken heeft.	eod.

10 Oct. Veeaccys te betaelen. . . . . vol. F. 61

13 d°. Proce van twee Luykenaers en eenen van Dinant, die Nicolaes Hertinck vermoord hebben. . . . . 60 v/°

21 d°. Logerende soldaeten moeten overgebracht worden. . . . . 61 v/°

7 Nov. Gedrukte billetten, geplakt onder de signaturen van M. Baltyn en Rumoldus van Uden, inhoudende sekere ordonnantie en verbod aen de Dekens, Oudermans en Supposten van de Oudekleerkoopers; niemand is daerby verbonden. . 62 v/°

19 d°. Diffamatoire en andere scandaleuse liedekens op de straeten niet te singen, op pene van schavotteringe en arbitrale correctie . . . . eod.

21 d°. Lynen ellen; accys derselve te betaelen. 62

1616.

8 Jan. Hout, strooy en hooy; plaetsen geassigneerd voor de waegenen en karren welke, daermede gelaeden, alhier komen 63

6 Feb. Sneeuwballen; daermede niet te worpen. . . . eod.

10 d°. Haerink niet te mengelen. . . . . 63 v/°

eod. Wynen der taverniers op prys gesteld. 65

23 d°. Premie van 200 guldens nopens een dood kind, gevonden in de Boterruye. . . . . 63 v/°

26 d°. Secretarissen; salaris derselve. . . . . . vol. L. fol. 57

29 d°. Meertsch bier mag ingelegd worden voor de hellicht van den accys. . . . . vol. F. fol. 64

5 Meert. Goedenissen, erffenissen, transporten, belastingen van goederen, huysen, gronden van erven, landen gelegen onder 't Quartier en Ammanye deser stad, realiseren en affecteren alleenelyk, wanneer sy gepasseerd en bekend syn voor Wethouderen alhier. . . . . 65 v/°

Nota. Dese orde is gecasseerd by acte collegiael de dato 5 Augusti 1623.

30 d°. Kuypers mogen alleen asyn maeken, om te verkoopen. . . . . 64 v/°

7 April. Proce van Wouter van der Vorst, Philippus Briers en Sivori, die uyt de gevangenisse deser stad syn geloopen, dreygende den binnen- en buytensluyter van de poorte van den Steen met

eenen poigniaerd en mes te doorsteken. vol. F. 64 v/°

21 Mey. Boden van Holland, Zeeland en andere, moeten voortgaen met de brieven der kooplieden te draegen . . . . 65 v/°

27 d°. Proce van Nicolaes Lenaerts, die synen broeder, in syn bedde, met eenen opsteker, doodelyk gequetst hadde. 66

1 Juny. Processie generael; straeten te reynigen. 67

3 d°. Proce van Peeter van den Broeck, die, met een mes, Jacques Janssens doodgesteken heeft. . . 66

11 d°. Bedelaers en vagebonden te vertrekken. . . . . 66 v/°

22 d°. Spaensche soldaeten mogen alhier door de schippers niet aengevoerd worden. 67

28 d°. Graenmeters plicht . . . . eod.

eod. Proce van Anthoni Rombouts, tollenaer, woonende op den Blyden Hoek, die, met synen opsteker, Jan Gaudi doodgesteken heeft. . . . . 67 v/°

1 July. Swemmen en baeden verboden, op pene van 12 guldens . . . . eod.

eod. Pruymen en kersen verboden, uyt vreese der haestige siekte. 68

9 d°. Vergaederingen van kinderen verboden, Sondaegs en 's Heyligdaegs, op de ueren dat de scholen gehouden worden . . . . 68 v/°

19 d°. Bedelaers te vertrekken. 68

20 d°. Waeter in kuypen voor de huysen te setten om, in cas van brand, te konnen dienen, de cisternen door de droogte geledigd synde. . . . . . . 68 v/°

26 d°. Visschen in de vesten verboden. 69

eod. Honden op de straeten bevonden wordende, soo sal men deselve doodslaen, alsoo, door hun groot getal, quaede reuken komen. . . . . eod.

30 d°. Hondslaegers niet te volgen op de straeten, op pene van arbitrale correctie. . . . . 69 v/°

25 Aug. Verloren obligatie van Diego Lopez Romero, tot laste van Jacques 't Kindt. 70

31 d°. Peerdaccys te betaelen. 71

10 Sept. Verloren obligatie van Peeter Crabbe, tot laste van Rombout Smits en Gillis de Grauwe, tot Mechelen. . . . . eod.

15 d°. Gasthuys; vreemde siekenen aldaer niet te aenveerden. . . . . 70 v/°

19 Sept.	Munte; placcaerten te onderhouden. . . . vol. F.	70 v/°
1 Oct.	Mest, asschen of slyk nevens de vesten of steenwegen niet te leggen.	71 v/°
6 d°.	Ceurmeester Jacques Elout door Haere Hoogheyd aengesteld, soo mag niemand hem injurieren, op pene van 25 guldens.	eod.
26 d°.	Proce van Alexander en Hendrik Butkens, die Hans de Cordes, weerd in de herberge *Moyses*, doodelyk gequetst hebben, in syn eygen huys. .	eod.
31 d°.	Sint-Mertensvieren verboden.	72
10 Dec.	Proce van Jan Brasseur, die synen swaeger, Gillis, met een mes doodgesteken heeft	72 v/°
eod.	Proce van degene, die iemand in eene herberge vermoord hebben en eenen anderen gequetst. .	eod.

1617.

9 Jan.	Premie van 50 guldens tegens eenen moordenaer.	73
eod.	Boden moeten hunne brieven op sekere plaetsen brengen.	eod.
30 d°.	Contagieuse siekte tot Oostmal; precautien tegens deselve.	73 v/°
eod.	Stadskind Hendrik van Cuylen.	eod.
1 Feb.	Bieraccys: 2 guldens 2 stuyvers voor de poortersbieren van 8 schellingen vlaemsch of meerderen prys, en 14 stuyvers van de halve stuyversbieren, dewelke niet hooger sullen mogen verkocht worden, dan eenen halven stuyver den pot.	74
8 d°.	Premie van 50 guldens, tegens den moordenaer van Geeraert de Reyger.	eod.
21 d°.	Wynen der taverniers op prys gesteld.	75 v/°
27 d°.	Ambachten; degene die geene poorters syn, mogen daerinne door de Dekens niet ontfangen worden.	74
eod.	Proce van Anthoni van Wamel, woonende tot Loven, denwelken, ten versoeke van syne crediteurs, door den Officier van de Lange Roede alhier geapprehendeerd synde, is weggeloopen, niettegenstaende hy synen eed hadde gedaen van niet te vertrekken, sonder consent	74 v/°
3 Meert.	Proce met premie van 50 guldens tegens degene die Abraham Janssens doodelyk gequetst hebben met eenen steen.	75

7 Meert.	Verloren obligatie. . . . . vol. F.	75 v/o
eod.	Duyvenkoten of veldkladden niet te houden, ten sy aldaer te hebben dry bunderen winnende land in eygendom of hueringe, op pene van 40 Ceurrealen en verbeurte der duyven en het kot.	76
eod.	Wormen en pouppen van de boomen te doen. .	eod.
9 d°.	Proce van François Poock, wyntavernier, die, in syne boeken, sekere falsiteyten gecommitteerd heeft, belastende het sterfhuys van syne overledene huysvrouwe met eenige onwaerachtige schulden, om die ten laste van de voorkinderen van syne huysvrouwe te brengen, hebbende, om sulkx te profiteren, getracht eenige getuygen te suborneren	eod.
15 d°.	Bedelaers moeten vertrekken.	76 v/o
17 d°.	Bedelaers mogen door schippers of waegelieden alhier niet ingebracht worden.	eod.
22 d°.	Predicanten van diversche Secten en Religien, alhier niet te mogen herbergen.	77
30 d°.	Proce van Hendrik Michielsens, die Jacques Elout, Ceurmeester deser stad, met synen eygen rapier gequetst had, om dienswille hy eenen borger hadde gecalengierd	77 v/o
3 April.	Boden op Brussel; reglement en loon derselve.	eod.
6 d°.	Oude kleederen of prondelingen, binnen 6 maenden, in dese stad niet te brengen wanneer sy komen uyt geinfecteerde plaetsen; geene meubelen uyt besmette huysen te koopen.	79 v/o
8 d°.	Proce van Dierik Diericxssen, die Simon Amaris doodgesteken heeft	eod.
17 d°.	Boschkolen niet meer op de Meir, maer wel aen de Yseren Waege te storten en uyt te meten. .	80
21 d°.	Gruys en steen te brengen op het kerkhof van Onse Lieve Vrouwe kerke, komende aen den toren, daer nu den kassy herlegd word, tot dat het kerkhof soo hoog sal syn als den kassy. . .	eod.
28 d°.	Meyen niet te planten; geen gerucht met schieten, instrumenten of andersins in den Meynacht te maeken. . . . . Vernieuwd tot in 't jaer 1624.	80 v/o
eod.	Boomen of houtwassen niet af te kappen of te	

schenden; geene tuynen, haegen of heymingen te breken; nieuwe wegen door iemand anders landen of erven niet te maeken. . . . . . vol. F. 80 v/°

2 Mey. Proce van dengene die eenen Hoogduytscher doodgesteken heeft 81

18 d°. Verloren obligatie . . . . eod.

24 d°. Premie van 100 guldens tegens degene die, met uytbrekinge van eene yseren trailliegerde, merkelyke dieverye begaen hebben, in 't huys van den Pagador van den Konink van Spagnien, op de Meir alhier. . . . . 81 v/°

27 d°. Verkenen, gansen en duyven, binnen dese stad niet op te voeden, uyt vreese van besmettelyke siekte . . . . eod.

1 Juny. Haestige siekte tot Audenaerden; goederen van aldaer hier niet in te brengen. 82

2 d°. Premie van 1200 guldens tegens degene die begaen hebben de dieverye op de Meir, hiervoren gemeld. . . . . 82 v/°

15 d°. Haestige siekte; degene die daervan suspect syn, mogen niet geherbergd worden. 83

20 d°. Doode honden of katten en andere vuyligheyd op de straeten niet te laeten liggen. . . . . 83 v/°

eod. Penseryen op de vier daegen alhier, van 's morgends tot ten 12 ueren, te mogen verkoopen. . . 84

21 d°. Jongens of kinderen met geene bussen of waepenen achter de straeten te trekken. . . . . 84 v/°

22 d°. Premie van 150 guldens tegens degene die, des nachts, in de huysen breken en de goede lieden met moedwilligheyd aendoen en berooven. . . . 85

23 d°. Honden op de straeten dood te slaen. . . . . . 85 v/°

28 d°. Verloren obligatie. 83

4 July. Vagebonden, lediggangers, bedelaers of vreemde siekenen mogen alhier niet komen. . . . . 85 v/°

18 d°. Onbehoorlyk ryden van waegen- en karrelieden verboden. . . . . 86 v/°

eod. Haestige siekte tot Scherpenheuvel, Amsterdam Ryssel en Doornik; niets uyt die plaetsen alhier te brengen. 87

21 d°. Straeten te reynigen voor de processie van O. L. V. kerke gaende naer Sint-Andries kerke. 87 v/°

eod. Proce, met premie van 50 guldens, tegens een

meysken, die de vrouwe van Jan Portillio vermoord en deser sone moordaedelyk gequetst heeft . . . . vol. F. 87 v/o

29 July. Pruymen of kleyne kersen alhier niet te verkoopen. 88

4 Sept. Baeken, drypikkels of tonnen door den gesworen Baeker- en Tonneman in de Schelde gesteld, niet weg te nemen of te herleggen, op pene van 100 guldens . . . . eod.

7 d°. Proce van Jacques Croesens, die, met eenen poignaerd, Philips Schalie doodelyk gequetst heeft. 88 v/o

18 d°. Potten of glaesen mogen alhier door geene vreemden verkocht worden, dan op de gewoonelyke merktdaegen. . . . . eod.

19 d . Dieverye; een mantel gevonden synde, in 't huys van den schilder Hans Jourdaens, in de Oude Lombaerdstraet, is onder het Stadhuys in de Dienaerskaemer te sien, om alsoo te achterhaelen den eygenaer van denselven, die door eene venster in 't voors. huys geklommen was . . . . 89 v/o

Ult. d°. Proce van Balthasar de Vega, Portugies, die, omtrent de Meirpoorte, van achter overvallen heeft Vasque de Silva, ook Portugies, denselven nevens syn hoofd en op de beenen slaende, met eenen stok daertoe expresselyk gemaekt 89

3 Oct. Haestige siekte; precautien tegens deselve. . . 89 v/o
Deselfde orde van 3 Sept 1605.

7 d°. Bedelaers te vertrekken. . . . . 90 v/o

11 d°. Verloren obligatie. 89

21 d°. Haestige siekte; goten te reynigen; Sint-Mertensvieren toegelaeten, mits niet te vechten noch kassyen van de straeten op te breken. . . . . . 92 v/o

30 d°. Premie van 150 guldens tegens tien ruyters, gewaepend met pistolen, die, tusschen Brasschaet en Hoochboom, de ordinarisse vrachtwaegens van Sevenbergen aengetast hebben en de passagiers, beneffens alle de goederen, beroofd. . 91 v/o

4 Nov. Verloren rooden os is in den *Roskam*, op de Peerdenmerkt alhier, van Stadswegen gesteld. . . 92

27 d°. Bakkers van buyten en van binnen; orde op deselve. eod.

23 Dec. Pailemaillen; colven; daermede niet te spelen op de kerkhoven of andere publieke plaetsen. . . 93

1618.

Ult. Jan.	Wynen der taverniers op prys gesteld	vol. F. 93
19 Feb.	Haerink niet te mengelen, den natten met anderen	93 v/°
22 Meert.	Graenmetersloon	94
30 d°.	Bedelaers door waegelieden of schippers alhier niet aen te brengen	94 v/°
3 April.	Steenen niet te worpen; pailemaillen daermede niet te spelen; schieten verboden	95
11 d°.	Premie van 50 guldens tegens degene die vyf gevangenen uyt s'Heeren dienaers handen ontweldigd hebben	eod.
19 d°.	Steenen niet te worpen. Pailemaillen; daermede niet te spelen	95 v/°
29 Mey.	Verloren obligatie ten profyte van Catharina Barberini, wede Dominico Raymondi	eod.
8 Juny.	Verloren obligatie	96
9 d°.	Baeken, drypikkels of tonnen in de Schelde gelegd, niet weg te nemen of te verleggen	eod.
eod.	Beesten, op 's Heeren straeten of gemeyne wegen, buyten dese stad, niet te doen weyden, noch gras of groen af te snyden op eens anderen erve.	96 v/°
20 July.	Jongens mogen met waepenen lankx de straeten niet trekken	97
11 Aug.	Proce van Quiryn van den Wyngaerde, die Hans van Goeyenhuysen verraederlyk gesteken heeft, waervan hy gestorven is	eod.
eod.	Proce van Marten Vermanden, die Cornelis de Brier, Procureur, in synen woonhuyse heeft geinvadeerd en met een mes verscheydene quetsueren toegebracht heeft, hem vraegende waeromme hy synen vader, in seker proces, soo heftig was tegendienende	97 v/°
	Nota. Heeft gekregen afslaeginge van de abolitie, door hem in den Raede van Braband versocht.	
6 Sept.	Verloren obligatie ten profyte van Loys de Reclez, tot laste van Gaspar-Francisco de Robiano.	98
eod.	Proce van Jan Bap. van Lemens, die, met eenen stok, geslaegen heeft Adriaen Maurissens, Deken der Schermersgilde	eod.

19 Sept. Bedelaers geen Stadsteeken draegende, moeten vertrekken. . . . . vol. F. 98 v/°

25 d°. Bedelaers moeten hun teeken overbrengen. . . . 99

2 Oct. Proce van Mattheus de Feytere, die eenen Hoogduytscher doodgesteken heeft, na, in eene herberge, aen denselven reeds verscheydene quetsueren te hebben toegebracht. . . . . 99 v/°

eod. Aengeslaegen dry brooden was en twee tonnen gesmolten ruet, dewelke onganschk, valsch en gemengeld syn bevonden. . . . . eod.

8 d°. Bedelaers niet te logeren; huysen of kaemers aen deselve niet te verhueren. 100

19 d°. Verloren obligatie ten profyte van Wynant de Keyser, ten laste van Joachim van Schoonhoven. 100 v/°

Nota. De blaeders 101, 102 en 103 manqueren, doch de orden aldaer bevonden, waeren als volgt:

. . . . . . Proce van Adriaen Cockx, over doodslag. 101

. . . . . . Jongens geene insolentien te bedryven aen de huysen der goede lieden in 't omhaelen van hout voor Sint-Mertensvieren . . . . eod.

. . . . . . Verloren obligatie. 101 v/°

. . . . . . Proce van Cornelis Verplanken, over dieverye. . 102

. . . . . . Subornatie van getuygen door François van den Brande. . . . . 102 en v/°

. . . . . . Torfdraegersloon . . . . 102 v/°

1619.

. . . . . . Haegen en grachten op den ouden voet te moeten planten en graeven. 103

8 Jan. Graen in Braband gewassen, op de Brabandsche Corenmerkt, te moeten brengen. . . . . eod.

. . . . . . Verloren obligatie. . . . . 103 v/°

. . . . . . Insolentien by Huybrecht Bulsinck, gedaen ten huyse van François van den Brande. . . . . . . eod.

19 Feb. Wynen der taverniers op prys gesteld. 104

7 Meert. Graenen alhier gebracht wordende van Merxem, Austruweel, Wilmarsdonck, Oorderen, Eeckeren, Santvliet, Stabroek, Beirendrecht, Capelle, Putte, Ettenhout, mogen op de Zeeuwsche, soowel

	als op de Brabandsche Corenmerkt, verkocht worden.	vol. F. 104
19 Meert.	Bedelaers mogen in de stad niet komen.	eod.
20 d°.	Munteplaccaerten te onderhouden.	104 v/°
27 d°.	Bier of wyn niet te haelen in bevryde huysen daer geen tappersteeken uythangt.	eod.
3 April.	Vleeschhouwers mogen elkander niet misseggen noch misdoen	105
5 d°.	Proce van Rombout de Rasieres, silversmid, die, met synen opsteker, heeft trachten te quetsen den persoon, ten wiens versoeke, den Stadhouder van den Amptman met Schepenen, ten synen huyse waeren vacerende, in executie.	eod.
13 d°.	Jongens en kinderen, lankx de straeten of vesten, met bogen en pylen niet te schieten.	105 v/°
7 Mey.	Loterye generael opgerecht voor godvruchtige werken.	eod.
18 d°.	Vleeschhouwers; hunne huysvrouwen en dienaers; hoe sy hun moeten gedraegen in het Vleeschhuys	106
26 Juny.	Honden op de straeten dood te slaegen.	107
	Vide 26 *et* 30 *Julii* 1616.	
26 d°.	Proce van François Verlinden, die, met een mes, Jacques Bogaerts doodelyk gequetst heeft. . . .	107 v/°
26 July.	Premie van 50 guldens nopens een dood gevonden pas geboren kind.	eod.
eod.	Worpen met steenen, slyk en andere vuyligheyd op de passanten verboden; deselve geene naemen te geven	108
6 Aug.	Voorverkoopers van boter, kaes, pouillerye, enz., mogen op de Merkten niet komen; plaetsen geassigneerd voor de buytenlieden, die met boter ter Merkt komen.	eod.
eod.	Proce van dengene die, met een mes, Simon Verpyl doodelyk gequetst heeft.	108 v/°
8 d°.	Brouwers mogen aen de taverniers geene bieren leveren van hoogeren prys dan van 16 schellingen de tonne; de tappers mogen hunne bieren niet hooger verkoopen dan dry blanken den pot, ten waere degene die over zee en sand komen; brouwers mogen geene monopolie maeken. . .	109

8 Aug.	Bedelaers, geen Stadsteeken hebbende, moeten vertrekken. . . . . vol. F.	109 v/o
17 d°.	Ommegank; personnagien daerin gaende of rydende met geene steenen te worpen, of andersins te stooren.	eod.
27 d°.	Verloren obligatie door Ferdinando Helleman, tot laste van Manuel Fernandes de Lion. . . .	110
eod.	Boter door geene vreemdelingen alhier ter Merkt op te koopen om weg te voeren; aerbeyders, cordenwaegencruyders of andere mogen in geene herbergen komen daer de buytenlieden logeren.	eod.
eod.	Hoveniers en mandemaekers; degene die onder deselve niet vry syn, mogen alhier met geen fruyt lankx de straeten leuren, dan op de behoorlyke Merktdaegen.	110 v/o

Dese ord[en] *vermeld ord*[e] *van* 13 *Augusti* 1543, 18 *Juny* 1561 *en* 24 *September* 1604.

7 Sept.	Proc[e] van Mathys Byltkens, Isaac Cosyns en Hans van den Berge die, met geweld, gebroken syn uyt den gevangenen Steen alhier, waer sy voor capitale delicten gevangen waeren, hebbende voorts den gemelden Byltkens met Gaspar de Prince, na hunne evasie, verscheydene persoonen trachten te vermoorden.	111
eod.	Proc[e] van twee karredryvers, die den wachter van het Maelaccys geslaegen hebben, doorrydende, om de gewoonelyke visitatie van hunne karren te ontgaen.	111 v/o
24 d°.	Gasthuys; vreemde siekenen aldaer niet te mogen brengen	eod.
9 Oct.	Brouwers moeten goede bieren brouwen en niet hooger dan 16 schellingen, de tonne, voor de tappers rekenen.	112
26 d°.	Jongens mogen geene insolentien op de straeten bedryven.	113 v/o
Ult. d°.	Bedelaers of lediggangers mogen binnen dese stad niet komen.	eod.
18 Nov.	Cronykxken gedrukt achter den almanak voor 't jaer 1620 verboden; de exemplairen van 't selve moeten ingebracht worden en proc[e] van Jan	

	de Coninck, die hetselve, sonder consent, gedrukt hadde.	vol. F. 114
23 Nov.	Munte; kooplieden, facteurs en andere moeten den eed doen van 't onderhouden der placcaerten op de Munte.	114 v/°
29 d°.	Fuseën, vierpylen of ander vierwerk niet af te schieten	eod.
10 Dec.	Premie van 50 guldens tegens degene die hebben uytgestrooyd sekeren roep van eenig ongeluk dat dese stad soude overkomen.	115
eod.	Pailemaillen en colven; daermede op de straeten niet te spelen.	eod.
19 d°.	Sergeanten aengesteld om de bedelaers op het dwinghuys te stellen; deselve geene stoornisse in hun officie te doen.	eod.
24 d°.	Staetenimpost op 't vee te betaelen.	115 v/°
30 d°.	Bruyn merriepeerd alhier gevonden; degene die daertoe pretentie hebben, moeten by den Schouteth komen	eod.

1620.

21 Jan.	Boschkolen niet hooger te verkoopen dan 4 guldens 't sister.	eod.
13 Feb.	Tappers mogen hunne bieren niet hooger verkoopen, dan dry blanken den pot.	116
19 d°.	Proce van twee sergeanten van den dwinghuyse, die twee borgers doodelyk gequetst hebben. . .	eod.
26 d°.	Steenen niet te worpen op de straeten of vesten.	eod.
9 Meert.	Visschers en vischvuerders moeten de gerechtigheyd van den Inhuyse deser stad betaelen. . . .	116 v/°
14 d°.	Processie generael ter cause van 't jubilé; straeten te reynigen daer deselve sal passeren.	eod.
eod.	Premie van 25 guldens tegens eene buytenvrouwe, die aen Jacques Elout, Ceurmeester, in 't exploiteren van syn officie, eenen corf met eyeren ontweldigd heeft, en selfs twee eyeren in syn aensicht geworpen heeft.	117
24 d°.	Karredryvers moeten het gruys voeren ter plaetsen by de Tresoriers en Rentmeesters daertoe te noemen.	eod.

9 April.	Wyn der taverniers op prys gesteld. . . vol. F.	117 v/°
11 d°.	Bier of wyn niet te gaen drinken noch te haelen in huysen binnen dese stad, daer geen Stads-teeken uytsteekt	117
eod.	Predicanten en leeraers van differente Secten moeten hun aen den Schouteth of aen den Onder-schouteth presenteren.	118
eod.	Bedelaers mogen in de stad niet komen.	118 v/°
14 d°.	Asyn mag niet dan door vrye kuypers gemaekt worden, om te verkoopen.	eod.
15 d°.	Catechisatie voor de Waelen in Sint-Julianus-gasthuys, ten een uere nanoen; alle degene der Waelsche Natie moeten dese schole frequenteren.	119
30 Mey.	Processie generael van devotie; straeten te reynigen daer deselve sal lankx gaen	120
2 Juny.	Premie van 50 guldens tegens dengene die Abraham Couvereur, silversmid, doodgesteken heeft	119 v/°
17 d°.	Proce van twee schippersgasten, die iemand van Haerlem, alhier doodgesteken hebben.	120
eod.	Sout, visch en haerink; gerechtigheyd derselve te betaelen.	120 v/°
20 d°.	Prolongatie der Sinxenmerkt	121
27 d°.	Proce van Adriaen en David de Preter, die aen Cornelis de Berthoy, 's avonds, hebben afgenomen synen mantel, rapier en poignaerd, deselve in herbergen voor verdronken gelaegen hebben verset en, met hunnen poignaerd, gequetst hebben Jacques van Hasselt en Bartholomeus Huybrechts, colfdraegers deser stad, die, naer de voors. afgenomene goeden, informatie naemen.	eod.
7 July.	Swemmen in deser Stadsvlieten en ruyen verboden, mitsgaeders in de Schelde, omtrent de stad.	121 v/°
11 d°.	Karrelieden moeten het gruys voeren ter plaetse, door de Tresoriers en den Rentmeester geordonneerd	eod.
16 d°.	Craemen niet te stellen tusschen de binnen- of buytendraeyboomen van dese stad	122
30 d°.	Jacht geopend vyftien daegen na Maria-Magdalena'sdag	eod.

30 July.	Soldaeten mogen hunne vendels en compagnien niet verlaeten.	vol. F. 122 v/o
11 Aug.	Voerlieden van Mechelen, Loven, Brussel; loon derselve; waegelieden moeten hun laeten opschryven by de Commissarissen daertoe gesteld.	eod.
2 Sept.	Visschen in de Stadsvesten verboden.	124 v/o
7 d°.	Verloren obligatie.	eod.
11 d°.	Vrye jaermerkt tot Frankfort	125
17 d°.	Corenmeters moeten notitie houden van alle de harde graenen, die door hun worden gemeten. .	eod.
5 Oct.	Jongens met steenen niet te vechten.	125 v/o
17 d°.	Verloren obligatie.	eod.
24 d°.	Premie van 25 guldens tegens degene die de glaesen hebben uytgeworpen en voorderen overlast gedaen op den huyse van den Capiteyn Marsilia.	126
Ult. d°.	Verloren obligatie.	eod.
28 Nov.	Processie generael en vieringe ter saeke van het innemen der stad Praghe.	127
1 Dec.	Torf niet te lossen vooraleer dien aengegeven is op de Ceurkaemer van den haerink.	eod.
7 d°.	Waegelieden en voerlieden op Mechelen, Loven, Brussel moeten hunne waegens voorsien, van achter, met een sterk insluytende of inschuyvende berd	127 v/o
11 d°.	Sneeuwballen; daermede niet te worpen.	126 v/o
14 d°.	Proce van Henri Bommael, die Claude Sacry doodgesteken heeft	eod.

EINDE VAN HET 1ste DEEL. — FIN DU 1er VOLUME.

ERRATA.

P. 144 l. 6, *Huycmerkt* l. *Buycmerkt.*
" 226 " 27, *Jocobe* " *Jacobe.*
" 249 " 30, *brieven* " *bieren.*

INHOUDSTAFEL.

TABLE DES MATIÈRES.

